

ព្រះ
ច្បាប់ប្រជានិពន្ធ

និង

សេចក្តីប្រែសម្រួលច្បាប់

សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

តតិយភាគ

៥៤

រាជសាលាសិក្សា ភ្នំពេញ

ព.ស ២៥០១

សុត្តន្តបិដក
១៩៩

ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត
១៩៩ ១៩៩

តតិយភាគ

៥៤

សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក
តតិយោ ភាគោ

ឧទេស្ឋ កកកេតា អរហតោ សម្មាសម្ពុទ្ធស្ស ។

បឋមោ ទុរាគីតោ
បឋមី ទុរាសុត្តិ

(១) យោ វេ(១) ទុច្ឆតតំ វិនេតំ កោតំ
វិសដំ សច្ចវិសំ ឱសវេហិ
សោ ភិក្ខុ ជហានតំ ឱវចារិ
ទុរោតោ ជំណ្ហមិវ កចំ បុរាណំ ។
យោ ភកមុទច្ឆិទា អសេសំ
ភិសប្បម្ហិ(២) សកេហិ វិគយ្ហ
សោ ភិក្ខុ ជហានតំ ឱវចារិ
ទុរោតោ ជំណ្ហមិវ កចំ បុរាណំ ។

១.១. វេទិ ឧទ្ទិ ។ ២. ឧ.ម. ភិសប្បម្ហិ ។

សុត្តន្តបិដក
ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក
តតិយភាគ

សូមមេស្ដាព្រះរាជព្រះករុណា ករុណាសង្ឃសម្ពុទ្ធ អភិធម្មោ ។

ទុរាគីត ទី ១
ទុរាសុត្តិ ទី ១

(១) ភិក្ខុណា បរាបន្ថំសេចក្ដីគ្រោធិ វេលន្ទល
ឡើងហើយ ដូចបុគ្គលមន្ត្របដិសតសំ វេល
ជ្រាបទៅ ដោយឧសថចំណុះ ភិក្ខុនារឈ្មោះថា
លេបន៍ត្រើយខាងាយ(១) ដូចសំ សកសំណា
ចាស់ត្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា ផ្គូចបន្តិកៈ
មិនមានសសសល់ ដូចគេកាត់ផ្កាឈូក វេលនុ៎ះ
ក្នុងស្រែ ភិក្ខុនារឈ្មោះថា លេបន៍ត្រើយខាង
ាយ ដូចសំ សកសំណាចាស់ត្រាំគ្រាចេញ ។

១ ពាក្យថា ត្រើយខាងាយ ជាធម៌សំហេងនេះ ៥ យ៉ាង ដាច់ណែនកាត់ព្រាម
ព្រោះថា សំហេងនេះតាំងនេះ ជាហេតុនាំសត្វទ្វារក្នុងសត្វទ្វារដ្ឋី ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិបាត

យោ ភក្កុ ជហាតិ ឱរចារិ
 សវនំ សិយសវិ វិសោសយេត្វា
 សោ ភក្កុ ជហាតិ ឱរចារិ
 ឧរោ ដិស្ឋាមិវ តចំ បុរណំ ។

យោ មាធមុទ្ធានិ អសេសំ
 នន្ទសេតុវ សុទ្ធានំ មរោយោ
 សោ ភក្កុ ជហាតិ ឱរចារិ
 ឧរោ ដិស្ឋាមិវ តចំ បុរណំ ។

យោ ចាជ្ឈតមា ភវេសុ សាវិ
 វិចិចំ បុច្ឆមិវ ឧទុក្ខេសុ
 សោ ភក្កុ ជហាតិ ឱរចារិ
 ឧរោ ដិស្ឋាមិវ តចំ បុរណំ ។

យស្សន្តោ ឬ សន្តំ កោចា
 នតិ ភវកវត្ស វិចិវត្តោ
 សោ ភក្កុ ជហាតិ ឱរចារិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

ភិក្ខុណា បានផ្ដាច់បង្ខំកណ្តា មិនមានសេសសល់
 ញាតិកណ្តា ដែលជាភិក្ខុសជាតិ គ្រាចាំទៅ
 អន្តាលពៅដោយហេតុ ឲ្យរឹងស្អិត ភិក្ខុនោះ
 ឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងកាយ ដូចរាស់
 សក សំណកចាស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា
 កំចាត់មានៈ មិនមានសេសសល់ ដូចជំនុំ កំចាត់
 បង្ខំ ខ្លៅស្អាតបបួស ដែលទុក្ខលកាត ក្រៃលែង
 ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា លះបង់ត្រើយខាងកាយ ដូច
 រាស់សក សំណកចាស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុ
 ណា កាលស្វែងរកមិនបាន ឲ្យសារៈ ក្នុងករណី
 ចាំឲ្យយ ដូចបុគ្គល ស្វែងរក ខ្លៅផ្កាព័ទ្ធជើមល្ងា
 ចាំឲ្យយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់
 ត្រើយខាងកាយ ដូចរាស់សក សំណកចាស់
 គ្រាំគ្រាចេញ ។ សេចក្ដីក្រោធ មិនមាន
 ក្នុងសន្តាន ខែភិក្ខុណា មួយទៀត ភិក្ខុ
 ណា ប្រព្រឹត្តកទ្ធន៍ ខ្លៅបុណ្យខ័ន្តបាប ភិក្ខុ
 នោះ ឈ្មោះថា បានលះបង់ ត្រើយខាងកាយ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទសូត្រ

ឧទេកោ ជីណ្ហាមិវ ភទ្ធំ បុរាណំ ។
 យស្ស វិតត្តោ វិទូមិតា
 អជ្ឈត្តំ សុវិកាប្បិតា អសេសា
 សោ ភិក្ខុ ជហាតិ ឡោវា
 ឧទេកោ ជីណ្ហាមិវ ភទ្ធំ បុរាណំ ។
 យោ ធាត្វសារី ឧ បទ្វសារី
 សត្វំ អន្តកមា វមី បបត្ថំ
 សោ ភិក្ខុ ជហាតិ ឡោវា
 ឧទេកោ ជីណ្ហាមិវ ភទ្ធំ បុរាណំ ។
 យោ ធាត្វសារី ឧ បទ្វសារី
 សត្វំ វត្ថេមិធម្មំ ញត្វា លោកេ
 សោ ភិក្ខុ ជហាតិ ឡោវា
 ឧទេកោ ជីណ្ហាមិវ ភទ្ធំ បុរាណំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្ត ទី ១

ដូចពស់សក សំណាគពស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។
 ភិក្ខុណា កំចាត់បង់ ក្តាប់បង់ ឲ្យផ្ទះស្រឡះ
 ឲ្យវែងក្នុងចំណាយ ភាគក្នុងសត្វាន មិនមាន
 សេសសល់ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់
 ត្រឹមភាគកាយ ដូចពស់សក សំណាគពស់
 គ្រាំគ្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា មិនស្ទុះទៅ មិន
 ក្រាញទៅ ប្រព្រឹត្តកម្មក្នុងបច្ចេកទេស(*) ចាំអស់
 នេះទុក ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រឹមភាគ
 កាយ ដូចពស់សក សំណាគពស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។
 ភិក្ខុណា មិនស្ទុះទៅ មិនក្រាញទៅ ព្រោះដឹង
 ច្បាស់ថា ធម្មជាតិ មានទុក្ខជាដើម ចាំអស់នេះ
 មិនទៀងទាត់ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លះបង់ត្រឹម
 ភាគកាយ ដូចពស់សក សំណាគពស់គ្រាំគ្រាចេញ ។

● ធម្មនេះមាន ៣.៧៧ ពន្លា ● ហោះ ● ទិដ្ឋិ ● វិចារិក្ខានុសង្កេតឲ្យមានដំណើរ
 យ៉ាងយុត្តិធម៌សង្ខារផ្ទៃ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

យោ ធាតុសារី ឈ បទុសារី
 សត្វំ វិគដមិទន្តិ វិគលោកោ
 សោ ភិក្ខុ ជហាតិ ឡិចារំ
 ឧរោ ជិណ្ហមិវ តទិ បុរណំ ។

យោ ធាតុសារី ឈ បទុសារី
 សត្វំ វិគដមិទន្តិ វិគលោកោ
 សោ ភិក្ខុ ជហាតិ ឡិចារំ
 ឧរោ ជិណ្ហមិវ តទិ បុរណំ ។

យោ ធាតុសារី ឈ បទុសារី
 សត្វំ វិគដមិទន្តិ វិគលោកោ
 សោ ភិក្ខុ ជហាតិ ឡិចារំ
 ឧរោ ជិណ្ហមិវ តទិ បុរណំ ។

យោ ធាតុសារី ឈ បទុសារី
 សត្វំ វិគដមិទន្តិ វិគលោកោ
 សោ ភិក្ខុ ជហាតិ ឡិចារំ
 ឧរោ ជិណ្ហមិវ តទិ បុរណំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ភិក្ខុណា មិនស្មោះទេ មិនក្រាញាទេ ជាអ្នក
 ប្រាសចាកលោកៈ ដោយគិតថា ធម្មជាតិមាន
 ទទួលបានដើម ទាំងអស់នេះ មិនទៀងទាត់ ភិក្ខុនារ
 ឈ្មោះថា លះចង្ហើយខាងអាយ ដូចគ្នាស័ សក
 សំណាគចាស់ ត្រាំត្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា មិនស្មោះ
 ទេ មិនក្រាញាទេ ជាអ្នកប្រាសចាកលោកៈ
 ដោយគិតថា ធម្មជាតិ មានទទួលបានដើម ទាំងអស់
 នេះ មិនទៀងទាត់ ភិក្ខុនារ ឈ្មោះថា លះចង្ហើយ
 ខាងអាយ ដូចគ្នាស័ សក សំណាគចាស់
 ត្រាំត្រាចេញ ។ ភិក្ខុណា មិនស្មោះទេ មិន
 ក្រាញាទេ ជាអ្នកប្រាសចាកលោកៈ ដោយគិត
 ថា ធម្មជាតិ មានទទួលបានដើម ទាំងអស់នេះ មិន
 ទៀងទាត់ ភិក្ខុនារ ឈ្មោះថា លះចង្ហើយ
 ខាងអាយ ដូចគ្នាស័ សក សំណាគចាស់ ត្រាំត្រា
 ចេញ ។ ភិក្ខុណា មិនស្មោះទេ មិនក្រាញាទេ
 ជាអ្នកប្រាសចាកលោកៈ ដោយគិតថា ធម្មជាតិ
 មានទទួលបានដើម ទាំងអស់នេះ មិនទៀងទាត់

សុត្តន្តបិដក វរុណស្ស ចម្លង វរុណស្ស

សោ ភិក្ខុ ជហានំ ឡាថាវ
 ឡាថា ជិណ្ហមិវ តចំ បុរាណំ ។
 យស្សនុសយា ន សន្តិ កេចិ
 មូលា អកុសលា សមូហតា សេ
 សោ ភិក្ខុ ជហានំ ឡាថាវ
 ឡាថា ជិណ្ហមិវ តចំ បុរាណំ ។
 យស្ស នាថេនា ន សន្តិ កេចិ
 ឡាវ អាកមនាយ បទ្ទយា សេ
 សោ ភិក្ខុ ជហានំ ឡាថាវ
 ឡាថា ជិណ្ហមិវ តចំ បុរាណំ ។
 យស្ស នាថេនា ន សន្តិ កេចិ
 វិចិត្តាយ ភវាយ ហេតុកម្មា
 សោ ភិក្ខុ ជហានំ ឡាថាវ
 ឡាថា ជិណ្ហមិវ តចំ បុរាណំ ។

សុត្តន្តបិដក វរុណស្ស ចម្លង វរុណស្ស ១

ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លេចន៍ក្រើយខាងកាយ
 ដូចតស័សក សំណាតចាស់ ត្រាំត្រាចេញ ។
 អនុស្សយក្តីលេស ណាមួយ មិនមាន
 ដល់ភិក្ខុណា ឬ អកុសលមូល ដែលភិក្ខុ
 ដកចេញហើយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លេចន៍
 ក្រើយខាងកាយ ដូចតស័សក សំណាតចាស់ ត្រាំត្រា
 ចេញ ។ ដែលភិក្ខុអំពីសេចក្តីត្រូវស្រវឹង
 ត្រង់ ។ មកកាន់
 ក្រើម
 ៤

សូមអភិធម្មទោស
ត្រង់ទំព័រនេះអង្គុយដើមលេចចាត់

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

យោ ធីវណោ ច ហាយ បត្តា
 អធិយោ តិណ្ណា កថង្គតោ វិសលោ
 ណោ ភំកុ ធិហាតំ ឱវចារំ
 ឧរោ ធីណ្ណមិវ តតំ បុរណង្គំ ។
 ឧទសុត្តំ បរមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ភិក្ខុណា លេខធីវណោ ៨ ប្រការ ជាអ្នកមិន
 កាន់ត័ន ទ្វេសេចក្តីស្រៀវឆ្ងល់ ព្រាសចាកសា
 ភិក្ខុលេស ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា លេខច្រើយ កថា
 ភាយ ដូចពស់សក សំណាតចាស់ គ្រាំគ្រាចេញ ។

ច្បាប់ ឧទសុត្តិ ៣ ។

ទុតិយ៍ ធនិយស្តុតិ

(២) បក្កោធនោ ធុន្ទុទីរោហមស្មំ (វត្ថុ ធនិយោ តោចោ)

អនុត្តរេ មហាយោ សមាធនសោ

ធន្នា កុដំ អាហិតោ តំធនំ

អថ ចេ បតុយសី បវស្ស ធនេ ។

អក្កោធនោ វិគតទីរោហមស្មំ (វត្ថុ កកា)

អនុត្តរេ មហាយោកាត្តិកសោ(១)

វិដា កុដំ ធិតុកោ តំធនំ

អថ ចេ បតុយសី បវស្ស ធនេ ។

អនុកមកសា ធន វិជ្ជេវ (វត្ថុ ធនិយោ តោចោ)

កាច្ឆេ វុធិត្ថិលោ ចរុត្តំ កាវោ

វុធិម្បិ សហយ្យមាគតំ

អថ ចេ បតុយសី បវស្ស ធនេ ។

ធនិយស្តុតិ ទី ២

(៦) (សេដ្ឋបុគ្គ ឈ្មោះធនិយគោបៈ កោលថា)

យេនិមានបាយចំអិនហើយ មានទីគាវ៉ាវៈ រូកហើយ

ជាអ្នកនៅ ជាមួយដទៃបរិស័ទ ទៀបច្នៃទាម្លុមហ៍

ខ្លះយើង បាខប្រក់ហើយ ភ្លើងក៏បក្កិតហើយ ម្នាល

ភ្លើង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ក ចូរបង្កមកចុះ ។

(ប្រាសាទប្រាសាទក្រាស់ថា) កថាភក មិនមាន

សេដ្ឋក្រោធ ប្រាសាទសេដ្ឋក្រោធភ្លើងហើយ នៅ

ក្នុងព្រៃមួយ ស្បែកច្រើនម្ល៉េះ ខ្លះអត្តភាព មាន

ដំបូលបើកចេញហើយ ភ្លើងលេចហើយ ម្នាលភ្លើង

ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ក ចូរបង្កមកចុះ ។

(ធនិយគោបៈ កោលថា) វាបាម ក៏មិនមាន

គោរវនិឡាយ ក៏ដើរទៅក្នុងព្រៃ ដែលមានស្បែក

ល្អណាស់ល្អ គោរវនិឡាយ ក៏អត់ធម៌ខឹងភ្លើង

ដែលបង្កមក ម្នាលភ្លើង ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ក

ចូរបង្កមកចុះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយសម្ម សុត្តន្តបិដក

កថា(១) ហិ ភិសី សុសង្កតា (ឥតិ កកា)

តំលោកា ចារភោ វិទយេ ធុយំ

អន្តោ ភិសិយា ន វិជ្ជតំ

អថ ចេ បន្ទុយសី បវស្ស ទេវ ។

តោមី មម អស្សវា អលោលា (ឥតិ ធមិយោ តោចោ)

ធិយេត្ថំ សិវាសិយា មនាថា

កស្សា ន សុណាមិ តតិញ្ច ចាបំ

អថ ចេ បន្ទុយសី បវស្ស ទេវ ។

ចិត្តំ មម អស្សវំ វិជ្ជតំ (ឥតិ កកា)

ធិយេត្ថំ បរិការិកំ សុទ្ធនំ

ចាបំ បទ មេ ន វិជ្ជតំ

អថ ចេ បន្ទុយសី បវស្ស ទេវ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) ក្បួនគឺជាឥន្ទ

ធន ចាត់ចែងស្រេចហើយ គឺជាឥន្ទ បានធនដល់

គ្រឿង កំណត់ចំនុច ខ្លះឈ្មោះបាន សេចក្តីស្រួល

ការ ដោយស្រួល មិនមានទៀតទេ ម្ចាស់ភ្លឺន

វស្សវានេះ បើអ្នកចង់បង្កើត ចូរបង្កើតមកចុះ ។

(ធម៌យោគបៈ ពោលថា) ប្រធាន បេស៊ីយេន

ជាអ្នកស្តាប់បង្គាប់ ជាស្រ្តីមិនលេងលោះ ជា

ទំលេងចិត្ត អ្នកដាំដុះ អស់កាលជំរឺន យើងមិន

ដែលឮសំដី ដ៏តាមក្រក់តិចតួច បេស៊ីយេនចេះឡើយ

ម្ចាស់ភ្លឺន វស្សវានេះ បើអ្នកចង់បង្កើតចូរបង្កើតមកចុះ ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា) ចិត្តរបស់

គឺជាឥន្ទ ជាឥន្ទជាឥន្ទ ស្តាប់បង្គាប់ ជា

ចិត្តស្រឡាញ់ហើយ គឺជាឥន្ទ បានគប្បីហើយ

ខ្លះខ្លះហើយ អស់កាលជំរឺន ចំណែកបាប

មិនមាន ដល់គឺជាឥន្ទទៀតទេ ម្ចាស់ភ្លឺន

វស្សវានេះ បើអ្នកចង់បង្កើត ចូរបង្កើតមកចុះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទី១៧ អនិមលសុត្ត

អត្ថបទនៃកថាខណ្ឌ (១) (ឥតិ ធនិយោ តោចោ)

បុត្តា ច មេ សមាធិយា អរោកា
 តេសំ ច សុណាមំ កំព្វំ ចាបំ
 អថ ចេ បទ្កយសី បវស្ស ទេវ ។
 ចាហំ កកតោស្មំ កស្សចំ (ឥតិ កកា)
 ចិព្វុដ្ឋេន ចរមំ សត្វលោកេ
 អត្តោ កតិយា ច វិជ្ជតំ
 អថ ចេ បទ្កយសី បវស្ស ទេវ ។

អត្ថ វសា អត្ថ ទេពុចា (ឥតិ ធនិយោ តោចោ)

តោធរណិយោ បវេនិយោបំ អត្ថ
 ឧសភោបំ កវម្បតិ ច អត្ថ
 អថ ចេ បទ្កយសី បវស្ស ទេវ ។

• ម. កត្តវេនិយោកថា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទី២

(ធនិយោគបៈ កោលថា) យើងជាអ្នកចង្អុល

ដំរីក ដោយវិទ្យុយ្យល ចំពោះខ្លួនឯង ចំណែក
 ខាងក្នុងកំណែវាយ របស់យើង មានសេចក្តី
 មូលមិត្ត ឥតមានរោគទេ យើងមិនដែលឮហេតុ
 កាត្រក់តិចតួច របស់កូនខាងឆ្វេង ម្ចាស់ភ្លៀង
 ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ក ចូរបង្កើតមកចុះ ។

(ព្រះមាតាព្រះភាគ ត្រាស់ថា) ឥតិក មិន
 មែន ជាអ្នកស៊ីឈ្នួល អ្នកណាមួយទេ ឥតិក
 ត្រាច់រា ដោយឥតមានដប់ចំណាត់ ក្នុង
 លោកទាំងមូល សេចក្តីត្រូវការ ដោយ
 វិទ្យុយ្យល មិនមានទេ ម្ចាស់ភ្លៀង ឥឡូវ
 នេះ បើអ្នកចង់បង្ក ចូរបង្កើតមកចុះ ។

(ធនិយោគបៈ កោលថា) តោជំនឿ ក៏មាន
 កូនតោ កំពុងប្រែប្រួល ក៏មាន មេតោមានអភិ
 ខឹងមេតោកំពុងដោយឈ្នួល ក៏មាន តោឈ្នួល
 ជាតាបា របស់យើង ក៏មាន ម្ចាស់ភ្លៀង
 ឥឡូវនេះ បើអ្នកចង់បង្ក ចូរបង្កើតមកចុះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

នត្ថិ វសា នត្ថិ ធនុចា (ឥតិ កកា)

កោធរណិយោ បវេធិយោបំ នត្ថិ

ឧសភោមិ កវម្បតិ^(១) ធនុចា នត្ថិ

អថ ធម៌ បត្តយសី បវស្ស ធម៌។

ចំណា ធនុចា អសម្បវេទី^(២) (ឥតិ ធនុយោ កោចា)

ធម៌ ឧត្តមយោ ធនុចា សុសណ្ឌា

ធនុចា សត្វន្តិ ធនុចាបំ ធនុចា

អថ ធម៌ បត្តយសី បវស្ស ធម៌។

ឧសភោវេ ធម៌ ធនុចា (ឥតិ កកា)

ធម៌ ឧត្តមយោ ធនុចា សុសណ្ឌា

ធនុចា សត្វន្តិ ធនុចាបំ ធនុចា

អថ ធម៌ បត្តយសី បវស្ស ធម៌។

១. ឥតិ ធនុចា ។ ២. ឧត្តមយោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

(ព្រះមាតាព្រះភាគ ព្រាស់ថា) គោដ្ឋន៍

ក៏មិនមាន ក្នុងគោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន មេគោ

មានគេ មិនមែនគោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន

គោដ្ឋន៍នោះទេ គោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន

គោដ្ឋន៍នោះទេ គោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន

(ឆ្លើយតាមៈ គោលថា) បាទ ឆ្លើយស្រី

(សម្រាប់ធនុចា) មើលធនុចាមិនទេ ក៏មិន

ទេ គោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន ក៏មិនមាន

គោដ្ឋន៍នោះទេ គោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន

គោដ្ឋន៍នោះទេ គោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន

គោដ្ឋន៍នោះទេ គោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន

(ព្រះមាតាព្រះភាគ ព្រាស់ថា) គោដ្ឋន៍

ក៏មិនមាន គោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន

គោដ្ឋន៍នោះទេ គោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន

គោដ្ឋន៍នោះទេ គោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន

គោដ្ឋន៍នោះទេ គោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន

គោដ្ឋន៍នោះទេ គោដ្ឋន៍នោះទេ ក៏មិនមាន

សុត្តន្តបិដក បទដ្ឋកថា ទី១២ ធម្មបទសុត្តន្ត

ទិដ្ឋត្វា ជនេត្វា បូរយន្តោ
 មហាមេហេនា ចាវស្សី ឆាវនេវ
 សុត្វា ទេវស្ស វស្សតោ
 ឥមមគ្គំ ធម្មយោ អភាសថ
 លាភា វត ថោ អធិប្បតោ
 យេ មយំ កកវន្តំ អន្តសាម
 សាណំ តំ ឧបេម ចក្កម
 សត្វា ថោ ហោហិ(១) មហាគុដិ ។
 តោបី ច អហត្វា អស្សវា
 ព្រហ្មជវយំ សុតតេ ចរម សេ
 ជានំមរណស្ស ចារា(២)
 ទុក្ខស្សន្តកាភ កាម សេ ។
 ទទ្គតំ កុត្តហិ បុត្តមា (ឥតិ មារោ ចាបំមា)
 តោបីកោ(៣) តោហិ តថេវ ទទ្គតំ
 ឧបដិហិ ទាស្ស ទទ្គតា
 ទ ហិ សោ ទទ្គតំ យោ ចិវ្វបដិ ។

១ ខ. ខ. ធម្មបទ សុត្តន្ត អដ្ឋកថា ២ ខ. ចាវន្ត ។ ៣ ខ. កោមារោ ។ ៤. កោមយោ ។

សុត្តន្តបិដក បទដ្ឋកថា ធម្មបទសុត្តន្ត ទី ២

ខណៈនោះឯង មហាមេយ បង្កើតឡើង
 ពេញ ខ្ញុំវិភាគនឹងខ្ញុំល្អ ធម្មយោគថៈ បានឮ
 សូរភ្លឺនៃបង្កើត ក៏ពោល ខ្ញុំសេចក្តីនេះ ថា
 ទេវតាសេស្វរៈយើង មិនមែនគឺថា ព្រោះយើង
 បានឃើញ ខ្ញុំព្រះមាតាព្រះភាគ បក្សីព្រះអង្គ
 មានចក្ខុ យើងសូមផលព្រះអង្គ ជាទីពឹង សូម
 ព្រះមហាមុនី ជាសាស្តាចារ្យ នៃយើង ។
 យើងទាំងឡាយ គឺប្រពន្ធនឹងព្រះអង្គ ជាអ្នក
 ស្តាប់បង្គាប់ សូមប្រព្រឹត្ត ខ្ញុំព្រហ្មជវយេនមិ
 ក្នុងសំណាក់ នៃព្រះសុគត សូមជាអ្នកបានផល
 ត្រើយ នៃជានិព្វានបរិយាយៈ ធ្វើទីបំផុតនៃខ្ញុំ ។
 (មាតាមានចិត្តបារម្ភ និយាយថា) បុគ្គលមានបុគ្គ
 រមែងត្រេកអរ នឹងបុគ្គទាំងឡាយ បុគ្គលមានគោ
 រមែងត្រេកអរ នឹងគោទាំងឡាយ បុរោហិត កា
 ត្រេកអរ របស់នាង រមែងមាន ព្រោះតែទេវចិ
 ទាំងឡាយ (គ្រឿងជាប់ជំពាក់) បុគ្គលណា
 មិនមានទេវចិ បុគ្គលនោះ ទើបមិនត្រេកអរ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិបាត

សោចតិ បុត្តេហិ បុត្តិមា (៧តិ កគវ)
 នោបិកា នោហិ តថេវ សោចតិ
 ឧបជីហិ នស្ស សោចនា
 ន ហិ សោ សោចតិ យោ ធិរូបជីតិ ។
 ធម៌យសុត្តំ ខុទ្ទិយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

(ព្រះមោចព្រះភាគ ក្រាស់ថា) បុគ្គលមាន
 បុគ្គលមិនសោក ខឹងបុគ្គលទាំងឡាយ បុគ្គលមានគោ
 រមែងសោក ខឹងគោទាំងឡាយ ដូច្នោះដែរ
 ការសោក របស់ខ្លួន រមែងមាន ព្រោះតែ
 ឧបជីទាំងឡាយ លុះតែបុគ្គលណា មិនមានឧបជី
 បុគ្គលនោះ រមែងមិនសោក ។

ចប់ ធម៌យសូត្រ ទី ២ ។

តតិយ៍ ទត្តវិសាលាសូត្រ

[៣] សង្ខេប ក្នុងសុ ឯនាយ ឧស្ករ
 អវិហាមយំ អន្តរាម្យំ តេសំ
 ន ធុត្តមិធម្មេយ្យ កុកោ សហាយំ
 ឯកោ ចរេ ទត្តវិសាលាសូត្រ ។
 សំសត្តជាតស្ស កត្តិ ស្មេហា^(១)
 ស្មេហាទ្វយំ ទុក្ខមិទំ ចហោតិ
 អាទិទំ ស្មេហាទំ បេក្ខមាថោ
 ឯកោ ចរេ ទត្តវិសាលាសូត្រ ។
 មិគ្គេ សុហាជ្ជេ អនុកម្មមាថោ
 ហារមេតិ អកុំ បដិពទ្ធកំតោ
 ឯកំ កាយំ សន្តបេក្ខមាថោ
 ឯកោ ចរេ ទត្តវិសាលាសូត្រ ។

១. ស្មេហោ ។

ទត្តវិសាលាសូត្រ ទី ៣

[៣] បុគ្គល ជាតិកាដ្ឋានោលចេញ ចំពោះពួកសត្វ
 តាំងអស់ មិនបានទៀតទៀន ខ្យល់ក្នុងតំនះនោះ
 សូម្បីសត្វណាមួយ មិនឧប្ប្រាថ្នា ខ្យល់បុគ្គ កើត
 ឧប្ប្រាថ្នាស្រឡាញ់ អំពីឈា ឧប្ប្រាថ្នាចំពោះគេ
 ម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។

បេចក្តីស្រឡាញ់ វេទនាមាន ដល់បុគ្គលដែល
 ច្រឡំច្រឡំ ទុក្ខដែលជាប់នាម ចំពោះបេចក្តី
 ស្រឡាញ់នេះ ក៏វេទនាកើតឡើង បុគ្គលឃើញ
 ចោល ដែលកើត អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ
 ឧប្ប្រាថ្នាចំពោះគេម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។

បុគ្គល អ្នកមានចិត្តប្រតិទ័យ កាលអនុគ្រោះ
 ខ្យល់ក្នុងមាត់ ដែលមានចិត្តល្អ វេទនាញ៉ាំងប្រយោជន៍
 ឲ្យរហូបសូន្យ បុគ្គលកាលឃើញ ខ្យល់ក្នុង
 កាយមូលមិត្តភ្នំខ្ពស់ហើយ ឧប្ប្រាថ្នាចំពោះគេម្នាក់ឯង
 ដូចកុយមោស ។

វិសា វិសាលោ ឧ យថា វិសត្ថោ
 បុត្តសុ ឆាបសុ ច យា អបេត្តា
 វិសាកឡិលេវ អសដ្ឋមាថោ
 ឯកោ ចរ ទក្កវិសាលាការេវ ។
 មិកោ អន្ធាម្ពំ យថា អនោ^(១)
 យេនិច្ឆតំ តច្ឆតំ តោចរយ
 វិញ្ញា ធរេ សេវិតំ បេក្ខមាថោ
 ឯកោ ចរ ទក្កវិសាលាការេវ ។
 អាមន្តថា ហោតិ សហាយមជ្ឈេ
 ភសេ ឯនេ កមនេ ចារិកាយ
 អនកិជ្ឈិតំ សេវិតំ បេក្ខមាថោ
 ឯកោ ចរ ទក្កវិសាលាការេវ ។

១ អនោ ។

សេចក្តីស្រឡាញ់ ចំពោះកូននៃច្រពុន ដូចឫស្សី
 ដែលបែកគ្នា ចាក់កណ្តាញ់ បុគ្គល កាលមិន
 ជាប់ជំរាក់ ដូចជាចំរាក់ឫស្សី គប្បីត្រាច់ទៅនៃ
 ម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។

ម្រឹកក្នុងព្រៃ ជាសត្វមិនជាប់ចំណង ទៅរកចំណី
 តាមចំណង់ចិត្តបាន យ៉ាងណា វិញ្ញាណ កាល
 បើឃើញ សេវីភាព^(១) (យ៉ាងនោះ) គប្បីត្រាច់
 ទៅនៃម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។

ការហៅរក វិមន៍នានា ដល់ជនប៉ុន្មាន ក្នុង
 កណ្តាល នៃសំឡាញ់ និការទៅ កាលយើង
 ការត្រាច់ចាក បុគ្គលកាលបើឃើញ សេវីភាព
 ដែល (ក្នុងជនភាល) មិនប្រាថ្នា គប្បីត្រាច់ទៅ
 នៃម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។

១ ការប្រព្រឹត្តិការណ៍ណាមួយ ដែលជាធម៌ស្មោះច្រើន ឬនឹងដល់ក្នុងគំនិតអ្នក
 ដទៃ ។ គន្លងថា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាសុត្តន្ត

ទិដ្ឋា រតី ហោតំ សហាយនដ្ឋេ
 ធុត្តេសុ ច វប្បលំ ហោតំ ចេមំ
 វិយវប្បយោតំ វិជិតុច្ឆមាទោ
 ឯកោ ចរ ខត្តវិសាលាកាច្ឆោ ។
 ចាតុដ្ឋិសោ អប្បនិយោ ច ហោតិ
 សន្តុស្សមាទោ ឥតវិគរេន
 បរិស្សយានំ សហិតា អនម្ពិ
 ឯកោ ចរ ខត្តវិសាលាកាច្ឆោ ។
 ទុស្សង្គមា បព្វជិកាមិ ឯកោ
 អដោ កហដ្ឋា យរោវសន្តា
 អប្បោសន្តោ បរេតេសុ ហុតា
 ឯកោ ចរ ខត្តវិសាលាកាច្ឆោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាសុត្តន្ត ទី ៣

ការលេង ការគ្រួសារ ក្នុង (តាមគុណ)
 រមែងមាន ដល់ជនវិគនៅ ក្នុងកណ្តាល នៃសំឡាញ់
 មួយទៀត សេចក្តីស្រឡាញ់ ដ៏ធំទូលាយ រមែង
 មានក្នុងបុគ្គលទាំងឡាយ បុគ្គល កាលបើចុះប្រាប់
 នឹងការត្រាស់ប្រាស ចាកសក្ខីនិសង្ខារ ជាទី
 ស្រឡាញ់ហើយ អប្បប្រាថ្នាទៅតែម្នាក់ឯង ដូច
 កុយរោស ។
 បុគ្គល ជាអ្នកនៅជាសុខ ក្នុងទិសទាំង ៤
 មិនសំបាក គ្រួសារ ដោយបរិការ តាមមាន
 តាមបាន ជាអ្នករត់ចង់ ចំពោះអន្តរាយទាំងឡាយ
 ទាំងជាអ្នកមិនរត់ស្ទុក អប្បប្រាថ្នាទៅតែម្នាក់ឯង
 ដូចកុយរោស ។
 បព្វជិកាទាំងឡាយ ឬគ្រូពេទ្យអ្នកគ្រប់គ្រងដុះ គេ
 សង្រ្គោះ បានដោយកម្រ បុគ្គលមិនមានសេចក្តីខ្វល់
 ខ្វាយ ចំពោះបុគ្គល នៃបុគ្គលដទៃ អប្បប្រាថ្នា
 ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

ឧបាសិកា តំហិទ្យត្ថានិ
 សត្វិដ្ឋបត្តោ យថា កោវិណ្ឌោ
 ធម្មាន ជីវេ តំហិទ្យត្ថានិ
 ឯកោ ចរ ខត្តិសាលាភយោ ។
 សទេ លភេជ ធិបកំ សហាយំ
 សទ្ធិជំ សាធុហារំ ជីវំ
 អភិកុយ្យ សត្វានិ បរិស្សយានិ
 ចរយ្យ តេជ្ជមនោ សត្វីនា ។
 នោ ទេ លភេជ ធិបកំ សហាយំ
 សទ្ធិជំ សាធុហារំ ជីវំ
 រាជារំ រដ្ឋំ វិនិច្ឆំ បហាយេ
 ឯកោ ចរ មាតុន្តិកោ ធានោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ធិបតេស លភេជំ ខុទ្ទិសនិកាយ ជាត្រៀង
 ប្រាស ខុទ្ទិសនិកាយ កាតំបិណ្ឌំ វិបស័
 ត្រាសនិកាយ ដូចជាល្មមដ្ឋង្គ ចំរុស្សិក
 គប្បីត្រាច់ទៅតែម្នាក់ឯង ដូចកុយាមាស ។
 បើបុគ្គលបានអនុប្រាជ្ញ មានធម៌ជាត្រៀងនៅ
 ដោយប្រពៃ ជាសំឡាញ់ មានប្រាជ្ញាខ្ជាប់
 ខ្លួន ត្រាច់ទៅ ជាមួយគ្នា ត្របសង្កត់ខ្លួនសេចក្តី
 អន្តរាយចំណង់ផ្ទាល់ គប្បីត្រាច់ទៅត្រកា មាន
 ស្មារតី ត្រាច់ទៅជាមួយសំឡាញ់នោះក៏ចុះ ។
 បើបុគ្គល អនុប្រាជ្ញ មានធម៌ជាត្រៀងនៅ
 ដោយប្រពៃ ជាសំឡាញ់ មានប្រាជ្ញាខ្ជាប់ខ្លួន
 ត្រាច់ទៅជាមួយគ្នា ពុំបានទេ គប្បីត្រាច់ទៅតែ
 ម្នាក់ឯង ដូចព្រះពុទ្ធលោក ខ្លួនដែលជ្រាបអង្គ
 ឈ្នះហើយ ឬដូចជីវៈឈ្នះមាតុន្តិកៈ លភេជំហ្នឹង
 ត្រាច់ទៅក្នុងព្រៃ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋស្ស គឺយំ ទន្ធិសាណកប្បវត្ត

អន្តា ចសំសាម សហាយសម្បជំ
 សេដ្ឋា សមា សេវិតត្វា សហាយា
 ឯតេ អលទ្ធា អនុជ្ឈិកោជំ
 ឯតោ ចរេ ទន្ធិសាណកប្បវត្ត ។
 ជំស្វា សុវណ្ណស្ស រលយានំ ចកស្សនជំ
 ភាញាបុត្តេន សុដិដ្ឋិតានំ
 សុដ្ឋដ្ឋមាទានំ ទុរេ កុជស្មី
 ឯតោ ចរេ ទន្ធិសាណកប្បវត្ត ។
 ឯវំ ទុតំយេន សហា មមស្ស
 ភំចាភិលាចោ អភិសដ្ឋិតា ភំ
 ឯតំ អយំ អាយតំ(១) បេត្តមាទោ
 ឯតោ ចរេ ទន្ធិសាណកប្បវត្ត ។
 កាមា ហំ ចិត្រា មនុកា មយេវមា
 វិរូបរូបេន មជេដ្ឋំ ចំន្តំ

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋស្ស ទន្ធិសាណកប្បវត្ត ទី ៣

កាមតិក យេនិសរសើ ខ្ញុំការចិប្បុណិ ដោយ
 សំឡាញ់ហើយ នៃសំឡាញ់ មានគុណប្រសើរ
 ជាង នឹងសំឡាញ់មានគុណស្មើ ចុះឬនូវសេនា
 គប់ កង់កេ បើ (កុលបុត្រធន់ប្រយោជន៍) កេ
 សំឡាញ់ទាំងទុំ៖ ពុំបាខៈទេ ឆប្បជាអ្នកបរិភោគ
 ភោជន ដែលមិនមានរោស ហើយក្រាច់ទៅ
 នៃម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

បុគ្គលឃើញ ខ្ញុំក៏និមាសទាំងពីរ ជីវិតផ្អែក ដែល
 ជាងមាស ធ្វើសម្រេចហើយ ដោយល្អ ល្អិតខ្លា
 ពូជីដ ឆប្បក្រាច់ទៅ នៃម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

ការចេចោ ដោយកំចាត់ ការជាប់ចំណងក្តី ជា
 មួយនឹងកុមារ ជាគំរប់ពីរ មានផលអញ យ៉ាងខ្លះ
 បុគ្គលកាលឃើញ ខ្ញុំក៏យំទុំ៖ តទៅវាធម្មតាហើយ
 ឆប្បក្រាច់ទៅ នៃម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

ពិនណាសំ កាមទាំងឡាយ ដ៏រំចិត្រ មាន
 សេដ្ឋម្ត ជាវិភិកយនៃវិគ្គ តែងញ៉ាញ់ ខ្ញុំវិចិត្ត

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្សី សុត្តនិបាត

អាទិទេវំ កាមគុណោសុ និស្វា
 ឯកោ ធម៌ ទត្តវិសាលាកម្សោ ។
 ភ្លឺតី ច កល្យាណ ច ឧបទ្កោ ច
 រោគោ ច សល្លត្ត ភយេត្ត មេតំ
 ឯតំ ភយំ កាមគុណោសុ និស្វា
 ឯកោ ធម៌ ទត្តវិសាលាកម្សោ ។
 សីតេត្ថ ទុក្ខេត្ថ ទុនី ជំចាសំ
 វាតាភយេ ទុំសសីវិសយេ ច
 សព្វានិរេកាជំ អភិសម្ពវិគា
 ឯកោ ធម៌ ទត្តវិសាលាកម្សោ ។
 ឆារោវ យេថាជំ វិជ្ជយេត្ថា
 សញ្ញាតត្ថោ បទុមី ទន្សារោ
 យេថាភិក្ខុំ វិហរិ^(១) អរោ
 ឯកោ ធម៌ ទត្តវិសាលាកម្សោ ។

១. វិហរេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

ដោយសភាព ដ៏វែក ។ បុគ្គលឃើញរោគ ក្នុង
 កាមគុណទាំងឡាយហើយ ឆប្បត្រាច់ទៅ តែម្នាក់
 ឯង ដូចកុយរោគ ។

ចង្រៃ ឬស ទប់ទ្រព រោគ កិលេស
 ដូចស្រូវ ទាំងឡាយទុំ រោគមានផលយើង (ព្រោះ
 កាម) បុគ្គលកាលឃើញក៏យុំ ក្នុងកាមគុណ
 ទាំងឡាយហើយ ឆប្បត្រាច់ទៅ តែម្នាក់ឯង
 ដូចកុយរោគ ។

បុគ្គលប្របសន្តិកំ ខ្ញុំសត្រូវ ទាំងអស់ទុំ
 ឆ័ត្រជាក់ ក្តៅ ឆ្ងាច សម្រេក ខ្យល់ ទឹកកំដៅថ្ងៃ
 រោច្ចាបទាំងអស់ហើយ ឆប្បត្រាច់ទៅ តែម្នាក់ឯង
 ដូចកុយរោគ ។

ដ៏រី មានទូនសម្បជ័យ មាំមួន មានសម្បជ័យ
 ដូចផ្កាឈូក កាលលះចង់ ខ្ញុំហ្មួញ ហើយនៅក្នុង
 ព្រៃ គួរដល់អព្យាស្រ័យ យ៉ាងណា បុគ្គលឆប្បត្រាច់
 ទៅ តែម្នាក់ឯង ដូចកុយរោគ (យ៉ាងនោះ) ។

សុត្តន្តបិដក វិសុខស្ស ជំពូក ទី ៣

អដ្ឋានំ តំ សង្កណិការាភិស្ស
 យំ ធុស្សយេ សាមយេកំ វិមុត្តិ
 អាទិទ្ធពន្ធស្ស វេទា និសម្ម
 ឯកោ ធរ ទក្កវិសាលាកប្បោ ។
 និម្ពិស្សកានិ ឧបាសិកា
 បត្តោ និយាមំ បដិលទ្ធមត្តោ
 ឧប្បន្នញ្ញាលោភ្នំ អនត្តានេយ្យោ
 ឯកោ ធរ ទក្កវិសាលាកប្បោ ។
 និល្លានុទោ និក្ខុយោ និប្បទាសោ
 និម្មត្តោ និទ្ធពន្ធកសាវមោហោ
 និវាសយោ(១) សត្វលោកេ ភវិត្តា
 ឯកោ ធរ ទក្កវិសាលាកប្បោ ។
 បាបំ សហាយេ បរិនិព្វាយេ ជ

១ ភក្កិកាយំ និវាសនំ ទិស្សនំ ។ និវាសនំ ទិស្សន្តោ ។

សុត្តន្តបិដក វិសុខស្ស ជំពូក ទី ៣

បុគ្គលបាទន្តវិមុត្តិ ប្រព្រឹត្តៈវេ ក្នុងសម័យ
 គឺលោកៈយសមាបត្តិ ដោយៈចាតុណា ហេតុនា
 មិនមែនជាទីតាំង នៃបុគ្គលអ្នកប្រកាស ក្នុង
 ក្នុងវេ បុគ្គល គឺចារណាចារ្យ បេសច្រៃ
 ក្នុង ជាព្រះអាទិទ្ធពន្ធមួយ ឧប្បត្តិកៈវេ នៃ
 ម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។
 បុគ្គលកន្លង ខ្វះខាតក្រក់ ផល់ទ្រព្យមិទ្យន៍
 មានមន្តបាទៈហើយ មិនបាច់មានអ្នកដទៃ ដឹកនាំ
 ព្រោះផែនការ ភាគអញ មានញាណ កើតហើយ
 ឧប្បត្តិកៈវេ នៃម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។
 បុគ្គល មិនជាប់ចិត្ត ក្នុងភាហា មិនកុហក
 មិនមានសេចក្តីស្រឡាញ់ ជាអ្នកមិនលុបបំបាត់
 កំចាត់បង់ហេហៈ ដូចជាទឹកចក់ចេញបាទ មិនមាន
 ទីអាស្រ័យ (គឺកិលេស) ក្នុងលោកបាំងមូល
 ឧប្បត្តិកៈវេ នៃម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។
 បុគ្គលឧប្បត្តិកៈវេ ខ្វះខាតក្រក់ ផល់ទ្រព្យមិទ្យន៍

អនុត្តរស្សី វិសមេ ធីត្ថំ
 សយំ ន សេវេ បស្ចតំ បមត្តំ
 ឯកោ ចរេ ទត្តវិសាលាកច្ឆោ ។
 ពហុស្សតំ ធម្មតំ កលេជ
 មត្តំ ឧទ្ធហំ បដិកាលាវត្ថុ
 អញ្ញាយ អន្តរំ វិធម្យ កត្ថំ
 ឯកោ ចរេ ទត្តវិសាលាកច្ឆោ ។
 ចំន្ទំ វេតិ កាមសុទ្ធា លោកេ
 អនុលោមិត្តា អនុបេត្តមាធា
 វិភុសធម្មតា វិភោ សុត្តរំ
 ឯកោ ចរេ ទត្តវិសាលាកច្ឆោ ។

ដែលបង្ហាញ ខ្ញុំអំពើមិនជាប្រយោជន៍ កាស្រ័យ
 ទៅក្នុងកម្មមិនស្មើ (គឺច្បាប់) មិនឆ្លើយតប
 ខ្ញុំសំឡាញ់ ដែលជាប់ចំណង ដែលស្រវឹង
 (ក្នុងកាមគុណ) ដោយខ្លួនឯង ឆ្លើយតប
 ទៅ នៃម្នាក់ឯង ដូចកុយមាស ។

បុគ្គលឆ្លើយតបទៅ ខ្ញុំមិនជាពហុស្សត ទ្រទ្រង់
 ខ្ញុំធម៌ប្រកបដោយកម្ម ដ៏ថ្លៃថ្លា មានប្រាថ្នា
 ក្នុងវា លុះដឹងច្បាស់ ខ្ញុំប្រយោជន៍ ចាំឲ្យយ
 ហើយ ឆ្លើយតបខ្លួន ខ្ញុំសេចក្តីសន្សំយចេញ
 ត្រង់ទៅ នៃម្នាក់ឯង ដូចកុយមាស ។

បុគ្គល មិនភាគីនៃ ខ្ញុំការលឺឆ្លង ការ
 គ្រេងគាជន៍ កាមសុខជន៍ ក្នុងលោក មិនការខ្សោះ
 កាល័យ រឿយចាញ់ចំណិតស្អាត អ្នកកាល
 ពាក្យពិត ឆ្លើយតបទៅ នៃម្នាក់ឯង ដូចកុយ
 មាស ។

បុគ្គលេ ធារំ ជំពះញ មាតំ
 ធនាជំ ធនាជំ ច ពទ្ធវាជំ
 ហំត្វា ធារាមាជំ បេដាជំកាជំ
 ឯកោ ចរ ទត្តវិសាលាកាច្យោ ។
 សង្កា ឯសា បរិក្ខេបេតុ សោច្យំ
 អប្បស្សនោ ទុក្ខមេតុ កិល្យោ
 កល្យាណ ឯសា វតិ ញត្វា មតំមា
 ឯកោ ចរ ទត្តវិសាលាកាច្យោ ។
 សទ្ទាលយំត្វា ឧ(១) សំយោជនាជំ
 ជាលំ ។ ធម្មា សលំលម្ពនាវិ
 អត្តិ ធម្មំ អជំត្តនាថា
 ឯកោ ចរ ទត្តវិសាលាកាច្យោ ។

១ ឧ. បទាលយំត្វា ។

បុគ្គលេ ធារំ ជំពះញ មាតំ
 ធនាជំ ធនាជំ ច ពទ្ធវាជំ
 ហំត្វា ធារាមាជំ បេដាជំកាជំ
 ឯកោ ចរ ទត្តវិសាលាកាច្យោ ។

កាមគុណានេះ ជាគ្រឿងជាប់ជំពាក់ សុទ្ធ
 ក្នុងកាមគុណានេះ មានប្រមាណតិច កាមគុណ
 មានសព្វក្តីត្រេកអរតិច ទុក្ខក្នុងកាមគុណានេះប្រើ
 ក្រៃលែង បុគ្គលអ្នកមានបញ្ញា ដឹងច្បាស់ថា
 ការជាប់ជំពាក់ ក្នុងកាមគុណនេះ ដូចជាបូស
 គប្បីត្រាច់ទៅ តែម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។

បុគ្គលទំលាយ ខ្ញុំសំយោជនៈ ដូចគ្រឿ
 ក្នុងទឹក ទំលាយបង់ ខ្ញុំបណ្តាញ មិនត្រូវបំបែក
 (កេសំយោជនៈ) វិញ ដូចជាភ្លើងឆេះ (មិន
 ត្រូវបរិលាញ) គប្បីត្រាច់ទៅ តែម្នាក់ឯង ដូច
 កុយមោស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

ឱកុំភ័ន្តចក្កុ ទ ច ចាធលោលោ
 កុត្តិច្ឆ័យោ រក្ខិតមាធសាធា
 អនវស្សុតោ អបវឌ្ឍនាធា
 ឯកោ ចរ ទត្តវិសាលាការ្យោ ។
 ឱហរយេត្វា តិរោច្យត្ថានាធិ
 សត្តន្តបក្កា(១) យថា ចារិទត្តោ
 កាសាយវត្ថោ អតិច្ឆមិត្វា
 ឯកោ ចរ ទត្តវិសាលាការ្យោ ។
 រសេស្ស តេជំ អកាវំ អលោលោ
 អនត្តោចោសី សមធានចារិ
 កុលេ កុលេ អប្បដិទ្ធន្ទចិត្តោ
 ឯកោ ចរ ទត្តវិសាលាការ្យោ ។
 បហាយ បញ្ចវណ្ណាធិ ចេតសោ
 ឱបក្កិលេសេ ឲ្យបទុដ្ឋំ សព្វេ

• ឧ. ច្រើនបក្កា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

បុគ្គលមានចក្កដាក់ចុះ មានជើង មិនរើស (១)
 មានជ្រៀងគ្រប់គ្រងល្អ មានចំក្តៅក្បាល មិនដាក់
 ដំ មិនរោលរល (ដោយកិលេស) ឆប្បត្រាច់រៅ
 តែម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

បុគ្គលលះបង់ ខ្លីវែងដ្រឡើងប្រាកដ ខ្លីភាព
 ជាគ្រហស្ថ ដូចមើមប្រាំច្រើន មានស្លឹក
 ជុំរុះហើយ ឆប្បជាអ្នកមានសំពត់ភាសាយៈ ចេញ
 បួស ត្រាច់រៅ តែម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

បុគ្គលមិនធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងសេចក្តីឡាយ
 ជាអ្នកមិនលោភ (ក្នុងតាហារ) មិនចង្អុល
 អ្នកដទៃ ជាអ្នកត្រាច់រៅតាមច្រក មិនមានចំក្តៅ
 ជាប់ចំកាត់ ក្នុងក្រូចឈូងផ្សេង ។ ឆប្បត្រាច់រៅ
 តែម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

បុគ្គលលះបង់ ខ្លីវែងរំលោភ ៥ បន្ទោ
 បង់ ខ្លីបក្កិលេស ខែចំក្តៅរាំងអស់ចេញបាត

• សំដៅយកការមិនរើស ។ អត្ថកថា ។

សុត្តន្តបិដក វេលាវគ្គ ទស្សនិយម ទស្សនិយមសុត្ត

អនិស្សតោ ធម្មា សិទេហនាសំ
 ឯកោ ធម្ម ទត្តវិសាលាការេយ្យា។
 វិមុត្តិកត្វាន សុខំ ទុក្ខក្ខ
 បុត្រា ធម្ម សោមនស្សនោមនស្សំ
 លទ្ធានុមេត្តា សមមំ វិសុដ្ឋំ
 ឯកោ ធម្ម ទត្តវិសាលាការេយ្យា។
 អារទ្ធិវិយោ បរមតុបត្តិយា
 អភិវចនោ អកុសលភិក្ខុ
 ធម្មនិក្ខេបោ ជាមតលុបបន្ទោ
 ឯកោ ធម្ម ទត្តវិសាលាការេយ្យា។
 បដិសល្លាធំ ឈានមិក្ខុមាណា
 ធម្មេសុ ធម្មំ អនុធម្មនាវិ
 អាមិទំ សម្មសីតា កវេសុ
 ឯកោ ធម្ម ទត្តវិសាលាការេយ្យា។

សុត្តន្តបិដក វេលាវគ្គ ទស្សនិយមសុត្ត ទី ៣

ជាអ្នកមិនអាស្រ័យ (ដោយកល្យាណ) កាន់បតី ខ្ញុំវិចារ
 ដែលរក្សា អំពីសេចក្តីស្រឡាញ់ហើយ ឥឡូវគ្រាន់តែ
 តែម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

បុគ្គលបានធ្វើខ្លួនសុខកុស្តនិសោមនស្ស ចោម
 នស្ស ក្នុងកាលមុន ឡើងពីក្រោយខ្នងហើយ បាន
 ខ្ញុំវិចារសម្រាប់ (ក្នុងកុស្តជួន) ដំបូលហើយ
 ឥឡូវគ្រាន់តែ តែម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

បុគ្គលមានសេចក្តីព្យាយាមប្រាជ្ញា ដើម្បីដល់ខ្ញុំ
 ព្រះនិក្ខាន មានចិត្តមិនញោច អតប្រព្រឹត្ត មិនច្នៃប្រេង
 អ្នក មានសេចក្តីជ្រើសប្រើដ៏មាំ ប្រកបដោយកម្លាំង
 ប្រាជ្ញាហើយ ឥឡូវគ្រាន់តែ តែម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

បុគ្គល មិនលះបង់ខ្ញុំវិចារ ជាធម្មជាតិស្ងប់
 ស្ងប់(ចាកសេចក្តីនិស្សិទ្ធិ) ជាអ្នកប្រព្រឹត្តធម៌ដ៏សមគួរ
 ក្នុងធម៌វិនិច្ឆ័យ អស់កាលជាច្រើន ពិចារណា
 យើងរោស ក្នុងភពវិនិច្ឆ័យហើយ ឥឡូវគ្រាន់
 តែម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឈូ សុត្តនិបាត

តណ្ហាភូយំ បត្ថយំ អប្បមន្តោ
 អនេលម្ពតោ សុត្តា សតីមា
 សង្កាតធម្មោ ជ័យតោ បដាណ
 ឯកោ ធរ ទក្កវិសាលាភម្បោ ។
 សីហោ សន្តេសុ អសន្តសន្តោ
 កតោ ជាលម្ពំ អសន្តមាតោ
 បទុមំ តោយេន អលិប្បមាតោ
 ឯកោ ធរ ទក្កវិសាលាភម្បោ ។
 សីហោ យថា នាមសី បសយ្ហ
 រាជា មិត្តំ អភិកុស្យោចរិ
 សេវជ បន្តានំ សេនាសនានំ
 ឯកោ ធរ ទក្កវិសាលាភម្បោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

បុគ្គលភាវប្រាជ្ញា ខ្លឹមសេសតណ្ហា ជា
 អ្នកមិនប្រហែស មិនឆ្គង មិនគ ជាអ្នកមានការ
 ចេះដឹង មានស្មារតី មានធម៌ចំណេះដឹង
 ជាបុគ្គលច្រើន មានសេចក្តីព្យាយាម ឥឡូវត្រាច់រា
 តែម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។

បុគ្គលមិនគក់ស្អុត (ក្នុងលក្ខណៈ មានមិនរឿង
 ជារឿយ) ដូចសីហៈ មិនគក់ស្អុតនឹងសំរុង
 ទាំងឡាយ មិនបានដាច់ចំណក់ (ក្នុងធម៌វិន
 ឡាយ មានខ្លាជាដើម) ដូចរូលមិនដាច់
 នឹងសំណាញ់ មិនដាច់ (ដោយកណ្តាទីន
 លោកៈ) ដូចឈូកមិនទទឹកដោយទឹក ឥឡូវត្រាច់រា
 តែម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។

បុគ្គលឥឡូវស្រឡាញ់ ខ្លឹមសេសនេះ ដ៏ស្អាត
 ដូចជាសីហៈ ជាស្តេចសត្វ មានកំលាំងខ្លាំង
 គ្រាប់ គ្របសន្តិក កំហែង ខ្លាពួកម្រឹម ឥឡូវត្រាច់
 រា តែម្នាក់ឯង ដូចកុយមោស ។

សុត្តន្តបិដក វិសុខគម្ពីរ ទត្ថវិសាលកថា

មេត្តំ ឧបេក្ខំ កុរុណំ វិមុត្តំ
 អារាមវមាណោ បុរិសត្វា កាសេ
 សទ្ធន លោកេន អនុជ្ឈមាណោ
 ឯកោ ធម៌ ទត្ថវិសាលកថោ ។
 ភកត្វា ឆោសត្វា បហាយ មោហំ
 សទ្ធាលយេត្វាន សំយោជនានំ
 អសន្តសំ ជីវិតសង្ខយម្ហំ
 ឯកោ ធម៌ ទត្ថវិសាលកថោ ។
 កដង្គំ ឆេវត្ថំ ច កាណត្វា
 ធិត្តារណា ទុក្ខតា អដ្ឋ មិត្តា
 អត្តតុបត្តា អសុតិ មទុក្ខា
 ឯកោ ធម៌ ទត្ថវិសាលកថោ (១) ។
 ទត្ថវិសាលកថ្តំ ធម៌ ។

១. ១. ឥតិយោ វត្ថុ ។

សុត្តន្តបិដក វិសុខគម្ពីរ ទត្ថវិសាលកថា ទី ៣

បុគ្គលកាលចំរើនបក្ខាផង ទេវក្ខាផង កុរុណា
 ផង មុខិកាផង ដែលជាហេតុប្រឡូង (ចាក
 ភិកេស) ក្នុងកាលគួរ មិនថ្លង់ថ្លាក់ចំពោះសត្វលោក
 តាំងអស់ហើយ ឆប្បត្រាច់ទៅ តែម្នាក់ឯង ដូច
 កុយរោស ។

បុគ្គលនេះបង្កគ្រោះផង គោសៈផង មោហៈ
 ផង ចំហាយខ្លួនសំយោជនៈតាំងឡាយ មិនគក់ស្អាត
 ក្នុងការរុក្ខយដីត ឆប្បត្រាច់ទៅ តែម្នាក់ឯង ដូច
 កុយរោស ។

ពួកមនុស្សមានប្រយោជន៍ជាហេតុ ទើបគប់រក
 ផង បំរើផង ពួកមនុស្សឡាញ់តាំងឡាយ ដែល
 ឥតហេតុ រកបានដោយក្រ ក្នុងថ្ងៃនេះ ពួកមនុស្ស
 (ប្រើឧត្ត) មានប្រាជ្ញាចំពោះប្រយោជន៍ របស់ខ្លួន
 ជាអ្នកប្រកបដោយអំពើមិនស្អាត បុគ្គលឆប្បត្រាច់
 ទៅ តែម្នាក់ឯង ដូចកុយរោស ។

បញ្ញត្តិ កសិការទ្វាជស្សត្ថំ

(២) ឯកុដ្ឋ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកក
 មកេនេសុ វិហរតិ នក្ខណាតំវស្សំ ឯកបាណ្ឌយំ
 ព្រាហ្មណក្ការមេ ។ ភេន ទោ ចន សមយេន
 កសិការទ្វាជស្ស ព្រាហ្មណស្ស បក្ខនក្កានំ នត្ថ-
 លសកាតិ បុប្ផានំ ហោត្ថំ វេជ្ជកាលេ ។
 អថទោ ភកក បុព្វណ្ណសមយំ ឯកសេនា បត្តនិវ-
 មាទាយ យេន កសិការទ្វាជស្ស ព្រាហ្មណស្ស
 កម្មន្តា ភេនុបសន្តមិ ។ ភេន ទោ ចន សម-
 យេន កសិការទ្វាជស្ស ព្រាហ្មណស្ស ចរិវសថា
 វត្ថុតំ ។ អថទោ ភកក យេន ចរិវសថា ភេនុ-
 បសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសំ ។
 អន្ធអា ទោ កសិការទ្វាជោ ព្រាហ្មណ ភកវន្តំ
 ចិណ្ណាយ មតំ និស្សន ភកវន្តំ ឯកនកេច អហំ
 ទោ សមណ កសាមិ ច វេជ្ជមិ ច កបិត្វា
 ច វេជ្ជិត្វា ច កុញ្ញមំ ។ ភូម្បិ សមណ កសស្ស
 ច វេជ្ជស្ស ច កសិត្វា ច វេជ្ជិត្វា ច កុញ្ញហិតំ ។

កសិការទ្វាជស្សត្ថ ទី ៤

(២) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
 ភាគទ្រង់គង់ក្នុងខត្តិយាគិរិមហាវិហារ (កាស្រីយ) ក្នុងស្រុកព្រាហ្មណ៍
 ឈ្មោះ ឯកនាវ្យា ក្នុងវេសមគតៈ ។ សម័យនោះឯង កសិការទ្វាជ-
 ព្រាហ្មណ៍ មានខ្ពង់រាបខ្ពស់ ៨០០ ប្រភេទក្នុងកាលសាបព្រោះ ។
 គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ស្បង់ប្រដាប់បាត្រនិងចំរី ក្នុងបុព្វហ្គ-
 សម័យ ទ្រង់យាងសំដៅទៅ ត្រង់កន្លែងការងារ របស់កសិការទ្វាជ-
 ព្រាហ្មណ៍ ។ សម័យនោះឯង ការអភិវឌ្ឍន៍បាយ របស់កសិការទ្វាជ-
 ព្រាហ្មណ៍ ក៏កំពុងប្រព្រឹត្តទៅ ។ សំដៅនោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ទ្រង់ឈៀងទូលទៅកាន់ទីអភិវឌ្ឍន៍បាយ (របស់កសិការទ្វាជ-
 ព្រាហ្មណ៍) លុះទូលទៅដល់ហើយ ក៏ទ្រង់ឈរនៅក្នុងទីដ៏សប្បុរស ។ កសិ-
 ការទ្វាជព្រាហ្មណ៍ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ កំពុងទ្រង់ឈរនៅ ដើម្បី
 បំណុលបានហើយ ក៏ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះ
 សមណៈ ខ្ញុំព្រះអង្គ ភ្ជួររាស់ធន សាបព្រោះធន លុះភ្ជួររាស់សាបព្រោះ
 ហើយ ទើបបរិភោគ ។ បពិត្រព្រះសមណៈ ចំណែកព្រះអង្គ ចូរ
 ភ្ជួររាស់សាបព្រោះ លុះព្រះអង្គភ្ជួររាស់សាបព្រោះហើយ ចូរបរិភោគចុះ ។

អហម្យំ ទោ ព្រាហ្មណ កសាមិ ច វប្បមិ ច
 កសិកា ច វប្បិកា ច កុញ្ញមិតំ ។ អទោ មន
 សមណ បស្សម(១) កោតោ កោតមស្ស យុតិំ វ
 ឧត្តលំ វ ជាលំ វ ចាធនំ(២) វ តលិកទេ វ
 អថ ច មន កំ កោតមោ វិវាហា អហម្យំទោ
 ព្រាហ្មណ កសាមិ ច វប្បមិ ច កសិកា ច
 វប្បិកា ច កុញ្ញមិតំ ។ អថទោ កសិកាត្វដោ
 ព្រាហ្មណ កក្កន្តំ តាថាយ អជ្ឈកាសំ

(៥) កស្សកោ បដិជាតាសំ ធន បស្សម ភេ កសិ
 កសិ ទោ បុត្តកោ ព្រហ្ម យថា ជាធម្ម ភេ កសិ ។
 សុត្វា តិដិ ភោ វុត្តិ បញ្ញា មេ យុកឧត្តលំ

១. ខ. ខ. ខ. កោ បដ មយំ បស្សម ។ ២. ប. ធានិកា ។

ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គឺជាគតិក្នុងរូបនៃផង ភាវាព្រោះផង លុះគតិគត
 ក្នុងរូបនៃ ភាវាព្រោះហើយ ទើបបរិភោគដែរ ។ បត់ត្រព្រះសមណៈ
 យើងឮ មិនបានឃើញមន្ត ឧត្តិលក្ខំ ជាលក្ខំ ជទ្ធាញ្ញក្ខំ សក្ក
 បំរើក្ខំ របស់ព្រះគោម ដំបើខ្លះសោះ ប៉ុន្តែហេតុអ្វីបានជាព្រះ
 គោមមិនបំរើនិយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ គឺជាគតិក្នុងរូបនៃផង
 ភាវាព្រោះផង លុះក្នុងរូបនៃភាវាព្រោះហើយ ទើបបរិភោគដែរ ។
 លំដាប់នោះ កសិកាត្វដព្រាហ្មណ៍ បានកាលចំពោះព្រះមាន
 ព្រះភាគដោយគាត់ដូច្នេះថា

(៥) ព្រះអង្គប្រាប់ថា គតិក្នុងរូបនៃ ប៉ុន្តែយើង
 មិនឃើញ ខ្ញុំកាន់ក្នុងរូបនៃ របស់ព្រះអង្គសោះ
 យើងសួរ ខ្ញុំកាន់ក្នុងរូបនៃ សូមព្រះអង្គប្រាប់ឲ្យ
 យើងដឹង ខ្ញុំកាន់ក្នុងរូបនៃ របស់ព្រះអង្គ ។

(ព្រះអង្គប្រាប់ថា) គតិគត មានសក្ក ជាត្រដ មាន
 គបដមិ(១) ជាភ្លើង មានប្រាជ្ញា ជាធម៌និធម៌និធម៌

១. ភក្កជា គបដមិ គតិគតៈ សំដៅលក្ខណៈច្បាស់លាស់នៃគតិគត ដោយការ
 សង្ខេបគ្រឹះយន្តការកាន់កុញ្ញក្ខំ ។ គតិគត ។

ហិរិ ឡីសា មហោ យោត្តំ សតិ មេ ជាសចាចំ ។

កាយទុក្ខោ វេទនុក្ខោ អាហារេ ឧទមេ យតោ

សន្ធិំ ករោមិ ឯត្វាទំ សោវច្ឆម្មេ មហោចំ ។

វិរិយំ មេ ទុក្ខោយ្យំ យោកក្សោមាទិវាហំ

កច្ចតិ អនិវត្តន្តំ(១) យត្ថ កត្តា ទ សោចតិ ។

ឯវិ មេសា(២) កសិ កដ្ឋា សា ហោតំ អមត្ថប្បលា

ឯតំ កសិ កសិ ក្វាទ សទ្ធពុក្ខា មមុញ្ជតិ(៣) ។

(២) អដោ កសិការត្វាដោ ព្រាហ្មណោ មហា-
តំយា កសិចាតំយា ចាយាសំ វឡុក្ខា កក្កោ
ឧបទាមេសំ កុញ្ញតុ កវំ កោតោ ចាយាសំ ក-
ស្សតោ កវំ យញ្ញំ កវំ កោតោ អមត្ថប្បលំ
កសិ កសតិ ។

១ ខ. អនិវត្តន្តំ ។ ២ កថា. ឯមេសាទិ ទិស្សតិ ។ ៣ ខ. ឧ. មមុញ្ជតិ ។

កថាគត មានហិរិ ជាចន្ទាល មានចិត្ត ជាវិទ្យមាន
សតិ ជាជាលនីវដ្ឋន្ត ។ កថាគត គ្រប់គ្រង
កាយ គ្រប់គ្រងវិចារ សង្ខមម្បកាហារក្នុងវិដ្ឋ ធ្វើឲ្យ
ការជម្រះ (ឲ្យស្មើគ្នា) ដោយសច្ចៈ កថាគត
មានការស្ងប់ស្ងៀម ជាគ្រឿងឈប់សម្រាក ។
វិរិយៈរបស់កថាគត ជាគ្រឿងនាំទៅ ឲ្យចុះជាហុក
នាំឲ្យបាន ឲ្យច្រានចេញពីក្បែរយកយោនៈ ទៅកាន់
ទីដែលគេទៅមិនសាកសៅ ជាទីដែលគេមិនត្រឡប់
វិញ ។ ការក្លែងប្លែងដែលកថាគត ក្លែងប្លែងហើយយក
នេះ ជាគុណជានិមន្តផល មិនចេះស្លាប់ទេ បុគ្គល
ធ្វើឲ្យការក្លែងប្លែងបែបនេះ ទើបរួចបានចុះចំណិត ។

(២) ព្រាហ្មណ៍ កសិការត្វាដោព្រាហ្មណ៍ ក៏ដោះបាញ់ដាក់ក្នុង
កាជ័សវិរ(១) ដ៏ធំ បង្ហូរចូលទៅក្នុងព្រះនាមព្រាហ្មណ៍ សូមព្រះ
គោតមដ៏ចម្រើន សោយបាយសច្ចៈ ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ក៏ជាអ្នកក្លែងប្លែង
ព្រោះថា ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន រមែងក្លែងប្លែងព្រោះការក្លែងប្លែង ដែល
មានផលមិនចេះស្លាប់ ។

១ កាជ័សវិរ ឆ្នៃ ។ ស្រែកហាមឈាម ។ កណ្តាប់ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គសូត្រ ចក្កន្ត ធម៌កាខន្ធសុត្ត

កាថាភក្តីតម្ក អគោជិយេយ្យំ
 សម្មស្សតំ ព្រាហ្មណ ទេស ធម្មោ
 កាថាភក្តីតំ បទុទន្តំ តុទ្ធា
 ធម្មេ សតី ព្រាហ្មណ វត្តិយសា ។
 អញ្ញោ ច កោវលំចំ មហេសី
 ចំណាសវំ កុក្កុទ្ធវ័របសន្តំ
 អន្លេន ចារេន ឧបជ្ជហស្សុ
 ទេត្តញ្ចី តំ បុត្តាបក្ខស្ស ហោ ភិក្ខុ ។

[៧] អថ កស្ស តាហំ ភោ ភោតម ភមិ
 ចាយាសំ ធម្មតំ ។ ឧ ទ្វាហំ តំ ព្រាហ្មណ
 ចស្សនំ សនេវតេ លោកេ សមាភតេ សព្វេហ្មកេ
 សស្សមណ្ឌព្រាហ្មណិយា បដាយ សនេវមនុស្សេយ
 យេន(១) សោ ចាយាសោ កុត្តោ សន្តា ចរណាមំ
 កង្កេយ្យ អញ្ញត្រ តថាភក្តស្ស វា តថាភក្តស្សវាកស្ស វា

១ ឧ.ម. យស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ធម៌កាខន្ធសុត្ត ទី ២

កោដនីវេលកថាគនៈតាហេហិយ ដោយភាថ

ជាវត្ថុមិនខ្មៅ ដល់ការបរិភោគទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 ទេវមន្តវេទនាចំរៀង របស់ក្នុងជនអ្នកយើងច្បាស់
 (ខ្ញុំកាដីប្រាំសុទ្ធ) ទេ ព្រះឡាត់ទាំងឡាយតែងបោះបង់
 ខ្ញុំភោជន ដែលរោលហើយ ដោយភាថ ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ កាលបើមិនមាននៅ ការស្វន្តិកេះនេះ ជា
 ការប្រព្រឹត្តិចំរើមជីវិត ។ អ្នកចូរផ្គត់ផ្គង់ ចំណេះលោភ
 អ្នកស្វន្តិក្នុងគុណចំ បរិច្ចាហិដោយគុណ សព្វគ្រប់
 មានកាសវៈអស់ហើយ សូម្បែងចាកកក្កដៈដោយ
 វត្ថុដទៃនឹងបាយទឹកផងចុះ ព្រោះថា ការផ្គត់ផ្គង់នោះ
 ជាបុគ្គលក្នុង របស់បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាបុណ្យ ។

[៧] បពិត្រព្រះភោតមដំប៉ាន បើដូច្នេះ ធ្វើឲ្យព្រះអង្គខ្ស
 ខ្ញុំចាយាសនេះ ដល់បុគ្គលណាវិញ ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ភោតមមិន
 យើងបុគ្គលដែលបរិភោគចាយាស ដល់ខ្ញុំការសុខលាយល្អ ក្នុង
 លោកព្រមទាំងទេវលោក មារលោក ព្រហ្មលោក ក្នុងពិភពសព្វ
 ព្រមទាំងសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្ស ជាសម្បត្តិទេព នឹងមនុស្ស
 ដ៏សេសទេ វៀរលើកក្រោយគេ ឬសាវ័ក នៃភោតមលោក

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិយម

តេជហំ ភំ ព្រាហ្មណ ភំ ចាយាសំ អប្បហ-
 រិតេ វា ធម្មេហំ អប្បណកេ វា ឧទកេ
 ឱចំលាមេហិតំ ។ អដទោ កសិការាជោ ព្រាហ្ម-
 ណោ ភំ ចាយាសំ អប្បណកេ ឧទកេ ឱចំលា-
 មេសិ ។ អដទោ សោ ចាយាសោ ឧទកេ បក្ខុ-
 ត្តោ ចិដ្ឋិដាយតិ ចិដ្ឋិដាយតំ(១) សំទ្ធមាយតិ សម្ប-
 ទ្ធមាយតំ(២) ។ សេយ្យជាថិ ឆាម អយោកុលា(៣)
 ជិវសសន្តត្តោ ឧទកេ បក្ខុត្តោ ចិដ្ឋិដាយតិ ចិដ្ឋិ-
 ដាយតិ សំទ្ធមាយតិ សម្បទ្ធមាយតិ ឯវមេ សោ
 ចាយាសោ ឧទកេ បក្ខុត្តោ ចិដ្ឋិដាយតិ ចិដ្ឋិ-
 ដាយតិ សំទ្ធមាយតិ សម្បទ្ធមាយតិ ។

(៥) អដទោ កសិការាជោ ព្រាហ្មណ សិវិត្តោ
 លោមហដ្ឋជានោ យេន កកវា តេជុបសង្កម្មំ ឧបសង្ក-
 មិត្តា កកវតោ ចានេសុ សិវសោ ចិបត្តិកា កកវង្គំ ឯត-
 ទរោន អភិក្កន្ធន្តំ កោ តោតម អភិក្កន្ធន្តំ កោ តោតម ។

១ ម. ចិដ្ឋិដាយតិ ។ ២ ម. សទ្ធមាយតិ សម្បទ្ធមាយតិ ។ ម. សំទ្ធមាយតិ សម្បទ្ធមាយតិ ។ ៣ ម. ជានោ

មាលព្រាហ្មណ៍ បើដូច្នោះ អ្នកចូរចាក់បាយាសនោះ ក្នុងទីដែលគ្មាន
 វត្ថុស្រស់ ឬ ទម្លាក់ទៅក្នុងទីក ដែលគ្មានសត្វទៅចុះ ។ គ្រានោះ
 ឯង កសិការាជព្រាហ្មណ៍ ក៏ទម្លាក់បាយាសនោះ ទៅក្នុងទីកដែល
 គ្មានសត្វ ។ លំដាប់នោះបាយាសនោះដែលព្រាហ្មណ៍ទម្លាក់ចុះទៅក្នុង
 ទីកហើយ ក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងទីក ។ ក្នុងសំឡេងទុរ ។ ក្នុងសំឡេងតាវ ។ ហុយផ្សែងទ្រុប ហុយ
 ផ្សែងទ្រុលាម ។ ដុំដែកដែលនោះក្តៅ អស់មួយថ្ងៃ ដែលគេដាក់ចុះក្នុង
 ទីក. វែងក្នុងសំឡេងទុរ ។ ក្នុងសំឡេងតាវ ។ ហុយផ្សែងទ្រុប ហុយ
 ផ្សែងទ្រុលាម យ៉ាងណាមិញ បាយាសដែលព្រាហ្មណ៍ ទម្លាក់ទៅ
 ក្នុងទីក ក៏ធ្លាក់ទៅក្នុងទីក ។ ក្នុងសំឡេងទុរ ។ ក្នុងសំឡេងតាវ ។ ហុយផ្សែងទ្រុប ហុយ
 ផ្សែងទ្រុលាម ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

(៨) គ្រានោះឯង កសិការាជព្រាហ្មណ៍ មានចិត្តរត់ស្ទុកប្រាំរោម
 ចូលទៅក្រចេះមានគ្រោះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ក្រាបសំរូបទៀប
 ព្រះបាទព្រះមានគ្រោះភាគ សរសើរព្រះមានគ្រោះភាគថា បពិត្រព្រះភាគម
 ដ៏ចម្រើន ភិច្ចាសំណាស់ បពិត្រព្រះភាគមដ៏ចម្រើន ភិច្ចាសំណាស់ ។

សេយ្យថាបំ ភោ ភោតម ធិក្កុដ្ឋិតំ វា ឧត្តរដ្ឋេយ្យ
 បដិដ្ឋិតំ វា វិវេយ្យ មុត្តស្ស វា មត្តំ អាចិក្ខេយ្យ
 អន្ធការេ វា តេលប្បដ្ឋោតំ ជារយ្យ ធម្មមន្តា
 រូបាចំ ធម្មត្ថំ ធម្មត្ថំ ធម្មត្ថំ ធម្មត្ថំ ធម្មត្ថំ ធម្មត្ថំ
 ភកវន្តំ ភោតមំ សាវណំ ភក្ខមំ ធម្មត្ថំ
 ភក្ខុសង្កត្តំ ឧបាសកំ មំ ភវំ ភោតមោ
 ជារត្ថំ អដ្ឋតត្ថំ ចាណុបេតំ សាវណំ ភក្ខំ ។
 លកេយ្យាធិ ភោតោ ភោតមស្ស សង្កកោ បទ្ធា
 លកេយ្យំ ឧបសម្បទន្តំ ។ អលត្ថ ទោ កសិកា
 ធ្វោជោ ព្រាហ្មណោ ភកវតោ សង្កកោ បទ្ធា
 អលត្ថ ឧបសម្បទន្តំ ។ អចិរុបសម្បទន្តោ ទោ
 បនាយស្មា ភាវន្តោ ធម្មតោ រូបកដ្ឋោ អប្បមត្តោ
 អាតាបិ បហិតតោ វិហារន្តោ ធម្មតោ យស្សត្ថាយ
 កុលបុតា សាមនេវ អតារស្មា អនាវរិយំ បទ្ធា

បក្កព្រាហ្មណ៍ ធម្មតោ ធម្មតោ ធម្មតោ ធម្មតោ ធម្មតោ ធម្មតោ
 អនាវរិយាយ យាងនេះ (ភិក្ខុសំណាស់) ដូចមនុស្ស
 បេសិវេលក្នុង ឬដូចគេបើកបន្ទាញរបស់ដែលបិទបាំង ឬក៏ដូចគេ
 ប្រាប់នូវផ្លូវដែលអ្នកស្វែងរក ចំពោះសាត ដូចគេប្រាប់ប្រជុំគ្នា
 ទំនង ដោយគិតថា មនុស្សអ្នកមានចក្ខុភ័យ ឃើញខ្ញុំប្រ
 ព័ន្ធរបបាទ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គខ្ញុំ សូមដល់ព្រះភាគមមាន
 ព្រះភាគផង ព្រះធម៌ផង ព្រះកិច្ចសង្ឃផងជាសាធារណៈ សូមព្រះភាគ
 អំពីរោង ប្រាប់នូវព្រះអង្គ ថាជាឧបាសក ដល់នូវសាធារណៈ ស្មើ
 ដោយជីវិត តាំងអំពីថ្ងៃនេះដើមទៅ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គ គប្បី
 បាននូវបទ្ធា គប្បីបាននូវឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះភាគ
 អំពីរោង ។ កសិកាព្រាហ្មណ៍ ក៏បាននូវបទ្ធា បាននូវ
 ឧបសម្បទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមានព្រះភាគ ។ លុះព្រះភាគ
 ដ៏មានអាយុ បានឧបសម្បទាមិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញទៅក្រៅ
 ឯង មិនឆ្ងល់ច្រឡំ មានសច្ចៈត្រូវយាម មានចក្ខុស្មោះទៅកាន់
 ព្រះនិព្វាន ពួកកុលបុត្ត ចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះ ដោយប្រពៃ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិបាត

តនិទុក្ខំ ព្រហ្មចរិយបរិយោសាទំ ដិដ្ឋេវ ធម្មេ
សយំ អតំភាព្វ សង្ខតត្វា ទុបសម្បជ្ឈំ វិហាសិ
មីលា ជាតំ វុសំតំ ព្រហ្មចរិយំ កតំ ករណីយំ
ធាបរិ ឥន្ទុក្ខាយាតំ អន្តរាសំ ។ អត្ថាតរោ ទោ
បចាយស្មា ការាជោ អរហតំ អរោហសីតំ ។

កសិករាជសុត្តំ ទុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុត្តរធម៌លោក មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ធ្វើឲ្យជាក់លាក់
សម្រេចឲ្យអនុត្តរធម៌មានដ៏ដាច់ដុះនៃព្រហ្មចរិយៈ ដោយប្រាថ្នាដ៏ត្រឹម
របស់ខ្លួនឯង ក្នុងអត្តភាពនេះ បានដ៏ឥតលំបាក ជាតិអស់ហើយ មន្ទ-
ព្រហ្មចរិយៈ ពាក្យអញបានប្រព្រឹត្តប្រុងគ្រាន់ហើយ សោឡសក់ចូ
ពាក្យអញបានធ្វើស្រេចហើយ មន្តការវិនិច្ឆ័យ ប្រព្រឹត្តរហ័ ដើម្បី
សោឡសក់ចូនេះទៀតមិនមានឡើយ ។ បណ្តាព្រះអរហន្តទាំងឡាយ
ព្រះការព្វាជដ៏មានអាយុ រាប់ពាន់ព្រះអរហន្តមួយអង្គដែរ ។

ចប់ កសិករាជសុត្ត ទី៤ ។

បញ្ចម៍ បុគ្គលី

(៧) បុត្រាមិ មុនិ បហុតបញ្ញំ (នៃ ចុត្តា កម្មារមុត្តា)

តុន្តិ ធម្មស្សាបិ វិតតាម្បិ

ធម្មបុត្តមំ សារដ៏ធំ បរិ

កតិ លោកេ សមណា តនីយ ត្រាហំ ។

ធម្មរោ សមណា ន ធម្មមន្តុ (ចុត្តា កតា)

តេ តេ អាវិករោមំ សត្តុបុត្តោ

មត្តជិយោ មត្តនេសកោ ច

មត្តេ ជីវតិ យោ ច មត្តទ្ធសី ។

កម្មត្តជីវិវន្តិ តុត្តា (នៃ ចុត្តា កម្មារមុត្តា)

មត្តជ្ឈយិ(១) អត្ថលោក ហោតិ

បុគ្គលី ទី ៥

(៧) (ចុត្តា កម្មារមុត្ត ក្រាបបុលសូត្រមានព្រះភាគថា)

ខ្ញុំព្រះធម៌ សូមបុលសូត្រធម៌ ជាអ្នកប្រាជ្ញ មាន
បញ្ញាច្រើន ជាព្រះពុទ្ធ ជាម្ចាស់នៃធម៌ ប្រាសចាក
គណ្តា ដ៏ទុក្ខមោទន៍សត្វជើងពីរ ប្រសើរជាងស្រាបី
ពាន់ខ្យង តែពួកសមណៈ ក្នុងលោកនេះមានប៉ុន្មាន
សូមព្រះធម៌សំដែងប្រាប់ ឲ្យពួកសមណៈនោះឮបាន ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់ថា ម្ចាស់បុគ្គ) សមណៈ
មានត្រីមុខ ៤ ពួក មិនមានផល់ដល់ ៨ ទេ កាល
បើអ្នកសូមបញ្ជាក់ហើយ គេនឹង នឹងប្រាប់ឲ្យសមណៈ
ពាន់នោះ ផល់អ្នក ខ្ញុំសមណៈ ឈ្នះកិលេស
ដោយមគ្គ ១ សមណៈ សំដែងប្រាប់ ឲ្យមគ្គ ១
សមណៈរស់នៅ ក្នុងមគ្គ ១ សមណៈប្រែប្រួលឲ្យមគ្គ ១ ។

(ចុត្តា កម្មារមុត្ត ទូលស្នូត) ព្រះពុទ្ធ
ពាន់ខ្យង នៃសំដែង ឲ្យសមណៈណា ជា
សមណៈ ឈ្នះកិលេសដោយមគ្គ សមណៈ ដុត
បំផ្លាញ ឲ្យកិលេសដោយមគ្គ ជាបុគ្គលទ្វីបិទបាន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

មក្កេ ជីវតិ មេ ព្រហ្ម បុដ្ឋា
 អថ មេ អាវិការោហិ មគ្គទូសំ ។
 យោ តិណ្ណាកដង្កថា វិសលោ
 ទិព្វាបាគិរោ អនាទុគិទ្វា
 លោកស្ស សនេកស្ស ទេតា
 តាធិ មគ្គដំណំ វន្តំ ពុទ្ធា ។
 បរមំ បរមន្តំ យោន ញត្វា
 អត្តាតិ វិភជនំ វិលេ ធម្មំ
 តំ កាដ្ឋន្តំ មុនំ អនេជំ
 ធុតំយំ ភិក្ខុនមាហ មគ្គនេសំ ។
 យោ ធម្មបទេ សុនេសិតេ
 មក្កេ ជីវតិ សញ្ញតោ សតីមា
 អនេជ្ជបទានំ សេវមាតោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

សេវោក្ខន្ធមគ្គ ប្រែស្ទើរតែ ប្រែស្ទើរតែ ប្រែស្ទើរតែ
 ឲ្យបាន ម្តងទៀត ប្រែស្ទើរតែ ប្រែស្ទើរតែ ប្រែស្ទើរតែ
 ប្រែស្ទើរតែ ប្រែស្ទើរតែ ប្រែស្ទើរតែ ។
 (ព្រះធម្មត្រៃភាគ គ្រាសំថា) សមណៈណា កន្លងផុត
 ខ្ញុំសេចក្តីសង្ស័យ ប្រាសចាកសាធិកលេស គ្រេកអក្ខន្ធ
 ព្រះធម្មតា មិនដាច់ពីគេដោយកណ្តា ជាអ្នកណា
 សក្កលោក ព្រមទាំងទេវលោក ព្រះពុទ្ធាង្គខ្យង
 សំដែង ខ្ញុំសមណៈវិបសនា ជាអ្នកឈ្នះកិលេស
 ដោយមគ្គ ។ សមណៈណា ក្នុងហសនានេះ ដឹង
 ខ្ញុំព្រះធម្មតា ជាអ្នកណា ក្នុងក្រែលីង ហើយ
 សំដែងវិចិត្រ ខ្ញុំធម្មតាធម៌ ក្នុងលោកនេះ អ្នកប្រាជ្ញ
 ទាំងខ្យង ហៅសមណៈ ដែលជាអ្នកកាត់បន្ថយ ខ្ញុំ
 សេចក្តីសង្ស័យ ជាអ្នកប្រាជ្ញមិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រនោះ
 ជាអ្នកសំដែងប្រាប់មគ្គ ជាសមណៈ ទី ២ ខែភិក្ខុទាំង
 ខ្យង ។ សមណៈណា មានស្មារតីសង្រួមហើយ
 សេចក្តីរន្ធត់ មិនមានទោស សេវោក្ខន្ធមគ្គ ជាអ្នក
 ខែធម៌ព្រះធម្មតា ដែលព្រះពុទ្ធ សំដែងប្រពៃហើយ

សុត្តន្តបិដក បិដកស្រី បិដកស្រី

តតិយំ កិត្តុនមាហុ មគ្គជីវំ ។
 ធននំ កត្តាន សុត្តកានំ
 បត្តន្តំ កុលទ្ធសតោ បកត្តា
 មាយាវី អសញ្ញតោ បលាថោ
 បដិវេសន ច បរិ ស មគ្គទូសី ។
 ឯតេ ច បដិវិជ្ជិ យោ កមាដោ
 សុត្តកា អរិយសាវតោ សបញ្ញោ
 សទ្ធ ទេកាទិសាមិ ញត្ថា
 ឥតិ ទិស្វា ន ហាបេតិ កស្ស សទ្ធា
 កាថញ្ញំ ទុដ្ឋេន អសម្បទុដ្ឋំ
 សុត្តំ អសុទ្ធន សមំ កាបេយ្យតិ ។

សុត្តន្ត បិដក ។

សុត្តន្តបិដក បិដកស្រី បិដកស្រី

អកត្រាជ្ជវាទិយោ ហៅសមណៈនោះ ជាអ្នក
 ស្មើគ្នាមគ្គ ជាសមណៈទី ៣ នៃកិត្តុតាំងឡាយ ។
 សមណៈណា ធ្វើខ្លីទៅ បេសពួកអ្នកមានវត្តល្អ ឲ្យ
 ជាគ្រឿងបិទបាំង ជាអ្នកស្ទុះស្ទា អ្នកទ្រុស្តទ្រោល
 មានឫក្សឈ្មួសឈ្នួល មានកលមាយា មិនសង្រួម
 គោលពាក្យ (១) លេងលោះ ប្រព្រឹត្តបង្ខំ សមណៈ
 នោះឈ្មោះថាអ្នកទ្រុស្តទ្រោល ។ គ្រហស្ថណា ជា
 អ្នកចេះដឹង ជាអរិយសាវ័ក ប្រកបដោយប្រាជ្ញា
 ស្គាល់ច្បាស់នូវសមណៈតាំងខ្លះ សង្ខារបស់គ្រហស្ថនោះ
 រឿងមិនសមស្របទេ គ្រោះជើងថា ពួកសមណៈ
 តាំងអស់មិនដូច្នោះទេ គ្រោះឈ្មួញដូច្នោះ គប្បី
 ប្រៀបនូវសមណៈ មិនកាត់ ឲ្យស្មើដោយសមណៈ
 កាត់ ឬ គប្បីប្រៀបនូវសមណៈបរិសុទ្ធ ឲ្យស្មើ
 ដោយសមណៈមិនបរិសុទ្ធដូចម្តេចកើត ។

ចប់ សុត្តន្តបិដក ៩ ។

១ លោហោប្រាជ្ញាជាអ្នកព្រួយបារម្ភនឹងសិស្សិវ, គ្រោះឆ្មាសារភាពខ្លាំង ។ អន្តិកថា ។

ឆ្នាំ បរាវិសុត្តិ

(១០) ឯកឧត្តម សុត ។ ឯកឧត្តម សមយ៉ា កកវា
សាវត្ថុយ៉ា វិហាតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិតាស្ស អា-
រមេ ។ អថទោ អញ្ញតក ទេវតា អភិក្កន្តាយ
រត្តិយា អភិក្កន្តវណ្ណា កោវលកម្យំ ជេតវនំ ឱកា-
សេត្វា យេន កកវា តេទុបសន្តិមិ ទុបសន្តិមិត្វា
កកវន្តំ អភិវាទេត្វា ឯកមន្តំ អដ្ឋាសំ ។ ឯកមន្តំ
មីតា ទោ សា ទេវតា កកវន្តំ តាមាយ អដ្ឋ-
កាសំ ។

(១១) បរាវត្តិ បុរិសំ មយ៉ា បុត្រាម តោតមំ
កវន្តំ ធុដ្ឋនាតម្ម តី បរាវតា មុទំ ។
សុវិជ្ជាទោ កវំ ហោតិ សុវិជ្ជាទោ បរាវតា
ធម្មតាមោ កវំ ហោតិ ធម្មទេស្សី បរាវតា ។

បរាវិសុត្តិ ទំ ៦

(១០) ឯបាទស្តាប់មកហើយនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន.
ព្រះភាគទ្រង់នឹងនៅ ក្នុងវត្តៈជនពន របស់អនាថបិណ្ឌិតាសន្តិ ជេតវន
សាវត្ថុ ។ ត្រាខ្លះឯង ទេវតា ១ អន្ត កាលដែលកត្រឹមបម
យាម កន្លងរកហើយ មានស្មើផ្សំរៀង ញ៉ាំងវត្តជនពនជុំវិញ
ទាំងអស់ ឲ្យភ្លឺស្វាងហើយ ចូលទៅគាល់ព្រះមានព្រះភាគ សុះចូល
ទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយប៉ែតក្នុងទីសមគួរ ។
លុះទៅតាងនោះ បិតាទៅ ក្នុងទីសមគួរហើយ ទើបក្រាបបង្គំចូល
ព្រះមានព្រះភាគ ដោយភាពផ្អើលថ្លោះថ្លា ។

(១១) យើងទាំងឡាយ មកដើម្បីសួរព្រះភាគម
ដ៏ចម្រើន (ដោយគិតថា) យើងទាំងឡាយសូមសួរ
អំពីបុរសបុគ្គល ដែលបានសេចក្តីវិនាស ចុះអ្វីជា
ប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។

(ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) បុរសដែលចម្រើន
ជាបុគ្គលគឺបណ្ឌិតដ៏ឆ្លាតដោយនិយម បុរសដែលវិនាស
ជាបុគ្គលគឺបណ្ឌិតដ៏ឆ្លាតដោយនិយមដែរ បុគ្គលអ្នក
ប្រាថ្នាធម៌ រមែងចម្រើន អ្នកស្អប់ធម៌ រមែងវិនាស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជុំ ៦

ឥតិ ហេតំ វិជានាម បវេនោ សោ បរាគរោ
 ទុតិយេ ភកា ព្រហ្ម កី បរាគរោ មុទំ ។
 អសន្តស្ស មិយា ហោត្តំ សន្តំ ន កុរុត មិយេ
 អសតំ ធម្ម រោធនំ តំ បរាគរោ មុទំ ។
 ឥតិ ហេតំ វិជានាម ទុតិយោ សោ បរាគរោ
 តតិយេ ភកា ព្រហ្ម កី បរាគរោ មុទំ ។
 ជិដ្ឋាសីលី សភាសីលី អទុដ្ឋាតា ច យោ នរោ
 អសសោ តោចបញ្ញាណោ តំ បរាគរោ មុទំ ។
 ឥតិ ហេតំ វិជានាម តតិយោ សោ បរាគរោ
 ធម្មតិ ភកា ព្រហ្ម កី បរាគរោ មុទំ ។
 យោ មាតរំ វា មិទរំ វា ជីណ្ហកំ ភកយោព្វំ
 បហុសន្តោ ន ភតិ តំ បរាគរោ មុទំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ជុំ ៦

យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា ទោះជា
 សេចក្តីវិនាសទី១ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ
 សំដែង នូវហេតុទី ២ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។
 បុគ្គលមានភូមិអសប្បុរស ជាទីស្រឡាញ់ មិនធ្វើ
 សេចក្តីស្រឡាញ់ចំពោះភូមិអសប្បុរស ពេញចិត្តចំពោះដើម
 របស់ភូមិអសប្បុរស ទោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។
 យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា ទោះជា
 សេចក្តីវិនាសទី ២ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ
 សំដែង នូវហេតុទី ៣ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។
 ជនអាក្រក់កំច្រើនក្តី និងយាយច្រើនក្តី មិនខ្ចី
 ឃ្មាតក្តី ខ្ចីលច្រមូលក្តី ប្រាកដតែភាវនាក្រោធក្តី ទោះ
 ជាប្រធាន នៃសេចក្តីវិនាស ។
 យើងទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវហេតុនេះថា ទោះជា
 សេចក្តីវិនាសទី ៣ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ
 សំដែង នូវហេតុទី ៤ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។
 បុគ្គលជាអ្នកស្តុកស្តម្ភ តែមិនចំណេះមាតាភ្នំ បិតាភ្នំ
 ដែលចាស់មានវ័យកន្លងហើយទោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ឥតិ ហេតំ វិជានាម ចតុក្កោ សោ បរាគរោ
 បញ្ចមំ ភគវា ព្រហ្មំ កំ បរាគរោ មុទំ ។
 យោ ប្រាហ្មណំ ភសមណំ វា អញ្ញំ វា ចិវិកុកំ
 មុសា វា ធនំ វា ក្សេតិ តំ បរាគរោ មុទំ ។
 ឥតិ ហេតំ វិជានាម បញ្ចមោ សោ បរាគរោ
 ធម្មមំ ភគវា ព្រហ្មំ កំ បរាគរោ មុទំ ។
 បហុតវក្កោ បុរិសោ សហវក្កោ សកោជោ
 ឯតោ កុញ្ញតិ សាទ្ធនំ តំ បរាគរោ មុទំ ។
 ឥតិ ហេតំ វិជានាម ធម្មមោ សោ បរាគរោ
 សន្តមំ ភគវា ព្រហ្មំ កំ បរាគរោ មុទំ ។
 ជាតិក្កោ ធនក្កោ តោត្តក្កោ ច យោ ធនោ
 សញ្ញាតិ អតិមញ្ញាតិ តំ បរាគរោ មុទំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

យេនី វា ឥទ្ធកាយ ជីវិត្យាសំ ឧវហេតុនុភោ ខោ ខោ
 សេចក្តីវិនាស ៦ បពិត្រព្រះមហាព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ
 សំដែនឧវហេតុ ៨ អ្វីជាប្រធាន នៃសេចក្តីវិនាស ។
 បុគ្គលបរិក្ខេបប្រាហ្មណ៍ក្តី សមណៈក្តី ឬអ្នកសូមដទៃ
 ក្តី ដោយពាក្យកុហក ខោ ខោ ប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។
 យេនី វា ឥទ្ធកាយ ជីវិត្យាសំ ឧវហេតុនុភោ ខោ ខោ
 ជាសេចក្តីវិនាស ៨ បពិត្រព្រះមហាព្រះភាគ សូមព្រះ
 អង្គសំដែន ឧវហេតុ ៦ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។
 បុរសបុគ្គល មានទ្រព្យជាគ្រឿងត្រេកអរច្រើន មាន
 ប្រាក់ សម្បត្តិភោជន បរិកោសន៍ភោជនមានសំបុត្រ
 តែងតែ ខោ ខោ ប្រធាននៃ សេចក្តីវិនាស ។
 យេនី វា ឥទ្ធកាយ ជីវិត្យាសំ ឧវហេតុនុភោ ខោ ខោ
 សេចក្តីវិនាស ៩ បពិត្រព្រះមហាព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ
 សំដែនឧវហេតុ ៧ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។
 ជនដែលរឹងក្អីន ដោយភាគជាតិក្តី រឹងក្អីន ដោយ
 ភាគទ្រព្យក្តី រឹងក្អីនដោយភាគសាស្ត្រក្តី ហើយមើល
 ដោយញាតិបេសខ្លួន ខោ ខោ ប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទសូត្រ

ឥតិ ហេតុំ វិជានាម សត្តមោ សោ បរាគរោ

អដ្ឋមំ ភកា ព្រហ្មំ កំ បរាគរោ មុទំ ។

ឥត្ថិទុត្តោ សុរាទុត្តោ អត្ថទុត្តោ ច យោ នរោ

លទ្ធិំ លទ្ធិំ វិជានេតិ តំ បរាគរោ មុទំ ។

ឥតិ ហេតុំ វិជានាម អដ្ឋមោ សោ បរាគរោ

ធម្មំ ភកា ព្រហ្មំ កំ បរាគរោ មុទំ ។

សេហិ ធារេហិ អសន្តម្ហោ សេយាសុ បទុស្សតិ

ទុស្សតិ បរាសុ តំ បរាគរោ មុទំ ។

ឥតិ ហេតុំ វិជានាម ធម្មោ សោ បរាគរោ

ធម្មំ ភកា ព្រហ្មំ កំ បរាគរោ មុទំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ធម្មបទសូត្រ ទី ៦

យេនីចំនិទ្យាយ ជីនិច្ចរាសំខ្មុវហេតុនុថា នោរោ
សេចក្តីវិទានទី ៧ បតិច្ឆេទ្រោមាទ្រោភាគ សូមព្រះអង្គ
សំដែង ខ្មុវហេតុទី ៨ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិទាន ។
ដូចជាអ្នកលេងស្រីក្តីលេងស្រីក្តី លេងស្រីក្តីក្នុង
ក្តីមែនប្រាកដប្រែ ដែលខ្លួនបានហើយ បានហើយ
ឲ្យវិទានទៅ នោរោប្រធាននៃសេចក្តីវិទាន ។

យេនីចំនិទ្យាយ ជីនិច្ចរាសំខ្មុវហេតុនុថា នោរោ
សេចក្តីវិទានទី ៨ បតិច្ឆេទ្រោមាទ្រោភាគ សូមព្រះ
អង្គសំដែង ខ្មុវហេតុទី ៨ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិទាន ។
ដូចជាព្រះអង្គ ជីនិច្ចរាសំខ្មុវហេតុនុថា
ចំពោះព្រះស្រីកេសរា ឬខ្លួន ចំពោះព្រះអង្គ នៃបុគ្គលដទៃ
នោរោប្រធាននៃសេចក្តីវិទាន ។

យេនីចំនិទ្យាយ ជីនិច្ចរាសំ ខ្មុវហេតុនុថា
នោរោសេចក្តីវិទានទី ៨ បតិច្ឆេទ្រោមាទ្រោភាគ
សូមព្រះអង្គសំដែង ខ្មុវហេតុទី ៩០ អ្វីជាប្រធាន
នៃសេចក្តីវិទាន ។

អតីតយោព្វថា ថោសោ អរោតិ តំម្កុត្តមំ
 តស្សា ឥស្សា ន សុបតំ តំ បរាគវតោ មុទំ ។
 ឥតិ ហេតំ វិជានាម ធនោសោ សោ បរាគវ
 ឯកាធនមំ កកវា ព្រហ្មំ តំ បរាគវតោ មុទំ ។
 ឥត្ថិសោណ្ឌំ វិចារណំ មុសិ វាបិ តាធិសំ
 ឥស្សរិយស្មំ ឋបេតិ តំ បរាគវតោ មុទំ ។
 ឥតិ ហេតំ វិជានាម ឯកាធនោសោ បរាគវ
 ឆាធនមំ កកវា ព្រហ្មំ តំ បរាគវតោ មុទំ ។
 អប្បគោតោ មហាគណ្ណោ ខត្តិយេ ជាយតេ កុលេ
 សោ ច រដ្ឋំ បន្ទុយតិ តំ បរាគវតោ មុទំ ។

បុរសមានវ័យកខ្វក់ហើយ តាំងកស្រី (ឡើង)
 ដែលមានដាច់ដូចជាថ្ងៃខ្ចាប់ រមែងដេកមិនលក់ព្រោះ
 សេចក្តីប្រថុណ្នចំពោះស្រ្តីនោះ នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។
 យើងទាំងឡាយ ជំនឿល្អសំខ្លាំងហេតុនេះថា នោះ
 ជាសេចក្តីវិនាសទី ១០ បពិត្រព្រះមាតាព្រះភាគ សូម
 ព្រះអង្គសំដែងទូលំហេតុទី ១១ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។
 បុរសក្មេង តាំងស្រ្តីអាក្រក់ខ្លះមួយ ឬបុរសបែប
 នោះដែរក្នុងឋានៈជាធំ នោះជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។
 យើងទាំងឡាយ ជំនឿល្អសំខ្លាំងហេតុនេះថា នោះ
 ជាសេចក្តីវិនាសទី ១១ បពិត្រព្រះមាតាព្រះភាគ សូមព្រះ
 អង្គសំដែងទូលំហេតុទី ១២ អ្វីជាប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។
 បុគ្គលដែលកើតក្នុងគ្រួសារ មានភាគរត់ច
 តែមានសេចក្តីប្រាថ្នាធំ ពេញប្រាថ្នាជ្រុលប្បត្តិ នោះជា
 ប្រធាននៃសេចក្តីវិនាស ។

សុត្តន្តបិដក វេលាវគ្គ ធម្មំ បរាសុត្តំ

ឯតេ បរាគរេ លោកេ បល្លាតេ សមវេត្តិយ
អរិយេន សុទ្ធសម្មជ្ជោ ស លោកំ កតេ សំវង្គំ ។

បរាសុត្តំ ធម្មំ ។

សុត្តន្តបិដក វេលាវគ្គ បរាសុត្ត ទី ៦

បុគ្គលជាបល្លាត ហិប្បណិ ដោយការឃើញដ៏ប្រសើរ
គឺថាឈរឃើញច្បាស់ ខ្លួនសេចក្តីវិនាសចំងងុះ ក្នុង
លោក បល្លាតនោះ រមែងគប្បីឲ្យឈរ ដែល
មានសេចក្តីសុខដ៏ក្រអូបក្រង(១) ។

ចប់ បរាសុត្ត ទី ៦ ។

• ជាសំឡេង ឈឺ ក្នុងទីជង្គឹម ។ បានឈឺត្រង់ចំពោះ ត្រង់ទីនេះ គេផ្អាកជាប្រយោជន៍
បានឈឺសេចក្តីសុខក្រអូបក្រង ក្នុងឧទ្ទិសនេះទៅតាម ។

សត្វមី វិសលស្មុត្តំ

[១២] ឯវុត្តេ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ កកវា
សាវត្ថុយំ វិហាតិ ជេតវេន អនាថបំណ្ឌិតាស្ស
អាហារេ ។ អនេហោ កកវា បុព្វណ្ឌសមយំ ឯវា-
សេត្វា បត្តចិវមាទាយ សាវត្ថុ បំណ្ឌាយ ចាវសំ ។
តេន ហោ បន សមយេន អត្ថិកការាទ្វាជស្ស
ព្រាហ្មណស្ស ឯវេសនេ អត្ថិ បដ្ឋលំតោ ហោតិ
អាហុតិ បត្តហិតា ។ អនេហោ កកវា សាវត្ថុយំ
សមនាទំ បំណ្ឌាយ ចាមាទោ យេន អត្ថិកការាទ្វា-
ជស្ស ព្រាហ្មណស្ស ឯវេសនំ តេនុបសន្តមិ ។
អន្ទុសា ហោ អត្ថិកការាទ្វាជោ ព្រាហ្មណោ កកវន្តំ
ទ្វារោ ។ អាគច្ឆន្តំ ធិស្វាន កកវន្តំ ឯគនកោច
អត្រេវ មុណ្ឌតា អត្រេវ សមណតា អត្រេវ
វសលតា តិដ្ឋាហិតំ ។

ឯវំ វុត្តេ កកវា អត្ថិកការាទ្វាជំ ព្រាហ្មណំ
ឯគនកោច ជាទាសំ បន ភំ ព្រាហ្មណ វសលំ
វា វសលតារណោ វា ធម្មតិ ។

វិសលស្មុត្ត ទី ៧

[១២] ថ្មំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
ភាគច្រើននឹងនៅក្នុងវត្តដ៏គោរពរបស់អនាថបំណ្ឌិតសេដ្ឋី ដ៏គ្រប់សាវត្ថុ ។
ព្រះនោះឯង ព្រះមានព្រះភាគច្រើនស្បង់ ប្រដាប់ជាគ្រឿងចិវ ក្នុង
បុព្វណ្ឌសម័យ យាងទៅកាន់គ្រប់សាវត្ថុ ដើម្បីចិល្បាបាត ។ សម័យ
នោះឯង អត្ថិកការាទ្វាជព្រាហ្មណ៍ (ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះការាទ្វាជៈ អ្នក
បង្ការភ្នំ) កំពុងបង្ការភ្នំ ផ្គូផ្គងគ្រឿងបូជាក្នុងលំនៅ ។ លំដាប់
នោះ ព្រះមានព្រះភាគ គ្រាប់ទៅកាន់លំដាប់ច្រក(ផ្ទះ) ដើម្បីចិល្បា-
បាត គ្រឿងចូលទៅគ្រងលំនៅ របស់អត្ថិកការាទ្វាជព្រាហ្មណ៍ ។ អត្ថិ-
កការាទ្វាជព្រាហ្មណ៍ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគ យាងមកអំពីចម្ងាយ
លុះឃើញហើយ ក៏រោលទ្រគារទៅក្រេបព្រះភាគថា ខែ
ស្រមោលកំណរ អ្នកចូលបំពេញទីនេះសិន ខែសមណៈ អ្នកចូលបំ
ពេញទីនេះសិន ខែអ្នកថាភាប អ្នកចូលបំពេញទីនេះសិន ។

កាលដែលអត្ថិកការាទ្វាជព្រាហ្មណ៍ ឆ្ងាយយ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
មានព្រះភាគ ព្រាស់គបថីអត្ថិកការាទ្វាជព្រាហ្មណ៍ថា ចូលព្រាហ្មណ៍
អ្នកស្គាល់បុគ្គលថាភាប ឬធម៌ដែលធ្វើឲ្យថាភាបដៃឬ ។

ន ខ្លាហំ កោ កោតម ជាបាមី វសសំ វ វសស-
 តាណោ វ ធម្មេ សាទុ មេ កវំ កោតមោ តថា ធម្មំ
 ទេសតុ យថាហំ ជាធម្មេ វសសំ វ វសសតាណោ
 វ ធម្មេតិ ។ តេធម្មំ ព្រាហ្មណ សុណាហំ សាទុតំ
 មនសិករោហំ កាសិស្សមីតំ ។ ឯវំ កោតិ ទោ
 អត្តិកភារាជោ ព្រាហ្មណោ កករោ មន្ទស្សោសំ ។
 ភគវ ឯតទរោច

[១៣] កោធនោ ឧបសាហំ ច ហមមត្តំ ច យោ នរោ
 វិបទ្ធនិដ្ឋំ មាយាវំ តំ ជញ្ញា វសសោ វតិ ។
 ឯកាជំ វ ទ្ធិជំ វ មិ យោធន ចាលំ(១) វិហសិតិ
 យស្ស ចាលោ ធម្មោ ធម្មំ តំ ជញ្ញា វសសោ វតិ ។

១. ឧបសាហំ ហិសនំ ។

បតិព្រាហ្មណោតមដំចំរើន ខ្ញុំមិនទាន់ស្គាល់បុគ្គលថាភពាប ឬធម៌ដែល
 ធ្វើឱ្យថាភពាប ។ សូមព្រាហ្មណោតមដំចំរើន សំដែងធម៌ដែលជាហេតុ
 ឱ្យខ្ញុំ ស្គាល់បុគ្គលថាភពាប ឬធម៌ដែលធ្វើឱ្យថាភពាបផង ។
 ព្រាហ្មណោ ឯដ្ឋោនោ អ្នកចូរស្តាប់ ចូរធ្វើចុកចុលចិត្តដោយល្អចុះ
 គេជាអតីតសំដែងប្រាប់ ។ អត្តិកភារាជព្រាហ្មណោ ខ្ញុំចូលស្តាប់
 ព្រះមានព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 សំដែងសេចក្តីនេះថា

[១៣] បុគ្គលណា មានសេចក្តីក្រោធ ចរិយសេចក្តី
 ក្រោធចុក (គំនុំ) ជាបុគ្គលបាប លុបចុះវារេ ប្រាស
 ចាកសង្ខារៈ មានមាយា អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថា
 ជាបុគ្គលថាភពាប ។
 បុគ្គលណា ក្នុងវាលានោះ ចៀសចៀសខ្លួនសព្វ
 ដែលមានកំលើតអ្នក ឬមានកំលើតអំពីផង(១) ឬ
 បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីកាណិកចំពោះសព្វ អ្នក
 ចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថាភពាប ។

១. សព្វមានកំលើតអ្នកនោះ គឺសព្វដែលកើតឡើងក្នុងបញ្ចក្ខណៈកំលើតអំពីកុល្យាណៈ គឺ
 ទេវតាដង្កូវ ។ សព្វមានកំលើតអំពីផងនោះ គឺសព្វដែលកើតអំពីផង មានមានដឹងថា
 ជាដឹង ហៅថា អន្ធម្មា ។ អន្ធម្មា ។

យោ ហន្តំ ឧបទ្ធកេតំ តាមាធិ ធិកមាធិ ធិ
 ធិត្តាហតោ សមញ្ញតោ តំ ជញ្ញាវសលោ ឥតិ ។
 កាមេ វា យធិ វាញេ យំ បរេសំ មមាយំតំ
 ដេយ្យា អធិន្នំ អាធិតំ តំ ជញ្ញាវសលោ ឥតិ ។
 យោ ហវេ ឥសាមាធិយ កុញ្ញមាធិ បលាយតំ
 ធិ ហិ តេ ឥសាមត្ថិតិ តំ ជញ្ញាវសលោ ឥតិ ។
 យោ វេ កំត្វក្កាមាម្យតា បទុស្មី វជនំ ជនំ
 ហត្ថា(១) កំត្វក្កាមាធិតំ តំ ជញ្ញាវសលោ ឥតិ ។
 យោ អត្ថហេតុ បរហេតុ ធិ ហេតុ ធិ យោ ធិ ហេ
 សត្តិប្បដ្ឋា ធិសាទ្រតិ(១) តំ ជញ្ញាវសលោ ឥតិ ។
 យោ ញាតិធិ សទ្ធិធិ វា តាវេសុ បដិធិស្សតិ

១ ឧប. ហត្ថា ១២ ប. ព្រាហ្ម ។

បុគ្គលណា សម្លាប់ ឬទ្រព្យម រឺ បោន់ខ្លួន/អ្នកស្រុកឬ
 អ្នកទំនេម ដែលអ្នកផង ដឹងច្បាស់ថា ជាអ្នកសន្តិកសន្តិភាព
 អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប ។

បុគ្គលណា កាន់យកទ្រព្យក្នុងស្រុក ឬក្នុងវិស្វដល
 បុគ្គលប្រកាន់ ថាជាបេសកក្ស ជាទ្រព្យវិស្វលះគម្ពីរ
 ដោយការកាល្មេ អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គល
 ថោកទាប ។

បុគ្គលណា បុលទ្រព្យរួម យកមកប្រើប្រាស់ ហើយ
 គេបែងថា (គញ) មិនចំពាក់បំណុលអ្នកទេ អ្នកចូរដឹង
 បុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប ។

បុគ្គលណា សម្លាប់អ្នកផង ដែលដើរក្នុងផ្លូវ ដោយ
 ប្រាថ្នាទ្រព្យរបស់ណាមួយ ដណ្តើមយកទ្រព្យរបស់ណា
 មួយ អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប ។

បុគ្គលណា គេស្នើជាបណ្តាស់និយាយកុហក ព្រោះ
 ហេតុខ្លួនខ្លួន ព្រោះហេតុបុគ្គលដទៃក្តី ព្រោះហេតុខ
 ទ្រព្យក្តី អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលថោកទាប ។

បុគ្គលណា ប្រព្រឹត្តទុច្ចរិត ចំពោះប្រពន្ធ របស់ខ្លួនញាតិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

យោ ព្រាហ្មណំ វា សមណំ វា អត្ថំ វា បំ វិនិច្ឆ័តិ
 មុសាវាទេន វត្ថេតិ តំ ជញ្ញា វសលោ វតី។

យោ ព្រាហ្មណំ វា សមណំ វា កក្កតាលេ ធម្មដ្ឋតេ
 រោសេតិ វា ចា ធម្មេតិ តំ ជញ្ញា វសលោ វតី។

អសតិ យោ ធម្មត្រតិ មោហេន បលិតុណ្ណំភោ
 តត្ថំក្ខំ ធម្មិកសារោ តំ ជញ្ញា វសលោ វតី។

យោ ចត្តាធិ សមុត្តរំសេ បរេ ធម្មា អវជានតិ
 ធម្មិកោ សេន មាទេន តំ ជញ្ញា វសលោ វតី។

រោសតោ កាធិរយោ ធម្មា ចាបិច្ឆោ បច្ឆរំ សហោ
 អហំរកោ អនោគ្គយិ តំ ជញ្ញា វសលោ វតី។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

បុគ្គលណា បរិច្ចាគប្រាហ្មណ៍ភ័ សមណៈភ័ ឬអ្នក
 សូមឯទៀតភ័ ដោយការកុហក អ្នកចូរជើងបុគ្គលនោះ
 ថាជាបុគ្គលដោយការប ។

បុគ្គលណា ដោយសមណៈឬប្រាហ្មណ៍ដោយវាចាភ័ មិន
 ឲ្យសេដ្ឋកិច្ចនិវាសក្នុងកាល ដែលគួរចំណុះប្រឹក្សា អ្នកចូរ
 ជើងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលដោយការប ។

បុគ្គលណា ក្នុងរោគនេះ ត្រូវមោហៈឬប្រឹក្សាហើយ
 កាលបូរិស្សនិក្ខានៈច្រឡំណាមួយ ក៏និយាយបោកប្រាស
 ដោយការក្រមុំភិត (និវិស្ស) អ្នកចូរជើងបុគ្គលនោះ ថាជា
 បុគ្គលដោយការប ។

បុគ្គលណា លើកតម្កើងខ្លួនឯង ឬបន្តបង្កើតក្នុងដង
 ដង តែខ្លួនជាអ្នកសាបសូន្យ (ចាកគុណវ្យា) ព្រោះការ
 តម្កើងនឹងការបន្តបង្កើតរបស់ខ្លួន អ្នកចូរជើងបុគ្គលនោះ ថា
 ជាបុគ្គលដោយការប ។

បុគ្គលណា កោតភក្តី ស្មារតីស្រីភ័ មានសេចក្តី
 ប្រាថ្នាគ្រប់ភ័ កំណាចភ័ អំណាចភ័ មិនអៀនខ្មាសភ័ មិន
 ខ្លាចបាបភ័ អ្នកចូរជើងបុគ្គលនោះ ថាជាបុគ្គលដោយការប ។

យោ តុម្ហិ បរិភាសនំ អថ នំ ឥស្ស សាវតំ
 បរិច្ចាដតំ កហជ្ជំ នំ តំ ជញ្ញា វសលោ ឥតំ ។
 យោ វ អនាហំ សន្តោ អរហំ មជ្ជិជានតំ
 (១)
 តោរោ សត្រហ្មកោ លោកោ ឋិសោ ចោ វសលោនោ ។
 ឋិតេ ចោ វសលោ វត្តា មយោ យេ តេ(២) បកាសំតា
 ន ជញ្ញា វសលោ ហោតិ ន ជញ្ញា ហោតិ ព្រាហ្មណោ
 កម្ពុជា វសលោ ហោតិ កម្ពុជា ហោតិ ព្រាហ្មណោ ។
 កធម៌ជាបិ ជាតាថ យថា មេធំ ឯនស្សនំ
 ចណ្ហាលបុត្តោ សោតាកោ មាតង្គោ ឥតំ វិស្សតោ
 សោ យសឡមឡត្តោ មាតង្គោ យំ សុទ្ធិល្អតំ
 អាភវ្ហំ ឥស្សបដ្ឋាជំ ខត្តិយោ ព្រាហ្មណោ តហូ ។

១ ម. វសលោ នត្តោ ។ ២ ១. មយោ ឬ យ ។

បុគ្គលណា ដោយប្រភេទព្រះពុទ្ធ ឬ ហត្ថិកេរបស់ព្រះពុទ្ធ
 ឬ បរិក្ខាដក ឬ ក៏ត្រូវបាន អ្នកចូលដឹងបុគ្គលនោះ ថា ជា
 បុគ្គលជាតិកថា ។
 បុគ្គលណា មិនមែនជាអាយុន្ត្រៈទេ តែបង្កើត (ខ្លួន)
 ថា ជាអាយុន្ត្រ បុគ្គលនោះ ជាបាវក្ខិណោក ព្រមទាំង
 ព្រាហ្មណោ នេះឯងជាបុគ្គលជាតិកថាបំផុត ។
 បុគ្គលជាតិកថា ទាំងនេះឯង គឺជាអនុប្រកាស
 ហើយ បុគ្គលមិនមែនជាតិកថា ព្រោះជាតិ មិនមែនជា
 ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះជាតិទេ បុគ្គលជាតិកថា ព្រោះគេ ជា
 ព្រាហ្មណ៍ ក៏ព្រោះគេ ។
 អ្នកទាំងឡាយ ចូរដឹងខ្លួនស្របគ្នាថា ដោយពាក្យ
 នេះចុះ ដូចជាហោរាឯង ក្នុងរបស់បុគ្គលណា
 មានឈ្មោះប្រាកដថា សោបាតាតង្គៈ មាតង្គៈ ឬ មាតង្គៈ
 បានខ្វះយសធម៌ប្រសើរ ដែលគេបានដោយព្រឹទ្ធិស្រី ក្នុង
 សូត្រព្រាហ្មណ៍ជាច្រើន តែឯងក៏ខ្វះខាតបំបែបសំគាល់នោះ ។

សោ ធម្មោយំ អន្តរុប្បា វិវដិ សោ មហាបដិ

កាមភតំ វិវដេត្វា ព្រហ្មលោក្ខបតោ អហុ ។

ន នំ ជាតំ ជំភវសំ ព្រហ្មលោក្ខបបត្តយា ។

អជ្ឈាយកក្យលេ ជាតា ព្រាហ្មណា មន្តតទ្ធា

តេ ច ចារេសុ កាម្មសុ អភិស្ឋាមុបទំស្សរេ

ជំដ្ឋេ ធម្ម ការុណំ សម្បរាយេ ច ទុក្ខតំ

ន នេ ជាតំ ជំភវតំ ទុក្ខត្វា កាហាយេ វ ។

ន ឯត្វា វសលោ ហោតំ ធម្មតា ហោតំ ព្រាហ្មណោ

កម្មតា វសលោ ហោតំ កម្មតា ហោតំ ព្រាហ្មណោតិ ។

មាគ្គកុមារនោះ រៀនកាន់យានភិសមាបត្តិ ៨ ភាវ

ឲ្យរកកាន់ទៅលោក ព្រាសបាគធម្មវិធីកំលេស ជាផ្លូវធំ

ឡើយ ណាយនឹងកាមភកហើយនៅកើតក្នុងព្រហ្មលោក ។

ជាតិមិនមែនយាន់មាគ្គនោះ ចាកការកើតក្នុងព្រាហ្ម

លោកទេ ។ ក្នុងព្រាហ្មណ៍ជាដើមនូវព្រោះមន្ត កើតក្នុង

ព្រហ្មណ៍អ្នករៀនមន្ត ក្នុងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ វេទន៍ប្រាកដ

ក្នុងបាបកម្មទាំងឡាយឡើយ ។ ទុក្ខតំដែលអ្នកជនគួរគេ

ជឿលក្នុងបច្ចុប្បន្នកំឆាន ក្នុងបរាណកំឆាន (ព្រោះបាប

កម្មជាបច្ច័យ) ។

ជាតិមិនមែនយាន់ក្នុងព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ចាកទុក្ខតំ

ឬចាកការគេជឿលទេ ។ បុគ្គលមិនមែនថេរភាប ព្រោះ

ជាតិ មិនមែនជាព្រាហ្មណ៍ ព្រោះជាតិទេ បុគ្គលថេរភាប

ព្រោះកម្ម ជាព្រាហ្មណ៍ ក៏ព្រោះកម្មដែរ ។

(១៤) ឯវំ វុត្តេ អត្ថំកាគាវន្តាដោ ប្រាញុណោ
 កកវង្គំ ឯអនោច អភិក្កង្គំ កោ តោតម អភិក្កង្គំ
 កោ តោតម សេយ្យថាបិ(*) ឯក្កង្គំ កំ ឧត្តរេយ្យ
 បដិច្ចង្គំ កំ វិវេយ្យ អន្តរាស្ស កំ បត្តំ ភាគិក្កេយ្យ
 អន្ធការេ កំ តេលប្បដ្ឋោតំ ជាបេយ្យ ឧត្តមន្តា
 រូបាធិ ឧត្តង្គតំ ឯវិវេយ អនេកបរិយាយេន កោតា
 តោតមេន ឧត្តោ បកាសំគោ ឯសាហំ កកវង្គំ
 តោតមំ សាលំ កង្ខាមំ ឧត្តរា កំកុសង្ស័យា
 ឧបាសកំ មំ កំ តោតមោ ជាបតុ អន្ធកក្កេ
 ចាលុបេតំ សាលំ កកង្គំ ។

វិសខស្កន្ត សង្ខេប ។

១ ៤. ឯក្កង្គេ កោ តោតម ។

(១៥) ព្រះមានព្រះភាគ ត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 អង្គកាវន្តាប្រាញុណំ កំក្រាបចន្តិទ្ធលព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះភាគដ៏ចម្រើន ភ្ជិច្ចាសំណាស់ បពិត្រ
 ព្រះភាគដ៏ចម្រើន ភ្ជិច្ចាសំណាស់ ធម៌ដែលព្រះភាគ
 ដ៏ចម្រើន ព្រង់សំដែងហើយ ដោយគោតបរិយាយយ៉ាងនេះ
 ដូចគេផ្លាស់ប្តូរលេងដែលផ្តាច់ ឬដូចគេបំបង្ខំញា របស់
 ដែលកំបាំង តុំបោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់អ្នកត្រឡប់ តុំបោះ
 ហេតុដូចគេប្រើប្រាស់ប្រុងក្នុងទីនេះដោយគិតថា មនុស្ស
 អ្នកមានចក្ខុ មើលឃើញប្រាប់នូវឡាយបាន ខ្ញុំព្រះអង្គនេះ សូម
 ដល់ខ្ញុំព្រះភាគដ៏ចម្រើន ព្រះធម៌ផង ព្រះភិក្ខុសង្ឃផង
 ជាសាលៈ សូមព្រះភាគដ៏ចម្រើន ជ្រាបនូវខ្ញុំព្រះអង្គ
 ថាជាបុរាណ អ្នកដល់នូវសាលាមនៈស្មើដោយដ៏រឹង ចាប់
 ដើមអំពីថ្ងៃនេះទៅ ។

ចំ វិសខស្កន្ត ទី ២ ។

អដ្ឋមិ មេត្តសុត្តិ

(១៥) ករណីយមគ្គកុសលេន
 យទ្ធិំ សទ្ធិំ បទិំ អភិសមេត្ត
 សក្កោ ឧទ្ធិំ ធន សុហុទ្ធិំ ធន
 សុវតោ ធនេវ មុនុអនតិមាទិំ ។
 សទ្ធិស្សកោ ធន សុគរោ ធន
 អប្បកិដ្ឋោ ធន សល្លហុកាវត្ថំ
 សន្តិដ្ឋិយោ ធន និបកោ ធន
 អប្បកក្កោ កុសលេសុ អនុតិដ្ឋោ ។
 ន ធន ទុទ្ធិំ សមាធនេ កំភូ
 យេន វិញ្ញា បបេ ឧបវេនេវ្យំ ។
 សុច្ឆិទោ វា ទេមំនោ ហោន្ត
 សេវោ សក្កា កវន្តំ សុច្ឆិកត្តា

មេត្តសូត្រ ទី ៨

(១៥) និព្វលោ ដែលអរិយបុគ្គល បានស្រាវជ្រាវ
 នូវចំណែកនៃធម៌ដ៏ស្ងប់ម្យ៉ាង គឺព្រះនិព្វាន (បានធ្វើ
 ហើយ) និព្វនោះ កុលបុត្រអ្នកឈ្លាសក្នុងប្រយោជន៍
 គួរធ្វើ (កុលបុត្រនោះ) គួរជាអ្នកអាចហ៊ានផង
 មានការយកចិត្តទុកដាក់ មានចិត្តត្រង់ល្អផង ជា
 បុគ្គលប្រដៅដោយផង មានសក្ការៈទាំងអស់ផង មិន
 មានមានៈដ៏ក្រៃលែងផង ។ ជាអ្នកសន្តោសផង
 គេចក្តីមនោសញ្ចេតនា មិនមានកំច្ចក្សល់ផង ប្រព្រឹត្ត
 ស្រាលស្រួលផង មានវត្ថុត្រឹម ស្ងប់ផង មានប្រាជ្ញា
 ចាស់ផង មិនត្អាតផង មិនជាប់ចិត្តកំភ័យក្រក្រល
 ចាំងឡាយផង ។ វិភាជន៍ចាំងឡាយ គប្បីគិត
 វៀលនូវជនចាំងឡាយដ៏ខ្លី ដោយកម្មណា មិនគួរ
 ប្រព្រឹត្តធ្វើនូវកម្មនោះ ដែលជាកម្មណាមក សូម្បីកិច្ច
 គួច (ហើយគប្បីផ្សាយមេត្តាចិត្តចំពោះ ពួកសត្វ
 ជា) សូមឲ្យពួកសត្វទាំងពួងមានសេចក្តីសុខ មាន
 សេចក្តីរក្សាមករក មានខ្លួនដល់នូវសេចក្តីសុខចុះ

យេ កោចំ ចាណក្ខតត្ថិ
 ភសា វា ថាវា វា អនុសសា
 ដំយា វា យេ មហាជ្ជា វា
 មជ្ឈិមា សេស្តា អណុកាដ្ឋលា
 ជំដ្ឋា វា យេ ច អជំដ្ឋា
 យេ ច ទូរេ សេដ្ឋំ អវិទូរេ
 ក្ខតា វា សម្ពេសី វា
 សទ្ធេ សត្តា ភវន្តុ សុខិតត្តា ។
 ច បរោ បរំ ជិត្យត្ថេន
 ចាតិមញ្ញេន កត្ថចំ ចំ កំក្ខ
 ល្យោភេសតា បដិយសត្តា
 ចាត្រាមត្តាស្ស ទុក្ខមិន្ទេយ្យ ។
 ហតា យថា ចំយំ បុត្តំ
 អាយុសា ឯកបុត្តមនុស្សោ
 ឯវម្យំ សត្វក្ខតេសុ
 ហនសម្ពាសយេ អបរិហលំ

ពួកសត្វដែលមានជីវិត វេទនាមានសសសល់ ពោះ
 សត្វជាអ្នកមានសេចក្តីគិតស្មុគ គឺនៅមានកល្យាណ្តី ជា
 អ្នកមានមុខវិវេកមានកល្យាណ្តី ពួកសត្វដែលមានកាយ
 វិន័ត្តិ ចិត្តិ មានកាយយ៉ាងកល្យាណ្តី ចិត្តិ ស្តម្ភក្តី
 គាត់ក្តី ពួកសត្វដែលយើងឃើញក្តី មិនឃើញក្តី ពួក
 សត្វដែលនៅ ក្នុងទីឆ្ងាយក្តី ក្នុងទីជិតក្តី កើតរួច
 ហើយក្តី កំពុងស្វែងរកកំណើតក្តី សូមឲ្យសត្វទាំងអស់
 (ពោះ) មានខ្លួនដល់ខ្លួនសេចក្តីសុខចុះ ។ សត្វដទៃ
 មិនគួរកំហែងបៀតបៀនសត្វដទៃឡើយ មិនគួរមើល
 គាយគេក៏ចក្ខុចក្ខុទ័ណ្ឌមួយឡើយ មិនគួរប្រាថ្នាខ្លួន
 សេចក្តីទុក្ខ ដល់គ្នាដឹងគ្នា ដោយសេចក្តីក្រៅក្រៃច
 ដោយសេចក្តីចង្អៀតចង្អៀលចំក្តីឡើយ ។ មាតាជ្រម
 ក្សេបុត្ត ដែលកើតកំពុង ជាបុត្តកែមួយដោយ
 ភាយ ដ៏ថាសូម្បីជីវិតកំហែងលះបង់ ក្នុងការក្សេបខ្លួន
 បុត្តបាន យ៉ាងណាមិញ បុត្តលក្ខណ៍ចំរើនមេត្តាចំក្តីមិន
 មានប្រមាណ ចំពោះពួកសត្វទាំងអស់ កំហែងនោះឯង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តនិកាយ

មេត្តត្ប សទ្ធាលោកស្មី
 មានសម្ភារៈយ អបរិមាណំ
 ឧត្តំ អនោ ច តំវាយត្ប
 អសម្ពាទំ អវេរី អសចន្តំ
 តិដ្ឋត្បាវ ចិសិន្នោ ក
 សយានោ ក យាវ តស្ស វិកតមិន្ទោ ។
 ឯតំ សតំ អចំដ្ឋេយ្យ
 ព្រហ្មមេតំ វិហារំ និទមាហ ។
 ចិដ្ឋិត្ប អនុបកម្មំ សីលក
 ទស្សនេន សម្មន្នោ
 កាមេសុ វិទេយ្យ កេតំ
 ឈ ហិ ជាតុ កត្តសេយ្យំ ពុលេតីតំ ។

មេត្តសុត្តំ ធម៌ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តនិកាយ

បុគ្គលស្មោះចំរើនមេត្តាចិត្ត មិនមានប្រមាណ ជាធម៌
 មិនចង្អៀត មិនមានពៀរ មិនមានសត្រូវ ទៅក្នុង
 លោកទាំងអស់ ទាំងពួងលើពាន្តក្រោម ទាំងទទឹង
 គឺគ្រង់កណ្តាលផង (បុគ្គលស្មោះចំរើនមេត្តាចិត្តនោះ)
 ទោះឈរក្តី ដើរក្តី អង្គុយក្តី ដេកក្តី ជាអ្នកមាន
 សេចក្តីរីករាយក៏នៅប្រាសហើយ គឺជាអ្នកមិនរីក
 លក់អស់កាលត្រឹមណា គួរដកឈប់នៅមេត្តាខុស្សតិច្ចៈ
 (អស់កាលត្រឹមណោះ) ។ បណ្តែតទាំងឡាយ
 ពោលទូទាំងលើផ្ទៃ ជាព្រហ្មវិហារ ក្នុងសាសនា
 នេះ ។ (បុគ្គលដែលមានមេត្តាព្រហ្មវិហារ) មិន
 កស្រ័យទូទាំងផ្ទៃ ជាអ្នកមានសីល ប្រកបដោយ
 ទស្សនសម្បត្តិ គឺសាគរកម្មត្ថ បន្ទោចន័យសេចក្តី
 ក្រេកអរ ក្នុងតាមទាំងឡាយ ដោយសកតាតាមមន្ត
 នឹងអនាគាតមន្ត រមែងមិនមកកាន់កណ្តាលយុស្សន៍ គឺ
 ជា មិនមកកើតក្នុងភិក្ខុទៀតឡើយ ។

ចឃ មេត្តសុត្តំ ទី ៨ ។

និម្មិត ហេមវត្តស្តុត្តិ

(១៦) អដ្ឋ បន្ទូលសា ឧបោសរោច (ឥតិ សាគាតិរោ

យាត្រា) ធិត្យា ត្រៃ ឧបដ្ឋិតា

អនោមធាមំ សត្វា ហន្ត បស្សម កោតមំ ។

កត្វំ មនោ សុបណំហិតោ (ឥតិ ហេមវត្តោ យាត្រា)

សត្វក្កតេសុ កាដិចោ

កត្វំ ឥដ្ឋេ អធិដ្ឋេ ច សង្កប្បស្ស វសីកតា ។

មនោ ចស្ស សុបណំហិតោ (ឥតិ សាគាតិរោ យាត្រា)

សត្វក្កតេសុ កាដិចោ

អនោ ឥដ្ឋេ អធិដ្ឋេ ច សង្កប្បស្ស វសីកតា ។

កត្វំ អនិច្ចំ ចាដិយតិ (ឥតិ ហេមវត្តោ យាត្រា)

កត្វំ ចារណសុ សត្វតោ

កត្វំ រោហ ចហន្តត្ថា កត្វំ ឈានំ ច វិត្យតំ ។

ហេមវត្តស្តុត្តិ ទំ ៩

(១៦) (សាគាតិយក្សកាលថា) ថ្ងៃនេះ ជាថ្ងៃឧបាសថ

ទី ១៩ ក្រីវិត្យប្រាកដហើយ ឈ្លើយចុះ យើងទាំង
ឡាយនឹងទៅគាល់ព្រះគោតម ជាសាស្តា មានព្រះនាម
មិនថាភយ ។

(ហេមវត្តស្តុត្តិ) ព្រះបូហិទ័យ (របស់ព្រះ
គោតម) តាំងនៅល្អ នឹងចឹង ក្នុងសត្វទាំងអស់ទេបួ
កម្រះរបស់ព្រះអង្គ បានធ្វើឱ្យស្ងួតដីទាញ ក្នុងវត្ត
ម្សៅនឹងអនិច្ចារ្យហើយ ។

(សាគាតិយក្សកាលថា) ព្រះបូហិទ័យរបស់
ព្រះគោតមនោះ តាំងនៅល្អ នឹងចឹង ក្នុងពួក
សត្វទាំងអស់ មួយរៀង ក្រម្រះព្រះអង្គ បានធ្វើ
ឱ្យស្ងួតដីទាញ ក្នុងវត្តម្សៅនឹងអនិច្ចារ្យហើយ ។

(ហេមវត្តស្តុត្តិ) ព្រះគោតម មិនកាន់យកវត្ថុ
ដែលគេមិនបានឱ្យទេបួព្រះអង្គសង្រួមក្នុងពួកសត្វទូទៅ
ថាសេចក្តីប្រាថ្នា មិនបានបង្កើនលាភទេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តវគ្គោ

ន សោ អធិដ្ឋំ អាធិយតិ (ឥតិ សា កាតិរោ យេត្តោ)

អថា ចាណេសុ សុត្តនោ

អថា អារា ធម្មាធម្មា តុនោ ឈានំ ន វិញ្ញតិ ។

កត្វិ មុសា ន កណាតិ (ឥតិ ហេមវរោ យេត្តោ)

កត្វិ ន ទីណាឡយ្យថា

កត្វិ វេក្ខតិយំ ធាហា កត្វិ សម្ពំ ន កាសតិ ។

មុសា ន សោ ន កណាតិ (ឥតិ សា កាតិរោ យេត្តោ)

អថា ន ទីណាឡយ្យថា

អថា វេក្ខតិយំ ធាហា មន្តា អត្ថំ ន កាសតិ ។

កត្វិ ន រដ្ឋតិ កាមេសុ (ឥតិ ហេមវរោ យេត្តោ)

កត្វិ ចិត្តំ អបាលំ

កត្វិ ហេហំ អតិក្កន្តោ កត្វិ ន ម្មស្មំ ន កុត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តវគ្គោ

(សា ភាគិយេស្វ ភោលថា) ព្រះភាគមនោ មិន
កាន់យកវត្ថុ ដែលគេមិនបានឱ្យទេ មួយទៀត
ព្រះអង្គសង្រួម ក្នុងក្នុងសក្ខី ពុំទាន់ឆ្ងាយចាកសេចក្តី
ប្រហារហើយ ជាព្រះក្នុង មិនបោះបង់ឈានចោល
ឡើយ ។

(ហេមវរោ យេស្វ សូតា) ព្រះសមណភាគម មិន
ពោលពាក្យកុហកទេ មានអន្ទងនៃពាក្យមិនអស់
ទេ (មិនពោលផ្សេងៗ) មិនពោលពាក្យ
ញ្ញាញង់ទេ មិនពោលពាក្យអត់ប្រយោជន៍ទេ ។

(សា ភាគិយេស្វ ភោលថា) ព្រះសមណ-
ភាគមនោ មិនពោលពាក្យកុហកទេ មួយទៀត
មានអន្ទងនៃពាក្យមិនចេះអស់ ពុំទាន់ចេះពោល
ពាក្យញ្ញាញង់ទេ តែងពោលពាក្យមានប្រយោជន៍
ដោយបញ្ញា ។

(ហេមវរោ យេស្វ សូតា) ព្រះក្នុងមិនត្រួតអក្ខរ
កម្មទេ ព្រះហឫទ័យមិនល្អក៏ទេ ព្រះអង្គក្នុងចង្អុល
ចោលហើយ មានបញ្ញាចក្ខុវិស័យពុំទាន់ឆ្ងាយទេ ។

សុត្តន្តបិដក វេលាវគ្គ វិចិត្រសិរីយោបល្លាស្ត

ន សោ វជ្ជនំ កាមេសុ វនំ សាគាតំ វេ យក្ខោ
 អដោ ចំត្តំ អនាវិលំ
 សត្វមោហំ អនិក្ខត្តោ តុក្ខោ ធម្មេសុ ចត្តុមា ។
 កត្វំ វិជ្ជាយេ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វនំ វេលាវគ្គោ យក្ខោ
 កត្វំ សំសុទ្ធានណោ
 កត្វំស្ស អាសវា ចំណា កត្វំ ធម្មំ បុណ្ណកោ ។
 វិជ្ជាយេ វេ សម្មាសម្ពុទ្ធោ វនំ សាគាតំ វេ យក្ខោ
 អដោ សំសុទ្ធានណោ
 សត្វស្ស អាសវា ចំណា ធម្មំ កស្ស បុណ្ណកោ ។
 សម្មាសម្ពុទ្ធំ មុចំឆោ ចំត្តំ កម្មតា ត្បប្បវេទ ច
 វិជ្ជាចរណសម្មាសម្ពុទ្ធិ ហន្ត បស្សម កោតមិ(១)។

ន ស.ម. សម្មាសម្ពុទ្ធិ មុចំឆោ ចំត្តំ	កត្តុតា ត្បប្បវេទ ច
វិជ្ជាចរណសម្មាសម្ពុទ្ធិ	ធម្មតោ ចំ ចលំសសិ ។
សម្មាសម្ពុទ្ធិ កុសិន្ទ្រ ចំត្តំ	កត្តុតា ត្បប្បវេទ ច
វិជ្ជាចរណសម្មាសម្ពុទ្ធិ	ធម្មតោ កុសិន្ទ្រសិ ។
សម្មាសម្ពុទ្ធិ វិរិយោ ចំត្តំ	កត្តុតា ត្បប្បវេទ ច
វិជ្ជាចរណសម្មាសម្ពុទ្ធិ ហន្ត	បស្សម កោតមិ ។

សុត្តន្តបិដក វេលាវគ្គ វិចិត្រសិរីយោបល្លាស្ត ២

(សាគាតិយេស្ស ពោលថា) ព្រះពុទ្ធនោះ មិន
 ព្រះត្រាស់ដឹងកាមតាំងឡាយ ។ តាំងព្រះហឫទ័យសាគ
 ក៏មិនប្តូរ ព្រះអង្គក៏មិនបង្ខំទៅមាហៈតាំងអស់ ជាព្រះ
 ពុទ្ធ មានបញ្ញាចក្ក ក្នុងធម៌វិនិច្ឆ័យ ។

(យោមវេយ្យេស្ស ថេវថា) ព្រះពុទ្ធ បរិបូណ៌
 ដោយវិជ្ជា មានចរណៈដ៏បរិសុទ្ធប្រពៃ កាសាវៈ
 តាំងឡាយ របស់ព្រះអង្គអស់ហើយ ការកើត
 ក្នុងកត្តាទៀត មិនមានទេ ។

(សាគាតិយេស្ស ពោលថា) ព្រះភាគមបរិបូណ៌
 ដោយវិជ្ជា តាំងមានចរណៈដ៏បរិសុទ្ធប្រពៃ កាសាវៈ
 តាំងអស់របស់ព្រះអង្គអស់ហើយ កត្តាបស់ព្រះអង្គ
 មិនមានទៀតឡើយ ។ ព្រះហឫទ័យ របស់ព្រះមុនី
 បរិបូណ៌ ដោយសម្មាសម្ពុទ្ធិ ដោយកត្តាវិនិច្ឆ័យ
 ហើយចុះ យើងនឹងទៅកាលព្រះគោតម ដែល
 បរិបូណ៌ដោយវិជ្ជាតាំងចរណៈ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិបាត

ឯណ្ឌំ ធម្មំ ភិសំ ធិរំ អប្បាមារំ អលោកុមំ
 មុនី វេស្មី ឈាយន្តំ ឯហំ បស្សម តោតមំ ។
 សិហំ ឯកេវំ ចាតំ តាមេសុ អនេមត្តំ
 ឧបសង្កម្ម បុត្តាម មច្ចុទាសបមោចនំ ។
 អក្ខាតារំ បវត្តារំ សព្វធម្មាន ចាតុំ
 ពុទ្ធំ វេកយាតីតំ មយំ បុត្តាម តោតមំ ។
 ភិស្មី លោកោ សមុប្បន្នោ (ភីតំ ហេមវតោ យត្តោ)
 ភិស្មី កុត្តតំ សន្តំ
 ភិស្ស លោកោ ឧបាធាយ ភិស្មី លោកោ វិហព្វតំ ។
 ធសុ លោកោ សមុប្បន្នោ (ហេមវតាតំ ភតិវា)
 ធសុ កុត្តតំ សន្តំ
 ធន្ថមេវ ឧបាធាយ ធសុ លោកោ វិហព្វតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

អកុច្ចមេក យេនីនីនេវតាវព្រះគាតម វេល
 មានព្រះជន្មដូចជាសត្វនៃសត្វមាន់ មានព្រះកាយ
 ស្គម ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានការងារតែង មិនច្បោះច្បោះ(១)
 ជាអ្នកស្ងប់ស្ងៀម ដុតកំដៅកាលសក្តិនៃព្រៃ ។
 យេនីនីនេវតាវ ហើយស្មោះត្រង់ចោក
 អន្តរកាលមួយ ចំពោះព្រះអង្គជាអ្នកប្រសើរ ត្រាច់ទៅ
 នៃម្នាក់ឯង ដូចជាសត្វស៊ីហៈ មិនការព្យាយាមក្នុង
 ការងារឡើយ ។ យេនីនីនេវតាវព្រះគាតមជាអ្នក
 ប្រាប់ចង្អុលបង្ហាញ ជាអ្នកដល់នូវគ្រូយេនីនេវតាវ
 ពួក ជាព្រះគុដ្ឋ កន្លងបង់នូវព្យាបាទក៏យ ។
 (ហេមវតយស្ស សូរោ) សត្វលោកកើតឡើង
 ប្រាស្រ្ត ធ្វើសេចក្តីស្ម័គ្រស្មាលប្រាស្រ្ត សត្វលោក
 ប្រកាន់នូវអ្វី សត្វលោកលំបាកប្រាស្រ្ត ។
 (ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា មូលហេមវតៈ)
 សត្វលោកកើតឡើងប្រាស្រ្ត ធ្វើសេចក្តីស្ម័គ្រស្មាល
 ប្រាស្រ្ត សត្វលោកប្រកាន់នូវអ្វីក្នុង សត្វ
 លោកលំបាក ប្រាស្រ្ត ។
 ១ មិនលោភលំបាកដោយឡែកៈ ។

កាតមន្តំ ទុច្ចាតាធំ យត្ត លោកោ វិហត្ថាតំ

ធិយ្យាបិ ធុច្ចុតោ ព្រហ្មា កាដិ ទុក្ខា បមុញ្ចតំ ។

បញ្ច កាមគុណា លោកោ មោធាធម្មា បវេជិតា

ឯត្ថ ធម្មំ វិរាជេត្វា ឯវិ ទុក្ខា បមុញ្ចតំ ។

ឯតំ លោកស្ស ធិយ្យាធំ អត្ថាតំ វោ យថាតតិ

ឯតំ វោ អហមត្ថាមិ ឯវិ ទុក្ខា បមុញ្ចតំ ។

កោស្សធំ តាតិ ឱយំ កោធំ តាតិ អណ្ណិវិ

អប្បតិដ្ឋេ អបាលេត្តេ កោ កម្ពីប ធំ សីទតិ ។

ឡូត្រះអន្តិមីស្ម ខ្ញុំវិជ្ជាវិជ្ជាវិ សូមប្រារព្ធ

ប្រាប់ ការប្រកាន់មាំ ដែលនាំឲ្យសត្វលោកលំបាក

តើដូចម្តេច សត្វលោក តែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខដោយ

ប្រការដូចម្តេច ។

កាមគុណ៨មានមាតាជាដំបូងក្នុងសត្វលោក ដែល

គឺជាគតិដែលហើយ សត្វលោកក៏ចាត់បង់ហើយ ខ្ញុំ

នាំឲ្យក្នុងកាមគុណខ្ញុំ តែងរួចស្រឡះចាកទុក្ខ យ៉ាង

នេះឯង ។ វិជ្ជាវិជ្ជាវិសត្វលោកខ្ញុំ គឺជាគតិ

បានប្រាប់ហើយដល់អ្នកចាំឲ្យយល់តាមពិត គឺជាគតិ

ប្រាប់ខ្ញុំវិជ្ជាវិខ្ញុំដល់អ្នកចាំឲ្យយល់ សត្វលោកតែងរួច

ស្រឡះចាកទុក្ខយ៉ាងនេះ ។

ក្នុងសត្វលោកនេះ ខណៈណាញ៉ា ឆ្លងអន្តិមីបួនបាទ

ក្នុងសត្វលោកនេះ ខណៈណាញ៉ា ឆ្លងខ្ញុំសមុទ្រគិសន្ធិបាទ

ខណៈណាញ៉ា មិនលំបាកក្នុងជីវិត គឺសន្ធិ ដែលមិន

មានទីកំរិត មិនមានទីកំរិត ។

សព្វគា ឥសីសម្មាសា បញ្ចក ឥសីសមាហិតោ
 អន្ល្ហសញ្ញា^(១) សាវណ ឥយំ កតំ ពុត្តំ
 វិវេកា កាមសញ្ញាយេ សព្វសំយោជនាតំគោ
 នន្តិកវបរិត្តិណោ សោ កម្ពីរេ ន សីទតំ ។

កម្ពីរបញ្ញំ និបុណ្ឌតូទស្សី
 អតំព្វំ កាមភវេ អសត្តំ
 តំ បស្សេជ សព្វំ វិញ្ញុកុត្តំ
 និរុទ្ធ បដេ កម្ពីរំ មហេសី
 អនោមាមំ និបុណ្ឌតូទស្សី
 បញ្ញាទតំ កាមាលយេ អសត្តំ
 តំ បស្សេជ សព្វំវុទ្ធំ សុមេទំ
 អរិយេ បដេ កម្ពីរំ មហេសី ។

• ១. អន្ល្ហសញ្ញា ។

បុគ្គលបិបូណ៌ដោយសីល មានបញ្ញា មានវិជ្ជា
 ជាសមាជី ជាអ្នកសំគាល់នូវក្រសួងក្នុងសត្វ មាន
 ស្មារតីសព្វកាល វេទន៍ទុក្ខន៍ដែលទុក្ខនោះដោយ
 ក្រ (បុគ្គលណា) វៀរចោកកាមសញ្ញា កន្លងផុត
 សំយោជនៈទាំងអស់ មានសេចក្តីត្រេកអរ ក្នុងភពអស់
 ហើយ បុគ្គលនោះមិនលំបាកក្នុងច្រើនសិទ្ធិ ។
 អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលបុគ្គលនោះ មានប្រាជ្ញា
 ជ្រាលជ្រៅ ឃើញនូវប្រយោជន៍ដ៏ល្អ មិនមានកម្លាំង
 មិនជាប់ជំពាក់ ក្នុងតាមភព ផុតស្រឡាយចាកគិលេស
 ទាំងពួង អ្នកស្វែងរកប្រយោជន៍ដ៏ធំចំពោះកុសលកម្ម
 ទាំងឡាយ ក្នុងផ្លូវដ៏វែងឆ្ងាយ អ្នកទាំងឡាយ ចូរ
 មើលបុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានឈ្មោះមិនថយថោក
 ឃើញនូវប្រយោជន៍ដ៏ល្អ ឲ្យទៅប្រាជ្ញា មិនជាប់ក្នុង
 សេចក្តីអារឡោះអាស័យ ក្នុងភាម ជាអ្នកប្រាជ្ញ ដ៏ធំ
 ចោកសព្វគ្រប់ ស្វែងរកប្រយោជន៍ដ៏ធំ ចំពោះ
 កុសលកម្មទាំងឡាយ ក្នុងផ្លូវដ៏ប្រសើរ ។

សុត្តន្តបិដក បរវត្ថុសូត្រ វិចិត្រ បោធនសុត្តន្ត

សុត្តន្តិ វត ថោ អដ្ឋ សុប្បកាតំ សុហុដ្ឋិតំ
 យំ អនុសាម សម្ពុត្តំ ឱ យេតំ ឈ្លានមាសវំ ។
 វមេ ធនសសតយក្ខា វត្ថុមាត្រា យសស្សំ ថោ
 សព្វេ តំ សាណំ យន្តំ វិចិត្រ ថា សត្វា អនុត្តរោ ។
 តេ មយំ វិចិត្រស្រាម កាមាភាមំ ធនា ធនំ
 ធម្មស្សមាណា សម្ពុត្តំ ធម្មស្ស ធន សុធម្មតន្តំ ។

បោធនសុត្តន្ត វិចិត្រ ។

សុត្តន្តបិដក បរវត្ថុសូត្រ វិចិត្រ បោធនសុត្តន្ត ទំ ៩

ហ្ន៎ ថ្ងៃនេះ យើងបានឃើញបុគ្គល ជាពលក្ខីស្វាមី
 ក្នុង ជាពលនៃអរុណ ក្នុងយើងបានឃើញព្រះ
 សម្ពុត្ត ដែលព្រះអង្គទ្រង់អនុវត្តបានហើយ មិនមាន
 អាសវៈ ។ ក្នុងយក្សវិនិច្ឆ័យនានាទាំងនេះ ជាអ្នក
 មានប្លន្ទ មានយស ទាំងអស់គ្នា បានដល់ទូលព្រះ
 សម្ពុត្តនោះជាសរលោះ ព្រះអង្គជាសាស្ត្រាជ័យច្រើន
 បេសយើងឱ្យទាំងឡាយ ។ យើងឱ្យទាំងនោះទាំងគ្រាច់
 ទៅកាន់ស្រុកកូច^(១) ស្រុកធំ ក្នុងរូប ក្នុង ក្រាបថ្វាយ
 បង្គំព្រះសម្ពុត្តទ័វ ខ្មៅសកាតជ័យ បេសព្រះធម៌ផង ។

ចប់ បោធនសុត្តន្ត ទំ ៩ ។

១ ទៅក្រោម ទៅចំពោះ ។ អន្តរាគមន៍ ។

ទស្សនៈ អាឡូរិកស្តូត្តិ

(១៧) ឯវុទ្ធ សុត្ថំ ។ ឯកំ សមយំ ភក្កា
 អាឡូរិយំ វិហរតិ អាឡូរិកស្តូ យក្ខស្តូ ភវនំ ។
 អដិទោ អាឡូរិកោ យក្ខោ យេន ភក្កា តេនុ-
 បសន្តិមិ ឧបសន្តិមិកា ភក្កន្តំ ឯតទ្ធានំ ឯត្ថម
 សមណាតិ ។ សាធាវុសោតិ ភក្កា ឯត្ថមិ ។
 បរិស សមណាតិ ។ សាធាវុសោតិ ភក្កា ចារិ-
 សំ ។ តុតិយម្បិ ទោ អាឡូរិកោ យក្ខោ ភក្កន្តំ
 ឯតទ្ធានំ ឯត្ថម សមណាតិ ។ សាធាវុសោតិ
 ភក្កា ឯត្ថមិ ។ បរិស សមណាតិ ។ សាធាវុ-
 សោតិ ភក្កា ចារិសំ ។ តុតិយម្បិ ទោ សោ
 អាឡូរិកោ យក្ខោ ភក្កន្តំ ឯតទ្ធានំ ឯត្ថម
 សមណាតិ ។ សាធាវុសោតិ ភក្កា ឯត្ថមិ ។

អាឡូរិកស្តូត្ត ទី ១៦

(១៧) ខ្ញុំបានស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
 ព្រះភាគច្រើននឹងនៅ ក្នុងលំដាប់អាឡូរិកយក្ខ ស្បែកច្រើនអាឡូរិ ។
 គ្រាទាំងនេះ អាឡូរិកយក្ខចូលទៅក្នុងព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ
 ដល់ កំពោលនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះហើយ នៃសមណៈ ចូរចេញទៅ ។
 ព្រះមានព្រះភាគច្រើនគ្រាន់តែ ប្រពៃហើយ កាប់សោ ហើយក៏ស្តេច
 ចេញទៅ ។ អាឡូរិកយក្ខពោលថា នៃសមណៈ ចូរចូលមកវិញ ។
 ព្រះមានព្រះភាគច្រើនគ្រាន់តែ ប្រពៃហើយ កាប់សោ ហើយក៏ស្តេច
 ចូលមក ។ អាឡូរិកយក្ខ ពោលនឹងព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះទៀតថា
 តំរប់ ២ ដងថា នៃសមណៈ ចូរចេញទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគច្រើន
 គ្រាន់តែ ប្រពៃហើយ កាប់សោ ច្រើនស្តេចចេញទៅ ។ អាឡូរិកយក្ខ
 ពោលថា នៃសមណៈ ចូរចូលមកវិញ ។ ព្រះមានព្រះភាគច្រើនគ្រាន់
 តែ ប្រពៃហើយ កាប់សោ ហើយក៏ស្តេចចូលមក ។ អាឡូរិកយក្ខនោះ
 ពោលនឹងព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះទៀត ថាតំរប់ ៣ ដងថា នៃសមណៈ
 ចូរចេញទៅ ។ ព្រះមានព្រះភាគច្រើនគ្រាន់តែ ប្រពៃហើយ
 កាប់សោ ហើយក៏ស្តេចចេញទៅ ។

(១៨) កំស្វន វិត្តំ បុរិសស្ស សេដ្ឋំ

កំសុ សុច្ឆន្ទំ សុខមាវហានិ

កំសុ មាវ សាទុកំ សោធំ

កង់ដី ដីវិគមាហ សេដ្ឋំ ។

សដ្ឋន វិត្តំ បុរិសស្ស សេដ្ឋំ

ឆន្ទា សុច្ឆន្ទំ សុខមាវហានិ

សត្វំ មាវ សាទុកំ សោធំ

បញ្ចាដី ដីវិគមាហ សេដ្ឋំ ។

កង់ សុ ភាតិ ឱយំ កង់ សុ ភាតិ អន្តរំ

កង់ សុ ទុក្ខមន្តេតិ កង់ សុ បរិសុជ្ឈតិ ។

សទ្ធាយ ភាតិ ឱយំ អប្បនាទេន អន្តរំ

វិរិយេន ទុក្ខមន្តេតិ បញ្ចាយ បរិសុជ្ឈតិ ។

(១៩) ភូតិលោកានេ អ្វីតទ្រព្យជំប្រសើររបស់បុរស
អ្វីដែលប្រព្រឹត្តល្អហើយ តែងតែសេចក្តីសុខមកឱ្យ
អ្វីមានសទ្ធាញ្ញតិសាជាតិសេចក្តីឡាយ បណ្តែតហៅ
ដីតែងអ្នករស់នៅបែបណា ជាដីវិគប្រសើរ ។

(ព្រះនាងព្រះភាគត្រាស់ថា) ភូតិលោកានេ
សទ្ធាជាទ្រព្យជំប្រសើរ របស់បុរស អ្វីដែលប្រ
ព្រឹត្តល្អហើយ តែងតែសេចក្តីសុខមកឱ្យ ពាក្យ
សព្វ មានសទ្ធាញ្ញតិសា ជាតិសេចក្តីឡាយ
បណ្តែតហៅដីតែងអ្នករស់នៅ ដោយបញ្ចា ជាដី
វិគប្រសើរ ។

បុគ្គលទ្រង់អង្គជំនុំបានដោយអ្វី ទ្រង់មហាសមុទ្រ
បានដោយអ្វី កន្លងសេចក្តីទុក្ខបានដោយអ្វី បរិសុទ្ធ
បានដោយអ្វី ។

បុគ្គលទ្រង់អង្គជំនុំបានដោយសព្វ ទ្រង់មហាសមុទ្រ
បាន ដោយសេចក្តីមិនប្រមាទ កន្លងសេចក្តីទុក្ខបាន
ដោយព្យាយាម បរិសុទ្ធបាន ដោយប្រាជ្ញា ។

សុត្តន្តបិដក វិជ្ជាបិដក ឧបសម្ព័ន្ធនិកាយ

កថំ សុ លកកេ បញ្ញំ កថំ សុ វិទូកេ ធនំ

កថំ សុ កំត្តិ បប្បោតិ កថំ មិត្តានំ កុត្តតិ

អស្មា លោកា បរំ លោកំ កថំ បេច្ច ធន សោធនំ ។

សទ្ធិហានោ អរហតំ ធម្មំ និព្វានបត្តិយា

សុស្ស័សំ លកកេ បញ្ញំ អប្បមត្តោ វិទកូលោ

បដិច្ចបកាវំ ធុរា ឧដ្ឋានា វិទូកេ ធនំ

សទ្ធិធន កំត្តិ បប្បោតិ ធនំ មិត្តានំ កុត្តតិ ។

យស្សេតេ ចតុរោ ធម្មា សទ្ធិស្ស យាមេសំ ធា

សទ្ធិ ធម្មោ និតិ ចារោ ស វេ បេច្ច ធន សោធនំ ។

សុត្តន្តបិដក វិជ្ជាបិដក ឧបសម្ព័ន្ធនិកាយ

បុគ្គលទានុវត្តន្ត្រាជ្ញាដោយអ្វី ទានុវត្តន្ត្រាជ្ញាដោយ
អ្វី ផលទានុវត្តន្ត្រាជ្ញាដោយអ្វី ចន្ទវិទូ
ចំណែកទានុវត្តន្ត្រាជ្ញាដោយអ្វី បុគ្គលចេញចាកលោក
នេះ ទៅកាន់លោកនាងមុខ ហើយមិនសោយ
លោកក្នុងលោកនាងមុខដោយអ្វី ។

បុគ្គលជឿនមិរបស់ប្រាសាទ ក្នុងដោយនោះគាត់
ជាអ្នកមិនប្រមាទ មានបញ្ញាចំណេះដឹង មែនទានុវត្ត
ប្រាជ្ញា(១) ដើម្បីផលប្រាជ្ញាទាន, បុគ្គលមានការងារដ៏
សមស្រប មានផ្ទះ(២) មានក្សយាមប្រើប្រាស់(៣) មែន
ទានុវត្តន្ត្រាជ្ញា បុគ្គលផលទានុវត្តន្ត្រាជ្ញាដោយសច្ចៈ
បុគ្គលកាលឪ មែនចន្ទវិទូចំណែកទាន ។
ធម៌ចំនំ ៤ នេះ គឺសច្ចៈ ធម្មៈ (បញ្ញា) ១ អីតិ
(ក្សយាម) ១ ចាតៈ (ការប្រើប្រាស់) ១ របស់បុគ្គល
ណា មានសទ្ធិនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះបុគ្គលនោះឯង មែន
មិនសោយលោក ក្នុងលោកនាងមុខ ។

១ ហេតុធម្មតា ៤ យ៉ាងគឺ ១- សទ្ធិ, ២- ក្សយាម, ៣- ចាតៈ, ៤- អីតិ
២- ប្រាសាទ: កាលណា ។ ៣ ក្សយាម: ក្សយាម ។ ៤ អីតិ: អីតិ ។

វេទ្យ អញ្ញេបិ វុត្តស្ស វុត្ត សមណក្រាហ្មណោ
 ឈង់ សន្តា ធម៌ ចាតា ខន្ត្យា ភិយ្យា ធម៌ ធម៌ ។
 តាម តុណ្ហ ធម៌ ធម៌ វុត្តស្ស វុត្ត សមណក្រាហ្មណោ
 យោហិ អដ្ឋ បដាបាមិ យោ អត្តោ សម្បករិយោ
 អត្តោ យ វត្ថុ មេ តុន្តា វិសាយាធម៌ វិសាយា ។
 យោហិ អដ្ឋ បដាបាមិ យតុ ធម៌ មហាជ្ជសំ
 សោ អហិ វិចារិស្សាមិ តាហ តាមិ បុរា បុរិ
 ធម៌ ស្សាហោ សម្ពុត្តិ ធម៌ ស្សា ធម៌ សុធម៌ ធម៌ ។

អញ្ញេបិ ឈង់ ។

អញ្ញេបិ វុត្តស្ស វុត្ត សមណក្រាហ្មណោ ជា ច្រើន
 ជន ទៀត ចុះ រើមាន ធម៌ ដទៃ ទៀត ក្នុង លោក ខ្លះ
 ទៀត ក្រៃ លែង ជា ធម៌ ចុះ ឧទាហរណ៍ ទៀត ។

ឧទាហរណ៍ ថ្មី តាំង ចាប់ សុត្តន្ត សមណក្រាហ្មណោ
 ជា ច្រើន ធ្វើ អ្វី ទៀត (ព្រោះ) ក្នុង ថ្ងៃ ខ្លះ ថ្មី ជីវិត ប្រយោជន៍
 ដែល ប្រព្រឹត្ត ទៅ ក្នុង លោក មាន មុខ ច្បាស់ ហើយ ព្រះ
 គុដ្ឋ ទ្រង់ ស្តាប់ មក កាន់ ផែន ការ ថ្មី ដើម្បី គង់ នៅ ជា
 ប្រយោជន៍ ដល់ ខ្ញុំ ព្រះ អង្គ ហើយ ក្នុង ថ្ងៃ ខ្លះ ខ្ញុំ ព្រះ អង្គ
 គង់ ច្បាស់ ហើយ ជា ទាន ដែល បុគ្គល ទៀត ហើយ ចំពោះ
 ព្រះ សម្ពុទ្ធលោក ថា ជា ទាន មាន ផល ច្រើន ខ្ញុំ ព្រះ អង្គ
 នឹង គ្រប់ ទៅ អំពី ស្រុក ទៅ កាន់ ស្រុក អំពី បុរី ទៅ កាន់
 បុរី សូម ថ្វាយ បង្គំ ខ្ញុំ ព្រះ សម្ពុទ្ធ (នោះ) ជន ទៀត
 សកាត អំពី ល្អ របស់ ព្រះ ធម៌ ផង ។

ឯ អញ្ញេបិ ទំ ១០ ។

ឯកាទសមី វិជយសុត្តំ

[១៧] ចរិ ក យនិ ក តំដ្ឋំ ធិសំដ្ឋោ ទុន(១) ក សយំ

សម្មិញ្ចតិ បសាហតិ ឯសា កាយស្ស វិញ្ញាណ។

អដ្ឋិញ្ញារូហំ សំយុត្តោ តទមំសាវលេ បនោ

នវិយា កាយោ បដិច្ចដ្ឋោ យនាភូតំ ន និស្សតំ

អន្តម្ភរោ ទុនម្ភរោ យកាមេន្យស្ស វត្ថុនោ

ហនយស្ស បច្ឆាសស្ស វក្កស្ស ចំហកស្ស ន

សិដ្ឋាណិកាយ ទេលស្ស សេនស្ស ន មេនស្ស ន

លោហិតស្ស លសិកាយ ចិត្តស្ស ន វាលយ ន ។

● ឆ.យទំ ។

វិជយសូត្រ ទី ១១

[១៧] ជាបិមុត្តល ដើក្ខំ ឈក្ខំ អន្ទិយក្ខំ ផេក្ខំ

វេមនិបត្តចូល លាចេញ នេះជាគោរំកើកាយ ។

កាយប្រកបដោយផ្គុំនឹងសរសៃទាំងឡាយ ក្រប

ដណ្តប់ដោយវិស្សកន្ត្រៃនិងសាច់ បិទបាំងដោយសម្បុរ

ថ្ងៃ មិនប្រាកដតាមពេល ។

កាយចេញដោយការរៀនផង ចេញដោយការ

ហាថ្មីផង ដោយដុំថ្មើមផង ដោយក្រពះនោមផង

ដោយបេះដូងផង ដោយស្បូនផង ដោយទាចផង

ដោយក្រពះបាយផង ដោយទឹកសំបោរផង ដោយ

ទឹកមាត់ផង ដោយភ្លើងផង ដោយខ្មាញ់ខាប់ផង

ដោយឈាមផង ដោយទឹកវិលផង ដោយទឹក

ប្រមាត់ផង ដោយខ្មាញ់រាវផង ។

អថស្ស នវហំ សោតេហំ អសុចំ សវតិ សព្វនា
 អក្ខំខ្លា អក្ខំតូចកោ កណ្ណំខ្លា កណ្ណំតូចកោ
 សំដ្ឋាណិកា ច នាសកោ មុខេន វេតេកា
 មិត្តំ សេម្ពំ ច វេតិ កាយខ្លា សេនដល្លកា ។
 អថស្ស សុសំវំ សីសំ មនុស្សន្តស្ស ម្យតំ
 សុកតោ ច មញ្ញតំ ពាលោ អវិជ្ជាយ មុតុតោ ។
 យនា ច សោ មកោ សេតិ ឧទ្ទមាតោ វិជ្ជលកោ
 អបវិជ្ជោ សុសានស្មី អនបេតុ ហេតុញ្ញាតយោ ។
 ទានន្តំ ចំ សុភណ្ឌា^(*) ច សិដ្ឋាណា ច វកា តិមិ
 កាតា តិដ្ឋា ច ទានន្តំ យេ ចញ្ញេ សន្តិ ពាលីលោ ។

១៩. សុភណ្ឌា ។

មួយទៀត វត្តមិនស្អាត វេមនិច្ចារចេញតាមខ្លួន
 ទាំង ៨ របស់កាយនោះសព្វកាល គឺច្រៀកភ្នែក ហូរ
 ចេញអំពីភ្នែក មូលច្រៀក ហូរចេញអំពីច្រៀក
 ទឹកសំបុរាហូរចេញអំពីច្រមុះ ផ្សេងៗចេញតាមមាត់
 ច្រមាត់នឹងស្នេស្ន ក៏ចេញតាមមាត់ដែរ ញើស
 នឹងក្អែល ហូរចេញអំពីកាយ ។
 មួយទៀត កាយនោះមានក្បាលប្រហោង ពេញ
 ដោយខ្មុកក្នុងក្បាល ជនកាលត្រូវអវិជ្ជាប្រើតែហើយ
 វេមនិសំគាល់កាយនោះថាឈ្នួ ។ កាលណាកាយ
 នោះ ស្លាប់ទៅ ដេកនៅហើមប៉ុន្តែ មានពណ៌ទៀវ
 ត្រូវគេបោះចោលទៅ ក្នុងវិប្រស្ថាននោះហើយ កាល
 ណោះ ជនទាំងឡាយជាញាតិ ក៏លែងមើល ស្វា
 ចចក ឆ្អែ ជក់ ជក់ឆ្អែស៊ីកាយស្លាប់នោះ ចំណែក
 ពួកសត្វដទៃ មានក្អែកឆ្អែកជាដើម ក៏ចឹកស៊ីខ្លួនកាយ
 ស្លាប់នោះដែរ ។

ទ្វាទសមិ មុនិសុត្តំ

(២១) សន្តិកថា ភយំ ជាតិ ធម៌កថា ជាយេតេ រដោ

អនិកោតមសន្តំ ឯកំ វេ មុនិទស្សនំ ។

យោ ជាតុច្ឆន្ទំ ធន កេមយេយ្យ

ជាយន្តមស្ស ធាតុច្បវេន្ទ

តមាហុ ឯកំ ឥន្ទំ ចរន្តំ

អនត្ថំ ភោ សន្តិបទំ មហោសិ ។

សម្ពាសេ វិទ្យនិ មធាយេ តិច្ឆំ

សំចេហមស្ស ចាតុច្បវេន្ទ

ស វេ មុនិ ជាតិមយន្តមស្សំ

តត្ថំ បហាយេ ធន ឧបេតិ សន្តិ ។

មុនិសុត្ត ទី ១២

(២១) ភិយកេតភំពិសេចក្តីស្ម័គ្រស្វាល ទ្វលីតិភពៈ ជា
ដើម កើតអំពីលំនៅ គឺបូនីមិត្តជាដើម ការមិនមាន
លំនៅ ទំនិការមិនមានសេចក្តីស្ម័គ្រស្វាលទុំរងនី ជា
ការឃើញរបស់មុនី (អ្នកប្រាជ្ញ) ។

បុគ្គលណា បានដាច់បង់ខ្ញុំកិលេសដែលកើតហើយ
មិនបណ្តុះកិលេសដែលកំពុងកើត មិនប្រមូលមក
(ទ្វេបច្ច័យ) ខែកិលេសនោះ អ្នកប្រាជ្ញហៅបុគ្គល
នោះ ថាជាបុគ្គលមានប្រយោជន៍ច្រើនស្មើចំណែកម
អ្នកប្រាជ្ញតាំងឡាយកំពុងប្រព្រឹត្ត បុគ្គលនោះ ស្វែងរក
(ទ្វេវទ្ធិធានសីលកុទ្ធជាដើម) បានឃើញហើយ ខ្ញុំ
ចំណែកខែសន្តិភាព ។

បុគ្គលណា ពិចារណាឃើញទីកើត (ខែកិលេស)
តាំងឡាយ ហើយលះបង់ពូជ មិនប្រមូលមកទ្វេវទ្ធិ
នណ្ឌទីនិវរន្ត បុគ្គលនោះឯងជាមុនីឃើញខ្ញុំវិបិស័ន
ខែការអស់ជាតិ លះបង់ខ្ញុំអកុសលខែក្នុង មិនផល
ខ្ញុំកិរិយាធម៌ (ថាជាអ្នកត្រេកអរ ឬប្រទូស្តឡើយ) ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទី ១២

អញ្ញាយ សទ្ធានំ ធម៌សទ្ធានំ
 អនិកាយេនិ អញ្ញាភិក្ខុ តេសំ
 ស វេ មុនំ វិភេទេនា អគិក្ខោ
 នាយុហតិ ចារកោ ហិ ហោតិ ។
 សទ្ធាកំភុំ សទ្ធាកំភុំ សុមេនំ
 សទ្ធាសុ ធម្មសុ អនុបលំភុំ
 សទ្ធាញហិ តណ្ហាញាយ វិមុត្តំ
 តំ វាចំ ធម៌ មុនំ វេទយន្តំ ។
 បញ្ញាតលំ សីលវត្ថុបដ្ឋំ
 សមាហតំ ឈានតំ សតិមំ
 សង្កា បមុត្តំ អនុលំ អនាសវំ
 តំ វាចំ ធម៌ មុនំ វេទយន្តំ ។
 ឯកំ ចរន្តំ មុនំ អប្បមត្តំ
 ធម្មបសំសាសុ អវេទនា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទី ១២

បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់ខ្លួនលំនៅ ភិក្ខុពុទ្ធិអស់
 មិនប្រាថ្នាលំនៅទាំងនោះទៀត សូម្បីលំនៅណាមួយ
 បុគ្គលនោះជាមុន មានសេចក្តីប្រាថ្នាទៅប្រាសហើយ
 ជាអ្នកលែងប្រាថ្នា មិនប្រមូលមក (នូវកម្មជាតុសលឬ
 អតុសល) ព្រោះជាអ្នកដល់ខ្លួនត្រឹមត្រូវនិរ្ាន ។
 អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះអ្នក
 ប្រសង្កត់ខ្លួនទៅទាំងពួង ដឹងច្បាស់ខ្លួនទៅទាំងពួងមាន
 បញ្ញាល្អ មិនជាប់ក្នុងពួកធម៌ទាំងពួង លះបង់ខ្លួនទៅទាំង
 ពួង ច្រើនប្រាថ្នាអស់ទៅនៃនក្ខណ្ឌជាដើម មុនី ។
 អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់ នូវបុគ្គលនោះ
 អ្នកមានកំលាំងគឺប្រាថ្នា ប្រកបដោយសីលវិភេទ មានចិត្ត
 ដឹងលំនៅ គ្រេកអរក្នុងឈាន មានស្មារតី ច្របាច់ធម៌
 ជាច្រើនជាប់ មិនរំលឹកស្រមៃ មិនមានភាសាវៈ ជាដើម មុនី ។
 អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់ នូវបុគ្គលនោះ
 ជាបុគ្គលឯក គ្រាចេះទៅ ជាអ្នកស្ងៀម (១) មិន
 ប្រមាទ មិនញាប់ញ័រ ក្នុងសេចក្តីខិតខំនិរតិសាសនា
 ។ ព្រោះប្រកបដោយធម្មនិរតិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

សិហំ សុទ្ធសុ អសន្តសន្តំ
 វាតំ ជាលក្ខំ អសន្តសន្តំ
 មនុស្សំ តោយេន អលិឡហនំ
 នេការមញ្ញាសមនញ្ញោយេយ្យំ
 តំ វាបំ ជីវា មុនំ វេនយន្តំ ។
 យោ ឱកហាលោ វេន្តោវាវាជាយតំ
 យស្មំ បរា វាចាបាយន្តំ វេន្តំ
 តំ វិគរតំ សុសមាហិត្រ្នយំ
 តំ វាបំ ជីវា មុនំ វេនយន្តំ ។
 យោ វេ វេតតោ តសវំ ឧដ្ឋុ
 ជិតុជិតំ កាឡោ ចាបកោហំ
 វិមិសមាលោ វិសមំ សមញ្ញ
 តំ វាបំ ជីវា មុនំ វេនយន្តំ ។
 យោ សញ្ញាតតោ ន តតោតំ ចាបំ
 នហរោ ន មជ្ឈោ ន មុនំ យតតោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ដូចជាសត្វសីហៈ មិនគង់ស្មោះប៉ុន្មាន មិន
 ជាប់ក្នុងសំណាញ់ គឺតណ្ហាទីនិទ្ទិ ដូចជាឡូបមិន
 ជាប់ក្នុងសំណាញ់ មិនប្រឡាក់ដោយរលាត ព្រោះ
 ត្រៀមប្រឡាក់គឺតណ្ហាទីនិទ្ទិ ដូចជាឡូបមិនប្រឡាក់
 ដោយទឹក ជាអ្នកជំនាញ មនុស្សជីវិតមិនប្រើនាំ
 ទៅបាន ថាជា មុនី ។

ជនទាំងឡាយដទៃ តែងពោលនូវវាចាមានបំផុត
 ដោយជុំវិញ ចំពោះវេន្តា បុគ្គលណា (មិនដល់ខ្លះ
 សេចក្តីត្រេកអរឬគួរចិត្តក្នុងវិស្វកម្ម) ដូចជាសសរដែល
 បុគ្គលជាប់ក្នុងកំណត់សម្រាប់ស្វិត អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ
 ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ អ្នកមានព្រះទេវប្រាសហើយ
 មានគ្រូយម្តងម្តងហើយ ថាជា មុនី ។ បុគ្គលណា
 មានខ្លួនប៉ុន្មាននៅក្នុងដូចជាឡូប កាលនិពាណាឃេត្រ
 ការក្បែរសាទីនិកាបសា តែងតែមកម្តងទៀតទៀតដំ
 លាមក អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងបុគ្គលនោះថាជា មុនី ។

បុគ្គលណា មានខ្លួនស្រីម្តងហើយមិនធ្វើបាប ទោះ
 នៅក្នុងភ្នំកណ្តាលភ្នំ ជាមុនីមានខ្លួនរៀនចាបហើយ

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋស្ស គ្រិស្ណ ធម្មបទ

អនេសេនេយ្យេ ន ពេសេតិ កាក្កំ
 តំ ភបិ ធិរា មុនិ វេនយន្តំ ។
 យនេត្តតោ មជ្ឈតោ សេសតោ វា
 បិណ្ឌំ លកេដ បរេត្តបដិវិ
 បាលំ ឥតំ បាបំ ធិបត្តកំ
 តំ ភបិ ធិរា មុនិ វេនយន្តំ ។
 មុនិ វេន្តំ វិរតំ មេត្តនស្មា
 យោ យោឡនេ ន ឧបចិត្តជ្ជតេ(?)ក្កំ
 មនេប្បមាណា វិរតំ វិច្ឆយុត្តំ
 តំ ភបិ ធិរា មុនិ វេនយន្តំ ។
 អនាយ លោកំ បរមត្ថនស្សី
 ឱយំ សមុទ្ធំ អតិករិយ កាណិ
 តំ ចិន្ទកុន្តំ អសំតំ អបាសវំ
 តំ ភបិ ធិរា មុនិ វេនយន្តំ ។

១ ៤.៨ ឧបចិត្តជ្ជតេ ។ ម. តោបចិត្តជ្ជតេ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋស្ស គ្រិស្ណ ធម្មបទ

ជាបុគ្គលមិនមានការប្រៀន មិនប្រឡូកបុគ្គល
 ណាមួយ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដែលដឹងច្បាស់នូវ
 បុគ្គលនោះថាជា មុនី ។
 បុគ្គលណា ចំក្លែងចំក្លាយជាបុគ្គលដទៃទៀត បាន
 នូវដុំបាយណា រោងផ្ទាំងក្តី កណ្តាលក្តី សេស
 សល់ក្តី មិនយល់ស្រួល មិនចង់បង្គាប់ អ្នកប្រាជ្ញ
 ទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះថាជា មុនី ។
 បុគ្គលណា មិនជាប់នៅក្នុងវិយាណមួយ អ្នកប្រាជ្ញ
 ទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់នូវបុគ្គលនោះ ដែលជាអ្នក
 ប្រៀប ប្រៀបប្រៀបប្រៀបប្រៀប ព្រមទាំងប្រៀបប្រៀប
 ស្រ្តីនិងស្រីស្រីប្រមាទ ប្រមាទចំណង គឺកិលេស
 ថាជា មុនី ។
 អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ដឹងច្បាស់ នូវបុគ្គលនោះ
 អ្នកយឺតយ៉ាវមេត្ត គ្រោះដឹងច្បាស់នូវលក្ខណៈ ប្រព្រឹត្ត
 កន្លងនូវអង្គនិងសមុទ្រ មិនញាប់ញ័រ កាត់ផ្តាច់
 គួរត្រៀមចាកស្រែ មិនអាស្រ័យនូវតណ្ហានិងចម្លើង
 មិនមានកាសវៈ ថាជា មុនី ។

ទុតិយោ ប្បវត្តន្ត
បឋមំ រតនសុត្តំ

[២១] យាមីន ក្ខតាធិ សមាគតាធិ
កុដ្ឋានំ វា យាមី វា អន្តរិក្ខេ
សត្វេវ ក្ខតា សុមេតា កុដ្ឋ
អថោមំ សត្តក្ខំ សុណន្តំ កាសិនំ ។
តស្មា ហំ ក្ខតា និសាមេម សត្វេ
មេត្តំ កាភេមំ មាទុសិយា បដិយេ
ធិវា ច រត្តោ ច ហាន្តំ យេ តសី
តស្មា ហំ នេ រក្ខេមំ អប្បមត្តា ។
យំ តតិញ្ចំ វិន្តំ ឥន វា ហុវំ វា
សត្តេសុ វា យំ រតនំ បណ្ឌិតំ
ន ថោ សមំ អត្ថំ តថាគតេន
ឥនម្យំ កុដ្ឋេ រតនំ បណ្ឌិតំ ។
ឯតេន សត្វេន សុត្តំ ហោតុ ។

ប្បវត្តន្ត ទី ២

រតនសុត្ត ទី ១

[២១] ពួកគេ (១) ណា ប៉ះពាល់នៃជីវិត ពួក
គេណា ប៉ះពាល់ដ៏អាកាសក្តី ដែលមកប្រជុំ ក្នុងទីនោះ
សូមកុំសត្វតាំងអស់នោះ បានចិត្តស្អាត មួយទៀត ចូរ
ស្តាប់នូវភាសិតដោយគោរព ។ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកទាំង
ឡាយ ជាកូនតាំងអស់ ចូរស្តាប់ ចូរធ្វើនូវមេត្តាចិត្ត ក្នុងពួក
សត្វជាមនុស្សជាតិ ពួកមនុស្សណា គាំទ្រពិភពមួយ ក្នុង
វិលាវច្ឆប្បវេណយបំ ព្រោះហេតុនោះ សូមអ្នកទាំងឡាយ
កុំប្រហែស ចូរក្បែរនូវមនុស្សទាំងនោះ ។ ទ្រព្យជាទីគាប់
ចិត្តណាមួយ ក្នុងលោកនេះ ឬក្នុងលោកដទៃ រកនៅតែ
ទុក្ខបណាក្នុងស្ថានសួគ៌ក្តី (ទ្រព្យទាំងនេះទាំងនោះ) ស្មើ
ដោយព្រះគោតមមិនមានឡើយ គេនាំគ្នាប្រកាន់នេះឯង ជា
រកនៈដ៏ទុក្ខម ។ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមស្ម័គ្រចិត្តមាន ។

១- ព្រះមហាបទពលសុត្តន្តៈ ព្រះសង្ឃទ្រព្យសុត្ត ឬធម្មទិកាយ មូលបទ្បណសា-
បបទភព ២១ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ខយំ វិហតំ អមតំ បណ្ឌិតំ
 យេនជ្ឈតា សក្យមុនំ សមាធិតោ
 ន តេន ធម្មេន សមត្ថំ តំត្បិ
 ឥនម្បិ ធម្មេ រតនំ បណ្ឌិតំ ។
 ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថំ ហោតុ ។
 យេនុត្តសេដ្ឋោ បវរណ្ណាយំ សុតិ
 សមាធិមាទន្តិកញ្ញាមាហុ
 សមាធិនា តេន សមោ ន វិជ្ជតំ
 ឥនម្បិ ធម្មេ រតនំ បណ្ឌិតំ ។
 ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថំ ហោតុ ។
 យេ ឫត្តលា អដ្ឋសតិ បសដ្ឋា^(១)
 ធន្តារំ ឯតាធិ យុតាធិ ហោន្តិ
 តេនត្ថិណោយ្យា សុគតស្ស សាវតា
 ឯតេសុ ធិដ្ឋាធិ មហាច្ចលាធិ
 ឥនម្បិ សាវត្ថំ រតនំ បណ្ឌិតំ ។
 ឯតេន សច្ចេន សុវត្ថំ ហោតុ ។

១ ម. បសដ្ឋា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ព្រះសក្យមុនី មានព្រះប្បវិទ្យាជម្ពូនាម្បិ បានគ្រាស់
 ដំនើរហើយនូវព្រះធម៌ណា ជាគ្រឿងស្រ្តីយកលេស ព្រាស
 ចាកក្រុះ ជាធម៌មិនស្លាប់ជាធម៌ទុក្ខម របស់អ្វីមួយស្មើដោយ
 ព្រះធម៌នោះមិនមានឡើយ រតនៈគឺព្រះធម៌នោះឯង ជាតេនៈ
 ដ៏ទុក្ខម ។ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសូស្តីកើតមាន ។
 ព្រះកុដ្ឋជ័យស្រី ទ្រង់សរសើរនូវសមាធិណា ថា
 ជាសមាធិស្អាត បណ្តែតរំពឹងឡើយ ពោលនូវសមាធិណា
 ថាជាធម៌ ទ្រង់រំពឹងដោយយំដាច់ សមាធិថ្លៃស្មើដោយ
 សមាធិនោះមិនមានឡើយ រតនៈគឺព្រះធម៌នោះឯង ជាតេនៈ
 ដ៏ទុក្ខម ។ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសូស្តីកើតមាន ។
 បុគ្គលទាំងឡាយណា ជំពូកដែលសប្បុរសទាំងឡាយ
 សរសើរហើយ បើរាប់ជាតួបាន៤ តួ បុគ្គលទាំងឡាយ
 នោះ ជាសាវតាបស់ព្រះសុគត លោកគួរដល់ទុក្ខណាបាន
 បានទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលទ្វិយៈហើយ ចំពោះបុគ្គលទាំង
 នោះ ជាបានបានដល់ច្រើន រតនៈគឺព្រះសត្វនោះឯង ជា
 រតនៈដ៏ទុក្ខម ។ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសូស្តីកើតមាន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចូលវិស្ណុវិញ្ញាណ បឋម ធម្មសុត្តន្ត

យេ សុវណ្ណបុត្តា មនសា នឡើង
 ឯក្ខាមិទោ រោគមសាសនម្ហិ
 តេ បត្តិបត្តា អមតំ វិកលេ
 លទ្ធ មុទា ឯត្ថកំ កុញ្ញតាណា
 ឥនធម្យំ សង្ខេពំ រោគំ បណ៌តំ ។
 ឯតេន សង្ខេពំ សុវត្ថំ ហោតុ ។
 យេនិទ្ធិសោ បវេរី សំតោ សិយា
 ទត្ថន្តំ វាតេភិ អសម្បកម្មំយោ
 តដ្ឋបមំ សប្បវិសំ វនាមិ
 យោ អរិយសទ្ធានំ អវេទុំ បស្សតិ
 ឥនធម្យំ សង្ខេពំ រោគំ បណ៌តំ ។
 ឯតេន សង្ខេពំ សុវត្ថំ ហោតុ ។
 យេ អរិយសទ្ធានំ វិការយន្តំ
 កម្មិយញ្ញោន សុធម៌បំពានំ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចូលវិស្ណុវិញ្ញាណ បឋម ធម្មសុត្តន្ត ទី ១

អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណា ក្នុងសាសនា ខែត្រូវគោតម
 ប្រកបស្រ្តីល្អហើយ មានចិត្តខ្លាចខ្លាច មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា
 អរិយបុគ្គលទាំងឡាយនោះ ផលៈហើយទូទ្រព្យអរោគ្គផល
 ហើយចូលទៅកាន់ព្រះនិព្វាន បានខ្ពស់កាលតំកល់សង្ខារ
 ទេ គឺគេមានចិត្តដូច្នេះហើយ ហើយសោយ (ខ្ញុំផល)
 គេនេះគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជាគេនេះដ៏ក្អម ។ ដោយ
 ពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសួរស្តីកើតបាន ។

សសរាទ្យំ និវេននោះក្លាយបំផ្លាញផែនដី ជាមស
 មិនអាចប្រើបានដោយរូបរាងដែលបំផ្លាញកំរិតសំខាន់ ៤ យ៉ាង
 ណាមិញ បុគ្គលណាពុំចាំណាឃើញដាក់ខ្លួនអរិយសច្ចៈទាំង
 ឡាយ គេបានហៅអ្នកនោះថាជាសប្បុរស (មិនញាប់ញ័រ)
 ក៏យ៉ាងនោះដែរ គេនេះគឺព្រះសង្ឃនេះឯង ជាគេនេះដ៏
 ក្អម ។ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសួរស្តីកើតបាន ។

អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណា ធ្វើឱ្យដក់ច្បាស់ខ្លួនអរិយ-
 សច្ចៈ ដែលព្រះគោតម មានប្រាថ្នាដ៏ជ្រៅ សំដែងល្អហើយ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

កំព្វាបិ តេ ហោន្តំ កុសម្បមត្តា
 ន តេ កវំ អដ្ឋមមាធិយន្តំ
 វេទម្បំ សង្ខេបំ តេនំ បណ្ឌិតំ ។
 ឯតេន សក្ខេន សុវត្ថំ ហោតុ ។
 សហាវស្សំ នស្សនសម្បទាយ
 តយេស្សំ ធម្មា ជហិតា កវន្តំ
 សក្កាយនិដ្ឋំ វិចិត្តតត្ថា
 សីលព្វតំ វាបិ យេនតុំ កំព្វំ
 ធម្មហោយេហិ ច វិប្បមុត្តា
 ច ចាតិហិតានំ(១) អកក្ខោ កាតុំ
 វេទម្បំ សង្ខេបំ តេនំ បណ្ឌិតំ ។
 ឯតេន សក្ខេន សុវត្ថំ ហោតុ ។
 កំព្វាបិ សោ កុដ្ឋំ កាភតំ ចាបកំ
 កាយេន វាចាយុធ ធម្មសា វា
 អកក្ខោ សោ តស្ស បដិច្ចនាយ
 អកក្ខតា និដ្ឋបទស្ស វត្តា

១ ម. ព្រាហ្មណ៍ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

អរិយបុគ្គលទាំងនោះ ទុកជាប្រធានដំណើរសល់ គឺដោយ
 អរិយបុគ្គលទាំងនោះ នឹងមិនកាន់យកខ្លួនគេជាអំបៀ ៨ (គឺ
 មិនកាន់ខ្លួនហួសពីដំណើរឡើយ) តែនឹងព្រះសង្ឃទេវធន
 ជាគន្លឹះក្នុង ។ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសួរស្តីតើមាន ។
 ធម៌ ក្ស គឺ សក្កាយចំនួន វិចិត្តតត្ថា, សីលព្វតមហាស, ។
 ឬការប្រព្រឹត្តិការណ៍មួយ ដែលសាគមបុគ្គលនោះបាន
 លះបង់ហើយ ជាមួយនឹងសូត្រសម្បត្តិ គឺសាគមបុគ្គល
 មួយត្រូវទៀតសាគមបុគ្គលបានច្រើនទៀតពេញលេញទាំង
 ៤ ហើយ មិនគួរធ្វើខ្លួនអំពីខ្លួនឯងនឹងក្នុងការពិភព
 ចិត្ត រឿយកាន់សាសនាដទៃឡើយ តែនឹងព្រះសង្ឃទេវធន
 ជាគន្លឹះក្នុង ។ ដោយពាក្យសច្ចៈនេះ សូមសួរស្តីតើមាន ។
 ទុកជាសាគមបុគ្គលនោះ ធ្វើខ្លួនបាបកម្ម ដោយ
 កាយវិចារ្យគឺដោយចិត្ត (ព្រោះសច្ចៈក្នុងខ្លួនគេ) សាគម-
 បុគ្គលនោះ មិនគួរបែងបាក់ខ្លួនបាបកម្មនោះឡើយ ព្រោះ
 ការបុគ្គលដែលឃើញផ្លូវត្រូវចិត្តនោះហើយ ជាបុគ្គលមិនគួរ
 បែងបាក់ខ្លួនបាបកម្ម ដែលព្រះពុទ្ធតាំងឡាយសំដែងហើយ

សុត្តន្តបិដក ទុតិយស្ស ធូរ្យ្យន្តស្ស ចបំ ភេតសុត្តំ
 ឥន្ទម្យំ សង្ខេប រតនំ បណ្ឌិតំ ។
 ឯតេន សង្ខេប សុវត្ថុ ហោតុ ។
 វេទប្បត្តិ យថា ដុស្សិតេត្ត
 តិម្កានមាសេ បឋមស្មំ តិម្កេ
 តដ្ឋបមំ ធម្មវំ អនេសយំ
 ជំព្វានកាមំ បរមំ ហិកាយ
 ឥន្ទម្យំ ពុទ្ធ រតនំ បណ្ឌិតំ ។
 ឯតេន សង្ខេប សុវត្ថុ ហោតុ ។
 វិរោ វិរោ វិរោ វិរោ វិរោ
 អនុត្តរោ ធម្មវំ អនេសយំ
 ឥន្ទម្យំ ពុទ្ធ រតនំ បណ្ឌិតំ ។
 ឯតេន សង្ខេប សុវត្ថុ ហោតុ ។
 ទីលំ បុរាណំ ធម៌ ធម៌ សម្មា
 វិគ្គេត្តាយតិកោ (១) កស្មី
 តេ ទីលាតិជា អវុធិ្យន្តា
 ជំព្វន្តំ ជំព យថាយស្សជំពោ

១ ៤ វិទ្យុច្ឆិតា អាយតិកោ ។

ភេតៈឥព្រះសង្ឃនេះឯង ជាភេតៈដ៏ទុក្ខម ។ ដោយភាព
 សង្ខារនេះ សូមសួរស្តីកើតមាន ។
 កម្ពុយក្នុងព្រះពុទ្ធសូតណាស់ ក្នុងភាវៈដ៏មធ្យម
 ដើរតែវិញ្ញាណយ៉ាងណាមិញ ព្រះពុទ្ធជានសំដែងហើយនូវធម៌ដ៏
 ប្រសើរ ជាធម៌កាចញ្ច័ន្តសក្ខីទាំងឡាយ ឲ្យដល់ព្រះខ្ញុំក្លាន
 ដើម្បីប្រយោជន៍ដ៏ទុក្ខម ក៏យ៉ាងនោះឯង ភេតៈឥព្រះពុទ្ធនេះឯង
 ជាភេតៈដ៏ទុក្ខម ។ ដោយភាពសង្ខារនេះ សូមសួរស្តីកើតមាន ។
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរ ទ្រង់ជ្រាបនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ
 ទ្រង់ប្រកាន់នូវធម៌ដ៏ប្រសើរ ទ្រង់តាំងកន្លែងធម៌ដ៏ប្រសើរ ព្រះអង្គ
 ប្រសើរ មិនមានគុណភាព ទ្រង់សំដែងនូវធម៌ដ៏ប្រសើរ
 ភេតៈឥព្រះពុទ្ធនេះឯង ជាភេតៈដ៏ទុក្ខម ។ ដោយភាព
 សង្ខារនេះ សូមសួរស្តីកើតមាន ។
 កម្ពុយក្នុង អស់ហើយ កម្មវិញ្ញាណ វេទនាមិនកើតប្រាកដ
 អរិយបុគ្គលទាំងឡាយណា មានចំនុះឡើយណាមួយ ក្នុងភក
 ភាវៈ អរិយបុគ្គលទាំងនោះមានកូដអស់ហើយ មានធនៈ
 គឺសេចក្តីប៉ិនប៉ងក្នុងចិត្តមិនដុះឡើងឡើយ ជាអ្នកមាន
 ប្រាជ្ញាតែងលេចលេច ដូចជាប្រទីប (ដែលលេច)

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ឥតម្យំ សង្ខេបំ រតនំ បណ្ឌិតំ ។
 ឯវននំ សាច្ចនំ សុវត្ថំ ហោតុ ។
 យោជន ក្ខតានំ សមាគតានំ
 កុម្មានំ វា យោជ វ អន្តរាភោ
 តថាគតំ នៅមនុស្សប្បជិតំ
 តុម្ហំ នមស្សាម សុវត្ថំ ហោតុ ។
 យោជន ក្ខតានំ សមាគតានំ
 កុម្មានំ វា យោជ វ អន្តរាភោ
 តថាគតំ នៅមនុស្សប្បជិតំ
 ធម្មំ នមស្សាម សុវត្ថំ ហោតុ ។
 យោជន ក្ខតានំ សមាគតានំ
 កុម្មានំ វា យោជ វ អន្តរាភោ
 តថាគតំ នៅមនុស្សប្បជិតំ
 សង្ខេបំ នមស្សាម សុវត្ថំ ហោតុតំ ។

នេស្សន្តិ ចរេវ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

គនៈគីព្រះសង្ឃនេះឯង ជាគនៈដ៏ត្រូវ ។ ដោយការ
 សង្ខារនេះ សូមសួរស្តីកើតមាន ។

ពួកគូតណា បិតាទៅលើដៃដង្កី ពួកគូតណាបិតាទៅ
 នៅព្រំព័ទ្ធភាសក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា ក្នុងទីនេះ ឃើញចំណី
 ខ្យាយ សូមមកស្តាប់ព្រះពុទ្ធ ទ្រង់បានស្រាវមកហើយ
 ដូចគ្នា ដែលទៅកាន់ទីមនុស្ស ឬជាហើយ សូមសួរស្តី
 កើតមាន ។

ពួកគូតណា បិតាទៅលើដៃដង្កី ពួកគូតណា បិតា
 នៅព្រំព័ទ្ធភាសក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា ក្នុងទីនេះ ឃើញចំណី
 ខ្យាយ សូមមកស្តាប់ព្រះពុទ្ធ ដែលបានមកហើយដូច
 គ្នា ដែលទៅកាន់ទីមនុស្ស ឬជាហើយ សូមសួរស្តី
 កើតមាន ។

ពួកគូតណា បិតាទៅលើដៃដង្កី ពួកគូតណាបិតា
 នៅព្រំព័ទ្ធភាសក្តី ដែលមកប្រជុំគ្នា ក្នុងទីនេះ ឃើញចំណី
 ខ្យាយ សូមមកស្តាប់ព្រះសង្ឃ ដែលបានមកហើយដូចគ្នា
 ដែលទៅកាន់ទីមនុស្ស ឬជាហើយ សូមសួរស្តីកើតមាន ។
 ចប់នេស្សន្តិ ទី ១ ។

ទុតិយ៍ អាមគន្ធសុត្តំ

(២២) សាមាគមន្ត្រ័យកាដិទកាដិ^(១) ឲ
 បន្តប្បសំ ឡលប្បសំ កង្ខេបសំ
 ធម្មេន លទ្ធិំ សុត្តសម្មាសោតា^(២)
 ន កាមកាមា អសីតំ កលាន្តំ ។
 យនសម្មាសោតា^(៣) សុកាតំ សុនិច្ចំតំ
 បរេហំ ធិន្តំ បយនំ បសីតំ
 សាលីនមន្តំ បរិកុញ្ញមាសោ
 សោ កុញ្ញសី កស្សប អាមគន្ធី ។
 ន អាមគន្ធា មម កប្បនីតំ
 ឥន្ទ្រេ ឡំ កាសសំ ប្រហូតន្តំ
 សាលីនមន្តំ បរិកុញ្ញមាសោ
 សក្កន្តម៌សេហិ សុសង្ខតេហិ ។

១ ឧ. ធិន្ត្រក ។ ២ ឧ. សនមញ្ញមាតា ។ ៣ សនមញ្ញមាតា ។ ៤ ឧ. យក្ខមាសោ ។ ៥. យក្ខមាសោ ។

អាមគន្ធសុត្ត ទី ២

(២២) សប្បុរស កាលបរិភោគនូវស្រូវស្រៃនៃ ស្រូវ
 កន្ទុយដំរីនិងស្រូវហ្លួតក្រៃ បុគ្គល^(១) បូលបុគ្គល^(២)និង
 កង្ខេប^(៣) ដែលបានមកដោយធម៌ មិនពោលភាសា
 កុហក ប្រកាសចង្អុលប្រាប់ក្នុងកម្រង ។

បង្កើតស្រូវ៖ លោកនោះ កាលបរិភោគនូវសាច់
 ណាមួយ ដែលបុគ្គលនោះហើយដោយល្អ សម្រេចហើយ
 ដោយល្អ ភាគនៃភិក្ខុហើយដ៏ទុក្ខម ដែលផុតទុក្ខខ្សោយ
 ដ៏ទុក្ខហើយ កាលបរិភោគនូវបាយស្រូវសាលី ឈ្មោះ
 ថា បរិភោគនូវកុមារក្នុងគ្រាប់ ។

ម្ចាស់ប្រាហូតន្ត លោកកាលបរិភោគនូវបាយនៃស្រូវ
 សាលីទុក្ខខ្សោយ ដោយសាច់នៃសត្វស្លាប់ ដែលបុគ្គល
 ភាគនៃភិក្ខុហើយ ពោលយ៉ាងនេះថា កុមារក្នុងគ្រាប់
 មិនគួរដល់អត្តាអញ ។

១ សំដៅយកដៃឈើ ។ ២ សំដៅយកដៃទំនៀមឈើ ។ ៣ សំដៅយកដៃឈើដែល
 ទុក្ខនិងទុក្ខនៃប្រាហូតន្តដើម្បី (គង្គកថា) ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

បុត្តាមិ តំ កសស្សប ឯកមត្ថំ
 កាដំ បតាបេ តវ អាមតថោ ។
 ចាណាតំចាតោ វិទេននន្តរំ
 ដេយ្យំឱសាវាទោ ឯកាតំវត្ថុនាមំ ច
 អដ្ឋេនកុត្តំ^(១) បរោកសេវិតា
 ឯសាមតថោ ន ហំ មិសកោដមំ ។
 យេ ឥធនាមេសុ អសត្ថាតា ឥតា
 រសេសុ តំទ្វា អសុចិតាមិស្សាភា^(២)
 ធន្តិកានំដ្ឋំ វិសមា តុវច្ឆយា
 ឯសាមតថោ ន ហំ មិសកោដមំ ។
 យេ លូទសា^(៣)ធារុណា^(៤)មិដ្ឋមិសំតោ
 មិត្តទុក្ខោ^(៥) ធិត្តុណាតំមាដំតោ
 អតានសីលា ន ច ធម្មំ កសស្សនំ
 ឯសាមតថោ ន ហំ មិសកោដមំ ។

១ ខ. ឧ. ដ្ឋ. កុត្តំ ។ ២ ម. អសុចិតាមិស្សិតា ។ គ. ម. លូទសា ។ ៤ ខ. ម. ធារុណា ។
 ៥ ឆ. ធី. មិត្តទុក្ខោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

បពិត្រកោស្យប ភ្នំនឹងស្មៅនូវសត្វក្នុងនឹងលោក វត្តមាន
 ក្នុងត្រាយបេសៈលោកមានប្រការដូចម្តេច ។ ការសម្លាប់សត្វ
 ដោយ កាត់ ចង ស្មួច គោលក្តាស្យកុហក បោកប្រាស
 បណ្តោត រៀនរ្យនក្រប្រយោជន៍ សេចក្តីយោបល់ច្បង
 ដទៃ នេះហៅថា វត្តមានក្នុងត្រាយ មិនសំដៅយកការបរិ-
 ភោគសាច់ទេ ។ ជនទាំងឡាយណា ក្នុងលោកនេះ មិន
 សង្រួមក្នុងការទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រាថ្នា ញាតិស្របក្នុងសេ-
 ច្រកច្របល់ ដោយការពុំស្គាល់នឹងច្បាប់ ជាតិក្នុងចំងុំ
 មានកាយកម្មជាដើម មិនរាបសា ឲ្យដឹងពុទ្ធដោយក្រ
 នេះហៅថា វត្តមានក្នុងត្រាយ មិនសំដៅយកការបរិភោគ
 សាច់ទេ ។ ជនទាំងឡាយណា ជាអ្នកប្រាថ្នាចំពោះវត្តដ៏
 សៅហ្មង ជាអ្នកវិនិច្ឆ័យ សុំសាច់ខ្នង^(១) ឫស្សីមិត្ត មិនមាន
 កាលិក ប្រកាន់ខ្ជាប់ មិនឲ្យបានជាប្រក្រតី មួយទៀត
 មិនដែលឲ្យវត្តក្នុងស្នូលអ្នកណាមួយ នេះហៅថា វត្តមានក្នុង
 ត្រាយ មិនសំដៅយកការបរិភោគសាច់ទេ ។

១ ឯកោតុរុយ្យ វិសិដ្ឋកុរុយោ ។

សុត្តន្តបិដក ទុតិយស្ស ចូលបន្តស្ស ទុតិយ អាបទសុត្តន្ត

គោតោ មគោ ជន្តោ មត្តុជ្ជាបនោ ច
 មាឃោ ទុស្សយោ កម្មសុប្បស្សយោ ច
 មាធាតិមាធា ច អសត្តិ សន្តតោ
 ឯសាមគន្ធា ច ហិ មិសរោជនំ ។
 យេ ចាមសីលា វណយា ជន្រ្ទស្វរណា
 វេហាវត្ថុជា ឥន ចាជ្ជុប្បតា
 ឧភជហ យេន តា រោត្តំ តាភ្នំសំ
 ឯសាមគន្ធា ច ហិ មិសរោជនំ ។
 យេ ឥន ចាលោសុ អសត្តាតា ជនា
 មរេសនាធាយ វិហោសមុយ្យតា
 ទុស្សីលល្យតា ជុស្តា អនាធិក
 ឯសាមគន្ធា ច ហិ មិសរោជនំ ។

• ឧប្ប, ជន្តាបមន្តាធា ។

សុត្តន្តបិដក ទុតិយស្ស ចូលបន្តស្ស ទុតិយ អាបទសុត្តន្ត ទី ២

សេចក្តីក្រេត ប្រវឹក វិនិច្ឆ័យ ធម្មបទ ចំណុចនៃភាស
 ច្រវែលនៃ រស្មីក្នុង ប្រការខ្លះ មើលនិយម ស្តី
 ស្គាល់ដោយពួកអសប្បុរស នេះហៅថា វត្ថុមានភ្នំ
 ក្នុង មិនសំដៅយកការបរិភោគសាច់ទេ ។ ក្នុងជនណា
 មានបាបជាប្រក្រតី ចំណាប់បំណុលនេះ និយាយថា កំណែ
 កេតិកាយារកហា ទ្រុស្តសីល ក្នុងសាសនានេះ ជាជន
 កាត្រក់ ជនណាធ្វើអំពើកាត្រក់ ក្នុងលោកនេះ នេះហៅ
 ថា វត្ថុមានភ្នំក្នុង មិនសំដៅយកការបរិភោគសាច់ទេ ។
 ក្នុងជនណា ក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនសង្រួម ក្នុងសត្វ
 ទាំងឡាយ កាន់យកទ្រព្យនៃបុគ្គលដទៃ ប្រកបខាងការ
 បៀតបៀន ជាអ្នកទ្រុស្តសីល ជាគ្រាន់ សំដីកាត្រក់
 មិនអើពើ នេះហៅថា វត្ថុមានភ្នំក្នុង មិនសំដៅយកការ
 បរិភោគសាច់ទេ ។ សត្វទាំងឡាយណា ជាប់ចំណាប់
 ក្នុងពួកសត្វទាំងនេះ ជាអ្នកទីតាំង អ្នកសម្លាប់ ប្រកបក្នុងអតុ-
 សលជាខ្លះ លះលោកនេះ ខឹងទៅកាន់លោកខឹងន
 មានក្បាលសំយុងចុះទៅនាគ នេះហៅថា វត្ថុមានភ្នំក្នុង
 មិនសំដៅយកការបរិភោគសាច់ទេ ។

ឯតេសុ កំឡា វុទ្ធាតំនាតំនោ
 ចិត្តយុត្តា មេត្ត តមំ វជន្តំ យេ
 មន្តំ សត្តា ឯវយំ អវិសិរា
 ឯសាមគ្គោ ន ហិ មិសភោជនំ ។
 ន មច្ចមំសំ នាបាសកាត្ថំ^(១)
 ន នត្ថិយំ [ន ឧល្លាសំ ជនា ជល្លំ
 ទរាជនាធំ] នាត្ថិហុតស្សបសេវនា^(២)
 យេ ភពំ លោកេ អមរា តហូ តថា
 មន្តាហុតំ យញ្ញាធុត្ថបសេវនា
 សោនេន្តំ មច្ចំ អវិសិណ្ឌាតាម្មំ ។
 យោ តេសុ ឥត្តា វជន្តិម្រ្តិយោ ចរ^(៣)
 ជម្មេ វេតោ អាជ្ជវមន្តវេ វេតា
 សត្តាតំនោ សទ្ធិទុក្ខាប្បហិទោ
 ន លិម្បតិ ជិដ្ឋសុតេសុ ជីវេរា ។

១ ម. ៥ មច្ចមំសំ ន ឧល្លាសំ ។ ២ ឧ. ន ឧត្ថិយំ ឧល្លាសំ ជនា ជល្លំ ទរាជនាធំ
 ៣ នាត្ថិហុតស្សបសេវនា ។ ម. ន ឧត្ថិយំ ន ឧល្លាសំ ជនា ជល្លំ ទរាជនាធំ
 អន្តិហុតស្សបសេវនា ។ ៣ ឧ. វជន្តិម្រ្តិយោ ។

ការបំប៉នប្រព្រឹត្តិទាំងនេះ មិនស៊ីប្រក្រតី (ការសក់
 ឬសក់ លាបដោយភក់ ស្បែកស្បែកខ្លាញ់) សេតខាង
 ការបំប៉នភ្លើង មួយទៀត អបេសប. តាំងច្បាយដំប្រើ(១)ដែល
 មានក្នុងលោក វេទមន្ត ការបូជាភ្លើង បូជាយញ្ញា. (មាន
 អស្សុរៈចេះ) ជាដើម ទាំងការបោក (ផ្លូវចិត្តក្នុងភ្នែក)
 រដូវជាដើម ទាំងនេះញាតិសត្វដែលមិនទាន់ចូលផុតសេចក្តី
 សង្ស័យឱ្យស្អាតមិនបានទេ ។ បុគ្គលណាគ្រប់គ្រងក្នុង
 អង្គុយទាំង ៦ នោះ ដឹងច្បាស់អង្គុយទាំង ៦ ហើយ
 អប្បប្បច្ឆ័ត្ត តាំងនៅក្នុងធម៌ ត្រេកអរ ក្នុងការ ទៀងត្រង់
 ទាំងសេចក្តីទន់ភ្លន់ កន្លងផុតត្រៀងចំណាស់ លះបង់ទុក
 ទាំងអស់ មានប្រាជ្ញា មិនជាប់នៅ ក្នុងការម្នាក់ដែល
 ទូទាយញាតិសត្វ ។

១- ការប្រព្រឹត្តិក្នុងសេចក្តីបំប៉នប្រភេទមានច្បាស់ណាមួយដែលជាដើមដែលគាត់
 ឱ្យលំបាកយកទៅ ប្រព្រឹត្តិក្នុងប្រាជ្ញាទាំងនោះទៅវិញ ។ ឆន្ទិកថា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

ឥន្ទ្រមន្ត កកក កុណ្ឌល្ល
 អក្ខរាសិ ទំ វេនយំ មន្តចារក្ខ
 ជិត្រាហិ កាហារំ ខុទ្ទកនិកាយ
 ជិត្រាហិ អសិកា ខុទ្ទកនិកាយ ។
 សុត្តន្ត ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្ត ខុទ្ទកនិកាយ
 ជិត្រាហិ សុត្តន្ត ខុទ្ទកនិកាយ
 ជិត្រាហិ វេនយំ កកក កុណ្ឌល្ល
 កកក បុព្វបទនិកាយ កកក ។

អនុស្សាវរីយ៍ ។

ធម្មបទ បិដក

[២៣] បិដកនិកាយ វិជិត្រាហិ
 សុត្តន្តបិដក(១) ឥន្ទ្រ កកក
 សុត្តន្ត កកក អនុស្សាវរីយ៍
 ឥន្ទ្រ មន្ត ឥន្ទ្រ ទំ វេនយំ ។

១. ឥ. ឥន្ទ្រមន្ត ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ ខុទ្ទកនិកាយ

ព្រះមហាក្សត្រ បានស្រាវជ្រាវសេចក្តីនេះហើយ ។ ដូច្នេះ
 ហើយ គេសូត្រប្រាសាទស្រាវជ្រាវសេចក្តីនេះមុន គឺជិត្រាហិ
 សេចក្តីនេះ ព្រះមហាក្សត្របានស្រាវជ្រាវសេចក្តីនេះមុន
 អស្រ័យក្នុងន័យនេះ គេសូត្រប្រាសាទស្រាវជ្រាវសេចក្តីនេះ
 ទ្រង់ប្រកាសដោយគាត់ទាំងឡាយ ដ៏ច្បាស់ ។ ព្រះមហាក្សត្រ
 បានស្រាវជ្រាវសេចក្តីនេះ ដែលមិនមានក្នុងច្បាប់ ជាគ្រឿង
 បន្លាចន័យទុក្ខនិងនិរន្តរៈ របស់ព្រះត្រៃបិដក គឺមានចិត្តមុន
 សំខាន់ ថ្វាយបង្គំព្រះមហាក្សត្រ សូមបញ្ជាក់ក្នុងន័យនេះ ។

ចប់ អនុស្សាវរីយ៍ ខុទ្ទកនិកាយ ។

បិដកនិកាយ ទី ៣

[២៣] បិដកនិកាយ គឺជិត្រាហិ វិជិត្រាហិ
 សេចក្តីនេះ មិនមានសេចក្តីនេះមុន ឯយាយ
 ថា ខ្ញុំជាសំឡេង(របស់អ្នក) មិនត្រូវបានការណ៍ទាំង
 ឡាយ (របស់សំឡេង) ដែលខ្លួនគាត់បានជា បុគ្គលនោះ
 មិនមែនជាបុគ្គលរបស់អញទេ ។

អនុជ្ឈម៌(១) ម៉យ កំ យោ មិត្តេសុ បក្សត្ថិត
អកាភេន្តំ ភាសមាធំ បរិជាទន្តំ បណ្ឌិតា ។

ឧ សោ មិត្តោ យោ សតា អប្បមត្តោ

ភេតាសន្តី ទ្រុមេកំទុបស្សី

យស្សី ច ស្រតំ ឡាសីរ(២) មុត្តោ

ស វេ មិត្តោ យោ បរិហំ អភេជ្ជោ ។

ចាមុជ្ឈការណំ ហំ មំ បសំសាវរាធំ សុទ្ធំ
ដលាធំសំសោ ភាវេតិ វហេតោ ចោវិសំ ឡា ។
បរិវេតាវសំ មំត្វា វសំ ឧបសមស្សីច
និទ្ធកោ ហោតំ ជំប្បាចា ធម្មប្បវត្តាវសំ មំវង្គំ ។

ព្រះបណ្ឌិត ព្រះនាយក

បុគ្គលណា ភោគវិចារិក្ខត្រាញ់ ដែលខ្លួនមិន
ប្រព្រឹត្តឧបាសិក្ខត្រាញ់ បណ្ឌិតទាំងឡាយ កំណត់ផង
(ទ្រង់បុគ្គលនោះ) ជា គ្រាន់តែជាអ្នកខំយាយ តែមិនធ្វើ ។

បុគ្គលណា មិនប្រមាទសព្វកាល មានសេចក្តីស្លៀស
ក្នុងការបែកបាក់គ្នា ជាអ្នកឃើញយ៉ាងនេះ បុគ្គល
នោះមិនហៅថា មិត្តទេ លុះតែបុគ្គលណា ដែលបុគ្គល
ដទៃ បំបែកមិនបាន ដេកនៅ (ដេកស្លៀស) ក្នុងមិត្តណា
បុគ្គលនោះឯង រើបាហៅថាជាមិត្ត ។

បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញទ្រង់ដល់ កាលនាំមកនូវនោះ ជា
របស់បុរស រមែងញ៉ាំងនោះ ដ៏ស្រាយម ជាទីធ្វើឱ្យកើត
បាតាដូរ ដំបូងនូវសេចក្តីសរសើរ ជាសុខ ឱ្យចំរើន
បុគ្គលក្របជីកនូវសេ ខែសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ផង នូវសេខ
ព្រះនិព្វានជាទីចូលទៅរម្ងាប់ផង ជីកនូវសេខប័ត្រ ដែល
កើតអំពីអាយុធម៌ហើយ រមែងជាអ្នកមិនមានសេចក្តីស្រឡាញ់
ក្រហាយ មិនមានបាប ។

បត្តិ មង្គលស្នង់

(២២) ឯវង្ស សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កករ
 សាវត្ថុយំ វិហារតំ ជេតវនំ អនាថវណ្ណំកស្ស
 អារមេ ។ អថទោ អញ្ញាតក ទេវតា អភិក្កន្តាយ
 រត្និយា អភិក្កន្តវណ្ណា កោវលកម្យំ ជេតវនំ ឧកា-
 សេត្វា យេន កករ តេនុបសន្តមិ ឧបសន្ត-
 មិត្វា កកវន្តំ អភិវនេត្វា ឯតមន្តំ អដ្ឋាសិ ។
 ឯតមន្តំ មិតា ទោ សា ទេវតា កកវន្តំ កាថាយ
 អដ្ឋកាសំ

(២៣) កហ្វ ទេវ មុស្សា ច មង្គលានំ អចិន្តប្បើ
 អាតម្ពមាតា សោត្វានំ ត្រហំ មង្គលមុត្តមំ ។
 អសោវា ច តាលានំ បណ្ឌិតានព្វា សោវា
 បូជា ច បូជនីយានំ ឯតមង្គលមុត្តមំ ។

មង្គលស្នង់ ទី ៤

(២៤) ខ្ញុំបាទ ហ្នឹងបកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះ-
 មាតាព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅ ក្នុងវត្តជេតវន របស់អនាថ-
 បណ្ឌិតសម្ពុទ្ធ ឯកក្រុងសាវត្ថុ ។

គ្រានោះឯង ទៅតាមន្ត ១ កាលវេលាព្រឹកឃើញយាម
 កន្លងទៅហើយ មានស្នង់ដ៏ល្អៗ ក្នុងវត្តជេតវនជុំវិញ
 ទាំងអស់ ឱ្យភ្ញីស្វាត ហើយចូលទៅដល់ព្រះមាតាព្រះភាគ
 សុំចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយបង្គំព្រះមាតាព្រះភាគ ហើយ
 ឈរនៅក្នុងទីសមគួរ ។ លុះទៅតាមនោះឈរ ក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ ក្រាបបង្គំចូលព្រះមាតាព្រះភាគ ដោយភាពជ្រុះថា

(២៥) ទៅតាមនឹងមុស្សាទាំងឡាយជាច្រើន ប្រាថ្នា
 ខ្ញុំស្នង់ បាទគិតក្នុងមង្គលទាំងឡាយ សូមព្រះអង្គទ្រង់
 សំដែងខ្ញុំមង្គលដ៏ឧត្តម ។

(ព្រះមាតាព្រះភាគទ្រង់សំដែងថា) ការបិទសពគប្ប
 បុគ្គលកាលទាំងឡាយ ១ ការសពគប្បបណ្ឌិតទាំងឡាយ ១
 ការបូជាដល់បុគ្គលដែលគួរចូរទាំងឡាយ ១ (ទាំង ៣)
 នេះ ជាមង្គលដ៏ឧត្តម ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

បដិវេសនេសកសោ ច មុទ្ធលោ ច កាតបុត្តាតា
អត្តសញ្ញាបណ្ឌិតំ ច ឯតប្បដ្ឋលមុត្តមំ ។

កាហុសច្ចក្ខុ សិប្បក្ខុ វិធម្យោ ច សុសង្កតោ
សុភាសិកា ច យា វាចា ឯតប្បដ្ឋលមុត្តមំ ។

មាតាបិតុទុបដ្ឋានំ បុត្តនារស្ស សង្កហោ
អនាគតលា ច កម្មត្ថា ឯតប្បដ្ឋលមុត្តមំ ។

នាគក្ខុ ធម្មជរិយោ ច ញាតកាណក្ខុ សង្កហោ
អនុដ្ឋានំ កម្មានំ ឯតប្បដ្ឋលមុត្តមំ ។

អវតី វិវតី ចាចា មជ្ឈិមា ច សព្វាមោ
អប្បមាតោ ច ធម្មសុ ឯតប្បដ្ឋលមុត្តមំ ។

កាវកំ ច ឯកកោ ច សុត្តន្តំ ច កាតតាតា
កាលេន ធម្មស្សនំ ឯតប្បដ្ឋលមុត្តមំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក ទី ៤

ការទៅក្នុងប្រទេសដ៏សមស្រប ១ ភាពនៃបុគ្គលបាន
ធ្វើបុណ្យទុកក្នុងកាលមុន ១ ការដកល់ខ្លួនដោយប្រពៃ ១
(ព្រះ ៣) នេះ ជាមន្ទិលដ៏ទុក្ខម ។

កាហុសច្ចៈ ១ សិល្បសាស្ត្រ ១ វិន័យដែលសិក្សា
ដោយប្រពៃ ១ វិចារដែលគោលត្រឹមត្រូវ ១ (ព្រះ ៤) នេះ
ជាមន្ទិលដ៏ទុក្ខម ។

ការបំរើការកាប់កាតសេចក្តីសង្រួមប្រតិទិនកាយការងារ
ព្រះបាទមុនប្រឡងប្រឡង(ព្រះ ៥)នេះ ជាមន្ទិលដ៏ទុក្ខម ។

ពាទ ១ ការប្រព្រឹត្តិធម៌ ១ ការសង្រួមភ្នែកញាតិ ១ ការ
ងារមិនមានទោស ១ (ព្រះ ៦) នេះ ជាមន្ទិលដ៏ទុក្ខម ។

ការមិនត្រេកអរ ក្នុងបាចន៍កិរិយាវៀរចាកបាប ១
សេចក្តីសង្រួមចាកកិរិយាដ៏ក្លិនស្រវឹង ១ សេចក្តីមិនប្រថាប់
ក្នុងធម៌ព្រះព្រាហ្មណ៍ ១ (ព្រះ ៧) នេះ ជាមន្ទិលដ៏ទុក្ខម ។

សេចក្តីរករកដឹងការបុគ្គលដែលគួរការព ១ ការប្រ-
ព្រឹត្តបុណ្យទុក ១ សេចក្តីត្រេកអរចំពោះរបស់ដែលមាន ១
ភាពនៃបុគ្គលអ្នកដ៏ទៃ ១ ការទុក្ខដែលអ្នកដទៃធ្វើដល់ខ្លួន ១
ការស្តាប់ធម៌តាមកាល ១ (ព្រះ ៨) នេះ ជាមន្ទិលដ៏ទុក្ខម ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាវគ្គ ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត

ទន្ធិ ច សោវចស្សនា សមណាធាតុ ធម្មន្តិ

កាលេន ធម្មសាគត្តា ឯកម្ពុត្តលមុត្តមំ ។

កថា ច ព្រហ្មវរិយេត្ថ អរិយសថាន ធម្មន្តិ

ចំព្វាធម្មន្តិកំរិយា ច ឯកម្ពុត្តលមុត្តមំ ។

ធម្មស្ស លោកាធម្មហំ ចំន្តំ យស្ស ធម្មម្យតំ

អសោ កំ វិជី ទេមិ ឯកម្ពុត្តលមុត្តមំ ។

ឯកាធិសានំ កាត្វា ធម្ម ឧត្តមមហាវិហារ

សត្វត្ថ សោត្ថំ កុដ្ឋន្តិ កុដ្ឋសំ មន្តលមុត្តមន្តំ ។

មន្តលសុត្តំ ចន្ទំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

សេចក្តីអត់ធ្ម ១ ការតែបុគ្គលដែលប្រដៅដោយ ១

ការបោះឃើញ បានចូលសមណៈតាំងឡាយ ១ ធម្មសាគត្តា

កាមកាល ១ (វាំង២) នេះ ជាមន្តលដ៏ទុក្ខម ។

សេចក្តីត្បាយដេញបាបធំ ១ ការប្រព្រឹត្តិខ្លាំងមិន

ប្រសើរ ១ ការឃើញខុសវិធីសត្វតាំងឡាយ ១ ការធ្វើឱ្យ

ដាក់ច្បាប់ស្តីព្រងើងខ្លា ១ (វាំង២) នេះ ជាមន្តលដ៏ទុក្ខម ។

ចំក្តីនៃបុគ្គលណា ដែលលោភធម៌ កាលត្រូវហើយ

មិនត្រូវបញ្ចប់ភ្នំ ១ មិនមានសេចក្តីសោភ ១ មានចូល

គិត៖ ទៅប្រាសហើយ ១ ចំក្តីស្រមៃច្បង ១ (វាំង២)

នេះ ជាមន្តលដ៏ទុក្ខម ។

ទៅកាន់មនុស្សតាំងឡាយ ធ្វើខុសច្បាប់តាំងឡាយ

ប្រាកដផ្សេងហើយ ជាអ្នកមិនចាស់ញាតិ ក្នុងវិវាទក្នុង

តែងដល់ខ្មៅស្លឹកក្នុងវិវាទក្នុង (ម្ចាស់ទៅវា អ្នកចូរប្រកាន់

ជឿ) មន្តលតាំង ៣៨ ប្រការ មានការប៉ះពាល់ដល់ខ្មៅ

បុគ្គលកាលជាដើមនោះ សេសទៅកាន់មនុស្ស តាំង

អម្បាលរោគ៖ ជាមន្តលដ៏ទុក្ខម ។

ចប់ មន្តលសុត្ត ៩៤ ។

បញ្ចម៌ សូចិលោមសុត្តិ

(៦៦) ឯវេយ្យេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកវា
 កយាយី វិហារតំ ជន្តិតមកេត្វ សូចិលោមយស្សស្ស
 កវេន ។ តេន ទោ បទ សមយំន ទកេ ច
 យេត្តោ សូចិលោមោ ច យេត្តោ កកវតោ អវិជ្ជេ
 អតិក្ករមន្តិ ។ អថទោ ទកេ យេត្តោ សូចិលោមំ
 យក្ខំ ឯតទកេន ឯសោ សមណាតិ ។
 ធនេសោ សមណោ សមណាតេន ឯសោ យាវ
 អហំ ចដាចាមិ យនំ វា សមណោ យនំ
 វា សមណាតោតិ ។ អថទោ សូចិលោមោ
 យេត្តោ យេន កកវា តេនុចសន្តិមិ ទុបសន្តិ-
 មិត្វា កកវតោ កាយំ ទុបនាមេសំ ។ អថទោ
 កកវា កាយំ រាបនាមេសំ ។ អថទោ សូចិលោ-
 មោ យេត្តោ កកវន្តិ ឯតទកេន កាយសំ មិ
 សមណាតិ ។ នំ ទ្វារមន្តិ ធនេសោ កាយាមិ
 អមិ ច តេ សប្បស្សន្ត ចាបកោតិ ។

សូចិលោមសូត្រ ទី ៥

(៦៦) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
 ភាគច្រើនដំណើរគ្រឿង ដាស់តឿនសូចិលោមយស្ស ទៀបគេចគ្រាម ។
 សម័យនោះឯង របបក្សនឹងសូចិលោមយស្ស តាំងតាំងដើរដាច់ព្រះមាន
 ព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ របបក្សបាននិយាយនឹងសូចិលោមយស្សថា
 ខ្ញុំ ព្រះសមណៈ ។ សូចិលោមយស្សឆ្លើយថា ខ្ញុំ មិនមែនព្រះសមណៈ
 ទេ ខ្ញុំ គ្រាន់តែប្រហែល នឹងព្រះសមណៈ ចាំខ្ញុំសន្តិកថាដឹងថា
 ជាព្រះសមណៈ ឬប្រហែលនឹងព្រះសមណៈសិន ។ វេហានោះ សូចិ-
 លោមយស្ស ក៏ទូលទៅជិតព្រះមានព្រះភាគ លុះទូលទៅដល់ហើយ
 បង្គំខំកាយ ទៅរកព្រះមានព្រះភាគ ។ ចំណែកព្រះមានព្រះភាគ ពិភ
 ព្រគេយចេញ ។ លំដាប់នោះ សូចិលោមយស្ស ទូលសួរព្រះមានព្រះ
 ភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះសមណៈ ខ្លាចខ្ញុំឬ ។ ឆ្លើយតបសួរ កថាភ
 មិនខ្លាចអ្នកទេ តែសម្តីស្របសំប្រកបនឹងត្រក់ ។

បញ្ញត្តិ សមណ បុគ្គលិកសូត្រ មេ ១ ក្បាណសំ(១)
 ចំនុំ ក តេ វិចិត្តស្វាមិ ហនយំ ក តេ ជាលេ-
 ស្វាមិ ចានេសុ ក កហេត្វា ចារកង្គាយ វិចិត្តស្វា-
 មិក ។ ១ ខ ទ្វាហន្តំ អាវុសោ បស្សនំ សនេវតេ
 លោកេ សមាវតេ សព្វេវតេ សស្សនេណាត្រាហ្ម-
 ណិយា ចដាយ សនេវមនុស្សាយ យោ មេ ចំនុំ
 ក វិចិត្តេ ហនយំ ក ជាលេស្វាមិ ចានេសុ ក
 កហេត្វា ចារកង្គាយ វិចិត្តេ អបិ ខ កំ អាវុសោ
 បុគ្គ យនាតាវុសិកំ ។ អដិទោ សុចិលោមា
 យតោ កកវន្តំ កាដាយ អដ្ឋកាសំ

(២៧) កតោ ខ តោសោ ខ កុតោចិត្តាតា

អតី រតី លោមហំសោ កុតោជា
 កុតោ សប្បដាយ ខតោ វិចិត្តា
 កុហាតោ ឆន្តិវិចិត្តស្វាមិ(២) ។

១ ខ. វិចិត្តស្វាមិ ។ ខ. វិចិត្តស្វាមិ ។ ២ ខ. វិចិត្តស្វាមិ ។

ព្រះសមណៈ យេនិវិនិច្ឆ័យប្រសាទៈ តោលោក មេ ១ ក្បាណសំ
 ចំនុំ ក តេ វិចិត្តស្វាមិ ហនយំ ក តេ ជាលេ-
 ស្វាមិ ចានេសុ ក កហេត្វា ចារកង្គាយ វិចិត្តស្វា-
 មិក ។ ១ ខ ទ្វាហន្តំ អាវុសោ បស្សនំ សនេវតេ
 លោកេ សមាវតេ សព្វេវតេ សស្សនេណាត្រាហ្ម-
 ណិយា ចដាយ សនេវមនុស្សាយ យោ មេ ចំនុំ
 ក វិចិត្តេ ហនយំ ក ជាលេស្វាមិ ចានេសុ ក
 កហេត្វា ចារកង្គាយ វិចិត្តេ អបិ ខ កំ អាវុសោ
 បុគ្គ យនាតាវុសិកំ ។ អដិទោ សុចិលោមា
 យតោ កកវន្តំ កាដាយ អដ្ឋកាសំ

(២៧) កតោ ខ តោសោ ខ កុតោចិត្តាតា

អតី រតី លោមហំសោ កុតោជា
 កុតោ សប្បដាយ ខតោ វិចិត្តា
 កុហាតោ ឆន្តិវិចិត្តស្វាមិ(២) ។

១ ខ. វិចិត្តស្វាមិ ។ ខ. វិចិត្តស្វាមិ ។ ២ ខ. វិចិត្តស្វាមិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

ភតោ ច ឆោសោ ច ឥតោ ធិតាតា

អតី រតី លោមហីសោ ឥតោជា

ឥតោ សមុដ្ឋាយ មហោ វិតត្តោ

កុមារកា ធម្មតិកេស្សជន្នំ ។

ស្នេហជា អត្តសក្ខតា ធិត្រាជស្សវ ទទ្ធជា

បុព្វ វិសត្តា កាមេស្ស មាណវាវ វិតតា វិទ ។

យេ ធិ ចជានន្តំ យេតោធិតាធិ

តេ ធិ វិចារេន្តំ សុណោហិ យក្ខ

តព្ពត្តវំ ឱយមិមំ ករន្តំ

អតិស្តាប្បវំ អតុនត្តវាយាតិ ។

សូចិលោមសុត្តំ ចក្ខវំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក ទី ៥

ពនៈ ខោសៈ មានអត្តភាពនេះជាហេតុ សេចក្តីមិន
ត្រូវអរ សេចក្តីត្រេកអរ ដឹងគាត្រីពេម កើតមកអំពី
អត្តភាពនេះ បោះវិញក្នុង កើតមកអំពីអត្តភាពនេះ ដែលគេ
លះបង់ចោល ដូចជាដូក្កុន លែងស្អែកចោល(១) ។

កំលេសខំនិរ្យាយ កើតមកអំពីសេចក្តីស្នេហាឥតស្លាប់
កំភើបអំពីខ្លួន ដូចជាជួរជ្រូង ដែលកើតអំពីដើមជ្រូង កំលេស
ដំប្រើន ជាប់ជំពាក់ ក្នុងវត្ថុកាមតំនិរ្យាយ ដូចជា
ពូជចាក់ស្រែក្នុងព្រៃ ។

ពួកជនលា ដឹងនូវកំលេសនោះ ជាតែអំពីហេតុណា
ពួកជននោះ តែងបន្ទោបន្ទួនហេតុនោះចេញ ខ្ជាប់យក្ស
ចូរក្នុងស្តាប់ចុះ ពួកជនទាំងនោះ តែងដឹងនូវអន្ទង់នេះ
ដែលតែងបានដោយក្រ ដែលខ្លួនមិនចាប់ផ្តើម ដើម្បីដល់
ព្រះនិព្វានដែលជាទីមិនកើតទៀត ។

ចប់ សូចិលោមសុត្តំ ទី ៥ ។

១- ពនៈ ខោសៈ អត្តសេចក្តី មានអត្តភាពនេះជាហេតុ កើតមកអំពីអត្តភាព
តាំងអស់ ពេលមិនមែនតាំងនោះកើតឡើងហើយ កំលេសនូវកុលលវិច្ឆ័យចុះ ដូចជាពួក
ច្រើនអ្នកស្រុកយកខ្សែចងកើតឡើងហើយច្រវែងចោលទៅ ។ អន្ទង់ជា ។

ធម្មបរិយសុត្តំ

(២៨) ធម្មចរិយំ ត្រហ្មចរិយំ ឯតតាហុ វសុត្តំ
 បទ្ធជតោចំ ទេ ហោតិ អតារស្មា អននារិយំ ។
 សោ ទេ មុខាជាតំតោ វិហសាភិរោ មិកោ
 ដីវិភំ បស្ស្យា^(១) ចាចិយោ វជំ ឡេតិ អត្ថោ ។
 កាលហាភិរោ ភំក្កុ មោហធម្មេន ភាវិតោ^(២)
 អត្តាភយ្យំ ន ជាតាតំ ធម្មំ តុទ្ធន ទេសំតំ ។
 វិហសំ ភាវិតតាតំ អវិជ្ជាយ បុក្ខតោ
 សន្តិលេសំ ន ជាតាតំ មក្កំ ជិយេកាមិធំ
 វិជិតាតំ សមាបន្នោ កត្តា កត្តំ ភមា ភមំ
 ស វេតាទិសកោ ភំក្កុ បេព្វ ទុក្ខំ ជិក្ខុតំ ។

១. អវិជិតា ។ ២. អត្ថ. ឡេ ។

ធម្មបរិយសុត្ត ទី ៦

(២៨) គ្រូអរិយៈចានិវរ្យយ តែនិកោលនូវធម្មចរិយៈ(១)
 ខឹងត្រហ្មចរិយៈ(២) នេះ ជាតារក្ខនៈដ៏ទុក្ខម ប្រសិនបើ
 បុគ្គលចេញចាកផ្ទះ ទៅបួសក្នុងធម្មវិន័យ ។
 បើបុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានមាតិកា គ្រូអរិយៈក្នុងការ
 បៀតបៀន ដូចជាសត្វម្រឹម ដឹងរបស់បុគ្គលនោះជាជិត
 កាត្រក់ក្រែលន បុគ្គលនោះ តែងញ៉ាំងចូលវិភិកៈលេស
 ឲ្យចំរើនឡើងដល់ខ្លួន ។
 ក៏បុគ្គលគ្រូអរិយៈ ក្នុងដោះ ត្រូវមាតាចង់ចាត់ស្រែ
 ហើយ កំលែងទីនិធម៌ដែលពួកកុក្កុបានប្រាប់ហើយផង ដែល
 ត្រូវទទួលបានសំដែងផង ក៏បុគ្គលត្រូវក៏ដូច្នោះហើយបៀត
 បៀន ឲ្យត្រូវទ័ណស្រពចានិវរ្យយ ដែលជាអ្នកមានខ្លួន
 អប់រំហើយ រមែងមិនស្គាល់នូវសច្ចៈសាហ្មន ជាដូច
 ទៅកាន់រក ហើយចូលទៅកាន់អបាយ ៦ ចេញចាកភិ
 ទៅកាន់ភិ ចេញចាកអសុភាយ ទៅកាន់អសុភាយ
 ក៏នោះ រមែងដក់នូវសច្ចៈកុក្កុ ក្នុងបណ្តោយ ។

១. បានដល់កាយវិភិកៈជាដើម ។ ២. បានដល់មន្ត្រីត្រាហ្មចរិយៈក្នុងន្ទ្របច្ច ។

សុត្តន្តបិដក ទុតិយស្ស បុព្វបទស្ស ធម្មំ ធម្មវិយសុត្តំ

ក្នុងក្រាបា(១)យថា អស្ស សម្មុល្លា កណ្តស្សីកោ
 យោ ច ឯក្ខតោ អស្ស ធុត្ថិសោ ធា ហិ សង្កណោ ។
 យំ ឯក្ខតំ ជាតាម កំក្ការោ កេហិស្សិកំ
 ចាម្បំ ចាមសង្កម្បំ ចាមអាចារកោចរំ ។
 សទ្ធេ សមក្កា ពុក្ខា ធម៌ ធម៌ច្នៃយាម ធម៌
 ករណ៍(២)(៣) ធម៌មម កសម្ពំ អកស្សត
 កតោបលាស វិហោម អស្សមលា សមលាធានិចោ ។
 ធម៌មមក្កា ចាមច្នៃ ចាមអាចារកោចរំ
 សុត្តា សុត្តោហិ សំកសំ កម្មយេន្ត មតិស្សកា(៤)
 កតោ សមក្កា ធម៌កា ធុត្ថិស្សន្តំ ករិស្សតាមិ ។

ធម្មវិយសុត្តំ ធម្មំ ។

។ ១. ម. ធុត្ថិចោ ។ ២ ១. កាស្សិ ។ ៣ ១. បលាម ។ ៤ ម.
 បដិស្សកា ។

សុត្តន្តបិដក ទុតិយស្ស បុព្វបទស្ស ធម្មំ ធម្មវិយសុត្តំ ៦

មួយទៀត បុគ្គលដែលមានសក្តានុពលខ្ពស់ ជាអ្នក
 ប្រកបដោយកិលេស ដូចវិទូល លាភជំនាញដោយកម្រ
 ដូចជាធម្មតាធម៌ គេត្រូវប្រៀបធៀបគ្នា (ដែលគេ
 លាភសំអាតដោយកម្រ) ។ ខ្លួនកំពុងខ្វះខាត
 អ្នកខំខ្វល់ខ្វាយ ច្រើនធុត្ថិស្សន្ត ដែលអាស្រ័យ ត្រូវ
 គិតមនុស្ស ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាជ្ញាធម៌ មានសេចក្តី
 ជ្រះរាជាក្រក់ មានការងារធំធេងក្រក់បែបនេះ ។
 អ្នករាល់គ្នា គប្បីជាអ្នកប្រមាញ់ ចៀសវាងធុត្ថិស្សន្ត
 នោះចេញ ចូរច្របាច់ចោល ដូចជាគោបាសសម្រាមចោល
 ចូរចេញចេញធុត្ថិស្សន្តអ្នកប្រាជ្ញក្រក់ គឺជាទាវ គប្បី
 បណ្តេញ ឱ្យអ្នកបុគ្គលដែលដូចជាសំដីស្រូវ មិនមែនជា
 សមណៈ ប្រកាន់ថា ខ្លួនជាសមណៈចេញ ។ លុះអ្នក
 ខំខ្វល់ខ្វាយ បណ្តេញបុគ្គលអ្នកប្រាជ្ញក្រក់ មានកា-
 រងារធំធេងក្រក់បែបនេះ ជាអ្នកបរិសុទ្ធ សម្រេច
 ការទៅ ជាអ្នកខំបុគ្គលបរិសុទ្ធ អ្នកមានសេចក្តី
 គោរព កោតក្រតិក្ខ គោរពខំជាអ្នកប្រមាញ់
 មានប្រាជ្ញាចាស់ក្លា ត្រូវតែបំបុត្រខ្លួនបាត ។

ចប់ ធម្មវិយសុត្តំ ៦ ។

សត្វមី ព្រាហ្មណ៍ធម្មិកសុត្តិ

[២៧] ឯវន្តេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកវា
 សាវត្ថុម៉ៃ វិហាតិ ជេតវិទេ អនាថចិល្លិតកស្ស
 វារាមេ ។ អថទោ សត្វហុណ តោសលតា
 ព្រាហ្មណមហាសាលា ដំណ្ហា វុត្តា មហលុតា
 អន្ធកតា វាយាអនុច្ឆតា យេន កកវា តេទប-
 សង្កមីសុ ឧបសង្កមីត្វា កកវតា សុទ្ធិ សម្មោទីសុ
 សម្មោទីយំ តាចំ សាវណីយំ វិត្តសាមត្វ
 ឯកមន្តំ ឯសីទីសុ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ទោ
 តេ ព្រាហ្មណមហាសាលា កកវន្តំ ឯកទេវតំ
 សទ្ធិស្សន្តំ ទុ ទោ កោ តោតម ឯតវហំ ព្រាហ្ម-
 ណា ចោវណាទំ ព្រាហ្មណាទំ ព្រាហ្មណាទម្មេតំ ។
 ន ទោ ព្រាហ្មណា សទ្ធិស្សន្តំ ឯតវហំ ព្រាហ្មណា
 ចោវណាទំ ព្រាហ្មណាទំ ព្រាហ្មណាទម្មេតំ ។

ព្រាហ្មណធម្មិកសូត្រ ទី ៧

[២៧] ខ្ញុំបានស្តាប់មកឃើញនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ច្រើននឹង ក្នុងព្រះជនភាគ របស់អនាថចិល្លិតកស្ស ជិតក្រុងសាវត្ថុ ។
 ព្រះនោះ ពួកព្រាហ្មណមហាសាល ជាច្រើននាក់ នៅក្នុងដែន
 កោសល ជាមនុស្សចាស់ត្រាត្រា ជាត្រីពូជារ្យ មានកាយច្រើន
 ស្រស់នៅបានយូរឆ្នាំមកហើយ មានកាយក៏ស្រស់ចូលមក ក្នុងបច្ច័ម-
 យ័យហើយ បាននាំគ្នាចូលទៅតាមព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅ
 ដល់ហើយ ក៏រីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ លុះបញ្ចប់ភាគរ្យ
 ដែលគួររីករាយនឹងភាគរ្យដែលគួរលើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 លុះព្រាហ្មណមហាសាលទាំងនោះ អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយបានក្រាប
 បង្គំទូលសួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា ចតិត្រព្រះភាគបដិច្ចរើន អង្សវន្តៈ
 ពួកព្រាហ្មណ៍ប្រាជ្ញ ក្នុងព្រាហ្មណធម៌ របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះដែរ
 ឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ អង្សវន្តៈពួក
 ព្រាហ្មណ៍ មិនប្រាកដនឹងព្រាហ្មណធម៌របស់ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះទេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឧប្បន្តស្ស សុត្តន្ត ប្រាហ្មណ៍និកាយ

សាធុ តោ ភវំ កោតមោ ចោរណាមំ ប្រាហ្មណាមំ
ប្រាហ្មណាមំ ភាសតុ សាធ កោតោ កោតមស្ស
អក្កតំ ។ តេធិមំ ប្រាហ្មណា សុណាម សាធុតំ
មនសីករោម ភាសំស្សាមិតំ ។ ឯវំ កោតិ ចោ
កេ ប្រាហ្មណមហាសាលា កតវតោ បដ្ឋស្សាសុំ ។
កកវំ ឯតនេវាច

[៣០] ឥសយោ បុត្តកា អាសុំ សញ្ញតត្តា កបស្សំតោ
បញ្ច កាមតុលោ ហិទ្ធា វត្តនក្ខមចាវសុំ(១) ។
ន បស្ស ប្រាហ្មណាធាសុំ ន ហិរញ្ញំ ន ចានិយំ
សជ្ឈាយនននញ្ញាសុំ ព្រហ្មំ និទំ អចារយុំ ។
យំ នេសំ បកាតំ(២) វាសំ ទ្វារកត្តំ ឧបដ្ឋិតំ
សទ្ធាបកាតមេសាមំ ធាតវេ ឧទមញ្ញាសុំ ។

• ១. ប. កត្តាវត្តនាវសុំ ។ ២. ប. លេសំ បកាតំ ។

សុត្តន្តបិដក ឧប្បន្ត ទី ២ ប្រាហ្មណ៍និកាយស្រី ៣

លីព្រះគោតមដ៏ចំរើន បំនង្គន់ព្រះវិញ្ញាណ សូមព្រះគោតមដ៏
ចំរើន សំដែងប្រាហ្មណ៍និកាយ របស់ពួកប្រាហ្មណ៍ដាច់ចាស់
ដល់ព្រះអង្គទាំងឡាយចុះ ។ ម្ចាស់ប្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយបើដូច្នោះ
អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់ ចូរធ្វើទុក្ខក្នុងចិត្តដោយប្រពៃចុះ
កថាឥតនឹងសំដែង ។ ប្រាហ្មណមហាសាលាទាំងនោះ ទទួល
ស្តាប់ព្រះក្បួនដ៏កាតព្វកិច្ចព្រះភាគដាច់ ព្រះករុណាព្រះអង្គ ។
ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាស់ដូច្នេះថា

[៣១] ពួកវាសីដាច់មុខ ជាអ្នកមានចិត្តសង្រួមហើយ មាន
គបៈ តំរូវន្ទ្រិយសំរិះ លះចង់កាមគុណទាំង ៨ ធ្វើ
ប្រយោជន៍បម្រុងខ្លួន ។

ពួកប្រាហ្មណ៍ មិនមានសត្វចិត្តិម មិនមានប្រាក់
មិនមានស្រូវស្បៀងទុក មានតែទ្រព្យនឹងស្រួលកិច្ចការស្វាគមន៍
ក្បែរព្រៃព្រង់ហូរដោយរំលាប់ទ្រព្យ ។

ពួកនាយក ភាគតែឥតក្បួនណាដែលខៀបខ្ជាវដ្តះ ដើម្បី
ពួកប្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ពួកនាយកធ្លាប់សំគាល់នូវកត្តានោះ
ដើម្បីឲ្យដល់ពួកប្រាហ្មណ៍ កាលស្វែងរកនូវកត្តាដែលគេ
បានតែងដោយសព្វ ។

នាពាក្យហំ វត្ថុហំ សយនេហាវស្សេហំ ច
 ដីកា ជនបទ ឆ្នេរ តេ ធម្មស្សីសុ ប្រាហ្មណ ។
 អវជ្ជា ប្រាហ្មណ អាសិ អនេយ្យា ធម្មាវត្ថុតា
 ន ធន កោតិ ធិតវសំ កុលទ្វារសុ សត្វសោ
 អដ្ឋចក្កាធិសិ វស្សាធិ កោតាវ ប្រាហ្មណ ចរិសុតេ
 វិជ្ជាបរណាបរិយេដ្ឋំ អចរិ ប្រាហ្មណ បុរេ ។
 ន ប្រាហ្មណ អញ្ញាមកម្មំ ធម៌ ករិយំ កំណីសុ តេ
 សម្មិយេនេវ សំភវំ សង្កត្តា សមរោចយិ ។
 អញ្ញាត្រ កត្តា សមយា ទុក្ខវេទនាម្បតិ
 អន្តរា មេធុនំ ធម្មំ នាស្ស កុច្ឆន្តំ ប្រាហ្មណ ។
 ប្រាហ្មណ ពុស្សិលកុ សិលកុ កាត្វំ មម្កំ តបំ
 សោវត្ថំ អវិហិសកុ ទត្ថក្ការិ អវណ្ណយិ ។

ពួកអ្នកជេសចរនឹងអ្នកដទៃ ជាមនុស្សសម្បូរ ដោយ
 សំពត់ជ្រលក់ដោយធាតុផ្សេងៗ ដោយចំណង់និវាទ
 តាមរយៈចំណង់ឡាយ នៃនិវាទបង្កើតប្រាហ្មណ៍ចំនីនោះ ។
 ពួកប្រាហ្មណ៍ជាអ្នកមិនជ្រើសរើសច្រើន មិនក្រែងសង្កត់
 សង្កិន ក្រោចម្សៅក្បួន ធម៌មួយ មិនពោធិឃាត់ពួកប្រាហ្មណ៍
 ចំនីនោះក្នុងខ្លួនឡើយ ដោយប្រការចំណង់ឡើយ ។
 ប្រាហ្មណ៍ចំនីនោះ បានប្រព្រឹត្តិប្រាថ្នាចំពោះ (តាំងអំពី
 ភ្នំ) អស់៤៩ ឆ្នាំ ពួកប្រាហ្មណ៍ បានប្រព្រឹត្តិកាសែស្ក
 ក្នុងចំណោមពួកមុន ។
 ប្រាហ្មណ៍ចំនីនោះ មិនបានរកកាន់ដុះវិទ្យុបុគ្គលដទៃ
 នឹងមិនចំព្វកិរិយា យកមកនាំមុខសង្កឹសត្តា ដោយ
 សេចក្តីស្រឡាញ់ទេ ។
 ពួកប្រាហ្មណ៍ មិនប្រព្រឹត្តិប្រាថ្នាចំពោះខ្លួនដែលផល
 នាំមកជៀរចាកផុត រៀនសូត្រសម័យច្បាស់នោះ ។
 ពួកប្រាហ្មណ៍តែងសរសើរប្រាថ្នាចំពោះ (១) សីល សេចក្តី
 រៀនច្រើន សេចក្តីទប់ទល់ ធម៌តាំងត្រៀមសំរាប់ សេចក្តី
 ស្តុកស្តម្ភ សេចក្តីមិនច្រើនច្រើន និងសេចក្តីអត់ធ្មត់ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បិដក ព្រាហ្មណ៍សុត្តន្ត

យោ ទេសំ បរមោ ភាសំ ព្រហ្មា នធម្មបរិក្ខមោ
 ស ភិមំ មេធានំ ធម្មំ សុប្បនន្តេ(១) ធាតុមា ។
 តស្ស វត្ថុមនុស្សត្ថុត្តា នធម្មេ វិញ្ញាណិកា
 ព្រហ្មចរិយកុស័លកុ ទន្តិក្កាមំ អវល្លោយុំ ។
 តណ្ហាលំ សយេនំ វត្ថុ សម្បទេសកុ ហេតិយ
 ធម្មេន សមោធានេត្វា តតោ យញ្ញមកឃ្យយុំ ។
 ឧបដ្ឋេតស្មី យញ្ញស្មី ធាស្ស កាវេ ហធិសុ តេ ។
 យថា មាតា បិតា ភាតា អញ្ញា ភិមំ ធម្មាតតា
 កាវេ ធា បរមា មិត្តា យាសុ ជាយន្តំ ឱសថា ។
 អន្ធា ពលនា ធម្មា វណ្ណនា សុខនា តថា
 វិភមន្តវសំ ញត្វា ធាស្ស កាវេ ហធិសុ តេ ។

១ ឧ. សុប្បនន្តេ ធាតុមា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បិដក ព្រាហ្មណ៍សុត្តន្ត វិ ១

ព្រាហ្មណ៍ស្មីដោយព្រហ្ម ជាអ្នកមានព្យាយាមទាំងអស់ ខ្ពង់
 ខ្ពស់ជាងគូកព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ព្រាហ្មណ៍ស្មីដោយព្រហ្ម
 នោះ សូម្បីតែយល់សច្ចុយើញ្ច្រោះសព្វបុគ្គលក៏មិនដែលបាន ។
 មនុស្សមួយពួកក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកចេះដឹង កាលសំគាល់
 តាមវត្ថុរបស់ព្រាហ្មណ៍ស្មីដោយព្រហ្មនោះ បានសរសើរ
 ព្រហ្មចរិយ សីល ទំនៀងទំនៀម ។
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សូម អង្គី ទីផេក សំរាត់ ទីកេដៅថ្នាំ
 ទំនៀលច្រក តាមធម៌ ប្រមូលបកសម្រេចនូវយញ្ញៈគឺវិវត្តនោះ
 កាលបើយញ្ញៈ ប្រាកដរឿងហើយ ក៏មិនបានសម្លាប់គា
 តាំងឡើយ ។
 សេចក្តីបញ្ចេញនាស រក្សាតាំងទុកយល់ គា
 តាំងនោះ ជាមិត្តជ័យប្រសើរ របស់ពួកយើង ដូចជាមាតាបិតា
 បងប្អូនទាំងពួកញាតិជន្មា ។
 គាតាំងនោះ ជាអ្នកឱ្យបានឱ្យកំឡុង ឱ្យពលកិសម្បុរ ឱ្យ
 សេចក្តីសុខដូច្នោះ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ លុះបានដឹងនូវវិញ្ញាណច
 នៃប្រាយាជន៍ទុំហើយ ក៏មិនដែលសម្លាប់គាតាំងឡើយ ។

សុខុមារោ មហាកាយោ វណ្ណវណ្ណោ យសស្សីតោ
 ព្រាហ្មណោ សេហំ ធម្មេហំ តំវា តំវេសុ ឧស្សុតោ
 យាយ(១) លោកេ អវត្តសុ សុខមេធិត្ថយម្យជា ។

តេសំ អាសំ វិបល្លាសោ វិស្វា ឧ អណ្តរោ អណ្តរំ
 ភដោ ឧ វិយាភារំ ឆារិយោ ឧ សមលម្ព័តា
 រដេ ចាជញ្ញាសំយុត្តេ សុភកេ ធិត្រសំតូន
 ធិវេសនេ ធិវេស ឧ វិភត្តេ ភាគសោ មិត
 តោមណ្ឌលបរិច្ឆេទ្យ(២) ឆារិវកណ្ណេមុតំ
 ឧណ្ហរំ មាទុសំ ភោតំ អភិជ្ឈា យីសុ ព្រាហ្មណា។
 តេ ភត្ត មន្តេ កន្តេវា ឧត្តារាតំ ភតុចាភមុំ
 បរោតតទទកោសំ (យជស្សុ តហុ តេ វិត្ត)
 យជស្សុ តហុ តេ ធនំ ។

១. ១. ២. យាវ ២ ១. ធិត្ថយំ ។ ៣. ធិត្ថយំ ។

ពួកព្រាហ្មណ៍ជាអ្នកមានអាយុៈ១៦ក្នុង មានកាយប្រសើរ
 មានសម្បុរល្អ មានយស ជាអ្នកទូលំទូលាយក្នុងកិច្ចតូចធំតាមទម្រង់
 របស់ខ្លួនបានប្រព្រឹត្តក្នុងយោគត្រឹមណា ពួកសត្វខ្លាចបាន
 សេចក្តីសុខ (ត្រឹមណោះ) ។

ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានសេចក្តីវិបល្លាស ព្រោះឃើញ
 កាមសុខមានប្រមាណតិច ដែលកើតអំពីកាមគុណ មាន
 ប្រមាណតិចផង ខ្ញុំសម្បត្តិរបស់ស្តេចផង ខ្ញុំនារីទាំងឡាយ
 ភាគតែងត្រៀមប្រដាប់ផង ខ្ញុំរាជដែលទីមាជាយសេរីជា-
 រេយ្យវេលាធ្វើល្អ កាលដោយស្បែក ដំរីចំគ្រង ខ្ញុំទី
 ផ្ទះទីធ្លីផ្ទះដែលគេចែករាប់ដំរីណា ។ ផង ពួកព្រាហ្មណ៍
 តែងចង់បានខ្ញុំសម្បត្តិ ជាបេសមុស្សង្គាលីសលុប ដេរ-
 ជាសង្ខេបហ្នឹងតា ទីប្រកបដោយពួកនារីប្រសើរ ។

ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះតែងមន្ត្រីព្រះចង់បានទ្រព្យនោះបាន
 ចូលទៅព្រះបាទឧត្តារក្នុងវេលាខាងព្រះអង្គចូរម្ល៉េះ
 ខ្ញុំទ្រព្យដ៏វិចិត្រជាច្រើន របស់ព្រះអង្គ) សូមព្រះអង្គបូជា
 ខ្ញុំធនសម្បត្តិជាច្រើន របស់ព្រះអង្គ ទីបានខ្ញុំទ្រព្យទីធ្លី
 ស្រូវជាច្រើន ។

សុខនិបាតេ ទុកិយស្ស បុព្វវត្ថុស្ស សន្តមំ ព្រាហ្មណធម្មសុត្ថំ

តតោ ច វាជា សត្វាត្ថោ ព្រាហ្មណោហំ វេសសកោ

អស្សមេនំ ធុរិសមេនំ (សង្កាបាសំ) វិជេបយ្យំ ធម្មត្ថស្សំ ។

ឯតេ យាកេ យជិទ្ធា ធម្ម ព្រាហ្មណានំ អនា ជនំ

កាកេ សយនេត្វ វត្តេត្វ ធារិយេ ច សមលន្តីតា

វាជេ បាជញ្ញសំយុត្តោ កុក្កកេ ចំត្រសំព្វេន

ធម្មេសនាធិ រម្មាធិ សុវិកត្តាធិ សត្វសោ

បាជានញ្ញស្ស បុរេត្វា ព្រាហ្មណានំ អនា ជនំ ។

តេ ច កត្ត ជនំ លទ្ធា សន្និដ្ឋិ សមរោចយ្យំ

តេសំ ឥន្ទ្រវត្តន្តានំ កិយេវា កល្យាណ បវត្សេន

តេ កត្ត មន្តេ កាត្តត្វា ធិត្ត្យាភំ បុរេត្វាបាតមុំ ។

សុខនិបាតេ បុព្វវត្ថុ ទី ២ ព្រាហ្មណធម្មសុត្ថ ទី ៦

ត្រានោះ ពួកព្រាហ្មណ៍បានរាជ្យលំព្រះរាជា អ្នកបិទ
ញាប់ញ័រ ដូចគ្នាសក្កន៍វេ (ឲ្យឆ្ងៃយញ្ញៈ ៩ យ៉ាង) គឺ
អស្សមេនៈ (យញ្ញៈ ជាទីចៀតបៀតសរ) ១ បុរិស-
មេនៈ (យញ្ញៈ ជាទីចៀតបៀតបុរិស) ១ សត្វា-
បាសៈ (យញ្ញៈ ជាទីបោះទៅក្នុងកំបាំង) ១ វិជេបយ្យៈ
(យញ្ញៈ ជាទីជីកខ្ទប់ទំកង់ដូចជីកយ័ ដែលរកតាក់តែង
ឲ្យជាជីកវិទ្យុន្ត) ១ ធម្មត្ថៈ (យញ្ញៈ មិនមានសន្តិទ្វារ) ១ ។

លុះព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បានឮដូច្នេះហើយ ពួកទាំងនោះ
ច្រើនហើយ ក៏បានឲ្យទ្រព្យដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ ឲ្យគាត់ ទំរែក
សំពត់ ឆ័ន្ទនាវីដែលមានគ្រឿងប្រដាប់តាក់តែង រថទំរែដោយ
សេះគាត់ឲ្យយកទៅលើស្នូ គាត់ដោយស្បែក ដំរីចម្រ
លំនៅដំរីចម្រគមរ ដែលរកចាក់ចងដោយសត្វច្របំ អ្នក
ទ្រព្យផ្សេងៗច្រើនហើយ ឲ្យទ្រព្យ ដល់ពួកព្រាហ្មណ៍ ។

លុះព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ បានទ្រព្យក្នុងទីនោះហើយក៏
សន្សំគ្នា ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះស្រ្តីស្រីស្រីប្រាជ្ញាប្រសិទ្ធភ័
ហើយ កល្យាណក៏ចំរើនឡើងវិញដែរ ព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ
តែងមន្តក្នុងទីនោះហើយចូលទៅកាល់ប្រាជ្ញាគ្នាភ្លាមៗ ។

យថា ភាគោ ច បថវី ច ហិរញ្ញំ ជននាមិ
 ឯវិការោ មនុស្សនំ បរិក្ខារោ សោ ពំ ចាណំ ធិ
 យជស្សំ ពហុ តេ វិន្តំ យជស្សំ ពហុ តេ ជនំ ។
 តតោ ច រាជា សត្វត្តោ ព្រាហ្មណោ វិ វេសិការោ
 ទេពោ សកសហស្សិយោ ការោ យញ្ញោ អយាតយេ ។
 ឧ ចាជាន វិសាលោ ច ចាស្ស ហិសន្តំ កោជនំ
 ការោ ឯធុត្តសមាជានា ហោរោ កុម្មន្ធិហតា
 តា វិសាលោ កហេត្វាន រាជា សត្វេ ច ឯតយេ ។
 តតោ ច ទេវំ ចិត្តោ ឥន្ទ្រោ អសុរកុសា
 អនន្ទោ ឥតំ ជញ្ជន្តំ យំ សន្តំ ជំបតី តវ ។

ទំក ធិ ព្រាតំ ទ្រព្យនីស្សំ យាវិណ្ឌោ គោតំនិ ឡាយ
 សម្រាប់ប្រគល់កិច្ចការរបស់ទុក្ខស្វំ ក៏ដាច់ខាតដែរ ព្រោះ
 ថា វត្ថុមានទំកជាដើមនោះ ជាប់តាមរបស់ក្នុងលក្ខណៈដ៏វិក
 សូមព្រះអង្គបូជាទូទ្រព្យដ៏វិចិត្រជាច្រើនរបស់ព្រះអង្គ សូម
 ព្រះអង្គបូជាទូទ្រព្យដ៏វិចិត្រជាច្រើនរបស់ព្រះអង្គ ។

សំដាប់នោះព្រះរាជា ដូចជាគោរុសត្វក្នុងថ្ងៃ ត្រូវក្នុង
 ព្រាហ្មណ៍ពន្យល់ហើយ ក៏បានសម្រាប់គោរពចំរើនជាច្រើន
 ក្នុងការបូជាយញ្ញា ។

គោស្មីគាត់នឹងចៀមជាសត្វស្លូន ឬទំកដាច់កំផ្លាត់
 បាន មិនចេះចៀកចៀនគេដោយជើង មិនចេះចៀនចៀន
 គេដោយស្មាត់នឹងដោយក្បាលវិញ ឯណាមួយឡើយ ព្រះរាជា
 ទ្រង់ចាប់គោតំនិនោះត្រង់ស្មាត់ ហើយសម្រាប់ដោយគ្រឿង
 សស្រ្តា ។

សំដាប់នោះ ក្នុងទេវតាភ្នំ ក្នុងព្រហ្មជាតិភ្នំ ព្រះអង្គ
 ភ្នំ អសុរេន្ទ្រិកក្នុងភ្នំភ្នំ ក៏ក្នុងកន្លែងជា ស្តេចគ្នាធម៌
 ដូច្នេះ ព្រោះព្រះរាជាសម្រាប់គោ ដោយគ្រឿងសស្រ្តា ។

កយោ រោតា បុរេ អាស៊ី វិញ្ញា អនុសនញ្ញា
 បស្សនញ្ញ សមាស្តា អដ្ឋានុត្តោតមុំ ។
 ឯសោ អនុដោ ធន្តា ធិត្តោ បុរោណ អហុ
 អនុសំកាយោ ហញ្ញន្តិ ធន្តា ធិសន្តិ យាដកា ។
 ឯសោ អនុដោ ចោរណោ វិញ្ញា ករណីតោ
 យត្ថ ឯសកំ បស្សតិ យជកំ^(១) ករហតិ ជចោ ។
 ឯវិ ធម្ម វិយាបន្នោ វិក័ញ្ញា សុនុវេស្សិកា
 ពុដ្ឋ វិក័ញ្ញា ទត្ថយា បតី ករិយា អវមញ្ញា ។
 ទត្ថយា ព្រហ្មតន្ត យេ ធាញ្ញំ តោត្តរក្ខតា
 ជាតិកំ ឯត្ថញ្ញា តាមាដំ សមុបាតវុត្ថំ ។

១. ឧ.ន. យាជកំ ។ ២. ឧ. សមាធម្មត្ថំ ។

ភូមិបុរី មានរោត ព្យ យ៉ាង គីសចក្កីប្រាហ្ម ១
 តាត្ថានស្ស ១ សេចក្តីត្រាំគ្រា ១ ចំរើនច្បើនដល់ ៩៨ (មាន
 រោតភ្នែកជាដើម) ព្រោះបង្កប់នូវសក្ខីចំណី ។

នេះជាអធម៌ នៃពួកទស្សៈប្រព្រឹត្តយូរហើយ អ្នកចូល
 ចំនងាយ តែងបៀតបៀន នូវគោតាំងឡាយ) ជាសក្ខីនៃ
 ប្រធាន វេទនាសាបសូន្យចាកធម៌ ។

នេះឯងជាធម៌ជាគោត មានកតាំងកាលមុន ដែល
 អ្នកប្រាជ្ញដឹងដៀលហើយយ៉ាងនេះក្នុងនាយញ្ញាទុក្ខកំណើតនេះ
 ក្នុងចក្ខុលក្ខណៈអ្នកប្រាជ្ញ តែងតែដៀលនូវចក្ខុលក្ខណៈអ្នកប្រាជ្ញនោះ ។

កាលបើប្រាហ្មណធម៌ វិនាសយ៉ាងនេះហើយ ពួកសុទ្ធៈ
 នឹងវេស្សៈកំបែកគ្នា ពួកនក្ខ័យៈជាច្រើនកំបែកគ្នា ចំនែកយោ
 កំមើលនាយម្ល៉េះ ។

ពួកសុត្រក្តី ពួកដទៃជាដើមនៃព្រហ្មក្តី នឹងពួកដទៃ
 ដទៃ អ្នកដែលគោត្រូវក្បក្តី ក៏លែងប្រកាន់កាស្យពោល
 អំពីជាតិ លុះតែអំណាចនៃកាស្យតាំងឡាយ ។

សុត្តន្តបិដក ទុតិយស្ស បុព្វវគ្គស្ស ធម្មបទ ព្រាហ្មណធម្មវិសុទ្ធិ

(៣១) ឯវំ វុត្តោ កេ ព្រាហ្មណមហាសាលា ក-
 កវុទ្ធិំ ឯតតកេតុំ អភិក្កុទ្ធិំ កោ គោតម អភិក្កុទ្ធិំ
 កោ គោតម សេយ្យជាមិ កោ គោតម ឯក្កុទ្ធិតំ
 កំ ឧក្កុទ្ធវេយ្យ បដិច្ចទ្ធិំ កំ វិវេយ្យ មុត្តស្ស កំ
 មត្តំ ភាគីកោយ្យ អនុការ កំ តេសប្បដោតំ
 ជារយ្យ ចក្ខុមន្តោ វុចាមំ ឧក្កុទ្ធិតំ ឯវេម កោ-
 តា គោតមេន អនុការយាយេន ជញ្ញោ បកាសិ-
 តោ ឯវេត មយេ កកវុទ្ធិំ គោតមំ សរណំ កក្កាម
 ធម្មត្វា កំកុសឡ្យត្វា ឧបាសកោ ចោ កំ គោត-
 មោ ជារេតុ អដ្ឋតត្តេ ចាលុបេតេ សរណដ្ឋតេតិ ។

ព្រាហ្មណធម្មវិសុទ្ធិ ធម្មបទ ។

អដ្ឋមំ នាវិសុត្តំ

(៣២) យស្មា ហិ ធម្មំ បុរិសោ វិជញ្ញា

សុត្តន្តបិដក ទុតិយស្ស បុព្វវគ្គស្ស ធម្មបទ ទី ៩

(៣១) កាលេវិច្ឆេតោនព្រះភាគទ្រង់គ្រាន់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ
 ព្រាហ្មណមហាសាលាទាំងនោះ ក៏បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ
 ដូច្នេះថា បតិក្រព្រះភាគមជ្ជិមំវេន ច្បាប់រោគណាស់ បតិក្រព្រះ
 ភាគមជ្ជិមំវេន ច្បាប់រោគណាស់ បតិក្រព្រះភាគមជ្ជិមំវេន ធម៌ដែល
 ព្រះអង្គសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយយ៉ាងនេះ ដូចគេផ្ទុកទៅលើ
 ដែលផ្តាច់ ឬបើកបង្ខិតបង្ខំលើសកំហុស តុំទោះដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់
 អ្នកស្វែងរកទិស ឬដូចគេប្រោសប្រចិបប្រេងក្នុងចំងើនដោយគិតថា បុរស
 គួរមានចក្ខុ ឃើញខ្ទប់បំផុតឡាយបាន ខ្ញុំព្រះអង្គទាំងនេះសូមដល់ខ្ញុំ
 ព្រះភាគមជ្ជិមំវេនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះកិលេសផង ជាចំរើន សូម
 ព្រះភាគមជ្ជិមំវេន ប្រាប់ខ្ញុំខ្ញុំព្រះអង្គទាំងឡាយ ថាជាទុក្ខសក្ការដល់ខ្ញុំ
 សរណគមន៍ស្មើដោយដំរី ចាប់ដើមកំពីថ្ងៃនេះតទៅ ។

ចប់ ព្រាហ្មណធម្មវិសុទ្ធិ ទី ៣ ។

នាវិសុត្ត ទី ៨

(៣២) បុរេបាទដ៏ចម្លែក កំពិសិណកំភាព្យណា

ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ
 សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 កហុស្សតោ បាតុកកោតិ ធម្មំ ។
 តនេដ្ឋកត្វា ឯសម្ម ដំរោ
 ធម្មាទុធម្មំ បដិបន្នមាណោ
 វិញ្ញា វិការី ឯបុណោ ច ហោតិ
 យោ តាធិសី ភជនំ អប្បមត្តោ ។
 ទុក្ខញ្ច ពាលី ឧបសេវមាណោ
 អនាគតត្ថញ្ច ឧសុយ្យកញ្ច
 វេជេវ ធម្មំ អវិភាវយិត្វា
 អវិត្តោកកោ មរណំ ឧបេតិ ។
 យថា ទេវោ អាបតិ ឱតិវិញ្ញា
 មហោនកំ សលីលំ សិយសោតំ
 សោ វុយ្យមាណោ អនុសាគតាមិ
 កំ សោ បរ សក្កាតំ នារយេតុំ ។

ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ
 សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 កហុស្សតោ បាតុកកោតិ ធម្មំ ។ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 តនេដ្ឋកត្វា ឯសម្ម ដំរោ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 ធម្មាទុធម្មំ បដិបន្នមាណោ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 វិញ្ញា វិការី ឯបុណោ ច ហោតិ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 យោ តាធិសី ភជនំ អប្បមត្តោ ។ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 ទុក្ខញ្ច ពាលី ឧបសេវមាណោ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 អនាគតត្ថញ្ច ឧសុយ្យកញ្ច ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 វេជេវ ធម្មំ អវិភាវយិត្វា ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 អវិត្តោកកោ មរណំ ឧបេតិ ។ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 យថា ទេវោ អាបតិ ឱតិវិញ្ញា ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 មហោនកំ សលីលំ សិយសោតំ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 សោ វុយ្យមាណោ អនុសាគតាមិ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ
 កំ សោ បរ សក្កាតំ នារយេតុំ ។ ឥត្ថិ ឯ ទេវតា បូជយេយ្យ សោ បូជិតោ តស្មី បសន្នចិត្តោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាបិដក តាមសុត្តន្ត
 គម្ពីរ ធម្មំ អវិភាវយំតា
 ពហុស្សុតាមិ អនិសាមយត្ថំ
 សយំ អនាមិ អវិភាវយំតា
 តេ សោ បរេ សត្វតិ ឯជ្ឈបេតុំ ។
 យេវាមំ ធាវំ ធម្មាហុហិតា
 មិយេនេត្តន(១) សមម្ពុត្តតោ
 សោ តារាយេ តត្ថ ធម្មាមិ អញ្ញា
 តត្រុបយញ្ញ ធម្មសលោ មតីមា
 ធម្មិយំ យោ វេទកុ កាវតតោ
 ពហុស្សុតោ ហោតិ អវេទនេន
 សោ ចោ បរេ ឯជ្ឈបយេ មនាមិ
 សោតាវតាដោមឯស្វមបទ្ធ ។
 តស្មា ហវេ សច្ចុវតំ កាវេមិ
 មេតាវិទេន្តរេ ពហុស្សុតញ្ច
 អញ្ញាយ អត្ថំ មជ្ឈិមដ្ឋមាលោ
 វិញ្ញាតនេន ស សុតំ លកេដាតិ។
 តាមសុត្តន្ត ធម្មំ ។

១ ធម្មិ. ចិលេម ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាបិដក តាមសុត្តន្ត ១ ៨
 បុគ្គលណា មិនបានផ្ដើមជ្រាបច្បាស់ នូវធម៌ មិនបានស្តាប់
 សេចក្ដី (ក្នុងសំណាត់) នៃពួកពហុស្សុត មិនទាន់
 យល់ដោយខ្លួនឯង ជាអ្នកមិនទាន់អស់សេចក្ដីសង្ស័យ ធ្វើ
 ម្ដេច នឹងរកឃើញផែនដីទៀតឱ្យយល់បាន ក៏យ៉ាងនោះ
 ដែរ ។ បុគ្គលទៀតនេះទូកដ៏ធំ បំប្លែងដោយចៃដន្ន
 ថ្កោល ជាអ្នកដឹកទុក្ខក្នុងការទូកនោះ ជាអ្នកល្អាសវៃ
 មានអំនិត អប្បិច្ឆន្នក្នុងផែនដីទៀតជាច្រើន ក្នុងទូកនោះបាន
 យ៉ាងណាមិញ ចំណែកបុគ្គលណា ជាអ្នកផ្សំផ្សា
 មានចិត្តបានអប់រំហើយ ជាពហុស្សុត មិនញាប់ញ័រ (ក្នុង
 លោកធម៌) បុគ្គលនោះឯង ជាអ្នកចេះដឹង ញ៉ាំងក្នុងផែន
 ដីទៀតដែលជាអ្នកបំប្លែងដោយការព្រងក្រាបនឹងឧបទ្វីបស្រ្តីយ
 ឲ្យចេះដឹងបាន ក៏យ៉ាងនោះឯង ។
 ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលគួរសេចក្ដីសប្បុរស ជា
 អ្នកមានប្រាជ្ញា ទាំងពហុស្សុត បុគ្គលនោះកាលដឹង
 សេចក្ដីហើយ ប្រតិបត្តិតាម ជាអ្នកដឹងច្បាស់ រមែង
 បានផ្លូវសេចក្ដីសុខ ។
 ឯ តាមសុត្តន្ត ១ ៨ ។

នវិមី ក៏សីលសុត្តំ

(៣៣) ក៏សីលោ ក៏សមាទារោ កាចំ កង្កាចំ ក្រហយំ

ឧរោ សង្កាចំវិជ្ជស្ស ឧត្តមតុញ្ច ចាបុរោ ។

វុត្តាបចាយី អនុសុយ្យកោ សិយា

កាលញ្ច ធម្ម ឡុំ ធម្មចាយ

ធម្មី កង្កំ ឯយំតំ ឧណញ្ច

សុណោយ្យ សត្តន្ធិ សុភាសំតាធំ ។

កាលេន កង្ក ឡុំ សកាសំ

ធម្មី ធម្មីតា ធម្មីតុត្តិ

អង្គ ធម្មី សីយមំ ក្រហយំ

អនុស្សរ ១៩ សង្កាចេ ៥ ។

ក៏សីលសូត្រ ទី ៨

(៣៣) (ព្រះសាវ័ក្ខដ៏មានភាយុ ក្រាបទូលសួរថា) ឧរោ
មានសីល ដូចម្តេច មានមាយាទ ដូចម្តេច ចំរើននូវអំពើ
តាំងឡាយ ដូចម្តេច ឧប្បិដ្ឋាបុគ្គលប្រតិស្ថានាមំ (ក្នុង
សាសនា)ផង ដល់នូវប្រយោជន៍ខ្ពង់ខ្ពស់ គឺកោលក្ខ-
ជលផង ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា) បុគ្គលត្រូវប្រព្រឹត្ត
ភោគាហារ ចិញ្ចឹមបុគ្គលដែលចំរើន ជាអ្នកមិនមាន
សេចក្តីច្រវែលាន ស្គាល់កាលខ្វះខាតនឹងត្រូវ ស្គាល់ទេ
ស្គាល់ធម្មតាដែលរលាកកាល ឧប្បស្គាល់សុភាសិតឯទៀត
ដោយគោរព ។

បុគ្គលគួរធ្វើការតែងត្រង់ ឲ្យច្រើនស្រឡះ ប្រព្រឹត្តបទាប
ខ្លួន ហើយចូលទៅកាន់សំណាក់ត្រួតតាមកាលខ្លួន ឧប្ប
លើករឿយៗ ចាំប្រព្រឹត្តតាមប្រតិទិនខ្លួន (កាសិត)
ធម៌ សីល នឹងក្រហាយ (ដ៏សេសដែលត្រូវស្វែងរកហើយ)។

សុត្តន្តបិដក ទុតិយស្ស ពុទ្ធស្ស ឆោ កំសិលសុត្តំ

ធម្មាភាសោ ធម្មាភោ

ធម្មេ ម៉ោតោ ធម្មវិនិច្ឆយេត្តា

ធនេវេ ធម្មសន្តោសវាដំ

ភន្តេហំ ធម្មេជំ សុភាសិតេហំ ។

ហស្សំ ច ជម្បំ មរិទេវំ មនោសំ

មាយាភាតំ ក្យាហមំ គិដ្ឋិមាដំ

សាវក្កតាត្ថា ស្សតាសាវមុច្ឆំ(១)

ហិត្វា ចរេ វិភមនោ ម៉ោតោ ។

វិញាតសាវាដំ សុភាសិតាដំ

សុតញ្ច វិញាត សមាដិសាវំ

ច ភស្សំ បញ្ញា ច សុតញ្ច វិជ្ជតំ

យោ សាហសោ ហោតំ ធនេ មមត្តោ

១ ម. សាវ្តំ កុល្យំ ធនេវំ ច ច្រៀង ។

សុត្តន្តបិដក ពុទ្ធស្ស ចំ ២ កំសិលសុត្តំ ចំ ៩

បុគ្គលត្ថេដ្ឋានមាធម្មជាតិព្រេតអរ ព្រេតអរ ភ្នំ
ធម្មិ ប៉ែតនៅក្នុងធម្មិ ចេរិនិជ្ជយន្តរធម្មិ មិនគួរប្រព្រឹត្តនូវ
កាក្យដែលប្រព្វស្តង់ដារធម្មិ គប្បីឆ្លាំងកាល ឲ្យអស់ទៅ
ដោយសុភាសិតទាំងឡាយដែលតិរ ។

បុគ្គលត្ថេដ្ឋានមាធម្មជាតិព្រេតអរ ព្រេតអរ ភ្នំ
ប្រយោជន៍ ការត្រឡប់ ការប្រព្វស្តង់ ការធ្វើនូវ
តាម ការកុហក ការជាប់បំប៉ន ការប្រកាន់ ការ
ប្រកាន់ប្រែប្រួល សំដីកាត្រង់ ទំនងម្តងទៀតនៃសេចក្តី
ការជ្រមុជទៅដោយគណ្តា គប្បីបុគ្គលប្រាសចាកសេចក្តី
ស្រវឹង មានចិត្តប៉ិននៅមាំ ។

សុភាសិតទាំងឡាយ(ដែលច្រកបដោយសមធម៌ចេស្សតា)
គឺអ្នកប្រាជ្ញជំនាញសំដៅមានសារៈ ឯញាណសំរេចអំពីសុគៈ
គឺអ្នកប្រាជ្ញជំនាញសំដៅមានសារៈ ឯញាណសំរេចអំពីសុគៈ
រមែងមិនចំរើន ដល់នាដនៃដល់អ្នកមានចិត្តហើស ជា
អ្នកចូលចិត្តហើស ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិបាត

ឧត្តេ ឆ យេ អរិយធម្មវេទិនេ កោ

អនុត្តរា តេ វចសា មនសា កក្កដា ឆ

តេ សន្តិសារទ្ធវសមាធិសាល្លកា

សុតស្ស បញ្ញាយេ ច សារមជ្ឈត្វតិ ។

តិរិយសុត្តំ ទី១ ។

ទសមី ឧដ្ឋានសុត្តំ

(៣៤) ឧដ្ឋហដ និសីទដ កោ អត្ថោ សុបរិភោ វោ

អាទុរាចំ ហិ កា ធិត្ថា សល្លវ្វោធិ វុឡតំ ។

ឧដ្ឋហដ និសីទដ ធន្យំ សក្កេស សន្តិយោ

មា វោ បមរត្តវញ្ញាយេ (មច្ចុរាជ) អមោហាយេតុ វសា ធុតុក្ក

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

មួយទៀត ជនក្នុងណា គ្រេកអរក្នុងចម្រើនវិសេសវិសេស

បុគ្គលសំដែងហើយ ជនក្នុងនោះ វេទនាប្រសើរដោយ

វិចិត្រ មហោកម្ម វិចិត្រកាយកម្ម ជនក្នុងនោះ វេទនា

បិតា ក្នុងសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ស្ងប់ស្ងៀម វិចិត្រសមាធិ

ហើយបានដល់វិទ្យាវិទ្យាស្តេចស្តេច ឯប្រាជ្ញាផង ។

ចប់ តិរិយសុត្តំ ទី ៩ ។

ឧដ្ឋានសុត្តំ ទី ១០

(៣៥) (ព្រះមានព្រះការព្រះត្រាស់នឹងពួកកុមារិកនេះថា)

អ្នកចាំឲ្យយកចូលគ្រោក (ចូរអង្គុយចាំនែកម្នាស់) ប្រយោជន៍

អ្វី ដោយការដេកលក់របស់អ្នកចាំឲ្យយក ព្រោះថា អ្នក

ចាំឲ្យយក ឈរជាដង្ហើម ត្រូវសរសើរគាត់ក្នុងសេចក្តីដេក

ហើយ កំពុងតែលំបាក ម្តេចក៏នៅដេកលក់ ។

អ្នកចាំឲ្យយក ចូរគ្រោកអង្គុយ ចូរសម្រាកឲ្យមាំមួនដើម្បី

សេចក្តីស្ងប់ កុំឱ្យមច្ចុរាជ បានដឹងឲ្យអ្នកចាំឲ្យយក ថាជា

អ្នកប្រមាទហើយធ្វើឲ្យវាខឹង លុះក្នុងកំណត់នៃខ្លួនឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បិដកសម្ពុទ្ធ រាហុលសុត្តិ

យាយ ទេវ មនុស្ស ច សិកា តំដ្ឋានំ អត្តកា
 គរេវេតំ វិសត្តកំ ទណា វា(១) មា ឧបច្ចតា
 ទណាភីតា ហិ សោចន្តិ ជ័យម្ហិ សមប្បតា ។
 បមាទោ វេហិ បមាទា បមាទាទុរតំតោ វេហិ
 អប្បមាទេន វិជ្ជាយ អត្ថន្ន្រ្ទិ(២) សស្សមត្តាចាតិ

ឡានសុត្តិ សេចំ ។

ឯកាទសមី រាហុលសុត្តិ

(៣៧) កក្ខិ អក្ខណ្ឌសំវាសា ចាវជាចាសិ បស្ចាតំ
 ឧត្តាបារោ មនុស្សានំ កក្ខិ(៣)អបចំតោ តយា ។

១ ឧ.ម. វណ្ណ ១ ។ ២ ឧ.អព្ភហេ ។ ៣ ឧ.អព្ភហេ ។ ៤ ឧ.អព្ភហេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បិដកសម្ពុទ្ធ រាហុលសុត្តិ ទី ១១

ពួកទៅតាមនិមន្តស្ស ព្រះការីនិមន្តស្សជាដើមអាស្រ័យ
 ជាប់នៅ (ក្នុងការម្នាក់នោះ) ព្រោះគេឆ្កាណា អ្នក
 ចាំទុក្ខយថ្ងៃឆ្លងក្នុងកាលជាគ្រឿងផ្សាយខ្លះ កុំឱ្យខ្លះ
 កន្លងផុតខ្លះអ្នកចាំទុក្ខយឡើយ ព្រោះថា ពួកផលដែល
 ខ្លះកន្លងហើយ វេទនាសាសនាណាខ្លះ ក្នុងនោះ ។

សេចក្តីប្រមាទជាដូច្នេះ ចូលក្នុងចុះតាមសេចក្តីប្រមាទ
 ព្រោះនៃសេចក្តីប្រមាទ កុលច្រកដកចោល ទូរសាតិ
 កាលក្នុងសេចក្តីប្រមាទ ដោយដឹងតាមវិស្វកម្មណា
 ព្រោះនៃសេចក្តីប្រមាទ ។

ចប់ ឡានសុត្តិ ទី ១១ ។

រាហុលសុត្តិ ទី ១១

(៣៨) (ព្រះមាតាព្រះភាគស្រាស់សួរថា) អ្នកមិនមើលងាយ,
 អ្នកប្រាជ្ញ ព្រោះនៃការប្រែប្រួលរឿយរទេ ឬក្នុងអ្នកច្រាល
 គប់ភ្លើងបំភ្លឺផលក្នុងមនុស្ស អ្នកគោរពគ្រូនិវេទនា ។

នាហំ អភិណ្ឌសំវាសា អវជានមំ បណ្ឌិតំ
 ឡិក្កាជារោ មនុស្សាធំ ធំធំ អបដំតោ មយា ។
 បញ្ចកាមតុលោ ហិក្ខា ចំយរូបេ មនោរមេ
 សន្ទាយ យវា ធំក្នុង ធុត្វាស្សន្តការោ កវ ។
 មិត្តេ កដស្សុកល្យាណោ បន្តក្ខា សយនាសធំ
 វិវិត្តំ អប្បចិក្ខេសំ មត្តក្ខា ហោហិ កោដនេ ។
 ចំរេ ចំល្វាខេត ច មន្ទយេ សយនាសនេ
 ឯតេសុ តណ្ហាមាគាសំ មា លោកំ បុណកមំ ។
 សិវុតោ ខាតំខោត្វាស្មី ឥន្ទ្រិយេសុ ច បញ្ចសុ
 សតី កាយកតា ក្សត្ត ធំធំធាតហុលោ កវ ។

(ព្រះរាហុលម៍មានកាយក្រាបចូលថា) ឯព្រះគេន្តមិន
 មើលដោយអ្នកប្រាជ្ញព្រោះតែនៅមេត្តារឿយៗទេ បុគ្គលអ្នក
 គ្រោលគប់ភ្លើងបំភ្លឺដល់ក្នុងមនុស្ស ឯព្រះអង្គគោរពគ្រងជាតិច្ច។
 (ព្រះមោគ្គល្លានព្រះគោត្រង់ក្រាស់ថា) អ្នកចូលរទ្ធា
 កាមតុលា ៨ មានសភាពជាច្រើនច្បាញ ជាច្រើនអ្នកដែលចិត្ត
 ចេញចាកផ្ទះមកបួសដោយសង្ខារ ហើយធ្វើឲ្យទីបំផុតទុក្ខចុះៗ
 អ្នកចូលរទ្ធា ខ្លាចកល្យាណមិត្ត មិនចំរើក ទីអង្គុយ
 ដំឆាយ ស្ងប់ស្ងាត់ មិនមានសំឡេងឥតកង ចូរជាអ្នក
 ស្គាល់ប្រមាណនៃកោដនេ ។
 អ្នកកុំធ្វើបំណង ក្នុងបច្ច័យចំរើននេះ គឺចិវ្យច្ច័យ
 បំណុលច្បាញ មេត្តាសន្យាច្បាញ មិននិរោធបច្ច័យ
 ឡើយ កុំប្រឡប់មកកាន់លោកឡើយ ។
 អ្នកចូលសង្ឃម ក្នុងបុរោហិត ក្នុងឥន្ទ្រិយចំរើន ៨
 ផង ចូរមានស្មារតី ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងកាយ ចូរជាបុគ្គលច្រើន
 ដោយសេចក្តីឡើយណា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទូលម្អ វិទ្យុស្សន្ត

ចំមិទ្ធី បរិវេជ្ជហិ សុតំ កក្កបសញ្ញតំ
 អសុកាយ ចិត្តំ កាវេហិ ឯកក្កំ សុសមាហិតំ
 អនិមិត្តញ្ច កាវេហិ មាធានុសយមុជ្ជហិ
 តតោ មាធាកិសមយា ឧបសន្តោ ចរិស្សសិតំ ។
 ឥត្ថំ សុទ្ធំ កក្កា អាយស្សន្តំ កហុលំ ឥមាហិ
 កាថាហិ អភិស្សំ ឱវេទតិកំ ។

កហុលសុទ្ធំ ឯកាវសមំ ។

ទូលម្អ វិទ្យុស្សន្ត

(៣៦) ឯវេជ្ជ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កក្កា
 អាឡារិយំ វិហារតំ អត្តាឡវេ ចេតិយេ ។ តេជ្ជ
 ទោ បទ សមយេន អាយស្សតោ វិទ្យុសស្ស
 ឧបជ្ឈរយោ ចំគ្រោធកាច្ចោ ឆាម វេហ អត្តា-
 ឡវេ ចេតិយេ អចំបរិច័ត្តតោ ហោតិ ។ អជេទោ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទូលម្អ វិទ្យុស្សន្ត ទំ ១២

អកក្កាវសន្តសុតិមិត្ត វេលប្រកបដោយភក្តៈ ចូរ
 ចំរើនចិត្តដោយអសុក ឲ្យជាចិត្តមូលតែមួយ តាំងមាំដោយ
 ច្រក មួយទៀត ចូរចំរើន ខ្លឹមនិមិត្តវិស្សតា ចូរលះ
 ខ្លឹមនិមិត្តយឺតទានៈ លំដាប់គតិវិទាន អ្នកនឹងប្រព្រឹត្តស្តាប់
 ម្ល៉ោះ ព្រោះលះបង់ទានៈ ។

ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ខ្លាចព្រះពហុល ដ៏មានកាយ
 ជាប្រិយៗ ដោយគាថាទាំងនេះ ដោយប្រការយ៉ាងនេះឯង ។

ចប់ កហុលសុទ្ធ ទំ ១១ ។

វិទ្យុស្សន្តទី ១២

(៣៦) ខ្ញុំបាទស្តាប់មក យ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ទ្រង់នឹងនាំក្នុងអត្តាឡវេចេតិយវិហារ ដ៏តក្រវិកាឡវិ ។ សម័យ
 នោះឯង ព្រះថេរៈរល្មោះ គឺគ្រោធកាច្ចៈ ជាឧបជ្ឈរយំ ចេសព្រះវិទ្យុស្ស
 មានកាយ ទើបតែបរិច័ត្តាឡវិ ។ ក្នុងអត្តាឡវេចេតិយវិហារ ។ ព្រាងនា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិយោក

អាយស្មតោ វុត្តិសស្ស រហោកកស្ស បដិ-
 សស្សិទស្ស ឯវំ ទេតសោ បរិវត្តោ ឧទចាជំ
 បរិវត្តតោ ទុ ទោ មេ ឧបជ្ឈាយោ ឧទាហុ
 តោ បរិវត្តតោតិ ។ អដទោ អាយស្មា វុត្តិសោ
 សាយស្មាសមយំ បដិសល្លាតា វុត្តិសោ យេន
 ភកវា តេនុបសន្តមំ ឧបសន្តមំតា ភកវុត្តំ អភិ-
 វាទេតា ឯកមន្តំ ចិសិទិ ។ ឯកមន្តំ
 ចិសិន្នោ ទោ អាយស្មា វុត្តិសោ ភកវុត្តំ ឯកទេវេច
 វេន បយ្ហំ កន្តោ រហោកកស្ស បដិសស្សិទស្ស ឯវំ
 ទេតសោ បរិវត្តោ ឧទចាជំ បរិវត្តតោ ទុ ទោ
 មេ ឧបជ្ឈាយោ ឧទាហុ តោ បរិវត្តតោតិ ។
 អដទោ អាយស្មា វុត្តិសោ ឧដ្ឋាយាសនា ឯកំសំ
 ជីវំ កត្វា យេន ភកវា តេនក្ខន្ធិយ្យាមេត្វា
 ភកវុត្តំ កាថាយ អដ្ឋកាសិ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិយោក

ព្រះវុត្តិសៈជំពានកាយុ ទៅក្នុងទីស្ងាត់ គេចចេញចាករោម្មណ៍
 សម្ងំនៅ កើតមានសេចក្តីត្រិះរិះក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះ ថាព្រះឧបជ្ឈាយ៍
 របស់គាតាអញ បរិវត្តនាហើយ ឬ មិនទាន់បរិវត្តនាទេ ។
 លំដាប់នោះ ព្រះវុត្តិសៈជំពានកាយុ ចេញចាកទីសម្ងំ ក្នុងសាយ-
 ណ្ឌសម័យ ហើយចូលទៅ គាល់ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
 ទៅដល់ ថ្វាយបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
 ព្រះវុត្តិសៈជំពានកាយុ លុះអង្គុយ ក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាប
 បង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បក្សព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កាល
 ដែលប្រែអង្គ ទៅក្នុងទីស្ងាត់ ក្នុងសម្ងំនៅក្នុងអត្តាឡារិចតិយ-
 វិហារនេះ កើតមានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងចិត្តយ៉ាងនេះថា ព្រះឧប-
 ជ្ឈាយ៍របស់គាតាអញបរិវត្តនាហើយ ឬ មិនទាន់បរិវត្តនាទេ ។
 លំដាប់នោះ ព្រះវុត្តិសៈជំពានកាយុ ត្រាភពាកសនៈ
 ធ្វើចិវ្រៀវស្មាម្នា ប្រណម្យអញ្ជាសិ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ
 ហើយក្រាបបង្គំទូលសួរ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយគាថាថា

សុត្តន្តបិដក ទុតិយស្ស បុប្ផស្ស ទូសម្ព វគ្គសុត្ត

(៣៧) បុប្ផាម សត្តាវ អនោមបត្តា
 និរុទ្ទេ ធម្មេ យោ វិចិត្តត្ថានិ
 ធនោ អត្តាឡាវ កាលមកាសំ ភិក្ខុ
 ញាតោ យសស្សី អភិជំពូគតោ
 ជំគ្រោធកកប្បោ ឥតិ ឥស្ស ឆាមំ
 ធម្មោ កកំ កកា ក្រាហ្មណស្ស
 សោ តំ ធមស្សំ អចិ^(១) មុត្យបោក្ខា
 អារទ្ធកិយោ នន្ទ្រនម្មនស្សី ។
 តំ សាវកំ សក្កា មយម្យ សព្វ
 អញ្ញាតុមិច្ឆាម សមន្តនកុ
 សមវដ្ឋិតា ឆោ សវនាយ សោតា
 តុវំ ឆោ សត្តា ក្ខមទុក្ខនេសំ ។
 និរុទ្ទេ ឆោ វិចិត្តកំ ព្រហ្មំ មេតំ
 បរិនិព្វតំ វេទយេ ក្សិបញ្ច

១ ១. ម. អចិ ។

សុត្តន្តបិដក បុប្ផស្ស ២ វគ្គសុត្ត ទី ១២

(៣៨) ពួកថ្មីព្រះអង្គ សូមសួរព្រះសាស្ត្រាចារ្យមានបញ្ញា
 មិនរឿយរឿយសោះថា បង្កើតជាអ្នកកាន់ផ្តាច់ខ្លះសេចក្តី
 សង្ស័យក្នុងបច្ចុប្បន្ន មានកើតឈ្មោះ មានឈរ មានចិត្ត
 គ្រោក បានឆ្លើយលា កាលក្នុងឧទ្ទាស្សន៍និយមហារ បពិត្រ
 ព្រះមានព្រះភាគ ឈ្មោះរបស់ភិក្ខុក្រាហ្មណ៍នោះ ព្រះអង្គ
 ទ្រង់ប្រាសប្រទានហើយថា និរុទ្ទេធម្មក្សត្រិយោ កាល
 មេស្តារទ្តព្រះអង្គ ជាអ្នកប្រាជ្ញខ្លះការធុតប្រឡេះ (ចាក
 គំលេង) ទានប្រាជ្ញាព្យាយាម ឃើញខ្លះចម្លើយ ។
 បពិត្រព្រះសក្យ មានចក្ខុជុំវិញសត្វពាសពេញ ពួកថ្មីព្រះ
 អង្គខាងសង្ខា ចង់ដឹងខ្លះសាវកនោះ ពួកថ្មីព្រះអង្គបាន
 ប្រតិបត្តិកម្មនិស្សាប ជាស្រេចហើយ ព្រះអង្គជាស្រូវរបស់
 ពួកថ្មីព្រះអង្គ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រសើរលើស ។ បពិត្រ
 ព្រះអង្គអ្នកមានប្រាជ្ញាស្រស់ដូចជាដំឡើង សូមព្រះអង្គកត់
 ចង់ម្ល៉េះសេចក្តីសង្ស័យ របស់ពួកថ្មីព្រះអង្គ សូមទ្រង់សំដែង
 ខ្លះសេចក្តីខ្លះ ដល់ថ្មីព្រះអង្គ សូមទ្រង់ប្រាសប្រាជ្ញាបង្កើត
 ដែលបរិនិព្វានហើយ ។

មន្ត្រី ច លោកាស សមន្តបត្ត
 សក្កោវ ទេវតំ សហស្សនេត្តោ ។
 យេ កេចី កត្តា វេទ មោហមត្តា
 អញ្ញាលាបត្តា វិចិត្តិយមា
 កថាភតិ បទ្វា ទ តេ កវន្តំ
 ទក្កំ ហិ ឯតិ បរមំ ទេវតំ ។
 នោ ទេ ហិ ជាតុ បុរិសោ កិលេសេ
 វិភោ យថា អញ្ញយំ វិហរេ
 កមោវស្ស ជំរុតោ សព្វលោកោ
 ទ ដោតិមន្តោបិ ទេវ កេបយ្យំ ។
 ជីវ ច បដ្ឋោកកាវ កវន្តំ
 តំ តំ អហំ ជីវ កថេវ មន្តោ

បពិត្រព្រះអង្គអ្នកមានចក្ខុវិញ្ញាណ សូមព្រះអង្គទ្រង់ប្រកាសក្នុង
 កណ្តាលពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ដូចជាព្រះវត្ត ជាសហស្សនេត្ត
 (ទ្រង់ប្រកាសក្នុងកណ្តាល) ពួកទេវតា ។ គន្លងលេសណា
 មួយ ដែលជាផ្លូវនៃមោហាៈ ជាពួកនៃកិលេសមិនជឿ ជាទីតាំង
 នៃសេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងលោកនេះ គន្លងលេសទាំងនោះ
 មានដល់ខ្ញុំព្រះភពគត មែនមិនមាន ព្រោះព្រះអង្គមាន
 ភ្នែកដ៏ឆ្លាត ជាទីនិរទេសទាំងឡាយ ។ ក៏ប្រសិនបើ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ជាវិញ្ញាណ មិនកំចាត់ចង់កិលេស ដូចជា
 រូបកំចាត់ខ្ញុំពាក្យទេ លោកទាំងអស់ ដែលមោហាៈ
 ប្រើតបើយ កំចាត់ជឿនសូម សូម្បីពួកនិរទេសដែលមានកម្លាំង
 ក៏មិនឃើញក្តីច្បាស់បាន ។ មួយទៀត ពួកអ្នកប្រាជ្ញជាអ្នកធ្វើ
 ខ្ញុំព្រះអង្គរឿង គឺបញ្ញា បពិត្រព្រះអង្គអ្នកប្រាជ្ញព្រះហេតុ
 នោះ បានជា ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់ខ្ញុំព្រះអង្គជាយ៉ាងនោះឯង

វិបស្សនំ ជាទុក្ខតាមម្ត

បរិសាស្ស នោ អាវិកាពេហិ កាឃ្យំ ។

ចំឃ្យំ តំ វាយ វត្ថុ វត្ថុ

ហំសាវ បក្កុយ្យ សណី ឯកុដ្ឋ(១)

ចំទុស្សនេ សុវិកាឃ្យតេន

សាធូវ តេ ឧដ្ឋកតា សុណាម ។

បហំនជាតំមណំ អសេសំ

ឯកុយ្យ នោនំ វេស្សនមិ ធម្មំ

ន កាមកាមោ ហិ ដុដ្ឋជ្ជនាទំ

សាធូវយ្យកាមោ ច ភជាគតាទំ ។

១. ម. សណីកំ ឧត្តមិ ។

ពួកខ្ញុំព្រះអង្គដឹងថា ព្រះអង្គជាអ្នកឃើញតាមពិត ទើបនាំ

គ្នាចូលមកដល់ ព្រះអង្គសូមព្រះអង្គទ្រង់សំដែង ឲ្យប្រាកដ

ខ្លាំងព្រៃធម្មវេទចំពោះពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងពួកបរិស័ទ បពិត្រ

ព្រះអង្គមានព្រះសូរសៀងដ៏តិរោះ សូមព្រះអង្គទ្រង់ត្រាស់ ខ្ញុំ

ព្រះវាចាដ៏គាប់ចិត្តជាទីរាប់ សូមព្រះអង្គទ្រង់ចេញច្បាញ ព្រះសូរ

សៀងសឡឹមវា ដោយព្រះសូរសៀងមូលតិរោះ ដែលសង្ខារ

ភាគកែតម្កល់ដោយស្គម ដូចចាញ់ ផ្គត់ស្រែកសាស្រ្តកម្មន្តិច ។

ខ្ញុំព្រះអង្គចាំនិស្សន្ទ កាំងចិត្តត្រង់ នឹងប្រុងស្តាប់ព្រះអង្គ ។

ខ្ញុំព្រះអង្គ នឹងសូមទទួលកាពន្ធព្រះអង្គអ្នកមានជំនំនឹង

មរណៈលេងរំហើយ មិនសេសសល់ កំចាត់ចង់ (ខ្ញុំបាប

ចំនិតពូកែ) ឲ្យទ្រង់សំដែងខ្លាំងមិ ព្រោះថា ការធ្វើបានតាម

ប្រាថ្នា មិនមានដល់បុព្វជ្ជនាឡើយ ចំណែកខាងការកំចាត់ចង់

ហើយធ្វើបានតាមប្រាថ្នា វាមិនមាន ដល់ព្រះភព្វគត

ចាំនិទ្យាយ ។

សម្មន្ទវេយ្យករណំ ភូយំនំ
 សមុជ្ឈបញ្ញស្ស សមុត្តហំនំ
 អយមញ្ញលំ បដិមោ សុប្បណមិតោ
 មា មោហយំ ជាទមនោមបញ្ញ
 បរោកំ អវយទម្មំ វិនិច្ឆា
 មា មោហយំ ជាទមនោមវិ
 ភវី យថា យមុនំ យឌ្ឍតតោ
 វាតាភិកាដ្ឋាមិ សុតស្ស វស្ស ។
 យទន្តុកំ ព្រហ្មចរិយំ អចារិ
 កប្បាយេនោ កក្កស្ស(១) កំ អមោយំ
 ជំន្វាយំ សោ អាធុ សទទាទិសេសោ
 យថា វិឌុត្តោ អហុ កំ សុណោម ។

១. កក្កស្ស ។

សម្មន្ទវេយ្យករណំ (ការព្យាករណ៍ដ៏ត្រឹមត្រូវ) នេះគឺ

ព្រះអង្គមានបញ្ញាឡើងវិញបានគ្រប់ប្រការហើយ អញ្ចូលជា
 ទីបំផុតនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គបានប្រណម្យហើយដោយប្រពៃ បពិត្រ
 ព្រះអង្គមានប្រាថ្នា មិនខាន់ខាច កាលព្រះអង្គទ្រង់ជ្រាប (ខ្ញុំ
 គត់នៃព្រះនិគ្រាធកប្ប) កុំឱ្យខ្ញុំព្រះអង្គវង្វេងឡើយ ។
 បពិត្រព្រះអង្គ មានព្យាយាម មិនខាន់ខាច ព្រះអង្គបានជ្រាប
 ច្បាស់នូវអោយសព្វដងដ៏ប្រសើរព្រៃលែង កាលព្រះអង្គទ្រង់
 ជ្រាប ខ្ញុំញែយ្យធម៌ទាំងឡាយ កុំឱ្យខ្ញុំព្រះអង្គវង្វេងឡើយ
 ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នាខ្ញុំត្រាវព្រា (របស់ព្រះអង្គ) ដូចជាបុគ្គល
 ក្តៅដោយកំដៅថ្ងៃក្នុងផ្នូរក្តៅប្រាថ្នាពេទ្យ សូមព្រះអង្គបង្គំ
 ខ្ញុំព្រះសូរសៀង ។ និគ្រាធកប្បកុំ បានប្រព្រឹត្តព្រហ្មចរិយា
 ធម៌ដ៏មានប្រយោជន៍ណា ព្រហ្មចរិយធម៌នោះ របស់លោក
 មិនអតប្រយោជន៍ដល់ខ្លួនឡើយ លោកនោះបាននិព្វានដូចជា
 អសក្ខបុគ្គលដែលបានចំក្នុងផ្ទះហើយ ឬជាសត្វទិសសៈ
 (ដូចជាសត្វបុគ្គល) ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ប្រុងស្តាប់ខ្ញុំព្រះបង្គំ
 របស់ព្រះអង្គនោះ ។

អន្តេជ្ជ(១) តណ្ហំ វេទ យាមរូប (វេទ ភកក)

តណ្ហាស្ស សោតំ ធិយេន្តាទុសយំតំ

អការំ ជាតំ មរណំ អសេសំ

វេទត្រី ភកក បញ្ចសេដ្ឋោ ។

ឋិត សុត្វា បសីធាមិ វេទ តេ វេសីសត្តម

អមោយំ កំរ មេ បុជ្ជំ ធម៌ វេតុសំ ព្រាហ្មណោ ។

យថាភិក្ខុ តតាភារី អហុ ទុក្ខស្ស សករតោ

អន្តជា មត្តុយោ ជាលំ តំ តំ មាយារីយោ ធន្តំ ។

អន្តស ភកក វេទំ វេទានស្ស កម្សិយោ

អន្តកា វេទ កាម្សយេនោ បដ្ឋេយ្យំ សុត្តន្តំ ។

វេទស្ស ទូល្លាស្ស ។

(ព្រះមានព្រះភាគព្រះនិព្វាន) ខំប្រាសក្សត្តិកុំបានកាត់
 ផ្គាប់ផ្គុំបណ្តាញ ក្នុងខាងនិព្វាននេះ ជាវិទ្យាធម៌នៅតិកិលសមាន
 ដែលដេកគ្រាប់របស់គ្រូជាវេទន៍ បានទទួលផុតការកើតនិព្វានស្តាប់
 មិនមានសសសស ព្រះមានព្រះភាគប្រសើរជាបញ្ចវិទ្យាធម៌កុំ
 បានប្រាសព្រះគោតមប្រការដូច្នេះ ។ បពិត្រព្រះអង្គជាវេសី
 វេសី(១) ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ បានស្តាប់ព្រះបន្ទូលព្រះអង្គ ហើយ
 ជ្រះថ្លា ព្រោះប្រសាសន៍ដែលខ្ញុំព្រះអង្គប្រាសទូលស្ស មិនផុតអំពី
 ឡើយ ព្រោះអង្គក្នុងព្រាហ្មណ៍មិនបានបញ្ចេញខ្ញុំព្រះអង្គឡើយ ។
 សាវ័ករបស់ព្រះគោតមនិយាយយ៉ាងណា ធ្វើយ៉ាងនោះ បានកាត់
 ផ្គាប់ផ្គុំបណ្តាញ តណ្ហាដ៏មាំបែបមុខនោះ ដែលមានមាយា
 ច្រើន ដែលជួបយេនោ (ក្នុងក្នុងមិកាដ្ឋៈ) នោះ ។ បពិត្រព្រះ
 មានព្រះភាគ ខំប្រាសក្សត្តិកុំ បានឃើញហេតុជាអារម្មណ៍នៃ
 ។ បាទ ។ ខ្ញុំ ខំប្រាសក្សត្តិកុំ បានប្រតិក្កត្តិកុំ (កេត្ត-
 មិកាដ្ឋៈ) ជាវិទ្យាធម៌នៅនិព្វាននោះ ដែលទទួលបានដោយ
 កម្រិតព្រះភាគ ។

ចប់ វេទស្ស ១២ ។

១- យកសិ ៦ វិទ្យាធម៌ វេទស្ស កុល្លាដ្ឋៈ កេត្តមនៈ កុល្លាដ្ឋៈ វេទន៍ព្រះ
 ២) ព្រាហ្មណ៍ វេសី ៧ វិទ្យាធម៌វេសី ៧ ។ ធម៌វេសី ។

កេរសមី សម្មាបរិព្វាជិនីយស្តុត្តិ

(៣៨) ឬត្រាមី មុនី បហុតបត្តា
 តំណ្ហំ (ចារកតំ) បរិនិព្វតិ វិចិត្តំ
 និក្ខម្ម យក បទុដ្ឋិ កាមេ
 កដំ (កិក្ខុ) សង្ខា សោ លោកេ បរិព្វដេយ្យ ។
 យស្ស មន្តលា សម្មហតា (វតី កកក)
 ឧប្បតា សុបិដា ច លក្ខណា ច
 ស មន្តលោសវិប្បហិដោ
 (កិក្ខុ) សង្ខា សោ លោកេ បរិព្វដេយ្យ ។
 ភតិ វិទាយេឌី មាទុសសុ
 និព្វេសុ កាមេសុ នាបិ កិក្ខុ
 អតិក្កម្ម កវិ សមេត្វ ជម្ពី
 សង្ខា សោ លោកេ បរិព្វដេយ្យ ។

សម្មាបរិព្វាជិនីយស្តុត្តិ ទី ១៣

(៣៨) (ព្រះក្នុងនិមិត្តស្ថាន) ខ្ញុំសូមសូត្រព្រះមុនីដែល
 មានប្រាជ្ញាច្រើន បានឆ្លងចាកឈ្មោះ (ដល់ខ្ញុំត្រឹមត្រូវ
 និព្វាន) បានរំលងរំលាយ មានព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធនាម កិក្ខុបន្ទា
 បង់ខ្ញុំកាមទាំងឡាយ ហើយចេញចាកផ្ទះ កិក្ខុនាមឈ្មោះថា
 វៀរដោយប្រពៃណីក្នុងលោក តើដោយប្រការ ដូចម្តេច ។
 (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) កិក្ខុណាបាន
 ភាសារំលង ខ្ញុំមន្តលាផង ខ្ញុំការប្រកាន់ប្បក (១)
 (មានខ្លះបញ្ចេញជាដើម) ផង ខ្ញុំការប្រកាន់យល់សប្តិផង
 ខ្ញុំការប្រកាន់លក្ខណៈផង កិក្ខុនាម ឈ្មោះថា បានលះ
 បង់ស្រឡះ ខ្ញុំមន្តលាជាពោស កិក្ខុនាមឈ្មោះថា វៀរ
 ដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។
 កិក្ខុបន្ទាបង់ខ្ញុំគម្រោង ក្នុងកាមទាំងឡាយ ជាបេស
 មនុស្សផង របស់ទេវតាផង កន្លងខ្ញុំក្រព បានត្រាស់ដឹង
 ខ្ញុំធម៌ កិក្ខុនាមឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។

១ ការប្រកាន់ធម៌ជាដើម ក្នុងនិមិត្តស្ថាន ខ្លះបញ្ចេញ ។

សុត្តន្តបិដក ទុតិយស្ស បុព្វវគ្គស្ស កោសលំ សម្មាសម្ពាសនិយសុត្តំ

វិច្ឆិកាទ្វា(១) មេសុណានិ

កោនំ កាណិយំ ជិហាយ្យ ភិក្ខុ

អនុភេតវិភេតវិប្បហីនោ

សម្មា សោ លោកេ បរិទ្ធជយេ្យ ។

ហិក្ខានំ វិជយេក្ខ អប្បិយេក្ខ

អនុចាតាយ អនិស្សិតោ កុហិត្ថំ

សំយោជនិយហំ វិប្បមុត្តោ

សម្មា សោ លោកេ បរិទ្ធជយេ្យ ។

ន សោ ឧបទិសុ សាមេតិ

អាតានេសុ វិជយេ្យ ធន្តរតិ

សោ អនិស្សិតោ អនញ្ញនេយ្យោ

សម្មា សោ លោកេ បរិទ្ធជយេ្យ ។

សុត្តន្តបិដក បុព្វវគ្គ ទី ២ សម្មាសម្ពាសនិយស្ស ទី ១៩

ភិក្ខុធ្វើចិត្តមិនច្យុត្រេកអរ លះខ្លួនរោគ្យញ្ចះញង់ទាំងឡាយ

នូវសេចក្តីក្រោធមិននិសេចក្តីកំណាញ់ លះខ្លួនរតនៈទាំងពហុៈ

ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។

ភិក្ខុលះបង់នូវសេចក្តីស្រឡាញ់ទីផ្តល់ មិនប្រកាន់

មាំ មិនកាស្រ័យ ក្នុងសភាវៈតែម្តង (ដោយឧល្ហាទីវ

ចំដុំ) ឡើយ មានចិត្តផុតស្រឡាញ់ហើយ ចាកសំយោជ-

និយមមិទាំងឡាយ (ធម៌ជាគោម្មេណ៍នៃសំយោជនៈ) ភិក្ខុ

នោះឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។

ភិក្ខុនោះ បង្ហាចន័ន្ធនៃឧកក ក្នុងខន្ធជាស្រ្តីវិ

ប្រកាន់ មិនផល់ (នូវការឃើញ) ថា មានអ្វី

ក្នុងឧបទិ គឺខន្ធទាំងឡាយនោះ ជាបុគ្គលមិនកាស្រ័យ

(ដោយឆ្លុះទាំងពហុៈ) មិនបាច់មានបុគ្គលដទៃណាទាំងឡាយ

ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។

វសោ មនសា ច កុម្មតា ន
អវុត្តោ សម្មា វិនិច្ឆា ធម្មំ
និច្ឆា នបដាភិបទ្ធិយានោ
សម្មា សោ លោកេ បរិច្ចដេយ្យ ។
យោ វុទ្ធា មន្តំ ន ឧល្លាមេយ្យ
អកុដ្ឋាបិ ន សន្និយេថ កំត្តា
លទ្ធា បរកោដនំ ន មជ្ឈេ
សម្មា សោ លោកេ បរិច្ចដេយ្យ ។
លោកញ្ច ភវញ្ច វិជ្ជហាយ
វិភោ នេននេតទ្ធនោ ភិក្ខុ
សោ ឥណ្ឌាកដង្កថា វិសេសោ
សម្មា សោ លោកេ បរិច្ចដេយ្យ ។
សាវុប្បមត្តនោ វិនិច្ឆា
ន ន ភិក្ខុ ហិសេយ្យ កត្វំ លោកេ
យថាភជំ ធម្មំ វិនិច្ឆា
សម្មា សោ លោកេ បរិច្ចដេយ្យ ។

ភិក្ខុមិនគ្រាន់វុស ដោយកាយ វាចាទីវិចិត្ត ដឹងច្បាស់
នូវធម៌ដោយប្រពៃ ប្រាជ្ញាយកនូវចរិតព្រះវិញ្ញាណ ភិក្ខុ
នោះឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។

ភិក្ខុណា មិនក្រអឺតក្រឡង ដោយនិគថា គេថាបង្គំ
អញ សូម្បីគោដ៏ក៏មិនបត បាននូវគោដ៏នាបស្សន៍ដ៏វង្ស
ក៏មិនស្រវឹង ភិក្ខុនោះឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃក្នុងលោក ។

ភិក្ខុលះបង់សេចក្តីលោភទីវិចិត្ត វៀរចាកការកាប់កាត់
ទីវិចិត្ត (សត្វដ៏ខ) ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកទុក្ខធុរកិច្ចចាកសេចក្តី
នឿវធុល់ ប្រាសចាកសា គឺសេចក្តីលោភ ភិក្ខុនោះ
ឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។

ភិក្ខុណា បានដឹងច្បាស់នូវសេចក្តីប្រព្រឹត្តិ ដ៏សមគួរ
បេស្សន៍ផង មិនបៀតបៀនដល់ណាមួយ ក្នុងលោក
ផង ដឹងច្បាស់នូវធម៌ តាមសេចក្តីពិត ភិក្ខុនោះឈ្មោះ
ថា វៀរដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចូឡវគ្គស្ស គោសលំ សង្ខាបវិជ្ជាធម៌សុត្តំ

យសន្តុទុសយា ឧ សន្តិ កោតិ
 អូណ អកុសលា សម្មាសា នេ
 សោ ធិរាសសោ(១) អនាសសាធា
 សង្ខា សោ លោកេ បរិច្ចដេយ្យ ។

អសវទីលោក បរិច្ចដេយ្យ
 សង្ខំ ភកមមី ឧបាតិកត្តោ
 ធនត្តោ បរិច្ចដេយ្យោ វិគតត្តោ
 សង្ខា សោ លោកេ បរិច្ចដេយ្យ ។

សត្វោ សុត្តា ធិយាមនស្សី
 វត្តកតេសុ ឧ វត្តសាវី
 ធិរោ លោកំ ធាសំ វិទេយ្យ បដិយំ
 សង្ខា សោ លោកេ បរិច្ចដេយ្យ ។

១. ឧ. ធិរាសយា ។ ឧ. ធិរាសោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចូឡវគ្គស្ស គោសលំ សង្ខាបវិជ្ជាធម៌សុត្តំ

អនុស្សយនំវិទ្យាយ ណាមួយ មិនមានផលកំណត់
 អកុសលមូលវិទ្យាយ កំណត់បានដល់ចោលហើយ កំណត់
 ខ្លះ ជាអកុសលមូលសេចក្តីប្រាប់ មិនមានសេចក្តីអារឿន
 ពាល័យ កំណត់ខ្លះឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។

កំណត់អស់អស់ហើយ លបេន្តវិទ្យា កន្លងផុត
 ខ្លះមិ ជាអនុវិទ្យាខ្លះកំណត់ ខ្លះអនុវិទ្យា សម្រេចខ្លះប្រា
 ចន្តាន មានចិត្តតាំងនៅមាំ កំណត់ខ្លះ ឈ្មោះថាវៀរដោយ
 ប្រពៃ ក្នុងលោក ។

កំណត់អស់អស់ ប្រកបដោយសុភ័យ ប្រព្រឹត្តទៅ
 ក្នុងបរិមត្ត បានឃើញសង្ខតនិយាមនិមិត្ត កាលពួកសត្វ
 ប្រព្រឹត្តទៅដោយទំនៀម ៦៦ ក៏មិនប្រព្រឹត្តទៅដោយពួក ជា
 អកុសលប្រាជ្ញាបដិសន្ធិវិទ្យា ពោសៈនិវិសេសក្តីថ្លង់ថ្លាក់
 កំណត់ខ្លះឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។

សំសុត្តន្តជិនោ វិវេចនោ

ធម្មេសុ សី ចារក្ខ អនោជា

សង្ខារនិរោធហ្វាណកុសលោ

សង្ខា សោ លោកេ បរិច្ចដេយ្យ ។

អតីតេសុ អនាគតេសុ ពាបំ

កម្សាន្តិកោ អត់ទុស្តន្តិមញ្ញោ

សញ្ញាយកេនេហំ វិប្បធុត្តោ

សង្ខា សោ លោកេ បរិច្ចដេយ្យ ។

អញ្ញាយ បដិ សមេត្ថ ជន្មំ

វិវិដំ ធិស្វាន ចហានោសកំបិ

សត្វបដិទំ បរិគុយា តោ

សង្ខា សោ លោកេ បរិច្ចដេយ្យ ។

ភិក្ខុបាទឈ្នះគេលេស ដោយអារហន្តមុន្តជីវិតសុទ្ធ បើកចេញ

ខ្ញុំគេលេសជាគ្រឿងប្រក់ ជាអ្នកស្តាប់ក្នុងចក្ខុស្សច្បងមិ ផល

ខ្ញុំត្រើយគឺព្រះនិព្វាន មានសន្តានមិនរំភើបដោយកល្យាណ ជា

អ្នកល្បាស់វិ ក្នុងអរិយបង្គំ គ្រឿងដឹងខ្ញុំធម៌ជាចិលតំន

សង្ខារ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃក្នុងកិលានីត ។

ភិក្ខុទទួលខ្ញុំកប្បៈ^(១)ភិក្ខុញ្ញា ខឹងខឹង ក្នុងខ្ញុំទាំងឡាយ

ដែលជាអតីតនឹងអនាគត ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាជីវិតសុទ្ធ ព្រោះ

ក្នុងទុក (ខ្ញុំអង្វា ក្ប) មានចិត្តជិតស្រឡះចាកកាយនេះ

ទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថាវៀរដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។

ភិក្ខុកំណត់ដឹង ខ្ញុំបទគឺសច្ចៈមួយ ។ ហើយត្រាស់ដឹង

ខ្ញុំសច្ចៈមិ ឃើញខ្ញុំព្រះនិព្វាន មិនមានគ្រឿង

រោគក្រង ជាចិលរបស់ ខ្ញុំកាសវៈទាំងឡាយ ព្រោះអស់ទៅ

នៃបទគឺគេលេសទាំងឡាយ ភិក្ខុនោះ ឈ្មោះថា វៀរដោយ

ប្រពៃ ក្នុងលោក ។

១ ការប្រកាន់ផ្កាថា អញ របស់ខ្ញុំ ចំពោះ ។ ២ ភិក្ខុ ៣៧ អតីតត្វ បាន
ផលនិវិដ្ឋានដ្ឋាន, អនាគតត្វ បានផល ពិរិដិដានលោក, បច្ចុប្បន្នត្វ បានផល វិញ្ញាណ
ជាពានដើម ព្រះជាវិបុល ។ អង្គាថា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ចូទ្ទសម្ពិទ្ធ ធម្មិកសូត្រ

អត្ថា ហំ កកវា តថេវ ឯតំ
យោ សោ ឯវិហារិ នន្តោ ភិក្ខុ
សទ្ធសំយោជនំយេ វិគីរត្តោ
សម្មា សោ លោកេ បរិពុជេយ្យាតិ ។

សម្មាចរិព្វានិធម្មសុត្តំ គេលេមំ ។

ចូទ្ទសម្ពិទ្ធ ធម្មិកសូត្រ

(៣៩) ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកវា
សាវត្ថុយំ វិហារតិ ជេតវនេ អនាជចិណ្ឌិតស្ស
អាណមេ ។ អថេវា ធម្មិកោ ឧបាសកោ បញ្ចហិ
ឧបាសកសតេហិ សន្តិ យេន កកវា តេនុបស-
ន្តិមិ ឧបសន្តិមិត្វា កកវន្តំ អភិវនេត្វា ឯកមន្តំ
និសីធិ ។ ឯកមន្តំ ជិសំឆោ ទោ ធម្មិកោ ឧបា-
សកោ កកវន្តំ កាដាយ អធិការាសំ

សុត្តន្តបិដក ចូទ្ទសម្ពិទ្ធ ទី ៤ ធម្មិកសូត្រ ទី ៤៤

(ព្រះធម្មិកពុទ្ធភោគសាសនា) សេចក្តីនិកត្ត ព្រះ
មានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះពុទ្ធជីកាយានិទនៈ មានសេចក្តី
បែបនោះដែលថា ភិក្ខុណា មានការនៅយ៉ាងនេះ ជាអ្នក
ទូន្មានខ្លួន ប្រព្រឹត្តកន្លងខ្ញុំសំយោជនធម៌ចាំបំផុត ភិក្ខុនោះ
ឈ្មោះថា វៀរដោយប្រពៃ ក្នុងលោក ។

ចប់ សម្មាចរិព្វានិធម្មសូត្រ ទី ៣៣ ។

ធម្មិកសូត្រ ទី ៤៤

(៣៩) ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់នៅ ក្នុងវត្តជេតវន ចេសវត្តនាថបណ្ឌិតសម្ពិ
ជិតគ្រូសាវ័ត្ត ។ គ្រានោះ ធម្មិកឧបាសក បានចូលទៅគាល់
ព្រះមានព្រះភាគ ជាមួយនឹងពួកឧបាសក ប្រមាណ ៥០០ នាក់
លុះចូលទៅដល់ ក្រាបថ្វាយចង្ហែម្តីព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទី
សមគួរ ។ ធម្មិកឧបាសក លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏ក្រាបបង្គំ
ទូលសួរព្រះមានព្រះភាគ ដោយនាងដូច្នេះថា

[២០] បុត្តាមិ តំ តោតម ភ្នំបញ្ចក្ក
 កដ្ឋកោ សាវតោ សាធុ ហោតិ
 យោ វា អតារា អនការមេតំ
 អតារិយោ វា បនុបាសតាសេ ។
 ភុវត្តិំ លោកស្ស សនេវតស្ស
 កតិំ បដាបាសំ បរាយនក្ក
 ន ភត្តំ^(១) តុល្យោ ចិបុណតុនស្ស
 ភុវត្តិំ ពុទ្ធិំ បរិំ វេន្តិំ ។
 សត្វំ ភុវិំ ញាណមវេទ ធម្មំ
 បកោសេសំ សត្តោ អនុកម្មមាណោ
 វិវេចនោសំ សមន្តចក្ក
 វិរោចសំ វិបលោ សត្វលោកេ ។
 អកច្ចំ តេ សន្តិកេ ធាតុរាជា
 ឯវាវណោ ធាម ជិវោតិ សុត្វា
 សោមំ តយោ មន្តលេខាជ្ឈកមា
 សាធុតំ សុត្វា ន បតីកត្វោ ។

១ ប. វេន្តិំ ។

[២០] បពិត្រព្រះគោតម ទ្រង់មានព្រះបញ្ញាដូច
 ផែនដី ខ្ញុំសូមក្រាបទូលសូត្រះអង្គ បុគ្គលដែលចេញចាក
 ផ្ទះ ចូលមកកាន់ផ្នួសក្តី ឬក៏ចូលចាកសកមាឌផ្នួសក្តី ប្រតិបត្តិ
 ដូចម្តេច ទើបហៅថា សាវតោ ។

ព្រោះព្រះអង្គជ្រាបច្បាស់នូវគតិផង នូវដំណើរទៅវាង
 នាយ (ចាកគតិ) ផង របស់សត្វលោកព្រមទាំងទៅលោក
 បុគ្គលជាអ្នកបញ្ចេញសេចក្តីល្អិត ស្មើដោយព្រះអង្គ មិន
 មានឡើយ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ នែនិពោលសរសើរព្រះ
 អង្គថាជាព្រះពុទ្ធជំប្រសើរ ។

ព្រះអង្គបានត្រាស់ដឹងហើយ ទ្រង់អនុគ្រោះពួកសត្វ
 ទ្រង់ប្រកាសញ្ញាណវិន័យចម្រើនក្នុង បពិត្រព្រះអង្គទ្រង់មាន
 ចក្ខុវិប្បាសដុំវិញ ព្រះអង្គជាបុគ្គលមានកិលេសត្រឡប់ប្រក់
 បើកចេញហើយ មិនមានមន្ទិល ត្រឡើង ក្នុងលោកទាំងក្នុង ។

ស្តេចជំរុំឈ្មោះឯកវិណ បានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ឈ្នះទូរ្យបាបធម៌ហើយ ក៏ទៅក្នុងសំណាក់នៃព្រះអង្គ
 ស្តេចជំរុំនោះ ប្រឹក្សានឹងព្រះអង្គ ហើយបានសម្រេចមគ្គផល
 បានស្តាប់ដឹងមានចិត្តត្រេកអរ (អនុមោទនា) ថា សាធុ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មុលស្ស ធម្មបទសូត្រ

រាជាចំ តំ វេស្សនេសា កុរុវេរោ
 ឧបេតិ ធម្មំ បរិបុទ្ធអោរោ
 តស្សាចំ ភ្នំ ធុត្ថំតោ ព្រាសិ
 សោ ចាចំ កុរុក្ខា បតីត្ថេវោ ។
 យេ កោចិមេ តំភ្នំយា វាធសីលា
 អាជីវកា វា យនំ វា ធិតត្ថា
 អញ្ញាយ តំ ចាតិកវន្តំ សទ្ធ
 ចិតោ វជន្តំ វិយ សីយកាមី ។
 យេ កោចិមេ ព្រាហ្មណា វាធសីលា
 វុទ្ធា វាចំ ព្រាហ្មណា សន្តំ កោចិ
 សទ្ធ តយី អត្តតត្ថា កវន្តំ
 យេ ចាចំ អញ្ញា វាធិតោ បញ្ញាមាតា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មុលស្ស ធម្មបទសូត្រ ទី ១៧

សូម្បីស្តេច ឈ្មោះវេស្សនេសាក្សត្រៈ ចូលទៅព្រះអង្គ
 គំសាកស្ទូចរួចមិ លុះស្តេចនោះសួរហើយ ព្រះអង្គក៏បាន
 ព្យាភរ ស្តេចនោះ លុះបានស្តាប់ ក៏មានចិត្តត្រេកអរ ។
 ពួកភិក្ខុយណាមួយ ទោះបីជាគាត់វិក ឬនិគ្រន្ត មានការ
 ពោល (អួត) ជាប្រក្រតី ពួកភិក្ខុទាំងអស់នោះក៏មិនកន្លង
 ព្រះអង្គដោយប្រាថ្នាបាន ដូចជាបុគ្គលឈរមិនអាចទំនឹកកន្លង
 ឡើយស្រដៀងកំពុងស្ទុះទៅយ៉ាងហ័ស បានដូច្នោះដែរ ។
 ពួកព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ដែលមានការ (អួត) ជាប្រក្រតី
 ឬពួកព្រាហ្មណ៍ណាមួយ ទោះបីជាត្រឡប់ កុំនោះសោត
 ពួកជនដទៃណា ដែលមានសេចក្តីសំគាល់ថា ពួកយើងក៏ជា
 អ្នកមានវិន័យដែរ ពួកព្រាហ្មណ៍ជាដើមទាំងអស់នោះ សុទ្ធ
 ដែរអ្នកដទៃដាក់រាយសេចក្តី ចំពោះព្រះអង្គ គឺប្រាថ្នា
 ឲ្យព្រះអង្គកាត់សេចក្តីឲ្យ ។

អយត្តា នន្ទោ ធិបុណ្ណា សុខា ច
 យោយំ តយា ភកា សុប្បុត្តោ
 តទេវ សទ្ធេ មយំ សុសុសាធា^(១)
 តំ ទោ^(២)វេ បុត្តេតោ ទុទ្ធសេដ្ឋ ។
 សទ្ធមិមេ កិក្ខុកេ សន្និសិទ្ធា
 ឧបាសកា បាបំ តទេវ សោតុំ
 សុណន្តុ ធម្មំ វិមលេនាទុត្ថំ
 សុភាសិតំ វាសវស្សេ ទេវ ។
 សុណាម មេ វិក្ខុកេ សាវយាមំ^(៣)កេ
 ធម្មំ ទុតំ តក្ខា^(៤)ចរាម សទ្ធេ
 ឥរិយាបថំ បព្វជិតាទុលោមិតំ
 សេវេថ ឯ អន្តទស្សី មតិមា ។

១ ១. សុសុសាធា ។ ២ វិសុសុសាធា ។ ៣ ១. ទុតោ ។ ២. ទុតំ ទោ ។
 ៤ ២. សាវយិស្សាមិ ។ ៥ ២. ទុតត្ថា ។

បពិត្រព្រះមាតាព្រះភាគ ធម៌ណាដែលព្រះអង្គសំដែង
 ដោយប្រពៃហើយ ធម៌នោះឯង ជាធម៌ដ៏ល្អិតផង ជាធម៌
 តាំងកន្លែងសេចក្តីសុខផង ពួកខ្ញុំព្រះអង្គទាំងអស់គ្នា ចង់
 ស្តាប់ខ្ញុំធម៌នោះឯង បពិត្រព្រះអង្គ ដ៏ព្រះកុទ្ធីប្រសើរ
 កាលបើពួកខ្ញុំព្រះអង្គ ទូលស្ទុះហើយ សូមព្រះអង្គ សំដែង
 ខ្ញុំធម៌នោះឲ្យបាន ។

ពួកភិក្ខុទាំង៤៣១បាសក ទាំងអស់នោះ ក៏បានអង្គុយ
 ប្រជុំគ្នា ដើម្បីស្តាប់ក្នុងចំនោលនោះ បានស្តាប់ខ្ញុំធម៌ដែល
 ព្រះកុទ្ធីមិនមានមន្ទិល ត្រាស់ដឹងហើយ ដូចជាពួកទេវតា
 (អង្គុយប្រជុំគ្នា ដើម្បីស្តាប់)ខ្ញុំសុភាសិតរបស់ព្រះវេទ ។

(ព្រះមាតាព្រះភាគ ត្រាស់ថា) ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ
 អ្នកទាំងឡាយ ចូរស្តាប់តាមរូបជាគតិចុះ គតិគតិទីនី
 ញ៉ាំងអ្នកទាំងឡាយ ឲ្យស្តាប់ ខ្ញុំធម៌ជាគ្រឿងកំចាត់បង្គំខ្ញុំ
 កំលេស អ្នកទាំងអស់គ្នា ចូរប្រព្រឹត្តធម៌ជាគ្រឿងកំចាត់បង្គំ
 ខ្ញុំកំលេសនោះ បុគ្គលអ្នកមានប្រាជ្ញា ឃើញខ្ញុំប្រយោជន៍
 គប្បីសេនាគប់ខ្ញុំឥរិយាបថ ដ៏សមគួរដល់ឋានៈបព្វជិតនោះ ។

ភិក្ខុញ្ចំ ឯតេ បដិសេធិយន្តិ
 ធនេ បសំសាម បរិក្ខមញោ
 តតោ តតោ នេ វសជន្តិ សង្កា
 ចិត្តញ្ចំ តេ តតុ កមេន្តិ ធូរ ។
 មិល្លា វិហារំ សយេនាសនញ្ច
 អាមញ្ច សង្ឃាជិវជ្ជបកហនំ
 សុត្វាន ធម្មំ សុកតេន នេសំគំ
 សង្ខាយ សេវេ វេរញ្ចសារតោ ។
 តស្មា ហិ មិល្លោ សយេនាសនេ ធន
 អាម ធន សង្ឃាជិវជ្ជបកហនេ
 ឯតេសុ ធម្មេសុ អន្ធមលិក្ខា
 ភិក្ខុ យថា ហេតុវេ កវិនិច្ឆ ។
 តហជ្ជវត្តំ មន វេ វោមំ
 យថាតវេ សារតោ សាធុ ហោតិ
 ធន ហោស លញ្ចា សមិក្ខហេន
 ឯស្មេត្តុ យោ តេវលោ ភិក្ខុធម្មោ ។

ព្រោះហេតុបុរសក្នុងមួយ តែងតែលក្ខណៈនៃការនិយាយ
 (ប្រណាំងប្រជែង) តថាគត មិនសរសើរនូវក្នុងផលដែល
 មានប្រាជ្ញាគិតចាំនោះឡើយ ការដាច់ចំណង់ (ដោយវិវា
 តាំងឡើង) អំពីអន្តរាគមន៍នោះ ។ តែងដាច់ចំណង់
 ផលចាំនោះ ជ្រុះផលចាំនោះ វេទនាភ្នំចិត្តឲ្យប្រញ័ររវា
 ក្នុងការនិយាយនោះ ដ៏ឆ្ងាយ (អំពីសម្រេចនឹងវិបស្សនា) ។
 សាវ័កអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏ច្រើន ស្តាប់ធម៌ ដែលព្រាសុត្ត
 ទ្រង់សំដែងហើយ អប្បិច្ឆាវាណា ហើយសំមេសនា ទូ
 ចំណូលបានផង វិហារផង ទីផង ទីអង្គុយផង ទីសម្រាប់
 លាងទូលីដាច់នឹងសិក្សាផង ។ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុមិន
 ដាច់ចិត្តក្នុងធម៌ចាំនោះ អំពីបុណ្យាន សេនាសនៈ នឹងទីក
 សម្រាប់លាងទូលីដាច់នឹងសិក្សាផង ដូចដំណាក់ទឹក មិនដាច់
 លើស្មើកណ្តុរ ។ ម្យ៉ាងទៀត តថាគត សំដែងឲ្យវត្ត
 របស់គ្រូហស្ថ ដល់អ្នកចាំឲ្យឃើញ សាវ័កអ្នកឆ្លើយតបណា
 ទើបឈ្នះថាជាអ្នកល្អ ព្រោះថា ធម៌របស់ភិក្ខុចាំនឹងអស់ណា
 (ដែលតថាគតពាលក្នុងកាលមុន) ធម៌នោះ អំពីបុគ្គលប្រកប
 ដោយសេចក្តីញឹកញាប់ មិនបានសម្រេចឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បុរាណសម្ពុទ្ធ ធម្មកសុត្តន្ត

ចាណំ ន ហានេ ន ច យោគយេយ្យ
 ន ចាទុជញ្ញា ហានតំ បរេសំ
 សទ្ធិសុ ក្កតេសុ វិជាយេ នណំ
 យេ ចាវា យេ ច ភសា សន្តិលោកេ ។
 តតោ អនិច្ចំ បរិវដ្តយេយ្យ
 តំកំ ក្សតិ សាវតោ ពុជ្ឈមាធា
 ន ហារយេ ហានំ ចាទុជញ្ញា
 សត្វំ អនិច្ចំ បរិវដ្តយេយ្យ ។
 អព្រហ្មចរិយំ បរិវដ្តយេយ្យ
 អន្តរកាសំ ជលិកំ វិញ្ញា
 អសម្ពុទ្ធាន្តោ បទ ព្រហ្មចរិយំ
 បរស្ស ធារំ ធាតុក្កមេយ្យ ។
 សភត្តតោ ន បរិសត្តតោ ន
 ឯកស្ស ចេតោ ន មុសា កណោយ្យ
 ន កាលាយេ កណតំ ចាទុជញ្ញា
 សត្វំ អក្ខតំ បរិវដ្តយេយ្យ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បុរាណសម្ពុទ្ធ ធម្មកសុត្តន្ត ទំ ១២

បុគ្គលមិនធម្មសម្រាប់សត្វ ដោយខ្លួនឯង មិនធម្មប្រែប្រួល
 ដទៃទៀតសម្រាប់ មិនធម្មប្រែប្រួលចិត្តនឹងពួកផងដែរ ដែល
 សម្រាប់ ពួកសត្វណាមានសម្ពាធចិត្តខ្លាំង ពួកសត្វណា
 មានចិត្តអត់ស្មើគ្នា តែងមាននៅក្នុងលោក បុគ្គលធម្មជាតិ
 ចុះខ្លះតាមក្បួនសត្វទាំងអស់នោះ ។ លំដាប់ពីនោះ ស្រុក
 កាលជើង ធម្មប្រែប្រួលខ្លះទៀត ដែលគេមិនបានឲ្យ មិន
 ធម្មប្រែប្រួលយកទៀតចិត្ត ក្នុងចំណោមយើង មិនធម្ម
 ប្រែប្រួលចិត្តនឹងពួកផង ដែលល្អច្រឡំគេឡើយ ធម្មប្រែប្រួល
 ខ្លះទៀតទាំងពួងដែលគេមិនបានឲ្យ ។ វិញ្ញាណ គេប្រែប្រួល
 ខ្លះទៀតចរិយៈ ថ្ងៃជាបុគ្គលប្រែប្រួលក្នុងក្រុង កំពុង
 ឆេះខ្លាច កាលបើមិនអាចប្រព្រឹត្តប្រហូចរិយៈទេ ក៏កុំធម្ម
 ប្រព្រឹត្តក្នុងខ្លះប្រព្រឹត្តចរិយៈផងដែរ ។ បុគ្គលណាមួយ ចូល
 ទៅក្នុងកេតិប្រជុំក្តី ចូលទៅក្នុងកណ្តាលបរិសទ្ធក្តី មិនធម្ម
 តោលពាក្យកុហក ចំពោះផងណាមួយ មិនធម្មប្រែប្រួលផងដែរ
 និយាយកុហក មិនធម្មប្រែប្រួលចិត្តនឹងពួកផង ដែលនិយាយ
 កុហកឡើយ ធម្មប្រែប្រួលពាក្យមិនពិតទាំងពួង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិយាយោ

មជ្ឈិកា ទានំ ន សមាធិវេយ្យ
 ធម្មំ វេទំ កេធមយេ យោ កហោដ្ឋា
 ន ចាយយេ បំរតំ បាទុជញ្ញា
 ឧត្តាននន្តំ វេទំ បំ វិជិត្យា ។
 មនា ហិ ចាចាឯ កាកេន្តំ ពាលា
 កាកេន្តំ ចេត្តាបិ ជនេ បមត្ត
 ឯតំ អបុត្តាយតទំ វិជ្ជាយ
 ឧត្តាននំ មោហានំ កាលកាន្តំ ។
 ចាលំ ន ហនេ ន ចាទិទ្ធមានិយេ
 មុសា ន កាសេ ន ច មជ្ឈិចោ សំយា
 អប្រាហ្មនវិយា វិវេយ្យ មេដុតា
 វត្តំ ន កុញ្ញេយ្យ វិកាលភោជនំ
 មាលំ ន ឆាបេ ន ច កទ្ធមាចេវ
 មត្តោ ធមាយំ វ សយេថ សន្តតេ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិយាយោ

បុគ្គលមិនធម្មប្រព្រឹត្តជីកនូវចិត្តស្រវឹង ធម្មវេញចិត្តនឹងធម៌
 គឺកិរិយារឿរចាកការជីកនោះ គ្រហស្ថណា បានដឹងនូវ
 កិរិយាជីកនោះ ថា មានភាពត្រូវជាប់ជុំគ្នា គ្រហស្ថនោះ
 មិនធម្មជីក មិនធម្មវេញចិត្តនឹងបុគ្គល ដែលជីកវិញ ។
 បុគ្គលកាលទាំងឡាយ ធ្វើនូវអំពើបាប ដោយខ្លួនឯងក្តី ឱ្យ
 ផនដែលមានសេចក្តីប្រហែងរឿតធ្វើក្តី ក៏ប្រោះវេសសេចក្តី
 ស្រវឹង (ហេតុនោះ) បុគ្គលគួរឲ្យការជីកនូវចិត្តស្រវឹង
 ជាគ្រឿងបណ្តាល ឲ្យកើតបាប ទាំងឡាយ ទាំងឡាយផង
 ទាំងទាំងឡាយនេះចេញ ។ បុគ្គលមិនធម្មសម្លាប់សក្ខីផង
 មិនធម្មកាន់យកទ្រព្យ ដែលគេមិនបានទ្រព្យផង មិនធម្ម
 និយាយពាក្យកុហកផង មិនធម្មជីកនូវចិត្តស្រវឹងផង ធម្ម
 រឿរចាកការប្រព្រឹត្តិ មិនប្រសើរ គឺសេនាមថុនធម៌ ផង
 មិនធម្មបរិភោគភោជន ក្នុងវេលាយប់ មិនធម្មបរិ-
 ភោគភោជន ក្នុងកាលទុស គឺថ្ងៃរសៀលផង មិនធម្ម
 ទ្រទ្រង់នូវកម្រងផ្កាផង មិនធម្មលាបនូវគ្រឿងក្រអូបផង
 ធម្មវេសស្រវឹងគ្រឿងគ្នា ឬកម្រាលដែលក្រាលលើផែនដីផង

សុត្តន្តបិដក ទុតិយស្ស បុប្ផស្ស បុរសចំ ធម្មកសុត្តំ

ឯតំ ហិ អដ្ឋង្គិកមាហិមោសដិ
 ពុទ្ធន ទុក្ខន្តកុបា បកាសិកំ ។
 កកោ ច បក្ខស្សបវស្សោសដិ
 ចាកុទ្ធសិ បក្ខនសិក្ខា អដ្ឋមិ
 ចាដិហារិកបក្ខក្ខា បសន្នមាណសោ
 អដ្ឋង្គបេតំ សុសមគ្គបំ ។
 តកោ ច ចាកោ ឧបវដ្ឋោសោដោ
 អន្នន ចានន ច កក្កសង្ខំ
 បសន្នដិក្ខោ អនុមោទមាថោ
 យថាហំ សំវិភជេជ វិញ្ញា ។
 ធម្មេន មាតាចិកោ ករេយ្យ
 បយោជយេ ធម្មកំ សោ វណ្ណដ្ឋំ
 ឯតំ គិហិ វត្ថយមប្បមន្តា
 សយម្បកេ ឆាប ឧបេតិ ធម្មេតំ ។

ធម្មកសុត្តំ បុរសមំ ។
 បុប្ផក្ខា ទុតិយោ ។

សុត្តន្តបិដក បុប្ផស្ស ទី ២ ធម្មកសុត្ត ទី ១៨

ព្រោះអ្នកប្រាជ្ញ បានគោល ខ្លឹមទោសថប្រកបដោយអង្គ
 ប្រាំបីនេះ ជាទោសថ ដែលព្រះពុទ្ធ ព្រះអង្គទ្រង់
 ដល់ខ្ញុំចំផ្សែងខុសៗ ប្រកាសហើយ ។

ព្រោះហេតុនោះ អ្នកចូរមានចិត្តជ្រះថ្លា រក្សាទោសថ
 ដែលប្រកបដោយអង្គប្រាំបី ឲ្យបានសកករញ្ចេញលាភ
 អស់ថ្ងៃទី ១២ ទី ១៩ ទី ២៦ ទី ២៨ ខែបុស្ស អស់
 បាដិហារិកបក្ខដង (១) ។

និយម្ភយោជ្យោ វិភាជន៍ដែលបានរក្សាទោសថ អំពី
 ញ្ញាហើយ គួរមានចិត្តជ្រះថ្លា រីករាយ អង្គុសកិកុសន្យ
 ដោយបាយនិងទឹកតាមសមគួរ ។

វិភាជន៍នោះ គួរចង្អុលមាតាបិតាដោយធម៌ គួរប្រកប
 ជំនួញ ដែលប្រកបដោយធម៌ ប្រហស្តអ្នកមិនប្រមាទ
 ប្រព្រឹត្តក្តីបែបនេះ មែនទៅកើត ក្នុងពួកទេវតាឈ្មោះថា
 សយម្បកា (ទេវតាមាតុទ្ធិវរ្យយោធាអំពីខ្លួន) ។

ចប់ ធម្មកសុត្ត ទី ១២ ។
 ចប់ បុប្ផស្ស ទី ២ ។

• ភាគ៤នៃតំណក់នៃភាសា ផលនៃកម្ពុជា ហៅថា ហង់ហ្វឺន ។ អង្គកថា ។

តស្សប្បទានី^(១)

រកធាមគភ្លោ ហិរិ ឆ មង្គលី សូចិលោមេន
 កបិលោ ព្រាហ្មណមិ ច ខាវ កីសីលទដ្ឋានោ
 កហុលោ មុន វង្គិសោ មវិក្ខាជនិយោ គតា
 ចន្ទីកក្ស វិទុនោ អហុ ទូល្យវត្តញ្ចិ ទុទ្ធសាតិ ។

● ១. តស្ស វត្តស្ស ទ្វាវ

រកឆ អមគ្គត្ថ	ហិរិក្ខ មង្គលុត្ថ
សូចិលុលោ ធម្មចរិយា	ពុទ្ធ ព្រាហ្មណមម្ពិក
ខាវ ច សុត្ថំ កីសីលំ	ទដ្ឋានំ ឆ កហុលោ
កក្សោ ច ចរិត្តោ	គតោ ច បុតាមវំ
ពុទ្ធសតានិ សុត្តានិ	ទូល្យវត្តានិ វត្តនិ ។

ទុទាននៃប្បទ្បវត្តនោះគឺ

រកឆសូត្រ ១ អមគ្គសូត្រ ១ ហិរិសូត្រ ១ មង្គលសូត្រ ១
 សូចិលោមសូត្រ ១ កបិលសូត្រ ឬ ធម្មចរិយសូត្រ ១
 ព្រាហ្មណមម្ពិកសូត្រ ១ ខាវសូត្រ ១ កីសីលសូត្រ ១
 ទដ្ឋានសូត្រ ១ កហុលសូត្រ ១ វង្គិសសូត្រ ១ សម្មាសម្ពាទ្ធ-
 និយសូត្រ ១ ធម្មិកសូត្រ ១ អកប្រាជ្ញចាត់ខ្សោយ បាឆ
 រោលទូរិប្បទ្បវត្តនា រកឆសូត្រ ១៦ ដូច្នេះឯង ។

សុត្តន្តបិដក តតិយោ មហាវគ្គោ

បឋមេ បព្វជ្ជាសុត្តំ

(៤១) បព្វជ្ជំ កំភូយំ ស្យាមិ យថា បព្វជំ ធម្មតា
 យថា វិមំសធានោ ភោ បព្វជ្ជំ សធានេយំ ។
 សង្កាដោយំ យរាវាសោ រជស្សយតំ ឥតិ
 អញ្ចកាសោ ច បព្វជ្ជា ឥតិ ធិស្វាន បព្វជំ ។
 បព្វជំត្វាន កាយេន ចាបកម្មំ វិជ្ជយិ
 វចិទុច្ឆរិតំ ហំត្វា អាជីវំ បរិសោធយំ ។
 អគមា រាជគហំ តុដ្ឋោ មគទាមំ តិវិទុដំ
 ចិណ្ឌាយ អភិហារេសិ អាតិណ្ណវេលក្ខណោ ។
 តមទ្គសា តិម្ពិសារោ ចាសាធស្មំ បតិដ្ឋិតោ
 ធិស្វា លក្ខណសម្បជ្ជំ ឥធមត្ថំ អភាសថ

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣

បព្វជ្ជាសូត្រ ទី ១

(៤១) (ព្រះភាគនុដ៏នាគោយ ភោសថា) ខ្ញុំនឹង
 សំដែងនូវបព្វជ្ជា ដែលព្រះពុទ្ធបានចុះនោះ បានទ្រង់
 ព្រះផ្នួសហើយ ដោយប្រការយ៉ាងណា ទ្រង់ពិចារណា
 ឃើញយ៉ាងណា ទើបទ្រង់ពេញព្រះហឫទ័យនឹងបព្វជ្ជា ។
 ព្រះអង្គទ្រង់ឃើញថា យរាវាសនៈ ចង្អៀតចង្អល់ ជាទី
 កើតនៃចូលនិក្ខិលេស មួយទៀត ទ្រង់ឃើញថា បព្វជ្ជា
 មានឧកាសទូលាយ ទើបទ្រង់ព្រះផ្នួស ។ លុះព្រះអង្គទ្រង់
 ព្រះផ្នួសហើយ វៀចោកចាបកម្ម ដោយកាយ លេចនឹង
 ការប្រតិក្កិកាក្រក់ ដោយវិចារណា ជំរកជីវៈវិជ្ជាសុខ ។
 ព្រះពុទ្ធបានព្រះលក្ខណៈ ដ៏ប្រសើរបំផុត ទ្រង់យាងទៅ
 កាន់ក្រុងរាជគិរី មានភ្នំត្រពាំង ដូចជាគ្រាល បេស
 ពួកអ្នកមុខនេះទ្រង់យាងបំប្លែងបាន ។ ព្រះរាជាតិម្ពិសារ
 ទ្រង់បិទលើប្រាសាទ បានទទួលឃើញនូវព្រះពុទ្ធនោះ លុះ
 ទ្រង់ឃើញព្រះពុទ្ធបរិបូណ៌ ដោយលក្ខណៈហើយ ទើប
 ព្រាស់សេចក្តីនេះ (ចំពោះអោយទាំងឡាយ) ថា

ឥមំ ភោត្តោ និសាមេថ អភិវុទោ ព្រហ្មា^(១)សុចិ
 ចរណោ នេវ សម្មាសោ យេកមគ្គក្ខ បេក្ខតិ
 ធិត្តិក្ខត្តា សតិមា នាយំ និចកុលាធិវ
 រាជទូតាភិជារទុ កុហំ ភិក្ខុ គម៌ស្សតំ ។
 តេ បេសិកា រាជទូតា បិដ្ឋិតោ អទុតទ្ធិសុំ^(២)
 កុហំ គម៌ស្សតំ ភិក្ខុ កក្ខ វិសោ ភវិស្សតំ ។
 សមធានំ ចរោនោ កុក្ខទ្វារោ សុសំវុតោ
 ទំប្បី^(៣) បត្តំ អប្បវេសំ សម្មាសោ បតិស្សតោ ។
 ស បិណ្ឌាវារំ ចរិក្ខា និក្ខម្ម ធករា មុនំ
 បណ្ឌវំ អភិហារេសិ ឯតុ វិសោ ភវិស្សតំ ។

១ ខ. ព្រហ្ម ។ ២ ម. អទុតទ្ធិសុំ ។ ៣ ទំប្បី ។

ខែអ្នកទាំងឡាយដឹងរឺ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលសមណៈ
 នេះ (សមណៈនេះ) មានបុគ្គ បិច្ចណិ ដោយកំរស់
 នឹងរំហំ មានសម្បុរស្អាត ទាំងបិច្ចណិ ដោយដំណើរ
 សមរម្យ ក្រឡេកទៀងដែលត្រឹមមួយផ្លូវនឹង មានចុក
 ក្រឡេកចុះក្រោម មានស្មារតី សមណៈនេះ ដូចជាមិនមែន
 ចេញចាកត្រូវលំដាប់ចាស់ (បូស) ទេ ពួករាជទូត
 ចូរបុរោហិត (ឲ្យដឹងថា) ភិក្ខុ (នេះ) នឹង
 ទៅក្នុងវិណា ។ រាជទូតទាំងនោះ ដែលព្រះរាជាទ្រង់
 បញ្ជាទៅហើយ ក៏ដើរប្រកាន់ទៅតាមគ្រាប (ដើម្បី
 ឲ្យដឹងថា) ភិក្ខុ (នេះ) នឹងទៅក្នុងវិណា ការនៅនឹង
 មានក្នុងវិណា ។ (ព្រះរាជសត្វ) ទ្រង់ត្រាច់ទៅកាន់ទីសព្វច្រក
 ទ្រង់គ្រប់គ្រងទ្វារ សង្រួមល្អ ព្រះភេត្តមានសម្បជញ្ញៈ មាន
 ស្មារតី បាញ់ទាំងឡាយព្រាហ្មជាតាប គឺទ្រង់ទទួល
 តែឈ្មួញ ។ ព្រះរាជសត្វ ជាអ្នកប្រាជ្ញនោះ ក៏ទ្រង់ត្រាច់
 បំណុលទៅហើយ ក៏ស្គាល់ចេញអំពីនេះ យាងទៀងកាន់ភ្នំ
 បណ្ឌវៈ ដោយគិតថា ការនៅនឹងមានក្នុងទីនេះ ។

ធិស្វាទ វាស្សបតតំ តយោ^(១) ទូតា ទូចាវិស្សិ
 ឯកោ ច ទូតា អាគន្ធា^(២) វាជីយោ បដិវេនយំ
 ឯស ភិក្ខុ មហាពជ បណ្ឌិត្យ បុក្ខតោ
 ធិស្វន្តោ ក្សត្រសភាវ សីហោវ តំវិកត្តាវ ។
 សុត្វាទ ទូតវចនំ កប្រយោនេន ទត្ថយោ
 ករមាធិបា ធិយ្យាសំ យេន បណ្ឌិត្យាតា ។
 ស យាទភ្លមំ យាយិក្ខា យាតា ឱរុយ្យ ទត្ថយោ
 បត្តិកោ ឧបសន្តម្ម ភាសន្តំ ធិ ទូចាវិស្សិ ។
 ធិសន្ត វាជា សន្មានំ កាជំ សាវណិយំ តតោ
 កាជំ សោ វិគីសារត្វា ឥមមត្តំ អភាសថ
 យុវា ច ឧហារេ ជាបិ បមេធម្មត្ថិកោ សុស្វា^(៣)
 វណ្ណារោហេន សម្បន្នោ ជាតិមា វិយ ទត្ថយោ

១ ឧ. ឆោ ។ ២ ម. ឆោ ឯកោវ អាគន្ធា ។ ៣ ឧ. បាសិ ឈម្បន្តិកោ សុស្វា ។

ពួកទូត ពួក តាកំ លុះបានឃើញហើយ ក៏ចូលទៅ
 គេព្រះអង្គដែលនៅក្នុងទីនោះ ចំណែកទូតឃ្លាត់បានមក
 ក្រាបទូលស្តូចថា បតិច្រមយោរាជ ភិក្ខុនោះ អន្តិយក្នុង
 ញាតិបណ្ឌិត្យ បែរមុខទៅខាងកើត (ឥតវិទ្យុតំ) ដូចគ្នា
 គឺ គោទសភ ឆិសិហៈ ។ លុះព្រះមហាក្សត្រិយ៍
 ទ្រង់ព្រះសណ្តាប់តាមរាជទូតហើយ ទ្រង់ប្រញាប់ស្រាវ
 យាងចេញទៅកាន់ភ្នំបណ្ឌិត្យ ដោយព្រះរាជយានដ៏ប្រសើរ ។
 ព្រះមហាក្សត្រិយ៍នោះ លុះទ្រង់យាងធុតទី ដែលនៅ
 ដោយយានហើយ ក៏ចុះចាកយាន ស្តូចចូលទៅដោយព្រះ
 បាទ បានដល់ហើយក៏ចូលទៅគេព្រះតាធិសត្វ ។ ព្រះ
 រាជទ្រង់ឆន់ហើយ ទ្រង់ថ្លែងសរសើរសំណាល ដោយ
 ព្រះបន្ទូលគួរឲ្យរីករាយ លុះទ្រង់បញ្ចប់ព្រះបន្ទូលនោះហើយគ្រាប់
 សេចក្តីនេះថា ខ្ញុំនរណា ទៅកំពុងពេញវ័យ ទៅក្នុង
 កំឡោះ ជំទង់ ទើបកើតឡើងបានត្រឹមតែបឋមវ័យ ទៅជំទង់
 បរិបូណ៌ដោយសម្បទានិកំរាប់ ដូចជាមានជាតិក្សត្រិយ៍

សោកយន្តោ អចីកក្កំ នាគសង្ឃបុរាណុតោ
 ននាមី ភោគេ ភុក្ខាស្ស ធាតី^(១) អក្ខោហំ បុច្ឆិតោ ។
 ឧដ្ឋិ ជនបទោ ពជ ហំមវន្តស្ស បស្សតោ
 ឧធិរិយេន សម្បន្នោ តោសលស្ស^(២) ឯកោតិយោ
 អាធិប្បា^(៣)នាម កោត្តន សាកិយោ នាម ជាតិយោ
 តម្លា កុលា បទ្ធជិតោ ម្ហូ^(៤) ឧ កាមេ អកំបក្ខយំ
 កាមេស្វាធិវំ ធិស្វា ធិក្ខម្ហំ ធិជ្ជ ខេមតោ
 បដាបាយ តមិស្សមំ ឯតុ មេ រក្ខតិ មនោតិ ។

បទ្ធជិតាសុត្តំ បបទំ ។

១១- ធាតី ឧ ។ ២១. កោសលស្ស ។ ៣១. ហិរិញ្ចោ ។ ៤១. កុលា ចរុជិតោ ។

សោកច្ចុញ្ញាតំជន ជាប្រធាននៃសេនា (មេបាហាន) ឲ្យ
 រុករៀង ហើយចូរដាក់បុគ្គលមានភ័យជន អ្នកមិនច្បាប់
 កាត្រក់ជាបរិវារ ចូររកកាត្រក់ខ្លះតាំងឲ្យយប់ ខ្ញុំឲ្យ
 ដល់លាភ កាលបើខ្ញុំសួរហើយ សោកច្ចុញ្ញាតំជាតិ
 ដល់ខ្ញុំ ។

(ប្រារព្ធពិសេសក្រសួង) បរិស្រេមហាពជ ត្រង់៧
 មានជនបទមួយ នៅប្រមាណ១០០ ជាជនបទ បរិបូណ៌
 ដោយទ្រព្យ និងជនអ្នកមានព្យាយាម កសិករនៅនឹង
 ដីនៃកសិករ (មានជនមួយពួក) មានគោគោកក៏ចូរ
 គោគោ មានជាតិជាសាកិយៈ គោគោពុទ្ធចេញពាក្យក្រលុ
 នោះមកចូល គោគោពុទ្ធចេញពាក្យក្រលុដោយកាមតាំងឲ្យយប់
 ឡើយ គោគោពុទ្ធចេញពាក្យក្រលុដោយកាមតាំងឲ្យយប់ ពុទ្ធ
 យេញពាក្យក្រលុដោយកាមតាំងឲ្យយប់ ពុទ្ធវិញ ប្រឹង
 ប្រកបព្យាយាម ចិត្តរបស់គោគោពុទ្ធចេញពាក្យក្រលុ
 យាមខ្លះ ។

ចប់ ចរុជិតាសុត្តំ ទី ១ ។

ទុតិយំ បដានសុត្តំ

[៤២] តំ មំ បដាទេបហំតត្ថំ ននំ នេក្ខ្មេម្បតំ

វិហរក្កាម្ម ឈាយន្តំ យោគកេតុមស្ស បត្តិយោ

ធម្មចំ កាវុណំ វាចំ កាសមាធា ទុមាគមំ

កំសោ ព្វមសំ ទុព្វល្លោកា សន្តិកេ មរណំ វា ។

សហស្សភាគោ មរណស្ស ឯកំសោ វា ធីវិគំ

ធីវតោ ធីវិគំ សេយ្យា ធីវំ បុត្តានំ កាហសំ ។

ចរោ ចរោ ព្រហ្មនរិយំ អត្ថំហុតញ្ច ជ្ជហនោ

បហុតំ ចិយតេ បុត្តា កំ បដានេន កាហសំ ។

ទុត្តោ មត្តោ បដាឆាយ ទុត្តារោ ទុរិកសម្ពុរោ

នំមា តាថា កណំមារោ អដ្ឋា ទុទ្ធស្ស សន្តិកេ ។

បដានសូត្រទី ២

[៤២] (ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា) មារ កាល

ពោលខ្លាំងក្លាប្រកបដោយសេចក្តីអាណិត ចូលទៅជិតគង់គត

នោះ ដែលមានចិត្តស្ងួនវេរកល្យាយាម បានទៅដល់

ស្តុន្តនេត្តោ កំពុងតែសង្វេគដុកបំផ្លាញកិលេស ដើម្បី

សម្រេច ខ្លួនមិនឱ្យរក្សាមោកាយានោះ អ្នកស្តាប់ស្តាប់ហើយ

មានសម្បុរគោត្រក់ សេចក្តីស្លាប់កាន់តែជិតអ្នកហើយ ។

អ្នកមានសេចក្តីស្លាប់មួយតាន់កាន់ហើយ នៅរស់តែ

មួយភាគទេ បើអ្នកមានជីវិតនៅទៅ ប្រសើរជាង

ព្រោះកាលអ្នកនៅទៅ នឹងនឹងបានធ្វើបុណ្យទាំងឡាយ ។

កាលអ្នកប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យ នឹងចូលភ្លើង នឹងសន្សំ

បុណ្យបានច្រើន អ្នកនឹងធ្វើអ្វីក៏គេ ដោយការល្បាយាម ។

ផ្លូវទៅកេត្តយាម ថាផ្លូវទៅបានដោយគ្រូ ធ្វើបានក៏

ដោយគ្រូ ឲ្យសម្រេចបានដោយគ្រូ មាបានឈរពោល

គាត់ទាំងឡាយនេះ ក្នុងសំណាក់នៃព្រះពុទ្ធ ។

តំ តថាភិក្ខុំ មារិ	កកវា ឯតទ្រព្វិ
បមត្តតទ្ធិ ចារិមេ(២)	យេនកេន ឥនាគតោ
អណ្តមត្តាបិ(២) បុត្តោ	អត្តា មយ្ហំ ន វិជ្ជតិ
យេសំពុ អត្តា បុត្តោ	តេ មារោ វត្ថុមរហតំ ។
អត្ថំ សន្ធា តថោ វិវេ	បញ្ញា ច មម វិជ្ជតំ
ឯវំ មំ បហិតត្ថំបិ	កី ជីវមនុបុច្ឆសំ ។
ននិទម្បិ លោកានិ	អយំ ភកោ វិសោសយេ
កំពុ មេ បហិតត្ថស្ស	លោហិតំ នូបសុស្សយេ ។
លោហិតេ សុស្សមាទម្មំ	បំត្ថំ សេម្ហត្វ សុស្សតិ
មំសេសុ ជ័យមាទេសុ	កំយេហ្ម ចំត្ថំ បសីទតិ
កំយេហ្ម សតិ ច បញ្ញា ច	សមាទំ មម វិជ្ជតិ ។

១១. បិដក ។ ២ ១. អណ្តមត្តាបិ ។

ព្រះមានព្រះភាគ បានស្រាវជ្រាវនោះ ដែលមក
និយាយដូច្នោះយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់មានចិត្តបាប អ្នកមាន
សេចក្តីប្រមាទដោយពិសិដ្ឋ តថាគតមកក្នុងទីនេះ ព្រោះសេចក្តី
ត្រូវការ(ដោយបុណ្យ)ណា សេចក្តីត្រូវការដោយបុណ្យនោះ
សូម្បីបន្តិចបន្តួច មិនមានដល់តថាគតឡើយ បើពួកដទៃណា
ត្រូវការដោយបុណ្យ ទើបមាននូវនិយាយ (យ៉ាងនេះ) នឹង
ពួកដទៃនោះចុះ ។

សព្វាជនី គបៈជនី វិយេជនី បញ្ញាជនី វេទនីមានដល់
តថាគត កាលបើយ៉ាងនេះ ហេតុអ្វី ក៏អ្នកមកសួរខ្ញុំការស្រាវ
នៅនឹងតថាគត ដែលមានចិត្តស្អប់ខ្ពើមកាន់ព្រះចិត្តាន ។

សូម្បីឡង់នេះ ដែលកាចញ្ចាំងព្រៃទឹកស្ទឹងទាំងឡាយ
ឡើងស្លូតបាន ក៏មិនកាចញ្ចាំងឈាម របស់តថាគត ដែល
មានចិត្តស្អប់ខ្ពើមកាន់ព្រះចិត្តាន ឡើងស្លូតបានក៏ចក្ខុឡើយ ។

កាលបើឈាមរើស្លូតហើយ ប្រមាត់នឹងស្លូតក៏រើស្លូត
កាលបើសាច់អស់ហើយ ចិត្តតថាគតរើស្លឹកកែច្រេះថ្នាំ សតិជនី
បញ្ញាជនី សមាទំជនី របស់តថាគត រើស្លឹកកែកាំងនៅមាំ ។

កស្ស មេរ វិហារនា បក្កស្សត្ថមវេទន៍
 កាមេ(១)នាបេត្តេ ឯត្ថំ បស្ស សត្តស្ស សុទ្ធចំ ។
 កាមា តេ បវេសេនា ទុតិយា តេ វុទ្ធចតិ
 តតិយា ទុប្បិចាសា តេ ចតុត្ថំ តណ្ហា បវុទ្ធចតិ^(២)
 បញ្ចមី(៣) ជីនមិទ្ធព្ពំ ធម្មា ភិវុទ្ធចតិ
 សត្តមី វិចិត្តិចា តេ មក្ខោ ជម្ពោ តេ អដ្ឋមោ
 លាភា សិលោកា សត្តារោ មិច្ឆាឈាទាយោយសោ
 យោ ចត្តាមំ សម្មត្តិសេ បរា ច អវជានតិ
 ឯសា ធម្មចំ តេ សេនា កណ្តាស្សាភំ ធម្មហារិវិ(៤)
 ធនំ អស្សុពេ ជីនាតិ ធម្មា ច លកតេ សុទ្ធំ ។

• ១. ម. លេខសុ ។ ២ ឧ. ចម្រើន វិចិត្តិ វិចិត្តិ ។ ៣ ឧ. បញ្ចមី ។ ៤ ឧ. កណ្តាស្សា-
 ភិវិហារី ។

ចិត្តរបស់គាត់នោះ កាលសម្រាកសម្រាន្តនៅយ៉ាងនេះ
 ដល់ខ្ញុំទុក្ខវេទនាដ៏ក្លៀវក្លា ក៏មិនទាន់កាត់ចោល
 ឡើយ អ្នកចូរមើលសេចក្តីបំភ្លឺរបស់សត្វចុះ ។
 កាត់ចោល ជាសនាទី ១ របស់អ្នក សេចក្តីអំបៀក
 ជាសនាទី ២ សេចក្តីឃ្លាននឹងស្រែក ជាសនាទី ៣ របស់
 អ្នក តណ្ហា ជាសនាទី ៤ ជីនមិទ្ធា ជាសនាទី ៥ សេចក្តី
 តត់ស្លុត ជាសនាទី ៦ សេចក្តីសង្ស័យ ជាសនាទី ៧
 របស់អ្នក ការមើលគុណនឹងសេចក្តីវិនិច្ឆ័យជាសនាទី ៨
 របស់អ្នក លាភ សេចក្តីសរសើរ សក្ការៈនឹងយស ដែល
 បានដោយការអំពើស បុគ្គលណា លើកដំកើរខ្លួនឯងដល់
 បង្កប់បញ្ញាឆ្លុះព្រះដ៏ឆ្លាតវៃ ម្ចាស់នា ខេរជាសនា
 របស់អ្នក ជាសនាសម្រាប់ប្រយោជន៍របស់មា បុគ្គលមិន
 ក្លៀវក្លា មិនឈ្នះឡើយសនាខាងទេ លុះតែឈ្នះសនាខាង
 ទើបបានឡើយសេចក្តីសុខ ។

តេ អប្បមត្តា បហិតត្តា មម សាសនកាគា
 អកាមស្ស តេ កមិស្សន្តំ យេត្ត កត្វា ន សោតវេ ។
 សត្ត វស្សានំ កកវន្តំ អនុតន្តិ បនាបនំ
 ឧតារំ បាជិត្តេស្សំ សម្ពុត្តស្ស សិរិមតោ
 មេធរណ្ណំ បាសាលំ វាយសោ អនុបរិយកា
 អបេតុ មុនី វិទូម អមំ អស្សាធិបា សិយា ។
 អលទ្ធា ឥត្ថ អស្សានំ វាយសោត្តា អបក្កមិ
 កាតោវ សេសំ អាសជ្ជំ និព្វិដ្ឋាបេម តោតមំ ។
 តស្ស សោកបរេតស្ស វិណា កត្វា អភស្សប
 តតោ សោ ធម្មនោ យកោ តត្ថេវន្តោ យថាទំ ។

ពួកសាវ័កនោះ មិនប្រមាទ មានចិត្តស្ងប់នៅកាន់ព្រះ
 និព្វាន ជាអ្នកធ្វើតាមពាក្យប្រដៅពីព្រះ អ្នកមិនប្រាថ្នា
 (ខ្ញុំតាម) ពួកសាវ័កនោះ នឹងទៅក្នុងនិព្វាន ហើយ
 មិនសោក ក៏នៅក្នុងទីនោះ ។
 (មាធានបន្តិទូចថា) ភក្ខាអញ បានជាប់
 ប្រតិកាមព្រះមានព្រះភាគ របស់ ព្រះ ហើយ មិនបាន
 ខ្ញុំចង់នោះគឺចោល របស់ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធអានុសិរិសោ ។
 ដូចសត្វក្អែក បានហើរចំក្នុងវិញ្ញាណដែលមានពលិដ្ឋូច
 ទាញរាប់ ដោយគិតថា ភក្ខាអញនឹងបាន របស់ទំនុកចិត្ត
 ខ្ញុំខ្លះ ត្រឡប់ទៅវិញ គឺមាន ក្នុងកន្លែងខ្ញុំខ្លះមិនលែង ។
 ភក្ខាអញ តាមយាយីព្រះសមណៈភាគម ដូចគ្នា
 នឹងក្អែក (ដែលប្រើចំក) ឬក្តី ហើយមិនបានវត្ថុ
 ទាញពីសា ក៏ហើរចេញទៅ ។
 កាលមាននោះ ត្រូវសេចក្តីសោកស្របសន្តិក៏ហើយ
 ពិណិស្សរចេញចាកភ្លឺក គឺពីនោះមក មាននោះ មានចិត្ត
 អាក់អន់ហើយក៏បាត់ទៅចាកទីនោះឯង ។

តតិយំ សុភាសិតសុត្តំ

[២៣] ឯវង្ខេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កកក
 សាវត្ថុយំ វិហាតិ ដេតវេន អនាជម៌្ហស្ថិតស្ស អាហមេ ។
 កក្រ ទោ កកក កំក្ក អាមន្តេសំ កំក្កកេតិ ។
 កនន្តេតិ ភេ កំក្ក កកកេតា មន្ទស្សោសំ ។
 កកក ឯតនេវេន ជន្ទហំ កំក្កវេ អន្តេហំ សមន្តាភតា
 វាចា សុភាសិតា ហោតិ ន ទុក្ខាសិតា អនុវដ្ឋា
 ន អនុវដ្ឋា ន វិញ្ញាណំ ។ កកមេហំ ជន្ទហំ ។
 ៧៨(១) សុភាសិតញោវ កាសតិ នោ ទុក្ខាសិតំ
 ជន្ទញោវ កាសតិ នោ អនម្មំ មិយញោវ កាសតិ
 នោ អប្បិយំ សន្ទញោវ កាសតិ នោ អលីកំ ។

១ ខ. ឆ. ឆន កំក្កវេ កំក្ក ។

សុភាសិតសូត្រ ទី ៣

[២៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ
 ព្រះនាងព្រះភាគ ទ្រង់គង់នៅក្នុងវត្តដ៏ឆ្លាត របស់អនា-
 ថមិណ្ឌិតសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។ គ្រាមានឯង ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់ហៅពួកកំក្កថា ខ្មាលកំក្កទាំង
 ខ្សោយ ។ កំក្កទាំងនោះ ទទួលព្រះពុទ្ធដីកាន់គ្រែមាន
 ព្រះភាគថា ព្រះករុណាព្រះគន្លឹះ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 គ្រាស់ដូច្នេះថា ខ្មាលកំក្កទាំងខ្សោយ វាចាដែលប្រកប
 ដោយអង្គ ២ ឈ្មោះថាសុភាសិត មិនមែនជាទុក្ខាសិត
 ឡើយ ដាច់ជាមិនមានគោសផង ដែលពួកវិការជន មិន
 គប្បីនិរង្សៀលផង ។ ច្រកបដោយអង្គ ២ តើដូចម្តេច ។
 គឺបុគ្គលក្នុងលោកនេះ និយាយតែវាថាសុភាសិត មិន
 និយាយវាថា ជាទុក្ខាសិត ។ និយាយវាថាជាមិនមែន
 មិននិយាយវាថា មិនមែនជាអ្វី ។ និយាយតែវាថាគួរ
 ស្រឡាញ់ មិននិយាយវាថា ដែលមិនគួរស្រឡាញ់ ។
 និយាយតែវាថាពិត មិននិយាយវាថាល្មោចលោះ ។ ។

សុត្តន្តបិដក គង្គិយស្ស មហាវគ្គស្ស ចតុត្ថ សុទ្ធិវិភង្គ

ឥមេវេតំ ទោ ភិក្ខុវេ ចក្ខុវេ អន្តិកវេ សមន្តាគតា
 វាចា សុភាសិតា ហោតំ ន ទុក្ខាសិតា អនុវដ្ឋា ច
 អនុវដ្ឋា ច វិញ្ញាណន្តំ ។

ឥធម្មវេទ កកក ឥន្ទំ វិញ្ញាណ សុភតោ

អថាបរិ ឯតទវេទ សត្វា

សុភាសិតំ ទុក្ខមមាហុ សន្តោ

នម្មំ កណ្ណេ ន អនម្មំ តំ ទុក្ខិយំ

ចិយំ កណ្ណេ ន អប្បិយំ តំ តតិយំ

សច្ចំ កណ្ណេ ចាសិតន្តំ ចតុត្ថន្តំ ។

(២២) អថទោ អាយស្មា វន្តីសោ ទុដ្ឋាយាសថា

ឯតំសំ ជីវំ កត្វា យេន កកក តេនញ្ចលំម្សណាមេត្វា

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សុទ្ធិវិភង្គ ទី ៤

មាលភិក្ខុព័ន្ធាយ វាចាប្រកបដោយគន្លង ៤ នេះឯង
 ឈ្មោះថាជាសុភាសិត មិនមែនជាទុក្ខាសិតឡើយ ជាវាចា
 មិនមានភាសនា ដែលពួកវិញ្ញាណមិនប្បវិច្ឆេធយល់ផង ។

ព្រះមានព្រះភាគ បានគ្រាស់ទូរសូត្រនេះ លុះព្រះ
 សុភគង្គសាស្តា ទ្រង់គ្រាស់ទូរសូត្រនេះហើយ ទ្រង់គ្រាស់
 ទូរភាពព័ន្ធនេះ ក្នុងលំដាប់គរវេថា

ពួកសប្បុរសបុរាណ ទូរវាចាសុភាសិតដ៏ទុក្ខម

(នោះជាទី១) ពោលទូរវាចាជាដំបូង មិនពោលទូរវាចា

មិនមែនជាដំបូង នោះជាទី២ ពោលវាចាសូត្រឡាញ់

មិនពោលវាចាដែលមិនសូត្រឡាញ់ នោះជាទី ៣

ពោលពាក្យតិច មិនពោលពាក្យលេចលោះ នោះ

ជាទី ៤ ។

(២២) លំដាប់នោះឯង ព្រះវិន្តីសៈ ដ៏មានអាយុ

ព្រោតពក្ខណៈ ព័ន្ធចីវរវ័ន្តស្ថាម្ភា ហើយ

បុណ្យក្លាស់ ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ច្រក្រាបចង្អ័តូល

កកវន្តំ ឯតនភោជ បដិកាតំ មំ កកវា បដិកាតំ
 មំ សុគតាតំ ។ បដិកាតុ តំ វន្តិសាតំ កកវា
 អភោជ ។ អដិទោ អាយស្មា វន្តិសោ សម្មទា
 សាវុប្បហំ តាថាហិ អភិត្ថិ

តមេវ វាចំ កាសេយ្យ យាយត្ថានំ ន តាមយេ
 បរេ ន ន វហីសេយ្យ សាវេវ វាចា សុភាសិតា ។
 ចិយេវាចមេវ កាសេយ្យ យោ វាចា បតិនន្តតា
 យំ អនាទាយ ចាចានិ បរេសំ កាសតេ ចិយំ ។
 សទ្ធិំ វេ អមតា វាចា ឯស ធម្មោ សន្តតោ
 សទ្ធិ អភេ ច ធម្មេ ច អហុ សន្តោ បតិនន្តតា ។

ព្រះមានព្រះភាគ យ៉ាងនេះថា បត់ក្រព្រះមានព្រះភាគ
 ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសំដែងធម៌ បត់ក្រព្រះសុគត ខ្ញុំព្រះអង្គ
 សូមសំដែងធម៌ ។ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រង់ត្រាស់ថា
 អាលវន្តិសៈ អ្នកច្នៃសំដែងធម៌ចុះ ។ លំដាប់នោះ ព្រះ
 វន្តិសៈ មីមានអាយុ បានសារសីរ ដោយភាពចាំបាច់ឡាយ
 ដំសមគួរ ក្នុងចំពោះព្រះកត្រាថា

បុគ្គល មិនញ៉ាំងខ្លួនឲ្យក្តៅក្រហាយ មិនបៀតបៀន
 ពួកជនដទៃ ដោយកំចាតា បុគ្គលគួរពាលកំចា
 នោះឯង កំចាតា ឈ្មោះថាជាសុភាសិត ។
 កំចាតា ដែលគួរត្រេកត្រអាល (ឬ) បុគ្គលមិន
 ប្រកាន់ ឲ្យកាត្យាណក្រក់ ហើយពាលកំចាតាជា
 ជាទីស្រឡាញ់ នៃពួកជនដទៃ បុគ្គលគួរពាលកំចា
 ជាទីស្រឡាញ់នោះឯង ។ កំចាតិត ជាតំណាង
 ស្ងាច់ នេះជាធម៌មានអាយុវាយ ពួកសប្បុរស
 បានតាំងនៅក្នុងអក្ខរភព ក្នុងធម៌ផង ព្រោះសច្ចៈ ។

សុត្តន្តបិដក ឧទ្ទិស្ស មហាវគ្គសូត្រ ចន្ទន្ត សុត្តន្តសូត្រ

យំ ទុក្ខោ ភាសតិ វាចំ ខេមំ ធិត្វានបត្តយោ
ទុក្ខាស្សន្តតិវិយាយ សា វេ វាចានម្ពត្តនាតិ ។

សុភាសិតសូត្រ ធម៌យំ ។

បត្តន្តិ សុត្តន្តសូត្រ

[២៨] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ កតក
កោសលេសុ វិហរតិ សុទ្ធិកាយ ធនិយា តំវេ ។
តេន ទោ បន សមយេន សុទ្ធិកាយាទ្វាដោ
ព្រាហ្មណោ សុទ្ធិកាយ ធនិយា តំវេ អត្ថិ
ទុហតិ អត្ថិហុតំ បរិចារតិ ។ អដទោ សុទ្ធិកា-
យាទ្វាដោ ព្រាហ្មណោ អត្ថិ ទុហតិ អត្ថិហុតំ
បរិចារតិ ទុដ្ឋាយាសនា សមន្តា កត្តន្តិសា អទុវិលា-
កោសំ កោ ទុកោ ឥមំ ហត្ថសេសំ គុរោយ្យាតិ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សុត្តន្តសូត្រ ទី ៤

ព្រះគុដ្ឋត្រាស់ ខ្ញុំព្រះកេតាលោ ជាគ្រឿងស្រម
ដើម្បីដល់ ខ្ញុំព្រះឱកាន ដើម្បីធ្វើខ្ញុំចំណុះក្នុង
កំពារនោះឯង ឈ្មោះថាជាកំពារដ៏ទុក្ខ ។

ធម៌ សុភាសិតសូត្រ ទី ៣ ។

សុត្តន្តសូត្រទី ៤

[២៩] ខ្ញុំទាន់ស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យ
មួយ ព្រះមានព្រះភាគ ច្រើននៅ ប្របន្ថែមស្តីនិយ្យៈ
សុត្តន្ត ក្នុងកោសលធម៌ ។ សម័យនោះឯង សុត្ត-
នកាយាទ្វាដោ ព្រាហ្មណ៍ ចូលក្នុង បំរើការចូលក្នុង ប្របន្ថែម
ស្តីនិយ្យ ។ សុត្តនកាយាទ្វាដោ លុះចូល
ក្នុង បំរើការចូលក្នុងច្រើនយ៉ាង ក៏ក្រោកចាកភាសនៈ
ក្រឡេកមើលសព្វទិសទាំង២ជុំវិញ ដោយគិតថា អ្នកណា
ថ្នាំ គ្រប់គ្រាន់របស់ជាសំណល់អតីតជីវិតនេះ ។

អន្តរា ទោ សុទ្ធិកការទ្វាដោ ព្រាហ្មណោ កកវន្តំ
 អវិទូរេ អញ្ញតៈស្មី វុត្តម្យលេ សសីសំ ចារុតំ ឯសំន្តំ
 ធិស្វាធន វាមេធន ហេតុធន ហេត្យសេសំ តហេត្វា ធម្ម-
 ណោធន ហេតុធន កមណ្ឌលុ(១) យេធន កកវា តេទុ-
 បសន្តមំ ។ អថទោ កកវា សុទ្ធិកការទ្វាដស្ស
 ព្រាហ្មណស្ស បទសន្តេធន សីសី វិវិ ។ អថទោ
 សុទ្ធិកការទ្វាដោ ព្រាហ្មណោ មុណ្ឌោ អយំ កវំ
 មុណ្ឌាកោ អយំ កវន្តំ តតោ(២) បុធន ឯវន្តុតកា-
 មោ អហោសិ ។ អថទោ សុទ្ធិកការទ្វាដស្ស
 ព្រាហ្មណស្ស ឯតទហោសិ មុណ្ឌាបំ ហិធកេត្វេ
 ព្រាហ្មណោ កវន្តំ យេទ្ធិចាហំ ទុបសន្តមំត្វា
 ជាតី មុធូយ្យន្តំ ។ អថទោ សុទ្ធិកការទ្វាដោ
 ព្រាហ្មណោ យេធន កកវា តេទុបសន្តមំ ទុប-
 សន្តមំត្វា កកវន្តំ ឯតទហោធន តីដទោ កវន្តំ ។

១ ១. កមណ្ឌលុ ធម្មត្វា ។ ២ ១. តតោ ។

សុទ្ធិកការទ្វាដព្រាហ្មណំ បានឃើញព្រះមានព្រះភាគតទី
 ដក្ខបំព្រះកាយគ្រូចាំងជ្រះសិរ្ស ប្របគល់ឈើមួយដើម
 ក្នុងទីជិត លុះឃើញហើយ ក៏កាន់យករបស់ជាសំណល់អំពី
 យ័ញ្ញាដោយដៃឆ្វេង កាន់យកស្រព្វគ្រប់ដោយដៃស្តាំចូលទៅ
 ក្រោមព្រះភាគ ។ លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ
 ប្រងំបើកព្រះសិរ្ស ដោយ (៣) សូរជើង ៤៩សុទ្ធិកការ-
 ទ្វាដព្រាហ្មណំ ។ លំដាប់នោះ សុទ្ធិកការទ្វាដព្រាហ្មណំ
 មានប្រាជ្ញាគ្រូរៀប អំពីទីនោះមកវិញ ដោយគិត
 ថា យីអី អ្នកដំបើងនេះ ជាអ្នកកំណាចទេតើ យីអី អ្នក
 ដំបើងនេះ ជាអ្នកកំណាចទេតើ ។ លំដាប់នោះ សុទ្ធិក-
 ការទ្វាដព្រាហ្មណំ មានសេចក្តីត្រិះយ៉ាងនេះថា ព្រាហ្មណំ
 ពួកខ្លះក្នុងលោកនេះ សូម្បីជាអ្នកកំណាចក៏មាន បើដូច្នោះ
 មានតែអត្តាអញ ចូលទៅស្មោះជាតំបុរៈ ។ លំដាប់
 នោះ សុទ្ធិកការទ្វាដព្រាហ្មណំ បានចូលទៅគាល់
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក្រាបបង្គំចូល
 សួរព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា អ្នកដំបើងមានជំនាញអ្វី ។

អដទោ ភគវា សុត្តន្តកថាវគ្គោ ព្រាហ្មណ៍
កាថាយេ អដ្ឋកាសិ

[៤៦] ន ព្រាហ្មណោ លោម្ហំ ន រាជបុត្តោ
ន វេស្សនយោ ធន កោមិ លោម្ហំ
កោត្តំ បរិញ្ញាយេ បុព្វជ្ជនាមំ
អភិញ្ញោ មន្ត ធរមិ លោកេ
សង្កាដកសិ អគហោ(១) ធរមិ
ធីត្តកេសោ អភិធិត្តតោ
អសិម្បមាថោ(២) នន ហណវេហិ
អគល្លំ មំ (ព្រាហ្មណ) បុព្វសំ កោត្តមញ្ញំ ។
បុព្វន្តំ វេ កោ(៣) ព្រាហ្មណោ ព្រាហ្មណេហិ
សហ ព្រាហ្មណោ លោ ភវន្តំ ។

ព្រាហ្មណោ ១ ទំ ព្រាហ្ម ២ ពញ ព្រាហ្ម អព្រាហ្មណ៍

១ ១. អគហោ ។ ២. អនហោ ។ ២ ១. អសិម្បមាថោ ។ ៣. ហ. វេហិ ។

លំដាប់នោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ ទ័តិសុត្តន្តក-
កាវុទ្ធព្រាហ្មណ៍ ដោយគាថា ដូច្នេះថា

[៤៦] ភគវាមនោមេតាព្រាហ្មណ៍ មនោមេតាពាជ
បុត្ត មនោមេតាវេស្សៈ បុតាវណ្ណៈ ណាម្បយកំមនោមេត
ភគវា បាទកំណត់ដឹង ខ្ញុំគោត្រចេសំព្វកបុព្វជ្ជន
ហើយជាអ្នកមិនខានកម្មលំ ប្រព្រឹត្តវេហើយព្រាហ្ម
កុតិលោក ភគវាភគវាអ្នកស្រ័យនៅ ទ័តិសង្ខដិ
មនោមេតាសច្ច័ប្រកាមំ ព្រាហ្មចាកសតំ ខានចិត្ត
ត្រជាក់ មិនជាបំបិទកំទ័តិកម្មទុស្ស កុតិលោក
(ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ ថ្វីកំ) អ្នកមកសាកសួរប្រសាចំពោះ
គោត្រ ដ៏មិនសមគួរទ័តិភគវា ។

(ព្រាហ្មណ៍ត្រាបខ្លួនថា) បត់ត្រអ្នកដ៏ចំរើន
ពួកព្រាហ្មណ៍នៃសាកសួរជាមួយនឹងពួកព្រាហ្មណ៍ថា
អ្នកដ៏ចំរើន ជាព្រាហ្មណ៍ ឬមនោមេតា ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) បើអ្នក
និយាយថា ខ្លួនអ្នកជាព្រាហ្មណ៍ ហើយនិយាយថា
ភគវា មនោមេតាព្រាហ្មណ៍ទេ ។ ព្រោះហេតុនោះ

តំ តំ សាវ័ត្តំ មុត្តាមិ តំបនំ ចកុវ័សធកុវ័ ។

កី ធិស្សីតា ឥសយោ មនុស្ស

ទត្តយា ព្រាហ្មណា ទេវតាចំ

យញ្ញមកាឃ្ម័សុ(១) មុដ្ឋន លោកេ ។

យនន្តកុ វេនកុ យញ្ញកាលេ

យស្សា ហុតិ លកេ ឥស្សីជ្ឈេតំ ព្រមិ ។

អន្តា ហិ ឥស្ស ហុតមិជ្ឈេ (ឥតិ ព្រាហ្មណា)

យំ តាធិសំ វេនតុំ អនុសាម

តុត្ថានិសាទញ្ញិ អនុស្សនេន

អញ្ញា ជនោ តុត្ថានិ បូរណសំ ។

១ ឧ.ប. យញ្ញមកាឃ្ម័សុ ។

គថាគសូមសុខោសាវ័ត្តសាស្ត្រ វេលមានបទ ព
មានអក្ខរៈ ៤៤ ខ័ណ្ឌ ។

(ព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលសួរថា) ពួកអស់ មនុស្ស
ក្សត្រិយ៍ ខ័ន្តព្រាហ្មណ៍ ជាច្រើន ក្នុងលោកនេះ
តាស្រីយហត្ថដូចម្តេច ទើបគាត់តែងឲ្យគ្រឿងយញ្ញ
ចំពោះពួកទេវតា ។

(ព្រះមានព្រហ្មាណត្រាស់ថា) គថាគកាល
ថា បុគ្គលណា ដល់ឲ្យចំបំផុតនៅដូចគ្នា ដល់ខ្លាវែង
(បុគ្គលនោះ) គប្បីបាត់ឲ្យគ្រឿងបូជាបេសំជនណា
ក្នុងកាលជាទីបូជា គ្រឿងបូជាបេសំជននោះ វាមិន
សម្រេច គឺមានផលច្រើន ។

(ព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា) ឲ្យព្រះអង្គបើយើងបុគ្គល
ណាមួយ ជាអ្នកដល់ខ្លាវែង ប្រហែលខ័ន្តព្រះអង្គ
គ្រឿងបូជាបេសំឲ្យព្រះអង្គនោះគឺសម្រេច ដោយពិត
ព្រោះមកពីឲ្យព្រះអង្គ មិនបានដូចប្រទេសនៃពួកដទៃ
ហែលខ័ន្តព្រះអង្គ ទើបដទៃទៀតហៅកាត់ឲ្យនិយាយ
ចូរទស្សនៈ បេសំឲ្យព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដក ជលិយស្ស ចហវគ្គស្ស ចក្ក្ឌ្ឌ សុត្តន្តបិដក

តស្មាភំហ ភំ ព្រាហ្មណ អនុន

អត្ថកោ ឧបសង្កម្ម បុច្ឆ

សង្កំ វិជ្ជមំ អនិយំ ឯវាសំ

អប្បវិធិ អភិវិទ្ធោ សុមេចំ ។

យញ្ញោ វគោហំ^(១)កោ តោតមយញ្ញំ យិដ្ឋកាមោ^(២)

ធាហំ បធាបាតំ អនុសាសតុ មំ ភំ

យតុ ហុតំ វិជ្ជុកេ ត្រហំ មេតំ ។

តេន ហំ ភំ ព្រាហ្មណ ឱនហស្សុ សោតំ

ធម្មំ កេ ធនសំស្សាមំ

មា ជាតិ បុច្ឆ ឧណកុ បុច្ឆ

កត្តា ហវេ ជាយតិ ជាតវេនោ

វិបាកុលំនោមំ មុច្ឆំ ធនំតោ

អាជានិយោ ហោតំ ហិវិជំសេនោ ។

១៩. ឃ. គោហំ ។ ២០. យិដ្ឋកាមោ ។ ឃ. យិដ្ឋកាមោ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សុត្តន្តបិដក ទី ៤

(ព្រះមាតាព្រះភាគត្រាស់ថា) ឆាលព្រាហ្មណ៍

ព្រោះហេតុនោះឯង អ្នកត្រូវការដោយប្រយោជន៍អ្នក

ចូលទៅសួរទ្ប់បុគ្គលអ្នកស្ងប់រង្វាប់ ប្រាសចាកផ្សែងគឺ

សេចក្តីគ្រោធ មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា

អ្នកម្នាក់ទៀតបានលោកអ្នកមានប្រាថ្នាល្អក្នុងសាសនា

នេះមិនខាន ។

(ព្រាហ្មណ៍ក្រាបបូលថា) បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមវិទ្យោ

ខ្ញុំព្រះអង្គក្រែកអរនឹងត្រឡឹងយញ្ញំ ធន់បូជាត្រឡឹងយញ្ញំ

ខ្ញុំព្រះអង្គមិនដឹង សូមព្រះអង្គជំរាប ប្រៀនប្រដៅខ្ញុំ

ការបូជាចំពោះបុគ្គលណាបានផលច្រើន សូមព្រះអង្គ

ប្រាប់បុគ្គលនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

(ព្រះមាតាព្រះភាគច្រឡឹងត្រាស់ថា) ឆាលព្រាហ្មណ៍

បើដូច្នោះ អ្នកចូរប្រឡងសោតប្បសាវ គឺជាគតនឹង

សំដែងធម៌ដល់អ្នក អ្នកកុំស្មោះថា សួរតែក្រីក្រត្រឡឹង

ប្រព្រឹត្តចុះ ភ្លើងតែងកើតអំពីអុស ព្រះវិហារសមុទិ

សូម្បីជាអ្នកមានត្រកូលថោកទាប វិមុត្តិជាអ្នកច្រឡឹង

កុលាភិកោតនិយៈ ហាមឃាត់តែសេដ្ឋីហំវិបាកវិវាទ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តនិដាគោ

សង្ខេប ធាត្តា ធម្មសា ទុរោតោ
 វេទន្តក្ខ វិសិកត្រឡាធម៌យោ
 កាលេន តេស្ម ហត្យំ បវេន្ទ
 យោ ព្រាហ្មណោ បុត្តបេត្តោ យជេជ ។
 យេ កាមេ ហិត្វា អកហា ជានិ
 សុសញ្ញតត្ថា តសវំ ទុដ្ឋំ
 កាលេន តេស្ម ហត្យំ បវេន្ទ
 យោ ព្រាហ្មណោ បុត្តបេត្តោ យជេជ ។
 យេ វិគរកា សុសមាហិត្តិយោ
 ធាត្តោ កហិត្តហណា បមុត្តោ
 កាលេន តេស្ម ហត្យំ បវេន្ទ(១) ។
 អាសដ្ឋមាជា វិចារន្តំ លោកេ
 សជា សតា ហិត្វា មមាយេតានំ
 កាលេន តេស្ម ហត្យំ បវេន្ទ(២) ។

១-២.ម. កសេន តេស្ម ហត្យំ បវេន្ទ យោ ព្រាហ្មណោ បុត្តបេត្តោ យជេជ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តនិដាគោ

(ធឫត្ថលណា) បានខ្លួនខ្លួនដោយបមេត្តសច្ចៈប្រកប
 ដោយការខ្លួនខ្លួនផ្ទៃ ជាអ្នកដល់នូវមគ្គញាណច្បាស់
 ជាច្រើននោះ។ បានប្រតិបត្តិមគ្គព្រាហ្មណៈ របស់
 ហើយ ព្រាហ្មណ៍ណា ព្រាហ្មណ៍ណា ហើយបូជា
 (ព្រាហ្មណ៍នោះ) គួរឱ្យទេយ្យធម៌ ចំពោះបុគ្គលនោះ
 ភាគកាលគួរ ។ ពួកជនណា បានលះបង់តាមចំណង
 ឡាយ មិនខានសេចក្តីប្រកាន់ មានចិត្តសង្រួមត្រង់
 ល្អដូចគ្នា ព្រាហ្មណ៍ណា ព្រាហ្មណ៍ណា ហើយបូជា
 គួរឱ្យទេត្តិណាបានចំពោះពួកជននោះ ក្នុងកាលគួរ ។
 ពួកជនណា ប្រាសចាកគម្រោង មានផ្ទៃដីនាំមុខ
 ល្អដូចជាព្រះទ្រ្តីជនចាកព្រះ ព្រាហ្មណ៍គួរឱ្យ
 ទេត្តិណាបាន ចំពោះពួកជននោះ ក្នុងកាលគួរ ។
 ពួកជនណា មិនជាបំប៉នក្រៃ ព្រោះព្រះសាសនា មាន
 ស្មារតីសព្វគ្រាល លះបង់នូវសេចក្តីប្រកាន់ ព្រាហ្មណ៍
 គួរឱ្យទេត្តិណាបានចំពោះពួកជននោះ ក្នុងកាលគួរ ។

សុត្តន្តបិដក ឧទ្ទិស្ស មហាវគ្គ បទដ្ឋ ពុទ្ធវិសុទ្ធិ

យោ ភាមេ ហិត្វា អភិកុល្យបារី
 យោ វេទំ ជាតីមរណស្ស អន្តិ
 បរិទ្ធកតោ ឧទកាវហនោ សីតោ
 ភជាគតោ អរហតិ បូរណសំ ។
 សមោ សមេហំ វិសមេហំ ទូរ
 ភជាគតោ ហោតិ អនន្តបញ្ញោ
 អន្ធមលំត្តោ នន កំ ហុរំ កំ
 ភជាគតោ អរហតិ បូរណសំ ។
 យម្ហំ ធន មាយា វសតី ធន មាសោ
 យោ វីតលោភោ អមមោ ធនលោ
 បទុទ្ធតោតោ អភិទិទ្ធតត្តោ
 យោ ព្រាហ្មណោ សោកមលំ អហាសិ
 ភជាគតោ អរហតិ បូរណសំ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សុទ្ធវិសុទ្ធិ ទី ៤

ព្រះភោគគណា បានលះបង់ទូរកំលេសកាម ជាអ្នក
 ប្រព្រឹត្តគ្របសន្តិកំ ខ្លឹមកុកាម ឬក៏ព្រះភោគគណា
 ដឹងច្បាស់ខ្លួនបំផុត នៃជាតិមរណៈ បានបរិទ្ធកតោ
 មានចិត្តត្រជាក់ដូចឆ្នាំងទឹក ព្រះភោគគណោ រើប
 គួរទទួលរៀនបូជាឈ្មោះបូរណសៈ ។ ព្រះភោគគ
 ស្មើដោយព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធចាតិឡាយ ដែលមានគុណស្មើ
 គ្នា ត្រូវអំពីពួកជនដែលមានគុណមិនស្មើ ទ្រង់មាន
 ប្រាជ្ញាដ៏មិនមានរឹបដុត មានគ្រូរំយង់ទំលាប់ចំពាក់ក្នុង
 លោកនេះនឹងលោកខាងមុខ ព្រះភោគគ រើបគួរ
 ទទួលរៀនបូជាឈ្មោះបូរណសៈ ។ មាយានឹងមាន
 មិនមាននៅក្នុងព្រះភោគគណា ព្រះភោគគណាប្រាស
 ចាកសេចក្តីលោភ មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ មិនមាន
 សេចក្តីប្រាថ្នា បានបរិទ្ធកតោសេចក្តីគ្រោធិ មានចិត្ត
 ត្រជាក់ ឬជាព្រះភោគគណា ជាអ្នកបរិណាសចលនា
 បាប បានលះបង់មន្ទិលភិសេចក្តីលោភ ព្រះភោគគ
 នោ រើបគួរទទួលរៀនបូជាឈ្មោះបូរណសៈ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស កុត្តនិបាត

ឯវេសនំ យោ មនសោ អហាសិ
 បរិក្កហា យស្ស ន សន្តំ តោចំ
 អនុចាដិយោនោ វេន វា ហរិ វា
 តថាគតោ អរហតិ បូរណសំ ។
 សមាហំតោ យោ ឧទតាវិ ឱរិ
 ធម្មញ្ច ញាសិ ធមរមាយ ឯដ្ឋយោ
 ទីណាសវោ អន្តមនេហាធារិ
 តថាគតោ អរហតិ បូរណសំ ។
 ភវាសវា យស្ស វេនិ ទព ច
 វិទូចំតា អន្តតតា ន សន្តំ
 ស វេនតូ សទ្ធជំ វិប្បមុត្តោ
 តថាគតោ អរហតិ បូរណសំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

ព្រះតថាគតណា បានលះបង់ទូរិកលេស ជាគ្រឿង
 គាស្រ័យនៅចិត្ត គឺកល្យាណចិត្ត ឬថាសេចក្តី
 ប្រកាន់ណាមួយ ក៏មាន ដល់ព្រះតថាគតណា
 ព្រះតថាគតនោះ ជាអ្នកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ក្នុង
 លោកនេះនឹងលោកទាំងមុខ ទើបគួរទទួលគ្រឿងឬជា
 ឈ្មោះបូរណសៈ ។ ព្រះតថាគតណា ជាអ្នក
 មានចិត្តកាំងមាំ បានឆ្លងឈ្មោះ បានដឹងដឹងដោយចិត្ត
 ដ៏ឧត្តម ជាអ្នកអស់ភាសវៈ ទ្រទ្រង់ក្នុងកាយជាទីចម្អិន
 ព្រះតថាគតនោះ ទើបគួរទទួលគ្រឿងឬជា ឈ្មោះ
 បូរណសៈ ។ ភវាសវៈទាំងឡាយផង វាចាគាត្រក់
 ផង ដែលព្រះតថាគតណា កំចាត់បង់ហើយ ដល់
 ទូរិកកាំងនៅមិនបាន គឺជាមិនមាន ព្រះតថាគតនោះ
 ជាអ្នកបានខ្លៅទេ មានចិត្តជុំគោរពដ៏ មានទទួលជា
 ដើមទាំងអស់ទើបគួរទទួលគ្រឿងឬជាឈ្មោះបូរណសៈ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មបទសូត្រ មហាវគ្គសូត្រ ចន្ទគ្គី សុត្តន្តសុត្ត

សង្កាតិកោ យស្ស ន សន្តិ សង្កា

យោ ហនសត្តេសុ អនាធសត្តោ

ធុត្តំ(១) បរិពាយ សទេត្តវគ្គំ

តថាគតោ អរហតិ បូជន្តសំ ។

អាសំ អន់ស្សាយ វិវេកធស្សី

បរវេជ្ជយំ ធិដ្ឋមុចាតិវត្ថោ

អាម្មណា យស្ស ន សន្តិ កោចិ

តថាគតោ អរហតិ បូជន្តសំ ។

បរោមរា(២) យស្ស សមេត្ថំ នម្មា

វិច្ឆយំតា អត្តកតា ន សន្តិ

សត្តោ ឧចាហនត្ថាយេ វិមុត្តោ

តថាគតោ អរហតិ បូជន្តសំ ។

១ អ. វុត្តា ២ ។ ខ. បរោមរា ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សុត្តន្តសូត្រ ទី ៤

កិលេស ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ចាំជំឿន មិនមានដល់

ព្រះតថាគតណា ព្រះតថាគតណា ពន្លឺផ្កាផ្កាភិលេស

ជាគ្រឿងជាប់ចំពាក់ កាលពួកសត្វជាប់ ដោយមាន៖

ព្រះអង្គក៏មិនជាប់ ដោយមាន៖ បានកំណត់ដឹងខ្លួន

ទុក្ខព្រមចាំនឹងក្បែរក្បែរ គឺហេតុនឹងបង្កើន ព្រះតថាគត

នោះ រើបង្កទទួលគ្រឿងបូជា ឈ្មោះបូជន្តសៈ ។

ព្រះតថាគតណា មិនកស្រយ ខ្ញុំសេចក្តីប្រាថ្នា

ឃើញខ្ញុំព្រះចំពាក់ជាធម៌ស្ងប់ស្ងាត់ ប្រព្រឹត្តកន្លងខ្លួន

មិនចង់ដឹងដែលដឹងទៀតសប្បីរឿងដឹង ធម៌ចាំជំឿន

ណាមួយជាអាម្មណ៍ជាប់ច្រើន មិនមានដល់ព្រះតថា

គតណា ព្រះតថាគតនោះ រើបង្កទទួលគ្រឿងបូជា

ឈ្មោះបូជន្តសៈ ។ ធម៌ចាំជំឿន ចាំនឹងក្បែរ

ដឹងក្បែរក្រៅ មិនមាន ដែលព្រះតថាគតណា បាន

ក្រាស់ដឹង កំចាត់បង់ហើយ ជាធម៌ដល់ខ្ញុំភិយា

តាំងនៅមិនបាន គឺជាបិទបាទ ព្រះតថាគតនោះ ជា

អ្នកមានចិត្តស្ងប់មានចិត្តផ្អែកស្រឡះ ព្រោះអស់ទៅនៃ

ទុក្ខនោះ រើបង្កទទួលគ្រឿងបូជាឈ្មោះបូជន្តសៈ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

សំយោជនំ ជាតិទយន្តស្សី
 យោ ចាទុមំ ភកបដំ អសេសំ
 សុត្តោ ចិន្ទោសោ វិមលោ អកាសោ(១)
 តថាគតោ អរហតិ បូជន្តសំ ។
 យោ អត្តចាត្វាមំ ជាទុបស្សនំ
 សអាហារោ ទុដុតតោ មិត្តតោ
 ស វេ អនេដោ អចំលោ អកាសោ
 តថាគតោ អរហតិ បូជន្តសំ ។
 ភោហាត្រា យស្ស ច សន្តិ កោចិ
 សត្វេសុ ច ម្កេសុ ច ញាណធម្មំ
 សវិញ្ញ អន្តិមំ ជាវេតិ
 ចត្តោ ច សន្តោចិមនុត្តរំ សិវំ
 ឯត្តារាគ យក្ខស្ស សុដ្ឋិ

• ១. ម. អកាសោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ព្រះគោតមណ បានឃើញខ្ញុំដើម ជាទីអស់ទៅខែ
 សំយោជនៈដង ឃើញខ្ញុំដើម ជាទីអស់ទៅខែជាតិ
 ដង បានបន្ទោបន្ទីខ្ញុំខ្លួនខែពនៈ មិនមានសេសសល់
 ជាអ្នកបរិសុទ្ធ មិនមានទោស ប្រាសចាកមន្ទិល
 តាំងមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ព្រះរាជគភ៌នោះ ទើបគួរ
 ទទួលគ្រឿងបូជាឈ្មោះបូជន្តសៈ ។ ព្រះគោតម
 ណមិនឃើញខ្លួន(១) ដោយខ្លួនឯង ជាអ្នកមានចិត្ត
 តាំងតាំ មានចិត្តប្រព្រឹត្តទៅត្រង់ មានចិត្តនឹងជឿ
 ព្រះគោតមនោះ បានព្រះវិញ្ញាណក្ខន្ធគឺ មិននិស្ស
 មិនសន្សើយ ទើបគួរទទួលគ្រឿងបូជាឈ្មោះបូជន្តសៈ ។
 សករាជមិទាំងឡាយ ដែលមានមាហៈ ជាហេតុ
 ណាមួយ មិនមានដល់ព្រះគោតមណ ព្រះគោតម
 ណ បានឃើញដោយប្រាថ្នា ក្នុងដើមតាំងឡាយ
 តាំងក្នុង ដោយទ្រង់ខ្ញុំសរសើរជាទីបំផុតតាំងសម្រេច
 ខ្ញុំសម្តែងញាណ ជាគ្រឿងស្វែងយ៉ាងប្រសើរ ព្រះ
 អង្គមានសេចក្តីបរិសុទ្ធ យ៉ាងអស់ដើង ត្រឹមប៉ុណ្ណោះ

• ឃើញខ្លួនខ្លួនខ្លួនខ្លួន ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សុត្តន្តបិដក ទី ៤
 (តថាគតា អរហតិ បូរណសំ) ។
 ហុតត្ថ មឃ្លំ ហុតមត្ត សង្ខំ
 ឃើ កាតិសំ វេទកុដំ អលត្ថំ
 ព្រហ្មា ហំ សក្កំ បដិគណ្ណាតុ មេ ភគវា
 កុត្តតុ មេ ភគវា បូរណសំ ។
 កាតាភីតិ មេ អកោដធម្យំ
 សម្មស្សតំ ព្រាហ្មណ ធនេ ធម្មោ
 កាតាភីតិ បទុទន្តំ ពុទ្ធា
 ធម្មេ សតិ ព្រាហ្មណ វត្តិវេសា ។
 អញ្ញោ ច កេវលីនំ មហេសី
 ទីណាសវំ កុត្តត្ថវុបសន្តំ
 អន្ធនោ ចានេន ឧបដ្ឋេហស្សំ
 ទេន្ទ្រិ កំ បុត្រាបេត្តស្ស ហោតិ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សុត្តន្តបិដក ទី ៤
 (ព្រះតថាគតា ទើបគួរទទួល ខ្លួនគ្រឿងបូជា
 ឈ្មោះបូរណសៈ) ។
 (ព្រាហ្មណ៍ប្រះបទូលថា) ការបូជាបេសំខ្ញុំព្រះគង្គ
 ជាការបូជាមានផលពិត ។ ព្រោះខ្ញុំព្រះគង្គបានបុគ្គល
 អ្នកផល់ខ្លួន ប្រហែលនឹងព្រះគង្គ ហេតុនេះសូមព្រះ
 មានព្រះភាគ ជាបន្ទាល់ដ៏ប្រសើរ ទទួលគ្រឿងបូជា
 បេសំខ្ញុំព្រះគង្គ សូមព្រះមានព្រះភាគ សោយគ្រឿង
 បូជាឈ្មោះបូរណសៈ បេសំខ្ញុំព្រះគង្គ ។
 (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) តថាគត
 មិនគួរបរិភោគភោជន ដែលបានមកពីការពោល
 គាថាទេ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍ នេះមិនមែនជាធម្មតា
 បេសំគួរបុគ្គលអ្នកឃើញ (ធម៌) ទេ ព្រះត្រង់ទាំងឡាយ
 តែងបន្ទោបង្ខំខ្លួនពោល ដែលពោលគាថា ម្ចាស់
 ព្រាហ្មណ៍ កាលបើធម៌មានហើយ នេះឯងជាគ្រឿង
 ចិត្តិមជ្ជិក ។ អ្នកចូរចិត្តបង្កើត បុគ្គលជាទីណា-
 ស្រព មានកុណីដ៏បំប្លែង អ្នកស្វែងរកខ្លួនកុណីដ៏ធំ
 អ្នកស្វាមីសេចក្តីរំភើបដោយបាយន័ន្ទទឹកដ៏ទៃ ព្រោះ
 ថា នោះជាទុក្ខ បេសំបុគ្គលអ្នកប្រាថ្នាបុណ្យ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តនិកាយ

សាធាហំ កក្កា ភត្ថា វិជ្ជាញំ

យោ ធនុក្កំណំ កុញ្ញោយ្យ មាណសស្ស

យំ យញ្ញកាលេ បរិយេសនាបោ

បប្បយ្យ(១) កវ សាសនំ ។

សាម្ពា យស្ស វិភត្តា ធនុក្កំ យស្ស អនាវិលំ

វិប្បមុត្តោ ច កាមេហំ ចិច្ចំ យស្ស បន្ធនំ

សីមន្តានំ វិនេកាវំ ជាតំមរណាការិធំ

មុទិ ខោនយ្យសឡធំ កាណសំ យញ្ញមាគតំ

កក្កាដី វិនយន្តាន បន្ទាលិកា នមស្សថ

បូជេថ អន្ធានេន ឯវំ វស្សន្តំ ធនុក្កំណា ។

១ ឃ. បញ្ច ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តនិកាយ

(ប្រាហ្មណ៍ប្រាបទ្ធពរា) បត់ត្រព្រះមាតាព្រះភាគ

សូមទ្រង់ព្រះមគ្គាប្រាស ទក្ខិណេយ្យបុគ្គលណា គួរ
បរិភោគទក្ខិណា បានរបស់បុគ្គលដូចជាខ្ញុំព្រះអង្គ ខ្ញុំព្រះ
អង្គបានដល់ខ្ញុំសាសនាព្រះអង្គស្វែងរកទក្ខិណេយ្យ-
បុគ្គលណា ខឹងចំណុចប្រឆាំងកាលដែលយូរ ខ្ញុំព្រះ
អង្គជីវិតច្បាស់ (ខ្ញុំទក្ខិណេយ្យបុគ្គលនោះ) ដោយ
ប្រការដូច្នោះ ។

(ព្រះមាតាព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា) សេចក្តីប្រណាំង
ប្រជែង របស់បុគ្គលណា ពេទ្រាសហើយផង ឬចិត្ត
របស់បុគ្គលណា ប៉ិនឆ្កែក់ផងបុគ្គលណាផុតស្រឡៅទៅ
កាមចាំងឡាយផង សេចក្តីរើសអើង ដែលបុគ្គលណា
បន្ទោបង់ហើយផង អ្នកចាំងឡាយ ចូរបំបាត់ខ្ញុំការក្រញូវ
មុខ ហើយផ្គត់អត្តាលំអមស្តារ ឬជាបុគ្គលអ្នកខ្លាចខ្លាច
ពួកបុគ្គល ខឹងសត្វបុគ្គលអ្នកជីវិតច្បាស់ ខ្ញុំជាតិខឹង
មរណៈ ជាអក្ខប្រាជ្ញ បរិបូណ៌ ដោយប្រាជ្ញា ប្រាកដ
ដូច្នោះ មកកាន់វិជ្ជាជីវិតនោះ ដោយម្តងបំណិខឹងចិត្ត
កាលបើយ៉ាងនេះទក្ខិណា បានចាំងឡាយ វាមិនសម្រេច។

សុត្តន្តបិដក ធម្មបទដ្ឋកថា មហាបទដ្ឋកថា

ពុទ្ធា ករំ អរហតំ បូជន្តសំ បុព្វាត្ថក្កមនុត្តរំ
អាធារោ សព្វលោកស្មី^(១) កោតោ និព្វំ មហាបូជន្តិ។

(៤៧) អថ ទោ សុន្តិកការាទ្វាដោ ព្រាហ្មណោ
កកវន្តំ ឯកធាវច អតិក្កន្តំ កោ កោតម
អតិក្កន្តំ កោ កោតម សេយ្យងាមិ កោ កោតម
និក្កន្តនិ វា ទុក្កន្តេយ្យ បដិច្ចន្តំ វា វិវេយ្យ
មុឡស្ស វា មត្តំ អាជីក្ខេយ្យ អនុការេ វា
តេលប្បដ្ឋោតំ ជារយ្យ ចក្កមន្តោ រូបាជំ នក្ខន្តិតំ
ឯវេរំ កោតោ កោតមេន អនេកាចរិយាយេន
នម្មោ បកាសិតោ ឯសាហំ កវន្តំ កោតមំ
សរណំ កត្វាមិ នម្មត្ថា ក៏កុសឡត្ថា លកេយ្យងា
កោតោ កោតមស្ស សន្តិកេ បព្វជំ លកេយ្យំ
ទុបសម្បន្តំ ។ អលតុ ទោ សុន្តិកការាទ្វាដោ
ព្រាហ្មណោ កកវកោ សន្តិកោ បព្វជំ អលតុ
ទុបសម្បន្តំ ។ បេ ។ អញ្ញតរោ ទោ បធាយេស្មា
សុន្តិកការាទ្វាដោ អរហតំ អរហសីតិ ។

សុន្តិកស្មន្តិ ចន្តំ ។

១ ទ. ម. សព្វលោកស្ស ។

សុត្តន្តបិដក មហាបទដ្ឋកថា មហាបទដ្ឋកថា

(ព្រាហ្មណ៍ក្រាបទូលថា) ព្រះពុទ្ធដ៏ចំរើន ព្រះអង្គ
ជាបុព្វាត្ថក្កដ៏ប្រសើរ គួរទទួលគ្រឿងក្នុងការបូជា
ឡាសៈ ជាភារបូជា ក្នុងលោកទាំងអស់ ទាន់ដល់
បុគ្គលទី១ ហើយចំពោះព្រះពុទ្ធដ៏ចំរើន មានផលច្រើន ។

(៤៨) សំដៅចំពោះ សុន្តិកការាទ្វាដោ ព្រាហ្មណ៍ បានក្រាបទូល
ព្រះមានព្រះភាគដូច្នោះ បត់គ្រូព្រះភាគដ៏ចំរើន ច្បាស់រលកណាស់
បត់គ្រូព្រះភាគដ៏ចំរើន ច្បាស់រលកណាស់ បត់គ្រូព្រះភាគដ៏ចំរើន
ធម៌ដែលព្រះភាគដ៏ចំរើនសំដែងហើយ ដោយអនេកបរិយាយ ដូចជាគេ
ផ្លាស់ប្តូររបស់ដែលផ្គត់ ឬបើកបញ្ចេញរបស់ដែលកំបាំង កុំឲ្យមានសោត
ដូចគេប្រាប់ផ្លូវដល់មនុស្សវិនិច្ឆ័យ ឬដូចជាគេច្រាលប្រើប្រាស់ប្រតិបត្តិក្នុង
ទីនីតិ ដោយគិតថាឲ្យពួកមនុស្សមានភ្នែកមើលឃើញប្រចាំទ្វារយ បាន
ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ សូមដល់ព្រះភាគដ៏ចំរើនផង ព្រះធម៌ផង ព្រះកិត្តិសន្ធិ
ផង ជាសរណៈ ខ្ញុំព្រះអង្គ គួរបានទូលបង្គំ គួរបានទូលបសម្បទា ក្នុង
សំណាក់ព្រះភាគដ៏ចំរើន ។ សុន្តិកការាទ្វាដោ បានបង្គំ
បានទុបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។ បេ ។ បណ្តាព្រះអរហន្ត
ទាំងឡាយ ព្រះសុន្តិកការាទ្វាដោដ៏មានអាយុ ក៏ជាព្រះអរហន្តមួយដែរ ។

ចប់ សុន្តិកការាទ្វាដោស្មន្តិ ២ ។

បញ្ចម៍ មាយសុត្តំ

(៤៨) ឯវម្មេ សុត្តំ ។ ឯកំ សមយំ កកក
 រាជគហោ វិហារតិ តំជ្ឈក្សដេ បព្វតេ ។ អដោ
 មាយោ មាលារេ យេន កកក កេនុបសង្កម៌
 ឧបសង្កម៌ត្វា កកកសុត្តិ សម្មាទិ សម្មាទដ្ឋយំ
 កដំ សាកណ្ណំយំ វិភិសារេត្វា ឯកមន្តំ ឯសិទិ ។
 ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធា ចោ មាយោ មាលារេ
 កកកន្តំ ឯកនរោច អហត្ថំ កោ កោតម
 ឆាយកោ ឆានបតិ វន្តា យោឆយោកោ ឆម្មេន
 កោតេ បរិយេសាមិ ឆម្មេន កោតេ បរិយេសិត្វា
 ឆម្មលទ្ធមហំ កោតេហំ ឆម្មាទិកតេហំ ឯកស្សបិ
 ឆនាមិ ទ្វិទ្ធម្យំ ឆនាមិ តិល្លាម្យំ ឆនាមិ ពត្ថទ្ធម្យំ
 ឆនាមិ បញ្ចទ្ធម្យំ ឆនាមិ ឆទ្ធម្យំ ឆនាមិ សត្តទ្ធម្យំ
 ឆនាមិ អដ្ឋទ្ធម្យំ ឆនាមិ ទវទ្ធម្យំ ឆនាមិ ទសទ្ធម្យំ
 ឆនាមិ វិសាយបិ ឆនាមិ តិសាយបិ ឆនាមិ

មាយសុត្ត ទី ៥

(៤៨) ឡំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាតា
 ព្រះភាគ ទ្រង់នឹងនៅនាគ្នានឹងជួរក្នុង ជិតក្រុងឯជម្រី ។ គ្រាមាន
 មាយាធាត បានចូលទៅគាល់ព្រះមាតាព្រះភាគ សុខចូលទៅដល់
 ក្រាបបង្គំចូលសំលោតសំណាល ជាមួយនឹងព្រះមាតាព្រះភាគ សុខបញ្ចប់
 ពាក្យក្នុងពេល គួរលើកហើយ ក៏ក្នុងយក្ខនិសមគួរ ។ មាយ-
 មាធាត សុខក្នុង ក្នុងនិសមគួរហើយ បានក្រាបបង្គំចូលព្រះមាតា
 ព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមាតាមដ៏ចម្រើន ឡំបាទស្តាប់នាយក ជាទាន-
 បតិ អ្នកដ៏ធំឲ្យពាក្យពេចន៍ (របស់ស្តេច) អ្នកគួរឲ្យសូមទាន ស្វែងរក
 ឲ្យភាគៈទាំងឡាយភាគដ៏មិ លុះឡំបាទស្តាប់ស្វែងរកភាគៈទាំងឡាយភាគ
 ដ៏មិបានហើយ (ក៏យក) ឲ្យភាគ ទាំងឡាយ ដែលបានមកភាគដ៏
 សម្រេចមកភាគដ៏មិនាន ឲ្យដល់បុគ្គលម្នាក់ៗ ឲ្យដល់បុគ្គលពីរនាក់ៗ
 ឲ្យដល់បុគ្គល ៣ នាក់ៗ ឲ្យដល់បុគ្គល ៤ នាក់ៗ ឲ្យដល់បុគ្គល
 ៥ នាក់ៗ ឲ្យដល់បុគ្គល ៦ នាក់ៗ ឲ្យដល់បុគ្គល ៧ នាក់ៗ
 ឲ្យដល់បុគ្គល ៨ នាក់ៗ ឲ្យដល់បុគ្គល ៩ នាក់ៗ ឲ្យដល់បុគ្គល
 ១០ នាក់ៗ ឲ្យដល់បុគ្គល ២០ នាក់ៗ ឲ្យដល់បុគ្គល ៣០ នាក់

សុត្តន្តបិដក ឧទ្ទិស្ស មហាវគ្គស្ស បញ្ចមំ ហិយសុត្តំ

ឧត្តាជ្ឈីសាយមិ ននាមិ បញ្ញាសាយមិ ននាមិ
 សតស្សមិ ននាមិ ភិយ្យាមិ ននាមិ កត្វាហំ
 ភោ ភោតម ឯវំ ននន្តោ ឯវំ យនេន្តោ(១)
 តហំ បុត្តំ បសវីតីតិ ។ តក្ស ភំ មាលាវ
 ឯវំ ននន្តោ ឯវំ យនេន្តោ តហំ បុត្តំ បសវ-
 សំ ។ យោ ទោ មាលាវ ឆាយភោ ឆាធបតិ
 វន្តោ យាធយោភោ ធម្មេន ភោតេ បរិយេសតិ
 ធម្មេន ភោតេ បរិយេសិត្វា ធម្មលទ្ធមហំ ភោតេហំ
 ធម្មាធិកេតេហំ ឯតស្សមិ ននាតិ ។ បេ ។
 សតស្សមិ ននាតិ ភិយ្យាមិ ននាតិ តហំ ភោ
 បុត្តំ បសវីតីតិ ។ អធិទោ មាយោ មាលាវ
 កកវន្តំ តាថាយ អជ្ឈកាសិ

(២៨) ឬប្រាមហំ ភោតមិ(២)វន្តំ (វីតិ មាយោ មាលាវ)

កាសាយវាសិ អតហំ ចរន្តំ

១. ម. យន្តន្តោ ។ ២. បុត្តមហំ ហេ តោមិ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ មាយសុត្ត ទី ៤

ខ្លះ ឡឯលំបុគ្គល ២០ ឆាក្នុង ខ្លះ ឡឯលំបុគ្គល ៨០ ឆាក្នុង
 ឡឯលំបុគ្គលមួយឆាក្នុង ឡឯលំបុគ្គលច្រើនជាងនោះខ្លះ បព៌ត្រ
 ព្រះភោតមជ្ឈិមំ កាលខ្ញុំព្រះអង្គឡឯនោះ ឬជាយ៉ាងនេះ តើបាន
 បុណ្យច្រើនដែរឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ក្រាស់ថា អើបាលាភ
 កាលបើអ្នក ឡឯនោះ ឬជាយ៉ាងនេះ វែងបានបុណ្យ
 ច្រើន ។ ម្ចាស់មាលាភ បើតាមភ ទានចតិ អ្នកជំនុំពាក្យពេចន៍
 (បេស័ស្តម) អ្នកអនុវត្តសូមបាន ដែលស្វែងរកភោតៈទាំងឡាយតាម
 ធម៌ លុះស្វែងរកភោតៈទាំងឡាយតាមធម៌ហើយ (ភិយក) ភោតៈ
 ទាំងឡាយតាមធម៌ សម្រេចមកតាមធម៌នោះ ឡឯលំបុគ្គលម្នាក់
 ខ្លះ ។ បេ ។ ឡឯលំបុគ្គលមួយឆាក្នុង ឡឯលំបុគ្គលច្រើនជាង
 នោះខ្លះ តាមភោតៈ វែងបានបុណ្យច្រើន ។ លំដាប់នោះ
 មាយាបាលាភ បានក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគដោយភាពដូច្នេះថា

(២៩) ខ្ញុំសូមទូលសូត្រព្រះភោតម ព្រះអង្គ
 ទ្រង់ប្រាប់បន្តពាក្យពេចន៍ ទ្រង់កាស្រយាវដោយ
 សំគង់ភាសាយៈ មិនមានផ្ទុះ គ្រាប់រាវផ្សេង ។
 ត្រាហស្តណា ជាម្ចាស់ទាន អនុវត្តសូមបាន

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

យោ យាចយោកោ នាធម្មតី គហដ្ឋោ

បុត្តាភិក្ខោ យេជនំ បុត្តាបេត្តោ

ននំ បរេសំ វេទ អន្ធមាមំ

កាដិ ហុតំ យេជនាធម្មេ សុដ្ឋេ ។

(យោ) យាចយោកោ នាធម្មតី គហដ្ឋោ (មាយាតិ ភកក)

បុត្តាភិក្ខោ យេជនំ បុត្តាបេត្តោ

ននំ បរេសំ វេទ អន្ធមាមំ

អាកាធមេ នត្ថុណោយ្យេហិ កាដិ ។

(យោ) យាចយោកោ នាធម្មតី គហដ្ឋោ (វិគំ មាយា

ហណោ)

បុត្តាភិក្ខោ យេជនំ បុត្តាបេត្តោ

ននំ បរេសំ វេទ អន្ធមាមំ

អត្ថុហិ វេ ភកក នត្ថុណោយ្យេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ជាអក្ខត្រកោ ដោយបុណ្យ ប្រាថ្នាបុណ្យ កាលឲ្យ

ឲ្យបាយទឹក ឬជាដល់ពួកជនដទៃទៀតលោកនេះ កា
ឬជាបេសបុគ្គលដែលបូជានេះ តើបរិសុទ្ធជ្រាវម្លាត ។

(ព្រាហ្មណ៍ព្រាហ្ម ទ្រង់ក្រាស់ថា) អាល

ហណោ ត្រហស្ថ (ណា) ជាម្ចាស់ទាន ឬរេសូម

បាន ជាអក្ខត្រកោ ដោយបុណ្យ ប្រាថ្នាបុណ្យ

កាលឲ្យ ឲ្យបាយទឹក ឬជាដល់ពួកជនដទៃទៀត

លោកនេះ ត្រហស្ថបាតដង្ហែង ឬប្រញាំងទុក្ខ

ណោយបុគ្គលតាំងឡាយឲ្យស្រេកអរបាន ។

(នាយហណោ ត្រាបទូលថា) ត្រហស្ថ (ណា)

ជាម្ចាស់ទាន ឬរេសូមបាន ជាអក្ខត្រកោដោយ

បុណ្យ ប្រាថ្នាបុណ្យ កាលឲ្យឲ្យបាយទឹក

ទឹក ឬជាដល់ពួកជនដទៃទៀតលោកនេះ បពិត្រព្រះ

មានព្រាហ្មណ៍ សូមព្រះអង្គប្រាប់ឲ្យទុក្ខណោយបុគ្គល

តាំងឡាយ (បេសបុគ្គលនោះ) ចំពោះព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មបទសូត្រ មហាវគ្គ មគ្គ មាយសុត្តន្ត

យេ វ អលត្តា^(*)វិចារន្តំ លោកេ

អនិក្ខតា កោវលំនោ យតត្ថា

កាលេន តេសុ ហព្យំ បវេជ្ជ

យោ ព្រាហ្មណោ ធម្មាមេត្តោ យជេជ ។

យេ សទ្ធសំយោជននទ្ធនដ្ឋនា

នត្ថា វិធម្មតា អនិយា ធិរាសា

កាលេន តេសុ ហព្យំ បវេជ្ជ

យោ ព្រាហ្មណោ ធម្មាមេត្តោ យជេជ ។

យេ សទ្ធសំយោជនវិចារន្តំ

នត្ថា វិធម្មតា អនិយា ធិរាសា

កាលេន តេសុ ហព្យំ បវេជ្ជ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ៣ មាយសុត្តន្ត ៥

(ព្រះមានព្រះភាគច្រើនស្រស់ថ្លា) ពួកជនណា

មិនមានចិត្តជាប់ជំពាក់ក្នុងលោក មិនមានកង្វល់ មាន

កិច្ចសម្រេចហើយ ជាអ្នកស្របគ្រប់ចិត្ត ព្រាហ្មណ៍

ណា ប្រាថ្នាបុណ្យហើយបូជា ព្រាហ្មណ៍នោះ គួរ

បរិច្ចាគទុក្ខណាបាន ចំពោះពួកជននោះ ភាវណាគួរ ។

ពួកជនណា បានផ្តល់ចំណង់អំពីសំយោជនៈ ទាំង

ក្នុង ជាអ្នកបានទទួលផ្លូវនៃ មានចិត្តផុតស្រឡះ

មិនមានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ព្រាហ្មណ៍ណា

ប្រាថ្នាបុណ្យហើយបូជា ព្រាហ្មណ៍នោះគប្បី បរិ-

ច្ចាគទុក្ខណាបាន ចំពោះពួកជននោះ ភាវណាគួរ ។

ពួកជនណា ផុតស្រឡះ ចាកសំយោជនៈ ទាំងក្នុង

ជាអ្នកបានទទួលផ្លូវនៃ មានចិត្តផុតស្រឡះ មិន

មានទុក្ខ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា ព្រាហ្មណ៍គួរបរិច្ចាគ

ទុក្ខណាបាន ចំពោះពួកជននោះ ភាវណាគួរ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ភកត្យ ទោសត្យ បហាយ នោហំ
 ទីណាសកំ វុសំតត្រញ្ញចរិយា
 តាសេន តេសុ ហត្យំ បវេន្នេ ។
 យេសុ ន មាយា វសតី ន មាថា
 ទីណាសកំ វុសំតត្រញ្ញចរិយា
 តាសេន តេសុ ហត្យំ បវេន្នេ ។
 យេ វីតលោកា អមហា ជិវសា
 ទីណាសកំ វុសំតត្រញ្ញចរិយា
 តាសេន តេសុ ហត្យំ បវេន្នេ ។
 យេ វេ ន ឥណ្ឌាសុ ឧតាភិបន្នា
 វិតរេយ្យ ឌុយំ អមហា ចរន្តិ
 តាសេន តេសុ ហត្យំ បវេន្នេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

(ពួកជនណា) បានលះបង់ភកៈផង ចោលផង មាហៈ
 ផង មានកាសវៈអស់ហើយ មានមន្តព្រហ្មចារ្យ
 ប្រព្រឹត្តចេះហើយ ព្រាហ្មណ៍ គួរបរិច្ចាគទុក្ខណាបាន
 ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ ។
 ការបើទុក្ខនោះសព្វខ្លះ ខ្លះការប្រកាន់ មិនមាន
 នៅ ក្នុងពួកជនណា ដែលមានកាសវៈអស់ហើយ
 មានមន្តព្រហ្មចារ្យប្រព្រឹត្តចេះហើយ ព្រាហ្មណ៍ គួរបរិ-
 ច្ចាគទុក្ខណាបាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ ។
 ពួកជនណា ប្រាសចាកសេចក្តីលោភ មិន
 ប្រកាន់ មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា មានកាសវៈ
 អស់ហើយ មានមន្តព្រហ្មចារ្យ ប្រព្រឹត្តចេះហើយ
 ព្រាហ្មណ៍ គួរបរិច្ចាគទុក្ខណាបាន ចំពោះពួកជន
 នោះ តាមកាលគួរ ។
 ពួកជនណា មិនដល់នូវការពាក់ព័ន្ធ ក្នុងកណ្តា
 ទាំងឡាយ មិនប្រកាន់ហើយ ត្រូវអន្តរាគមន៍ ព្រាហ្មណ៍គួរ
 បរិច្ចាគទុក្ខណាបាន ចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋយស្ស បហវគ្គស្ស បធាដ្ឋមំ មាឃសុត្តំ

យេសំ ឥណ្ឌា នន្តិ កុហិត្យំ លោកោ
 ភវំភវាយេ នន វា ហុំ វា
 កាលេន តេសុ មាត្យំ បវេន្ធ ។
 យេ កាមេ ហិត្វា អគហា ចរន្តិ
 សុសញ្ញតត្តា ភសវំ ទុដ្ឋំ
 កាលេន តេសុ មាត្យំ បវេន្ធ ។
 យេ វីរភកា សុសមាហិតិជ្រិយា
 ចរន្តាវ វាហុតហាលា មមុត្តោ
 កាលេន តេសុ មាត្យំ បវេន្ធ ។
 សមិតាវិនោ វីរភកា អតោចា
 យេសំ ឥត្តំ នន្តិ នន វិម្មហាយ
 កាលេន តេសុ មាត្យំ បវេន្ធ ។
 ជហេត្វា ជាតិមរណំ អសេសំ
 កាដន្ត្រី(១) សទ្ធមុចាទិវត្តា
 កាលេន តេសុ មាត្យំ បវេន្ធ ។

១ ឃ. កប្បកន្ធ ។

សុត្តន្តបិដក បហវគ្គ ទី ៣ មាយស្សត្រ ទី ៨

កណ្តារបស់ពួកជនណា ដើម្បីកើតមាន ពៅទៀត
 ក្នុងលោកនេះ ឬលោកខាងមុខណាមួយ មិនមែនទេ
 ព្រាហ្មណ៍ គួរបរិច្ចាគទុក្ខណាទាន ចំពោះពួកជននោះ
 តាមកាលគួរ ។

ពួកជនណា ពុទ្ធលះបង់កាមចាំឡាយ ជាអ្នកមិនមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ សង្រួម ចំក្តីត្រង់ល្អដូចគ្នា ព្រាហ្មណ៍
 គួរបរិច្ចាគទុក្ខណា ទានចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ ។

ពួកជនណា ប្រាសចាកពន្លះ មានវង្វែយអម្បស់មាំល្អ
 ដូចព្រះចន្ទ្រវិដលដុតស្រឡះចាកពហុព្រះ ព្រាហ្មណ៍
 គួរបរិច្ចាគទុក្ខណា ទានចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ ។

ពួកជនណា ជាអ្នកស្ងប់ចាកភិលេស ប្រាសចាកពន្លះ
 មិនមានសេចក្តីគ្រោធ គឺរបស់ជនណាមិនមាន ព្រោះ
 លះបង់(ខ្លាំង) ក្នុងលោកនេះ ព្រាហ្មណ៍ គួរបរិច្ចាគ
 ទុក្ខណា ទានចំពោះជននោះ តាមកាលគួរ ។

ពួកជនណា លះបង់ជាតិទីវិមរណៈ មិនមានសេស
 សល់ ច្រើនដុតសេចក្តីភ័យខ្លាចប្រយោនី ព្រាហ្មណ៍
 គួរបរិច្ចាគទុក្ខណា ទានចំពោះពួកជននោះ តាមកាលគួរ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

យេ អត្តនិទា វិចារន្តំ លោកេ
 អតិកុត្តា សទ្ធជំ វិប្បមុត្តា
 កាលេន ភេសុ ហឡំ បវេច្ឆេ ។
 យេ ហេតុ ជាតន្តំ យេជាតជា ឥន្ទំ
 អយមន្តិមា នត្ថំ បុនក្ការាតំ
 កាលេន ភេសុ ហឡំ បវេច្ឆេ ។
 យោ វេទក្ខ ឈានភោ សតីមា
 សន្តោនបត្តោ សរណំ ពហុជំ
 កាលេន ភេសុ(១) ហឡំ បវេច្ឆេ
 យោ ព្រាហ្មណោ វុត្តាបេក្ខោ យេជេជេ ។
 អន្តា អមោយា មម បុច្ឆនា អហុ
 អត្តាសិ មេ កកវា នត្ថុណោយេ

១ ឧ. វ. ឥដ្ឋំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ពួកជនណា មានទូនជាទីរឹង គ្រប់ទៅក្នុង
 លោក មិនមានកង្វល់ ជុំស្រឡះបាតសភាវេមិទាំង
 ពួង ព្រាហ្មណ៍ គួរបញ្ចេញទុក្ខណាទាន ចំពោះពួកជន
 នោះ ភាមកាលគួរ ។

ពួកជនណា ជំនុំក្នុងសភាវេមិទុះ ភាមសេចក្តី
 រឹងថា ជាគំនរជាគំបំផុតហើយ ភពមិនមាន
 ការទៅទៀតឡើយ ព្រាហ្មណ៍ គួរបញ្ចេញទុក្ខណាទាន
 ចំពោះពួកជននោះ ភាមកាលគួរ ។

ជនណា បានដល់ទូរវិទ្យា ត្រេកអរក្នុងឈាន
 ជាអ្នកមានស្មារតី បានសម្រេចទូរសម្តែងញាណ
 ជាទីរឹងរបស់ជនច្រើន ព្រាហ្មណ៍ណា ជាអ្នក
 ប្រាជ្ញាខ្ពស់បំផុតហើយបូកព្រាហ្មណ៍នោះ គួរបញ្ចេញ
 ទុក្ខណាទាន ចំពោះពួកជននោះ ភាមកាលគួរ ។

(ហយមាណា ក្រាបបង្គំទូលថា) ចំពោះព្រះ
 មានព្រះភាគ ការក្រាបបង្គំទូលសួរ របស់ព្រះអង្គ
 មិនមែនជាការអីកម្រើកដោយគំនរ ព្រះអង្គបានស្រឡាត់
 ប្រាប់ទុក្ខណោយបុគ្គលទាំងឡាយ ចំពោះព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដក អភិយស្ស មហាវគ្គស្ស ចក្ខុវិស័យ អាយស្សន្ត

ត្បូង ហេតុ ជាតាសិ យេវាតថា ឥន្ទ្រ
តថា ហិ ភេ វិនិច្ឆេ ឯស ធម្មា ។

(យោ) យោធម្មោកោ ធានមតី កហោដ្ឋា

(ឥន្ទ្រ មាធមោ មាណវោ)

បុត្តាត្ថកោ យជតិ បុត្តាបេត្តោ

ធនំ បរេសំ ឥច អន្ធាចំ

អក្កាហំ មេ ភក្កា យេត្តសម្បជំ ។

យជស្ស យជមាតា មាយាតំ ភក្កា

សាទ្ធកុ ច វិប្បសារេហិ ចិត្តំ

អារម្មណំ យជមាតស្ស យោកា(១)

ឯកុ បតិដ្ឋាយេ ជហានំ ធានំ

សោ វិគរាតា ច វិនេយ្យ ធានំ

មេត្តចិត្តំ ភាវយិ អប្បមាណំ

រត្តន្តិវំ សត្តតំ អប្បមតោ

សត្វា ធិសា ជរេត អប្បមត្ថំ ។

១. ១. ២. យោ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ អាយស្សន្ត ទី ៥

ទើបបង្កើតបានដឹងសេចក្តីថា ភាគនៃ ធម៌ព្រះអង្គ
ទ្រង់ប្រាប់ពី យ៉ាងនោះហើយ ។

(អាយតណាត ក្របខ្លួន) ព្រះហស្ត
(ណា) ជាម្ចាស់បាន អ្នកចូលរួមមុន ជាអ្នកត្រូវ
ការដោយបុណ្យ ប្រាថ្នាបុណ្យ កាលឱ្យបាយន័ត
ទំន ឬជាដំណាក់កាលដទៃ ក្នុងរោគនេះ បើគ្រូ
ព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ ទ្រង់សម្រេចប្រាប់
ឱ្យយោសម្បទា (របស់ព្រះហស្តនោះ) ដល់បង្កើតអង្គ។

ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ខ្លាចមាយៈ អ្នកចូល
បូជាចុះ កាលដែលអ្នកចូល ចូលក្នុងចំណុចប្រដាប់ក្នុង
កាលទាំងនេះ (ព្រោះ) ត្រឡប់មកជាអារម្មណ៍របស់
អ្នកបូជា បុគ្គលដែលបានប្រតិភូន ក្នុងត្រឡប់មក
នេះហើយ វេទនាដែលបង្កើតឱ្យបាន លុះបុគ្គល
នោះប្រាសចាកព្រះ បន្ទាប់ពីឱ្យបានហើយ វេទនា
ចំរើនឱ្យមេត្តចិត្ត មិនមានប្រមាណ ជាបុគ្គលមិនទេស
ប្រហែលជាខ្លះ អស់យប់នឹងថ្ងៃ ដ្បងឱ្យមេត្តា-
ចិត្ត មិនមានប្រមាណ ក្នុងវិសាលភាព ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិបាតោ

កា សុដ្ឋត៍ មុត្តតិ ពដ្ឋត៍ ៥

កេ. ឆន្ទាន(១) ក្នុង ព្រហ្មណេត្តិ

អនាមិក អេ អុំ ត្រប់ បុរោ

កាក ហ៍ មេ សក្តិ ព្រហ្មជ្ជ ធំដោ

តួនា្នក ចោ ព្រហ្មសមោស័(២) សុត្ត

កាត់ ឧបបន្ទីត្តិ ព្រហ្មលោក (ជុំតិម) ។

យោ យេជិត តិវិជំ យោសាម្បជំ

(ឧបាយកល គតិ)

អាកឆបេ នក្ខណៈឃ្លៀង តានិ

ប្រាំ យជំពូក សង្គ្រាម យោធិយោគ

ឧបរដ្ឋតំ ព្រហ្មលោកាភិ ព្រម័តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តនិបាត

(មាយាណា ក្របខ្លួន) បុគ្គលដ៏ចម្រើន

ហ៊ុន សែន ប្រគល់ដំបូងដល់ក្រុម ប្រគល់ដំបូងដល់ក្រុម

អរុណ្ឌតវង្សក្រុងស្រីរាជ ដោយហេតុផលដូចម្តេច

បរិស្ថាន ជាតិ កាលបរិច្ឆេទ

ជាអ្នកមិនដឹង ក្រាបទូលសួរហើយ សូមព្រះគង្គ្រង់

សំដែង បាតុក្រមរាជ ជាត្រហ្ម ជូនក្នុងថ្ងៃនេះ

ព្រះអង្គ បានឃើញព្រះអង្គ ជាមន្ត្រីរបស់ព្រះ

ព្រះអង្គពិតជាស្មោះត្រង់ ខេស័ន្តព្រះអង្គ ចរិត

ព្រះអង្គ ច្រង់ទានសច្ចៈភ្នំរឿង បុគ្គលទៅកាន់

ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័ន ទី៧ ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័ន ទី៧ ព្រះបាទ ជ័យវរ្ម័ន ទី៧

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ មាយៈ)

កងកម្ពុជា បុគ្គលិក បង្កើនយន្តការ

៣ ប្រការ បុគ្គលបែបនោះ ញ៉ាំងពួកគេរលាយ

បុគ្គល ទី១៖ គ្រូកអាបាខ លុះចូលយ៉ាងនេះហើយ

ជាអ្នកគ្រប់គ្រងស្តេច ដោយប្រពៃ រមែងចូលទៅ

កង្កែបស្រូវ ៧ ក

(៥០) ឯវិ វុត្ត ទាយោ មណោ ភកវន្តិ
 ឯតទេវេច អភិក្កន្តិ ភោ តោតម ។ បេ ។
 អដ្ឋតត្ថេ ចាណុបេតិ សាណាម្ពុត្តិ ។

មាយបុត្រ ចក្ខុវិ ។

ធម្មិ សភិយសុត្តិ

(៥១) ឯវិ ឬ សុតិ ។ ឯកំ សមយំ ភកវ
 ភជតហោ វិហរតិ វេជ្ជវេន កាលទ្ធកតិវបេ ។
 តេន ទោ បន សមយេន សភិយស្ស បរិព្វាជកស្ស
 បុរណសាលោហិតាយ នេវតាយ បញ្ញា ទុត្តដ្ឋា ហេតុ
 យោ តេ សភិយ សមយោ វា ព្រាហ្មណោ វា ឥមេ
 បញ្ញា បុដ្ឋា ទ្វាតកោតិ តស្ស សន្តិកេ ព្រហ្ម-
 ចរិយំ ចរយ្យាសិទិ ។ អដ្ឋទោ សតិយោ បរិព្វា-
 ជកោ តស្ស នេវតាយ សន្តិកេ បញ្ញា ទុត្តហេត្វា

(៥០) កាលបើព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គ្រាស់យ៉ាងនេះហើយ
 មាយាណា ក៏បានគ្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ដូច្នេះថា បពិត្រ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាស់តែងណាស់ ។ បេ ។ ថាជាអ្នកដល់ខ្ញុំ
 ព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ជាសាលា ស្មើជាយដិវិត ចាប់ដើមអំពីថ្ងៃនេះ
 តទៅ ។

ចប់ មាយសូត្រ ទី ៨ ។

សភិយសូត្រ ទី ៦

(៥១) ខ្ញុំបានស្តាប់អោយយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់នឹងនៅក្នុងវត្តវេទ្យាន ជាភលទ្ធកតិវបេន ដិតក្រុងកងគ្រឹះ ។
 សម័យនោះឯង ទៅតាមសាលាហិតិដ៏ម របស់បរិព្វាជកឈ្មោះ
 សភិយៈបានសំដែងឡើងខ្ញុំប្រស្នាចំនិច្ចាយថា ខ្មាលសភិយៈ សមណៈ
 ឬព្រាហ្មណ៍ណា ដែលអ្នកស្ម័គ្រស្ម័គ្រនោះ ហើយឆ្លើយច អ្នកត្រូវ
 ប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារ្យក្នុងសំណាក់នៃសមណៈឬព្រាហ្មណ៍នោះចុះ ។ គ្រា
 នោះ សភិយបរិព្វាជក រៀនប្រស្នាចំនិច្ចាយ ក្នុងសំណាក់ទៅតាមនោះ

យេ តេ សមណាប្រាហ្មណា សង្ឃិនោ កណ៌ិនោ កណា-
 ចរិយា ញាតា យសស្សិនោ តិកុកា ភាទុសម្មតា
 តហុជនស្ស សេយ្យជំនំ បុរណា កាស្សិនោ
 មក្ខសំ កោសាលោ អជិតោ កោសកម្មលោ ចក្កន្តោ
 កាត្វាយនោ សញ្ញាយោ វេជ្ជដ្ឋបុត្តោ ឯកតោ
 ឆានដបុត្តោ តេ ឧបសង្កម្ភិតោ តេ បញ្ញោ
 បុទ្ធតំ ។ តេ សកំយេន បរិព្វាជកេន បញ្ញោ
 បុដ្ឋា ន សម្មាយន្តំ អសម្មាយន្តា កោបញ្ច
 នោសត្វ អប្បទ្វយត្វ មាតុកាកេន្តំ អចំ ច ស-
 កំយំ បរិព្វាជកំ បដិបុទ្ធតំ ។ អជិតោ សកិយស្ស
 បរិព្វាជកស្ស ឯតនិយោសំ យេ ចោ តេ កោត្តោ
 សមណាប្រាហ្មណា សង្ឃិនោ កណ៌ិនោ កណាចរិយា
 ញាតា យសស្សិនោ តិកុកា ភាទុសម្មតា តហុជ-
 នស្ស សេយ្យជំនំ បុរណា កាស្សិនោ ។ បេ ។ ឯកតោ
 ឆានដបុត្តោ តេ មយា បញ្ញោ បុដ្ឋា ន សម្មាយន្តំ

ចេចចូលទៅក្នុងសមណាប្រាហ្មណ៍ ជាអ្នកមានទ្វក មានក្រុម (ផ្ទៃជា
 ទ្វកជាសព្វញ្ញសាស្តា) ជាគណនាវ្យ (១) ដែលអ្នកផងភ្ជាប់ស្គាល់
 ជាអ្នកមានយស (២) ធ្វើឲ្យកំភើបចិត្ត ដែលផងប្រើឧត្តា សន្មត
 ជាសប្បុរស គឺប្រែឈ្មោះបុរណសម្រេ ឈ្មោះមក្ខសំ កោសាល ឈ្មោះ
 អជិតាកសកម្មល ឈ្មោះចក្កន្តាយន្តៈ ឈ្មោះសញ្ញាយាវ្យដ្ឋបុត្ត
 ឈ្មោះឯតនន្តរាជបុត្ត ហើយសូម្បែស្វាតាំងនោះ ។ ត្រូវតាំងនោះ
 លុះត្រូវសកិយបរិព្វាជក សូម្បែស្វាតាំងទ្បាយ ក៏ឆ្លើយមិនរួច កាលបើ
 ឆ្លើយមិនរួចក៏ធ្វើឲ្យសេចក្តីគ្រោធ ប្រទូស្ត ពាក់អន់ចិត្ត ឲ្យប្រាកដរឿង
 ច្រក់សូត្រឡប់ទៅកេសកិយបរិព្វាជកវិញ ។ ត្រាថោះ សកិយបរិព្វាជក
 មានសេចក្តីត្រូវយ៉ាងនេះថា សមណាប្រាហ្មណ៍តាំងទ្បាយដ៏ចម្រើនណា
 ជាអ្នកមានទ្វក មានក្រុម ជាគណនាវ្យ ដែលអ្នកផងភ្ជាប់ស្គាល់ ជា
 អ្នកមានយស ធ្វើឲ្យកំភើបចិត្ត ដែលផងប្រើឧត្តាសន្មតជាសប្បុរស គឺ
 ប្រែឈ្មោះបុរណសម្រេ ។ បេ ។ ឈ្មោះឯតនន្តរាជបុត្ត សមណាប្រាហ្មណ៍
 តាំងនោះ លុះត្រូវអញសូម្បែស្វាតាំងទ្បាយហើយ ក៏ឆ្លើយមិនរួច

១ គណនាវ្យនៃឧបនិក្ខេបនៃប្រាសាទនាយកនៃទេសនិងបុត្រា ។
 ២ ចម្រើនក៏ហៅយល់ព្រមនឹងចិត្ត ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដក ឧបាស្ស មហាវគ្គ ជំ ៦ សភិយសុត្តំ

អសម្មាសន្តា កោមញ្ច ធាសញ្ច អប្បច្ចយញ្ច ខាត្ត-
 ករោន្តិ អបិ ច មញ្ញេវត្ថុ បដិប្បច្ចន្តិ យទ្ធាហំ
 ហិណយាវត្តតា កាមេ បរិកុញ្ចយ្យន្តិ ។ អថ ចា
 សភិយស្ស បរិក្ខាជកស្ស ឯគណហាសំ អយំ ចេ(១)
 សមណោ កោតមោសធី្ឋំ ថេវ កណិ ច កណាចរិយា
 ញាតោ យសស្សិ តិក្កករោ សាទុសធម្មតោ ពហុ-
 ជនស្ស យទ្ធាហំ សមណំ កោតមំ ឧបសង្កម្ភិញ្ច
 ឥមេ បញ្ញា បុន្នេយ្យន្តិ ។ អថ ចា សភិយស្ស
 បរិក្ខាជកស្ស ឯគណហាសំ យេ(២) ចោ តេ
 កោតោ សមណាព្រាហ្មណោ ជំណ្ហា វុត្តិកា មហាស្លកា
 អទ្ធិកតា វិយាអនុប្បត្តា ថេវ វត្តញ្ច ចរិយ្យន្តិ
 សធី្ឋំថោ កណិថោ កណាចរិយា ញាតា យសស្សិថោ
 តិក្កករោ សាទុសធម្មតោ ពហុជនស្ស សេយ្យចិន្តំ
 បូរណោ កស្សិថោ ។ បេ ។ ឯកតោ ខាដបុត្តោ
 តេមិ មយោ បញ្ញា បុដ្ឋា ច សម្មាយន្តិ

ក ១. អយំ បំ ។ ម. អយំបិ ចេ ។ ២ ម. ឯកតោ ។

សុត្តន្តបិដក ឧបាស្ស ជំ ៣ សភិយសុត្តំ ជំ ៦

កាលបើធ្វើដំបូង ក៏ធ្វើផ្លូវសេចក្តីគ្រាន់ ប្រសូត្ត អាក្រក់ចិត្ត ឱ្យប្រាកដ
 ខ្សែន ច្រកស្មុគ្រច្របំមកកេត្តា ក្នុងប្រសាទាំងនេះវិញ បើដូច្នោះ
 គួរតែអាត្មាអញ ច្រឡប់មកកាន់រកដេកទាប គឺកេត្តស្រមៃស្ម បរិភោគ
 កាមត្រចះ ។ លំដាប់នោះ សតិយបរិក្ខាជក មានសេចក្តីត្រិះរិះ
 យ៉ាងនេះថា ព្រះសមណៈគាត់បរទេសនឹង ក៏ជាអ្នកមានត្វក មានក្រុម
 ជាឧបាសាវ្យ ដែលអ្នកផងជាប់ស្គាល់ ជាអ្នកមានយស ធ្វើឱ្យកំពង់
 ភ័ក្តិ ដែលជនច្រើនគ្នា សន្មតថាជាសប្បុរសដែរ បើដូច្នោះ
 គួរតែអាត្មាអញ ចូលទៅព្រះសមណគាត់ម ហើយសួរច្រឡំទាំង
 នេះ ។ លំដាប់នោះ សតិយបរិក្ខាជក មានសេចក្តីត្រិះរិះយ៉ាង
 នេះទៀតថា សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយដ៏ចម្រើនណា ដែលចាស់ត្រាំគ្រា
 ជាត្រីពូជារ្យ មានភាពច្រើន រស់នៅយូរឆ្នាំមកហើយ មានអាយុ
 ក៏ជ្រុលចូលមកក្នុងបច្ចុប្បន្នហើយ ជាអ្នកខ្វះខាត (ក្នុងសមណគមិ)
 ស្គាល់ត្រីច្រើន ឬសយូរយារហើយ ជាអ្នកមានត្វក មានក្រុម
 ជាឧបាសាវ្យ ដែលអ្នកផងជាប់ស្គាល់ ជាអ្នកមានយស ធ្វើឱ្យកំពង់
 ភ័ក្តិ ដែលជនច្រើនគ្នា សន្មតថាជាសប្បុរស គឺគ្រូឈ្មោះបូរណ-
 កស្សប ។ បេ ។ ឈ្មោះនេះខ្ពង់ខ្ពស់ រស់នៅយូរណាស់
 ទាំងនោះសោត លុះត្រូវអញសួរច្រឡំទាំងឡាយហើយ ក៏ធ្វើដំបូង

អសម្បាយត្ថា គោបក្ខ គោសក្ខ អប្បជ្ឈយក្ខ
 ឆាតុកកោត្តំ អមំ ច មញ្ញេវេត្ថ មជ្ជមុត្តន្តំ ។ កំ
 បទ មេ សមណោ គោតមោ វេមេ មញ្ញេ បុដ្ឋោ
 ព្យាការិស្សតំ ។ សមណោ ហំ គោតមោ នហរោ
 ចេវ ជានិយា ឈរំ ច បព្វជ្ឈាយាតំ ។ អមំចោ
 សភិយស្ស បរិព្វាជកស្ស ឯតទហោសិ សមណោ
 ចោ គោតមោ នហរោតំ ន ទុត្តរតន្តោ ន
 បរិកោតន្តោ នហរោមំ ធម៌ សមណោ ហោតិ
 សោ ច មហាដ្ឋិកោ ហោតិ មហានុការា(១) ។
 យេន្ទ្រាហំ សមណំ កោតមំ ទុបស្ព័ន្ធមិត្តា វេមេ
 មញ្ញេ បុដ្ឋេយ្យន្តំ ។ អមំចោ សភិយោ បរិព្វាជកោ
 យេន រាជគហំ គេន ចារិកំ បក្កាមិ អនុបុត្រេន
 ចារិកក្ខន្ធមាជោ យេន រាជគហំ វេជ្ជវង្សំ កាលទ្ធ-
 កនិកាចោ យេន កគវា តេនុបស្ព័ន្ធមិ ទុបស្ព័ន្ធ-
 មិត្តា កគវតា សដ្ឋិ សង្ខេនិ សង្ខេនិយំ
 កនិ សារាណិយំ វិតសាវត្ថោ ឯតបដ្ឋំ ឯសីនិ ។

១ ម. ទហរោមំ ធម៌ សមណោ គោតមោ មហាដ្ឋិកោ ហោតិ បរិកោតន្តោ ។

កាលបើឆ្លើយមិនរួច ក៏ធ្វើទូរសេចក្តីក្រោធ ប្រទូស្ត ពាក់អង្គចិត្តរូប
 ប្រាកដឡើង ច្រក់ស្មោះត្រង់បំបែកញញើត ក្នុងប្រសាទាំងខ្ញុំវិញ ។
 ចុះព្រះសមណគោតម កាលបើត្រូវអញ្ជើញសូមប្រសាទាំងនេះហើយ ក៏
 ខឹងឆ្លើយយ៉ាងណាទៅអេ ។ ព្រោះថា ព្រះសមណគោតម ភ្លើងដោយ
 ដាក់អង្គ ថ្មីដោយផ្ទុយផង ។ លំដាប់នោះ សភិយបរិព្វាជក មាន
 សេចក្តីត្រង់យ៉ាងនេះថា ព្រះសមណគោតម អញមិនត្រូវមើលងាយ
 មិនត្រូវគេបង្កើតថា ភ្លើងទេ ព្រោះបើត្រូវអង្គជាសមណៈភ្លើងក៏ពិត
 ប៉ុន្តែព្រះអង្គជាអ្នកមានច្បងច្រើន មានកាន់កាប់ច្រើន ។ បើដូច្នោះ គួរតែ
 អញចូលទៅក្រេបសមណគោតម ហើយសូមប្រសាទាំងនេះ ។ ព្រោះនោះ
 សភិយបរិព្វាជក ក៏ចៀសចេញទៅកាន់ចារិក សំដៅទៅក្រុងរាជគ្រឹះ
 កាលម៉េចទៅកាន់ចារិកតាមលំដាប់ ក៏បានចូលទៅក្រេបខាងព្រះភាគឯ
 ក្តៅឡើង ជាភលន្តកនិកាបណ្ឌិត ក្នុងក្រុងរាជគ្រឹះ លុះចូលទៅដល់
 ហើយ ក៏រោលពាក្យរីករាយ ឆ្ពោះសរ ជាមួយនឹងព្រះមាមព្រះភាគ
 លុបបញ្ចប់ការៗដែលត្រូវរីករាយត្រូវឡើងហើយ ក៏អង្គុយក្នុងវិទីសមគួរ ។

សុត្តន្តបិដក ឧបសម្ព័ន្ធ មហាវគ្គសូត្រ ជំពូក ៣ សភិយសូត្រ

ឯកាមម្ចី ឯសិទ្ធា ទោ សភិយោ បរិក្ខាជតោ
កក្កដ្ឋំ តាថាយ អជ្ឈកាសំ

[៥២] កក្កដ្ឋំ វេចកិច្ចំ អាតមំ (ឥត សភិយោ)

បញ្ញោ បុច្ឆតំ អភិក្កដ្ឋមាថោ

តេសន្តកាភោ ភវមិ បញ្ញោ មេ^(១) បុដ្ឋោ

អនុបុត្តំ អនុធម្មំ ព្យាការោមិ មេ ។

ទូរោ អាគតោសិ^(២) (សភិយាតិ កក្កដ្ឋំ)

បញ្ញោ បុច្ឆតំ អភិក្កដ្ឋមាថោ

តេសន្តកាភោ ភវមិ បញ្ញោ តេ^(៣) បុដ្ឋោ

អនុបុត្តំ អនុធម្មំ ព្យាការោមិ តេ ។

បុច្ឆ^(៤) មិ សភិយេ ចន្ទំ យដ្ឋិតំ មនសិច្ចសំ

តស្ស តស្ស ចន្ទាស្ស អហំ អន្តំ តារាមិ តេតិ ។

១ ឧ. តេសន្តកាភោ មេ បញ្ញោ មេ ។ ឆ. តេសន្តកាភោ ភវិ ភវិ បញ្ញោ មេ ។

២ ឆ. អាគតោសិ ។ ៣ ឧ. តេសន្តកាភោ ភវិ ឆ. បញ្ញោ មេ ។ ឆ. តេសន្ត

កក្កដ្ឋំ ឆ. បញ្ញោ ។ ឆ. បុច្ឆតំ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ជំ ៣ សភិយសូត្រ ជំ ៦

សភិយបរិក្ខាជក សុរុក្ខយ ក្នុងវិជ្ជាសមគ្គហើយ បាទ ភោល
ចំពោះព្រះមានព្រះភាគ ដោយនាថ

[៥២] (សភិយបរិក្ខាជក ភោលថា) ខ្ញុំព្រះអង្គ
មានសេចក្តីឲ្យវិនិច្ឆ័យ សន្សំយ រឺបមក ប៉ុនប៉ងនឹង
សូច្ចស្វាចាំនិទ្ទាយ (ហេតុនេះ) ព្រះអង្គ កាលបើខ្ញុំ
ព្រះអង្គសូច្ចស្វាចាំនិទ្ទាយហើយ សូមធ្វើឲ្យវិបិដុត
នៃប្រសាចាំនិទ្ទាយ សូមព្រះអង្គ សំដែងធម៌តាម
សមគ្គដល់សេចក្តី ជាប់ដាច់ដោយ ដល់ខ្ញុំព្រះ
អង្គ ឲ្យបាន ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សភិយៈ)
អ្នកមកអំពីចម្ងាយ ប៉ុនប៉ងនឹងសូច្ចស្វាចាំនិទ្ទាយ
គេជាគត កាលបើអ្នកសូច្ចស្វាចាំនិទ្ទាយហើយ នឹងធ្វើ
ឲ្យវិបិដុត នៃប្រសាចាំនិទ្ទាយ គេជាគតនឹងដោះ
ស្រាយឲ្យធម៌ដ៏សមគ្គដល់សេចក្តី ជាប់ដាច់ដោយ
ដល់អ្នក ។ ម្ចាស់សភិយៈ អ្នកបំភ្លឺចិត្តចំពោះ
ប្រសាណមួយ ចូរសូច្ចស្វាចាំនិទ្ទាយ មកគេជាគតចុះ
គេជាគតនឹងធ្វើឲ្យវិបិដុតនៃប្រសាចាំនិទ្ទាយ ។ ដល់អ្នក ។

(៨៣) អថោ សភិយស្ស បរិព្វាណស្ស
 ឯកទយោសំ អច្ឆរិយំ វគ ភោ អត្ថតំ វគ ភោ
 យំ វតាហំ អញ្ញេសុ សមណព្រាហ្មណេសុ ឱកា-
 សកម្មមត្តម្យំ^(១) ជាលត្តំ កម្មេ^(២) វតំ សមណោ
 កោតមេន ឱកាសកម្មំ កាតត្ថំ អត្តមថោ បមុជិតោ
 ឧទតោ បិតិសោមនស្សជាតោ កកវន្តំ បញ្ចំ អបុជំ
 កំមត្តិនមាហុ កំកុជំ (វតំ សភិយោ)
 សោភំ កោន កាជញ្ច ធន្តមាហុ
 តុន្ទោតិ កាជំ បុរុជតំ
 បុន្ទោ មេ កកវ ព្យាករោហំ ។
 បន្ទេន កាតេន អត្តនា (សភិយាតំ កកវ)
 បរិព្វាណកោ វិតិស្តាកម្មោ

១. ពោលមន្ត្រី ។ ២. ប្រើ ។

(៨៣) គ្រានោះ សភិយបរិព្វាណ ទឹកយ៉ាងនេះថា យ៉ាង
 អស្ចារ្យណាស់ យ៉ាង ចំរើនណាស់ អញមិនដែលបាន
 សូម្បីត្រឹមនៃកម្មតិកាស ក្នុងសំណាក់នៃសមណព្រាហ្មណ៍ ទាំងឡាយ
 ដទៃ ដោយហេតុណា ហេតុនោះ ព្រះសមណគាតម បានធ្វើ
 កម្មតិកាសនោះដល់អញហើយ ។ គឺត្រេកអរ រីករាយ បានចិត្តអស្ចារ្យ
 ឡើង កើតបិកិសោមនស្ស ហើយសូម្បីស្មារតីនៃព្រះមានព្រះភាគ
 (សភិយបរិព្វាណស្ថាថា) បណ្តែតទាំងឡាយ ហៅ
 បុគ្គល អ្នកបានគុណនៃសេដ្ឋចម្លើយ ថាជាភិក្ខុ បណ្តែត
 ទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលអ្នកស្ងប់ម្តង ដោយធម៌ល្អ
 ដោយហេតុដូចម្តេច បុគ្គលដែលមានទូន្មានហើយ
 ដោយប្រការដូចម្តេច អ្នកផងនឹងហៅថា ព្រះពុទ្ធ
 តើដោយប្រការដូចម្តេច បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះ
 អង្គ កាលបើឡំព្រះអង្គសួរហើយ សូមឆ្លើយឱ្យបាន ។
 (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា ខ្មាលសភិយៈ)
 បុគ្គលណា បានដល់ទូរកាលកំពុង ដោយអង្គដែល
 ខ្លួនបានចំរើនហើយ ឆ្លងផុតសេចក្តីសង្ស័យហើយ

សុត្តន្តបិដក ឧបទ្វីបសូត្រ ទី ៣ សភីយសូត្រ

វិកាវក្ខ កវក្ខ វិប្បហាយ

វុសិតវា វិណិយ្យន្តវា ស កំភូ ។

សព្វត្ថ ឧបេក្ខកោ សតីមា

ន សោ ហិសតិ សព្វលោកេ

តិណ្ណោ សមណោ អនាវិលោ

ឧស្សុទ្ធា យស្ស ន សន្តិ សោកោ សោ

យស្សន្ត្រិយានិ កាវិសានិ

អដ្ឋង្គំ ពហំនា ន សព្វលោកេ

ចំព្វង្គមំ(១) មេក្ខ លោកំ

កាលំ កម្ពុតំ កាវិសោ ស នន្តោ ។

កាប្បានំ វិធម្យ កោវលានំ

១ ឧ.ម. ចំព្វង្គ ឥមំ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សភីយសូត្រ ទី ៦

លរបង្គំ ខុវសេចក្តីវិទាសនីនិសេចក្តីចំរើន មានមគ្គ

ប្រព្រឹត្តគ្រប់គ្រាន់ហើយ មានកត្តាអប់រំហើយ បុគ្គល

នោះឈ្មោះថាភិក្ខុ ។ បុគ្គលណា ជាអ្នកប្រាជ្ញ

កន្តែយ ក្នុងការប្រតិបត្តិ មានស្មារតី បុគ្គលនោះ

មិនចៀសចៀង (សក្កណមួយ) ក្នុងលោកពុទ្ធិ

ជាអ្នកត្រូវតែចេះហើយ ជាអ្នកម្ចាស់បាប មានចិត្តមិន

ព្រួយ ចំពោះឥរិយាបថសមិទ្ធិមានផលបុគ្គលណា បុគ្គល

នោះឈ្មោះថា អ្នកស្ងប់រម្ងាប់ដោយល្អ បុគ្គលណា

បានចំរើន ខ្លួនខ្លួនយំព្រួយ ពុទ្ធិក្នុងក្នុងន័យ

ព្រៅ ក្នុងលោកពុទ្ធិអស់ ដឹងច្បាស់ខ្លួនលោកនេះនឹង

លោកដទៃ ខ្លួននឹងមរណកាល បុគ្គលនោះមាន

វត្ថុនិយមន័យ (យ៉ាងនេះ) ឈ្មោះថា មានខ្លួនខ្លួនខ្លួន

ហើយ ។ បុគ្គលណាពិចារណាខ្លួនច្បាស់(១) ពុទ្ធិអស់

១ ឧបទ្វីបសូត្រ មហាវគ្គ ទី ៣ សភីយសូត្រ ទី ៦ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

សំសារំ ធុកយំ(១) ធុត្ថបថាតំ

វិភក្កនិមន្តណំ វិសុទ្ធិ

បត្ថំ ជាតិក្ខយំ ឥមាហុ ធុត្ថន្តំ ។

(៥២) អដទោ សកិយោ បរិច្ចាជនោ ភក្កវតោ
ភាសិតំ អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា អត្តមនោ បមុទិតោ
ឧទត្តោ បិតសោមនស្សវេនោ ភក្កវត្ថំ ធុត្ថវិបត្តំ អប្បថ្មំ

ក៏បត្ថិទមាហុ ព្រាហ្មណំ (ឥតិ សកិយោ)

សមណំ កោន កាដក្ខ ត្ថាតតោ

នាតោតិ កាដំ បុត្ថតិ

បុដ្ឋោ មេ ភក្កវ ក្យាករោហំ ។

១ ឧ. សំសារ ធុកយំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

និវេសន្តិកា(១) ចុតិ និវេសន្តិកា ចាតិកា បណ្ឌិត
ចាតិក្យាយោបុគ្គល ដែលមានចូលនិវេសន្តិកាលោក
ប្រាសាហ័យ អ្នកនេះមានចូលនិវេសន្តិកាលោក អ្នក
ដោយវិសេស ដល់ខ្លះត្រូវបាន ជាគ្រឿងក្លាយនៃ
ជាតិនោះ ជាដូច្នេះ ។

(៥២) គ្រានោះ សកិយបរិក្ខាជន មានចំគួរត្រេកអរខ្ពស់ឡើង
កើតបំរើសោមនស្ស ត្រេកអរ រីករាយ ចំពោះភាសិតព្រះមាន
ព្រះភាគ ហើយសូមប្រស្នាឱ្យព្រះមានព្រះភាគ នៅ

(សកិយបរិក្ខាជន សូមថា) បណ្ឌិតចាតិក្យាយ
ហៅបុគ្គល អ្នកនេះគុណវិសេសដូចម្តេច ថាជា
ព្រាហ្មណ៍ ថាជាសមណៈ ដោយហេតុដូចម្តេច អ្នក
ដឹងតែងហៅថាជាអ្នកដ៏គោរព (កិលេស) ដោយ
ប្រការដូចម្តេច ហៅវាថា កើតជាប្រការដូចម្តេច
ចំគួរត្រូវបានព្រះភាគ ព្រះភ័ក្ត្រ កាលបើខ្ញុំព្រះ
គន្ធីស្តេចហើយ សូមឡើយ ឲ្យបាន ។

២ សំដៅទូទាត់ អាយតនៈ ។ ឯដូច្នេះទៀងថា និព្វានកាយច្រើនបំផុតហើយ វិជ្ជាច្បុះនេះ
ជាបុព្វេកិលាសុប្បត្តិកាល សំដៅចុះពីចិត្តសុខនេះជាចុះចូលក្នុងកាល អស់ទូលំនិវិ
ទូល អស់ជាដំ នេះជាភាសិត្យយក្ខណៈ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គបិដក មហាវគ្គ ជុំ ៣ សភិយស្សប្រ ទី ៦

តាហេត្វា សត្វចាបកាធិ (សភិយាតិ កកា)

វិមលោ សាធុសមាហំកោ ឋិតត្ថោ

សំសារមតិទូ កោវលំ សោ

អធិស្សតោ(*) កាធិ បុព្វតេ ស ព្រហ្មា ។

សមិតាវំ បហាយ បុញ្ញចាមំ

វិរោ ញត្វា ឥមំ បរត្ថ លោកំ

ជាតិមរណំ ឧបាតិវត្តោ

សមណោ កាធិ បុព្វតេ តដ្ឋត្ថា ។

ជិន្ធហាយេ សត្វចាបកាធិ

អដ្ឋត្តញ្ច ពហិត្វា ច សត្វលោកេ

ទេវមនុស្សសុ កប្បិយេសុ

កប្បំ ទេតិ តមាហុ ញ្ញាតកោតិ ។

១ ១. ២. អសិកោ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សភិយស្សប្រ ទី ៦

(ព្រះនាងព្រះនាង ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់
សភិយៈ) បុគ្គលណា បន្ទូលតំបន់ខ្លីបំផុត
ប្រាសចាកមន្ទិល មានចិត្តតាំងទៅល្អ មានចិត្ត
ខ្ជាប់ខ្ជួន កន្លងធុនច្បុះសន្ធឹក មានកិច្ចសម្រេច
ហើយ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកមិនកស្រីយ (ដោយ
គណ្ណាទីនិម្មិត) ជាអ្នកមិនទីនិម្មិត បុគ្គលនោះ គឺជាគត
ហៅថា ព្រាហ្មណ៍ ។ បុគ្គលណា ម្លប់ (កិលេស
ដោយអិយមគ្គ) លះចូលរូងទុក្ខ ប្រាស
ចាកចូលកិលេស ដឹងច្បាស់ខ្លះលោកនេះ ទីនិលោក
ទាន់មុខ ប្រព្រឹត្តកន្លង ខ្លះជាតិទីនិមរណៈ បុគ្គល
នោះជាអ្នកមិនទីនិមរណៈសភាពដូច្នេះ គឺជាគតហៅថា
សមណៈ ។ បុគ្គលណា លាត់បាបទាំងពួង
ទាំងទាន់ក្នុងទីនិមរណៈក្រៅ ក្នុងលោកទាំងមូល មិន
ដល់ខ្លះក្រៅក្នុងទីនិមរណៈ ក្នុងពួកទាំងទាន់មនុស្ស
ដែលគួរដល់ក្រៅ បណ្តាទាំងទាយ ហៅបុគ្គល
នោះ ថាជាអ្នកមិនលាត់ខ្លះកិលេស ។

អាត្មំ ន ករហតិ ករិត្តំ លោកេ
 សព្វសំយោគេ វិសដ្ឋំ កត្វនាធិ
 សព្វត្ថំ ន សដ្ឋតិ វិប្បមុត្តោ^(១)
 ធាតោ តាធិ បវុត្ថតេ តថត្ថាតិ ។

(៥៥) អថោ សកំយោ បរិក្កាដកោ ។ បេ ។

កកវន្តំ ឧត្តរំ បដ្ឋា អប្បជំ

តាំ ទេត្ថជំនំ វន្តំ តុន្តា (ឥតិ សកំយោ).
 កុសលំ កេន កាថង្គ បណ្ឌិតោតិ
 មុនំ ធាម តាថំ បវុត្ថតិ
 បុដ្ឋោ មេ ភគវា ព្យាគរហេមំ ។
 ទេត្ថនំ វិចយ្យ កេវលានំ (សកំយាតិ កកវ)
 និច្ចំ មាទុសកក្ក ព្រហ្មទេត្ថំ

១ ១. ប. សដ្ឋតិ វិប្បោ។

បុគ្គលណា មិនបានធ្វើបាបណាមួយ ក្នុងលោក
 លះបង់នូវគ្រឿងប្រកបសព្វទុក្ខទាំងពួង នូវកិលេសជា
 គ្រឿងចង មិនជាប់ក្នុងគ្រឿងជាប់ទាំងពួង (មាន
 រទ្ធជារីម) ជាអ្នកច្របាច់ បុគ្គលជាអ្នកនឹងជឿ
 មានសភាពដូច្នោះនោះ តថាគហៅថា នាគ ។

(៥៦) ព្រាតោ សកិយបរិក្កាដក ។ បេ ។ សូន្យប្រសូ

ន៍ត្រាតោព្រាតោ គរោ

(សកិយបរិក្កាដក សូតោ) ព្រាត្រាតាំងឡាយ
 ហៅបុគ្គលណា ជាអ្នកឈ្នះនូវទេត្ថ គឺអាយតនៈ
 ហៅបុគ្គលអ្នកច្របាច់នូវស្រាមគឺធម្មដោយហេតុដូច
 ម្តេច ហៅថា បណ្ឌិត តែដោយហេតុដូចម្តេចហៅថា មុន
 តែដោយហេតុដូចម្តេច បត់ត្រាតោព្រាតោ ព្រា
 អន្តកាលបើខ្ញុំព្រាតោអន្តសូរហើយ សូមឆ្លើយឱ្យខាង
 (ព្រាតោព្រាតោប្រង់គ្រាស់ថា ឆ្ងល់សកិយា)
 បុគ្គលណា គឺបាណា នូវទេត្ថគឺអាយតនៈទាំងអស់ គឺ
 រទ្ធជារីម ទេត្ថជាប់សមុប្ប ទេត្ថជាប់សព្វា

សុត្តន្តបិដក ជនិយស្ស មហាវគ្គស្ស ជន្ទំ ឈិយសុត្តំ

[សព្វ] ទេត្តមូលពទ្ធា ចម្ពុត្តោ
ទេត្តជិលោ តាមំ បវុទ្ធតេ ភជត្តា ។

កោសាធិ វិធម្យ កោវលាធិ
និទ្ទំ មាទុសកក្ក ព្រហ្មកោសំ

[សព្វ] កោសមូលពទ្ធា ចម្ពុត្តោ
កុសលោ តាមំ បវុទ្ធតេ ភជត្តា ។

ទុកយាធិ វិធម្យ បណ្ឌាធិ
អជ្ឈត្តំ តហំទ្វា ច សុទ្ធចត្តោ

កណ្ឌាសុត្តំ^(១) ទេវតវត្តោ

បណ្ឌិតោ តាមំ បវុទ្ធតេ ភជត្តា ។

អសតក្ក សតក្ក ញត្វា ជន្ទំ
អជ្ឈត្តំ តហំទ្វា ច សត្វលោកោ

ទេវមនុស្សហិ បូជិយោ សោ^(២)

សង្កជាលមគិទ្ធ សោ មុនីតំ ។

១. កណ្ឌាសុត្តំ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សិរិយស្ស ទី ៦

ចេស្រឡះ ចាតចំណង (គឺអវិជ្ជាវត្តន្តាជាដើម) ជា
ពូសគល់នៃវេទនា (ចំណង) ។ បុគ្គលនឹងជីវិតនាមសភាព
ដូច្នេះនោះ ឈ្មោះថា អកល្យានុវេទនាគឺអាយតនៈ ព្រោះ
វាចំពោះទៀតទាំង ១ បុគ្គលណា គិតវាណា ឃើញ
នូវស្រាម គឺក្នុង ចំណង គឺស្រាមជាចំពង្ស ជាបេស
មនុស្ស នឹងស្រាមជាបេសព្រហ្ម ចេស្រឡះចាតចំណង
(គឺអវិជ្ជាវត្តន្តាជាដើម) ជាពូសគល់នៃស្រាមនឹង
គល់ បុគ្គលនឹងជីវិតនាមសភាពដូច្នេះនោះ ឈ្មោះថាអក
ល្យានុវេទនាស្រាមនឹងក្នុង ។ បុគ្គលណា វាចបញ្ញាស្តាន
គិតវាណាឃើញ នូវធម្មជាតិស្តាន គឺអាយតនៈ ចំណង
ចំណងក្នុងច្រក ក្នុងនូវធម្មជាតិ នឹងចម្រើន គឺបាប
នឹងចុះ បុគ្គលនឹងជីវិតនាមសភាពដូច្នេះនោះ ឈ្មោះថា
ជាបណ្ឌិត ។ បុគ្គលណា ជីវិតច្បាស់ធម៌របស់ពួកអសច្ចុរស
នឹងសច្ចុរស ក្នុងលោកចំណង ចំណងក្នុង ចំណង
ព្រោះ ក្នុងបដិវត្តន៍ជីវិតចំណងនោះធម្មជាតិ បុគ្គល
នោះ គួរទៅកាន់នឹងមនុស្សឬជា បុគ្គលនោះឈ្មោះថា មុនី ។

[៥៦] អថោ សកំយោ បរិច្ចាជកោ ។ យេ ។

កកវន្តំ ឧត្តរំ បញ្ចំ អប្បន្តំ

កំបត្តិធមាហុ វេទកុំ (វេទំ សកំយោ)

អនុវិទិតំ កោធនំ កាជញ្ច វិយភតិ

អាជានំយោ កំន្តំ ឆាម ហោតិ

បុដ្ឋោ មេ កកវា ព្យាគរោហិ ។

វេតានំ វិទេយ្យ កោវិណំ (សកំយោតិ កកវា)

សមណានំ យានំបតិ ព្រាហ្មណានំ

សត្វវេទនាសុ វិគរកោ

សត្វំ វេទមតិច្ច វេទកុំ សោ ។

អនុវិទូ បបត្តាធម្មបូរិ

អដ្ឋង្គំ តបាទ្វា ច កេតព្វលំ

[៥៦] ត្រាវោ សកិយបរិច្ចាជក ។ យេ ។ បាវស្មប្រស្នា

នីត្រាវោត្រាវោត្រាវោ គោ

(សកិយបរិច្ចាជកបូរោ) បល្ល័តតាំងឡាយហៅ

បុគ្គល អ្នកបានគុណវិសេសដូចម្តេច ជាអ្នក

ដល់ទូរវេទ ហៅថា អ្នកក្រាស់ជំនំតាម តើដោយ

ហេតុដូចម្តេច ហៅថា អ្នកមានព្យាយាម តើដោយ

ប្រការដូចម្តេច ហៅថា ភាគខេយ្យ តើព្រោះហេតុ

ដូចម្តេច បត់ទ្រព្រាវោត្រាវោត្រាវោ ព្រាវោ កាលបើ

ខ្ញុំព្រាវោស្មប្រស្នា សូមឆ្លើយ ឲ្យបាន ។

(ព្រាវោត្រាវោត្រាវោ ទ្រង់ក្រាស់ថា ម្ចាស់សកិយៈ)

បុគ្គលណា គិតរកឈើត្រូវទូរវេទតាំងអស់ ដែល

ជាវេទរបស់គេសមណព្រាហ្មណ៍ ប្រាសចាកសម្រក

ក្នុងវេទនាតាំងក្នុង ក្នុងបង្គំទូរវេទតាំងអស់ បុគ្គល

នោះឈ្មោះថា ដល់ទូរវេទ ។

បុគ្គលណា គិតរកឈើរឿយៗ ខ្ញុំបបត្តាធម្មបូរិ

តាមប្រែ ថាបុសសល់វិទេព តាំងក្នុង តាំងក្នុងព្រា

សុត្តន្តបិដក ឧបាយស្ស មហាវគ្គស្ស ធម្ម័ន្ទសម័យសុត្តំ

(សព្វ) កេតម្ភលទទ្ធា បម្មតោ

អនុវិធីតោ ភានំ បវុទ្ធតេ តថត្តា ។

វិរោត្តំ(*) សព្វចាបកោបំ

ជិវេយទុក្ខមតិច្ច វិរិយវំ សោ

សោ វិរិយវំ បដាណវំ

ជីវោ ភានំ បវុទ្ធតេ តថត្តា ។

យស្សស្សុ លូតាធិ(២) ទទ្ធាធិ

អដ្ឋត្ថំ ពហិទ្ធា ច សង្កម្ភលំ

សព្វសង្កម្ភលទទ្ធា បម្មតោ

អនាធិយោ ភានំ បវុទ្ធតេ តថត្តា(៣) ។

(៥៧) អថតោ សកិយោ បវុទ្ធតោ ។ បេ ។

កកវង្គំ ឧត្តរំ បញ្ចំ អមុច្ឆំ

១ ខ. ម. វិរោត ផ. វ. ២ ខ. លូតាធិ ។ ៣ ខ. ម. ឧត្តរាធិ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សម័យស្ស ទី ៦

ច្របូស្សចោកចំណង់ តំអវុដ្ឋាភក្កោ ជាដើម ជាបុរស

គល់នៃរោគទាំងអស់ បុគ្គលអ្នកទំនឹងដឹងមានសភាព

ដូច្នេះនោះ ហៅថា អ្នកគ្រាន់ដឹងតាម ។

បុគ្គលណា វៀរចោកបាបទាំងឡាយ កន្លងបង់

និយទុក្ខ បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា អ្នកមានព្យាយាម

បុគ្គលអ្នកមានព្យាយាម ជាដើម (អាចកំចាត់បង់

កំរលសជាដើម) ជាអ្នកទំនឹងដឹងមានសភាពដូច្នេះនោះ

ហៅថា អ្នកមានព្យាយាម ។

បុគ្គលណា ច្រូតកាត់នូវចំណង់ (គឺសំយោជនៈ)

ទំនិច្ចសគល់នៃគ្រឿងជាប់ចំណាក់ ទាំងខាងក្នុង ទាំង

ខាងក្រៅ ជាអ្នកច្របូស្សចោកចូសគល់ នៃគ្រឿង

ជាប់ចំណាក់ ដោយចំណង់ (គឺសំយោជនៈ) ទាំងអស់

បុគ្គលអ្នកទំនឹងដឹងមានសភាពដូច្នេះនោះ ហៅថា

អាជានេយ្យបុរស ។

(៥៧) ត្រាតោះ សកិយបវុទ្ធតោ ។ បេ ។ បាទសូមប្រសូ

ទំនឹងព្រះមានព្រះភោគ តទៅ

ក៏បន្តិចមាហុ សោត្តិយេ^(១) (ឥតិ សតិយោ)

អរិយំ កេន កតត្វ ចរណភតិ

បរិព្វាជកោ កំន្តំ នាម ហោតិ

បុដ្ឋោ មេ ភគវា ឡាភារោហំ ។

សុត្តន្ត^(២) សព្វជន្មំ អភិញ្ញាយេ លោកេ (សតិយាតិ ភគវា)

សាវជ្ជាធវជ្ជំ យនត្ថំ កំត្វំ

អភិកំ អកតត្ថំចិ វិធម្ពំ^(៣)

អរិយំ សព្វជំមាហុ សោត្តិយោតិ ។

នេត្វា អាលយាចិ អាសវាចិ

វិជ្ជា សោ ន ឧបេតិ តត្ថសេយ្យំ

សញ្ញំ តិវចំ បទុជ្ជំ បន្តំ

១ ឆ. សោត្តិយំ ។ ២ ឆ. ម. សុត្វា ។ ៣ ឆ. អនតិ កតត្ថិប្បន្តំ ។

(សតិយបរិព្វាជក សូចា) បណ្ឌិតចាំឡាយ
 ហៅបុគ្គល អ្នកបានខ្ញុំវិសោធន៍សម្មាសម្ពុទ្ធម្ហេច ថាជា
 សោត្តិយបុគ្គល ហៅថាអរិយៈ ដោយហេតុដូចម្ដេច
 ហៅថា អ្នកមានចរណៈ ដោយប្រការដូចម្ដេច ហៅថា
 បរិព្វាជក ព្រោះហេតុដូចម្ដេច ចតិព្រះធានព្រះភាព
 ព្រះអង្គ កាលបើខ្ញុំព្រះអង្គសួរហើយ សូមឆ្លើយឱ្យបាន
 (ព្រះធានព្រះភាពច្រើនត្រាស់ថា ចូលសតិយៈ)
 បុគ្គលណា បានស្តាប់ ហើយដឹងច្បាស់ខ្ញុំធម៌
 ចាំឥតខ្ចី ខ្ញុំអំពីធានាចាស់នឹងមិនមានចាស់ណាមួយ
 ក្នុងលោក បណ្ឌិតចាំឡាយហៅបុគ្គលអ្នកស្របសន្តិកំ
 (ធម៌ជាទីគាំទ្រនិកលេស) មិនមានសេចក្ដីជឿជឿល់
 រួចស្រឡះ (ចាកចំណង់និកលេស) មិនមានសេចក្ដី
 ចង្អៀតចង្អៀល ក្នុងធម៌ចាំឥតខ្ចីនោះថា ជាសោត្តិយបុគ្គល
 បុគ្គលណា កាត់បន្ថយអាយុ ទីនិកាសវៈ ជាអ្នកប្រាជ្ញ
 បុគ្គលនោះ មិនច្នៃរៅកាន់ដំណេកក្នុងភិក្ខុ បុគ្គល
 ណា បរិវាចន៍ខ្ញុំសញ្ញាព្រះករុណា^(១) នឹងភក់ (គីកាម)

១ កាមសញ្ញា ១ អារម្មណសញ្ញា ១ វិជ្ជាសញ្ញា ១ ។ អនិច្ចារិ ។

សុត្តន្តបិដក អប្បភិដ្ឋាន វិ ៣ សក្កិយសុត្តន្ត វិ ៦

កង្កែប ឆ្កែ ក្របី ក្រណាត់ ។

យោ ឥច ចរណេស្ស បន្តិបត្តោ

កុសលោ សត្វតា អជាតំ ធម្មំ

សត្វតុ ធន សង្ខតំ វិមុត្តចំគោ(*)

មជ្ជិមា យេស្ស ធន សង្ខតំ ចរណាភិ គោ ។

នុក្ខុវេបក្កំ យធនុំ កាថុំ

ឧដ្ឋំ អនោ តិរិយក្កាបំ បដ្ឋេ

បរិនិព្វានយិត្តា(២) បរិនិព្វាបាវិ

មាយំ បាធមដោបំ លោកកោដំ

ចរិយន្តមកាសំ ធាមរូបំ

តិ បរិនិព្វានករោហុ បន្តិបត្តន្តំ ។

១ ឧ. វិមុត្តោ ។ ២ ឧ. បរិនិព្វាន ។

សុត្តន្តបិដក អប្បភិដ្ឋាន វិ ៣ សក្កិយសុត្តន្ត វិ ៦

មិនដល់ខ្ញុំក្ស័យ៖ គឺកណ្តាលនឹងខ្ញុំ បណ្តែតទាំងឡាយ

ហៅបុគ្គលនោះថា អាយៈ ។

បុគ្គលណា ក្នុងសាសនានេះ បានដល់ខ្ញុំ

អរោហន្តរាជ្យនេះ ព្រោះចរណេស្សទាំងឡាយ

បុគ្គលនោះ ជាអកណ្តាល បានដឹងដ្ឋានប្រកាស

ទាំងពួង មិនជាប់ទៅ ក្នុងធម៌ទាំងពួង មានចិត្តចេញ

ស្រឡាយហើយ បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីភ័យ

ថ្នាក់ចិត្ត បុគ្គលនោះឈ្មោះថា មានចរណេស្ស ។

បុគ្គលណា ក៏បានដល់ខ្ញុំក្ស័យដែលទ្រង់សង្ខត

ទាំងអតីត ទាំងអនាគត ទាំងបច្ចុប្បន្ន ទាំងកម្មជាចន្លោះ

កណ្តាលនៃកាល ជាអកប្រត្រឹក្ត ដោយប្រាថ្នា

ប្បយៈទៀត គេបាន (លះបង់) មាយា មានៈ

លោកៈ កោចៈ នឹងធ្វើនាមប្បឡាប្បន្នបំផុត បណ្តែត

ទាំងឡាយ ហៅបុគ្គលអ្នកដល់ខ្ញុំក្ស័យសម្បត្តិដែល

គេប្រើដល់នោះថា បរិនិព្វាន ។

(៥៨) អថទោ សភិវេនោ បរិច្ចាជិតោ កករតោ
 កាសិកំ អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា អន្តមនោ ឧទក្កោ
 បម្បុរេតោ បីតិសោមនស្សជាតោ ឧដ្ឋាយាសនា
 ឯកំសិ ឧត្តកសន្តំ កករិត្វា យេន កករំ កេនញ្ច-
 លីឡណមេត្វា កករន្តំ សម្មទា សាវុប្បាហំ
 តាជាហំ អភិគូរំ

យានំ ច ភីលិ យានំ ច សង្ខំ

សមណប្បវិនិច្ឆ័យស្មិតានំ(១) ក្នុងបញ្ញា

សញ្ញក្ការសញ្ញានិស្សិតានំ(២)

ឧសរណានំ វិនយេន ឧយតមតា ។

អន្តក្ខន្ធិ ចារក្ខន្ធិ ឧត្តាស្ស

១ ៤. សមណប្បវិនិច្ឆ័យស្មិតានំ ។ ២ ៥. បញ្ញាសញ្ញានិស្សិតានំ ។

(៧៨) ព្រះនារ សភិវេនោ បរិច្ចាជិតោ កករតោ
 កាសិកំ អភិទន្ធិត្វា អនុមោទិត្វា អន្តមនោ ឧទក្កោ
 បម្បុរេតោ បីតិសោមនស្សជាតោ ឧដ្ឋាយាសនា
 ឯកំសិ ឧត្តកសន្តំ កករិត្វា យេន កករំ កេនញ្ច-
 លីឡណមេត្វា កករន្តំ សម្មទា សាវុប្បាហំ
 តាជាហំ អភិគូរំ

បពិត្រព្រះគង្គ ជាបុគ្គលមានប្រាជ្ញា ស្មើដោយវិជ្ជាដ៏

ចម្លើយច្បាស់ ព្រោះ ណា ខ្លួន ចម្លើយច្បាស់ ៦០

ណា ដែលអស្រ័យ ទៅដោយវិសោក្ខន្ធ របស់

សមណៈ (ជាអនុជន្តរៈ) អស្រ័យទៅនឹងពាក្យ

(ពាក្យ-បុរេ) នឹងសញ្ញា (ទុស្សបេសមុស្ស

ពាល) ដាក់ភ័យដល់ចុះរបស់សត្វ ព្រះមានព្រះភាគ

បានកំចាត់ចោល (នូវចម្លើយច្បាស់) បាន

កន្លងផុតនូវវិនិច្ឆ័យ ។ ព្រះគង្គជាអ្នកដល់នូវ

វិបិសន ជាអ្នកដល់នូវគ្រូយន្តទុក្ខ គឺព្រះមហា

လူ့အဖွဲ့အစည်း စနစ်ဆိုင်ရာ အကျိုးပြုမှု နှင့် လက်တွေ့

អរោសិ (សង្គ្រាសបុត្រ) ជំណាស់ តំ មធ្យោ

ជំនា មត៌ា មហុតបរោ

ឧត្តរាជ្យ អត្ថបទ ម ។

ឃុំ រម កង្កែបតាសិ វិចិត្ត ម៉ អតារឃុំ(១)

ឧទាហរណ៍ (មុន) រោងចក្រ បង្កើន

អទិសាទិច្ចតទ្ធ សោភតាសី ។

យាមេ កង្ខ័ ប្រាស គង្គ ត្បាតាសំ ចន្ទុហ

អន្តរា មុន្នីសំ សុភ័ន្តោ ទត្ថំ វិវាណា តវ ។

ឧបាយកល ៥ តេ សព្វ វិទ្យាស្ថា(២) វិទ្យាករកា

១១. វិថីក្នុង ម៉ គណនេសី ។ ម. វិថីក្នុង គណនេសី ។ ២ ម. វិស្ស ។

අනුරූප ප්‍රකාශන 3 හි ස්ථාපයන්හි 3 හි

ព្រះអង្គជាអរហន្ត (សម្មាសម្ពុទ្ធ) ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់ព្រះ
អង្គចាំជាព្រះវិជ្ជាសាស្ត្រ ព្រះអង្គមានសេចក្តីស្រឡាញ់
មានយោបល់ មានប្រាជ្ញាច្រើន ធ្វើឲ្យវិបល្លាស
ទុក្ខ បានចម្បងខ្ញុំព្រះអង្គ (ធាក់សម្បត្តិសង្សារ)។

ព្រះអង្គជ្រាប នូវសេចក្តីសង្ស័យណា ដែលខ្ញុំ
ព្រះអង្គសង្ស័យហើយ បានចម្រើនខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យរួចចាក
សង្ស័យ (នោះ) (បរិច្ឆេទព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ)
ខ្ញុំសូមថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ បរិច្ឆេទព្រះអង្គ ជាអ្នកផល់នូវ
គុណសម្បត្តិ ដែលគួរដល់ ដោយអនុវិទ្យាអ្នកប្រាជ្ញ
តាំងឡាយ ព្រះអង្គជាពាចរច្បង មិនខឹងផ្អើល ជាអ្នក
ស្មោះត្រង់ ។ សេចក្តីសង្ស័យណា របស់ខ្ញុំមានមក
ក្នុងកាលមុន ព្រះអង្គជាអ្នកមានចក្ខុ បានដោះ
ស្រាយហើយ នូវសេចក្តីសង្ស័យ របស់ខ្ញុំព្រះអង្គនោះ
ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ ត្រាស់ដឹងហើយ ដោយពិត
ព្រះអង្គមិនមានខឹងរោលតាំងឡាយឡើយ ។

សេចក្តីចង្អុល ភ័យ ដែល
ប្រឡងគ្នាគ្រប់ដំណើរ បានធ្វើឱ្យប្រែប្រួលរោង

សិក្ខក្កោ ធម្មប្បត្តោ ជិគិមា សទ្ធម័ត្តោ ។
 ឥស្សតេ ជាតជាតស្ស មហារីស្ស ភាសិតោ
 សទ្ធ ធនា អនុមោធន្តំ ទុកោ ធារណបក្ខតា ។
 ធនោ តេ បុរិសាជញ្ញំ ធនោ តេ បុរិសុត្តម
 សនេកស្មី លោកស្មី ធនុំ តេ បដិបុត្តលោ ។
 តុវំ ពុទ្ធា តុវំ សត្វា តុវំ មារាភិក្ខុ(*) បុទំ
 តុវំ អនុសយេ ទេព្វា តិល្លោ តាណសិមំ បដិ ។
 ឧបដិ តេ សមតិក្កត្តា អាសវា តេ បធាលំតា
 សីហោសិ អនុបាធនោ បហិទកយកេរោ ។

១ ឆ. មាយាភិក្ខុ ។

ព្រះអង្គ ជាបុគ្គលត្រង់កំ ផល់ខ្ញុំការខ្លាចអង្គុយ
មានប្រាជ្ញា មានព្យាយាមដោយទៀងទាត់ ។

កាលព្រះអង្គជាមហាវិចារសដ៏ប្រសើរក្រៃលែង
ទោះកំពុងសំដែង ពួកទៅតាមទំព័រ រមែងអនុមោទនា
ទាំងទៅតាមពួក គឺទារទះទឹកបក្សតៈក៏អនុមោទនា ។

បពិត្រព្រះអង្គ ជាបុរសគាថានយ្យ ខ្ញុំព្រះអង្គសូម
ឧមស្ការព្រះអង្គ បពិត្រព្រះអង្គជាបុរសទុក្ខម ខ្ញុំព្រះ
អង្គសូមឧមស្ការព្រះអង្គ ព្រះអង្គមិនមានបុគ្គលប្រៀប
ផ្ចំមកលោកព្រមទាំងទៅលោក ។

ព្រះអង្គជាអ្នកគ្រាស់ដឹង ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យ
ព្រះអង្គជាអ្នកប្រាជ្ញ គ្របសង្កត់ខ្ញុំមារ (ចំណែក)
ព្រះអង្គកាត់ចង់ខ្ញុំអនុសយក្តីលេស ឆ្លងបានហើយ
ទើបចំរៀងពួកសត្វទាំងនេះ ។

ព្រះអង្គបានកន្លងទើបចំហើយ ព្រះអង្គបានទំលាយ
ភាសនាហើយ ព្រះអង្គជាបុគ្គលផ្ចិតសីហៈ មិនមាន
ឧបាទាន បានលះក៏យន្តិសេចក្តីស្ងប់ស្ងួតហើយ ។

បុណ្យភិក្ខុ យថា វត្ថុ តោយេ ឧ(២) ឧបសម្ព័ន្ធ
ឃី បុត្តោ ច ចារេ ច ឧកាយេ ត្វំ ឧ ឧបសម្ព័ន្ធ
ចារេ វិ បសារហិ សកាយោ វត្ថុសត្វចោតិ។

(៤៩) អថោ សកាយោ បរិច្ចាដតោ កតវតោ
ចារេសុ សិវសា ធិបតីត្វា កតវត្ថំ ឯតតោ ច
អតីត្តត្ថំ កត្តត្ថំ អតីត្តត្ថំ កត្តត្ថំ សេយ្យថាច កត្ត
ធិត្តត្ថំ ក ឧត្តត្ថំ ឧបសម្ព័ន្ធ ឯតតោ ឧបសម្ព័ន្ធ
ក មត្ត អាច កេយ្យ អនុកោ ក កេលយ្យ ឆោតិ ចារេយ្យ
ចក្កមត្តោ វុចាច ឧត្តត្ថំ ឯតតោ កតវតោ អនុ-
កោបរិច្ចាដេន ឆោ បកាសិតោ ឯតតោ កតវត្ថំ
សារណំ កតាមិ ឧបសម្ព័ន្ធ កត្តសត្វត្ថា លកេយ្យហិ
កត្ត កតវតោ សត្តតោ បទ្បត្ថំ លកេយ្យ ឧបស-
ម្ព័ន្ធ ។ យោ ចោ សកាយេ អត្ថាតត្ថយធុតោ ឧបសម្ព័ន្ធ
ឧបសម្ព័ន្ធ វេត្តត្ថំ បទ្បត្ថំ វេត្តត្ថំ ឧបសម្ព័ន្ធ

ត្ថា ឧបសម្ព័ន្ធ មិនជាប់ក្នុងទីន យ៉ាងណាមិញ ព្រះ
អង្គមិនជាប់ក្នុងអំពើចាត់ពីរ គឺបុណ្យនិងបាប ក៏យ៉ាងនោះ
ដែរ ចត្តត្ថាអង្គជាវិបុល សូមព្រះអង្គសណ្ឋានព្រះបាទ
សភីយបរិច្ចាដកថ្វាយចង្អុំ (ព្រះបាទ) ព្រះសាស្តា ។

(៥០) ព្រះនោះ សភីយបរិច្ចាដក ឧបសម្ព័ន្ធទៀបព្រះបាទទាំង
គ្នា របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ សរសើរព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា
បត្តត្ថាអង្គមិនមែន ច្បាស់ណាស់ បត្តត្ថាអង្គមិនមែន ច្បាស់
ណាស់ បត្តត្ថាអង្គមិនមែន អថដែលព្រះមានព្រះភាគសំដែងហើយ
ដោយអនេកចរិយាយយ៉ាងនេះ (ភិច្ចាសណាស) ដូចជាអថរបស់
ដែលផ្គាប់ពុំ ពុំនោះដូចជាអថបើបង្ហាញរបស់ដែលកំបាំង ពុំនោះសោត
ដូចជាអថប្រាប់ដូចដល់អថក្នុងទីន ឬក៏ដូចជាអថព្រាហ្មប្រជ័យប្រជ ចំភិ
ក្នុងទីនិងទីន ឲ្យមនុស្សមានចក្ខុ មើលឃើញខ្លួនបំផ្លាញបាត ឬព្រះ
អង្គនេះ សូមដល់ព្រះមានព្រះភាគអង្គ ព្រះធម៌អង្គ ព្រះកុសុល្យ
និង ជាសរណៈ បត្តត្ថាអង្គមិនមែន ឬព្រះអង្គគួរបានចក្ខុ គួរ
បានឧបសម្ព័ន្ធ ក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។ ម្ចាស់សភីយៈ អ្នកណា
ភ្ជាប់ជាអនុគ្រឹះ ប្រាថ្នាបទ្បត្ថំ ប្រាថ្នាឧបសម្ព័ន្ធ ក្នុងធម៌នេះ

សោ ចត្តារោ អាសេ បរិសេនំ ចតុដ្ឋំ មាសាទំ
អន្ធមេន បរិវុដ្ឋបរិវាសំ អាវុច្ឆិកា កិក្ខុ បញ្ចាដេន្តំ
ឧបសម្បទេន្តំ កិក្ខុភារាយ^(១) វាមំ ចេត្តុ^(២) បុគ្គល-
វេមត្តតា វិធិភាតិ ។ សចេ កន្តេ អញ្ញកិក្ខុយបុត្វា
សេស្មី ធម្មវិទយេ អាត្មន្តតា បទ្ធវ្នំ អាត្មន្តតា
ឧបសម្បទំ ចត្តារោ អាសេ បរិសេនំ ចតុដ្ឋំ មាសាទំ
អន្ធមេន បរិវុដ្ឋបរិវាសេ អាវុច្ឆិកា កិក្ខុ បញ្ចា-
ដេន្តំ ឧបសម្បទេន្តំ កិក្ខុភារាយ ។ អហំ
ចត្តារិ ស្សាទំ បរិសាមិ^(៣) ចេត្តុដ្ឋំ ស្សាទំ អន្ធមេន
បរិវុដ្ឋបរិវាសំ អាវុច្ឆិកា កិក្ខុ បញ្ចាដេន្តំ ឧបសម្ប-
ទេន្តំ កិក្ខុភារាយាតិ ។ អលត្ថ ទោ សភិយោ
បរិវាជតោ កតវតោ សន្តតោ បទ្ធវ្នំ អលត្ថ
ឧបសម្បទំ ។ អចិរុបសម្បទោ ទោ បដាយស្មា
សភិយោ វិគោ វុបតាដោ អប្បវត្តោ វាតាមិ

១ ឧ. វត្ថុភារាយាតិ ។ ២ ឧ. ឧ. អចិរុបសម្បទំ ។ ៣ ឧ. ឧ. បរិស្សាស្សាទំ ។

អនាគតោបរិវាសេសំ ៤ ខែសិខ លុះតំណិះ ៤ ខែហើយ កំភុតំនិ
ឡាយ អ្នកមានចំគ្គុប្រាសប្រាណ ទើបញ្ចាំងបុគ្គលអ្នកនៅបរិវាសហើយ
ឲ្យបញ្ចង្វា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីឲ្យបានជាកិក្ខុ តែជាសេចក្តីផ្សេងនៃបុគ្គល
ក្នុងកិច្ចបរិវាសនា៖ គេជាគតិជនច្បាស់ហើយ ។ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន
បើពួកគេដែលភ្ជាប់ជាអន្ធមេន ប្រាថ្នាបញ្ចង្វាប្រាថ្នាឧបសម្បទា ក្នុង
ធម្មវិទយោ នៅបរិវាសេសំ ៤ ខែសិខ លុះតំណិះ ៤ ខែហើយ
កំភុតំនិឡាយ អ្នកមានចំគ្គុប្រាសប្រាណ ញ៉ាំងពួកកុលបុគ្គលអ្នកនៅ
បរិវាសចេះហើយឲ្យបញ្ចង្វា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីឲ្យបានជាកិក្ខុ ។ ខ្ញុំព្រះ
អង្គសូមនៅបរិវាសេសំ ៤ ឆ្នាំ លុះឆ្នាំ ៤ ឆ្នាំ ហើយ សូមឲ្យកិក្ខុ
តំនិឡាយ អ្នកមានចំគ្គុប្រាសប្រាណ ញ៉ាំងខ្ញុំព្រះអង្គអ្នកនៅបរិវាស
ចេះហើយ ឲ្យបញ្ចង្វា ឲ្យឧបសម្បទា ដើម្បីឲ្យបានជាកិក្ខុ ។ សភិយ-
បរិវាជក ក៏បានបញ្ចង្វា បានឧបសម្បទាក្នុងសំណាក់ព្រះមានព្រះភាគ ។
ព្រះសភិយៈដ៏មានកាយ បានឧបសម្បទា មិនយូរប៉ុន្មាន ក៏ចៀសចេញ
ទៅតែម្នាក់ឯង មិនទទួលប្រហែស មានឡាយមជ្ឈិកភិក្ខុលេស

សុត្តន្តបិដក ឧបទ្វីបសូត្រ ឧបទ្វីបសូត្រ

បរិក្ខេប វិហារន្តោ ឧ ចិរស្សោ យស្សត្ថាយ
កុលបុត្តា សម្មនេវ អភារស្ថា អនោវាយំ បទ្ធជន្ត
តន្តរុត្តរំ ព្រហ្មចរិយមរិយោសានំ និដ្ឋេវ នម្មេ
សយំ អភិញ្ញា សន្តិកត្វា ឧបសម្បជ្ជំ វិហាសិ
ទីណា ជាតំ វុសិតំ ព្រហ្មចរិយំ តាតំ កាលោយំ
ឆាយាវំ ឥត្តត្ថាយាតំ អន្តញ្ញាសំ ។ អញ្ញាតោ ទោ
បឆាយស្ថា សកំយោ អហាតំ អហោសិតំ ។

សភិយស្កំ ជន្ត ។

សត្តមំ សេលស្កំ

(៦០) ឯវដ្ឋេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភក្កា
អន្តត្ថកបេសុ ចារិកំ ចរោហោ មហាតា កិក្ខុ-
សង្កេតំ សន្តិ អន្តត្ថកបេសុ កិក្ខុសង្កេតំ
យេន កាមលំ ឆាយ អន្តត្ថកចានំ និកោ តន្តរ-
សិ ។ អស្សោសំ ទោ កោលំយោ ជនិលោ
សមណោ ឧលុ កោ តោនោ សក្យ-
បុត្តោ សក្យកុលា បទ្ធជន្តោ អន្តត្ថកបេសុ
ចារិកំ ចរោហោ មហាតា កិក្ខុសង្កេតំ សន្តិ

សុត្តន្តបិដក ឧបទ្វីបសូត្រ ឧ ចិរស្សោ យស្សត្ថាយ

មានចិត្តស្ម័គ្រ (កាន់ប្រាជ្ញា) កុលបុត្រចំណូល ចេញចាក
ផ្ទះចូលកាន់ផ្ទះ ដោយត្រឹមត្រូវ ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុគ្រោះមិណ
មិនយូរប៉ុន្មាន (លោក) ក៏បានធ្វើជាកំចាត់ សម្រេចខ្លួនអនុគ្រោះមិ
នោះ មានព្រហ្មចរិយធម៌ជាច្រើន ដោយប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ របស់ខ្លួនឯង
ក្នុងបច្ចុប្បន្ន បានដឹងថា ជានិករសំហើយ ព្រហ្មចរិយធម៌ កាតុអញ្ញ
ប្រព្រឹត្តចប់ហើយ ក៏ច្បាំងលក្ខណ៍ បានធ្វើចប់ហើយ មន្តការវាចាក្នុងវិទ្យា
ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសាទ្យសក្ខីខ្លួនទៅនឹងមន្តទាំងឡាយ ។ បណ្តាព្រះ
អរហន្តចំណូល សភិយៈដ៏មានកាយ បានជាព្រះអរហន្ត ១ អន្តរិយ ។

ចំណាយស្កំ ជន្ត ។

សេលស្កំ ទី ៧

(៦១) ភ្នំបាខស្តាប់មកឃើញនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមាន
ព្រះភាគ ទ្រង់ពុទ្ធជំណើរ ទៅកាន់ចារិក ក្នុងអន្តត្ថកបេសុ
ជាមួយនឹងកុសន្ទ្រប្រិទ្ធចូប គឺកុសន្ទ្របេសុកំណើរយេហសិប (៤៦៥០)
យាងស៊ើវទៅនឹងមហាបណ្ណៈកាមណៈ របស់ពួកអន្តត្ថកបេសុ ។
គេណិយជនិល បានឮដំណឹងថា ព្រះសមណភាគម ជាសក្យ-
បុត្រ ចេញចាកសក្យកុល ទ្រង់ព្រះផ្ទះ កំពុងធ្វើពុទ្ធជំណើរ
ទៅកាន់ចារិក ក្នុងអន្តត្ថកបេសុ ជាមួយនឹងកុសន្ទ្រប្រិទ្ធចូប

អន្តរាគមន៍សេចក្តី ភិក្ខុសតេហិ ពេបណំ អនុប្បត្តោ ។
 តំ ទោ បទ ភវន្តំ តោតមិ ឯវំ កល្យាណា កត្តិ-
 សន្តោ អក្កតតោ ឥតិបិ សោ ភកា អរហំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធោ វិជ្ជាធរណសម្បត្តោ សុតតោ លោកា-
 វិជ្ជំ អនុត្តរោ មុទិសនម្មសារថំ សត្វា នេវមទុស្សនំ
 តុដ្ឋោ ភកា(១) សោ ឥមិ លោកំ សនេវកំ
 សមាវកំ សត្រហ្មកំ សស្សមណក្រាហ្មណំ វេទំ
 សនេវមទុស្សំ សយំ អកត្តោ សង្ខតត្វា បរេនេតំ
 សោ ធម្មំ នេសេតំ អាទិកល្យាណំ មជ្ឈិកល្យាណំ
 បរិយោសានកល្យាណំ សាត្តំ សត្យញ្ញំ កោវល-
 បរិមុណំ បរិសុទ្ធិំ ត្រហ្មធរិយំ បតាសេតិ សាទុ
 ទោ បទ ភវន្តំ អរហនំ នស្សនំ ហោតិ ។

១ ម. ភកា(១) ។

គិត្តិកម្មយោគន៍វិយហសិប មកដល់នឹងមរណៈកាលនោះហើយ ។
 ភិក្ខុសត្តន៍ពីព្រោះ របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ឮឮខ្លោយស្រសាយយ៉ាង
 នេះថា ព្រះមាតាព្រះភាគនោះ ព្រះអង្គត្វាយបារាសេចក្តីសៅហ្មងគ្រប់
 យ៉ាង ព្រះអង្គក្រាស់ដឹងខ្លាញ់យ្យធម៌ចាស់ត្រង់ដោយប្រពៃចំពោះព្រះអង្គ
 ព្រះអង្គប៉ុណ្ណោះដោយវិជ្ជាធម៌ចរណៈ គឺសេចក្តីចេះដឹងនឹងក្រៃគុ ដែល
 បុគ្គលអច្ចុប្បត្តិក្ខ ព្រះអង្គមានដំណើរល្អទៅកាន់ព្រះនិរ្ពាន ព្រះអង្គ
 ជ្រាបច្បាស់ខ្លាញ់ក្រហេង ព្រះអង្គប្រសើរដោយសីលាទិគុណ កេហុក្ខល
 ណាមួយស្មើគ្នា ព្រះអង្គជាអ្នកខ្ចាត់ខ្ចាយខ្លាញ់ដែលគួរខ្ចាត់ខ្ចាយ ព្រះ
 អង្គជាត្រៀមទៅតាមនិមន្តស្សចាំទ្បាយ ព្រះអង្គបានក្រាស់ដឹងខ្លាញ់សច្ច-
 ធម៌ ព្រះអង្គលែងវិលត្រឡប់មកកាន់ភក្តីទៀត ព្រះមាតាព្រះភាគនោះ
 ព្រះអង្គបានឮឲ្យដាក់ច្បាប់ ដោយប្រាថ្នាដ៏ទុក្ខដោយព្រះអង្គ ហើយ
 ញ៉ាំងលោកនេះ ព្រមទាំងទៅលោក ពារលោក ព្រហ្មលោក ញ៉ាំង
 ពពួកសត្វ ព្រមទាំងសមណក្រាហ្មណ៍ ទាំងមនុស្សជាសម្បត្តិទេវា នឹង
 មនុស្សជាសស ឲ្យក្រាស់ដឹងផង ព្រះអង្គទ្រង់សំដែងធម៌ពីព្រះបទដ៏ម
 បទកណ្តាល នឹងបទចុង ព្រះអង្គប្រកាសទូទៅព្រហ្មចរិយធម៌ ព្រមទាំង
 អត្ថនឹងឲ្យញាតិព្រាហ្មណ៍ប៉ុណ្ណោះចាំអប់រំ ក៏ដំណើរបានឃើញបាន
 ផ្តុំបន្តិចព្រះហស្តចាំទ្បាយ មានសភាពយ៉ាងនោះ ជាព្រះប្រពៃពេក ។

អថ ទោ កេណិយោ ជដិលោ យេន កកវា តេនុ-
 បសង្កម្មំ ឧបសង្កម្មិត្វា កកវតា សុទ្ធំ សាធុនំ
 សាធុនំយំ កាដំ សាវណិយំ វិនិសាវត្វា ឯកមន្តំ
 ឯសិទ្ធំ ។ ឯកមន្តំ ឯសិទ្ធំ ទោ កេណិយំ
 ជដិលំ កកវា ធម្មិយោ កាតាយ សទ្ធស្សសិ
 សមាធមេសិ សមុត្តដេសិ សម្បហំសេសិ ។ អថ-
 ទោ កេណិយោ ជដិលោ កកវតា ធម្មិយោ
 កាតាយ សទ្ធស្សតោ សមាធមិតោ សមុត្តដិតោ
 សម្បហំសិតោ កកវន្តំ ឯកនរោច អធិវាសេតុ មេ-
 កវំ កោតតោ ស្វាគតាយ កត្តំ សុទ្ធំ កិក្ខុសង្ខេបនាតំ ។

(២០) ឯវិ វុត្តេ កកវា កេណិយំ ជដិលំ
 ឯកនរោច មហា ទោ កេណិយំ កិក្ខុសង្ខេ-
 បន្សតេធស្វាទំ កិក្ខុសកាទំ ទូញ ព្រាហ្មណេសុ
 អភិប្បសន្នាតំ ។ តុតិយម្បិ ទោ កេណិយោ
 ជដិលោ កកវន្តំ ឯកនរោច កត្តាចំ កោ-
 តោតម មហា កិក្ខុសង្ខេប អធស្សតេធស្វាទំ កិក្ខុ-
 សកាទំ អហញ ព្រាហ្មណេសុ អភិប្បសន្នា

ត្រាតោ កេណិយជដិល ចូលសំដៅទៅក្រុងទីដែលព្រះមានព្រះភាគគង់
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយជាមួយនឹងព្រះមានព្រះភាគ
 លុះបញ្ចប់ពាក្យដែលត្រូវរីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរស្តីករហើយ ក៏អន្តរាយ
 ក្នុងទីសមគួរ ។ លុះកេណិយជដិល អង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់សំដែង ពន្យល់វិណាទំ ធ្វើឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយ
 ដោយធម្មកថា ។ លំដាប់នោះ កេណិយជដិល ដែលព្រះមានព្រះ
 ភាគពន្យល់ វិណាទំ ធ្វើឲ្យអាចហាន ឲ្យរីករាយដោយធម្មកថាហើយ
 ក៏ក្រាបចូលនំមន្តព្រះមានព្រះភាគយ៉ាងនេះថា សូមព្រះភាគមជ្ឈិមនំ
 ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលចង្អុលរបស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងវិថីស្តុកឲ្យបាន ។

(២១) កាលដែលកេណិយជដិល ក្រាបចូល យ៉ាងនេះហើយ ព្រះ
 អង្គទ្រង់ព្រាស់នឹងកេណិយជដិលដូច្នេះថា ខ្ញុំកេណិយជដិលភិក្ខុសង្ឃច្រើន
 ណាស់ និក្ខុម្ភយនាទំពីរយហាសប អ្នកសោតកំផ្លាច់ជ្រះថ្លាក្នុងពួក
 ព្រាហ្មណ៍ហើយ ។ កេណិយជដិល ចូលព្រះមានព្រះភាគ អស់ពីរគីឡេ
 យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះភាគមជ្ឈិមនំ ភិក្ខុសង្ឃច្រើនប គឺភិក្ខុម្ភយនាទំពីរ-
 យហាសប ខ្ញុំព្រះអង្គសោតជាអ្នកផ្លាច់ជ្រះថ្លាក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍គឺគិតមែន

អធិវាសេតុ មេ កវំ តោតមោ ស្វាតបាយ កត្តំ សន្និ
 ភិក្ខុសង្ឃេយតិ ។ តុតិយម្បំ ទោ ភកវា តោណិ-
 យំ ជដិសំ ឯតទោច មហា ទោ តោណិយ
 ភិក្ខុសង្ឃា អន្តរេត្ថសាទិ ភិក្ខុសតាទិ តូញ(១)
 ព្រាហ្មណេសុ អភិប្បសន្នាតិ ។ តតិយម្បំ ទោ
 តោណិយោ ជដិលោ ភកវំ ឯតទោច កិញ្ចាច
 តោ តោតម មហា ភិក្ខុសង្ឃា អន្តរេត្ថសាទិ
 ភិក្ខុសតាទិ អហក្ខ ព្រាហ្មណេសុ អភិប្បសន្នា
 អធិវាសេតុ មេ(២) កវំ តោតមោ ស្វាតបាយ កត្តំ
 សន្និ ភិក្ខុសង្ឃេយតិ ។ អធិវាសេសិ ភកវា
 តុណ្ហិកាវេទ ។ អថទោ តោណិយោ ជដិលោ
 ភកវាតោ អធិវាសទំ វិធិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា យេន
 សតោ អស្សមោ តេតុបសន្តមិ ឧបសន្តមិត្វា
 មិត្តាមាទ្ធ ញាតិសាលោហិតេ រាមន្តេសំ

១៩. តូញ ពោ ។ ២ ៩. អធិវាសេតុ មេ ។

តែថា សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើនព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួលចង្ហាន់របស់ខ្ញុំព្រះ
 អង្គក្នុងថ្ងៃស្អែកឲ្យបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ស្រាស់ទីឯកណ្តាលដង
 អស់វារៈ ក៏ដង្ហាន់ឯនោះថា ម្ចាស់កណ្តាល ភិក្ខុសង្ឃច្រើន ភិក្ខុមួយ
 កាន់តាយហាសិប អ្នកសាតងអ្នកប្រាប់ជ្រេវថា ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍
 ហើយ ។ កណ្តាលដង ទូលព្រះមានព្រះភាគអស់វារៈ ៣ ដង្ហាន់
 នេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ភិក្ខុសង្ឃច្រើនរូប ភិក្ខុមួយកាន់តា
 យហាសិប ខ្ញុំព្រះធម្មសោត ជាអ្នកប្រាប់ជ្រេវថា ក្នុងពួកព្រាហ្មណ៍
 ក៏ពិតមែន នៃថាសូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ព្រមទាំងភិក្ខុសង្ឃ ទទួល
 ចង្ហាន់របស់ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្នុងថ្ងៃស្អែក ឲ្យបាន ។ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ទទួលទិបន្ត ដោយតុណ្ហិកាវេទ ។ លំដាប់នោះ កណ្តាលដង
 ដ៏ធំច្បាស់ ខ្លាចការទទួលទិបន្ត របស់ព្រះមានព្រះភាគហើយ ក៏
 ក្រោតចាកគាត់នោះ ចូលសំដៅទៅត្រង់ភាស្រមរបស់ខ្លួន លុះចូល
 ទៅដល់ហើយ ក៏ប្រាប់ពួកបុត្រអមាត្យ ទិវិត្យាតិសាលោហិតថា

សុណន្ត មេ ភោតោ មិត្តាមត្តា ញាតិសាលាហិតា
 សមណោ មេ ភោតោ នំមន្តិកោ ស្វាគាយ កត្តិ
 សន្ធិ កិក្ខុ សង្ឃេន យេន មេ កាយវេយ្យវដិកំ
 កបយ្យោដាតិ ។ ឯវំ ភោតិ ទោ កេណិយស្ស ជដិ
 លស្ស មិត្តាមត្តា ញាតិសាលាហិតា កេណិយស្ស
 ជដិលស្ស បដិស្សត្វា អប្បេកេទេ ទុទ្ធានិ ទណន្តិ
 អប្បេកេទេ កដ្ឋានិ ជាលន្តិ អប្បេកេទេ កាជនាជិ
 ទោវន្តិ អប្បេកេទេ ទុនកមណិកំ បតិដ្ឋាប្បន្តិ អប្បេ
 កេទេ អាសនាជិ បញ្ញាបេន្តិ កេណិយោ បទ ជដិលោ
 សាមំ យេវ មណ្ឌលមាណំ បដិយានេតិ ។

(៦២) ភេន ទោ បទ សមយេន សេលោ ព្រាហ្ម
 ណោ អាបណោ បដិវសតិ តិល្លាវំ វេទានំ បាវេន សនិ
 យណ្ឌកេដ្ឋកានំ សាគូរប្បកេទានំ វតិ ហាសបញ្ច
 វានំ បទកោ វេយ្យករណោ លោកាយតមហាបុរិស
 លត្តលោសុ អនិយោ តីណិ ច មាណវកសកានំ
 មន្តេ វាចេតិ ។ ភេន ទោ បទ សមយេន កេណិយោ
 ជដិលោ សេលេ ព្រាហ្មណោ អភិប្បសន្តោ ហោតិ ។

ពួកមិត្តអមាត្យ នឹងញាតិសាលាហិតដ៏ចម្រើន ចូរស្តាប់ពាក្យខ្ញុំ ព្រោះខ្ញុំ
 បាននិមន្តព្រះសមណានាម ព្រមទាំងកិក្ខុសង្ឃ ដើម្បីចម្លែង ក្នុងវិថី
 ស្តេច អ្នកទាំងឡាយ ត្រូវជួយធ្វើការទូលំទូលាយ ដោយកាយដល់ខ្ញុំ ។
 ពួកមិត្តអមាត្យ នឹងញាតិសាលាហិត របស់កេណិយជដិល ក៏ទទួល
 ស្តាប់ពាក្យកេណិយជដិលថា អើលោក ពួកខ្វះជក់ចម្រើនដឹកគ្នា
 ពួកខ្វះ ពុទ្ធស ពួកខ្វះ លាភកាជន ពួកខ្វះដម្កល់ពានិក ពួកខ្វះ
 គ្រាលកាសនៈ ឯកេណិយជដិល ក៏ចាត់ចែងទុក ដោយខ្លួនឯង ។

(៦២) សម័យនោះឯង សេលព្រាហ្មណ៍នៅតាស្រ័យ ក្នុងនិមម

ឈ្មោះកាបណៈ ជាអ្នកដល់ខ្ញុំត្រើយខែវិច្ឆិកា ព្រមទាំងម្ចាស់ឈ្មោះ
 និយណ្ឌ នឹងម្ចាស់ឈ្មោះកេដ្ឋកៈ នឹងអគ្គប្បកេទ មានម្ចាស់ឈ្មោះ
 វតិហាសជាតំប ៨ ជាអ្នករៀនខ្ពង់ខ្ពស់ ចេត្យករណ៍ មិនច្រើន
 ទាល់ ក្នុងលោកាយកសាស្ត្រ នឹងមហាបុរិសលទ្ធភាសាស្ត្រ
 បាត្រៀមមន្តទាំងឡាយ ដល់មាណវបិយនាគ ។ សម័យនោះឯង
 កេណិយជដិល ក៏ជាអ្នកភ្ជាប់ជ្រះថ្លា ក្នុងសេលព្រាហ្មណ៍ដែរ ។

អថទោ សេសោ ព្រាហ្មណោ ភីលិ មាណវកសុតេហិ
 បរិវេតោ ជង្គារិហារិ អនុចុដ្ឋមមាតោ អនុវិចារមាតោ
 យេន កោណិយស្ស ជដិលស្ស អស្សមោ តេនុ-
 បសដ្ឋមិ ។ អនុសា ទោ សេសោ ព្រាហ្មណោ កោណិ-
 យស្ស ជដិលស្ស អស្សមេ(១) អប្បេកកេន្ធ ទុទ្ធានំ
 ទណន្តេ ។ បេ ។ អប្បេកកេន្ធ អាសនាទំ បញ្ញាបេន្ត
 កោណិយេ បន ជដិលំ សាមីយេវ មណ្ឌលមាលំ
 បដិយានេន្តំ ជិស្វាន កោណិយេ ជដិលំ ឯតនភោច ភី
 ទុ ទោ កោតោ កោណិយស្ស អាភិហោ វា ភវិស្សតិ
 វាហោ វា ភវិស្សតិ មហាយតោ វា បទ្ធពដ្ឋតោ វាជា វា
 មាតតោ សេនិយោ តិម្ពិសារោ ជិមន្តតោ ស្វាតនាយ សន្និ
 តលកាយេនាតិ ។ ន មេ កោ សេស អាភិហោ វា ភវិ-
 ស្សតិ នបិ វាហោ ភវិស្សតិ នបិ វាជា មាតតោ សេនិយោ
 តិម្ពិសារោ ជិមន្តតោ ស្វាតនាយ សន្និ តលកាយេន ។
 អបិ ច ទោ មេ មហាយតោ បទ្ធពដ្ឋតោ អន្តិ សម-
 ណោ កោតតោ សត្យុរុត្តោ សត្យុកុលា បទ្ធពដ្ឋតោ

១. កោណិយស្សមេ ជដិលេ ។

ព្រាហ្មណំ មានមាណវិយាយោមរោម ព្រាចំដើរពេកសម្រាកស្ម័គ្រ
 ច្រក់ចូលសំដៅពេ ត្រង់កាស្រមកណិយជដិល ។ សេសព្រាហ្មណំ
 បានឃើញមនុស្សពួកខ្លះ កំពុងដឹកចង្រ្កានឆកុក្ស័យកាស្រមកណិយ-
 ជដិល ។ បេ ។ មនុស្សពួកខ្លះ កំពុងក្រាលភាសនៈ ទាំងកណិយ-
 ជដិល ក៏កំពុងចាត់ចែងបារាំង ដោយខ្លួនឯង លុះឃើញហើយក៏សួរ
 កណិយជដិល យ៉ាងនេះថា កណិយជដិលវេន ទំនិញមានកិច្ចភាវៈបា-
 រិកៈ ឬរៀបចំហាយភ្លើង ឬក៏អញ្ជើញព្រះបាទតិម្ពិសារោធរសេនិយ
 ព្រមទាំងពួកលេ ដើម្បីជប់លៀងក្នុងថ្ងៃស្អែកឬថ្ងៃ ។ បតិក្រសេស-
 ព្រាហ្មណំដ៏ចំរើន គាត់មិនមានកិច្ចភាវៈ ប៉ុន្មានកិច្ចរិកៈទេ
 ទាំងមិនបានអញ្ជើញព្រះបាទតិម្ពិសារោធរសេនិយ ព្រមទាំងពួកលេ
 ដើម្បីជប់លៀងក្នុងថ្ងៃស្អែកទេ ។ ប៉ុន្តែគាត់មានការរៀបចំហាយភ្លើង
 ព្រះសមណគោតម ជាបស្សបុត្រ រេចត្រូវបានសម្រេចចូល ច្រង់ច្រងូល

អន្តត្ថវាមេស្ម ចារឹកំ ចាមាជា មហាតា កិក្ខុសង្ឃេន
 សន្តិ អន្តរេន្ទសេហិ កិក្ខុសតេហិ អាមណំ
 អនុប្បត្តោ នំ ទោ មន កវន្តំ ភោគមំ ឯវំ
 កល្យាណោ កត្តិសន្តោ អនុត្តតោ នតិមំ សោ
 កកា ។ ម ។ ពុទ្ធា កកាតិ ។ សោ មេ ឯមន្តិកោ
 ស្វាតតាយ កត្តំ សន្តិ កិក្ខុសង្ឃេនាតំ ។ ពុទ្ធាតំ ភោ
 គោណិយ វេសិ ។ ពុទ្ធាតំ ភោ សេល វេសិ ។
 ពុទ្ធាតំ ភោ គោណិយ វេសិ ។ ពុទ្ធាតំ ភោ សេល
 វេសិ ។ អមេតោ សេលស្ស ព្រាហ្មណស្ស ឯតត-
 ហោសិ យោសោមំ ទោ ឯសោ ធុល្លោ លោកស្មី
 យនិមំ ពុទ្ធាតំ ។ ភាគទានំ ទោ មន អស្មាតំ
 មន្តេស្ម ម្ខត្តិស^(១) មហាបុរិសលក្ខណានិ យេហិ
 សមន្តាតតស្ស មហាបុរិសស្ស ទ្វេ តតិយោ
 កវន្តំ អនត្តា^(២) សចេ អតារំ អជ្ឈវសេតិ វជា
 យោតិ ចក្កវន្តំ ធម្មតោ ធម្មរាជា ជាតុត្តោ វិជិតា^៣

១. ឬ. កវន្តំ មន្តេស្ម កវន្តំ ។ ២. ឬ. កវន្តំ ។

ធ្វើក្នុងដំណើរ មកកាន់ចារឹកក្នុងក្នុងក្នុងក្នុង ជាមួយនឹងកិក្ខុសង្ឃ
 ជាច្រើនប្រ គឺកិក្ខុមួយនាងពីរយហសិប យាងមកដល់តាបណានិគម
 ហើយ កិក្ខុសង្ឃតិកោះ របស់ព្រះគោតម ដំបើរនោះ ពុទ្ធ
 ក្លាយ សុខសាយយ៉ាងនេះថា ព្រះមានព្រះភាគនោះ ។ ម ។ ព្រះ
 កត្តិកាស្រាស់ដឹង ខ្ញុំសច្ចធម៌ ព្រះគង្គិលេងលេងត្រឡប់មកកាន់កក
 ថ្មីទៀត ។ អាត្មាបានឯមន្តព្រះសមណគោតមនោះ ព្រមទាំងកិក្ខុ
 សង្ឃ ដើម្បីចម្លងក្នុងវិញ្ញាណ ។ ចត្តក្រភោណិយៈដំបើរនៃ លោក
 និយាយថា ព្រះពុទ្ធ ។ ម្ចាស់សេលព្រាហ្មណ៍ដំបើរនៃ អាត្មា
 និយាយថា ព្រះពុទ្ធ ។ ចត្តក្រភោណិយៈដំបើរនៃ លោកនិយាយថា
 ព្រះពុទ្ធ ។ ម្ចាស់សេលព្រាហ្មណ៍ដំបើរនៃ អាត្មានិយាយថា
 ព្រះពុទ្ធ ។ គ្រានោះ សេលព្រាហ្មណ៍ បានសេចក្តីច្រើនយ៉ាង
 នេះថា សំឡេងគឺកកាថា កុទ្ធវន្ត គោតមនោះដោយក្រក្កានលោក ។
 មហាបុរិសលក្ខណៈ ៣២ ប្រការ មានមកហើយ ក្នុងមន្តទាំងឡាយ
 របស់យើង មហាបុរិសដែលប្រកបដោយមហាបុរិសលក្ខណៈទាំងនោះ
 វេសិបានតិកយ៉ាង នឹងប្រកាសនោះទេ គឺនៅគ្រប់គ្រងផ្ទះ នឹងបាន
 ជាស្តេចច្រក្កត្តិ ព្រះគង្គិកាចម្លងក្នុង ជាស្សៈ លើផែនដី ប្រដាប់
 រោងច្បាប់ ២ ពេទ្យសមុទ្រទាំង ២ ជាទីបំផុត ទ្រង់មានជ័យវិន័យ

ជនបទក្នុងវិស័យស្មោះ សក្ការក្នុងសម្មាសម្ពុទ្ធិកោ តស្សីមាធិ
 សក្ការក្នុង កវត្តិ សេយ្យដ៏ធំ ចក្ការក្នុង ហត្ថិកម្ម
 អស្សារក្នុង មណីរក្នុង ឥត្ថិកម្ម កហបតិកម្ម បរិណា-
 យការក្នុងមេ សក្កមី ។ បរិសេសមាស្សំ ទោ បទស្ស
 បុត្តា កវត្តិ ស្វក វិវត្តនា បរិសេសប្បមន្តនា ។ សោ
 ឥមំ បរិ សាករមិយន្តិ អនណ្ឌោ អសត្តោ
 ធម្មោ អភិវិជយ អជ្ឈាសតិ ។ សទេ ទោ បទ
 អការស្មា អនកាវយំ ចត្វជតំ អរហំ ហោតិ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា លោកោ វិវដ្ឋនា ។ កហំ បទ
 កោ កោណិយ ឯតាហិ សោ កវំ កោតមោ
 វិហាតិ អរហំ សម្មាសម្ពុទ្ធាតិ ។

(៦៣) ឯវិ វុត្តោ កោណិយោ ដដិលោ ធម្មាណំ
 តាហំ(១) បក្កោតា សេលំ ប្រាហ្មណំ ឯតាភេទ
 យេនេសា កោ សេស មិលវណដិទិ ។ អថទោ
 សេលោ ប្រាហ្មណោ តិហិ មាណវកា-
 សតេហិ សន្និ យេន អកា តេនុបសន្តមិ ។

១. ឧ. ព. ១

ភាគក្នុងនៃភាគព្រា ដល់នូវភាគមាំមួនក្នុងជនបទ ទ្រង់បរិបូណ៌ដោយ
 គេនៈជីវិតក្រោ ឯកនៈជីវិតក្រោ របស់ស្តេចចក្រភ្នំនោះគឺចក្កនោះ
 ១ ហត្ថិកម្មៈ១ អស្សរកម្មៈ១ មណីរកម្មៈ១ ឥត្ថិកម្មៈ១ កហបតិកម្មៈ
 ១ បរិណាយកម្មៈ១ ប្រែប្រួលជា ៧ ប្រការ ឯស្តេចចក្រភ្នំនោះ
 មានព្រះរាជបុត្រច្រើនពាន់ ប្រកបដោយជំនាញច្បាស់ សុទ្ធសឹងតែត្រូវព្រា
 មានបុរោហិត កាចសន្តិកសន្តិក ឡើយសេនាបស់ស្តេចដទៃទៀត ។
 ស្តេចចក្រភ្នំនោះ ទ្រង់ត្រួតត្រាប្រុងប្រយ័ត្នដ៏ខ្លាំង មានសាសនាជាប្រាំ
 ប្រឈំ ដោយធម៌ មិនដាច់ប្រែប្រួល មិនបាច់ប្រើប្រៀងសង្គ្រាម(នេះ
 ១)។ ប្រសិនបើចេញចាកកងដំណាក់ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស ទ្រង់បានជាបោះខ្លួន
 សម្មាសម្ពុទ្ធ ក្នុងលោក មានដល់លទ្ធផល គឺកិលេសបើកហើយ(១) ។
 សេសប្រាហ្មណ៍ បានស្មោះថា ម្ចាស់កេណ្ឌយៈដ៏ចម្រើន ចុះឥឡូវនេះព្រះ
 រោងមជ្ឈិម ជាសាមាសសម្មាសម្ពុទ្ធានា ព្រះគន្លងនឹងក្នុងទីណា ។

(៦៣) កាលសេសប្រាហ្មណ៍ និយាយយ៉ាងនេះ កេណ្ឌយៈដ៏ចម្រើន
 ក្នុងវេទានស្តាប់និយាយនឹងសេសប្រាហ្មណ៍យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់សេស-
 ប្រាហ្មណ៍ដ៏ចម្រើន ដូច្នេះព្រះទ្រង់ទុក្ខ មានក្នុងចំណែកវិសណ (ព្រះ
 គន្លងនឹងក្នុងចំណែកវិសណនោះ) ។ លំដាប់នោះ សេសប្រាហ្មណ៍ព្រមទាំង
 ហោណទណៈគតិ ចូលសំដៅទៅទ្រង់ក៏ទ្រង់ជេសព្រះពុទ្ធប្រាសាទដ៏

អថទោ សេលោ ព្រាហ្មណោ ភេ មាណវោ
 អាមន្តេសិ អប្បសន្តា ភោគោ អាគម្ពន្តុ បទេ បទំ
 ធិត្ថិបន្តា ធុរាសនា វេ ភេ ភវន្តោ សីហាវ ឯកា-
 ចរា យថា ចាហំ ភោ សមណោ ភោគមេធ សន្តិ-
 មន្តេយ្យំ មា មេ ភោគោ(១) អន្តរន្តរ កថំ ឱចាភេជ
 កថាបរិយោសាធំ(២) មេ ភវន្តោ អាគម្ពន្តុ ។ អថទោ
 សេលោ ព្រាហ្មណោ យេធ ភគវា វេទុបសន្តិមិ
 ឧបសន្តិមិ ភគវតា សន្តិ សង្ខាធំ សង្ខាធំធិយំ
 កថំ សារាណីយំ វិភិសាវេត្វា ឯកមន្តុ ធិសីធំ ។
 ឯកមន្តុ ធិសីធំ ទោ សេលោ ព្រាហ្មណោ
 ភគវតា ភាយេ ទ្វត្តិស មហាបុរិសលក្ខណាធិ
 សម្មន្តេសិ ។ អន្តសា ទោ សេលោ ព្រាហ្មណោ
 ភគវតា ភាយេ ទ្វត្តិស មហាបុរិសលក្ខណាធិ
 យេកុយេវេធ មហេត្វា ទ្វេ ទ្វិសុ មហាបុរិសលក្ខណេសុ
 កម្ពតិ វិចិត្តិកម្ពតិ ធានិមុត្តតិ ធិ សម្បសីធិតិ

១ ម. ភោគោវិ ។ ២ ម. រាជបរិយោសាវេ ។

សំដៅនោះ សេលព្រាហ្មណ៍ ប្រាប់ពួកមាណវតាំងនោះថា អ្នកដ៏ចំរើន
 ទាំងឡាយ ចូរនិយាយគ្នាតិចៗ ចូរដឹងដាក់ជើងជិតជើង (ដើរសន្សឹម)
 គ្រោងលោកដ៏ចំរើនទាំងនោះមកអំពីចម្ងាយ ដើរតែម្នាក់ឯង ដូចសិលា
 ម្ខាងអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ទម្រាំអញប្រែក្បួននឹងព្រះសមណភោគសិខ
 ម្ខាងអ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ អ្នកទាំងឡាយកុំស្តាប់សំដីអញ ត្រង់ចន្លោះៗ
 ឡើយ អ្នកដ៏ចំរើនទាំងឡាយ ចូរដឹងចាំបំផុតនៃពាក្យអញសិន ។
 សំដៅនោះ សេលព្រាហ្មណ៍ ចូលសំដៅទៅត្រង់កន្លែងដែលព្រះមាន
 ព្រះភាគគង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ធ្វើសេចក្តីរីករាយ ជាមួយនឹង
 ព្រះមានព្រះភាគ លុះចេញចំពោះពាក្យដែលគួររីករាយ នឹងពាក្យដែលគួរ
 លើកហើយ ក៏អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ សេលព្រាហ្មណ៍ លុះអង្គុយ
 ក្នុងទីសមគួរហើយ ក៏និមិត្តរម្មណ៍មហាបុរិសលក្ខណៈ ឆ្លង ប្រការ
 ក្នុងព្រះភាយ របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។ សេលព្រាហ្មណ៍ បាន
 ឃើញខ្លឹមរម្មណ៍មហាបុរិសលក្ខណៈ ឆ្លង ប្រការ ក្នុងព្រះភាយ របស់
 ព្រះមានព្រះភាគ ដោយស្រេច លើកលែងតែមហាបុរិសលក្ខណៈ
 ពីរប្រការ ក៏សន្សឹម ឡើងទ្វល់ មិនចុះចិត្តស្ងប់ មិនយល់ច្បាស់

គោរសោហិតេ ច វត្ថុកុយ្យេ បហុតជ្ជីកាយ ច ។
 អថោ ភកវតោ ឯតនហោសំ បស្សតិ ចោ មេ
 អយំ សេលោ ព្រាហ្មណោ ទូត្តិស មហាបុរិសលក្ខណា
 ធិ យេកុយ្យេន វេបេត្វា ធ្វេ ទ្វិសុ មហាបុរិសលក្ខណា
 សុ កត្តតិ វិចិត្តតិ ចាទិមុទ្ធតិ ច សម្មសីទតិ
 គោរសោហិតេ ច វត្ថុកុយ្យេ បហុតជ្ជីកាយ ចាតិ ។
 អថោ ភកវ កតិវ្យំ វត្ថាភិសត្វា អភិសត្វាវេសំ^(១)
 យថា អនុស សេលោ ព្រាហ្មណោ ភកវតោ
 គោរសោហិតេ វត្ថុកុយ្យំ ។ អថោ ភកវ ជ្ជីក
 ធិន្ទាមេត្វា ឧកោចំ កល្យាណោ អនុមសំ បដិ
 មសំ ឧកោចំ ចាសិកាសោកាចំ អនុមសំ បដិមសិ
 កោវលម្បិ ធនាដមណ្ឌលំ ជីក្កយ ចានេសិ ។
 អថោ សេលស្ស ព្រាហ្មណស្ស ឯតនហោសំ
 សមញ្ញកតោ ចោ សមណោ កោវហោ ទូត្តិសាយ
 មហាបុរិសលក្ខណោហិ បរិមុឡោហិ វោ អបរិមុឡោ
 ហិ វោ ច ចោ ទំ ជាចាមិ ទុត្តោ វ វោ វ ។

១. អភិសត្វាវេសំ ។

ក្នុងមហាបុរិសលក្ខណៈ ២ ប្រការ គឺវត្ថុកុយ្យេចេស ដែលស្រាប
 ដោយស្រាម ១ ព្រះជីក្កល្យនៃវិល្ល ១ ។ គ្រានោះ ព្រះមាន
 ព្រះភាគ មានព្រះគម្រិះយ៉ាងនេះថា សេលព្រាហ្មណ៍ ឃើញតែ
 មហាបុរិសលក្ខណៈ ព្យាប ប្រការ របស់គេជាគត ដោយច្រើន
 លើកលែងតែមហាបុរិសលក្ខណៈ ២ ប្រការ គឺសង្ស័យ ឆៀនចូល
 មិនចុះចិត្តស៊ប់ មិនយល់ច្បាស់ ក្នុងមហាបុរិសលក្ខណៈ ២ ប្រការ
 គឺវត្ថុកុយ្យេចេស ដែលស្រាបដោយស្រាម ១ ព្រះជីក្កល្យនៃវិល្ល ១ ។
 គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់និម្មិតប្រែ ដែលនាក់នែងដោយប្លង់
 មានទំនិលមន្យសេលព្រាហ្មណ៍ឃើញបាន ខ្ញុំកុយ្យេចេស ដែល
 ស្រាបដោយស្រាមរបស់ព្រះគង្គ ។ គ្រានោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 លៀនព្រះជីក្ក ហើយម្ចាស់កតាមខ្លួនព្រះកាលិពាំងពិជេស ម្ចាស់ក
 តាមខ្លួនព្រះនាសិកពាំងពិជេស ចំទុំទុំខ្ញុំមណ្ឌល នៃនលាដពាំង
 អស់ ដោយព្រះជីក្កផង ។ លំដាប់នោះ សេលព្រាហ្មណ៍ មាន
 សេចក្តីគ្រិះយ៉ាងនេះថា ព្រះសមណភាគម ប្រកបដោយមហា
 បុរិសលក្ខណៈ ព្យាប ប្រការគ្រប់គ្រាន់ មិនមែនមិនគ្រប់គ្រាន់ទេ ប៉ុន្តែ
 អញមិនចង់ស្គាល់ ខ្ញុំលោកថាជាព្រះពុទ្ធ ឬមិនមែនព្រះពុទ្ធ ។

សុតំ ទោ អនេតំ ព្រាហ្មណានំ វុទ្ធានំ មហេស្វកានំ
 អាចរិយេចាចរិយានំ កាសមាធានំ យេ ភេ ភក្កវត្តា(១)
 អរហន្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធា ភេ សកេ វុទ្ធិន្ត កត្វាណេ
 អត្តានំ ខាតុកាភេត្តិតំ យទ្ធាហិ សមណំ គោតមំ
 សម្មាសម្ពុទ្ធា សាវុប្បាហិ កាថាហិ អភិក្កវេយ្យន្តំ ។
 អថេចា សេសោ ព្រាហ្មណោ ភក្កវត្តំ សម្មា
 សាវុប្បាហិ កាថាហិ អភិក្កវេ

បរិបុណ្ណតាយោ សុវុទ្ធិ សុជាតោ កាតុស្សនោ
 សុវុណ្ណវុណ្ណាសំ ភក្កា សុសុត្តន្តាសោសិ^២ វិយា
 ទាស្ស ហិ សុជាតស្ស យេ ភវន្តិ វិយាត្ថោ
 សទ្ធេ ភេ ភក្ក តាយស្មី មហាបុរិសលក្ខណា ។
 មសាទ្ធនេត្តោ សុមុទោ ព្រហ្មា ទុដ្ឋំ មតាវកំ
 មជ្ឈេ សមណសង្ឃស្ស អាទិទ្ធោវ វិរាចសិ ។
 កល្យាណានុស្សនោ ភិក្ខុ តាត្ថានុសង្ខតតោ

១ ខ. ភវន្តិ ។ ២ ខ. ម. សុសុត្តន្តាសោសិ ។

បុរុសេនាបាតុក្ការក្សៈបស្សន្តោហ្មណំ បាសិទ្ធិ មានកាយុច្រើន ជាភាពា
 ច្រានលើភាពាដ្ឋានយោយថា ក្នុងនរណា ជាអរហន្តសម្មាសម្ពុទ្ធដ៏មាន
 ប្រភេទ ក្នុងនោះនោះ កាលបើប្រែវិសេស្តីគុណជាបស្សន្ត វេច
 សំដែនខ្លួនឱ្យប្រាកដ បើដូច្នោះ គួរតែអញ្ជើញសាសីព្រះសមណគោតម ក្នុង
 ទីចំពោះព្រះភក្ក ដោយសារប្បភាពចុះ ។ លំដាប់នោះ សេសព្រាហ្មណ៍
 សាសីព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទីចំពោះព្រះភក្កដោយសារប្បភាពដូច្នេះថា

ព្រះអង្គជាបុគ្គលមានព្រះកាយបរិបូណ៌ មានឥន្ទ្រិយៈល្អ មាន
 ព្រះជាន់ល្អ(១) មានការម្យ៉ាងមើលល្អ(២) ព្រះមានព្រះភាគ
 មានសម្បុរដូចជាមាស មានព្រះខាង សសុទ្ធ មានព្យា-
 យាម ព្រោះថា មហាបុរិសលក្ខណៈ ទាំងអស់នោះ មាន
 ប្រាកដក្នុងព្រះកាយរបស់ព្រះអង្គ ដែលជាផលមានកំណើត
 ល្អ ។ ព្រះអង្គមានព្រះទេត្រថា មានព្រះភក្កល្អ មានព្រះ
 កាយសមម្យ (ទាំងកំណត់នឹងទំហំ) មានព្រះកាយត្រង់ មាន
 ស្មើរនឹង ក្នុងកល្យាណនៃពួកសមណៈដូចព្រះភាគិក្ស ។
 ព្រះអង្គជាភិក្ខុអាកម្យ៉ាងមើលល្អ មានព្រះកាយភិក្ខុដូចមាស

១ ពើកមកល្អប្រាប់ ដោយការដឹងត្រូវដោយកំណត់ ទំហំ នឹងសម្បក ។
 ២ មាត្រៈថា ព្រះអង្គមានព្រះទេត្រល្អ ។ ភក្កថា ។

ក្តី(១) សមណករោ ឯវិ ទុត្តមវណ្ណិយោ ។
 រាជា អរហន្ត កវីត្ថំ ចក្កវត្ថំ រាជសភា
 ចាតុរត្តា វិជិតាវី ជម្ពុសណ្ណស្ស(២) ឥស្សរោ
 ទត្ថយោ កោជរាជាយោ(៣) អនុយោ(៤) កវត្ថំ តេ
 រាជាភិរាជា មនុស្សោ រជ្ជំ កាមហិ កោតម ។
 (៦៤) រាជាមាមស្មំ (សេណាភិ ភកា) ធម្មរាជា អនុត្តរោ
 ធម្មោ ចក្កំ វត្ថុមំ ចក្កំ អប្បន័ត្តិយំ ។
 សម្ពុទ្ធោ បដិជាតាសិ (ឥតំ សេណោ ប្រាហ្មណា)
 ធម្មរាជា អនុត្តរោ
 ធម្មោ ចក្កំ វត្ថុមំ ឥតំ កាសាសិ កោតម
 កោ ទុ សេនាបតីកោតោ សាវកោ សន្តុទ្ធាយោ(៥)
 កោ តេ ឥមំ អនុវត្តន៍(៦) ធម្មចក្កំ វត្ថុន៍(៧) ។

១ ម. វិវត្តន៍ ។ ២ ម. ធម្មសណ្ណស្ស ។ ៣ ម. កោជរាជា ។ ៤ ម. អនុយោ ។
 ៥ ម. សន្តុទ្ធាយោ ។ ៦ ម. សន្តុទ្ធាយោ ។ ៧ ម. កោ តេ ធម្មវត្ថុន៍ ។ ៨ ម. វត្ថុន៍ ។

ប្រយោជន៍អ្វីដោយការជាសមណៈ ដល់ព្រះអង្គដែលមាន
 សម្បជ័ទ្ធមយ៉ាងនេះ ។ ព្រះអង្គគួរជាស្តេចចក្រវត្តដូចជា
 ។ សក្ការៈ ជាឥស្សរៈលើដីដ៏ប្រដាប់ដោយទ្វីប ៤ មាន
 សមុទ្រចំងាយ ៤ ជាទីបំផុត មានជ័យជំនះវាំងខាងក្នុងនិងខាង
 ក្រៅ ជាឥស្សរៈរបស់ជន្លូច ឲ្យគ្រប់ទិសទាយ ជាស្តេចបំរើចុះ
 ចូលព្រះអង្គ បតិគ្រាសាគម ព្រះអង្គជាស្តេចដែលចូលស្តេច
 គោរពចូរ ជាដំណើរក្នុងមនុស្ស សម្មាសោយកម្មទៅវិញ ។
 (៦៥) (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) ច្បាល
 សេនាបតីកោតោ ធម្មរាជ ជាបុគ្គលប្រសើរ ញ៉ាំង
 ចក្រឲ្យប្រព្រឹត្តទៅដោយធម៌ ជាចក្រដែលអ្នកណាមួយឲ្យ
 ប្រព្រឹត្តទៅមិនបាន ។
 (សេនាបតីកោតោ) ព្រះអង្គប្តេជ្ញាជាព្រា
 សម្ពុទ្ធ ជាធម្មរាជ ជាបុគ្គលប្រសើរ បតិគ្រាសាគម
 ដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គត្រាស់ថា គេតាមញ៉ាំងចក្រ ឲ្យប្រព្រឹត្ត
 ទៅដោយធម៌ចុះ សាវកណា ជាសាធារណៈ ជាអ្នកប្រព្រឹត្ត
 តាមព្រះសាសនាដ៏ចម្រើន សាវកណា ញ៉ាំងធម្មចក្រ ក៏
 ដំណាលរបស់ព្រះអង្គនេះ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅបាន ។

មយា បរត្ថំ ចត្តំ (សេសានិ កករ) ធម្មចត្តំ អនុត្តរំ
 សាវ័បុត្តា អនុវត្តនំ អនុជានោ ឧបាសកំ ។
 អភិញ្ញេយ្យំ អភិញ្ញាតំ កាវេតទ្វេញ កាវីតំ
 បហាតត្ថំ បរិវេន្ត ភស្មា ពុទ្ធាស្មំ ព្រាហ្មណ
 វិជយស្ស មយំ កាដ្ឋំ អនុមុត្តស្ស^(១) ព្រាហ្មណ
 ធុល្លាភំ ធុស្សនំ ហោតិ សមុទ្ធានំ អភិណ្ឌសោ ។
 យស្សវេ ធុល្លាភា លោកេ ចាតុកាវេ អភិណ្ឌសោ
 សោហំ ព្រាហ្មណ សម្ពុត្តា សល្លកត្តោ អនុត្តរោ ។
 ព្រហ្មត្ថតោ អភិគុណោ មាអសេនប្បមន្តោ
 សត្វាមិកេ វសីកត្វា មោធាមិ អត្តុតោគយោ ។

១. ម. ឆន្ទៈស្ស ។

(ព្រះមាតាព្រះភារ ទ្រង់ក្រាស់ថា ឱរសេសៈ)
 សាវ័បុត្ត ជាអនុជាន ញ៉ាំងធម្មចត្ត ជាចក្រដ៏ប្រសើរដែល
 គេជាគត ឱប្រព្រឹត្តទៅហើយ (នោះ) ឱប្រព្រឹត្តតាម
 គេជាគត ។ វិជ្ជាវិនិច្ឆ័យដែលគប្បីដឹងច្បាស់ គេជាគតដឹង
 ច្បាស់ហើយ មគ្គសច្ច ដែលគប្បីចំរើន គេជាគតបាន
 ចំរើនហើយ សមុទយសច្ច ដែលគប្បីលះ គេជាគតលះចង់
 ហើយ ឱរសេសស្មំ ព្រោះហេតុនោះ ទើបគេជាគត
 រល្មោះចក្ខុ៖ ឱរសេសស្មំ អ្នកចូរកំចាត់សេចក្តីសន្ស័យ
 ចូរជឿសម្រេចនោះគេជាគតចុះ ការបាទចូរប្រទេសន៍ព្រះសម្ពុត្ត
 ទាំងឡាយរឿយៗ ជាការបាទដោយក្រ ។

ការកើតឡើងនៃព្រះសម្ពុត្តន៍លោករឿយៗ ជាការ
 បាទដោយក្រ ឱរសេសស្មំ គេជាគតនោះជាអ្នកក្រាស់
 ដឹងជាអ្នកកាន់ខ្លួនសាសនាខ្ពង់ខ្ពស់ ជាបុគ្គលប្រសើរ ។

គេជាគត ជាបុគ្គលប្រសើរ កន្លងនូវសេចក្តីច្រៀបផ្ទឹម
 ញ៉ាំងឡើងវិញវិញ អត់មានភ័យអត់ទំណាច់រឿយ រមែងរក
 រយ ព្រោះបានរើសស្រ្តីទាំងអស់ ឱ្យលុះក្នុងអំណាច ។

ឥមំ កោដិកា ធិសាមេជំ យថា ភាសតិ ចក្កុមា
 សល្លកត្តោ មហាវិហោ សីហោវ ឧទតិ វិទេ ។
 ព្រហ្មភូតំ អតិកុលំ មារសេនប្បមន្តំ
 កោ ធិស្វា ឧប្បសំនេយ្យ អបំ កាណ្ឌាកំជាតំកោ ។
 យោ មំ ឥច្ឆតិ អទ្ធតុ យោ វា ធិច្ឆតិ កច្ឆតុ
 ឥតាហំ បទ្ធជិស្សាមំ វេយ្យញ្ញស្ស សន្តិកោ
 ឯវំ ទេ ទ្រូតិ(១) កោកោ សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនំ(២)
 មយេម្យំ បទ្ធជិស្សាម វេយ្យញ្ញស្ស សន្តិកោ ។
 ព្រាហ្មណា តិសតា ឥមេ យាចន្តិ ចច្ចាសំកាតា
 ព្រហ្មចរិយំ ចរិស្សាម កកាវា តវំ សន្តិកោ ។

១. ឯកញ្ជ្រូតិ ។ ២. ម. សម្មាសម្ពុទ្ធសាសនេ ។

(សេនាប្រាហ្មណ៍និយាយថា) ម្ចាស់អ្នកដ៏ចម្រើនទាំង
 ឡាយ ព្រះក្នុងអ្នកមានចក្ខុ ទ្រង់តាត់ខ្ញុំសេនាប្រាហ្មណ៍
 ជាមហាវិហារ ដូចជាសីហាបង្កើតនៃព្រៃ សិរីផលឃ័ន្តណា
 អ្នកទាំងឡាយចូរស្តាប់ ខ្ញុំវោក្សនោ យ៉ាងនោះចុះ ។

បុគ្គលណា ឃើញព្រះសម្ពុទ្ធជាបុគ្គលប្រសើរ កន្លងខ្ញុំ
 សេចក្តីប្រៀបផ្ទឹម ញ៉ាំងខ្ញុំមាសសតា ហើយមិនអប្ប
 ជ្រះថ្លា សូម្បីកាណ្ឌាកំជាតិក៏ដទៃ (ផនក៏កន្លងត្រកូលថោក
 ទាប មានគ្រូលទល្ធាលជាដើម ក៏ជ្រះថ្លាដែរ) ។

អ្នកណាចង់ (បួស) ចូរមកតាមខ្ញុំ អ្នកណាមិនចង់
 ចូរចៅវិញចុះ ខ្ញុំនឹងបួសក្នុងសំណាក់ព្រះក្នុង មានប្រាជ្ញា
 ដ៏ប្រសើរ ក្នុងវិទ្យានេះ ។

(ពួកមហាវិហារនិយាយថា) បើលោកដ៏ចម្រើនតាមចិត្តនឹង
 សាសនាបស់ព្រះសម្ពុទ្ធយ៉ាងនេះ ពួកយើងក៏នឹងបួស
 ក្នុងសំណាក់ព្រះក្នុង មានប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរដែរ ។

(សេនាប្រាហ្មណ៍និយាយថា) ពួកព្រាហ្មណ៍ទាំង ៣ យេ
 តាត់ទាំងនេះ ប្រណិម្យកម្មនឹងសូម(ផ្អែម)បរិព្រាហ្មណ៍ព្រះ
 ភាគ ពួកយើងនឹងច្រើនព្រះព្រាហ្មណ៍ក្នុងសំណាក់ព្រះអង្គ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាប្បសូន ៣៩៣ ប្រាសាទ

ស្វាត្វាតិ ព្រាហ្មចរិយំ (សេណាតំ កក្កា)

សង្ខដ្ឋិតំ អកាណិកំ

យត្ថ អមោយា បព្វជ្ជា អប្បមត្តស្ស សំគូតោតំ ។

(២៥) អលត្ថ ទោ សេណា ព្រាហ្មណោ សមិសោ កក្កាតា សង្ខិតោ បព្វជ្ជិ អលត្ថ ឧបសម្មនំ ។ អថទោ កោណិយោ ជជំលោ តស្សោ ភត្តិយា អន្តរេយេន សកោ អស្សមេ បណីតំ ទានធិយំ កោជធិយំ បដិយាទាមេត្វា កក្កាតា កាលិ អាភេទាមេសិ កាលោ កោ កោតម ធិដ្ឋិតំ ភត្តដ្ឋិ ។ អថទោ កក្កា បុព្វត្ថាសមយំ ធិតំសេត្វា បត្តិដិវរោទាយ យេន កោណិយស្ស ជជំលស្ស អស្សមោ តេទុបសង្កមំ ឧបសង្កមិត្វា បញ្ញត្តោ អាសនេ ធិសិទិសម្មំ កំគុសធម្មំ ។ អថទោ កោណិយោ ជជំលោ កុដ្ឋប្បមុទំ កំគុសធម្មំ បណីតេន ទានធិយេន កោជធិយេន សហត្ថា សន្តរេសំ សម្បវាសេ ។

សុត្តន្តបិដក មហាប្បសូន ៣៩៣ ប្រាសាទ

(ព្រះមាតាព្រះភាគទ្រង់ក្រាស់ថា ម្ចាស់សេនាៈ)

បព្វជ្ជា របស់កុលបុត្ត អត់មិនធ្វើសម្រែកសកាលសិក្សា ជាតុលាជាតិ មិនឥតរំពើ ក្នុងព្រាហ្មចរិយធម៌ណា ព្រាហ្មចរិយធម៌នោះ កក្កាតា សំដែងទុកឈ្លើយ ជាតុលាឱ្យផលជាកំច្បាប់ មិនកំណត់កាល ។

(២៦) សេនាព្រាហ្មណំ ព្រមទាំងប៉ាសឱ្យ ក៏បានបព្វជ្ជា បាន ឧបសម្មទា ក្នុងសំណាក់នៃព្រះមាតាព្រះភាគ ។ ពុំជាប៉ានោះ លុះ កន្លងព្រះនោះហើយ កេណិយជដល ក៏ឱ្យភាគនៃធម៌ខាងកោសនិយា ហោជ្ជិកដ្ឋិតំ ក្នុងកាស្រមរបស់ខ្លួន ហើយឱ្យកោចចូលកក្កកាល ដល់ព្រះមាតាព្រះភាគថា បពិត្រព្រះមាតាមជិចរិន កាលនេះហើយ កក្កសាច្រើនហើយ ។ គ្រានោះ ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ស្បូន ប្រដាប់ទុក្ខចរិវ ក្នុងបុព្វត្ថាសមយ ហើយទ្រង់យាងសំដៅចូលទៅ ឯកាស្រមកេណិយជដល លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏គន្លឹលើអាសនៈ ដែល គេត្រាលង្វាយ ព្រមទាំងកំគុសធម៌ ។ គ្រានោះ កេណិយជដល បានគន្លឹសត់កុសធម៌នៃព្រះកុដ្ឋប្បមុទា ដោយខាងកោសនិយា ហោជ្ជិកដ្ឋិតំដោយឥន្ទ្រធិនំ ឱ្យដឹងស្តាប់ស្តាប់ បានតែហាមឃាត់ ។

អថទោ កេណិយោ ជង្គលោ កកវន្តំ កុត្តារី
 ឡិដ្ឋបត្តចាលី អញ្ញាតំ ធិនំ អាសនំ កហោត្វា
 ឯកមន្តំ ឯសីនិ ។ ឯកមន្តំ ឯសីន្តិ ទោ កេណិយំ

ជង្គលំ កកវំ វេសាហំ កាថាហំ អនុមោទិ
 អត្ថិហុតមុទា យញ្ញា សាវិត្តំ ធនូសោ មុទំ
 វាជា មុទំ អនុស្សាទំ ឯធិនំ សាករោ មុទំ ។
 ឧត្តត្តាទំ មុទំ ចរោ អាទិថ្វា តបតំ មុទំ
 វុញ្ញនាកត្តមាទានំ សង្ឃោ វេយជនំ មុទន្តិ ។

[២៦] អថទោ កកវំ កេណិយំ ជង្គលំ វេសាហំ

កាថាហំ អនុមោទិត្វា ឧដ្ឋាយាសនា ចក្កាមំ ។

លំដាច់នោះ កេណិយជង្គល (បានចូលទៅគាល់) ព្រះមានព្រះភាគ
 ដែលទ្រង់សោយកន្ត្រៃចេញយ មានព្រះហស្ត ដាក់ចេញវិជ្ជាគ្រហឹយ
 ប្រតិកាឆ័យកកាសនៈ ១ ដ៏ទាប អង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។ កាលដែល
 កេណិយជង្គល អង្គុយស៊ប់ក្នុងទីសមគួរហើយ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់
 អនុមោទនា ដោយភាពព្រំនេះថា

ការបូជាព័ន្ធខ្យាយ មានការបូជាភ្លើង ជាប្រធាន
 អម្ពិសោភ័ណសាស្ត្រ ជាប្រធាន នៃអម្ពិសោភ័ណសាស្ត្រ
 ព្រហ្មជា ជាប្រធាន នៃអនុស្សាព័ន្ធខ្យាយ
 សាគរជាប្រធាន នៃទេវតាព័ន្ធខ្យាយ ។ ព្រះចន្ទ្រ
 ជាប្រធាន នៃផ្កាយព័ន្ធខ្យាយ ព្រះកាចិក្យ
 ជាប្រធាន នៃកំដៅព័ន្ធខ្យាយ (យ៉ាងណាមិញ)
 ព្រះសង្ឃ ជាប្រធាន នៃជនព័ន្ធខ្យាយ កាល
 បូជាប្រាជ្ញាបុណ្យ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។

[២៦] ព្រះនោះព្រះមានព្រះភាគ លុះទ្រង់អនុមោទនាចំពោះកេណិយ-

ជង្គល ដោយភាពព្រំនេះហើយ ទ្រង់ត្រេកចាកកកាសនៈ យាងរៀស-

អថទោ អាយស្មា សេលោ សបរិសោ ឯកោ
 វ្រុតកថោ អប្បមក្កោ អាកាមី បរិវាតក្កោ វិហារក្កោ
 ធនៈស្សេវ យស្សត្ថាយ កុលបុត្តា សម្មនេវ អកា...
 រស្មា អនកាវយំ បទ្ធជន្តំ តទទុក្ខំ ព្រហ្មចរិយ...
 បរិយាសាធំ ជិដ្ឋេវ នម្មេ សយំ អកំត្តា
 សន្និកក្កា ឧបសម្បជ្ជ វិហាសំ ចំណា ជាតិ វុសិតំ
 ព្រហ្មចរិយំ កាតំ កាណិយំ ឆាបរំ វត្ថុត្តាយាតិ
 អក្កញ្ញាសិ ។ អក្កញ្ញា ទោ បទាយស្មា សេលោ
 សបរិសោ អរោតំ អហាសំ ។ អថទោ អាយស្មា
 សេលោ សបរិសោ យេន ភកកំ តេទុបសន្តមិ
 ឧបសន្តមិក្កា ឯតំសំ ចំរំ កក្កា យេន ភកកំ
 តេនក្ខលិម្យណាមេក្កា ភក្កំ កាដាយ អជ្ឈកាសិ

ចេញទៅ ។ លំដាប់នោះ ព្រះសេនាបតីមានកាយ ព្រមទាំងបរិសទ្យ
 គេចចេញទៅ (ចាកគុក) តែម្នាក់ឯង ។ ជាអក្ខន្តប្រមាទ មានព្យាយាម
 តានចិត្តស្តង់ទៅ (កាន់ព្រះទីពឹង) កុលបុត្រទាំងឡាយ ចេញចាកផ្ទះចូល
 កាន់ផ្ទះដោយច្រៀត ដើម្បីប្រយោជន៍ដល់អនុក្ករធម៌ណា មិនយូរយាវ
 ប៉ុន្មាន ក៏បានធ្វើឱ្យដាក់ច្បាស់ សម្រេចនូវអនុក្ករធម៌នោះ ជាទីបំផុតនៃ
 ព្រហ្មចរិយៈ ដោយប្រាថ្នាដ៏ប្រសើរដោយខ្លួនឯង ក្នុងបទុប្បទ ដ៏ធំ
 ច្បាស់ថា ជាតិអប់រំហើយ ព្រហ្មចរិយៈគាត់អញ ប្រព្រឹត្តចម្រើនហើយ
 សោឡសក្ខីដែលគួររៀន គាត់អញបានរៀនស្រចៃហើយ មកកាត់កិច្ច
 ដទៃ ប្រព្រឹត្តទៅដើម្បីសោឡសក្ខីនេះទៀត មិនបានឡើយ ។ បណ្តា
 ព្រះអរហន្តទាំងឡាយ ព្រះសេនាបតីមានកាយ ព្រមទាំងបរិសទ្យក៏រាប់
 ថាជាព្រះអរហន្តមួយរូបដែរ ។ គ្រានោះ ព្រះសេនាបតីមានកាយ
 ព្រមទាំងបរិសទ្យ ចូលសំដៅទៅត្រង់ទី ដែលព្រះមានព្រះភាគគង់
 លុះចូលទៅដល់ហើយ ធ្វើចម្រើនស្មោះស្រស់ រួចប្រណម្យអញ្ជូលទៅ
 ត្រង់ទីដែលព្រះមានព្រះភាគគង់ ហើយបានទូលព្រះមានព្រះភាគ
 ដោយភាគដូច្នេះថា

យន្តិ សាណាមាគម្ម ឥតា អដ្ឋមិ ចក្កមា
 សន្តរត្ថេន កករំ ធន្តនា តវ សាសនេ ។
 តុវំ តុធា តុវំ សាធា តុវំ មារាគិក្ខ មុជំ
 តុវំ អនុសយេ នេត្វា តំលោកា តាសមំ បដិ
 ឧបដិ តេ សមតំក្កន្តា អាសវំ តេ បដាលីតា
 សីហោសំ អនុបាធានោ បហំនកយកេរា
 កិក្ខុរោ តិសតា ឥមេ តំដ្ឋន្តិ បញ្ចលីតតា
 ចានេ វិវ បសារហិ ចាតា វទ្ធនុ សត្តនោតំ ។

សេសសុត្តន្ត ។

អដ្ឋមិ សុល្លសូត្តិ

(៦៧) អនិមិត្តមធានាតំ មជ្ជាធំ ឥន ជីវិតំ
 កកសិវត្ថុ បរិក្ខត្ថុ តត្ថា ធុត្ថេន សញ្ញាតំ ។

បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ត្រង់នាទពុក ពួកយើងបានដល់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គជាទីពឹង ក្នុងថ្ងៃទី ៨ អំពីថ្ងៃនេះ ជាបុគ្គលរៀបរយហើយ
 ក្នុងសាសនា របស់ព្រះអង្គ ដោយកាលត្រឹមតែព័ត៌មាន ព្រះ
 អង្គជាអ្នកក្រាស់ដឹង ព្រះអង្គជាសាស្តាចារ្យ ព្រះអង្គជាអ្នកគ្រូប
 សង្កត់ខ្ញុំមែន ជាអ្នកប្រាជ្ញព្រះអង្គកាត់បង់អនុសយក្តិលស ឆ្លង
 ចាកកិលេសបានហើយចំរូនពួកសព្វនេះ ព្រះអង្គបានកត្តាផុត
 ឧបដិហើយ ព្រះអង្គបានទំលាយភាសវៈហើយ ព្រះអង្គជាបុគ្គល
 ដូចសីហៈ មិនមានឧបាទាន បានលាបង់ភ័យនិវាសចក្កស្រប់
 ស្រុងហើយ បពិត្រព្រះអង្គជាវិបុល ពួកគិតទាំងឡាយនេះ
 រឿងញ្ញូលី (ចំពោះព្រះអង្គ) សូមព្រះអង្គសណ្តកព្រះបាទទាំងគូ
 ពួកគិតជម្រះសិរ សូមថ្វាយបង្គំព្រះបាទទាំងគូរបស់ព្រះសាស្តា ។

ឯ សេសសុត្តន្ត ទី ៦ ។

សុល្លសូត្តិ ទី ៨

(៦៧) (សេចក្តីថា ព្រះមានព្រះភាគត្រង់សំដែងសល្ល-
 សូត្រនេះ) ថា ជីវិតរបស់សត្វទាំងឡាយ ក្នុងលោកនេះ
 មិនមានកំណត់ មិនមានអ្នកណាមួយអាចដឹងបាន ជីវិតនោះ
 ជាប់ស្របនឹង តំបន់ ប្រកបដោយសេចក្តីទុក្ខផង ។

សុត្តន្តបិដក វិជយស្ស បិដក សុត្តន្ត

ន ហិ សោ ឧបក្កមោ អន្តិ យេន ជាតា នមិយ្យេ
 ជរម្បិ បក្ខា មរណំ ឯវិទម្ពា ហិ ចាលំបោ ។
 ដលានមិ បក្កាជំ ចាតោ(១) បតនតោ កឃេ
 ឯវិ ជាតាន មប្បាជំ ឯវិ មរណតោ កឃេ ។
 យថាចិ កុម្មការស្ស កតា មន្តិកាតាជនា
 សទ្ធវេ កេធមវិយត្តា ឯវិ មប្បាជ ឯវិ ។
 នហរា ច មហត្ថា ច យេ ចាលា យេ ច បណ្ឌិតា
 សទ្ធវេ មប្បាជំ យេនិ សទ្ធវេ មប្បាជយនា ។
 ភេសំ មប្បាជានំ កុម្មតំ មរណតោ
 ន បិកា តាយេន បុត្តំ ញាតិ វ បទ ញាតតោ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ សុត្តន្ត ទី ៤

ពួកសត្វដែលកើតហើយ វេទន៍មិនស្លាប់ ដោយសេចក្តី
 ច្បាយមណា សេចក្តីច្បាយមនោ មិនមានឡើយ ការផល
 ម្ល៉ៅសេចក្តីគ្រប់គ្រាន់ហើយស្លាប់តែងមាន ព្រោះពួកសត្វទាំង
 ឡាយ មានយ៉ាងនេះជាធម្មតា ។ ផ្សេងទៀតទ្បាយ
 ដែលចុះហើយ តែងមានភ័យអំពីការជ្រុះ ក្នុងពេលព្រឹក
 យ៉ាងណាម៉េញ សត្វទាំងឡាយ ដែលកើតហើយ តែងមាន
 សេចក្តីភ័យ អំពីសេចក្តីស្លាប់ អស់កាលជាទីច្នៃ យ៉ាង
 នោះដែរ ។ ភាគីដ៏ទាំងឡាយ ដែលស្មានថាឆ្លើយហើយ
 ភាគីទាំងអស់នោះ សុទ្ធតែមានកិរិយាបែកជាចំប៉ុន យ៉ាង
 ណាម៉េញ ដ៏គេស្គាល់សត្វទាំងឡាយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ។
 ពួកជនណា ក្មេងក្តី ចាស់ក្តី កាលក្តី បណ្ឌិតក្តី ពួកជន
 ទាំងអស់នោះ តែងលុះក្នុងអំណាចខែមច្ឆ ពួកជនទាំង
 អស់ មានមច្ឆនៅស្នាក់ទាំងមុន ។ កាលពួកជនទាំងនោះ
 ត្រូវមច្ឆប្រសព្វតែហើយ កាលនៅក្នុងបរិវេណ បិកា ការ
 ការប្រតិ មិនបាន ឬពួកញាតិកំការញាតិមិនបាន ។

បេក្ខតំ យេវ ញាតិធំ វស្ស លាសប្បនំ បុគ្គ
 ឯកមេតោ វ មន្ទាធំ តោវជ្ឈោ វិយ ឯយ្យតិ
 ឯវមត្តាហតោ លោកោ មត្តា ច ជ័យ ច
 តស្មា ជីវ ច សោចន្តិ វិទិត្តា លោកមរិយាយំ ។
 យស្ស មត្តំ ច ជាតាសិ អាគតស្ស កតស្ស វ
 ឧកោ អន្តោ អសម្បស្សំ ឯវត្ថុ បរិទេវសិ
 បរិទេវយមាថា ចេ កំត្វ អត្ថំ(១) ឧទ្ធច្ចោ
 សម្បជ្ឈោ ហិសមត្តាធំ កាយិកា ចេធំ វិចត្តាលោក ។
 ច ហិ វុឡោ ច សោកោ ច សន្តិ បាប្បាតំ ចេតសោ
 តិយ្យស្សប្បជ្ឈោ ឧត្ថំ សរី ឧបហត្ថាតិ(២) ។
 ក៏សោ វិវុឡោ កវតិ ហិសមត្តា ចមត្តា(៣)
 ច តេ ច បេតា ចាលេន្តិ ឯវត្ថុ បរិទេវតា ។

១. ឧ. វ. ១. ២. ១. សរី ឧបហត្ថាតិ ។ ២. ឧ. វ. ១. ២. ១. សរី ឧបហត្ថាតិ ។

អ្នកចូរមើល ខ្ញុំការរៀបរាប់ជាច្រើន របស់ពួកញាតិដែល
 កំពុងការឡោះកាល័យ បណ្តាសត្វទាំងឡាយ សត្វតែ
 ម្នាក់ ។ ដែលត្រូវមច្ចុដ្ឋាន ដូចជាគោ ត្រូវគេសំឡាប់
 សត្វលាត ត្រូវមច្ចុដ្ឋានជកត្របសន្តតំហើយយ៉ាងនេះ ព្រោះ
 ហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មែនមិនសោកស្តាយ
 ឡើយ ព្រោះដឹងច្បាស់ថាវាយាយនៃសត្វលាត ។ អ្នក
 មិនស្គាល់ផ្លូវរបស់សត្វលាត ដែលមកចូរទៅ មិនឃើញ
 ជាក់លាក់ខ្លះចំណែកទាំងពីរ របស់សត្វនោះ អ្នកទ្វីកទ្វីល
 ឥតអំពើទេ បើបុគ្គល វេទន៍វិជ្ជា វិទ្យាទ្វីល ផ្តល់ខ្លួន
 ហើយបាននូវប្រយោជន៍តិចតួច ម៉្លេះសម្បត្តិប្រាជ្ញាសាស្ត្រ
 គប្បីធ្វើ នូវសេចក្តីទ្វីកទ្វីលនោះដែរ ។ បុគ្គលមិន
 មែនដល់នូវការស្ងប់ម្ខាងចិត្ត ព្រោះការយំ ការសោកទេ
 ទុក្ខកើតឡើង ដោយក្រៃលែង ដល់បុគ្គលកាលយំ
 សោកនោះ ទាំងស្រុង ក៏ដល់បុគ្គល ។ បុគ្គលដែលផ្តល់
 ខ្លួន ដោយខ្លួនឯង តែងជាអ្នកស្អប់ ភាពសម្បត្តិ អ្នកវិចិត្រ
 ហេតុទាំងឡាយ មែនមិនសំរិទ្ធិបាន ដោយការ
 វិទ្យាទ្វីលនោះទេ ការវិទ្យាទ្វីល ជាការឥតអំពើ ។

សោកាមច្បជហំ ជន្តុ កំយោ ទុក្ខំ ឯកក្កតំ
អនុកុលោ កាលកតំ សោកាស្ស វសអនុកុ ។
អញ្ចប់ បស្ស កមីនេ យថា កម្មបតេ នរ
ឧត្តោ វសមាគម្ម ជន្តុន្តរិទ ចាលិហេ^(១) ។
យេន យេន ហំ មញ្ញន្តំ កតោ តំ ហោតិ អញ្ច
ឯតាធិសោ វិបាកោ បស្ស លោកាស្ស បរិយាយំ ។
អបិ វស្សសតំ^(២) ជីវេ កំយោ វា មន មាលាភ
ញាតិសង្ខា វិបា ហោតិ ជរោតិ វេទ ជីវិតំ ។
កស្មា អរហតោ សុត្វា វិនេយ្យេ បរិនិវតំ
បេតំ កាលកតំ ជិស្វា នេសា^(៣) លញ្ច មយា វតិ ។
យថា សវណាមាធិន្តំ ភវិទា បរិនិព្វយេ^(៤)
ឯវម្បិ ធិរោ សម្បញ្ញោ បណ្ឌិតោ កុសលោ នរោ

១. ឧ.ប. បាលិក ១. ២. ១ អំ. ១០ វស្សសតំ ។ ៣. ឧ.សោ ។ ៤. ប. បរិនិព្វតោ ២

សត្វកាលប្បស្ថាយបុគ្គល ដែលធ្វើមរណកាល លុះអំណាច
សេចក្តីសោក មិនលះចង់សេចក្តីសោកឡើយទេ វេទនផល
នូវទុក្ខជាយ៉ាងក្រៃលែង ។ អ្នកចូលមើលសត្វទាំងឡាយមាន
ជីវិតឯទៀតក្នុងលោកនេះ ដែលកម្លាំងទៅតាមកម្មហឫ
នឹងទៅ (កាន់បរលោក) បម្រុងទៀល ព្រោះលុះអំណាច
នៃមនុស្ស ។ ពួកសត្វតែងសំគាល់ (ជានឹងមានការយំវែង)
ដោយការកាល ។ ការសំគាល់នោះ វេទនផ្សេងអំពី
ភាគនោះ ។ ការប្រាសនិងសង្គ្រាមដូច្នោះ អ្នកចូលមើល
បរិយាយរបស់សត្វលោកចុះ ។ ចោរបិសត្វដែលរស់នៅ
រស់មួយរយឆ្នាំ ចូរសំគាល់ សេចក្តីប្រាសប្រាសចាកពួក
ញាតិ វេទនមាន (គ្រោះថ្នាក់) សត្វក្នុងលោកនេះ វេទន
លះចោលជីវិត ។ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលបានស្តាប់ (ធម្ម
ទេសនា) របស់ព្រះអរហន្តច្បាស់យ៉ាងញឹកញាប់ដែលចែកឋាន
ធ្វើមរណកាលទៅហើយ គប្បីបន្តបង្កើនសេចក្តីឡើងលូតលាស់
អ្នកវិចិត្រឋានទៅចុះ កត្តាមញ្ញយាត់មិនបានទេ ។ បុគ្គល
គប្បីលក់ផ្ទះដែលភ្នំនិរន្តរ៍ដោយទឹក យ៉ាងណាមិញ នរណ
ជាអ្នកស្រឡា ច្រកចេញដោយប្រាថ្នា ជាបណ្តែតទៀតវិសា

ចំប្បឌុប្បតិកំ សោតំ វាតោ គុលំ ជំសយេ ។
 បរិនំ បដប្បត្តា^(១) នោមនស្សត្វ អត្តោ
 អត្តោ សុខមេសោតោ អត្តុធឿ សល្លមត្តោ
 អត្តុធឿសល្លោ អសំតោ សន្តិំ បប្បយ្យ ទេសោ
 សន្តិំ សោតំ អត្តញ្ញោ អសោតោ ហោតិ ជំពូតោតិ។

សធម្មន្តំ ឆន្ទំ ។

នវិមំ វិសេដ្ឋិសុត្តំ

[៦៨] ឯវុទ្ធ សុតំ ។ ឯកំ សមយំ ភកកំ ឥន្ទានន្តលេ
 វិហាតិ ឥន្ទានន្តលេវនសណ្ឋោ ។ តេន ចោ បន សម-
 យេន សម្ពហុលា អភិញ្ញាតា^(២) ព្រាហ្មណមហាសាលា
 ឥន្ទានន្តលេ បដេសន្តិំ សេយ្យដិទំ ចន្តិំ ព្រាហ្មណោ
 តាតុត្ថោ ព្រាហ្មណោ ចោត្តរសាតិ ព្រាហ្មណោ
 ជាលុស្សាណិ ព្រាហ្មណោ តោទេយ្យព្រាហ្មណោ
 អពោ ច អភិញ្ញាតា ព្រាហ្មណមហាសាលា ។

• ប. វេយ្យាក ។ ២៥.១. អភិញ្ញាតា អភិញ្ញាតា ។

ឆប្បិកំ ចាតំ បទ័ន្ធវតាបំ ហំ សន្តិសេចក្តីសោក ដែលកើតឡើង
 ថ្វីច្បងបំប៉នប៉ុយនា គឺយ៉ាងនោះដែរ ។ បុគ្គលកាល
 ស្រីកេសេចក្តីសុខបម្រុងខ្លួន ឆប្បិកាចេញនូវសា គឺសេចក្តី
 រៀនច្បងរបស់ខ្លួន ចាំឯកញ្ញាទាំងមេស្រូវរបស់ខ្លួនចេញ
 បុគ្គលមានសេដកហើយ មិនកស្រយ (ដោយកញ្ញាទាំង
 ទាំង) ឆប្បិកាសេចក្តីស្របខ្លួនចិត្ត កន្លងផុតសេចក្តីសោក
 ចាំឯគេសំ ហើយជាអ្នកមិនមានសោក ជាអ្នករាល់គ្នា ។

ចប់ សធម្មត្រ ទី ៧ ។

វិសេដ្ឋិសុត្ត ទី ៨

[៦៨] ខ្ញុំបាទស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ច្រើននឹងទៅ ក្នុងដងវិសេដ្ឋិសុត្តន្តលេ ជិតស្រុកឈ្មោះឥន្ទានន្តលេ ។
 សម័យនោះឯង ពួកព្រាហ្មណមហាសាលាជាច្រើនមានឈ្មោះល្បីល្បាញ
 កស្រយនៅក្នុងស្រុកឈ្មោះឥន្ទានន្តលេ គឺចន្តិព្រាហ្មណំ តាតុត្ថព្រាហ្មណំ
 ចោត្តរសាតិព្រាហ្មណំ ជាលុស្សាណិព្រាហ្មណំ តោទេយ្យព្រាហ្មណំ
 នឹងពួកព្រាហ្មណមហាសាលាទៀត ដែលមានឈ្មោះល្បីល្បាញ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គសូត្រ អដ្ឋ វិសេដ្ឋសូត្រ

អដ្ឋទោ វិសេដ្ឋការទ្វាដាច់ មាណវាចំ ជន្ម្យាហារី
 អនុធន្តមន្តាចំ អនុវិចារន្តាចំ^(១) អយមន្តរកថា ទុ-
 ចានំ កថំ កោ ព្រាហ្មណោ ហោតីតិ ។ ការ-
 ទ្វាដា មាណវោ វិវាហា យតោ ទោ កោ ទុកតោ សុ-
 ជាតោ មាតិតោ^(២) ច ចិតិតោ ច សំសុទ្ធកមលាកោ
 យាវ សត្តមា ចិតាមហយេតា អត្ថិតោ អនុបតុ-
 ដោ ជាតិវាទេន ឯត្តាវតា កោ^(៣) ព្រាហ្មណោ
 ហោតីតិ ។ វិសេដ្ឋោ មាណវោ វិវាហា យតោ
 ទោ កោ សីលវា ច ហោតិ វត្ថុសឡន្ទោ ច
 ឯត្តាវតា ទោ កោ ព្រាហ្មណោ ហោតីតិ ។ នេវ
 ទោ អសត្ថំ ការទ្វាដា មាណវោ វិសេដ្ឋំ មា-
 ណវំ សញ្ញាបេតុំ ន បន អសត្ថំ វិសេដ្ឋោ
 មាណវោ ការទ្វាដំ មាណវំ សញ្ញាបេតុំ ។ អដ្ឋទោ
 វិសេដ្ឋោ មាណវោ ការទ្វាដំ មាណវំ អាមន្តេសិ
 អយំ កោ^(៤) ការទ្វាដ សមណោ កោតោ

១ ១. អនុធនមន្តាចំ អនុវិចារន្តាចំ ។ ២ ១. សុវិចារ ហោតិ ហិវាហ ។ ៣ ១, ១.
 ឯត្តាវតោ ។ ៤ ១- អយំ កោ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ វិសេដ្ឋសូត្រ ទី ៨

ព្រះនោះ វិសេដ្ឋមាណវា នឹងការទ្វាដមាណវា កំពុងដើរទៅ ដើរមក
 សម្រាកស្នង ក៏កើតអន្តរាគមន៍ទៀងថា ម្ចាស់ភ្លាយើង បុគ្គលឈ្មោះ
 ថាព្រាហ្មណ៍ ក៏ដោយប្រការដូចម្តេច ។ ការទ្វាដមាណវាខ្លះយាយ
 យ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អ្នកដំបើង បុគ្គលដែលមានកំណើតល្អ ទាំងពីរ
 ជំណាត គឺពាង្គមាតាទាំងពីរ ជាអ្នកកើតក្នុងផ្ទះ របស់ព្រាហ្មណ៍
 ដែលចាំសុទ្ធ ផលបរិក្ខារខ្លះដ៏ជូនជីវិត ៧ ជំណាត មិនមានអ្នកណា
 ពោលទោសគំរេងៗ ដោយការពោលអំពើជាតិបាន ម្ចាស់អ្នកដំបើង
 បុគ្គលទាមទារថាព្រាហ្មណ៍ ដោយចេតុវុជ្ឈានន្តិ ។ វិសេដ្ឋមា-
 ណវា ខ្លះយាយយ៉ាងនេះថា ម្ចាស់អ្នកដំបើង លុះតែបុគ្គលមានសីលផង
 ចាំប្តូរគ្នាដោយវត្ថុផង ម្ចាស់អ្នកដំបើង បុគ្គលនោះទៀតហៅថាព្រាហ្មណ៍
 ដោយចេតុវុជ្ឈានន្តិ ។ ការទ្វាដមាណវា មិនអាចញ្ចាំងវិសេដ្ឋ-
 មាណវា ឲ្យយល់ឃើញបាន ទាំងវិសេដ្ឋមាណវា ក៏មិនអាចញ្ចាំង
 ការទ្វាដមាណវា ឲ្យយល់ឃើញបាន ។ ព្រះនោះ វិសេដ្ឋមាណវា
 ហៅការទ្វាដមាណវា ម្ចាស់ការទ្វាដដំបើង ព្រះសមណវោតទោះ

សក្យមុត្តោ សក្យគុណ បព្វជិតោ ឥន្ទ្រាធិបតី
 វិហារតំ ឥន្ទ្រាធិបតីសមណោ តំ ទោ បទ កវុត្តិ
 គោតមំ ឃិវំ កល្យាណោ កំភ្លំសន្តោ អភ្នក្កោ
 ឥតិមំ សោ ភក្កា ។ បេ ។ តុន្តោ ភក្កាតំ អ.
 យាម(១) ការទ្វាជ យេន សមណោ កោតមោ
 តេនុបសង្កម្មិស្សម ឧបសង្កម្មិត្វា ឯកមង្គំ(២) ធម្មិស្សម
 យថា ទោ សមណោ កោតមោ ព្យាភាវិស្សតិ
 តថា នំ ជាវស្សាមាតិ ។ ឃិវំ កោតិ ទោ
 ការទ្វាជា មាណវំ វាសេដ្ឋស្ស មាណវស្ស
 បត្ថេស្សសំ ។ អថ ទោ វាសេដ្ឋការទ្វាជមាណវ
 យេន ភក្កា តេនុបសង្កម្មិសុ ឧបសង្កម្មិត្វា ភក្ក-
 តា សម្មិ សង្កាធិសុ សង្កាធិយំ កាតំ សាវ.
 ណិយំ វិគិសាវត្វា ឯកមង្គំ ធិសីវិសុ ។ ឯក.
 មង្គំ ធិសីវត្វា ទោ វាសេដ្ឋា មាណវំ ភក្កង្គំ
 កាថាហិ អជ្ឈកាសិ

១ ទ. យាម កោ ។ ២ ទ. ឧបសង្កម្មិត្វា សមណំ កោតមំ ឯកមង្គំ ។ ៣-១០.
 ឧបសង្កម្មិត្វា សមណំ កោតមំ ឯកំ ។

ជាសក្យមុត្តោ ទេវ្រាជសក្យគុណ ទ្រង់ជ្រុងជ្ជូស (វិហារនេះ) គង់
 នៅក្នុងធិបតីប្រាសាទនេះ ជិតស្រុកឈ្មោះឥន្ទ្រាធិបតីនេះ កំភ្លំសំណង់ពីរោះ
 របស់ព្រះគោតមដ៏ចម្រើននោះ ខ្លាចយស្ករយេវោយំនេះថា ព្រះ
 មនព្រះភោគអង្គីនោះ ។ បេ ។ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងចក្កវិយសច្ច ព្រះ
 អង្គលែងត្រឡប់មកកើតក្នុងភពថ្មីទៀត ម្ចាស់ការទ្វាជៈ មកទៅ ឃើញនឹង
 ចូលសំដៅទៅត្រង់ទីដែលព្រះសមណគោតមគង់ លុះចូលទៅដល់ហើយ
 នឹងសួរសេចក្តីនេះ ព្រះសមណគោតមនឹងដោះស្រាយឱ្យឃើញយ៉ាងណា
 ឃើញនឹងចំពុះក្នុងសេចក្តីនោះយ៉ាងនោះ ។ ការទ្វាជមាណវ ចូល
 ស្តាប់ពាក្យរបស់វាសេដ្ឋមាណវថា អើអូ ។ ត្រាឆោះ វាសេដ្ឋ-
 មាណវនឹងការទ្វាជមាណវ ចូលសំដៅទៅត្រង់កន្លែងដែលព្រះមានព្រះ
 ភោគនឹង លុះចូលទៅដល់ហើយ ក៏ថ្វីសេចក្តីកើតយជាមួយនឹងព្រះមាន
 ព្រះភោគ លុះចូលដល់កន្លែងដែលគួរកើតយ នឹងពាក្យដែលគួរឱ្យសំគាល់ហើយ
 ក៏អង្គុយក្នុងសមគួរ ។ វាសេដ្ឋមាណវ លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរ
 ហើយ ព្រះចូលព្រះចានព្រះភោគ ដោយគាត់ចាំឱ្យយថា

(៦៩) អនុញ្ញាតប្បដិញ្ញាតា តេវជ្ជា មយមស្សុ កោ
 អហំ ចោត្តាស្សាតិស្សុ កាត្វត្តាស្សាយ មាណវោ ។
 តេវជ្ជា យទត្តាតំ តត្រ តោវលំ ចោស្មសេ
 មទកស្វា វេយ្យាករណា ច ជេយ្យ អាចរិយសាទិសា ។
 តេសវន្នោ ជាតិវុទ្ធម្ហំ វិវាទោ អត្ថំ កោតម
 ជាតិយា ព្រាហ្មណោ ហោតិ ការាជោ ឥតិ ភាសតិ
 អហេតុ កម្មតា ព្រមំ ឯវំ ជាបាហិ ធម្មម ។
 តេ ឧសក្កោម សញ្ញាតំ^(១) អញ្ញមតំ មយំ ឧកោ
 កវន្តំ បុជ្ជមាគ្គា សម្មន្តំ ឥតិ វិស្សតិ
 ធម្មំ យជា ទយាតិ តំ បេទុ បញ្ចសិកា ជនា
 វន្តមាជា ធមស្សន្តំ ឯវំ លោកស្មំ កោតម ។

(២)

* ១. សញ្ញាតំ ។ ២. ឧ. លោកស្មំ ធម្មម ។

(៦៩) បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន យើងជាអ្នកមានត្រូវថ្នាំ ដែលកាតាប្ប
 អនុញ្ញាតនឹងប្តេជ្ញាហើយ ដោយពិត ខ្ញុំព្រះអង្គជាសិស្សបុត្រសាតិ
 ព្រាហ្មណ៍ មាណវៈនេះ ជាសិស្សរបស់ពាក្យព្រាហ្មណ៍ ។ ពាក្យ
 ណាដែលបង្កអានត្រូវថ្នាំចំណូល ដែលកាតាប្បបុត្រប្រាប់ហើយ
 ពួកយើងជាអ្នកសម្រេចក្នុងពាក្យនោះហើយ យើងចំណូលជាអ្នក
 ចេចេច ពេលវេយ្យាករណ៍ក្នុងវេទ ប្រហែលនឹងកាតាប្ប ។ បពិត្រ
 ព្រះភាគម ពួកយើងនោះមានការជីវិតភ្នាក់ងារពាលគំរើជាតិ
 ការគូរវាសនាខ្លះយាយថា បុគ្គល ជាព្រាហ្មណ៍ ព្រោះជាតិ ។
 ឯខ្ញុំព្រះអង្គនិយាយថា បុគ្គលដែលឈ្មោះថា ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះភេទ
 បពិត្រព្រះអង្គ ជាបុគ្គលមានចក្ខុ សូមព្រះអង្គជ្រាបយ៉ាងនេះ ។
 យើងពុំពុំនាំគ្នាទៅនោះ មិនអាចញ្ចុះនាំគ្នាឱ្យយល់ឃើញបាន
 នេះ (ព្រោះហេតុនោះ) ទើបយើងចំណូលមក ដើម្បីសួរព្រះ
 អង្គដ៏ចម្រើន ដែលល្បីល្បាញថាអ្នកស្រាវជ្រាវដ៏ឆ្លាត បពិត្រព្រះ
 ភាគម ពួកជន ផ្គងអញ្ចាស ចូលទៅ កាលថ្វាយបង្គំ ក៏ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះចន្ទ្រ ដែលកន្លងខ្លួនការអស់ទៅនឹងនឹង (ព្រះចន្ទ្រព្រាហ្មណ៍)
 យ៉ាងណាមិញ ពួកជនក្នុងលោក (ក៏ថ្វាយបង្គំព្រះអង្គ) យ៉ាងនេះដែរ ។

ចក្កំ លោកេ សុខុប្បន្នំ មយំ បុត្រាម ភោគមំ
 ជាតិភោគី^(១) ព្រាហ្មណោ ហោតិ ឧបាហុ ភវតិ កុម្មុយា
 អជាធិតិ ទោ បព្វហំ មេថា ជាធម្ម ព្រាហ្មណំ ។
 ភេសំ វេហំ ឡក្ខំស្សំ (វិសេដ្ឋាតិ គគា) អនុប្បន្នំ យជាតមំ
 ជាតិវិភង្គំ ពាលាមំ អញ្ញាមញ្ញា ហិ ជាតិយោ ។
 តំណាវុក្ខេបិ ជាតាថ ន តាមិ បដិជាតេ
 លំភ្នំ ជាតិមយំ ភេសំ អញ្ញាមញ្ញា ហិ ជាតិយោ ។
 តតោ កីដេ បដេន្តំ ច យាវ កុន្ធកិមិល្បតោ
 លំភ្នំ ជាតិមយំ ភេសំ អញ្ញាមញ្ញា ហិ ជាតិយោ ។
 ចតុប្បនេមិ ជាតាថ ខុន្ធកេ ច មហេស្វកេ
 លំភ្នំ ជាតិមយំ ភេសំ អញ្ញាមញ្ញា ហិ ជាតិយោ ។

១. ឧ. ធានីយា ។

ពួកយើង សូមសូត្រគោតម ដែលមានចក្កក៏ហើយ
 ក្នុងរណក បុគ្គលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ព្រោះជាតិបុត្រគោតម
 សូមត្រូវអង្គសំដែងប្រាប់ពួកយើង ដែលជាអ្នកខំខិតខំស្វាស់ឱ្យ
 ចាស់តែពួកយើងស្គាល់ ។

(ព្រាហ្មណ៍ព្រាហ្មណ៍ទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់សង្ឃៈ) បើដូច្នោះ
 គឺជាអង្គសំដែងឱ្យត្រូវដឹងជាតិ របស់សត្វចាំឱ្យយ ភាគ
 ពិត ដោយលំដាប់ ដល់អ្នកចាំឱ្យយនោះ ធម្មតា សត្វចាំឱ្យយ
 វែងមានជាតិផ្សេងៗ គ្នា ។ អ្នកចាំឱ្យយស្គាល់ស្មើនឹងឈើ
 (ឬទេ) ឬក៏មិនដែលប្តូរជាស្មើនឹងឈើទេ លំភ្នំគឺភេទរបស់ស្មើ
 នឹងឈើចាំនោះ តែងសម្រេចអំពីជាតិ ព្រោះថាសត្វចាំឱ្យយ
 មានជាតិផ្សេងៗគ្នា ។ លំភ្នំគឺភេទចាំអំពីកណ្តុបនឹងមនុស្សដល់
 ស្រមោចខ្លៅ នឹងស្រមោចក្រហម ចាំនោះ តែងសម្រេចអំពីជាតិ
 ព្រោះថាសត្វចាំឱ្យយមានជាតិផ្សេងៗគ្នា ។ អ្នកចាំឱ្យយស្គាល់
 ពួកសត្វមានជីវប្បទ ចាំក្នុងចាំនឹង(ឬទេ)លំភ្នំគឺភេទរបស់សត្វចាំ
 នោះតែងសម្រេចអំពីជាតិ ព្រោះថាសត្វចាំឱ្យយមានជាតិផ្សេងៗគ្នា ។

ជាទុទេមី ជាបាឋ ឧរុត ជ័យមិដ្ឋតោ

សិទ្ធិ ជាតិមយំ តេសំ អញ្ញមញ្ញា ហំ ជាតិយោ ។

តតោ មទ្ទេមី ជាបាឋ ឧទតោ^(១) វាវតោពរ

សិទ្ធិ ជាតិមយំ តេសំ អញ្ញមញ្ញា ហំ ជាតិយោ ។

តតោ បក្ខិមី ជាបាឋ បន្តយោនេ វិហង្គនេ

សិទ្ធិ ជាតិមយំ តេសំ អញ្ញមញ្ញា ហំ ជាតិយោ ។

យថា ឯតាសុ ជាតិសុ សិទ្ធិ ជាតិមយំ បុទុ

ឯវំ នក្ខំ មទុស្សសុ សិទ្ធិ ជាតិមយំ បុទុ ។

ន កោសេហំ ន សីសេហំ^(២) ន កក្កោហំ ន អក្ខហំ

១ ខ. ឧទតោ ។ ២ ខ. ប. សីសេ ។

អ្នកទាំងឡាយ ស្គាល់រស់មានច្រូងជាងើង មានខ្លួនវែង
(ឬទេ) សិទ្ធិគឺរកទេរបស់រស់ទាំងនោះ តែងសម្រេចអំពីជាតិ
ព្រោះថា សត្វទាំងឡាយមានជាតិផ្សេងៗគ្នា ។

សំដៅបំភ័យនោះ អ្នកទាំងឡាយ ស្គាល់ពួកគ្រីក្នុន៍ទឹក
មានទឹកជាគាចរ (ឬទេ) សិទ្ធិគឺរកទេរបស់គ្រីក្នុន៍ទាំងនោះ តែង
សម្រេចអំពីជាតិ ព្រោះថាសត្វទាំងឡាយមានជាតិផ្សេងៗគ្នា ។

សំដៅបំភ័យនោះ អ្នកទាំងឡាយ ស្គាល់ពួកសត្វស្លាប
មានស្លាបជាយាន ដែលហើរឆោតាស (ឬទេ) សិទ្ធិគឺរក
ទេរបស់សត្វស្លាបទាំងនោះ តែងសម្រេចអំពីជាតិ ព្រោះថា
សត្វទាំងឡាយមានជាតិផ្សេងៗគ្នា ។

សិទ្ធិគឺរកក្នុងដាក់ទាំងឡាយនោះ សម្រេចអំពីជាតិជា
ច្រើន យ៉ាងណាមិញ សិទ្ធិគឺរក ក្នុងមនុស្សទាំងឡាយ
សម្រេចអំពីជាតិមិនច្រើនយ៉ាងនោះទេ ។ សិទ្ធិគឺរកមិនហៅ
ព្រោះសក់ទាំងឡាយ មិនហៅព្រោះក្បាលទាំងឡាយ មិន
ហៅព្រោះគ្រូទាំងឡាយ មិនហៅព្រោះភ្នែកទាំងឡាយ

ន មុខេន ន ទាសាយ ន ឱដ្ឋេហំ ភម្មកំ វ

ន ភីវាមេ ន អំសេហិ ន ឧទរេន ន បិដ្ឋេយា

ន សោណិយោ ន ឧរសា ន សម្ពាតា ន មេដុតា(១)

ន ហត្ថេហំ ន ចារុណំ ន អង្គុលីហំ ន ទេវំ វ

ន ជង្គាហំ ន ឡហំ ប វណ្ណេន សវេន វ

លំផ្ចំ វាតិមយំ នេវ យថា អញ្ញាសុ ជាតិសុ ។

បទុត្តំ សសរេសុ មនុស្សេស្វតំ ន វិជ្ជកំ

វោតារញ្ច(២) មនុស្សេសុ សមញ្ញាយេ បវុត្តិ ។

១ ១. ន វណ្ណេន ន មេដុត ។ ២ ២. វិហារញ្ច ។

មិនហៅ ព្រោះប្រមាត់ មិនហៅ ព្រោះច្រមុះ មិន
ហៅ ព្រោះឫស្សីចាត់ចំណុច មិនហៅ ព្រោះ
ចំភ្លើងចំណុច មិនហៅព្រោះក មិនហៅព្រោះ
ស្មាចំណុច មិនហៅព្រោះរោង មិនហៅព្រោះ
ឆ្នាំង មិនហៅ ព្រោះច្រនោត មិនហៅ ព្រោះច្រូត
មិនហៅព្រោះចំបង្កៀង មិនហៅ ព្រោះមច្ចុន មិន
ហៅ ព្រោះដំបាំងច្បាយ មិនហៅ ព្រោះដើងចំ
ច្បាយ មិនហៅ ព្រោះស្រាមចំណុច មិនហៅ
ព្រោះក្រចកចំណុច មិនហៅ ព្រោះស្មឹងចំ
ច្បាយ មិនហៅព្រោះភ្លៅចំណុច មិនហៅព្រោះ
តណី មិនហៅព្រោះសំឡេងទេ លិង្គនីគេទាបសំ
មនុស្ស សាម្រេចកំណត់ មិនដូចជាគេទុកដាក់ចំ
ច្បាយឯទៀត ។ ទេ ។ លិង្គនីគេទាបសំឡេង
យាសក់ដាវដូចជាលិង្គនីគេទាបសំឡេង មិនមាន
ប្រាកដក្នុងសារី របស់ខ្លួនចំណុច ក្នុងក្នុង
មនុស្សទេ ភាសាសម្រាប់ហៅ (ក្រព្រហ្មណ៍ជាដើម)
នៅនឹងហៅតាមឈ្មោះ ក្នុងមនុស្សចំណុច ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ វិសុទ្ធសូត្រ ទី ១

យោ ហិ កោតិ មនុស្សសុ កោត្តំ ឧបដីតិ
 ឯវំ វសេដ្ឋ ជាតាហិ កស្សកោ សោ ន ព្រាហ្មណោ ។

យោ ហិ កោតិ មនុស្សសុ ពុទ្ធសិស្សេន ដីតិ
 ឯវំ វសេដ្ឋ ជាតាហិ សិស្សកោ សោ ន ព្រាហ្មណោ ។

យោ ហិ កោតិ មនុស្សសុ វេហារំ ឧបដីតិ
 ឯវំ វសេដ្ឋ ជាតាហិ វណិជោ សោ ន ព្រាហ្មណោ ។

យោ ហិ កោតិ មនុស្សសុ ចារេស្សេន ដីតិ
 ឯវំ វសេដ្ឋ ជាតាហិ ចេស្សកោ សោ ន ព្រាហ្មណោ ។

យោ ហិ កោតិ មនុស្សសុ អង្គំ ឧបដីតិ
 ឯវំ វសេដ្ឋ ជាតាហិ កោហ ឯសោ ន ព្រាហ្មណោ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ វិសុទ្ធសូត្រ ទី ១

បណ្ណមនុស្សទាំងឡាយ នរណាមួយ ចំពោះ
 ជីវិតដោយការក្សត្រៃចំការ ម្ចាស់វសដ្ឋៈ អ្នកចូរ
 ដីឆ្នាំងនេះចុះ អ្នកនោះជាអ្នកចូរ មិនមែន
 ព្រាហ្មណ៍ទេ ។ បណ្ណមនុស្សទាំងឡាយ នរណា
 មួយ ចំពោះជីវិតដោយសិល្បៈច្រើនយ៉ាង ម្ចាស់
 សេដ្ឋ អ្នកចូរដីឆ្នាំងនេះចុះ អ្នកនោះជាអ្នកចំពោះ
 ជីវិតដោយសិល្បៈ មិនមែនព្រាហ្មណ៍ទេ ។ បណ្ណ
 មនុស្សទាំងឡាយ នរណាមួយ ចំពោះជីវិតដោយការ
 ជួញដូរ ម្ចាស់វសដ្ឋៈ អ្នកចូរដីឆ្នាំងនេះចុះ អ្នកនោះ
 ជាពាណិជ្ជ មិនមែនព្រាហ្មណ៍ទេ ។ បណ្ណមនុស្ស
 ទាំងឡាយ នរណាមួយ ចំពោះជីវិតដោយការបំរើ
 អ្នកដទៃ ម្ចាស់វសដ្ឋៈ អ្នកចូរដីឆ្នាំងនេះចុះ អ្នក
 នោះជាអ្នកបំរើ មិនមែនព្រាហ្មណ៍ទេ ។ បណ្ណ
 មនុស្សទាំងឡាយ នរណាមួយ ចំពោះជីវិតដោយការ
 លួចច្រឡំ ម្ចាស់វសដ្ឋៈ អ្នកចូរដីឆ្នាំង
 នេះចុះ អ្នកនោះជាលួច មិនមែនព្រាហ្មណ៍ទេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

យោ ហិ កោចំ មនុស្សសុ វស្សន្តំ ឧបជីវតិ
 ឯវំ វសេដ្ឋ ជាតាហិ យោជានីកេ ន ព្រាហ្មណោ ។
 យោ ហិ កោចំ មនុស្សសុ ចោរេហិទ្ធេន ជីវតិ
 ឯវំ វសេដ្ឋ ជាតាហិ យោជានីកេ ន ព្រាហ្មណោ ។
 យោ ហិ កោចំ មនុស្សសុ កាមំ រដ្ឋញ្ច កុញ្ចតិ
 ឯវំ វសេដ្ឋ ជាតាហិ វាសា ឯសោ ន ព្រាហ្មណោ ។
 ន ចាហិ ព្រាហ្មណំ ព្រមិ យោឯជំ មគ្គិកសម្ពុទ្ធំ^(១)
 កោភនំ ធាម សោ ហោតិ ស វេហោតិ សវេតិញ្ចុនោ
 អភិញ្ចនំ អនាធានំ តមហំ ព្រមិ ព្រាហ្មណំ ។
 សត្វំ សំយោជនំ ធម្មា យោ វេ ន មវតស្សតិ
 សង្កតិកំ វិសំយុត្តំ តមហំ ព្រមិ ព្រាហ្មណំ ។

• ១. ២. មន្ទិល្យា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

បណ្តាមនុស្សចំនឡាយ នរណមួយ ចិត្តមជ្ឈិកដោយ
 ភាពជាអ្នកកាន់កាប់ (ចាហាន) ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ អ្នកចូរ
 ជីនិយ៉ាវនេចុះ អ្នកនោះ ជាអ្នកចិត្តមជ្ឈិកដោយភាពជា
 ចាហាន មិនមែនព្រាហ្មណ៍ទេ ។ បណ្តាមនុស្សចំន
 ឡាយ នរណមួយ ចិត្តមជ្ឈិកដោយភាពជាបុរាណិក
 ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ អ្នកចូរជីនិយ៉ាវនេចុះ អ្នកនោះ ជាអ្នកបូជា
 មិនមែនព្រាហ្មណ៍ទេ ។ បណ្តាមនុស្សចំនឡាយ នរណ
 មួយ បរិភោគនូវធរណីផលដែលកើតអំពីស្រុក ឬផែន
 (ស្តេច) ប្រើប្រាស់ ម្ចាស់វសេដ្ឋៈ អ្នកចូរជីនិយ៉ាវនេចុះ
 អ្នកនោះជាស្តេច មិនមែនព្រាហ្មណ៍ទេ ។ ឧបាសកមិនហៅ
 បុគ្គលដែលមានកំណើតកើតអំពីមាតា ថាជាព្រាហ្មណ៍ទេ
 បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា កោពិទ្ធ បុគ្គលនោះប្រកប ដោយ
 គ្រឿងកង្វល់ ឧបាសកហៅបុគ្គល ដែលមិនមានគ្រឿង
 កង្វល់ មិនមានកំណាចនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា កាន់សំយោជនៈចំនិសល់ហើយ មិនកក់
 ស្រុក ឧបាសក ហៅបុគ្គលអ្នកកន្លងសង្កតិក ព្រាសពាក
 យោគៈ ចំន ៤ នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

ធម្មា នន្ទំ វត្តកា សទ្ធានំ សហទុក្ខាមំ
 ឧក្ខត្តបសិយំ ពុទ្ធិ តមហំ ព្រមំ ព្រាហ្មណំ ។
 អក្កោសំ វេទពុក្ខា អនុដោ យោ តតិក្ខតិ
 ទន្ធិតសំ តណ្ហតិ តមហំ ព្រមំ ព្រាហ្មណំ ។
 អក្កោជនំ វត្តវន្តំ^(១) សីលវន្តំ អនុស្សជំ
 នន្ទំ អន្តមសារី តមហំ ព្រមំ ព្រាហ្មណំ ។
 វារី ហោត្វាបត្តេ អារត្តេវ សាសហោ
 យោ ន លិម្បតិ កាមេសុ តមហំ ព្រមំ ព្រាហ្មណំ ។
 យោ ឧក្ខត្តស្សំ បជាតាតិ វិវេ ឧយមត្តោ
 បដ្ឋការំ វិស័យុត្តំ តមហំ ព្រមំ ព្រាហ្មណំ ។

១ វ. ច. វេន្តំ ។

បុគ្គលណា កាតំវ្យាជ្រាមភិសេចក្តីក្រោធចន ព្រឹត្រភិ
 គណ្ណជន បំភតិមិទ្ធាទិដ្ឋំ ព្រមតំនិអនុសយក្តីលេសជន ជាអ្នក
 បានដកខេត្តភិក្ខុ ក្រាបំដីនិស្សធម៌ ៤ គឺជាគហៅបុគ្គល
 នោះ ជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនប្រឡូក ទេអត្ថកំចំការពាក្យវេរន
 ការវេននិការចន្តជន គឺជាគហៅបុគ្គល អ្នកបានខិតខំជា
 កំឡាំង មានខិតខំជាហេតុលេខា ជាព្រាហ្មណ៍ ។

គឺជាគហៅបុគ្គលមិនទាំង ជាអ្នកមានវត្ត មានសីលធម៌
 មិនបានចំហាយគឺគណ្ណ មានជ្រៀយបានទូន្មាន មានសីលកើត
 ក្នុងទីបំផុតនោះ ជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនជាប់ក្នុងកមតាំងឡាយ ដូចជីកលើស្លឹក
 ឈូក ដូចជ្រាប៉ៅស្លឹកលើចុងដៃដកស្រួច គឺជាគហៅបុគ្គល
 នោះ ជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់ ទុក្ខកាអស់នៅទិសចក្ខុមុខរបស់
 ខ្លួន ក្នុងលោកនេះ គឺជាគហៅបុគ្គល អ្នកដាក់ការចុះហើយ
 ព្រាសចាកបរគ្រោះនោះ ជាព្រាហ្មណ៍ ។

កម្ពីរយញ្ញំ មេធាវី បក្កាមត្តស្ស កោវិដំ
 ឧត្តមត្ថំ អនុប្បត្តំ តមហំ ព្រម៌ ព្រាហ្មណំ ។
 អសិសដ្ឋំ កហដ្ឋេហិ អនាគាវហិ ទូកយំ
 អនោកសាវី អរ្យដ្ឋិ^(១) តមហំ ព្រម៌ ព្រាហ្មណំ ។
 វិជាយ ឧស្មំ ភូតេសុ តសេសុ ជារិបសុ ច
 យោ ន ហន្តិ ន ហាតេតិ តមហំ ព្រម៌ ព្រាហ្មណំ ។
 អវិទុំ វិទូសុ អត្ថនល្លេសុ វិទុតំ
 សាធានេសុ អនាធាវិ តមហំ ព្រម៌ ព្រាហ្មណំ ។
 យស្ស ភតោ ច ខោសោ ច មាធា មត្តោ ច ចាតំតោ
 សាសចោវិ អារត្តា តមហំ ព្រម៌ ព្រាហ្មណំ ។

១. អរ្យដ្ឋិ ឬ អរ្យដ្ឋិ ។

គថាគតហៅបុគ្គល មានប្រាជ្ញាប្រាសាទ មានប្រាជ្ញា
 ចុះថ្វាយ ឡើងទៅសក្កីមគ្គនិងមិនមែនមគ្គ បានសម្រេចប្រយោជន៍
 ខ្ពង់ខ្ពស់នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

គថាគតហៅបុគ្គល អ្នកមិនច្រឡំច្រឡំ ដោយបុគ្គល
 ពីរពួក គឺគ្រហស្ថ ១ បព្វជន ១ ដែលត្រាច់ទៅដោយមិនប្រកាន់
 លំនៅ មិនមានសច្ច័យប្រាជ្ញានោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា ដាក់ចេញខ្លួនជា ក្នុងពួកសត្វអ្នករកស៊ី
 នឹងពួកសត្វនិងខ្លួន មិនស្ងប់ មិនចៀតចៀនសត្វ គថាគតហៅ
 បុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

គថាគតហៅបុគ្គល អ្នកមិនមានគំនុំ ក្នុងពួកជនដែលមានគំនុំ
 អ្នកមានចិត្តត្រជាក់ ចំពោះការបរិសុទ្ធ ជាអ្នកមិនប្រកាន់ក្នុង
 ពួកជនដែលប្រកប ដោយអំពើប្រកាន់នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា បានទំលាក់ចោលចេញខ្លួនពីរោះ រោសះ មាន
 នឹងមក្កៈ ដូចគ្រាប់ស្ពៃ ដែលធ្លាក់អំពីចុងផែកស្រួច គថាគត
 ហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មបទបិដក ធម្មបទបិដក ធម្មបទបិដក

អនុត្តរសិ វិញ្ញាបនី តំវ សុត្តំ ឧទ្ទិសេ
 យាយ នាគសេដ្ឋ កំព្វ តមហំ ព្រម ព្រាហ្មណំ ។
 យោ ច ធម៌វេ វស្សំ វា អណ្តំផ្លុលំ សុភាសុភំ
 លោកេ អនិច្ចំ ចាមិយតិ តមហំ ព្រម ព្រាហ្មណំ ។
 អាសា យស្ស ច វិជ្ជន្តំ អស្មី លោកេ បរម្មំ ច
 ឯកសយំ(១) វិសិយុត្តំ តមហំ ព្រម ព្រាហ្មណំ ។
 យស្សាលយា ច វិជ្ជន្តំ អញ្ញាយ អកុដ្ឋន្តី
 អមនោគតំ អនុច្ឆន្តំ តមហំ ព្រម ព្រាហ្មណំ ។
 យោ ច បុញ្ញត្វា នាបញ្ញា ឧកោ សន្តិំ ឧបទូតា
 អសោកំ វិវដំ សុត្តំ តមហំ ព្រម ព្រាហ្មណំ ។

១. ឯកសយំ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មបទបិដក ធម្មបទបិដក ធម្មបទបិដក

បុគ្គលណា ពោលព័ត៌មានគ្រោះ ព័ត៌មានគ្រោះ
 ស្គាល់ច្បាស់នូវប្រយោជន៍ ជាសំរាប់ពិត ដែលមិនញ្ចាញ់ឲ្យចំពាក់
 ចិត្តតែងតែ (ដោយអំណាចញ្ចាញ់ឲ្យចំពាក់) គឺជាគត ហៅបុគ្គល
 នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនកាន់យកព្រលឹងដែលមិនបាត់ឲ្យ ទោះជា
 ព្រលឹងក្តី ខ្លួនក្តី កូនក្តី ជីក្តី ល្អនឹងមិនលក្ខ ក្នុងលោក គឺជាគត
 ហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីប៉ិនប៉ង ក្នុងលោកនេះក្តី ក្នុង
 លោកនាងមុខក្តី គឺជាគតហៅបុគ្គល អ្នកមិនមានសេចក្តីប៉ិនប៉ង
 ប្រាសចាកកិលេសនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីកាល័យ មិនមានការឡើងធ្លាក់
 ព្រោះជីវិតច្បាស់ គឺជាគតហៅបុគ្គល អ្នកផ្តល់នូវធម៌ជាគ្រឿងឈាម
 ទៅក្រែងឆ្កានឈ្មោះអមតៈនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា (កាត់ធម៌) កំរើតចំណី គឺបុណ្យ ១ បាប ១
 កន្លងផុតនូវសង្គម គឺជាគតហៅបុគ្គល អ្នកមិនមានសេចក្តីលោភ
 ប្រាសចាកចូលនឹកនោះជាដើម ជាបុគ្គលច្រើននោះ ថាជា
 ព្រាហ្មណ៍ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ធម្មិវ វិមលំ សុទ្ធិ វិប្បសន្ធមធាវិលំ
 ធម្មិកវចនវិស្វកំ(១) តមហំ ព្រមំ ព្រាហ្មណំ ។
 យោមំ បលំបតំ ទុក្ខំ សំសារំ មោហមទូតា
 តិណ្ហា ចារកតោ ឈាមេ អនេដោ អកថង្គីថី
 អនុចាឆាយ ធិត្ថតោ តមហំ ព្រមំ ព្រាហ្មណំ ។
 យោធន កាមេ បហន្តាធន អនាគារោ បរិទ្ធរេ
 កាមវាចនវិស្វកំ(២) តមហំ ព្រមំ ព្រាហ្មណំ ។
 យោធន តណ្ហំ បហន្តាធន អនាគារោ បរិទ្ធរេ
 តណ្ហា កវចនវិស្វកំ តមហំ ព្រមំ ព្រាហ្មណំ ។
 ហិត្វា មាទុសកំ យោតិ ធិត្ថំ យោតិ ទុបទូតា
 សទ្ធយោគវិសិយុត្តំ តមហំ ព្រមំ ព្រាហ្មណំ ។

១ ម. ឧទ្ទិសធម្មិកំ ។ ២ ឧ. ម. កាមវាចនវិស្វកំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

គថាគត ហៅអ្នកស្តាប់ ដូចព្រះចន្ទ្រ ប្រាសចាកមន្ទិល
 មានចិត្តថ្លា មិនប្តូរដោយភិរលេស មានតណ្ហា ក្នុងកតាអស់
 ហើយនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា កន្លងទៅផ្លូវវិនិច្ឆ័យនេះ ផ្លូវផ្លូវត្រឹមត្រូវភិរលេស ខ្លួនសន្យា
 វដ្ត ខ្លួនចាហៈ ជាអ្នកទូទៅ (ខ្លួនយៈតាំង ៤) បានផលក្រិយ
 គឺប្រាជ្ញានោះ ជាអ្នកមានឈាន មិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រ មិនមាន
 សេចក្តីសង្ស័យ មិនប្រកាន់ចំ ជាអ្នករលត់ភិរលេស គថាគត
 ហៅបុគ្គលនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា លះកាមចំណងក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនមាន
 ផ្ទះ ឬស គថាគតហៅបុគ្គល អ្នកមានកាមពន្លឺអស់ហើយនោះ
 ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា បានលះតណ្ហាក្នុងលោកនេះ ជាអ្នកមិនមានផ្ទះគថាគត
 ហៅបុគ្គលដែលមានតណ្ហាខឹងកតាអស់ហើយនោះថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា លះយោគៈ (១) ថាបេសមនុស្ស កន្លងផុត
 ខ្លួនយោគៈ (២) បេសចំល្យ គថាគតហៅបុគ្គល ដែលប្រាស
 ចាកយោគៈតាំងអស់នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

១-២ ភាយុនិកាយពុទ្ធសាស្ត្រ ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មបទសម្ពុទ្ធ មហាវគ្គសូត្រ វិចី វិសេន្តសុត្ត

ហិក្ខា ភិក្ខុ អភិក្ខុ សីតិក្ខតំ ធូរមជ្ជិ
 សព្វលោកាភិក្ខុ វិ តមហំ ព្រម័ ព្រាហ្មណំ ។

តុតិ យោ វេជំ សត្តានំ ឧបមត្តិក្ខុ សព្វសោ
 អសត្តំ សុកតំ កុដ្ឋំ តមហំ ព្រម័ ព្រាហ្មណំ ។

យស្ស ភតិ ន ជាទន្តំ ទេវំ កទ្ធានុសា
 ចំណាសរំ អរហន្តំ តមហំ ព្រម័ ព្រាហ្មណំ ។

យស្ស បុរេ ធម្មបទ មរដ្ឋ ធម្មតំ ភិក្ខុនំ
 អភិក្ខុនំ អនាទានំ តមហំ ព្រម័ ព្រាហ្មណំ ។

ឧសភិ បរិ ជីវិ(៩) មហេសី វជ្ជានិ
 អនេជំ ញាតតំ កុដ្ឋំ តមហំ ព្រម័ ព្រាហ្មណំ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ វិសេន្តសូត្រ ទី ៩

អថគតហោបុគ្គល អ្នកលាបសច្ច័ក្រមា (ក្នុងកាមគុណ)
 នឹងសេចក្តីអស្សុ មានចិត្តត្រជាក់ មិនមានទេព គ្របសន្លឹក់ខ្យល់
 លោកតាំងអស់ ជាអ្នកមានព្យាយាមនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា បានដឹងច្បាស់ខ្លួនចិត្តនឹងសម្លឹង បេសសព្វ
 តាំងឡាយ ដោយសព្វគ្រប់ អថគតហោបុគ្គល អ្នកមិនជាប់
 ចំពាក់ មានជំនាញ ត្រាស់ដឹងសច្ចធម៌នោះ ថាជា
 ព្រាហ្មណ៍ ។

ទេវតា ឧទ្ធចន៍មនុស្សតាំងឡាយ មិនដឹងគតិ បេសបុគ្គល
 ណា អថគតហោបុគ្គល ដែលអស់កាលវិចារ ច្វាយពាក
 កិលេសនោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីក្លិនកិលេស មានកងជាដើម
 ក្នុងអតីតក្នុង អនាគតក្នុង នឹងបច្ចុប្បន្នក្នុង អថគតហោបុគ្គល
 ដែលមិនមានគ្រឿងក្លិន មិនមានការប្រកាន់ស្អិតនោះ ថាជា
 ព្រាហ្មណ៍ ។

អថគតហោបុគ្គលអ្នកអង្គកាចដូចគោសក អ្នកប្រសើរ មាន
 ប្រាជ្ញា ស្មើគេគុណដឹង មានជ័យជំនះ មិនមានសេចក្តីញាប់ញ័រ
 ភ្នំគលាត (ខ្លូកិលេស) ត្រាស់ដឹងសច្ចធម៌នោះ ថាជាព្រាហ្មណ៍ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តនិបាត

មុន្នេនិវាសំ យោ វេនំ សត្តាទាយក្ខំ បស្សតិ
 អដោ ជាតិក្កាយំ បត្តោ ភមហំ ព្រមំ ព្រាហ្មណំ ។
 សមញ្ញា ហេសា លោកស្មី ធាមតោន្តំ បកប្បតំ
 សម្មាសា^(១) សម្មាសាគតំ ភត្ថ ភត្ថ បកប្បតំ ។
 ធម៌យវត្ថុមនុសយិតំ ធិដ្ឋិតតមជាធិតំ
 អជាធន្តា ហេ បព្វហន្តិ^(២) ជាតិយា ហោតិ ព្រាហ្មណោ ។
 ន ជន្នាព្រាហ្មណោ ហោតិ ន ជន្នា ហោតិ អព្រាហ្មណោ ។
 កម្មុទា ព្រាហ្មណោ ហោតិ កម្មុទា ហោតិ អព្រាហ្មណោ ។
 កសប្បកោ កម្មុទា ហោតិ សិប្បកោ ហោតិ កម្មុទា
 វណិជោ កម្មុទា ហោតិ បេស្សកោ ហោតិ កម្មុទា ។

១. ម. សមញ្ញ ។ ២. វ. បព្វន្តិ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តនិបាត

បុគ្គលណា ដឹងច្បាស់ថាបុរេភូតិសម្ពាសន៍ ឃើញហេតុស្ម័គ្រនឹង
 គប្បាយដង ទាំងដល់ដុំនៃដាច់ក្បែរនៃជាតិ គឺជាគតិហេតុបុគ្គល
 នោះ ជាព្រាហ្មណ៍ ។

នាមនីតិគាត្រណា ដែលគេបានកំណត់ទុកហើយ (ជា
 ព្រាហ្មណ៍ សូត្រិយ៍) នេះគ្រាន់តែជាឈ្មោះ (ជាបញ្ញត្តិក៏ហៅ)
 ក្នុងលោក (ព្រោះនាមនីតិគាត្រនោះ) គឺត្រូវតែស្របលោហិត
 បានច្បាស់កំណត់ទុកហើយ ក្នុងកាលដែលតែងតែមានវេទ ។

ទិដ្ឋិរបស់ពួកជនដែលមិនដឹង តែងដកគ្រាំ អស់កាលកន្លង
 ពួកជនដែលមិនដឹងហ្នឹងឯង តែងនាំគ្នាខំយាយថា បុគ្គលឈ្មោះថា
 ព្រាហ្មណ៍ ព្រោះជាតិ ។

បុគ្គលមិនមែនឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ព្រោះជាតិទេ បុគ្គលមិនមែន
 ព្រាហ្មណ៍ ក៏មិនមែនព្រោះជាតិដែរ បុគ្គលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍
 ព្រោះកម្ម (ការងារ) ឈ្មោះថាមិនមែនព្រាហ្មណ៍ ក៏ព្រោះកម្ម ។

បុគ្គលឈ្មោះថាអ្នកក្លៀស ព្រោះកម្ម ឈ្មោះថាអ្នកខាន
 សិល្បសាស្ត្រ ក៏ព្រោះកម្ម ឈ្មោះថាអ្នកជំនួញក៏ព្រោះកម្ម
 ឈ្មោះថាអ្នករំលោភ ក៏ព្រោះកម្ម ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាវគ្គបិដក វិសេដ្ឋសុត្តន្ត

ចោរាភិ កម្ពុជា ហោតិ យោធាជីវាភិ កម្ពុជា

យោជិតោ កម្ពុជា ហោតិ វាជាភិ ហោតិ កម្ពុជា ។

ឯវេទនំ យថាភូតំ កម្ពុជំ បស្សន្តិ បល្លាភា

បដិទ្ធសមុប្បាទនស្សា កម្ពុជាតាកោវិទា ។

កម្ពុជា វត្តតិ លោកោ កម្ពុជា វត្តតិ បដា

កម្ពុជិតទ្ធា សត្តា វេស្សាលីវ យាយតោ ។

តបេន ព្រហ្មចរិយេន សត្តាមេន នមេន ន

ឯតេន ព្រាហ្មណោ ហោតិ ឯតំ ព្រាហ្មណមុត្តមំ

តីហិ វិជ្ជាហំ សម្បត្តោ សត្តោ វិណិមុនត្តកោ

ឯវំ វិសេដ្ឋ ជាតាហំ ព្រហ្មា សត្តោ វិជាតតត្ថំ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ វិសេដ្ឋសុត្តន្ត ទី ៨

បុគ្គលឈ្មោះថាហោ ព្រោះកម្ម ឈ្មោះថាយោធាជីវៈ

ក៏ព្រោះកម្ម ឈ្មោះថាយោជិតៈ (អក្ខរកថ) ក៏ព្រោះកម្ម

ឈ្មោះថាស្តេច ក៏ព្រោះកម្ម ។

បល្លាតតាំងឡាយ អ្នកឃើញបដិទ្ធសមុប្បាទ (ថាវត្ថុយ៉ាង

នេះ កើតឡើងដោយបច្ច័យនេះ) ឆ្ងោសវិវាទនិកម្មនិវាបាត វិមេស
ឃើញកម្មនុ៎ះ តាមសចក្តិកិយានៈនេះ ។

លោកវិមេសប្រព្រឹត្តទៅ ព្រោះកម្ម ប្រយោជន៍ ក៏ប្រព្រឹត្ត

ទៅ ព្រោះកម្ម ពួកសត្វជាប់ចំពាក់ ដោយកម្ម (ទើបប្រព្រឹត្ត
ទៅបាន) ផ្ដុំចក្ខុវិទ្យាដែលវិលទៅ ។

បុគ្គលឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍បាន ដោយកម្មនេះ គឺតបេន

(ការសង្ខេបផ្អែម) ។ ព្រហ្មចរិយៈ (ការប្រព្រឹត្តិប្រសើរ) ។

សត្តាមៈ(ការសង្ខេបកុសិល) ។ វេស្សៈ(ការទូន្មាន) ។ កម្មជីវកម្ម

នេះឯងដែលធ្វើឲ្យទៅជាព្រាហ្មណ៍ បុគ្គលអ្នកបរិច្ចាគ ដោយ
វិជ្ជា ព្រ ព្រការ ជាអ្នកស្ងប់ បានកតប្បិកសហើយ ទើប

ឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ ឈ្មោះថាព្រាហ្មណ៍ របស់អ្នកប្រាជ្ញតាំងឡាយ

ម្នាលវិសេដ្ឋ អ្នកទូលើកយ៉ាងនេះចុះ ។

[៧០] ឯវំ វុត្តំ កសេដ្ឋការាជ្ជាជា មាណវិ
ភក្កវន្តំ ឯតនេវេត្ថំ អភិក្កន្តំ កោ កោតម ។ បេ ។
ឧបាសកេ ឆោ ភវំ កោតមោ ឆាបេតុ អដ្ឋតត្ត
ចាណុបេតេ សវណាដ្ឋតេតិ ។

កសេដ្ឋសុត្តំ ឧប្ប ។

ទសមំ កោកាលិកសុត្តំ

[៧១] ឯវម្មេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ កកក
សាវត្ថុយំ វិហរតិ ជេតវនេ អនាថបិណ្ឌិកស្ស
អារាមេ ។ អដ្ឋចោ កោកាលិកោ^(១) ភិក្ខុ
យេន កកក តេនុបសង្កមិ ឧបសង្កមិត្វា កកវន្តំ
អភិកនេត្វា ឯតមន្តំ ឯសីនំ ។ ឯតមន្តំ ឯសិ-
ច្ឆោ ចោ កោកាលិកោ ភិក្ខុ កកវន្តំ ឯតនេវេត
ចាបិច្ឆា កន្តេ សាវីមុត្តមោក្ខល្លាហា ចាបិច្ឆា ឯ វិច្ឆា ឯ
វសដ្ឋតាតិ ។

១. ឧ. ម. កោកាលិកោ ។

[៧២] កាលវេលាព្រះមានព្រះភាគ សំដែនយ៉ាងនេះហើយ
កសេដ្ឋមាណា ឆិន្ទការាជមាណា កសេសីព្រះមានព្រះភាគ
យ៉ាងនេះថា បពិត្រព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ច្បាប់ណាស់ ។ បេ ។
សូមព្រះគោតមដ៏ចម្រើន ចំណាំខ្ញុំពួកយើង ថាជាឧបាសក អ្នកដល់
សាលាមន៍ស្មើដោយជីវិត ក្នុងកាល កំរិតអំពីថ្ងៃនេះជាដើមតរៀងទៅ ។

ចប់ កសេដ្ឋសុត្ត ទី ៩ ។

កោកាលិកសូត្រ ទី ១០

[៧៣] ខ្ញុំបានស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
ច្រើនគង់នៅក្នុងវត្តជេតវន របស់អនាថបិណ្ឌិកសេដ្ឋី ជិតក្រុងសាវត្ថី ។
ព្រះនោះ កោកាលិកភិក្ខុ ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភាគ លុះចូល
ទៅដល់ ក្រាបបង្គំបង្គំព្រះមានព្រះភាគ ហើយអង្គុយក្នុងទីសមគួរ ។
កោកាលិកភិក្ខុ លុះអង្គុយក្នុងទីសមគួរហើយ ក្រាបបង្គំចូលព្រះមាន
ព្រះភាគដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សាវីបុត្តនិរិទ្ធិមាត្តលាន ជាអ្នក
មានសេចក្តីប្រាជ្ញាលាមក លុះក្នុងអំណាចនៃសេចក្តីប្រាជ្ញាលាមក ។

(៧២) ឯវំ វុត្តេ ភគវា កោតាលិកំ ភិក្ខុ
 ឯតទ្ធកោច មា ហេវំ កោតាលិក មា ហេវំ
 កោតាលិក បសាទេហិ កោតាលិក សាវ័បុត្ត-
 មោត្តល្លាទេសុ ចិត្តំ បេសលា សាវ័បុត្តមោត្តល្លា-
 ចាតិ ។ ទុតិយម្យំ ទោ កោតាលិកោ ភិក្ខុ ភគវន្តិ
 ឯតទ្ធកោច តំញាបំ មេ ភន្តេ ភគវា សទ្ធាយំកោ
 មទ្ធាយំកោ អថទោ ចាបិច្ឆា វ សាវ័បុត្តមោត្តល្លា-
 ចាបិកាចំ ឥច្ឆាចំ វសង្កតាតិ ។ ទុតិយម្យំ ទោ ភគវា
 កោតាលិកំ ភិក្ខុ ឯតទ្ធកោច មា ហេវំ កោ-
 តាលិក មា ហេវំ កោតាលិក បសាទេហិ
 កោតាលិក សាវ័បុត្តមោត្តល្លាទេសុ ចិត្តំ បេសលា
 សាវ័បុត្តមោត្តល្លាចាតិ ។ តតិយម្យំ ទោ កោតាលិ-
 កោ ភិក្ខុ ភគវន្តិ ឯតទ្ធកោច តំញាបំ មេ ភន្តេ
 ភគវា សទ្ធាយំកោ មទ្ធាយំកោ អថទោ ចាបិច្ឆា វ
 សាវ័បុត្តមោត្តល្លាចាបិកាចំ ឥច្ឆាចំ វសង្កតាតិ ។

(៧២) លុះកោតាលិកភិក្ខុក្រាបបង្គំទូលយ៉ាងនេះហើយ ទើបព្រះមាន
 ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងកោតាលិកភិក្ខុដូច្នេះថា ខែកោតាលិក អ្នកកុំពោល
 យ៉ាងនេះឡើយ ខែកោតាលិក អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ខែកោតាលិក
 អ្នកចូរធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លាក្នុងសាវ័បុត្តនឹងមោត្តល្លាចុះ ដ្បិតសាវ័បុត្តនឹងមោត្ត-
 ល្លាមានសីលជាច្រើនស្រឡាញ់ ។ កោតាលិកភិក្ខុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះ
 ភាគ ជាតំបំបីដងទៀតដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ
 គួរឱ្យព្រះអង្គជឿ គួរឱ្យព្រះអង្គចូលចិត្ត ពិតមែន តែថា សាវ័បុត្តនឹងមោត្ត-
 ល្លា ជាអ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក លុះអំណាចខែសេចក្តីប្រាថ្នាលា-
 មក ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់នឹងកោតាលិកភិក្ខុ ជាតំបំបីដងទៀត
 ដូច្នេះថា ខែកោតាលិក អ្នកកុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ខែកោតាលិក អ្នក
 កុំពោលយ៉ាងនេះឡើយ ខែកោតាលិក អ្នកចូរធ្វើចិត្តឱ្យជ្រះថ្លា ក្នុងសាវ័បុត្ត
 នឹងមោត្តល្លាចុះ ដ្បិតសាវ័បុត្តនឹងមោត្តល្លាមានសីលជាច្រើនស្រឡាញ់ ។
 កោតាលិកភិក្ខុ ក្រាបបង្គំទូលព្រះមានព្រះភាគ ជាតំបំបីដងទៀត
 ដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះមានព្រះភាគ គួរឱ្យព្រះអង្គជឿ
 គួរឱ្យព្រះអង្គចូលចិត្ត ពិតមែន តែថា សាវ័បុត្តនឹងមោត្តល្លា ជា
 អ្នកមានសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក លុះអំណាចខែសេចក្តីប្រាថ្នាលាមក ។

តតិយម្យំ ទោ ភគវា តោតាលំភំ ភិក្ខុំ ឯតទេវេច
 មា ហេវំ តោតាលំភំ មា ហេវំ តោតា-
 លំភំ មសាទេហំ តោតាលំភំ សាវ័បុត្តោមាត្តល្លាទេសុ
 ចិត្តំ បេសលា សាវ័បុត្តោមាត្តល្លាទានំ ។ អដិទោ
 តោតាលំភំ ភិក្ខុ ទុដ្ឋាយាសនា ភគវន្តំ អភិវា-
 ទេត្វា បទត្តិណំ ភត្វា បក្កាមិ ។ អនិប្បត្តន្តស្សវ
 តោតាលំភំ ស្ស ភិក្ខុទោ សាសបមត្តាហិ ជិដ្ឋតាហិ
 សត្វោ កាយោ ដុដ្ឋោ អហោសំ ។ សាសបមត្តិយោ
 ហុត្វា មុត្តមត្តិយោ អហោសំ ។ មុត្តមត្តិយោ ហុត្វា
 កណ្ណយមត្តិយោ អហោសំ ។ កណ្ណយមត្តិយោ
 ហុត្វា តោឡដ្ឋិមត្តិយោ អហោសំ ។ តោឡដ្ឋិមត្តិយោ
 ហុត្វា តោឡមត្តិយោ អហោសំ ។ តោឡមត្តិយោ
 ហុត្វា អាមលកមត្តិយោ អហោសំ ។ អាមលកមត្តិ-
 យោ ហុត្វា វេណុសលាដុកមត្តិយោ អហោសំ ។

ព្រះមាតាព្រះភាគ ច្រើនគ្រាស់ ខឹងភោកាលិកភិក្ខុ ជាគំរប់បីឆន្ទៀក
 ដូច្នេះថា ខែភោកាលិក អ្នកកុំពាលយាងនេះឡើយ ខែភោកាលិក
 អ្នកកុំពាលយាងនេះឡើយ ខែភោកាលិក ចូរអ្នកធ្វើចិត្តផ្សំជ្រះថ្លាក្នុង
 សាវ័បុត្តទីនិមាត្តល្លាទុក្ខៈ ដូចសាវ័បុត្តទីនិមាត្តល្លាទ មានសីលជាទី
 ស្រឡាញ់ ។ ព្រះនារី ភោកាលិកភិក្ខុ ក្រោកចាកអាសនៈ ក្រាប
 ថ្វាយបង្គំព្រះមាតាព្រះភាគ ធ្វើប្រាសាទលាងយាងចៀសចេញទៅ ។ កាល
 ភោកាលិកភិក្ខុ ចៀសចេញទៅមិនយូរប៉ុន្មាន ស្រាប់តែកងកាយទាំងមូល
 មានភក្ត្រប្រមាណប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃដុះដើរឡើង ។ ភក្ត្រប្រមាណប៉ុនគ្រាប់
 ស្ពៃ ក៏ធំឡើងប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃក្នុងកាយ ។ ភក្ត្រប្រមាណប៉ុនគ្រាប់
 ស្ពៃក្នុងកាយ ក៏ធំឡើងប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃក្នុងកាយ ។ ភក្ត្រប្រមាណ
 ប៉ុនគ្រាប់ស្ពៃក្នុងកាយ ក៏ធំឡើងប៉ុនគ្រាប់ផ្លែត្បាញ ។ ភក្ត្រប្រមាណ
 ប៉ុនគ្រាប់ផ្លែត្បាញ ក៏ធំឡើងប៉ុនផ្លែត្បាញ ។ ភក្ត្រប្រមាណប៉ុនផ្លែត្បាញ
 ក៏ធំឡើងប៉ុនផ្លែសម័រ ។ ភក្ត្រប្រមាណប៉ុនផ្លែសម័រ ក៏ធំឡើងប៉ុនក្តីហ្ន៎ ។

វេទ្យស្ថានសមុទ្ទេសនា ហុតា វិល្លមន្តិយោ អហោ-
 សំ ។ វិល្លមន្តិយោ ហុតា មន្តិយសុ ។ បុព្វតា
 លោហិតតា បក្សីសុ ។ អដទោ កោកាលំកោ
 ភិក្ខុ តេនេវាពាទេន កាលបកាសំ ។ កាលកតោ
 ច កោកាលំកោ ភិក្ខុ បទុមនិយំ ឧបបដ្ឋតំ សាវ័-
 មុត្តមោក្ខល្លានេសុ ចិត្តំ អាយាតេត្វា ។ អដទោ
 ព្រហ្មា សហម្បតិ អភិក្ខត្តាយ រត្តិយោ អភិក្ខត្តន្តរណ្ណា
 តោវលកម្បំ ជេនវនំ ឱកាសេត្វា យេន កកវំ តេទុ-
 បសន្តិមំ ឧបសន្តិមិត្វា កកវន្តំ អភិវនេត្វា ឯតមន្តិ
 អដ្ឋាសំ ។ ឯតមន្តិ វិកោ ទោ ព្រហ្មា សហម្បតិ
 កកវន្តំ ឯតនេវច កោកាលំកោ កន្តេ ភិក្ខុ
 កាលកតោ កាលកតោ ច កន្តេ កោកាលំកោ
 ភិក្ខុ បទុមនិយំ ឧបបដ្ឋោ សាវ័មុត្តមោក្ខល្លានេសុ
 ចិត្តំ អាយាតេត្វាតំ ។ ឥធមនេវច ព្រហ្មា សហម្បតិ
 ឥនំ វត្វា បទុក្ខំណំ^(១) តត្វា តត្វេវន្តនាយំ ។

១. ឥទំ វត្វា ភក្ខន្តំ ឥតិវទេត្វា បទុក្ខំណំ ។ ឆ. ឥទំ វត្វា ភក្ខន្តំ បទុក្ខំណំ ។

ពកប្រមាណប្តីមន្តិយោ កំជឿនប្តីនវ័ន្តោ ។ ពកប្រមាណប្តីនវ័ន្តោ
 គំបេក (ពេញចំណីសរីរៈ) ។ ខ្លះនិយម គំហូរហៀរចេញ ។
 លំដាប់នោះ កោកាលំកថុកំធ្វើមរណៈដោយ គាតានោះឯង ។ កោកា-
 លំកថុកំ លុះធ្វើមរណៈកាលហើយ គឺទៅកើតក្នុងបទុមនេវ ព្រោះចង់ចិត្ត
 កាយាក្នុងព្រះសាវ័បុត្តន្តិព្រះមាត្រល្លាន ។ គ្រានោះ ក្របបមយាយ
 កន្លងទៅ សហម្បតិព្រហ្ម មានស្ម័គ្ររឿង បណ្តាលវត្តដេតពន្ធជុំវិញ
 ទាំងអស់ឲ្យភ័យព្រល ចូលទៅកាលព្រះមានព្រះភារ លុះចូលទៅ
 ដល់ ក្របបមយាយព្រះមានព្រះភារ ហើយប៉ុន្មានក្នុងទីសមគួរ ។
 សហម្បតិព្រហ្ម លុះប៉ុន្មានក្នុងទីសមគួរហើយ ក្របបន្តិចលព្រះមាន
 ព្រះភារដូច្នេះថា បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កោកាលំកថុកំធ្វើមរណៈកាល
 ហើយ បពិត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន កោកាលំកថុកំ លុះធ្វើមរណៈកាលហើយ
 គឺទៅកើត ក្នុងបទុមនេវ ព្រោះចង់ចិត្តកាយាក ក្នុងព្រះសាវ័បុត្តន្តិ
 ព្រះមាត្រល្លាន ។ សហម្បតិព្រហ្ម ក្របបន្តិចលសេចក្តីនេះហើយ
 លុះកាលតាមនេះហើយ ធ្វើប្រទក្ស័ណ្ឌចក្កំបាត់ទៅក្នុងទីនោះឯង ។

អថទោ ភក្ខវា តស្ស វត្តិយា អន្ធមេវេ ភិក្ខុ អាម-
 ឆ្នេសំ ឥមំ ភិក្ខុវេ វត្តិ ព្រហ្ម សហម្បតិ អភិក្ខុន្តាយ
 វត្តិយា ។ បេ ។ ឥនមហេច ភិក្ខុវេ ព្រហ្ម សហម្បតិ
 ឥនំ វត្តា បទក្ខណំ កត្វា តត្ថេវន្តឆាយេតិ ។

(៧៣) ឯវំ វុត្តេ អន្ធមេវេ ភិក្ខុ កត្ថវន្តិ
 ឯតនហេច កត្ថវន្តិ ទុ ទោ កន្តេ បទុមនិរយេ
 អាយុប្បមាណន្តំ ។ ឆិយំ ទោ ភិក្ខុ បទុមនិរយេ
 អាយុប្បមាណំ តំ ឈ សុកាវ សង្ខតំ ឯត្តកាចិ
 វស្សាចិ ឥតិ វា ឯត្តកាចិ វស្សសតាចិ ឥតិ វា
 ឯត្តកាចិ វស្សសហស្សាចិ ឥតិ វា ឯត្តកាចិ
 វស្សសតសហស្សាចិ ឥតិ វា ឯតិ ។ សត្តា បទ កន្តេ
 ទុបមំ(១) កាតុន្តិ ។ សត្តា ភិក្ខុតិ ភក្ខវា អហេវ

• ១. ១០៣ ។

គ្រានោះ លុះកន្លងត្រីខែនោះទៅ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ពោលភិក្ខុ
 ថា ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឲ្យយ យប់មិញនេះ ខាងគ្រប់ឋានយាម កន្លងទៅ
 ហើយ សហម្បតិព្រហ្ម ។ បេ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុចាំឲ្យយ សហម្បតិព្រហ្ម
 បានកាលពាក្យនេះ លុះកាលពាក្យនេះហើយ ធ្វើប្រទក្សិណប្រកំបាំង
 ទៅក្នុងទីនោះឯង ។

(៧៤) កាលព្រះមានព្រះភាគត្រាស់យ៉ាងនេះហើយ ភិក្ខុ ទម្រ
 ប្រាបចន្ទីន្ទ្រព្រះមានព្រះភាគដូច្នេះថា បងគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ប្រមាណនៃ
 អាយុក្នុងបទុមនិរយេ តើយូរអង្វែងយ៉ាងណាទៅ ។ ម្ចាស់ភិក្ខុ ប្រមាណនៃ
 អាយុក្នុងបទុមនិរយេ យូរអង្វែងណាស់ ប្រមាណនោះបុគ្គលមិនគិតនឹង
 រាប់បានថា ប៉ុណ្ណោះឆ្នាំ ឬប៉ុណ្ណោះរយឆ្នាំ ប៉ុណ្ណោះពាន់ឆ្នាំ ឬប៉ុណ្ណោះវសន
 ឆ្នាំឡើយ ។ បងគ្រូព្រះអង្គដ៏ចម្រើន ព្រះអង្គអាចនឹងធ្វើសេចក្តីបរមាបាន
 ដែរឬ ។ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា ម្ចាស់ភិក្ខុ គឺជាអ្នកអាចនឹងធ្វើបាន

សេយ្យជាមិ ភិក្ខុ វិសតិទារិកោ កោសល-
 កោ តិលវាហោ តតោ បុរិសោ វស្សសតស្ស
 វស្សសហស្សស្ស វស្សសតសហស្សស្ស^(១) អន្ធមេន
 ឯកមេតិ តិលំ ទទ្ធកេយ្យ ទិប្បតំ ទោ សោ
 ភិក្ខុ វិសតិទារិកោ កោសលកោ តិលវាហោ
 វមិទា ឧបត្តមេន បរិយាទាទិ កច្ឆេយ្យ ន ភ្លេវ ឯកោ
 អន្ធខោ ធិរយោ សេយ្យជាមិ ភិក្ខុ វិសតិ អន្ធខា
 ធិរយោ ឯវមេកោ ធិរន្ធខោ ធិរយោ សេយ្យជាមិ ភិក្ខុ
 វិសតិ ធិរន្ធខា ធិរយោ ឯវមេកោ អតតោ ធិរយោ

១. បុរិសោ វស្សសតស្ស វស្សសតស្សនិ ជាតិ ទស្សន្តិ ។ ឬ បុរិសោ វស្សសត
 វស្សសតស្សនិ ជាតិ ទស្សន្តិ ។

មាលភិក្ខុ ដូច្នេះវេសប្រាប់ផ្គុំគ្រាប់ល្អរបស់អ្នកផែនកាសល មានចំណុះ
 ២០ ភារី^(១) មានបុរសម្នាក់ លុះកន្លងទៅទៀតដល់ចំណុះ ១ វេសន្តា
 ទើបវេសប្រាប់ល្អ ម្តងមួយគ្រាប់ ៗ គឺពីរខែនោះ មាលភិក្ខុ វេសប្រាប់
 ផ្គុំគ្រាប់ល្អ របស់អ្នកផែនកាសល ចំណុះ ២០ ភារីនោះ ដល់ខ្ញុំការ
 អស់ទៅដោយព្យាយាមនេះ តាមដាន ឯកាលយូរអង្វែងរបស់អន្ធខនរក
 មួយ^(២) មិនឆ្ងាយនឹងដល់ខ្ញុំការអស់បានឡើយ មាលភិក្ខុ អន្ធខនរក^(៣)
 ២០ ដង (យូរ) យ៉ាងណា ឱរន្ធខនរកកែមួយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ មាលភិក្ខុ
 ឱរន្ធខនរក ២០ ដងយូរយ៉ាងណា អតតនរកកែមួយ ក៏យ៉ាងនោះដែរ

១. លំដាប់តាមសំណង់យ៉ាងនេះ ៤ តាមខ្សែស្រកមធ្យម ជា ១ តាមខ្សែស្រក
 កោសល ៤ តាមខ្សែស្រកកោសល ជា ១ អប្បត, ៤ អប្បត គឺ ១៦ តាម ជា ១
 កោសល, ៤ កោសល គឺ ៦៤ តាម ជា ១ មនិកា, ៤ មនិកា គឺ ២៥៦ តាម ជា ១
 ភារី ១ អប្បត ២០ ភារី គឺ ៥១២០ តាម ជា ១ តំសនិហៈ (ទោះ) ។

២. ជា ឈ្មោះរបស់នរក ១ រណ្តៅ ដែលសព្វគ្រូរោងទុក្ខប្រកាន់តែរាប់ដោយយេ
 សនតន្ត្រី (ឆ្នាំ) ដើររាប់តាមសំនួរ មានចំនួន ៥៦ តិក្ខុ ទើបដាច់ទុក្ខ ១ (ប្រហែល ៨
 ពាន់ឆ្នាំ) ។ អន្ធខនរក អនិច្ចារ កញ្ចាយទុក្ខដុត (កង្វិះ) ។

៣. តាំងពីព្រឹទ្ធអន្ធខន្យោគទៅ យក ២០ ពុល ដឹកមន៍សំនាកឈ្មោះបទុបនោះ ។
 (ចាស់ តាំងអន្ធខនរក កញ្ចាយទុក្ខដុត) ។

សេយ្យជាមិ ភិក្ខុ វិសតិ អនាថា ជិវយា វិវាមេតោ
 អហយោ ជិវយា សេយ្យជាមិ ភិក្ខុ វិសតិ អហយា
 ជិវយា វិវាមេតោ អដដា ជិវយា សេយ្យជាមិ
 ភិក្ខុ វិសតិ អដដា ជិវយា វិវាមេតោ កុម្មុតោ
 ជិវយា សេយ្យជាមិ ភិក្ខុ វិសតិ កុម្មុតា ជិវយា
 វិវាមេតោ សោតទ្ធិតោ ជិវយា សេយ្យជាមិ ភិក្ខុ
 វិសតិ សោតទ្ធិតា ជិវយា វិវាមេតោ ឧប្បលតោ
 ជិវយា សេយ្យជាមិ ភិក្ខុ វិសតិ ឧប្បលតា ជិ-
 វយា វិវាមេតោ បុណ្ណវិកតោ ជិវយា សេយ្យជាមិ
 ភិក្ខុ វិសតិ បុណ្ណវិកតា ជិវយា វិវាមេតោ បទុ-
 តោ ជិវយា បទុមំ ទោ បទ ភិក្ខុ ជិវយំ
 តោតាឈិតោ ភិក្ខុ ឧបបន្នោ សាវិបុត្តោត្តល្លា-
 ទេសុ ចិត្តំ អាហារេច្ឆាតិ ។

នំធម៌រោធ កកវា នំទំ វិទ្យាទ សុតតោ
 អជាបរំ វតធរោធ សត្តា

ម្ចាស់ភិក្ខុ អនាថា ២០ ជន យូរយ៉ាងណា អហាមនាតនៃមួយ
 កំយូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ អហាមនា ២០ ជន (យូរ) យ៉ាង
 ណា អដដនាតនៃមួយ កំយូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ អដដនា ២០ ជន
 (យូរ) យ៉ាងណា កុម្មុទនាតនៃមួយ កំយូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់
 ភិក្ខុ កុម្មុទនា ២០ ជន (យូរ) យ៉ាងណា សោតទ្ធិកនាត
 នៃមួយ កំយូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ សោតទ្ធិកនា ២០ ជន
 (យូរ) យ៉ាងណា ឧប្បលនាតនៃមួយ កំយូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 ឧប្បលនា ២០ ជន (យូរ) យ៉ាងណា បុណ្ណវិកនាតនៃមួយ
 កំយូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ បុណ្ណវិកនា ២០ ជន (យូរ)
 យ៉ាងណា បទុននាតនៃមួយ កំយូរយ៉ាងនោះដែរ ម្ចាស់ភិក្ខុ ឯកា-
 ភាសិកភិក្ខុ ចូលទៅកើត ក្នុងបទុមនាត (នោះ) ព្រោះចង់ចិត្តអាហារ
 ក្នុងសាវិបុត្តនិវេទនាគ្នាទេ ។

ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ព្រះកុទ្ធវិការនេះ ព្រះសុខតថាសាស្តា
 លុះទ្រង់ត្រាស់ ព្រះកុទ្ធវិការនេះហើយ ទើបទ្រង់ត្រាស់គាត់-
 ភិក្ខុ កៅរៀតថា

(៧២) បុរិសស្ស ហិ ជាតស្ស កុហរិ(១) ជាយតេ មុខ
 យាយ ជំនួតិ អត្តាជំ ពាលោ កុញ្ញាសិកំ កណំ ។
 យោ ជំនួតិ មសំសត្ថំ
 តិ វា ជំនួតិ យោ មសំសាយោ
 វិចិត្តាតិ មុខេន សោ កាលំ
 កាលំនា តេន សុខំ ន វិចិត្តំ ។
 អប្បមន្តោ អយំ កាលំ
 យោ អត្តេសុ ននប្បរាជយោ
 (សព្វស្សាបំ សហាបិ អត្តនា)
 អយមេវ មហាត្ថកេ កាលំ
 យោ សុភតេសុ មជំ បនោសយេ ។
 សតំ សហស្សានំ វិវត្តនាតំ
 ធម្មីស ច បញ្ច ច អត្តនាតិ
 យមវិយកាហី វិវាយំ ឧបេតិ
 វាជំ មនព្វា បណិជាយ ចាបកំ ។

១ ម កុហរិ ។

(៧២) បុគ្គលពាលពាលពាក្យទុក្ខាសិត វេមនិកាតំខ្ញុំបុសគលំនៃ
 ខ្លួន (កុសលមូល) ដោយផ្សេងពីគេ កំចាត (នោះ) ដូចជាដឹងចំណ
 កើតក្នុងមាត់នៃបុរស (នោះ) ។ បុគ្គលណា សរសើរខ្ញុំបុគ្គលដែល
 គួរឲ្យខ្លាចខ្ញុំបុគ្គលដែលគួរសរសើរវិញ បុគ្គលនោះឈ្មោះថា
 សន្សំខ្ញុំចោសកំហុសដោយមាត់ មិនបានខ្ញុំសេចក្តីសុខ ដោយ
 ចោសកំហុសនោះទេ ។ កំរើយចាញ់ដោយទ្រព្យ ចំណិអស់ឬ
 ជាមួយនឹងខ្លួនផង ព្រោះល្បែងភ្នាល់ចំណិឡាយណា ការចាញ់
 នេះ ជាចោសកំហុស មានប្រធានាតិចទេ បុគ្គលណា ធ្វើចិត្ត
 ប្រទូស្តក្នុងព្រះសុភត គឺព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ បដិច្ចកុដ កុដសាវ័ក
 ការប្រទូស្តនេះឯង ជាចោសកំហុសធំជាង ។

បុគ្គលគឺជឿលព្រះអរិយៈ ដំកល់វិចិត្តលាមក វេមនិ
 ចូលទៅកាន់បុគ្គលណា អស់កាលណា កាលនោះ កំណត់
 ១ សន្សំខ្ញុំចោស ៣៦ នឹង ៥ អត្តនាមាត្រ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

អក្ខនវាដំ ឆិរយំ ឧបេតំ
 យោ វាចំ កត្វា ន ករោមិច្ចាហ
 ឧកោមិ ភេ មេច្ច សនា កវន្តិ
 ឯហំនក្ខា មនុស្សា ហិ(១) បរតុ ។
 យោ អប្បនុដ្ឋស្ស នាស្ស ទុស្សតិ
 សុទ្ធស្ស ចោសស្ស អនុដ្ឋស្ស
 នមេវ ពាលំ បរេត្ថនំ ចាបំ
 សុទ្ធមោ វេសា ចជំវតំ ចំត្តោ ។
 យោ លោភតុលោ(២) អនុយុត្តោ
 សោ វេសា បរិកាសតិ អញ្ចោ
 អសត្តោ កុណិយោ អវនុញ្ច
 មជ្ឈិវិ មេសុណិយស្មី អនុយុត្តោ ។
 មុខមុត្ត វិក្កនននិយ
 ក្នុងហត្ថ(៣) ចាបត្ថ ទុក្ខនកាវិ

១ ខ. ប. បិសត្តោ នន្តិ ។ ២ ខ. លោភលោក ។ ៣ ខ. វិសហ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

បុគ្គលណ ភោលពាស្យមិននិគ ឬបុគ្គលណ ធ្វើហើយ
 និយាយថា អាត្មាអញមិនធ្វើវិញ វេមនិវេនកេ បុគ្គលទាំងពីរពួក
 នោះ ជាមនុស្សមានកម្ម ដំបៅកាយ លុះលះអត្តភាពនេះទៅ
 វេមនិស្មីតា ក្នុងលោកខាងមុខ ។

បុគ្គលណ ប្រទូស្តចំភោជនវេសមិនប្រទូស្ត ជាបុរស
 បរិសុទ្ធ មិនមានកិលេស បាបវេមនិម្រឡប់ត្រូវបុគ្គលភាពនោះ
 វិញ ដូចជាគូលីដ៏ល្អិតដែលបុគ្គលបាចទៅកាន់ចំប្រាសរៀល ។

បុគ្គលណ ប្រកបរឿយ ។ ក្នុងលោកគុណ (គណៈ)
 បុគ្គលនោះមិនមានសង្ខារ មានតែសេចក្តីកំណាញ់ស្ងួតស្ងួត មិន
 ស្គាល់ភាគរូបរាង ជាអ្នកកំណាញ់ ប្រកបរឿយ ។ ក្នុង
 ចំណុចណាមួយ វេមនិវេនជឿលនូវបុគ្គលដទៃដោយអាក្យ ។

ម្ចាស់អ្នកមានមាត់លេច្រក់ ភោលពាស្យនានិគ មិនប្រសើរ
 ចំពោះព្រះសេចក្តីចម្រើន ជាមនុស្សលាមក ធ្វើអំពើតាមគ្រប់

សុត្តន្តបិដក ធម្មបទសូត្រ ធម្មបទសូត្រ សេដ្ឋី កោតសិរីសុត្ត

បុរិសន្ត កាលំ អវជាន
 មា តហុភាណិទ ឆេយេតោសំ ។
 រជនាភិវសំ អហិតាយ
 សន្ត កាហសំ កំព្វិស្សកាវី
 តហុទិ(១) ទុក្ខវិកាទំ ចរិទ្ធា
 កក្កសិ(២) ទោ បដតំ ចិរត្តំ ។
 ធម៌ ហិ ធម្មតិ កស្សចំ កម្មិ
 ឯតិ ហ តំ លកកោ សុភមិ
 ទុក្ខំ មន្តោ បរលោកេ
 អត្ថនំ បស្សតិ កំព្វិស្សកាវី ។
 អយោសន្តិសនាហាតដ្ឋានំ(៣)
 តិណ្ឌាណំ អយស្សលមុបេតិ
 អដ តត្ថំ អយោតុឡសន្តិកំ
 រោជធម៌តុ តថា បដិវុបំ ។

១ ១. តហុទិ ច ។ ២ ១. កក្កសិ ។ ៣ ១. ធម្មតិ ។ ២ ២. អយសំតុលលមា-
 ហតដ្ឋានំ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មបទសូត្រ ធម្មបទសូត្រ ទី ៤០

ជាបុរសជាតាប បុរសឥតបុណ្យ មានកំណើតជាតាប អ្នកឯង
 ដូចជាសត្វនរក អ្នកកុំនិយាយច្រើនក្នុងទំនេរឡើយ ។ អ្នករាយចុះ
 ទៅចូលលើខ្នង ដើម្បីមិនជាប្រយោជន៍ អ្នកគង់ជៀសពួកសប្បុរស
 ធ្វើអំពើអាក្រក់ ប្រព្រឹត្តទុក្ខវិកាច្រើនប្រការ អ្នកនឹងទៅកាន់នរក
 អស់កាលយូរកន្លែង ។ កម្មរបស់សត្វនិមួយ ។ មិនវិនាសទេ
 សត្វជាម្ចាស់ វេទន៍បានឲ្យកម្មនោះ សត្វល្ងង់ទៅ អ្នកធ្វើកម្មអាក្រក់
 យ៉ាងម្យ៉ាងក្នុងកោះខ្លួន ក្នុងលោកខាងមុខ ។ អ្នកធ្វើអំពើអាក្រក់
 តែងចូលទៅកាន់ចំនុចដែកដ៏មុត ជាវិវេលនាយនិយោបាល ចាក់
 នឹងដែកស្រួច ទាំងដុំដែកមានលក្ខណៈ ប្រហែលផ្ទៃញា ដ៏ក្តៅ
 សម្បុរដល់កម្មនោះ ជាគោជធម៌ (របស់សត្វទាំងនោះ) ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ន ហំ វត្ថុ វន្តំ វន្តាន
 ធាតុវន្តំ ន តាលាមុបេន្តំ
 អត្តំ វ សន្តតេ សេន្តំ(១)
 អត្តំនិសមំ បដ្ឋលិតំ(២) បរិសន្តំ ។
 ដាលេន ត ឱនហិយោថា
 តត្ថ ហន្តំ អយោមយក្យដេហិ(៣)
 អន្តំ វ តិមិសមាយន្តំ
 តិ វតតំ(៤) យថា មហិកាយោ ។
 អថ លោហមយំ បទ កុម្ភី
 អត្តំនិសមំ បដ្ឋលិតំ បរិសន្តំ
 បន្តន្តំ ហំ តាសុ ចិវត្តំ
 អត្តំនិសមាសុ សមុប្បិលភិសា(៥) ។

១ ប. សព្វន្តំ ។ ២ ឧ. វន្តនិសមំ ធាតុវន្តំ ។ ប. ធាតុនិសមុប្បន្តនិសមំ ។ ៣ ប. អយោម-
 យក្យដេហិ ។ ៤ ឧ. វតតំ ហិ ។ ៥ ឧ. សមុប្បិលភិសោ ។ ប. សមុប្បិលភិសោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ពួកនាយនិរយបាល កាលនឹងពេល មិនពេលពាក្យក៏ពេនឡើយ
 មិនស្អប់ទៅដោយមុខក្រអាយ មិនមែនចូលទៅឲ្យជាចិត្តបានទេ ឲ្យ
 ដេកលើកម្រាលរន្តិកក្អែក បញ្ចូលទៅកាន់អណ្តូកក្អែកដែលឆេះ
 សន្លាសន្លៅ ពួកនាយនិរយបាល ពុំទំដោយសំណាញ់ ក៏យេងដោយ
 ញញើត ក្នុងចំនោម សត្វនរក មើរទៅកាន់នរក(រយ្យានចូមរក្សត)
 នឹងកល្យាណ ដែលធ្វើឲ្យខ្វាក់ នរកនោះ ចំណូលដូចជាផ្កែផែនដី ។
 មួយវិញទៀត សត្វនរក ចូលទៅកាន់លោហកុម្ភីនរក ដែលមាន
 អណ្តូកក្អែកឆេះសន្លាសន្លៅ ជាសត្វនិរតិក្សត ។ នោះទៅក្នុង
 លោហកុម្ភីនោះ ដែលមានក្អែកឆេះធ្វើវិញ អសកលយូរអង្វែង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាវគ្គ ទី ៣ កោកលិកសុត្តំ

អថ បុត្រលោហិតមិស្សេ

តត្ថ កី បច្ចុតិ កំព្វិស្សការី

យំ យន្តិសតំ^(១) អធិសេតិ

តត្ថ កំលំស្សតិ សម្មុស្សមាសោ ។

បុណ្យវាសថេ សលិលស្មី

តត្ថ កី បច្ចុតិ កំព្វិស្សការី

កត្តំ ន ហំ កិមបត្តិ

សព្វសមា ហិ សមន្តកបល្លា ។

អសេបត្តវធំ បន តំណ្ហំ

តំ បរិសន្តិ សម្មុត្ថន្ធកត្តា^(២)

ជំហ្មំ ពឡិសេន កហេត្វា

អារាមយារធយោ វិហនន្តិ ។

១ ១. យន្តិសតំ ។ ២. យំ យំ ទំសតំ ។ ២ ១. សម្មុត្ថន្ធកត្តា ។ ២. សុត្តន្តបិដក

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ កោកលិកសុត្តំ ទី ១០

បុគ្គលទ្វេកម្មកាត្រកំ តែងនេះនៅក្នុងលោហកុម្មុលកនោះ ច្រឡំ

ដោយខ្លះនឹងឈាម តើដូចម្តេច សត្វនោះទៅកាន់ចិសណា ។

សំនិប័ត្តិដោយខ្លះនឹងឈាម ប្រឡូកប្រឡាក់ ក្នុងចិសនោះ។

បុគ្គលទ្វេកម្មកាត្រកំ តែងនឹងផលកម្ម ក្នុងទឹក (១៧៧៨) ជាទី

នៅរបស់ដង្កូវ ក្នុងភូមិកនោះ តើដូចម្តេច ទីជម្រាលគឺច្រាំង

កាន់នឹងឡើងចុះបាត់ទុំមានឡើយ ព្រោះថា រណ្តៅនោះ (នោះ)

មានអំបែរចោតស្មើជុំវិញទាំងអស់ ។ មួយវិញទៀត សត្វ

នោះ ចូលទៅកាន់ព្រលឹមមានស្លឹកជាដើម មានខ្លះមុតជាប់

សត្វនោះដោយជានោះ នាយនិយាយ កំព្វកំព្វអណ្តាត

ដោយឥតស្អប់ ហើយកាប់សំឡប់ ហើយសំឡប់ទៀត ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

អថ វេត្តាលី បទ ទុក្ខំ
 តំស្លាបាវំ ឧបាសមុបន្តិ
 ឧត្ត មន្តា បបទន្តិ
 ចាបកាណ ចាចាចំ កក្កា(១) ។
 ចាទន្តិ ហិ ឧត្ត រុទន្តិ
 សាមា សគលា កាកោលគណា ច
 សោណា សិដ្ឋាណា បដិគំជ្ឈា(២)
 ក្យលលា វាយសា ច វត្ថុទន្តិ ។
 កំច្ឆា(៣) វតាយំ វេទ វុត្តិ
 យំ ជេតោ បស្សតិ កំព្វស្សការី
 តុស្មា វេទ ជីវិតសោស
 កិច្ចករោ សិយា នរោ ច ច មជ្ឈេ ។

១ ឧ. ចាបកា ចាចាវំ ឧត្តា ។ ឧ. ចាបកា ចាចាវំ កក្កា ។ ២ ឧ. សិកាលា
 បដិគំជ្ឈា ។ ឧ. យិដ្ឋាសបដិគំជ្ឈា ។ ៣ ឧ. កក្កា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

តវានោះ សត្វនរកស្ទុះចូលទៅកាន់ស្ទឹងទឹកផ្សា (ទឹកក្រក) ដែល
 សត្វហែលទៅបានដោយកម្រ ឬស្ទុះចូលទៅកាន់មុខកាំបិតភោ
 មាមុខជ័រមុត សត្វល្ងង់ទៅ ជាអ្នកធ្វើអំពើលាមក លុះធ្វើ
 អំពើលាមកពន់ឡាយហើយ រមែងផ្ទាត់ទៅ ក្នុងនរកនោះ ។
 ហ្នឹងក្នុងនោះ ហ្នឹងក្នុង សម្បុរល្បឿន សម្បុរគេច្រាន ហ្នឹងចងក ហ្នឹង
 ក្នុង ហ្នឹងភាវក ហ្នឹងក្នុងស តែងបើកដង្ហែងស្ទឹង (ខ្យល់សត្វ
 នរក) ដែលកំពុងស្រែកយំ ក្នុងនរកនោះ ។ ដូចអ្នកធ្វើទូរ
 កម្មភាពក្រក់ ឃើញខ្លាសេចក្តីប្រព្រឹត្តិណា សេចក្តីប្រព្រឹត្តិក្នុងនរក
 នេះ ជាគោលដៅនៃមន ព្រោះហេតុនោះ កាលបើមានជីវិតរស់
 នៅក្នុងលោកនេះ នរោ គប្បីធ្វើកិច្ចកុប្រមាទឡើយ ។

දැනුම්පත(ල) සේවය(ය) පහත(ර) සඳහා බැර(ය)ක්

តេ គណ៍តា វ័ន្ធហាំ តិលកំហា
 យេ បនុមេ ចំរយេ ឧបជ័តា
 នហ្មតានិ ហិ កោដិយោ បញ្ច ភវន្តិ
 ទ្វាទស កោដិសតាចិ បុន្តកា ។
 យាវ ធុត្វា ចំរយោ វេជ វត្តា
 តត្ថចិ តាវ ចិវ វសិតតំ
 តស្មា សុចិចេសលសាធុត្ថលោសុ
 កចិ មជំ បតតិ(១) បរិវត្តាតិ ។

កោតាលីកស្ត្រី ទស្សន៍ ។

ឯកាទស្សី តាសកសត្ត

(៧៥) អាណុញប្រាស តំណាងសកល បតីតេ(២)

សក្តានុ វង្ស សុខវិស័យ ៤ ទេវ
 ធុស្សី ក្រោត អភិរ យោជន៍
 មហា វស អនុស វិភិហារ ។

අනුමතය ප්‍රකාශයේ දී ම නිවැරදිව ඇත.

ពួកសត្វលា ចូលទៅកើតក្នុងចម្ការក សស់ទទហុត (មួយរយ
សែនកោដិប្បកោដិ) នឹង ៥ កោដិផ្ទះទៀត ឬសស់ ១២ រយ
កោដិផ្ទះទៀត ពួកសត្វនរោត្តមនោះ អ្នកប្រាជ្ញបានឡាយពប់
ហើយដោយរទេស្យ ៖ សេចក្តីពួកក្នុងនរោត្តម ដែលលោកគោល
ហើយក្នុងទីនេះយូរត្រឹមណា គោតាលិកកិត្តប្បីនៅ ក្នុងនរោត្តម
សស់កាលយូរត្រឹមនោះ ព្រោះហេតុនោះ បុគ្គលឧប្បាស្សន៍ចាចិត្ត
ទីល្អដ្ឋប្រេត្រី ក្នុងតុលាដ៏ប្រពៃ គឺសេចក្តីស្អាតនឹងស្គាល់ជាទី
ស្រឡាញ់ចុះ ។

ចប់ ភាគទី៣២ ទំព័រ ១០ ។

តាមរយៈស្រុត ទី ១១

(៧៥) អ.បិកដសី សម្រាកនៅក្នុងទីជម្រក បាទយើង
 ខ្ញុំពួកទៅតាមដំណើរផ្លូវ មានសេចក្តីសោមនស្ស រីករាយផង
 ខ្ញុំសក្ការៈទាំង ជាទីជម្រកទៅតាម ខ្ញុំពួកទៅតាមលទ្ធភាព
 សំរាប់ស្តារផង កាន់ខ្ញុំទៅតាមហើយ សរសើរក្រៃលែង ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ជំនួញ ទេវេ បម្មជំនួញ(១) ឧទេក្ខ
 ជំនួញ កាវត្វា ឥន្ទមរាទ(២) ភត្ត
 កេ ទេវសង្ខេប អតិវេ កាល្យាណោ
 ទុស្ស័ កាលោត្វា រមយេ(៣) កេ បដិទូ ។
 យតាមិ អាសិ អសុរេហំ សង្កមោ
 ជយោ សុភវំ អសុរោ បរាជិតោ(៤)
 តតាមិ ទេវាទិសោ លោមហំសោ
 កម្មត្ថតំ ធម្មំ មរុ បរោជិតា ។
 សោឡង្គិ កាយន្តំ ច វាធយន្តំ
 កុជាតិ ដោដន្តំ ច ធន្យន្តំ ច
 បុត្តាមិ វាហំ មេរុមុនុភសិទេ
 ធុបាឡ មេ សំសយំ ទិប្បំ មាវសា ។
 សោ កោទិសត្ថោ រតនវរោ អនុលោម
 មទុស្សលោកោ ហិកសុទតាយ ជាតោ
 សក្កាន កាមេ ជនបទេ លុត្តិទោយ្យ

១ ១. បុទិធមិវ ។ ២ ១. ឥន្ទមរាទេវី ។ ៣ ១. ធម្មតា អរយេវិ ។ ៤. ធម្មតា ១
 រមយេវ ។ ៥ ១. ប. បរាជិតា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

លុយេញទៅតា (ចាំនោះ) មានចិត្តរីករាយ មានចិត្តខ្ពស់ឡើង
 ក៏ធ្វើឲ្យសេចក្តីអើប្រើ សូម្បីច្នេះថា ពួកទៅតាភក្តីជាតិក៏ដូច្នោះ
 មានសភាព រីករាយព្រៃពេក ព្រោះហេតុអ្វី អ្នកទាំងឡាយ
 កាន់សំពត់ក្រេកអរ ព្រោះកាស្រ័យហេតុអ្វី ។ (អស្ថភវស័
 ដ៏ធំថា) ក្នុងវេលាណា មានសង្គ្រាមជាមួយពួកអសុរ ដ៏យជំនះ
 មានផលពួកទៅតា ពួកអសុរចាញ់ ក្នុងវេលានោះ ពួកទៅតាក៏
 មិនមានការព្រួយប្រាថ្នាដូច្នោះឡើយ ពួកទៅតាព្រៃពេករីករាយ
 ព្រោះឃើញ ខ្លាហែតចំរុកក្នុងម្លូច ។ ពួកទៅតាហ្មធុរផង
 ច្រៀងផង ប្រគំផង ទៅដល់សត្វខាងផង កំផងថា ខែ
 ទៅតាទាំងឡាយ ជាបុគ្គលនិរុទ្ធក ខ្ញុំសូមអ្នកទាំងឡាយដែលនៅ
 លើកំពូលភ្នំមេ គឺជាតិក៏ដូច្នោះ (នេះ) សូមអ្នកទាំងឡាយ
 ចង្កោមនិរសចក្តីសង្ស័យ របស់ខ្ញុំជាយតាមិ ។ (ពួកទៅតា
 ឆបថា) កោទិសត្ថោនោះ ដូចជាភិក្ខុប្រសើរ ភក្តីមានអ្វីនឹក
 អ្វីមក ច្រងំភើត ក្នុងព្រលឹមអ្វីនឹក ក្នុងផលបទ ជាស្រុករបស់
 ពួកសក្ករ ក្នុងមទុស្សលោក ដើម្បីជាប្រយោជន៍នឹងសេចក្តីសុខ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាវគ្គសូត ឯកាទសមិ ឧបសម្ព័ន្ធ
 តេជោ តុដ្ឋា អនិវេ កល្យាណ ។
 សោ សត្វសត្វតមោ អត្តចុត្តលោ
 ឯកសភោ សត្វបដិធម្មតមោ
 វត្តស្សនិ ធម្មំ វសិវេយេ វេ
 ឧទិវ សិហោ តលក មិគភិក្ខុ ។
 កំ សន្និ សុត្វា ភុតតមវសវិ^(១) សោ
 សុទ្ធាធនស្ស (តន) ភវនំ ឧបាសិ
 ធិសន្នំ តត្ថ វធម៌កេចាបិ សាស្ស
 កុហិ កុហោ អោម្យ ធម្មកាមោ ។
 តតោ កុហវិ ជលិតមិវ សុវណ្ណិ
 ឧត្តាពុទេវ សុកុសលសម្បហន្នំ^(២)
 ឧត្តល្មមាទំ សិវិយោ អចោមវណ្ណិ
 ឧស្សសុ^(៣) ពុត្តំ អសិក្កនេស្ស សាស្សា ។
 ធិស្ស កុហវិ សិទិមិវ មជ្ឈលន្នំ

ព្រោះហេតុនោះ បានជួយដំឡើងមានសេចក្តីត្រេកអរ មានសភាព
 រីករាយក្រៃលែង ។ ពោធិសត្វនោះ ប្រសើរជាងសត្វសត្វ
 (ទៅតាមវិធីសុខស្ស) ជាអត្តបុគ្គល ជាខ្មែររាងកាយ ទុក្ខមជ្ឈ
 ពួកសត្វជាតិអស់ ក៏ចង្អុលចង្អៀលប្រគល់ជូន ក្នុងព្រះសិបគន្ធ
 មិត្តជាយ៉ាង ដូចសត្វសិហៈ ជាសត្វមានកំរិតប្រសើរក្នុងពួក
 ម្រឹមបន្តិសិបាធានដែរ ។ អស់តតសិហៈ លុះឮសំឡេងនោះ
 ហើយ ទើបចុះមកដោយស្រក់ ចូលសំដៅទៅកាន់ព្រះដំណាក់
 របស់ព្រះបាទសុទ្ធាធនៈ ក្នុងកាលណោះ លុះអង្គុយនៅក្នុងព្រះ
 ដំណាក់ហើយ ក៏សួរលោកស្វះដូច្នេះថា ព្រះរាជកុមារនៅឯណា
 គាត់គាត់ត្រូវការចង់ឃើញ ។ ព្រោះនោះ ពួកសត្វ បង្ហូញច្រវេល
 កុមារ ជាពន្ធនេស មានសម្បុរស្រឡី ដូចមានស្រឡីមុខបារីវេល
 ជាតិមានអក្ខរណ្ឌសរីរ ឡើយហើយថ្មី ។ មានសម្បុរស្រឡី
 ដោយសិរី មានសម្បុរមិនខុសថយ ដល់អសិក្កនសិ ។ អសិក្ក
 នសិ លុះឃើញព្រះរាជកុមារ មានសម្បុរស្រឡីដូចអក្ខរណ្ឌត្រឡឹង

១ ១. ធីវេលីវេ ។ ២ ប. សុកុសលេន សម្បហន្នំ ។ ៣ ប. ឧស្សលុ ។

សុខបដិពេ ខ្យង់កាយស្ស សុខ្នំតោ
 តាកសក្កី ធនស័តមំ វិសុទ្ធំ
 សុវេយ្តបន្តិ សារធិវត្ថុមុត្តំ
 អាណន្តជាតោ វិបុលមលត្ថ បីតី ។
 អនេកសាខញ្ច សហស្សមណ្ឌលំ
 ធម្មំ មរុ ជាយ្យមន្តលំកេត្ត
 សុវណ្ណនិក្ខតា វិភិបត្តន្តិ ជាមក
 ធន ធិស្សនេ ចាមរធម្មតាហតោ ។
 ធិស្វា ជដី កណ្ណាសិវ្យាយោ ឥសិ
 សុវណ្ណចិត្តំ វិយ បណ្ណាកម្ពលេ
 សេតញ្ច ធម្មំ ជាយន្តមុត្តន្តិ
 ទុក្ខចិត្តោ សុមោ បដិក្កហោ ។
 បដិក្កហោតា បធន សក្យបុត្តំ
 ជីតីសកោ លត្ថុណមន្តទារក្ខ
 បសន្នចិត្តោ តិរមក្កុទិយេ
 អនុត្តរាយំ ធិបនាធម្មតោ ។

ដូចព្រះបន្ទូលប្រើប្រាស់ ក្នុងកណ្តាលបូជន៍ជាង បំពេញតួនាទី
 បរិសុទ្ធ ដូចព្រះភាគីក្ស ជុំវិញពិធីការ ត្រូវប្រើប្រាស់ទៅ
 មានសេចក្តីរីករាយ បានខ្លះបំផុតខ្លះណាស់ ។ ពួកវាជាប៉ុន្មានគ្រួសារ
 មានផ្ទះប្រើ មានមណ្ឌលមួយកាន់ (សំរាប់ភិក្ខុបាតិកា)
 នាគណ្តាលអាគារ ចាមរធម្មតា មានជីវិតជាតិ មាន
 សំយុត្តិចុះ ពួកវាជាអ្នកកាន់ចាមរធម្មតាប្រើប្រាស់ ។
 ផល ជាដំណើរការកណ្តាល លុះឃើញព្រះរាជកុមារមានស្រី
 ត្រូវប្រើប្រាស់ លើកម្រាលសំពត់បណ្តែតម្តង ដែលពួកវាជា
 ប៉ុន្មានគ្រួសារប្រើប្រាស់រួចរាល់ ក៏មានវត្តកន្លែងស្នាក់នៅ មាន
 ចំក្តីកើតឈឺចាប់ខ្លះណាស់ (ព្រះរាជកុមារ) ។ តាមសារធាន
 ជាអ្នកត្រូវ ពិនិត្យកាលជាអាគារ ជាអ្នកចេះបំប្លែងមន្តសម្រាប់
 ស្គាល់ខ្លួនខ្លួន លុះខ្លួនព្រះរាជកុមារប្រើប្រាស់ លើកក្នុង
 សក្យរោង មានចំក្តីកើតឈឺ បាញ់ប្រាសរោងជា ព្រះរាជកុមារ
 ប្រើប្រាស់ខ្លួនជាអ្នកសក្យរោង ។ វាជាប៉ុន្មានគ្រួសារ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទី ៣ តាមរូបស្តង់

អថត្ថនោ កម្មទមនុស្សនោ
 អកល្យនោ កុណ្ឌិយនិ(២) អស្សុកាមិ
 ធិស្វាន សក្យា ឥសិមភេទំ វុធជំ
 ចោ ទេ កុមារេ កវិស្សតិ អន្តរាយោ ។
 ធិស្វាន សាគ្យ ឥសិមភេទំ អកល្យ
 នាហំ កុមារេ អហិតមនុស្សភិ
 ន ចាចំ អស្ស កវិស្សតិ អន្តរាយោ
 ន ឱរោយំ អនិមនសា ភវនំ ។
 សម្ពោធិយត្តំ ធុសិស្សតាយំ កុមារោ
 សោ ធម្មចក្កំ បរមសុទ្ធជស្សី
 វត្តស្សតាយំ តហុជនហិតាទុកាមី
 វិភាវិកាស្ស កវិស្សតិ ព្រហ្មចរិយំ ។
 មមញ្ច អាយុ ន ចំរិមនាវេសោ
 អថន្តរា មេ កវិស្សតិ កាលតិវិយា
 សោហំ ន សុស្សី អសមនុស្ស ធម្មំ

១. អ. ន. ១១៩ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ទី ៣ តាមរូបស្តង់ ទី ១១

លំដាប់នោះ កល្យាណី ធ្វើឲ្យយើងដឹងពីរបស់ខ្លួន ក៏មាន
 សភាពមិនរីករាយ ទើបយំសម្រក់ទឹកភ្នែកវិញ ពួកសក្យឃើញ
 ហើយ ក៏សួរឥសិមភេទំថា សេចក្តីអន្តរាយនឹងមានដល់
 ព្រះរាជកុមារនេះឬ? ឥសិមភេទំឃើញពួកសក្យមិនរីករាយហើយ
 ទើបចាត់ថា អាត្មាមិនបានឮក ខ្លាចក៏មិនមែនជាប្រយោជន៍
 ចំពោះព្រះរាជកុមារឡើយ មួយទៀត សេចក្តីអន្តរាយនឹងមិនមាន
 ដល់ព្រះរាជកុមារទេ ព្រះរាជកុមារនេះមិនថាក៏ដោយឡើយសូមអ្នក
 ចាំឲ្យឆ្ងាយមុខចិត្តរីករាយចុះ ។ ព្រះរាជកុមារនេះ នឹងបានគ្រាន់
 ជំងឺខ្លះសាមញ្ញក្នុងកាលប្រសើរ ព្រះរាជកុមារនេះ ជាអ្នកឃើញ
 ខ្ញុំព្រះចំពោះជំងឺបុរាណក្នុងកាល ព្រះរាជកុមារនេះ ជាអ្នកអនុគ្រោះ
 ខ្ញុំប្រយោជន៍ដល់ជនច្រើន នឹងក្លាយជាព្រះធម្មចក្រ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ
 គ្រប់គ្រាន់យ៉ាងគុណសន្តិសុខរបស់ព្រះរាជកុមារនេះនឹងសាយភាយទៅ ។
 និយាយរបស់អាត្មាមិនបាននាំទៅឲ្យ ក្នុងមនុស្សនេះ កាល-
 កិរិយារបស់អាត្មានឹងមានក្នុងរាង(ទេវ)ឯង អាត្មានឹងមិនបានស្តាប់
 ពីរបស់ព្រះរាជកុមារអ្នកបានឮយ៉ាងម មិនមានអ្នកណាស្នើឡើយ

តេនម្ហិ អដ្ឋោ(១) ជ្យសនគតោ អយោ ។
 សោ សាគំយាធំ វិបុលំ ននេត្វាន មីតិ
 អន្តេបុរុស្ណំ និកម្មា ព្រហ្មចារិ
 សោ ភាតិឈេជ្យំ សយំ អនុកម្មមាមោ
 សមាធិមេសំ អសមនុស្សំ នម្ម
 ពុទ្ធាតិ យោសំ យនិ មរោ សុណាសំ
 សម្ពោធិមត្តោ វិវាទំ(២) នម្មមត្តំ
 កត្វាន កត្វ សយំ(៣) បរិបុច្ឆមាតោ
 ចរស្សុ តស្មី កកវតិ ព្រហ្មចារិយំ ។
 តេនាទុសិដ្ឋោ ហិកមនេន(៤) តានិទា
 អនាគតេ បាមវិសុទ្ធនស្សិតា
 សោ ជាឡកោ ឧបចិត្តបុញ្ញសក្កយោ
 និទំ បតិកុំ បរិសំ ភត្វតិទ្រិយោ ។
 សុត្វាន យោសំ និទេវតត្ថវត្តនេ

១ ម. អដ្ឋោ ។ ២ ទ. វិចារិ ។ ៣ ទ. លេយំ ។ ៤ ទ. ហិកមនេន ។

ព្រាហ្មចារិៈ បានជាអនុស្សាយៈគ្រោយ គ្រោយចិត្តកើតខ្ពស់ ។
 ភាវសម្មាសនាព្រហ្មចារិយធម៌នោះ ញ៉ាំងចិត្តដ៏ធំចូលរាយ ឲ្យកើត
 រឿងដល់ក្នុងសក្យៈ ហើយក៏ចៀសចេញ អំពីបរមព័ណ៌ទៅ
 ភាវសនោះ មានសច្ច័អនុគ្រោះចំពោះក្មេងរបស់ខ្លួន ក៏បបួល
 ឲ្យកាន់យកធម៌ របស់មហាបុរស អ្នកមានព្យាយាម មិនមាន
 អ្នកឈាស្មើ ជាមួយ អ្នកបានឡប់រឿងថា ពុទ្ធា អំពីសំណាក់
 បុគ្គលដទៃហើយ (ត្រូវដឹងថា) មហាបុរសដល់ខ្ញុំគ្រាន់ដឹង
 ហើយ បើកផ្លូវទៅកាន់ព្រះនិព្វានហើយ អ្នកគប្បីចូលទៅសាកសួរ
 លក្ខំ ក្នុងសំណាក់នៃមហាបុរសនោះ ហើយប្រព្រឹត្តព្រហ្មចារិយ-
 ធម៌ ក្នុងសំណាក់ព្រះហឫទ្ធិគោតមនោះ ។ នាឡកុមារនោះ
 ជាបុគ្គលមានបុណ្យសន្សំខ្ពស់ហើយ ដែលសីលនោះ មានចិត្តប្រកប
 ដោយប្រយោជន៍មិនញាប់ញ័រ ឃើញថា ព្រះនិព្វានបរិសុទ្ធត្រៃ
 លែង ក្នុងអនាគត ប្រៀនប្រដៅហើយ ក៏ទៅរំពៃព្រះដ៏ស្រី
 ក្មេងសាតិទ្រង់ ឬសដោយរកទៅនិព្វានជាភាវស ។ នាឡក-
 ភាវស លុះឡប់រឿងអំណតិ (ដែលទៅកាន់វិញ្ញាណរឿងហើយ)
 ក្នុងកាលដែលព្រះដ៏ស្រី ញ៉ាំងចិត្តដ៏ប្រសើរ ឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ

សុត្តន្តបិដក ធម្មសូត្រ ឧបាស្សន្ត ឧបាស្សន្ត

កត្តា ធម្មា វសិទ្ធិសកំ បសន្នោ

មោទេយ្យសេដ្ឋំ មុនិវំ អមុនិ

សមាគម អសិទ្ធិយស្ស សាសនេតិ ។

និទានំ ធម្មំ ។

(៧៦) អញ្ញាតមេតំ វចនំ អសិទ្ធិយ យថាភជំ

តំ តំ តោតម មុន្និមិ(១) សព្វទម្ពំ ចារុតំ

អនាគារិយុមេតស្ស កំត្វាចរិយំ ជិកិសតោ

មុនិ បព្វហិ(២) មេ មុន្និ មោទេយ្យំ ឧត្តមំ បទំ ។

មោទេយ្យន្ត ឧបត្ថាស្សន្ត (ភក្កា) ធម្មំ ធម្មំ ធម្មំ

ហន្ត តេ ចំ បវត្តាមិ សន្តត្តស្ស ធម្មំ ភវ ។

១ ឧ. ឧត្តម ។ ២ ឧ. មេតស ព្រហ្ម ។

សុត្តន្តបិដក ឧបាស្សន្ត ទី ៣ ឧបាស្សន្ត ទី ១១

កំព (កាន់ទីនោះ) លុះទៅដល់ហើយ ឃើញព្រះមាន

ព្រះភាគដូចគ្នា គឺមានដូចគ្នា បានសាកសួរខ្លះនិយាយ

ដ៏មន្ត្រីក្លាហានប្រសើរ នឹងព្រះក្នុងមុនីសេស ភាគពាក្យប្រៀន

ប្រដៅរបស់អសិទ្ធិសកំបានហើយ ។

ចប់ និទានំ ។

(៧៦) ឧបាស្សន្ត ឧបាស្សន្ត ឧបាស្សន្ត ឧបាស្សន្ត

កំពរបស់អសិទ្ធិសកំ ដែលខ្ញុំព្រះអង្គដឹងហើយ ព្រោះហេតុនោះ

ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសួរព្រះអង្គ អ្នកដល់ត្រើយនៃធម៌ពុទ្ធិ កាលបើខ្ញុំ

ព្រះអង្គសួរហើយ សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់ខ្ញុំនូវមោទេយ្យប្បជីបតា

ជាវត្ថុដ៏ទុក្ខរបស់អ្នកប្រាជ្ញ (ដើម្បីជាវត្ថុ) របស់អ្នកចូលស្វែងរក

ភិក្ខុបា (ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ) ។

(ព្រះមានព្រះភាគ) ទ្រង់ត្រាស់ថា ភាគនៃធម៌ពុទ្ធិ

មោទេយ្យប្បជីបតា ដែលជាវត្ថុធ្វើបានដោយកម្រ អត់បាន

ដោយកម្រ ដល់អ្នក បើដូច្នោះ ភាគនៃធម៌សំដែងមោទេយ្យ

ប្បជីបតានោះ ដល់អ្នក ត្រូវអ្នកផ្ដល់ឱ្យម៉ាមុខចុះ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

សហនកាវី^(១) តុរោជ កាមេ អន្តរដ្ឋវង្គតំ
 មនោបនោសំ រក្ខេយ្យ សន្តោ អនុស្តោកោសលេ^(២) ។
 ទុព្វាវតា ជិច្ឆវង្គ តាយេ អន្តិសំខុបមា
 ចារិយោ អុជិ បណោកេន្តំ តា សុតំ ហ បណោកេយ្យំ^(៣) ។
 វិរោតោ មេដុតា ធម្មា ហិក្ខា កាមេ វារេវេ^(៤)
 អវុត្តោ អសារន្តោ ចារណសុ តសថាវេ ។
 យថា អហំ តថា ឯតេ យថា ឯតេ តថា អហំ
 អត្តាជំ ឧបមំ កក្កា ឧហោនេយ្យ ឧយាតយេ ។
 ហិក្ខា វេជ្ជញ្ច លោភញ្ច យេតុ សន្តា មុតុដ្ឋោ
 ចក្ខុមា បដិបដ្ឋេយ្យ តេយ្យេ នកំ វេមំ ។

១ ឧ. សមាទាតំ ។ ២ ឧ. អនុស្តោកោសលេ ។ ៣ ឧ. បណោកេយ្យំ ។ ៤ ឧ. បណោកេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

បុគ្គលត្រូវធ្វើខ្លួនឱ្យមានការស្ម័គ្រចិត្ត ចំពោះបុគ្គលអ្នកដទៃនឹងអ្នកថ្វាយ
 បង្គំក្នុងស្រុក បុគ្គល (បើគេដទៃ) ត្រូវតែស្រឡាត់ប្រឡូកក្នុងចិត្ត
 (បើគេថ្វាយបង្គំ) ត្រូវស្ងប់កុំប៉ាន់តាមការប្លែង ។ ការប្លែងខ្លួននឹង
 តបតាំងឡាយ (ការប្លែងខ្លួននឹងកាត្រក់) តែនឹងឡាយចេញមក
 (កាន់វង់ចក្កដាដើម) ទេបដូចអណ្តាតភ្លើងដែលនេះក្នុងក្រែង ភ្លើង
 តាំងឡាយតែងប្រលាមមន្តអ្នកប្រាជ្ញ ភ្លើងតាំងឡាយនោះ កុំឆប្បី
 ប្រលាមមន្តបានឡើយ ។ បុគ្គលវៀរហើយចាកមេដុនធម្ម លះកាម
 ដែលស្ត្រីនឹងកាត្រក់តាំងឡាយ កុំចោមទស្ស កុំព្រេកអរ ចំពោះ
 សត្វដែលកក់ស្លុតនឹងសត្វដែលចម្លង (មិនកក់ស្លុត) ក្នុងសត្វតាំង
 ឡាយ ។ ឆប្បីប្រៀបខ្លួនចង់ថា កាត្វាអញយ៉ាងណា សត្វតាំង
 ឡាយខ្ចុះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ សត្វតាំងឡាយខ្ចុះយ៉ាងណា កាត្វា
 អញ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ហើយមិនត្រូវសំឡាប់ មិនត្រូវប្រើគេឱ្យ
 សំឡាប់ឡើយ ។ បុគ្គលដឹងបំណក់ ក្នុងបច្ច័យណា បុរសអ្នក
 មានបញ្ញាចក្ខុ ត្រូវតែលះចោលខ្លាសចក្ខុប្រាថ្នាផង ខ្លាសចក្ខុ
 លោភផង(ក្នុងបច្ច័យនោះ) ហើយប្រតិចក្ខុ ខ្លាសខេយ្យប្បដិបត្ត
 ត្រូវតែប្រតិចក្ខុ ខ្លាសណ្តាដែលបំពេញ បានដោយកម្រោះ ។

ឧទេនានេ(១) មិច្ឆាហារេ អប្បិទ្ធស្ស អលោលុចោ
 សនា(២) ឥន្ទាយ ជិន្ទានោ អនិច្ឆា ហោនិ ជិន្ទានោ ។
 ស ជិន្ទានាវិ ចរិត្វា វនន្តមភិហារេយ
 ឧបដ្ឋេតោ វុក្ខម្ពលស្មី អាសទ្ធចកតោ មុនិ ។
 ស ឈានបសុតោ ជីវេ វនន្តេ វមិតោ សិយា
 ឈាយេថ វុក្ខម្ពលស្មី អត្តានមភិកោសយំ ។
 តតោ វត្សា វិសនេ កាមន្តមភិហារេយ
 អភ្នំនំ នាភិនទ្ធេយ្យ អភិហារញ្ច កាមតោ ។
 ន មុនី កាមមាតម្ម កុលេសុ សហសា ចរេ(៣)
 ឃាសេសនិ ជិន្ទាកោដា ន វាជម្បយុត្តំ កណោ ។
 អលត្ថំ យជនំ សាធុ ចាលត្ថំ កុសលាមិតិ
 ឧបយេនេវ សោ កានិ វុក្ខិវ ឧចាតិវត្ថនំ(៤) ។

១ ខ. ខន្ធណោ ។ ប. ឧកេនោ ។ ២ ទ. ស វេ ។ ៣ ប. វុលេសុ សនិសោ
 ចរេ ។ ៤ ខ. ប. ឧបនិច្ឆនិ ។

បុគ្គលគួរមានការពារ មានការកែលម្អ មានប្រាជ្ញាគិត មិន
 លោភ បុគ្គលមិនយោងដោយសេចក្តីប្រាថ្នាសព្វៗ កាល ជាអ្នកមិន
 មានសេចក្តីប្រាថ្នា វេមនីលតំសេចក្តីក្តៅក្រហាយ ព្រោះកិលេស
 (ដោយមិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា) ។ គំនុក្កត្រតិបត្តិការឲ្យច្របូកច្របល់
 បាន ប្រព្រឹត្តនូវបំណុលបានត្រឹមត្រូវហើយ ឲ្យប្រញាប់ចូលទៅ
 កាន់ព្រហ្មហើយចូលទៅក្រោមម្លប់ឈើ ចូលទៅកាន់អាសនៈ។
 អ្នកប្រាជ្ញនោះ គួរខ្វល់ខ្វាយក្នុងឈាន គួរត្រេកអរក្នុងព្រៃ គួរ
 ត្រេកអរនឹងខ្លួនឯង ហើយឆប្បិចិរីនឈាន ក្រោមម្លប់ឈើ ។
 អំពីនោះ លុះកន្លងក្រីវា ឆប្បិចូលទៅកាន់ស្រុក មិនគួរ
 ត្រេកអរនឹងការនិមន្តន៍ផង មិនគួរទទួលខ្លាចក្នុងផលគន្លឹះចេញ
 គំពិស្រុកផង ។ មុនចូលទៅកាន់ស្រុក មិនគួរប្រាប់គេដោយ
 ការស្រក់ ក្នុងក្រពូលទាំងឡាយឡើយ គួរជាអ្នកកាន់បន្ទំទូរ
 កថា (ពាក្យពោល) មិនគួរពោលពាក្យផ្សេងៗ ស្មើនិកស្សី
 ឡើយ ។ មុននោះជាតាទិបុគ្គល ដោយហេតុទាំងពីរប្រការ
 គឺភាគអញបាននេះ ជាការប្រពៃ ភាគអញមិនបានក៏ជាការល្អ
 ហើយក៏ចូលទៅកាន់ក្រពូលដូចអ្នកកន្លែងឈើ ចូលទៅកាន់ឈើ ។

សមត្ថចាណី ចរន្តោ(១) អម្ពតោ ម្ពតសម្មតោ
 អប្បំ ធានំ ន ហិរេន្យយុ ធាតារំ ធារធានំយា ។
 ទុត្តារថា ហិ បដិបទា សមណោ បកាសំភា
 ន ចារិ ធិតុណំ យន្តំ ន យិន្តំ ឯកតុណមុត្តំ ។
 យស្ស ច វិសតា នត្ថំ ចិន្ទសោតស្ស ភិក្ខុវោ
 កំច្ឆាតំចូឡហិណស្ស បរិទ្យាហោ ន វិជ្ជតិ ។
 មោទេយ្យន្តេ ឧបត្ថាស្សន្តិ(កកក) ទុរាត្រូមោ កវេ
 ជិត្តយ កាសុំ អាហាទ្ធ ឧទម សញ្ញតោ សំយា ។
 អលីនចិត្តោ ច សំយា ន ចារិ តហុ ចិន្ទយេ
 និកមត្តោ អសំតោ ព្រាហ្មណ៍យបរាយោ
 ឯកាសនស្ស សំក្ខេប សមណោចាសនស្ស ច

១ ឧ. ប. វិចិត្រ ។

មុនីមានបាត្រក្នុងដៃគ្រាប់ពេជ្រ មិនស្មុគស្មាញ ដូចគ្នា មិនគួរពេប
 ជ្រាយទឹកទៅដល់មានប្រមាណគិត មិនគួរមើលឆ្ងាយឲ្យបុគ្គល
 អ្នកឲ្យបាន ។ ឯបដិបទាដែលខ្ពស់នឹងចាប់ សមណៈបានប្រ-
 កាសហើយ ធម្មតាព្រះភិក្ខុបុគ្គល មិនដែលទៅកាន់គ្រើយទាន់
 តាយ គឺព្រះវិញ្ញាណដល់វិវាជនិវ្យាប័ន ព្រះវិញ្ញាណនេះ មិនគួរបាន
 ដោយគុណក្រៃមួយទេ ។ ភិក្ខុណា មិនមានកណ្តាលសច្ច័គ្រហាល
 ក្រហាយ នឹងមិនមានដល់ភិក្ខុនោះ ជាអ្នកមានវិញ្ញាណសកត់
 ហើយ អ្នកលះលោឡឲ្យកិច្ចគួរនឹងកិច្ចដទៃហើយ ។

(ព្រះនាងព្រះភាគ) ទ្រង់ក្រាស់ថា គឺជាគតនឹងបញ្ចក្ខ ឲ្យមា-
 ឲ្យយូរដ៏បង្កាដល់អ្នក ភិក្ខុអ្នកប្រតិក្ខ ឲ្យមាឲ្យយូរដ៏បង្កា ឲ្យ
 ប្រៀបធៀបខ្លួនដូចម្តេចក៏ដោយ ឲ្យរស់រវើកបានដោយអន្តរាគ
 ហើយសង្រួមវិញ (ដោយការមិនសព្វថ្វីយដែលកើតឡើងដោយ
 ផ្លូវស្រីហ្មឺន) ។ ភិក្ខុនោះមិនមានចិត្តច្នៃផង កុំគិតច្រើនផង ជា
 អ្នកមិនមានកំលេងផង មិនកស្រើយកណ្តាផង មានសាសនត្រាហ្ម-
 ចាំយះជាទាន់មុនផង គួរសិក្សាប្រមូលនឹងសេនាឲ្យកាសនៈស្ងាត់ស្ងាត់
 ឯនឹងផង ប្រមូលសេនាអម្បាល ដែលសមណៈឲ្យចូលទៅជិតផង

ឯកត្តំ មោទមត្យាតំ^(១) ឯកោ រេ^(២) អភិរមិស្សសំ ។

(៣)

(អថ ភាសិហំ ផស ធិសា)

សុត្វា ធិរាជំ វិស្សាសំ ឈាយិជំ កាមពុតិជំ

តតោ ហិរិញ្ច សទ្ធក្វា កិយ្យោ កុរោថ មាមកោ ។

តំ ធឪហិ^(៤) វិជាតាថ សោត្តសុ បទេសុ ច

សទ្ធា យន្តំ កុសុត្តា កុណ្ឌិ យន្តំ^(៥) មហោធនំ ។

យទ្ធជកំ តំ សទតំ យំ បូរី សទ្ធមៅ តំ^(៦)

(៧)

អន្ស៊ក្កុបមោ ពាលោ រោធា មូរោ បណ្ឌិតោ ។

យំ សមណោ ពុហុ ភាសតិ ឧបេតំ អត្ថសញ្ញិតំ

ជាតំ សោ ធម្មំ ធម្មេសតិ ជាតំ សោ ពហុ ភាសតិ ។

១ ម. មោទមត្វា ។ ២ ម. ឯកោ ចេ ។ ៣ ម. អភិរាមិសំ ឧស ទិសា ។
៤ ម. ធឪហិ ។ ៥ ម. កុណ្ឌា កុណ្ឌិ យានំ ។ ៦ ម. តំ ។ ៧ ម. អន្ស៊ក្កុបមោ ។

អ្នកជាបុគ្គលម្នាក់ឯង ទាំងគ្រូអនុវត្តវិធីនេះយូរហើយ ដល់ពេលនេះ
មួយ ដែលគេបាន សំដែងហើយដោយពិត ។

(អ្នកនឹងឮវិញ្ញាណខ្លួនទៅក្នុងទិសទាំង ១០ ក្នុងកាលជាខាងក្រោយ)
ក្នុងសំឡេងស្រី (អំពីសំណាក់) អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ ជាអ្នក
មានឈាន លះឆ្លងកាម គប្បីធ្វើដោយព្រលឹងខ្លួនហិរិជន ខ្លួន
សុទ្ធជន ក្នុងកាលនោះ ទើបឈ្មោះថាជាសាវ័ករបស់គេ ។
អ្នកត្រូវដឹងបរិយាយនោះ ដោយសេចក្តីឧបមា ដោយទទួលបាន
ឡាយ (ត្រូវដឹងបរិយាយផ្សេងទៀត) ចំពោះបំណងនឹងស្តីពីទាំង
ឡាយថា ស្តីពីទទួលបានឡាយ តែងធ្វើសំឡេង ហូរទៅ
ឯស្តីនឹង តែងហូរទៅស្រៀម ។ ។ ចំណែក ដែលកន្លះ ចំណែក
នោះតែងឮបូរ ចំណែក ដែលពេញ ចំណែកនោះតែងស្ងប់ ជន
កាលមានឧបមាដូចជីវិតកន្លះក្នុង ជនបណ្ឌិតមានឧបមាដូចអន្ទន់ជីវិត
ដ៏ពេញ ។ សមណៈគិតប្រាកដ តែងសំដែងនូវធម៌ដែលប្រកបដោយ
ប្រយោជន៍ជាច្រើន សមណៈនោះប្រាកដ ទើបសំដែង
នូវធម៌ សមណៈនោះប្រាកដ ទើបសំដែងដោយច្រើន ។

យោ ធន ជាតំ សីលេតត្តោ ជាតំ ន ធម្មា ភាសតិ
 ស មុនំ មោធមហតិ ស មុនំ មោធមជ្ឈត្តាតិ^(១) ។
 តព្ភកសុត្តំ និរាសនំ ។

ទូទសមី ទូយតានុបស្សត្រាសុត្តិ

[៧៧] ឯវុដ្ឋេ សុតំ ។ ឯតំ សមយំ ភក្កា
 សាវត្ថំរំ វិហាតំ បុព្វារមេ មិគាមោតុ ចាសារេ ។
 តេន ចោ ធន សមយេន ភក្កា តនហុចោស-
 យេ បណ្ណាសេ បុណ្ណាយ បុណ្ណាមាយ វត្តិយា
 កិក្ខុស ជ្ឈមវុតោ អន្តោកាសេ ជិសំន្នា ហោតិ ។
 អដចោ ភក្កា តុណ្ហិកុតំ តុណ្ហិកុតំ កិក្ខុស ជ្ឈំ អនុ-
 លោកេត្វា កិក្ខុ អាមន្តេសិ យេ តេ កិក្ខុវេ តុស-
 លា ធម្មា អរិយា ជិយ្យជិតា សន្តោជិតាមិហា^(២)

១ ម. ស មុនំ មុនបច្ឆត្តិ និរាសនំ ។ ២ ម. ស មុនបច្ឆត្តិ ។

មួយទៀត មុនិកា គ្របប្រាកដទុរេមិ មានចិត្តសង្រួមហើយ
 គ្របប្រាកដទុរេមិ មិននិយាយច្រើន មុនិកា គូរដល់
 មោធស្សប្បជិយា មុនិកា បានដល់ទូរកោត្តមន្ត្រាណ ។
 ចប់ តព្ភកសុត្ត ទី ១១ ។

ទូយតានុបស្សត្រាសូត្រ ទី ១២

[៧៨] ភ្នំបាតស្តាប់មកយ៉ាងនេះ ។ សម័យមួយ ព្រះមានព្រះភាគ
 ទ្រង់ដង្ហែងបុព្វារមេ មិគាមោតុប្រាសាទ ជិតក្រុងសាវត្ថិ ។ សម័យ
 នោះឯង ព្រះមានព្រះភាគ មានកិក្ខុសជ្ឈិយោមារម គង់ក្នុងវិវល
 ភាពត្រីពេញបូណ៌មី ក្នុងថ្ងៃទេសចរៈ ១៩ នោះ ។ ព្រះនោះ ព្រះ
 មានព្រះភាគ ទ្រង់ជ្រៀងមើលទូរកោត្តមជ្ឈិ ដែលស្ងៀមស្ងាត់ហើយ
 ទ្រង់ហៅពួកកិក្ខុថា ខ្លាបកិក្ខុទាំងឡាយ កុសលធម៌ទាំងឡាយណា
 ជាអរិយធម៌ ជាទិយ្យនិកធម៌ ជាធម៌ប្រត្រឹមត្រូវ ដើម្បីសម្តែងចិត្តណា

តេសិ វេ ភិក្ខុវេ កុសលានិ ធម្មានិ អវិ-
 យានិ ជំយ្យានិកានិ សម្ពោធិកាមីនិ កា ទុបបសា-
 សវាយាតិ ឥតិ ទេ ភិក្ខុវេ បុច្ឆិកាពេ-
 អស្សុ តេ វិមស្សុ វេទនិយា យាវនេវ ទ្វយកានិ
 ធម្មានិ យថាភូតំ ញាណយាតិ(១) តិក្ខុ ទ្វយតំ
 វេទន ឥទំ ទុក្ខំ អយំ ទុក្ខសមុទយោតិ អយ-
 មេកាខុបស្សនា អយំ ទុក្ខានិវេទនា អយំ ទុក្ខា-
 និរោធកាមីនិ មជ្ជិមនាតិ អយំ ទុក្ខិយាខុបស្សនា
 វិវា សម្មាទ្វយកាខុបស្សនា(២) ភិក្ខុវេ ភិក្ខុវេ
 អប្បមគ្គស្ស អាតាមិវោ បថាតត្ថស្ស វិហារោ
 ទ្ធិនំ ជណិនំ អត្តាភំ ផលំ ចាដិកន្តំ ជិដ្ឋវ
 ធម្មេ អត្តា សតិ វា ទុច្ចាទិសេសេ អនាតាមិកាតិ ។
 ឥទមវោច ភកា ឥទំ វគ្គាន សុកតោ អថាបរិ-
 វិតទវោច សត្វា

១ ម. កណ្តយានី ។ ២ ឧ. ម. សម្មា ទ្វយកាខុបស្សនា វោ ។

ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ ប្រមិនបើ មានភស្តុតាងចាំឱ្យយថា ប្រយោជន៍
 រឿងសម្បទាចាំឱ្យយ ក្នុងកិរិយាស្តាប់ខ្ញុំកុសលធម៌ចាំឱ្យយនោះ ដែល
 ជាអិយធម៌ ជាជំយ្យានិកធម៌ ជាធម៌ប្រព្រឹត្តទៅ ដើម្បីសម្ពោធិញ្ញាណ
 ម្នាលភិក្ខុចាំឱ្យយ អ្នកពល់គ្នា គួរពោលយ៉ាងនេះទៅនឹងជនចាំនិទាន
 វិញថា ប្រយោជន៍ដើម្បីនឹងតាមពិតខ្ញុំសភាពនៃធម៌ជាគូនឹងគ្នាជាកំណត់
 អ្នកពល់គ្នាពោលខ្ញុំសភាពនៃធម៌ ដែលគូនឹងគ្នា តើដូចម្តេច (ឧប្បិកោល)
 ថា នេះជាទុក្ខ នេះជាហេតុជាឱ្យកើតទុក្ខ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ នេះជាទី
 រំលត់ទុក្ខ នេះជាបដិបត្តនៈវាគ៌ៈទីរំលត់ទុក្ខ នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ម្នាល
 ភិក្ខុចាំឱ្យយ ការបរិភិក្ខុនិចារណាឃើញរឿយៗ ខ្ញុំសភាពនៃធម៌ជា
 គូនឹងគ្នា ដោយប្រព្រឹត្តយ៉ាងនេះហើយ ជាអ្នកទំនេរប្រទាន មានព្យាយាម
 ជាគ្រឿងដុតដំណើរកិលេស មានចិត្តបញ្ចូលទៅកាន់ប្រាថ្នាចិត្តាន បណ្តា
 ដែលចាំនិវាប្រការ ដែលណាមួយនឹងប្រាកដ គឺមិនបានខ្ញុំអោយក្តីដែល
 ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ឬរូបយើងខ្ញុំដ៏សេស ដែលឧប្បកើតនៅទីនោះទៅនោះ
 មិនទាន់ដល់ខ្ញុំអនាគតមិវល ។ ប្រាមាទប្រាសព្រង់ព្រាស់ពាក្យនេះ
 លុះប្រាសុគត ជាសាស្ត្រា ទ្រង់ព្រាស់ពាក្យនេះហើយ ទើបទ្រង់ព្រាស់
 ភាពាច័ន្ទ នៅទៀតថា

(៧៨) យេ ទុក្ខំ ឧប្បជាទន្ធិ អថេ ទុក្ខាស្ស សម្ពុ-
 យត្ថ ច សព្វសោ ទុក្ខំ អសេសំ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ភក្ខ មក្កំ ឧ ជាទន្ធិ ទុក្ខបសមតាមំចំ
 ពេតោវមុត្តហីនោ ភេ អថេ បញ្ញាវមុត្តយា
 អកត្វា ភេ អន្តកាវិយាយេ ភេ វេ ជាតិជ្ជបតា ។
 យេ ច ទុក្ខំ បជាទន្ធិ អថេ ទុក្ខាស្ស សម្ពុ-
 យត្ថ ច សព្វសោ ទុក្ខំ អសេសំ ឧប្បជ្ឈន្តិ
 ភក្ខ មក្កំ បជាទន្ធិ ទុក្ខបសមតាមំចំ
 ពេតោវមុត្តសម្បជ្ជា អថេ បញ្ញាវមុត្តយា
 កត្វា ភេ អន្តកាវិយាយេ ឧ ភេជាតិជ្ជបតាតិ ។
 (៧៩) សិយា អញ្ញាធម៌ បរិយាយេន សម្មាទ្វ-
 យតាទុបស្សនាតិ ឥតិ ច កំត្វាវេ បុច្ឆិការោ អស្ស
 សិយាតិស្ស វចនិយា កាដក្ខ សិយា យំ កិញ្ច
 ទុក្ខំ សម្ពោតិ សព្វំ ឧបទម្មន្តយាតិ អយមេ-
 កាទុបស្សនា ឧបទម្មន្តំ ត្រេវ អសេសវិភត្តនំរោតា
 នត្ថំ ទុក្ខាស្ស សម្ពោតិ អយំ ទុតិយាទុបស្សនា

(៧៨) ពួកជនណា មិនដឹងច្បាស់នូវទុក្ខ តាំងនូវហេតុនាំ
 ឲ្យកើតទុក្ខ ខ្ញុំព្រះនិព្វានជាចំរើននៃទុក្ខ មិនសេសសល់ដោយ
 សព្វគ្រប់ តាំងមិនដឹងនូវផ្លូវ ទៅកាន់ទីម្ខាងទុក្ខនោះ ពួកជន
 នោះ សាបសូន្យហើយចាកចោលមុត្តនិវបញ្ញាវមុត្តិ ពួកជននោះ
 មិនឃ្ល ដើម្បីនឹងធ្វើនូវព្រះនិព្វាន ជាចំរើននៃផ្លូវទុក្ខបាន ពួកជន
 នោះ ចូលទៅកាន់ជាតិទីនិរត្តនៃម្យ៉ាង ។ ពួកជនណា ដឹងច្បាស់
 នូវទុក្ខ នូវហេតុនាំឲ្យកើតទុក្ខ នូវព្រះនិព្វាន ជាចំរើននៃទុក្ខ ឥត
 សេសសល់ ដោយសព្វគ្រប់ តាំងដឹងច្បាស់នូវផ្លូវដែលទៅកាន់ទី
 ម្ខាងទុក្ខនោះ ពួកជននោះ ចំរើនហើយដោយចោលមុត្តនិវបញ្ញា-
 វមុត្តិ ពួកជននោះ រើបន្តនឹងធ្វើនូវព្រះនិព្វានជាចំរើននៃផ្លូវទុក្ខ
 បាន ពួកជននោះ មិនចូលទៅកាន់ជាតិទីនិរត្តនៃឡើយ ។
 (៧៩) ម្ចាស់ភិក្ខុតាំងឡាយ ប្រសិនបើ គេស្វ័យ កាលណា
 ខ្ញុំសកព្វនៃធម៌ដែលជាគូនឹងគ្នាដោយច្រៀង ដោយបរិយាយដទៃទៀត
 មានផល អ្នករាល់គ្នាគួរច្រាប់ថា មាន ដើមមានផ្លូវមួយ (គ្រូច្រាប់ថា)
 ទុក្ខនិមួយតាំងអស់នៃកើតឡើង ព្រោះហេតុជាបង្គុយ នេះជាអទុបស្ស-
 នាទី១ មួយទៀត ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះសេចក្តីដោយព្រាស
 ចាកអម្រេតមិនសេសសល់នៃពួកសេចក្តីនៃធម៌ ទោះជាអទុបស្សនា ទី ២

អដាបរំ ឯតទកេច សត្វា

ជាតិមណសសំ យេ វជន្តិ បុណ្យន្តិ^(១)

ឥត្តកាវត្តាជាការំ អវិជ្ជាយេវ សា ភតិ ។

អវិជ្ជា ហាយំ មហាមោហោ យេនំនំ សស្សន្តិ^(២)ន្តិ

វិជ្ជាកតា យេវ សត្វា ន ភេ តទ្ធន្តិ បុណ្យន្តិ ។

(៨១) សីលា អត្ថោនមិ បរិយាយេន ។ បេ ។

កថេត្វ សីលា យំ កិញ្ចំ ទុក្ខំ សម្ពោតិ សត្វំ

សង្ខារប្បន្នយាតិ អយេមេកាទុបស្សនា សង្ខារាចិ

ត្រេវ អសេសវិរាគនិរោធា នត្ថំ ទុក្ខស្ស សម្ពោតិ

អយំ ទុតិយោទុបស្សនា ឯវំ សង្ខាទ្ធកយតាទុបស្សនោ

។ បេ ។ អដាបរំ ឯតទកេច សត្វា

យំ កិញ្ចំ ទុក្ខំ សម្ពោតិ សត្វំ សង្ខារប្បន្នយា

សង្ខារាចិ និរោធនេ នត្ថំ ទុក្ខស្ស សម្ពោតិ ។

១ ម. ជាតិមណសសំ វាទ្ធនំ បុណ្យន្តិ ។ ២ ទ. យេនិទំ សំសិទំ ។ ម. យទិទំ សំសិទំ ។ ៣ ទ. វិជ្ជាកតា ឬ យេ សត្វា តាទ្ធន្តិ បុណ្យន្តិ ។ ម. វិជ្ជាកតា ឬ យេ សត្វា ន ភេ តទ្ធន្តិ បុណ្យន្តិ ។

ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់នាថាវន្តដទៃ ព្រះព្រះទៀតថា

ពួកសត្វ វេមនីទៅកាន់ជាតិមណៈ នឹងការអន្តោលរាជក្នុងភពថ្មី

រឿយៗ (ដោយអវិជ្ជាភតិណា) អវិជ្ជាភតិនោះ មិនដឹងនូវ

សភាព ជាមនុស្សនេះផង នឹងភាពនៃនិកាយដទៃផង ។ ការ

អន្តោលរាជ (ក្នុងភព) អស់កាលដ៏វែងនេះ ក៏ព្រោះតែអវិជ្ជា

ភតិមាហារជានេះឯង ពួកសត្វណាដែលមានវិជ្ជាភតិ ពួកសត្វនោះ

វេមនីមិនទៅកាន់ភពថ្មីទៀតឡើយ ។

(៨១) ដោយបរិយាយ ដទៃទៀត មានដទៃ ។ បេ ។

កើតមានប្តូរម្តង (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនិមួយចំនួនអស់ តែកើតឡើង

ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ នេះជាអនុបស្សនាទី១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខនិមួយមាន

ព្រោះលេតំដោយប្រាសចាកកម្រិត មិនមានសសសល់នៃសង្ខារ នេះ

ជាអនុបស្សនាទី២ កិក្ខុអនុបស្សនាណាមិញនូវសភាព នៃធម៌ដែលជាត្វ

នឹងគ្នាដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់

នាថាវន្តដទៃ ព្រះព្រះទៀតថា

ទុក្ខនិមួយចំនួនអស់ តែកើតឡើង ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ ការ

កើតឡើងនៃទុក្ខនិមួយមាន ព្រោះលេតំទៅនៃសង្ខារចាំនិមួយ ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី ៣ ទូយកាបស្សនាសូត្រ ទី ២៦

ឯកមាធិនវំ ញត្វា	ទុក្ខំ សង្ខារបទ្ទយា
សត្វសង្ខារសមថា	សញ្ញាធិនំ ^(១) ឧបរោធនា
ឯវំ ទុក្ខកុស្តយោ ហោតិ	ឯវំ ញត្វា យថាភជំ ។
សម្មន្ទសា វេទតុរោ	សម្មន្ទញ្ញាយ បណ្ឌិតា
អភិកុស្តយ្យ ហាសំយោគំ	ន កន្ធន្តំ ឬនក្កវន្តំ ។

(៨២) សំយា អញ្ញោធិនំ ឯវំយោយេន ។ បេ ។
 កតញ្ច សំយា យេ កតញ្ចំ ទុក្ខំ សង្ខោតំ សត្វំ
 វិញ្ញាណប្បទ្ទយាតិ អយមេកាទុបស្ស័តា វិញ្ញាណស្ស
 ត្រេវ អសេសវិភក្កិរោតា នត្ថំ ទុក្ខស្ស សម្ពុកតំ
 អយំ ទុក្ខិយាទុបស្ស័តា ឯវំ សង្ខាទ្ទយេនាទុបស្ស័តា
 ។ បេ ។ អថាបវំ ឯវំនករោច សត្វា

យេ កតញ្ចំ ទុក្ខំ សង្ខោតំ	សត្វំ វិញ្ញាណបទ្ទយា
វិញ្ញាណស្ស ចិនោធន	នត្ថំ ទុក្ខស្ស សម្ពុកតំ ។
ឯកមាធិនវំ ញត្វា	ទុក្ខំ វិញ្ញាណបទ្ទយា
វិញ្ញាណបសមា ភិក្ខុ	ចិន្តាភោ បរិនិព្វានាតិ ។

១. វិ. សញ្ញា ។

សុត្តន្តបិដក អង្គទី ៣ ទូយកាបស្សនាសូត្រ ទី ២៦

អកប្រាជ្ញជ្រាបនូវចោសន្តិថា ទុក្ខកើតឡើង ព្រោះសង្ខារជាបច្ច័យ
 ព្រោះម្ខាងបន្តិចសង្ខារនឹងកើត ព្រោះលំនាំកើតកាលសញ្ញាជាដើម
 បាន ព្រោះជ្រាបនូវកើតនូវនូវតាមដឹង ។ បណ្ឌិតទាំងឡាយ
 អ្នកដល់ខ្លះវិទ ឃើញដោយប្រពៃ ជ្រាបដោយប្រពៃ គ្រប
 សង្កត់នូវមាសំយោគ រឺវិជ្ជុក្កតក្នុងនឹង ព្យ ហើយ វេទន៍មិន
 ត្រឡប់មកកាន់កតច្នៃទៀតឡើយ ។

(៨២) ដោយបរិយាយ ដទៃទៀត មានវិជ្ជា ។ បេ ។
 តើមានដូចម្តេច (ទ្រង់ប្រាប់ថា) ទុក្ខនីមួយៗនឹងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះ
 វិញ្ញាណជាបច្ច័យ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន
 ព្រោះលក់ ដោយប្រាសចាកនាមរូប មិនមានសេសសល់នៃវិញ្ញាណ
 នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកចំពោះណាឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំសកព៌ន
 នមិ ដែលជាភូមិផ្ទុកដោយប្រពៃយ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ ប្រាសស្តា
 ទ្រង់ប្រាសភាពព័ន្ធជា កៅទៀតថា

ទុក្ខនីមួយៗនឹងអស់ តែងកើតឡើង ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ ការ
 កើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះលក់វិញ្ញាណ ។ អកប្រាជ្ញ
 ដឹងនូវចោសន្តិថា ទុក្ខ (កើតឡើង) ព្រោះវិញ្ញាណជាបច្ច័យ
 ភិក្ខុមិនមានស្លា បានបរិនិព្វាន ព្រោះម្ខាងបន្តិចវិញ្ញាណ ។

[៨៣] សិយា អញ្ចោនបិ បរិយាយេន ។ បេ ។
 កថេត្យ សិយា យំ កំភិ ទុក្ខំ សម្ពោតិ សត្វំ
 ដស្សប្បក្ខយាតិ អយមេកានុបស្សនា ដស្សស្ស
 ត្រេ អសេសវិភក្ខនំរោតា នត្ថំ ទុក្ខស្ស សម្ពោតិ
 អយំ ទុតិយានុបស្សនា ឯវំ សម្មាសម្ពុទ្ធសានីយោ
 ។ បេ ។ អថាបរំ ឯតទរោច សត្វា

តេសំ ដស្សបេតានំ ករសោតានុសាវ័ទំ
 កុម្មត្តំ បដិបន្នាទំ អាកាសំយោជនក្ខយោ^(១) ។
 យេ ច ដស្សំ បរិកាយេ បញ្ញាយ^(២) ឧបសមេ រោតា
 តេបិ^(៣) ដស្សតិសមយា និព្វានា បរិនិព្វតាតិ ។

[៨៤] សិយា អញ្ចោនបិ បរិយាយេន ។ បេ ។
 កថេត្យ សិយា យំ កំភិ ទុក្ខំ សម្ពោតិ
 សត្វំ វេទនាបក្ខយាតិ អយមេកានុបស្សនា
 វេទនាទំ ត្រេ អសេសវិភក្ខនំរោតា នត្ថំ
 ទុក្ខស្ស សម្ពោតិ អយំ ទុតិយានុបស្សនា

១ ប. សំយោជនក្ខយោ ។ ២ ឧ. ប. បញ្ញាយ ។ ៣ ឧ. វេ. វេ. ។

[៨៥] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដទៃ ។ បេ ។ តើមាន
 ដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខន៍មួយចំនួនអស់តែឯកឡើង ព្រោះវេទនា
 ជាបច្ច័យ នេះជាអនុបស្សនាទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខន៍មិនមាន ព្រោះរលត់
 ដោយប្រាសចាកគម្រោង មិនមានសេសសល់នៃវេទនា នេះជាអនុបស្ស-
 នាទី ២ គិតអ្នកតំណាងការឃ្លាញរឿយ ។ ខ្លួនសកលដើរដល់ក្នុងនិរ្ា-
 យានិកនេះ ។ បេ ។ ព្រាសស្តា ទ្រង់ស្រាស់ភាពក៏ដូចដទៃ
 អដៅទៀតថា

ការអស់សិរិយាដទៃជាធម៌យូរ របស់ពួកជនចំនេះនោះ ដែលមាន
 វេទនាប្រកបសន្តិភូមិហើយ ប្រព្រឹត្តតាមវិទ្យាសាស្ត្រក្នុងភព ជាអ្នកប្រតិ-
 បត្តិតាមផ្លូវខុស ។ ពួកជនណា កំណត់ជីវិតខ្លួនវេទនាប្រកបសន្តិភូមិ
 ព្រះនិព្វានជាចម្លាប់ (សន្តិវាចន៍ព្រឹត្តិ) ដោយបញ្ញា ពួកជននោះ
 មិនមានកល្យាណ មែនបរិនិព្វាន ព្រោះរលត់ដូចវេទនា ។

[៨៦] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដទៃ ។ បេ ។ តើមានដូចម្តេច
 (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខន៍មួយចំនួនអស់ តែឯកឡើងព្រោះវេទនាជាបច្ច័យ
 នេះជាអនុបស្សនាទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខន៍មិនមាន ព្រោះរលត់ដោយ
 ប្រាសចាកគម្រោង មិនមានសេសសល់នៃវេទនា នេះជាអនុបស្សនាទី ២

តណ្ហា ទុតិយោ បុរិសា ដំយមន្ទាន សំសវំ
 ឥត្តការាញាជាភារំ សំសវំ ធាតុវត្ថុតំ ។
 ឯកមាជិជំ ញត្វា តណ្ហា ទុក្ខស្ស សម្ពុត្តំ
 វិភត្តតណ្ហា អនាគាតោ សតោ ភិក្ខុ បរិច្ចដេតិ ។

[៨៦] សិយា អញ្ចេនបិ បរិយាយេន ។ បេ ។
 កាជញ្ច សិយា យំ កំពុំ ទុក្ខំ សម្ពោតិ សត្វំ
 ឧបាធានប្បទូយាតិ អយមេកាទុបស្សនា ឧបាធា-
 នស្ស ត្វេ(១) អសេសវិភក្តេនេវេនា នត្ថំ ទុក្ខស្ស
 សម្ពុត្តំ អយំ ទុតិយាទុបស្សនា ឯវំ សម្មាទូយតា-
 ទុបស្សនោ ។ បេ ។ អថាបរិ ឯកនេវេន សត្វា
 ឧបាធានបទូយា កកេ ក្ខតោ ទុក្ខំ និក្ខត្តិ
 ជាតស្ស មរណំ ហោតិ ឯសោ ទុក្ខស្ស សម្ពុត្តំ ។

១ ១. ឯកនេវេន ។

បុរសដែលមានកណ្តាជាគំរប់ពីរ (មិនខ្លួន) រមែងអន្ទាលទៅ
 កាន់អត្តភាពនេះមិនអត្តភាពនោះ អស់កាលយូរទៅថ្ងៃន៍ មិនហើយ
 មិនប្រព្រឹត្តកន្លងសន្សំបានឡើយ ។ ភិក្ខុលុះដឹងទោសនៃកណ្តា
 ខ្ពុំដ៏ជាហេតុឱ្យកើតទុក្ខ គប្បីជាអ្នកប្រាសចាកកណ្តា មិនមាន
 សេចក្តីប្រកាន់ មានសតិវៀរចេញ (ចាកកណ្តា ។ បាទាន) ។

[៨៦] ដោយបរិយាយ ដទៃទៀត មានផែន ។ បេ ។
 តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខនិមួយចំនួនអស់ តែនឹកតែឡើង
 ព្រោះ ។ បាទានជាបច្ច័យ នេះជាអនុបស្សនាទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខ
 មិនមាន ព្រោះលេចដោយប្រាសចាកកម្រិត មិនសសសល់នៃ ។ បាទាន
 នេះជាអនុបស្សនាទី ២ ភិក្ខុអ្នកចំពោះការឃើញឡើយ ។ ឆ្លៀតសភាព
 ធម៌ដែលជាតួនីតិ ដោយប្រតិយោទន៍នេះឯង ។ បេ ។ ព្រះសាស្តា
 ទ្រង់ត្រាស់តាមដំនួនដទៃ គេទៅទៀតថា

កតាកើតឡើង ព្រោះ ។ បាទានជាបច្ច័យ សត្វដែលកើតហើយ
 រមែងបាត់ខ្លួនទុក្ខ មរណៈកើតមាន ដល់សត្វដែលកើតហើយ
 ដែរ នេះជាសភាវៈ កើតឡើងព្រមនៃទុក្ខ ។

តស្មា ទុច្ចារ្យោ កុស្តោ សម្មាសម្ពុទ្ធិន្ទោ បណ្ឌិតោ
 ជាតិកុស្តោ អភិក្ខុន្ទោ ធម្មកុស្តោ ធម្មកុស្តោ ។

[៨៧] សិយា អញ្ញោធម៌ បរិយាយេន ។ បេ ។
 កតត្ថំ សិយា យំ កតត្ថំ ទុក្ខំ សម្ពោតិ សត្វំ
 អារម្មណ៍យាតិ^(១) អយមេតាទុបស្សនា អារម្មណ៍
 ត្រេ អសេសវិភក្តិកេនា ធម្មំ ទុក្ខស្ស សម្ពោតិ
 អយំ ទុតិយាទុបស្សនា ឯវំ សម្មាសម្ពុទ្ធិន្ទោ
 ។ បេ ។ អថាបរិ ឯនេនេន សត្វា

យំ កតត្ថំ ទុក្ខំ សម្ពោតិ សត្វំ អារម្មណ៍
 អារម្មណ៍ ធម្មកេនា ធម្មំ ទុក្ខស្ស សម្ពោតិ ។
 ឯនេនេន ឬត្ថា ទុក្ខំ អារម្មណ៍

១ ម. អារម្មណ៍ ។

ព្រោះហេតុនោះ អ្នកប្រាជ្ញវិនិច្ឆ័យ មិនច្រឡំបំភាន់ភក្តី
 វិញ្ញាណ ព្រោះអស់ទុក្ខាន ព្រោះដើម្បី ព្រោះជ្រាបច្បាស់
 នូវព្រះធម៌ ជាទីអស់នៅនៃជាតិ ។

[៨៧] ដោយយាយ ជនៗទៀត មានវិជ្ជា ។ បេ ។
 កើតមានដូចម្តេច (ស្រីប្រាប់ថា) ទុក្ខនិម្មយ ពុំអស់ នៃកើតឡើង
 ព្រោះព្យាយាម (ដ៏សម្បយុត្តដោយធម៌) ជាបច្ច័យ នេះជាអនុបស្ស-
 នាទី១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះលេងដោយប្រាសចាក
 កម្រិត មិនមានសេសសល់នៃព្យាយាម នេះជាអនុបស្សនាទី២ កិច្ចអាក
 កំចាត់ការឃើញរឿយ ។ នូវសភាពធម៌ដែលជាតួនាទី ដោយប្រពៃ
 យ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ ព្រះសាស្តា ទ្រង់ត្រាស់គាត់ឯងនូវ
 ការវិញ្ញាណ

ទុក្ខនិម្មយ ពុំអស់ នៃកើតឡើង ព្រោះព្យាយាម ជាបច្ច័យ
 ការមិនកើតឡើងនៃទុក្ខ ព្រោះលេងនូវព្យាយាម ។ អ្នកប្រាជ្ញ
 ជ្រាបច្បាស់ថា ទុក្ខកើតឡើង ព្រោះព្យាយាម ជាបច្ច័យ

សញ្ញាម្ពី បដិជំស្សន្ធិ អនាមេត្ត វិមុត្តិទោ
 ទុច្ឆន្ទកវត្តស្ស ឥន្ទ្រជំនុស្ស កិក្ខុទោ
 វិក្ខុណោ^(១) ជាតិសំសារោ នត្ថំ ឥស្ស បុព្វភោតំ ។

[៨៨] សំយា អត្ថោធម៌ បរិយាយេន ។ បេ ។
 កថេតុ សំយា យំ តំពុំ ទុក្ខំ សម្ពោតិ សត្វំ
 អាហារបច្ចយាតិ អយមេតោទុបស្សនា អាហារាចំ
 ត្រេត អសេសវិភក្ខនំរោតា នត្ថំ ឥស្ស សម្ពោតិ
 អយំ ទុតិយាទុបស្សនា ឯវំ សម្មាសម្ពុយតាទុបស្សនោ
 ។ បេ ។ អដាបរំ ឯតនំរោច សត្វា

យំ តំពុំ ទុក្ខំ សម្ពោតិ សត្វំ អាហារបច្ចយា
 អាហារាចំ ឯរោធន នត្ថំ ឥស្ស សម្ពោតិ ។
 ឯតនំរោចំ ញត្វា ទុក្ខំ អាហារបច្ចយា

១. វិណ្ឌោ ។

ហើយក៏លេចស្រូវស្រាយមាត់នឹងខ្លួនចេញ កាលកំពុងប្រជុំ
 ក្នុងគ្រូរវិញនោះនឹងមានក្បាយម បាទដ៏ដ៏ល្អឥតក្នុង
 ភព មានចិត្តស្ងប់រាប់ហើយ ការពេទ្យាលទៅកាន់ជាន់គឺអស់រលឹក
 ក៏គូរនាម៉ែនមានភក្តីចៀនរឿយ ។

[៨៨] ដោយបរិយាយដ៏រោះទៀត មានដូច្នេះ ។ បេ ។
 កើតមានដូចម្តេច (ស្រីស្រីប្រាប់) ទុក្ខនិម្មយទាំងអស់ នៃនិក្ខេបឡើង
 ព្រោះអាហារជាបច្ច័យ នេះជាអនុបស្សនា ចំ ៥ ការកើតឡើងនៃទុក្ខ
 មិនមាន ព្រោះរលត់ដោយប្រាសចាកតម្រេក មិនមានសេសសល់
 នៃអាហារ នេះជាអនុបស្សនា ចំ ៦ កិច្ចអ្នកពិចារណាបើកប្រើរឿយ ។
 ម្ចាស់កាតព្វកិច្ចដែលជាអ្នកនិពន្ធ ដោយប្រពៃហ៊ុននេះឯង ។ បេ ។
 ព្រះសាស្ត្រប្រជុំគ្រាន់តែជាតិដ៏ដ៏រោះ ក៏រោះទៀតថា

ទុក្ខនិម្មយទាំងអស់ នៃនិក្ខេបឡើង ព្រោះអាហារជាបច្ច័យ ការ
 កើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះរលត់អាហារ ។ អ្នកប្រាជ្ញលុះ
 ប្រើបន្តិកាសន្តិដ៏ ទុក្ខ (កើតឡើង) ព្រោះអាហារជាបច្ច័យ

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ ខុយកុណសូត្រសុត្ត

សត្វាហារេ(១) បរិកាយ សត្វាហារេនសុត្តន្តោ

អាណេក្យ សម្មុទ្ធកាយ អាសាវំ បរិកាយ

សង្ខារេ សេវី ធម្មតោ សង្ខារោមេតិ វេទត្ថតិ ។

(២៨) សិយា អនោធម៌ បរិយាយេន ។ បេ ។

កាថក្ក សិយា យំ កត្ថំ ទុក្ខំ សង្ខារំ សត្វំ

ឥត្ថំតប្បដ្ឋយាតិ អយមេតាទុបស្សនា ឥត្ថំកាធំ ទេវ

អសេសវរាធិរោធិ ធម៌ ទុក្ខស្ស សម្ពាទំ អយំ

ទុក្ខិយាទុបស្សនា បរិ សង្ខារោមេតិ វេទត្ថតិ ។ បេ ។

អថាបរិ ធម៌នកោច សត្វា

យំ កត្ថំ ទុក្ខំ សង្ខារំ សត្វំ ឥត្ថំតប្បដ្ឋយា (២)

ឥត្ថំកាធំ ធម៌រោធិ ធម៌ ទុក្ខស្ស សម្ពាទំ ។

១. ១. ម. សត្វាហារិ ។ ២. ២. ឥត្ថំតប្បដ្ឋយា ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ ខុយកុណសូត្រសុត្ត ទី ១២

ហើយមិនអាស្រ័យឡើយកាលាតាំងត្បូង ព្រោះកំណត់ដឹងឡើយកាលា

តាំងត្បូង កាលាតាំងត្បូងហើយហើយសេន (បច្ច័យ ២) តាំង

ទៅក្នុងសត្វចម្អំ មិនដល់ឡើយកាលា (ជាមុខស្សប្បទេវតា)

ព្រោះគ្រោបច្បាស់ដោយប្រពៃ ឡើយព្រះវិហារ ជាដំណើរមានកេត

ព្រោះអស់នៃភាសាដំណើរឡើយ ។

(២៩) ដោយបរិយាយដ៏ទៃទៀត មានដើម្បី ។ បេ ។ គឺមាន

ដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) ទុក្ខចម្អំតាំងអស់ តែងតែកើតឡើងព្រោះធម៌

ជាគ្រឿងញាប់ញ័រដោយបច្ច័យ នេះជាអនុបស្សនាទី ១ ការកើតឡើងនៃទុក្ខ

មិនមាន ព្រោះលេខដោយប្រាសចាកកម្រិត មិនមានសេសសល់នៃ

ធម៌ជាគ្រឿងញាប់ញ័រ នេះជាអនុបស្សនាទី ២ កំណត់ចំណាយឃើញ

ហើយ ។ ឡើយកាលាតាំងត្បូង ដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះ

២៩ ។ បេ ។ ព្រះសាស្តាច្រើនប្រាសចាកដំណើរនៃ កត្ថំទៀតថា

ទុក្ខចម្អំតាំងអស់ តែងតែកើតឡើង ព្រោះសេចក្តីញាប់ញ័រដោយបច្ច័យ

ការកើតឡើងនៃទុក្ខមិនមាន ព្រោះលេខនៃសេចក្តីញាប់ញ័រ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាសុត្តន្តបិដក

ឯតតោនីលំ ញត្វា ធុត្តំ ឥត្តិបទ្ធករណ
 តស្មា ហំ ឯសំ កំសង្ខ កសាម ធម្មត្ថយា(*)
 អនោយា អនុបាណាថា តតោ កំត្តុ បរិព្វជេតំ ។

(៧០) សំយា អញ្ញាធម៌ បរិយាយេន ។ បេ ។
 កាដត្ថា សំយា ចិស្សិតស្ស ចលតំ ហោតីតិ អ-
 យមេតាធម្មស្សថា អធិស្សតោ ន ចលតីតិ អយំ
 ធុតិយាធម្មស្សថា ឯវំ សង្កាទ្ធករណធម្មស្សតោ ។ បេ ។
 អតាបរិ ឯតតោនីលំ សត្វា

អធិស្សតោ ន ចលតិ ធិស្សតោ ន ធានិយំ
 ឥត្តកាវត្តាថាវា កំសាវំ ពាតិវត្តតំ ។
 ឯតតោនីលំ ញត្វា ចិស្សយេសុ មហាគ្គយំ
 អធិស្សតោ អនុបាណាថា សតោ កំត្តុ បរិព្វជេតំ ។

១ វ. ធម្មត្ថយា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ មហាសុត្តន្តបិដក

កំត្តុជីវិត្តវេទនាខុដោ ទុក្ខ(ភិក្ខុវិទ្យ) ព្រោះសេចក្តីញាប់ញ័រ
 ជាចម្លង ព្រោះហេតុនោះ កំត្តុធម្មវិលះបរិស្ថាន រំលត់សត្វ
 ទាំងឡាយ ជាអ្នកមិនមានសញ្ញា មិនមានធាតុន វៀស្រឡះ
 ពាក្យសេចក្តីញាប់ញ័រនោះ ។

[៧០] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដូច្នេះ ។ បេ ។
 តើមានដូចម្តេច (ត្រូវប្រាប់ថា) សភាពញ័រខ្លាំង តែងមានដល់បុគ្គល
 ដែលកាស្រ័យ (ឥណ្ឌាមានទំងន់) នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ បុគ្គលដែល
 មិនកាស្រ័យ (ឥណ្ឌាមានទំងន់) រមែងមិនខ្លាំងឡើយ នេះជាអនុ-
 បស្សនា ទី ២ កំត្តុអ្នកចំពោះការយឺតយ៉ាវ ។ ខ្ញុំសភាពធម៌ដែលជា
 គូនិវត្តន៍ដោយប្រពៃណីនេះឯង ។ បេ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់
 ភាពជំនុំដទៃ នៅទៀតថា

បុគ្គលមិនកាស្រ័យ (ឥណ្ឌាមានទំងន់) រមែងមិនខ្លាំង បុគ្គល
 អ្នកកាស្រ័យត្រូវការប្រកាន់ រមែងមិនប្រព្រឹត្តកន្លងកាលអន្តរាល
 ទៅកាន់អត្តភាពនេះឯងអត្តភាពដទៃ ។ កំត្តុជីវិត្តវេទនាខុដោ
 ជាតំរង់ ព្រោះការកាស្រ័យ (ឥណ្ឌាមានទំងន់) ធម្មវិលះបរិស្ថាន
 មិនកាស្រ័យ (ឥណ្ឌាមានទំងន់) មិនមានធាតុន មានសត្វ
 វៀស្រឡះ ។

សុន្ទរិយោ ធម៌យស្ស មហាបុគ្គល ទ្វាវចនំ ទ្វាយនាមុបាស្សនាសុខំ

[៩០] សិយា អញ្ញោទមិ បរិយាយេន ។ បេ ។
កថញ្ច សិយា ព្រមហំ កិក្ខុវេ អត្ថោ សន្តត្ថកតិ
អយមេកាទុបស្សនា អត្ថបេហំ(១) ឯកោតា សន្តត្ថ-
កេតិ អយំ ទុតិយាទុបស្សនា ឯវំ សង្កាទ្ធយតា-
ទុបស្សនោ ។ បេ ។ អតាបរំ ឯកោតេ សត្វ

យេ ច រដ្ឋមកា សត្វ យេ ច អន្តរដ្ឋាយេនោ(២)
ឯកោតំ អប្បជាទត្តា កិក្ខុវេ តេ ពុទ្ធក្កំ
យេ ច ព្រម បរិញ្ញាយេ អត្ថបេសុ សុសណ្ឌិតា(៣)
ឯកោតេ យេវ មុត្តន្តំ(៤) តេជនាមត្តហយេនោតិ។

[៩១] សិយា អញ្ញោទមិ បរិយាយេន ។ បេ ។
កថញ្ច សិយា យំ កិក្ខុវេ សនេវកស្ស លោកស្ស
សមាវកស្ស សម្រេហ្មកស្ស សស្សមណាប្រាប្បណំយា
បដាយ សនេវមទុស្សនេ វេទំ សត្វន្តំ ឧបនិស្សន្ទិយេតិ

១. អត្ថបេហំ ។ ២. ព្រមហំ ។ ៣. ឯកោតេ ។ ៤. ឯកោតេ ។
៥. ឯកោតេ យេ វិមុត្តន្តំ ។

សុន្ទរិយោ បរិយាយេន ទំ ៣ ទ្វាយនាមុបាស្សនាសុខំ ទំ ១២

[៩២] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដូច្នេះ ។ បេ ។
តើមានដូចម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ ពួកអរូបវន្តជាតិពួកអរូប នេះជា
អរូបស្សនា ទី ១ ព្រះវិញ្ញាណជាតិអរូបជាតិពួកអរូប នេះជាអរូបស្សនា
ទី ២ ភិក្ខុអ្នកចំណាយឃើញឃ្លើយ ។ ខ្ញុំសភាពនេះ ដែលជាខ្លួនខ្លួន
ដោយច្រវែងយ៉ាងនេះឯង ។ បេ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់ដាច់
ព័ន្ធដទៃ កាច់ទៀតរួច

ពួកសត្វណា ភាំងនៅក្នុងប្រភពក្តី ពួកសត្វណា ភាំងនៅក្នុង
អរូបភពក្តី ពួកសត្វទាំងនោះ មិនស្គាល់ច្បាស់ ខ្ញុំព្រះវិញ្ញាណ
ជាអ្នកត្រឡប់មក កាន់កាប់ទៀត មួយទៀត ពួកជនណា
កំណត់ដឹងក្នុងប្រភព ប៉ុន្តែនៅក្នុងអរូប មានវិញ្ញាណស្របគ្នាព្រះវិញ្ញាណ
ជនទាំងនោះឈ្មោះថា មានមច្ចុសាចសូន្យហើយ ។

[៩៣] ដោយបរិយាយដទៃទៀត មានដូច្នេះ ។ បេ ។ តើមានដូច
ម្តេច ម្ចាស់ភិក្ខុទាំងឡាយ នាខន្ធនិរុបណា ដែលលោកត្រូវទាំងទៅលោក
ពាលោក ព្រហ្មលោក ពពួកសត្វត្រូវទាំងសមណាប្រាប្បណំ ទាំង
មនុស្សជាសម្បត្តិទាំងនឹងមនុស្សសីលស ពិនិត្យឃើញថា នេះជារបស់ពិត

តទមរិយានំ ឯតំ មុសាតិ យេជាក្ខតំ សធម្មត្ថាយ
 សុនិដ្ឋំ អយមេកាទុបស្សនា យំ កិច្ចាវ សនេស
 កាស្ស ។ បេ ។ សនេសទុស្សនាយ នំ មុសាតិ
 ឧបនិដ្ឋាយិតំ តទមរិយានំ ឯតំ សត្វន្តំ យេជាក្ខតំ
 សធម្មត្ថាយ សុនិដ្ឋំ អយំ ទុតិយាទុបស្សនា
 ឯតំ សន្នាទ្ធយេនាទុបស្សនោ ។ បេ ។ អជាបរំ
 ឯតទភោគ សត្វា

អនត្ថនំ អត្ថនាទំ(១) បស្ស លោកី សនេសកំ
 នំដ្ឋំ ចាមរុបស្មី នំ សត្វន្តំ មញ្ញតំ ។
 យេន យេន ឯតំ បញ្ចន្តំ តតោ តំ ហោតិ អញ្ញជា
 តត្ថំ តស្ស បុសា ហោតិ មោសទដ្ឋត្ថំ នត្ថំ ។

១. ១. ៣ អត្ថនាទំ ។

តេនាមនីវុបេនា ព្រះអរិយៈតាំងឡាយ ឃើញច្បាស់ដោយចក្ខុដ៏
 ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាបេសំមិទិត នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ម្ចាស់ភិក្ខុ
 តាំងឡាយ ព្រះនិក្ខមនោ ដែលលោកព្រមទាំងទៅលោក ។ បេ ។ តាំង
 មនុស្សជាសម្មតិទេពនឹងមនុស្សដ៏សេសពិន្យឃើញថា នេះជាបេសំមិទ
 ពិត តែព្រះនិក្ខមនោនា ព្រះអរិយៈតាំងឡាយ ឃើញច្បាស់ដោយចក្ខុដ៏
 ប្រពៃតាមពិតថា នេះជាបេសំមិទ នេះជាអនុបស្សនា ទី ២ ភិក្ខុអ្នកពិចារណា
 ឃើញរឿយ ។ ខ្ញុំសភាពចម្លែងដែលជានុនឹងឆ្ងា ដោយប្រពៃយ៉ាងនេះ
 ឯង ។ បេ ។ ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រាស់គាត់នូវការទៀតថា

អ្នកច្នៃមើលខ្ញុំលោក ព្រមទាំងទៅលោក ដែលតាំងទៅក្នុងនាម
 នឹងរូប បុគ្គលមានសចក្ខីសំគាល់ថា ខ្ញុំខកបេសំដែលមិនមែនខ្លួន
 តែសំគាល់ថា នេះទៀត ។ ពួកសត្វតែសំគាល់ដោយរូប
 ជាដើមណាៗថា (រូបបេសំអញ វេទនាបេសំអញ) នាមនីវុបេនា
 ទៅជាបេសំនៃអំពីការសំគាល់នោះ ព្រោះនាមនីវុបេនា
 បេសំសត្វនោះ ជាបេសំមិទិត ជាធម៌សារមូឡទេ ។

សុន្ទរិយោគីយសូ មហាវគ្គ ទី ៣ ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត

អនោសចម្ពី ឯត្វាចំ តនមរយោ សត្វតោ វិទូ
 តេ វេ សត្វាភិសមយោ ឯត្វាតា បរិច្ចតាតំ ។
 (៩៣) សិយោ អញ្ញាធម៌ បរិយាយេន សម្មាសម្ពុ-
 យតាទុបស្សនាតំ ឥតិ ចេ ភិក្ខុវេ ពុម្ពិតារោ
 អស្ស សិយាន់ស្ស វេទិយោ កាដិក្ខុ សិយោ យំ
 ភិក្ខុវេ សនេតកស្ស លោកស្ស សមារកស្ស
 សត្រញកស្ស សស្សមណាប្រាញនាណោ បដាយ
 សនេតមទុស្សាយ ឥនំ សុទ្ធនំ ឧបទិដ្ឋាយតំ
 តនមរយោចំ ឯតំ ទុក្ខនំ យថាភូតំ សម្មច្បញ្ញាយ
 សុន្ទម្ពី អយមេកាទុបស្សនា យំ ភិក្ខុវេ សនេតកស្ស
 លោកស្ស ។ បេ ។ សនេតមទុស្សាយ ឥនំ ទុក្ខនំ
 ឧបទិដ្ឋាយតំ តនមរយោចំ ឯតំ សុទ្ធនំ យថាភូតំ
 សម្មច្បញ្ញាយ សុន្ទម្ពី អយំ ទុតិយាទុបស្សនា

សុន្ទរិយោគីយសូ មហាវគ្គ ទី ៣ ឧបសម្ព័ន្ធសុត្តន្ត ទី ២៦

ប្រាសិយៈ តំនិទ្យាយ ធិនិច្ចរសំម្បុត្រនិក្ខាននោះ ដែលជាធម៌
 មិនសារសូច្យដោយតិក ទើបប្រាសិយៈ តំនិទ្យាយ មិនមាន
 កណ្តា បានដល់ប្រាសិយៈ ព្រោះបានប្រាសធិនិច្ចរសូច្ចមិ ។
 (៩៤) ខ្នាលភិក្ខុវិទូនិទ្យាយ ប្រសិនបើសេសថា ការពិចារ-
 ណាឃើញរឿយ ។ ខ្លួនសភាធម៌ ដែលជាខ្លួននិម្ម ដោយប្រែវា
 ដទៃទៀត មានដោយ ប្រែប្រាប់ថា មាន តែមាន ដូចម្តេច ខ្នាលភិក្ខុ
 តំនិទ្យាយ ការម្នាក់តំនិ ៦ ប្រការ មានប្រាម្នាក់ជាដើមណា ដែល
 លោកព្រមព្រៀងទៅលោក ចារលោក ព្រហ្មលោក ពល្លាសត្វព្រមព្រៀង
 សមណាប្រាញណំ តំនិមទុស្សនាសម្មតិទេវតំនិមទុស្សនិសេស តំនិក្ស
 ឃើញថា នេះជាសុខ ឯការម្នាក់នោះ ប្រាសិយៈ តំនិទ្យាយឃើញច្បាស់
 ដោយបញ្ញាប្រែវាតាមភិតថា នេះជាទុក្ខវិញ នេះជាអនុបស្សនា ទី ១ ខ្នាល
 ភិក្ខុវិទូនិទ្យាយ ព្រានិក្ខានណា ដែលលោកព្រមព្រៀងទៅលោក ។ បេ ។
 តំនិមទុស្សនាសម្មតិទេវតំនិមទុស្សនិសេស តំនិក្សឃើញថា នេះជា
 ទុក្ខ ឯប្រាសិយៈនោះ ប្រាសិយៈ តំនិទ្យាយ ឃើញច្បាស់ ដោយ
 បញ្ញាប្រែវាតាមភិតថា នេះជាសុខវិញ នេះជាអនុបស្សនា ទី ២

ឃើរ សង្ខត្តយកមុបស្សនោ ចោ កំក្កាវ កំក្កាវ
 ចោ អប្បមគ្គស្ស អាតាចិលោ បរិមត្តស្ស វិហ-
 រោ ម្លឺង្គំ ជលាមំ អញ្ញាតំ ជលំ ចាតំកត្តំ
 ជិដ្ឋេ ធម្មេ អញ្ញា សតំ វា ទុច្ចាធិសេសេ
 អនាកាមិភាតិ ។ ឥធម៌កេច ភកា ឥទំ វត្ថាធន
 សុកតោ អនាបរិ ឯតធកេច សត្វ

រូបា សន្តា កត្វា រសា ឥស្សា ធម្មា ច កោវលា
 ឥដ្ឋា កត្តា មនាចា ច យាវត្តតិ វត្តតិ
 សនេវកស្ស លោកស្ស ឯត វេ សុទ្ធសម្មតា
 យត្ថ ចេតេ ឯត្ថជ្ឈង្គំ តំ ធនំ ទុក្ខសម្មតំ ។
 សុទ្ធជំ ឯដ្ឋនវិយេហំ សញ្ញាយស្សវេតធនំ
 ចត្វមីតាមំ ហោតិ សទ្ធលោកេន^(១) បស្សតំ ។

១ ឥ. បទប្បវេណី ។

ម្នាលភិក្ខុទាំងឡាយ ភិក្ខុម្នាក់ណាឃើញហើយ ។ ខ្ញុំសកាន់ធំ
 ដែលជាតូចៗ ដោយប្រពៃ យ៉ាងនេះហើយ ជាម្នាក់មុនប្រទេស មាន
 ព្យាយាមជាគ្រឿងដុតភិក្ខុសេស មានចំនួនបញ្ច្រាំទៅកាន់ព្រះវិញ្ញាណ បំណុក
 ផលទាំងពីរ ផលណាមួយមិនទឹកប្រាកដ មិនទឹកខ្លីខ្លាចខ្លួន ក្នុង
 បច្ចុប្បន្ន ឬមួយបើទទួលបានផលនៃច្បាប់នេះទៅទៀត ទៅបាន មិន
 បានផលនៃអនាគតមិផល ។ ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ប្រាស់ពាក្យនេះ
 លុះព្រះសុគត ជាសាស្តាទ្រង់ប្រាស់ពាក្យនេះហើយ ទើបទ្រង់ប្រាស់
 ភាវក៍ខ្លួន នៅទៅទៀតថា

ប្រ សិរីវ្យង្គ ភិក្ខុ សេ សម្មស្ស ធម្មាម្មណំ ទាំង
 អស់ ជាច្រើនៗ ជាច្រើនៗ មិនជាទីគ្រប់គ្រាន់ លោក
 កោលថាមាននៅដកបណ្តា កាម្មណ៍កំណើត សុទ្ធលោកព្រមទាំង
 ទៅលោកសន្មតជាសុខ(ឥតបរនាវ)កាម្មណ៍ទាំងនោះតែម្តង
 ទៅ ក្នុងព្រះវិញ្ញាណ ព្រះវិញ្ញាណនោះ ទុកសុទ្ធលោកទាំង
 នោះ សន្មតជាច្បាស់ ។ កាលសំខ្ញុំសក្តាយនឹងទទួលបាន
 ព្រះអរិយៈទាំងឡាយ ឃើញថាជាសុខិត កាលឃើញ (របស់
 ព្រះអរិយៈ) អរិយសំខ្ញុំ ជាទីខាស់នឹងសក្តាពាក្យនៃព្រះ ។

សុត្តន្តបិដក គុណបិដក មហាវគ្គស្ស ទ្វាវស្ស ខុយតាបុប្ផស្សនាស្ស

យំ បរេ សុខតោ អាហុ ឥនិយា អាហុ ទុក្ខតោ
 យំ បរេ ទុក្ខតោ អាហុ ឥនិយា សុខតោ វិជ្ជ
 បស្ស ធម្មំ ទុក្ខជាតំ សម្មប្បន្នេត្ត អវិទូសូ ។
 ចិន្តិតំ តមោ ហោតិ អទ្ធការោ អបស្សនំ
 សត្តព្វ វិវដំ ហោតិ រាហោតោ បស្សតាមិវ
 សន្តិកោ ន វិជានន្តំ មតា ធម្មស្ស តោវិទា ។
 គវរាគបរេតេហំ កវសោតាទុសាវិហំ
 មារធម្យាទុប្បន្នេហំ ចាយំ ធម្មោ សុសង្កេតា ។
 តោ ទុ អញ្ញាត្រ អវិយេហំ បដំ សង្កត្តមាហនំ
 យំ បដំ សង្កត្តញ្ញាយេ បរិច្ចន្តំ អនាសវាតំ ។

សុត្តន្តបិដក មហាវគ្គ ទី ៣ ខុយតាបុប្ផស្សនាស្ស ទី ១២

ពួកជនពាលជាទី ១ ពោលខ្ញុំវិញក្នុងមហាវគ្គជាសុខ ព្រះអរិយៈ ចាំឮ
 ឡាយ ពោលខ្ញុំវិញក្នុងមហាវគ្គជាទុក្ខ ពួកជនពាលជាទី ១ ពោល
 ខ្ញុំព្រះខ្ញុំព្រះនាង ទុក្ខ ព្រះអរិយៈចាំឮឡាយដឹងច្បាស់ខ្ញុំព្រះ
 ខ្ញុំព្រះនាងនោះជាសុខ អ្នកច្នៃឃើញខ្ញុំព្រះនាងមិ ដែលដឹងបានដោយ
 ព្រ ពួកអ្នកមិនដឹងវិញហើយក្នុងចម្លើយ ៗ សេចក្តីដឹងតាមទ្រព្យភាព
 ទាក់ តែងប្រាកដដល់ពួកជនពាល ដែលអវិជ្ជាបំប៉ង មិនឃើញ
 ខ្ញុំព្រះខ្ញុំព្រះនាង ២ព្រះខ្ញុំព្រះនាងដូចជាទី ១ វេទនាបញ្ញាញដល់ពួក
 សប្បុរសអ្នកឃើញ ពួកជនអ្នកមិនស្រាវជ្រាវមិនដឹងព្រះខ្ញុំព្រះនាង
 វេទនាមិនដឹងច្បាស់ (ខ្ញុំព្រះខ្ញុំព្រះនាង សូម្បីមាតា) ក្នុងចម្លើយឡើយ ។
 ព្រះខ្ញុំព្រះនាងនេះ ពួកជនពាលដែលមានកវរាគៈ ប្របសន្តិករហើយ
 កំពុងអន្ទោលរៅ តាមវិទ្យាភូតិកត កើតហើយក្នុងខ្លួនរបស់មាតា
 មិនងាយនឹងត្រាស់ដឹងបានឡើយ ។ នាងហ្ន៎ វៀរវេលាតែ
 ព្រះអរិយៈចេញ គួរនឹងត្រាស់ដឹងខ្ញុំព្រះខ្ញុំព្រះនាងបាន ព្រះអរហន្ត
 ចាំឮឡាយ មិនមានការសង្ស័យ ចាំខ្ញុំព្រះនាងហើយ ព្រោះបានត្រាស់
 ដឹងដោយប្រពៃ ខ្ញុំព្រះខ្ញុំព្រះនាង ។

(៧២) ឥន្ទមហេស ភគវា ។ អត្តមនា តេ ភិក្ខុ
 ភក្កវតោ ភាសិតំ អភិទទ្ទុតំ ។ ឥមស្មំញុ មន
 វេយ្យាករណស្មំ កញ្ញាមាទេ សង្ខមត្តានំ ភិក្ខុ
 អនុចាធាយ អាសវេហំ ចិត្តានំ វុម្មទ្ធីស្វតិ ។

ទ្វយភាគុបស្សនាសុត្ថំ ១៤៧ ។

តិច្ឆាទានំ

សទ្ធិ ឧបទិ អវុជ្ជា ច សង្ខារវិញ្ញាណមញ្ញមំ
 ឧស្សវេនិយោ តណ្ហា ឧបាទានាម្ហាមាហា
 ឥញ្ញតំ ឧទ្ទតំ រូបំ សទ្ធិទុក្ខេនសោឡសាតិ ។

មហាវគ្គោ និយោ ។

ពស្សទានំ

ចទ្ធជា ច មនាទា ច សុភា ច សុន្ទរី តថា
 មាយសុត្តសតិយោ ច សេសោ សស្សំ មវុត្តតំ
 វាសេដ្ឋោ ចាមិ តោកាលំ ធាន្យតោន្ទយតាទុបស្សន្តិ
 ទ្វាទសេវានំ សុត្តានំ មហាវត្ថានំ វុត្តតំ ។

(៧២) ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់សួរព្រះនេះច្បាស់ហើយ ។ ភិក្ខុចំន
 នោះ គឺមានចិត្តត្រេកអរ រីករាយនឹងភាសិត របស់ព្រះមានព្រះភាគ ។
 កាលដែលព្រះមានព្រះភាគទ្រង់និយាយរូបករណ៍នេះ ពួកភិក្ខុប្រមាណ
 ៦០ រូប មានចិត្តរួចស្រឡះចាកអាសវនៃមិ ព្រោះមិនមានទុក្ខទាន ។

ចប់ ទ្វយភាគុបស្សនាសុត្ថទី ១៤ ។

ឧទ្ធានក្នុងទ្វយភាគុបស្សនាសូត្រនោះគឺ

និយាយអំពីចក្កកាយសច្ច ១ រូបទី ១ អវិជ្ជា ១ សង្ខារ ១
 វិញ្ញាណ ១ ជាតិម្រប់ប្រាំ វដ្តស្វៈ ១ វេទនា ១ កល្យាណ ១
 ទុក្ខទាន ១ ការម្លេះ (គ្យាយាម) ១ អាហារ ១ សេចក្តីញាប់
 ញ័រ ១ ការខ្ពស់ ១ រូប ១ សច្ច ១ ទុក្ខ ១ ជា ១៦ ។

ចប់ មហាវគ្គទី ៣ ។

ឧទ្ធាននៃមហាវគ្គនោះគឺ

និយាយអំពីបុគ្គលសូត្រ ១ មនានសូត្រ ១ សុភាសិតសូត្រ ១ សុន្ទរិក-
 ការទូរសូត្រ ១ មាយសូត្រ ១ សភិយសូត្រ ១ សេសសូត្រ ១ សស្ស-
 សូត្រ ១ សេដ្ឋសូត្រ ១ កោតាលិកសូត្រ ១ នាឡកសូត្រ ១ ទ្វយភា-
 គុបស្សនាសូត្រ ១ សូត្រចំន ១៦ ខ្ពស់ហៅថា មហាវគ្គ ។

បឋមី កាមសុត្តិ

(៧៩) តាមី កាមយមាណស្ស ភស្ស ទេ តំ សមិជ្ឈតិ
 អន្តា បីតិមនោ ហោតិ លទ្ធា មក្ខោ យនិច្ចតំ ។
 ភស្ស ទេ កាមយមាណស្ស^(១) ធន្តជានិភស្ស ជន្តុនោ
 តេ កាមា បរិហារន្តំ សល្លោកោ វុឃ្យតិ ។
 យោ កាមេ បរិវេជ្ជតិ សម្បស្សេវចនា សិរោ
 សោមំ វិសត្តិកំ លោកេ សតោ សមតិវត្តតំ ។
 ទេតំ វត្ថុ បរិកាញា ភវាស្សំ នាសោវាសំ
 ចំយោ តទ្ធិ ធម្មំ កាមេ យោ នរោ អនុតិជ្ឈតិ
 អវលា^(២) មំ តស្សយន្តំ មនុស្សំ មំ បរិស្សយា
 តេតា មំ ធុតុមន្តតិ នាវំ ភិច្ឆមិវោធាកំ ។
 ភស្មា ជន្តុ សនា សតោ កាមាជំ បរិវេជ្ជយេ
 តេ បរិហារេ តេ ឱបំ នាវំ សិក្ខា^(៣) ចារក្ខតិ ។

កថាសុត្តិ បឋម ។

១ ម. កាមយមាណស្ស ។ ២ ឧ. អវលាវនំ ។ ៣ ខ. សិក្ខិត្តា ។

កាមសូត្រ ទី ១

(៨០) កាមសត្វ ប្រាជ្ញាគាមណា បើតាមនោះសម្រេច ដល់
 សត្វនោះ លុះសត្វ (នោះ) បានតាមប្រាជ្ញាហើយ រមែង
 មានចិត្តប្រកបដោយមិត្ត ដោយជិត ។ កាលបើ សត្វនោះ
 ប្រាជ្ញា មានទុក្ខកើតហើយ តាមនោះសោបស្ស្សទៅ សត្វក៏
 សុបសៅទៅ ដូចជាមុនដោយសេ ។ សត្វណា វៀស្រឡះចាក
 តាមទាំងឡាយ ដូចជាមុនសេធន៍ក្បាលរាស់ ដោយជើងរបស់
 ខ្លួន សត្វនោះ ជាអ្នកមានសតិ ប្រព្រឹត្តកន្លងខ្លួនល្អាតគ្រឿង
 ផ្សាយទៅនេះ ក្នុងលោកបាន ។ មួយទៀត ដណ្តើមជាប់ជំពាក់
 នឹងស្រី ចំការ ក៏ខ្លួន ប្រាក់ គោ សេះ នឹងបុរសជាដើម ពួកស្រ្តី
 ពួកទៅពន្យំនឹងតាមដីច្រើន ពួកកំលេសយ៉ាងឡាយ រមែងគ្រប
 សង្កត់ដន់នោះ អន្តរាយទាំងឡាយ ញាំញីដន់នោះ ភព៌ៈនេះទៅ
 ទុក្ខនឹងជាប់ដន់នោះ ដូចជាទឹកហូរចូលទូកដែលបែកឆ្ងាយ ។
 ក្រោលហេតុនោះ សត្វអ្នកមានសតិសព្វកាល គួរវៀរចាកតាម
 ទាំងឡាយ លុះលះតាមទាំងនោះហើយ រើបច្ចុប្បន្ននឹងបាន ដូចជា
 មុរសស្លាទឹក ហើយទៅដល់ត្រើយឆាន់នាយ ។

បឋម កាមសូត្រ ទី ១ ។

ទុតិយំ គុហនិកាយ

(៤៦) សត្តោ គុហាយំ ឥហនាគំដន្តោ
 តំដ្ឋំ នរោ មោហនស្មី បតាទ្គោ
 ធូរេ វិវេកា ហំ តថាវិនោ សោ
 កាមា ហំ លោកេ ន ហំ សុច្ឆហាយា ។
 ឥត្តាធិនាថា កវសាតតថា
 តេ ទុប្បមុត្តា ន ហំ អញ្ញមោត្តា
 បដ្ឋា បុរេ វិចី អបេក្ខមាថា
 ឥមេវ កាមេ បុរិមេវ ជឿ ។
 កាមេសុ តំដ្ឋា បសុតា មម្មទ្គោ^(១)
 អវនាធិយា តេ វិសមេ ធិវដ្ឋា
 ទុក្ខបដិសា បរិនិរយន្តិ
 កីសុ កវិស្សាម ឥតោ ទុតាសេ ។
 តស្មា ហំ សិរេត្ថេវ ឥទេវ ជន្តិ

១ ម. សម្មា ។

គុហនិកាយ ទី ២

(៤៦) ដន្តាបំបំពាក់ក្នុងគុហនិកាយ ប្រាបដោយ
 កិលេសច្រើនប្រការ ធ្លាក់ចុះក្នុងមោហាភិកាមគុណាហ័យបំពាក់
 ដន្តានសភាពដូច្នោះឈ្មោះថា ឆ្ងាយអំពីវិវេក ព្រោះថាកាមទាំង
 ឡាយក្នុងលោក បុគ្គលមិននិយមន័យលះបានឡើយ ។ សត្វទាំងនោះ
 ជាប់បំពាក់ដោយសេដ្ឋក្សក្នុងកត ព្រោះសេដ្ឋក្សប្រាថ្នាជាហេតុកា-
 រឡោះកាល័យឡូកាមទាំងឡាយក្នុងអនាគតផង ក្នុងអតីតផងប្រាថ្នា
 ឡូកាមទាំងឡាយ ជាបច្ចុប្បន្ននេះនឹងអតីត អនាគត ជាសត្វរួច
 បានដោយក្រ មិនចេះដោយហេតុផងបាន ។ សត្វទាំងនោះ ជាប់
 បំពាក់ខ្វល់ខ្វាយវង្វេង ក្នុងកាមទាំងឡាយ មិនកាន់យកពុទ្ធវិចារ
 តាំងនៅមាំក្នុងធម៌មិនស្មើ និកាយទុច្ចរិត ដល់ខ្វល់សេចក្តីទុក្ខ តែង
 ឡើងឡូលថា ឬថា អាត្មាអញឲ្យតម្កល់អត្តភាពនេះ នឹងទៅកើត
 ក្នុងទីណាអោ ។ ព្រោះហេតុនោះសត្វអប្បសិក្ខុក្នុងសាសនានេះ

សុន្ទរិយោ ចតុន្ទស្ស អន្ធហវន្តស្ស ខុវិយំ គុហន្តិកសុន្តំ
 យំ កំភ្លំ ជញ្ញា វិសមន្តិ លោកេ
 ន តស្ស ហេតុ វិសមំ ចរេយ្យ
 អប្បញ្ញំ តំ ជីវិតមាហុ ជីវ ។
 បស្សមិ លោកេ បរិដទ្ធិមាតំ
 បដំ វិសមំ តណ្ហាកតំ(១) កវេសុ
 ហិទា នវា មជ្ជុខេ លបន្តិ
 អវិតតណ្ហាសេ កវកវេសុ ។
 មមាយិទេ បស្សថ ជន្ធិមាទេ
 មន្រ្តេ អប្បេនកេ វិសាសោភេ
 ឯតម្យំ ធិស្វា អមមោ ចរេយ្យ
 កវេសុ អាសត្តិមកុញ្ញមាទោ ។
 ឧកោសុ អន្តសុ វិទេយ្យ ជន្ធិ
 ជស្សំ បរិញ្ញាយ អនាទុតិទោ
 យនត្តកវហី តនកុញ្ញមាទោ(២)
 ន លំម្បតិ ធិដ្ឋសុវេសុ ជីវេ ។

១-ម. តណ្ហាតំ ។ ២ ម ក្រុញមាទោ ។

អ្នកប្រាជ្ញប្បវត្តន៍នូវកម្មនីមួយៗ ថាជាភូមិមិនបាប មិន
 ប្បប្រត្តិកម្មមិនបាប ព្រោះហេតុនៃកម្មនោះ អ្នកប្រាជ្ញទាំង
 ឡាយដែលបានឮពីវិធីនោះ ថាជាបេសម្រេចប្រមាណនៃ ។ គថា-
 ឧត្តមវិញ្ញាណក្ខន្ធសព្វនេះដែលកំពុងអន្តរក្នុងក្នុងលោក លុះក្នុង
 កំណាចក្រក្នុងកំណាចក្រទាំងឡាយ ពួកនេះអ្នកថាគឺថា មិនប្រាស
 ចាកក្រណា ក្នុងភពក្នុងភពទាំងឡាយ ដែលរៀនរូបក្នុងក្នុង
 នៃមនុស្ស ។ អ្នកទាំងឡាយ ចូរមើលពួកសត្វកំពុងអន្តរក្នុងក្នុងក្នុង
 កំណាចក្រ ដូចជាមច្ឆាជាតិដែលកំពុងអន្តរក្នុងក្នុង ក្នុងទីមានទឹកក៏
 មានវិញ្ញាណក្ខន្ធដែលស្រស់ស្រាយ អ្នកប្រាជ្ញមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ លុះ
 យើងព្រះសាសន៍ហើយ មិនប្បសន្សំនូវក្រណាគ្រឿងដាច់ចំណាត់
 ក្នុងភពហើយត្រាច់(១) ។ អ្នកប្រាជ្ញកំណត់នឹងនូវផស្សៈ ហើយលុះ
 បន្តិចន្តួចនោះ ក្នុងផស្សៈ ទាំងពីរប្រការគឺ ផស្សៈដែលកើត
 ហើយមិនហេតុដែលទាំងពីរផស្សៈដ៏លាមក មិនដាច់ចំណាត់(ក្នុង
 ផស្សៈទាំងនោះ) អ្នកប្រាជ្ញមិនគំរាបរៀនអាត្មាឯងដោយកម្មណា មិន
 ធ្វើនូវកម្មនោះ មិនដាច់ទៅក្នុងការឃ្លានដែលបានឃើញបានឮ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិបាតោ
 សត្តំ បរិញ្ញា វគ្គោយ្យ ឱរិយំ
 បរិក្កាមាសុ មុនិ ធម្មសិទ្ធា
 អន្ធន្តរសន្តោ ធម្មប្បមត្តោ
 ជាសីសតិ លោកមិមំ បរញ្ញាតិ ។

នុបាទិកសុត្តំ ទុតិយំ ។

តតិយំ ទុដ្ឋិកស្សត្តំ

[៧៧] វគ្គន្តំ វ ឧដ្ឋមនាចំ ឯកោ
 អដោចំ វ សទ្ធមនា វគ្គន្តំ
 កធិញ្ច ជាតិ មុនិ ធម្ម ឧបេតិ
 តស្មា មុនិ ធន្តិ ឧលោ កុហិត្យំ ។
 សកត្តំ ធម្មំ កាសមន្តយេយ្យ
 ធន្តាទុនិកោ រុចិយា ធម្មដ្ឋោ
 សយំ សមត្តានំ បកុត្តមាធម្ម
 យជា ហិ ជាធម្មេយ្យ តថា វគ្គោយ្យ ។
 យោ អត្តោ ធម្មិកោ ធម្មិកោ ធម្មិកោ
 អនាទុបុដ្ឋោ ច បរេស ចាក(១)

១ ច- ឧទុបុដ្ឋោ ច បរេស ចាក ។

អកប្រាជ្ញកំណត់ដឹងនូវតាមសញ្ញា ហើយចូលចាកអន្តរ មានចិត្ត
 មិនជាប់ចំពាក់ ក្នុងបរិក្កាមាធម៌ គឺសញ្ញាទាំងបី ចំពោះឧបាយ ឡើយ
 ដកចោលនូវសរ គឺភក្តិក្នុងលេស មិនមានសេចក្តីប្រមាទគ្រាន់
 ទៅ ទាំងមិនមានសេចក្តីប្រាជ្ញាក្នុងលោកនេះ ដឹងលោកទាំងមុខ ។

ចប់ នុបាទិកសុត្រ ទី ២ ។

ទុដ្ឋិកស្សត្រ ទី ៣

[៧៧] តិរិយទុក្ខក មានចិត្តប្រទូស្ត ពោលគំរង្សៀល (ព្រះមាន
 ព្រះភាគនឹងកុសល្យ) មិនតែប៉ុណ្ណោះ តិរិយដទៃទៀតដែលមាន
 សេចក្តីសំគាល់ថាមិនកំពោលគំរង្សៀលដែរ ឯអត្តោសព្វទៀតដែល
 កើតហើយមិនចូលទៅដល់ព្រះមុនី ព្រោះហេតុនោះ ត្រូវដឹងថាព្រះ
 មុនីមិនមានសសរឡើយ គឺភក្តិក្នុងលេស ក្នុងសញ្ញាមិនចូលសោះ
 ឡើយ ។ បុគ្គលកន្លងនូវវិជ្ជាបេសន្តដូចម្តេចបាន បុគ្គលត្រូវចន្លោះ
 ដឹកនាំហើយកាន់នៅហើយតាមគាប់ចិត្ត ធ្វើនូវវិជ្ជាឡើយ ដោយ
 ខ្លួនឯងដឹងយ៉ាងណា ពោលយ៉ាងនោះ ។ សព្វលាភ គឺមិនទាន់សាក
 សួរ ស្រាប់តែសំដែងប្រាប់នូវសីលទីតាំងរបស់ខ្លួន ដល់ដទៃទៀត

សុត្តន្តបិដក ចុត្តរស្ស អដ្ឋកថាស្ស ធម៌យំ ទុដ្ឋិកសុត្តំ

អនិយមម្ហិ(១) កុសលា តមាហុ
 យោ អាតុមាជំ សយមេវ ចាភំ ។
 សាត្តា ច ភិក្ខុ អភិខេតុតត្តោ
 ឥតិហន្តិ សីលេសុ អតតុមាបោ
 តមិយមម្ហិ កុសលា វនន្តិ
 យស្សស្សនា ធន្តិ កុមាត្វំ លោកេ ។
 បតប្បិកា សង្ខតា យស្ស ធម្មា
 បុក្ខតា សន្តិ អវិជានា(២)
 យធន្តិ បស្សតិ អាទិសីសំ
 តំ ធន្តិសោ កុប្បបដិច្ច សន្តិ ។
 ធន្តិធន្តិសោ ធន ហិ ស្វាតិវត្តា
 ធម្មេសុ ធន្តិយេសុ សមុត្តហិតំ
 តស្មា ធន តេសុ ធនេសេសុ
 ធនស្សតិ អាទិយតិច្ឆ ធម្មិ ។

១ ធម៌, អនិយមម្ហិ ។ ២ ច. អវិជានា ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋកថា ទី ៤ ទុដ្ឋិកស្ស ទី ៣

សត្វណាកាលសរសើរខ្លួនដោយខ្លួនឯង អ្នកឈ្លាសវៃទាំងឡាយ
 កាលនូវវិទ្យាបេសសត្វនោះ ថាជាធម៌មិនប្រសើរឡើយ ។ មួយ
 ទៀត គិតអ្នកស្ងប់ម្ខាងហើយ មានខ្លួនរលត់ហើយ មិនកាលអ្នក
 ប្រាសើល (ចប់ខ្លួន) ថាអាត្មាអញមានសីល ដូច្នេះឬមួយធម៌ថា
 ចំហាយឥតខាងក្នុងលេស ក្នុងលោកនីមួយ មិនមានផលកិក្ខណា
 អ្នកឈ្លាសវៃទាំងឡាយ កាលនូវការមិនកាលអ្នក បេសកិក្ខុនោះ
 ថាជាធម៌ប្រសើរ ។ ធម៌នីមួយៗ ៦២ ដែលបង្កើតកំណត់ភាគ
 តែងតែធម៌មុន មិនផ្លូវផងមានផលសត្វណាមួយ (ជាទិដ្ឋភាព) ។
 បុគ្គលនោះ ឃើញភាគសត្វណា ក្នុងខ្លួន ក៏អាស្រ័យភាគសត្វ
 នោះ ខឹងកុប្បបដិច្ចសន្តិទិដ្ឋិ(១) ។ សេចក្តីប្រកាន់ទិដ្ឋិ គឺសត្វ
 មិននិយមប្រព្រឹត្តក្នុងបាត ព្រោះចូលចិត្តនូវទិដ្ឋិដែលខ្លួនប្រកាន់
 ហើយ ក្នុងទិដ្ឋិធម៌ ៦២ ព្រោះហេតុនោះ ផលលាស់ចោលខ្លះ
 កាន់យកខ្លះ នូវធម៌នីមួយៗ ក្នុងការប្រកាន់យកនូវវិជ្ជាទាំងនោះ ។

១ ទិដ្ឋិ បានផលវិជ្ជាភក្តិ ការអាស្រ័យយោយកើតឡើង កិរិយាស្ងប់ដោយការសន្តិ ។
 អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

នោទស្ស ហិ នត្ថិ^(១) កុហិត្វា លោកេ
 បកាប្បិតា ធិដ្ឋិ ភវកេស្ស
 មាយេក្ខ មាទក្ខ បហាយ នោតោ
 ស កោន កាច្ឆយ្យ អទ្ធបយោ សោ ។
 ទមយោ ហិ ធម្មេស្ម ឧបេតិ ភំនំ
 អទ្ធបយំ កោន កាមំ វេធម្យ
 អត្ថំ និរត្ថំ^(២) ន ហិ កស្ស អត្ថិ
 អនោសំ សោ ធិដ្ឋិមំនេវ សព្វត្ថំ^(៣) ។

ទុដ្ឋិកស្មត្ថំ និយំ ។

បតីតំ សុទ្ធពិកស្មត្ថំ

(៨៨) បស្សមិ សុទ្ធិំ បរមំ អនេតំ
 និរដ្ឋន សំសុទ្ធិំ នស្ស ហោតិ
 ឯវាតិជាតំ^(១) បរមត្ថំ ញត្វា
 សុត្វាទុបស្សិមំ បច្ឆេតិ ញាណំ ។

១ ឧ. ធម្មស្សនី នត្ថិ ទំស្មត្ថំ ។ ២ ឧ. អត្ថំ និរត្ថំ ។ ៣ ឧ. ម. សព្វត្ថំ ។
 ៤ ឧ. ឯវាតិជាតំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ព្រះអរហន្តក្នុងលោក មិនមានទិដ្ឋិដែលបុគ្គលកំណត់ ក្នុងករណី
 គតិ ក្នុងលោកគឺបង្កឡើង ព្រះអរហន្តនោះលះបង់មាយាជន
 មានផង ឥហ្មិទៅដោយឥតវិសេសដូចម្តេច ព្រះអរហន្តនោះ
 មិនមែនផ្គុំគ្នាត្រឡាត់ទិដ្ឋិទៀតទេ ។ ព្រោះបុគ្គលអ្នកផ្គុំគ្នា
 ខ្លះត្រឡាត់ទិដ្ឋិ តែឥតលទ្ធផលដល់កាន់វារៈ ក្នុងទិដ្ឋិមិនទាន់ឡើយ
 បុគ្គលឥហ្មិទៅដោយលោស ចំពោះបុគ្គល អ្នកមិនមែនផ្គុំគ្នាត្រឡាត់
 ទិដ្ឋិ ដោយពត៌មានលោស ដូចម្តេចបាន ឯអ្នកទិដ្ឋិមិនទាន់ទិដ្ឋិ
 របស់ព្រះអរហន្តនោះ មិនមានឡើយ ព្រះអរហន្តនោះកំចាត់បង់
 ហើយនូវទិដ្ឋិវិនិច្ឆ័យ ក្នុងលោក ។

ចប់ ទុដ្ឋិកស្មត្ថំ ទី ៣ ។

សុទ្ធពិកស្មត្ថំ ទី ៤

(៨៨) ដទាលតែដឹងថា គាត់អញឃើញ (ខ្ញុំប្រែ) ស្តាប់ប្រសើរ
 មិនមានពេក ការស្តាប់ តែងតែដល់សត្វ ដោយម្ល៉េះដែល
 ឃើញហើយ ការដឹងយ៉ាងនេះថា ប្រសើរដូច្នេះ ហើយជាអ្នក
 គិតពរណឃើញឡើយ ជាស្តាប់ វែងឡើយ ជាញាណ ។

សុត្តន្តបិដក មគ្គសូត្រ អដ្ឋកថាសូត្រ ចតុត្ថសូត្រ

និដ្ឋេន ទេ សុត្តិ នាស្ស ហោតិ
 ញាណេន វា សោ បដហាតិ ធុត្តំ
 អញ្ញេន សោ សុដ្ឋាតិ សោបដិកោ
 និដ្ឋិ ហំ ជំ ចាវ តថា វនាទំ ។
 ន ប្រាម្បុណោ អញ្ញតោ សុត្តិមាហា
 និដ្ឋេ សុតោ សីលវតោ បុតោ វា
 បុតោ ច ចាបេ ច អន្ធបលំតោ
 អត្តញ្ញហោ^(១) ន វេន បក្កុត្តមាថោ ។
 បុរិមំ បហាយេ អបរិ សីតាសេ
 វិជានុត្តា តេ ន តាត្ថិ^(២) សុត្តំ
 តេ ឧត្តហាយត្ថិ និស្សជ្ជត្ថិ^(៣)
 កាបិវ សាទិ បមុជិ តហាយ^(៤) ។
 សយំ សមាធាយេ វតានំ ជន្តិ

១ ឬ. អត្តញ្ញហោ ។ ២ ឆ. តេ តាត្ថិ ។ ៣ ឆ. និស្សជ្ជត្ថិ ។ ៤ ឆ. បមុជុំ ធម្មាយ ។
 ឬ. បមុជុំ ធម្មាយ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋកថា ទី ៤ សុទ្ធិកសូត្រ ទី ៤

ប្រសិទ្ធិបិកាស្ថោត មានផលសក្ខីត្រូវប្រើផលឃើញហើយមែន
 សក្ខីនោះគង់នឹងលះបង់នូវកន្លងក្នុង ដោយញាណបាទ ឬសក្ខីដែល
 ប្រកបដោយឧបសគ្គនោះ គង់នឹងស្អាតដោយមន្ត្រីមិនស្អាតដោយគុណ
 ដ៏ទៃ ព្រោះចម្លើយ មែនប្រាប់បុគ្គលអ្នកមានចម្លើយនោះ កាលកាល
 យ៉ាងនោះ ។ វិណាសប្រាហ្មណ៍ មិនកាលសរសើរទៅកាន់ស្ថាន
 ត្រង់ការម្នាក់ដែលបានឃើញបានឮបានចេះកាល ឬត្រង់សីលទីតាំង
 ក៏ដាច់អំឡុងមន្ត្រីណាខ្លះ (លោក) មិនប្រឡាក់នឹងបុណ្យបាប
 លះបង់នូវសេចក្តីយល់ថា ខ្លួនមានធ្វើនូវកម្មក្នុងលោកខ្លះ ។ ក្នុងអ្នក
 សុទ្ធិកខ្លះ អ្នកលុះក្នុងវិណាចតណ្ហា លះបង់នូវលទ្ធិមុនហើយ
 កាស្រ័យនូវលទ្ធិតាងគ្រោះខ្សឹត ក្នុងសុទ្ធិកខ្លះនោះ មែនត្រង់
 នូវកិលេសស្រឡឹងដាច់មិនច្រឡើយ សុទ្ធិកខ្លះតាំងនោះ តែងតាំង
 យកខ្លះ លះចោលវិញ្ញាណ ដូចគ្នាទៅដល់យកមែកឈើដែលនៅ
 ចំពោះមុខ ។ សក្ខីកាន់បក្កុត្តវិភង្គិយ ដោយខ្លួនឯង

ទទ្ធាវចំ កង្កតិ សញ្ញតន្តោ
 វិទ្យា ច វេទេហិ សមេត្វ ធម្មំ
 ឆ ទទ្ធាវចំ កង្កតិ ភ្លេងតោ ។
 ស សត្វធម្មេសុ វិសេនិក្ខតោ
 យំ កតិកំ ធម្មំ ។ សុតំ មុតំ វា
 តមេវ ធម្មំ វិជំ ចរុតំ
 កេតិក លោកស្មី វិកេយ្យយេយ្យ ។
 ឆ កាប្បយេន្តំ ឆ បុរាណេន្តំ^(១)
 អន្ធនុស្សង្កិ ឆ តេ វេន្តិ
 អាណនកុន្តំ កង្កតំ វិសដ្ឋ
 អាសំ ឆ កុទ្ធន្តំ កុហិតំ លោកេ ។
 សីហនិកោ^(២) ប្រាហ្មណោ តស្ស ឆត្ថិ
 ញត្វា វ ធម្មា វ សំមុត្តហិតំ

១ ឆ. ឈ. បុរាណេន្តំ ។ ២ ច. សហនិកា ។

ជាសត្វជាប់ល្អិតក្នុងកាមសញ្ញាហើយ តែងទៅរាប់កេត្តន្តសំនឹង
 ចាប អ្នកប្រាជ្ញមានបញ្ញាគ្រាស់ដូចផែនដី គ្រាស់ដីទូលំទូលាយ
 ដោយវេទ គឺមគ្គកាលទាំង ២ មិនបានទៅរាប់កេត្តន្តសំនឹងចាប
 រឿយ ។ អ្នកប្រាជ្ញនោះ កំចាត់បង់ចោលសេនាហើយ ប៉ះនៅ
 នឹងខ្លួន ក្នុងអាម្មណ៍តាំងក្នុង រោងអាម្មណ៍ដែលឃើញ ដែលឮ
 ដែលប៉ះកាលណាមួយភ្លឺ(អ្នកណាមួយ)គប្បីកំណត់នូវអ្នកប្រាជ្ញអ្នក
 ឃើញ (ដំប៉ើសុទ្ធ) មានត្រៀមប្រក់គំរាលសម្រេចហើយនោះឯង
 ដោយត្រៀមកំណត់ណាក្នុងលោកបាន ។ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ
 បែបនោះមិនកំណត់ មិនធ្វើកណ្តាតនឹងខ្លួន ឲ្យជាប្រធាន តាំងមិន
 គោលសរសើរខ្លួនខ្លួន ថាជាមេស្ថានម័ត៌ចក្រ តែងផ្តាច់ចោល
 ខ្សែចំណងគំរាសចក្ខុប្រកាន់ ដែលចងក្នុងចក្ខុសន្តាន មេស្ថាន
 តែងមិនធ្វើសេចក្តីប្រាថ្នា ក្នុងសន្តានឯណាមួយក្នុងលោកទេ ។
 (អ្នកប្រាជ្ញនោះ) ប្រព្រឹត្តទុកខ្លួននៅត្រដែន (កំលែស) បន្ទាត់
 បង់បាប លោកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ ព្រោះជាប ព្រោះឃើញទេ

សុត្តន្តបិដក ចុត្តរសូត្រ អដ្ឋកថាសូត្រ បញ្ចមំ បរមដ្ឋិតសុត្តំ

ឈ ភក្កកតី ឈ វិភក្កកតា
តស្សីន ឈត្តិ បរមុត្តហត្ថត្ថិ ។
សុត្តន្តបិដក ចុត្តរ ។

បញ្ចមំ បរមដ្ឋិតសុត្តំ

(៧៧) បរមន្តិ ឈត្តិសុ បរិទ្ធិសាធា
យទុត្តរំ គុក្កតេ ជន្ត លោកេ
ហិច្ចាតិ អញ្ញេ តតោ សទ្ធិសាហ
តស្សា វិភក្កាចិ អវិភិក្កតោ ។
យនត្ថចិ បស្សតិ អាចិសំសំ
ឈដ្ឋេ សុកេ សីលទ្ធិតេ មុតេ វា
តតេវ សោ តត្ថ សមុត្តហាយ
ឈិច្ចាតា បស្សតិ សទ្ធិមញ្ញំ ។
តំ វាចំ កដ្ឋំ គុសលា វេទន្តំ
យំ ឈស្សតោ បស្សតិ ហិច្ចាតិ
តស្សា ហំ ឈដ្ឋំ វ សុតិ មុតំ វ
សីលទ្ធិតំ ភិក្ខុ ឈ ឈស្សយេយ្យ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋកថា ទី ៤ បរមដ្ឋិតសូត្រ ទី ៥

លោកមិនប្រកាសក្នុងកាមពរ មិនរីករាយក្នុងបូកធននឹងអបូកធន
អ្នកប្រាជ្ញនោះ មិនមានសេចក្តីប្រកាន់ថា នេះជាប្រសើរ
ក្នុងលោកនេះឡើយ ។

ចប់ សុត្តន្តបិដក ទី ៤ ។

បរមដ្ឋិតសូត្រ ទី ៥

(៧៨) សត្វនៅគ្រប់ក្នុងចម្លងទាំងឡាយថា នេះប្រសើរ តែង
លើក (គោរព) គ្រូណាថា វិសេសផ្ទុកក្នុងលោក បានកាលបង្កើត
ពួកគ្រូទាំងអស់ដទៃពីគ្រូខ្លួននោះថា ថោកថាច ព្រោះហេតុ
នោះ បានជាសត្វប្រព្រឹត្តកម្មទាំងឡាយមិនច្រើន ។ សត្វ
ឃើញនូវកាន់សង្ឃណា ក្នុងខ្លួន ត្រង់ការម្នាក់ដែលបានឃើញ
បានឮ បានបំពេញ ឬត្រង់សីលនឹងរឹត សត្វនោះប្រកាន់ភ្ជាប់នូវ
កាន់សង្ឃនោះ ក្នុងសកាយចម្លងនោះ ហើយឃើញនូវគ្រូដទៃទាំង
អស់ថាថោកថយ វិសត្វកាស្រ័យត្រូវប្រសើរខ្លួន ហើយឃើញគ្រូដទៃ
ថា ថោកថយ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ កាលនូវការឃើញនោះថាជា
ចំណងភិក្ខុ ព្រោះហេតុនោះ ភិក្ខុមិនឃ្លីកាស្រ័យការម្នាក់
ដែលបានឃើញ បានឮ បានបំពេញ ឬសីលនឹងរឹតឡើយ ។

ទិដ្ឋិម្យំ លោកស្មី ន កាមរុយយ្យ
 ញាណេន វា សីលវតេន វាបិ
 សមោតំ អត្តានមទ្ធមរិយ្យ
 ហីនោ ន មញ្ញោម វិសេសំ វាបិ ។
 អត្តំ បហាយ អនុបាទិយោនោ
 ញាណេន សោ ទិស្សយំ នោ កាភតំ
 ស វេ វិយត្តសុ ន វត្តសាវី
 ទិដ្ឋិម្យំ សោ ន បរុតំ កក្កំ ។
 យស្សកុយន្ត បណីទីន នត្ថំ
 កក្កាយេ វេន វា ហុំ វា
 ទិវេសនា យស្ស ន សន្តំ កេនិ
 នម្មេសុ ទិច្ឆេយ្យ សមុត្តហ័តំ
 តស្សីន ទិដ្ឋេវ សុតេ មុតេ វា
 បកាប្បតា នត្ថំ អទ្ធមំ សញ្ញា

ភិក្ខុមិនធម្មប្បវេទិទិដ្ឋិម្យកើតឡើងក្នុងលោក ដោយញាណឬដោយ
 សីលនឹងវតេ មិនធម្មប្បប្រៀបចៀបខ្លួនថា អាត្មាអញជាអ្នកស្មី
 (នឹងគេ)ទេ មិនធម្មប្បសិទ្ធាលំខ្លួនថា អាត្មាអញជាអ្នកថាភយទេ
 ឬថាអាត្មាអញជាអ្នកវិសេសជាងគេទេ ។ កាលភិក្ខុនោះលេចនឹងនូវ
 អត្តទិដ្ឋិហើយ មិនប្រកាន់ប៉ាំ ប៉ាំងមិនសន្សំនូវទិស្សយ ក្នុងញាណ
 កាលបើសព្វបែកផ្សេងគ្នា ភិក្ខុនោះក៏មិនប្រព្រឹត្តជាពួក ភិក្ខុនោះ
 មិនត្រឡប់មកកាន់ទិដ្ឋិមួយទេ ។ ព្រះវិណាស្រពណា មិនមាន
 គណ្តា ដើម្បីនឹងកើតឡើង ។ ក្នុងលោកនេះ បុរាណកថាមុន
 ត្រង់ទីបំផុតទាំងពីរ^(១) ទៀតទេ ព្រះវិណាស្រពណា មិនមានទី
 កស្រីយនៅនិមួយឡើយ ព្រះវិណាស្រពនោះ(មិនមាន)សេចក្តី
 ប្រកាន់ ព្រោះគេបាណាយញ ក្នុងភូមិទិដ្ឋិមិនទាន់ឡើយ សូម្បី
 សញ្ញាភិក្ខុក្នុង ដែលកំណត់ក្នុងការណ៍ បានឃើញ បានឮ
 បានប៉ះកាល់ក្នុងលោកនេះរបស់ព្រះវិណាស្រពនោះក៏មិនមានឡើយ

១ ទីបំផុតនេះគឺបរាណ្ឌ មានសង្គ្រោះដឹង ទីបំផុតនេះគឺបរាណ្ឌនិងទាហន ។ គណ្ឌិកថា ។

សុត្តន្តបិដក ចតុត្ថក្កស្ស អដ្ឋកថាស្ស ធម្មំ ជិវសុត្តំ

តំ ប្រាហ្មណំ ធម្មំមនាធិយាធំ
 កេតិកំ លោកេស្មី វិកេប្បយេយ្យ ។
 ឧ កេប្បយេន្តំ ឧ វុរុក្ខោន្តំ
 ធម្មាចំ កេសំ ឧ បដិដ្ឋិតាសេ
 ឧ ប្រាហ្មណោ សីលវត្ថុឧ ខេយ្យោ
 ចារំ កតោ ឧ បរុត្តំ តាធិតំ ។

បរមត្ថកសុត្តំ បញ្ចមំ ។

ធម្មំ ជិវសុត្តំ

(១០០) អប្បំ វត ជីវិតំ វត ឧវិស្សសភាចំ មិយ្យតំ
 សចេចិ(១) អតិច្ច ជីវិតំ អថោ សោ ជេសាចំ មិយ្យតំ ។
 សោចន្តំ ជនា មហាយិកេ ឧ ហំ សន្តំ ធិត្វា បរិគ្គហា
 វិជាកាវសន្តមេវិធំ វត ធិស្វា នាគារមាវសេ ។

• ១. យោ ធម៌ ។ ម. ធម៌ ធម៌ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋកថាស្ស ជិវសុត្តំ ទី ៦

បុគ្គលណា ធម្មវិកលតំទុវិណាសវត្រាហ្មណំនោះ អ្នកបិទប្រកាន់
 ខ្លួនខ្លួនដោយសេចក្តីកំណត់ ដូចម្តេច ក្នុងរណតនេះបាន ។ ព្រះ
 វិណាស្រាតាំងឡាយមិនកំណត់ មិនធ្វើស្ត្រាធិន៍ទំនៀងជាប្រដាន
 ទេ ធម៌ទាំងឡាយគឺទំនៀងមិនបំផ្លាស់ (បញ្ញា) របស់ព្រះវិណាស្រាត
 ទាំងអម្បាលនោះបានឡើយ ព្រះវិណាសវត្រាហ្មណំ មិនប្រព្រឹត្ត
 ទៅតាមសីលធីតវិក (ដទៃ)ទេ បានដល់ត្រើយគឺព្រះនិព្វាន មាន
 សភាពជាតាវបុគ្គល មិនទ្រឡប់មកកាន់ភាព (ថ្មី) ឡើយឡើយ ។

ធម៌ បរមត្ថកសុត្តំ ទី ៥ ។

ជិវសុត្តំ ទី ៦

(១០០) ជីវិតនេះមានប្រមាណតំបន់ សក្តានុវត្តិស្តាប់ថយអំពី
 ១០០ ឆ្នាំ ប្រសិនបើសេចក្តីសក្តានុវត្តិ ១០០ ឆ្នាំ សក្តានុវត្តិស្តាប់
 ដោយផងជាប្រាកដ ។ ធម៌ទាំងឡាយនៃវិសាគ ព្រោះតែកុំផែល
 ប្រកាន់ថា របស់យើង សេចក្តីប្រកាន់ថារបស់ទៀតទាំងអស់មាន
 ឡើយ ជីវិតនេះមានការប្រាកដប្រាកដរបស់វិសាគជាធម្មតា
 អ្នកប្រាជ្ញលុះឃើញដូច្នេះហើយ រមែងមិននៅគ្រប់គ្រងផ្សេងឡើយ ។

មរណេនមិ នំ បរិយ្យាតំ យំ បុរិសោ មមយំនង្គំ^(១)មញ្ញតិ
 ឯតម្បី^(២)វិជិត្វា បណ្ឌិតោ នមមគ្គាយេ នមេជ មាមកោ ។
 សុបិនេន យថាបិ សង្កតំ បដិគុត្វោ បុរិសោ ន បស្សតិ
 ឯវម្បី បិយាយិនីជំនំ បេតំ កាលតតំ នបស្សតិ ។
 ជំដ្ឋាបិ សុតាបិ តេ ជនា យេសំ ជាមមិជំ បវុត្តតិ
 ជាមមេវាសិស្សតិ អក្ខយ្យំ បេតស្ស ជន្តាតា ។
 សោតាបរិទេវមច្ឆរំ ន ជហន្តិ តំគា មមាយិកេ
 តស្មា មុនយោ បរិត្តហំ ហិត្វា អចរិសុ ខេមនស្សោ ។
 បដិណ្ឌចរស្ស ភិក្ខុតោ ភជមាទស្ស ភិក្ខុមាសនំ^(៣)
 សាមត្តិយេហាហុ តស្សតំ យោ អត្តាទំកវិនេ ននប្បបេ ។

១ ឋ. មហាយ្តិ ។ ២ ឋ. ឯវម្បី ។ ៣ ឋ. ភិក្ខុមាសំ ។

បុរសសីទាល់របស់ណា ថា ទេវតារបស់អញ វេទនិលរបស់នោះ
 ដោយមរណៈ ឯអ្នកប្រាជ្ញរាប់គោត្តរាជត្រូវ ប្រាបច្បាស់ខ្លះ
 ខោសខ្លះ ហើយមិនបាត្រាន (ចិត្ត) ទៅ ដើម្បីសេចក្តីប្រកាន់ថា
 របស់យើងឡើយ ។ បុរសអ្នកគ្រាន់ (តំដក) វេទនិមិនឃើញប្រា-
 ម្មណ៍ជាដើមដែលអ្នកដូច្នេះ ដោយយល់ស្អប់ យំនិរណមិញ
 មុត្តល មិនឃើញដូចជាទីស្រឡាញ់ ដែលធ្វើកាលភិយោទៅកាន់
 លោកខាងមុខ គឺយំនិរោវដេ ។ ដូចគ្នានោះដែលគេឃើញ
 ហើយ ឮហើយ គេនែនហៅឈ្មោះ កាលលះលោកខាងទៅ
 ទៅសល់នៃឈ្មោះសម្រាប់ហៅប៉ុណ្ណោះ ។ ពួកសត្វមានសេចក្តី
 លោភ នែនមិនលះបង់ ខ្លះសេចក្តីសាកទ្បើកឡើងនឹងសេចក្តី
 កំណាញ់ ក្នុងវត្ថុដែលជាទីរាប់គោត្តរាជឡើយ ប្រាមហេតុនោះ អ្នក
 ប្រាជ្ញទាំងឡាយដែលឃើញព្រះឱកាសជាទីស្វែងរកហើយ វេទនិលៈ
 បង់សេចក្តីប្រកាន់បាន ។ គិត្តលោក មិនសំដែងខ្លួនក្នុងកល (ថ្មីទៀត)
 អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយហៅអំពើនោះ របស់ភិក្ខុនោះ អ្នកប្រព្រឹត្ត
 ប្រាម អ្នកគប់ប្រសព្វអាសនៈស្ងាត់ ថាជាសកាតសមរម្យហើយ ។

សុត្តន្តបិដក មគ្គសិទ្ធិ អដ្ឋកថាស្ស ចង្អុំ ដំណាច់

សព្វគុដ្ឋនិ អនិស្សតោ ន មិយេ កុត្តតិ ឆោបិ អតាប្បយិ
 តស្មី បរិនេមន្តរំ បណ្ណោ វាវ យថា ន លិម្បតិ ។

ឧទកាតំនុ យថាបិ ឆោកុរេ បនុមេ វាវ យថា ន លិម្បតិ
 ឯវំមុនី ឆោ បលិម្បតិ យនិទំ ទំដ្ឋំ សុតំ មុតេសុ វា ។

ឆោឆោ ន ហិ តេន មញ្ញតិ យនិទំ ទំដ្ឋំ សុតំ មុតេសុ វា
 ឆាញោន វិសុទ្ធិម៉ែត្តតិ ន ហិ សោ រដ្ឋតិ ឆោ វិរដ្ឋតីតិ ។

ឆានុទំ ឆ្មុទំ ។

សុត្តមំ តិស្សមេត្តេយ្យស្មត្តំ

(១០១) មេធានមនុស្សតស្ស (វេទាយស្មា តិស្សមេត្តេយ្យោ)

វិយាតំ ព្រហ្មា មាវស

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋកថា ទី ៤ តិស្សមេត្តេយ្យស្មត្ត ទី ៦

អកប្រាជ្ញមិនបានអាស្រ័យ ក្នុងអាយតនៈពិនិត្យឡើយ មិនធ្វើ
 សត្វនិងសត្វឡើយជាវិស្វទ្យាញ្ញ តាំងមិនធ្វើសត្វនិងសត្វឡើយមិន
 ជាវិស្វទ្យាញ្ញ សេចក្តីរំលឹកឡើយនឹងសេចក្តីកំណាញ់ មិនជាប់
 ក្នុងសន្តាន របស់ព្រះវិណាស្រពនោះ ដូចទឹកមិនប្រឡាក់លើ
 ស្លឹកឈូកដូច្នោះដែរ ។ ដំណក់ទឹកមិនដក់នៅលើស្លឹកឈូក ដូច
 ម្តេចក្តី ទឹកមិនទទឹកខាត់ឈូកដូចម្តេចក្តី អកប្រាជ្ញមិនជាប់នៅក្នុង
 ការម្នាស់និមួយ សូម្បីការម្នាស់បានឃើញ បានប៉ះពាល់ ក៏ដូច្នោះ
 ដែរ ។ មួយទៀត ព្រះអរហន្តមិនសំខាន់ក្នុងការម្នាស់និមួយ សូម្បី
 ការម្នាស់ដែលឃើញ ដែលឮ ដែលប៉ះពាល់ ដោយវត្ថុនោះឡើយ
 តាំងមិនប្រាថ្នាការស្តារដោយវត្ថុដទៃទេ ព្រោះព្រះអរហន្តនោះមិន
 ព្រេកព្រហ្មល មិនប្រាសអម្រេក (ដូចកល្យាណបុគ្គលនឹងសត្វៈ) ។

ឆប់ ឆានុត្រ ទី ៦ ។

តិស្សមេត្តេយ្យស្មត្ត ទី ៧

(១០១) ព្រះតិស្សមេត្តេយ្យ ជំនាន់កាយ (អារាធខាតា)
 បង់ព្រះព្រះអង្គ និរុត្ត សូមព្រះអង្គ សំដែងសេចក្តីចង្អៀត
 ចង្អុល របស់បុគ្គល អ្នកប្រកបមេត្តនិមួយ ។ យើងខ្ញុំ

សុត្វា ឆ សាសនំ វិហោសេ ភិក្ខុស្សាមសេ ។
 មេដុទ្ធមទុយេត្តស្ស (មេត្តេយ្យានិ កកវា)
 បុស្សតេ វាចំ សាសនំ
 មិន្នា ច បដិបដ្ឋតិ ឯតំ តស្មី អនាវរំ ។
 ឯកោ បុត្វេ ចរិត្វា មេដុនំ យោ និសេវតិ
 យានំ ភត្តិវំ តំ លោកេ ហិទ្ធមាហុ បុដ្ឋដ្ឋនំ ។
 យសោ តិក្ខុ ច យា បុត្វេ ហាយតេ វាចំ តស្ស សា
 ឯតម្បិ ធិស្វា សិក្ខេថ មេដុនំ វិជ្ជាហានេ ។
 សត្តប្បេហិ បរេតោ សោ កមលោ វិយ ឈាយតិ
 សុត្វា បរេសំ ធិក្ខេសំ បុត្តំ ហោតិ តថាវិជោ ។
 អថ សត្វានំ កុប្បតេ បរាទេហិ ចោទិកោ
 ឯស ខុស្ស មហាកេយោ មោសវជ្ជំ បតាហានំ ។

ពុទ្ធសាសនាប្រាជ្ញាប្រាសាទ ធីតសិក្ខាខុទ្ទកនិកាយ ។
 (ព្រះខាងព្រះភាគ គ្រាន់ថា ម្ចាស់មាត្រយ្យ) បុគ្គល
 អ្នកប្រកបរបរមុនក្រោយ ។ វេយ្យាករណ៍ប្រាជ្ញាប្រាសាទ ប្រតិបត្តិខុស
 ផង ការប្រតិបត្តិខុសនេះ ជាអំពើមិនប្រសើរចំពោះបុគ្គលនោះទេ ។
 បុគ្គលណាប្រតិបត្តិម្នាក់ឯង គឺប្រតិបត្តិបុគ្គលកាលក៏មុន (លុះ
 ភាគក្រោយ) ត្រូវបំបែកមេដុននម្បិញ អ្នកប្រាជ្ញហៅបុគ្គលនោះ
 ថាជាបុគ្គល អ្នកថាភាគយកក្នុងលោក ដូចជាយានស្រីនេះ
 ដូច្នោះឯង យសនិវិសេសស្រីណាម្នាក់កាលក៏មុន យសនិវិ
 សេសស្រីនោះ របស់បុគ្គលនោះវេយ្យាករណ៍សូម្បី បុគ្គល
 ឃើញការចំរើននិងការសាបសូន្យយសសរសើរនោះហើយ គេប្រើ
 សិក្ខាប្រតិបត្តិលះបង់ ខ្ពស់មុនធម្មចេញ ។ បុគ្គលនោះប្រើប្រាស់ប្រា
 ជ្ញាប្រាសាទស្រីឯង វេយ្យាករណ៍នៅ ដូចបុគ្គលក្រោ
 បុគ្គលបែបនោះ ពុទ្ធភាសនាដឹងហើយ វេយ្យាករណ៍ខុស ។
 បុគ្គលនោះប្រើប្រាស់អ្នកដទៃជាសំរើងហើយ វេយ្យាករណ៍
 ប្រើប្រាស់ស្រ្តីមុនសាសនា សេចក្តីសំប្រាប់នោះឯង របស់
 បុគ្គលនោះ វេយ្យាករណ៍នេះកាន់មុនសាសនា ។

បណ្ឌិតោតិ សមញ្ញោតោ ឯកាចារ្យំ អនិច្ចតោ
 អជាបិ មេដុនេ យុត្តោ មនោវា បរិកិស្សតិ ។
 ឯកមាធិនំ ញត្វា មុនំ បុត្វាបរេ វេ
 ឯកាចារ្យំ នន្ទ្រំ កាយិក ធនំ សេវេថ មេដុនំ ។
 វិវេកាញោ សិក្ខោជ ឯកនិយាមមុត្តមំ
 ភេន សេដ្ឋោ ន មញ្ញោជ ស វេ ចិត្តានុសន្តិកោ ។
 វិត្តស្ស មុនំនោ ចរោតោ កាមេសុ អនបេក្កំនោ
 ឱយតិណ្ណស្ស បិមាយន្តំ កាមេសុ តតិកា(១)បជាតំ ។

និស្សមេន្ទេយ្យសុត្តំ សន្ធិមំ ។

អដ្ឋមំ បស្សសុត្តំ

(១០២) ឥនេវ សុត្តិំ ឥតិ កាយន្តំ

នាញោសុ នម្មេសុ វិសុត្តិមាហា
 យំ ចិស្សិតា តតុ សុកំ វេនាបា

បុគ្គលដែលគេដឹងសុះសាយថាជាបណ្ឌិត តាំងឡើងការប្រព្រឹត្តិម្នាក់
 ឯង លុះកាលខាងក្រោយមក បែរទៅជាប្រសាស ក្នុងខេត្តនោះឬក្នុង
 បណ្ឌិតនោះ ខឹងសៅហ្មងដូចជាកាលវិវេក ។ អ្នកប្រាជ្ញបុរាណ
 ភោសន៍ហើយ គួរធ្វើនូវការប្រព្រឹត្តិម្នាក់ឯងឲ្យមាំ ក្នុងសាសនា
 នេះ តាំងមុនទាំងក្រោយ កុំឱ្យប្រសព្វនូវមេបុរាណ ។ បុគ្គល
 ឧប្បសិក្ខន្ធនូវវិវេកនៃមុន្និ ប្រាជ្ញវិវេកនេះ ប្រសើរផុតរបស់ព្រះ
 អរិយៈទាំងឡាយ ប៉ុន្តែបុគ្គលមិនឧប្បសិកាល ជាតាតាអញប្រសើរ
 ដោយវិវេកនោះទេ បុគ្គលនោះឯង ឈ្មោះថា ប្រតិស្ឋាននៅក្នុង
 ទីដ៏ត្រូវគ្រាន់គ្រាន់ ។ ពួកសត្វអ្នកជាប់នៅក្នុងកាមទាំងឡាយ
 នៃនិស្សទ្ធាញ្ញអ្នកប្រាជ្ញដែលមានសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ មិនអាឡោះ
 កាលយកក្នុងកាមទាំងឡាយ ក្នុងនូវអនុជំនាន់ ។

ចម្លើយនេះឲ្យស្សត្ថ ទី ៨ ។

បស្សស្សត្ថ ទី ៨

(១០២) ពួកសមណប្រាហ្មណ៍ជាតិក្នុងសាលានេះ នៃនិពោល
 សមស្រីថា បរិសុទ្ធ (សំដៅដល់បេសុទ្ធ) នៃនិពោលថាបរិសុទ្ធ
 ចំពោះលទ្ធផល (ប្រតិវិធីត្រូវបេសុទ្ធ) សមណប្រាហ្មណ៍
 ជាច្រើនសាស្ត្រយុទ្ធនិពោល នៃនិសមស្រីថា ល្អក្នុងលទ្ធិនោះ

បច្ចេកសច្ចេសុ បុដ្ឋ ចិវិដ្ឋា ។
 ភេ វាធិកាមា បរិសំ វិគយ្ហ
 ពាលំ ធម្មានិ មិដ្ឋ អញ្ញបញ្ញំ
 វធិន្តិ(១) ភេ អញ្ញសំតា កាដោន្តិ
 បសំសកាមា កុសលា វធានា ។
 យុត្តោ កាដាយំ បរិសាយ មជ្ឈេ
 បសំសមិដ្ឋំ វិចិយាតិ ហោតិ
 អនាហតស្មី បន មន្ត្រី ហោតិ
 ចិញ្ចាយ សោ កុប្បតិ រទ្ធមេសី ។
 យមស្ស វាទំ បរិហិទមាហុ
 អនាហតំ បញ្ញវិមិសកា សេ
 បរិទេវតិ សោចតិ ហិទវាធា
 ឧបច្ឆតា មន្ត្រី អនុគុយាតិ ។
 ឯភេ វិវាទា សមណោសុ ជាតា
 ឯភេសុ ឧត្តាតិ ចិក្ខាន្ត(២) ហោតិ

១. វិទន្តិ ។ ២. ឧត្តាតិ វិយាតិ ។

តាំងនៅ ក្នុងបច្ចេកសច្ចៈ (សេចក្តីវិភាគយវ្យាក) ។ សមណ-
 ក្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ប្រាថ្នាខ្ញុំវិវាទៈ ចូលទៅកាន់ចរិសឲ្យហើយ
 តាំង២ នាក់ ឃើញគ្នាទាំងនាងជាពាលតាំងអស់ សមណក្រាហ្មណ៍
 តាំងនោះកាស្រ័យដ៏ធ្ងន់ៗ ក៏ពោលដោះ ប្រាថ្នាខ្ញុំកាសេសេសើរ
 ក៏សំគាល់ថា ឃើញវិវាទក៏ដោះ ។ បុគ្គលអ្នកខ្វល់ខ្វាយក្នុងការ
 និយាយដដែល ប្រាថ្នាខ្ញុំកាសេសេសើរក្នុងកាលបរិសឲ្យ មែន
 ទៀតៗ ដឹងជាបុគ្គល(អៀន)សក្តិក៏ដោះ (បេស្មៗ) ដែលគេដាក់
 ពោល បុគ្គលស្វែងរកពោលនោះ មែនដឹង ព្រោះភាគរូបន្តា ។
 អ្នកគិតពោលនូវបញ្ញាវិនិច្ឆ័យ ពោលនូវវិវាទៈបេស្មៗនោះ
 ថាជាវិវាទៈពោលពោល ថាគេដាក់ពោលហើយ បុគ្គលអ្នកខាងដោះ
 ពោលពោល តែងឲ្យក្រៃលែង ហោត ថ្វីជា អ្នកនោះក្នុងកាល
 អញ (ដោយវិវាទៈ) ។ វិវាទតាំងនោះ កើតឡើងក្នុងសមណៈ
 សភាពាស្រុកអំពីការកាត់អង្គចំណែក មែនដឹងក៏ដោះឲ្យដឹងព្រោះវិវាទៈតាំងនោះ

សុន្តរិយាធម៌ ចន្ទគុណ្ឌ ឧត្តរាស្រ្ត ឧត្តម បសុរស្ម័ន្ត
 ឯកម្យំ ធិស្វា វិរមេ ករោដ្ឋិ
 ឆ មាតាធិតត្ថំ បសំសលាភា ។
 បសំសំកោ វា បឆ ឥត្ថ ហោតិ
 អក្ខរាយ វាទំ បរិសាយ មជ្ឈេ
 សោ ហស្សតិ ឧត្តមតត្ថ(១) តេឆ
 បប្បយ្យ តំ អត្ថ(២) យថា មាថា អហ ។
 យា ឧត្តតិ សាស្ស វិយាតក្ខម
 មាថាតត្ថាទំ វេតេ ចនេសោ
 ឯកម្យំ ធិស្វា វិរមេ ករោដ្ឋិ
 ឆ តេឆ(៣) សុត្ថំ តុសលា វេត្ថំ ។
 សុរោ យថា វាទឧត្ថាយ(៤) បុដ្ឋា
 អភិក្កដ្ឋមេតិ បដិសូរមិច្ឆំ
 យេនេវ សោ តេឆ បលេហំ សុរ
 បុរោវ ឆត្ថិ យទំទំ យុថាយ ។

១ ម. - សោ ហំសនិ ឧត្តមតិ ច ។ ២ ម. ចន្ទគុណ្ឌ ឧត្តម ។ ៣ បប្បយ្យ ឧត្តម ។
 ៤ ឧ. ឯកម្យំ ធិស្វា វិរមេ យេន ឆ ហិ តេឆ ។ ម. ឯតិវិ ធិស្វា វិយ តេ ករោដ្ឋិ ឆ តេឆ ។
 ៥ ឧ. ម. វាទឧត្ថាយ ។

សុន្តរិយាធម៌ ឧត្តរាស្រ្ត ទំ ៨ បសុរស្ម័ន្ត ទំ ៨

អ្នកប្រាជ្ញឃើញរោសន្តរោហ័យ គប្បីចៀសវាងការដោះដូរ
 ប្រយោជន៍ដទៃ ក៏ដីការសរសើរនឹងលាភមិនបានឡើយ ។ មួយ
 ទៀត បុគ្គលដែលគេសរសើរក្នុងរឿងនោះហើយ ក៏ពាលនូវកុះ
 (បេសខ្លួន) ក្នុងកល្យាណបរិសទ្ធិ បុគ្គលនោះក៏ពេញផង ឡើង
 ដោយផង ព្រោះសំរេចប្រយោជន៍គឺជ័យជំនះដូចចិត្ត ។ ការឡើងដោយ
 ជាហេតុនៃសេចក្តីចង្អៀតចង្អល់បេសបុគ្គល បុគ្គលនោះក៏ពេញពាលនូវ
 មាននឹងកិត្តិយស បុគ្គលឃើញរោសន្តរោហ័យ គប្បីចៀសវាងការ
 ដោះដូរ អ្នកល្ងាសវៃតាំងឡាយ មិនពាលសរសើរថាបរិសុទ្ធជាង
 ដោះដូរនោះឡើយ ។ ប្រៀបដូចបុគ្គលអ្នកអង្គុយដែលស្លេចចិត្តម
 ហើយដោយពង្រីក កាលប្រាជ្ញាសម្រាមទៅកេបុគ្គលអ្នកអង្គុយ
 គប អ្នកអង្គុយគបនោះមានក្នុងចំណោម អ្នកអង្គុយ អ្នកចូរទៅ
 ក្នុងទីនោះចុះ កាលសប្បីមានដោយចម្បងមិនមានភាន់ពីមុនមក ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិបាតោ

យេ ធិដ្ឋិមុត្តយ្យេ^(១) វិវាទយន្តិ
 ឥតមេវ សទ្ធាន្តិ ច វាទយន្តិ
 តេ ភ្នំ វាទស្ស ឈ ហំ តេ ឆ អត្ថិ
 វាទន្តិ ជាតេ បដិសេធិតាត្វា ។
 វិសេធិតាត្វា បឈ យេ ចរន្តិ
 ធិដ្ឋិហំ ធិដ្ឋិ អវិជ្ជាមាតា
 តេសុ ភ្នំ កី លកេថា បស្ស^(២)
 យេសី ឆ ឆត្ថិ បរមុត្តហីតិ ។
 អធិ ភ្នំ បរិតក្កមាគមា
 មឈសា ធិដ្ឋិកតាធិ ធិន្តយន្តោ
 ជាឈឆ យុតំ សមាគមា
 ឆ ហំ ភ្នំ សត្វសំ^(៣) សម្បយាគវេតិ ។

ចល្យសុត្តំ អន្តិមំ ។

និមិ មាគន្ធិយស្សត្ថំ

(១១៣) ធិស្វាឆ ឆត្តំ អះតេត្វា វាតំ

នាហោសំ ឆត្តោ អធិ បេដុនសី

១ ឆ. យេ ទិដ្ឋិឆត្វា ។ ២ ឆ. លាភនិ ចល្យ ។ ៣ ឆ. ឆត្ថសី ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាតោ

ជនទាំងឡាយដែលប្រកាន់ចំដួ ហើយពោលផែនផង ពោលថា
 នេះឯងជាបេសកិកជន អ្នកចូរផែនទីនឹងជនទាំងនោះចុះ ជនអ្នក
 ធ្វើចំហស់ ក្នុងកំឡុងដែលកើតហើយ ក្នុងទីនេះ មិនមានផល
 អ្នកទេ ។ បុគ្គលទាំងឡាយណា ធ្វើសេនាបេសកិកលេសឱ្យ
 វិនាស មិនប៉ាន់ថ្នាក់នឹងចំដួដោយចំដួទាំងឡាយឡើយ ការប្រកាន់
 ចំដួដ៏ក្រៃលែងមិនមានក្នុងបុគ្គលណា ក្នុងលោកនេះ ម្ចាស់បស្ចុះ
 អ្នកប្បិប្បាទនូវការគបដូចម្តេច ក្នុងបុគ្គលទាំងនោះ ។ មួយទៀត
 អ្នកកាលព្រះវះ គិតនូវចំដួទាំងឡាយ ដោយចិត្ត ហើយមក
 ប្រណាំងប្រជែង (នឹងព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ) ដែលមានកិលេស
 លាងហើយ អ្នកមិនរោចនឹងផែនបានឡើយ ។

ចប់ ចល្យសូត្រទី ៨ ។

មាគន្ធិយស្សត្រ ទី ៩

(១០៣) (ព្រះសម្ពុទ្ធច្រង់ព្រាស់នឹងមាគន្ធិយត្រាហ្មណ៍ថា) អើកំ
 សេចក្តីប្រាថ្នាក្នុងមេចុនមិនមាន (ដល់តថាគត) ព្រោះយើងបាន
 គណ្តា នាងអរតីនឹងនាងកា (ដែលជាជីកាខែមា) ។ សោះទៅហើយ

សុត្តន្តបិដក ចុត្តរនិកាយ អដ្ឋកថាស្កន្ធិ ទី ៨

តាមេវំធំ មុត្តកាសិយ បុណ្ណំ

ចានាចិ ធំ សម្មុស្សំតុំ ឈ ឥន្ទ្រ ។

ឯតាចិសញ្ចេ រតនំ ឈ ឥន្ទ្រសំ

ចាវ ឈរុទ្ធិហិ តហ្វហិ បត្តិកំ

ឯដ្ឋិកតំ សីលវតំ ទុ(១) ជីវតំ

កវុបបត្តិញ វនេសិ តតិធិសំ ។

ឥន្ទំ វតាមិទិ ឈ តស្ស ហោតិ (មាកន្ទិយាតិ កករា)

ធម្មេសុ ធិន្ទេយ្យ សមុត្តហីតំ

បស្សញ្ច ធិដ្ឋិសុ អនុត្តហាយ

អដ្ឋកថាស្កន្ធិ បដិច្ចំ អនុសំ(២) ។

វិធិន្ទយា យាចំ បកប្បិកាចំ (ឥតំ មាកន្ទិយោ)

តេ (៣) វេ មុនី ត្រសំ អនុត្តហាយ

១ ឧ. ម. សីលតោ ។ ២ ម. បរិវេសន្តរំ ។ ៣. ទេវេ ។

សុត្តន្តបិដក ចុត្តរនិកាយ អដ្ឋកថាស្កន្ធិ ទី ៨

ធ្វើម្តងទៀត គឺជាគតិវិធីនេះសម្រាប់ប្រើប្រាស់ ក្នុងមេត្តា ព្រោះ
យើងប្រើប្រាស់វិធីនេះ ដែលគោរពព្រះ ដោយមូលនិធិកសិការ
គឺជាគតិ មិនគួរត្រូវការដើម្បីដឹងពីការប្រើប្រាស់នោះ សូម្បីតែ
ដោយជើងឡើយ ។

(មាកន្ទិយព្រាហ្មណ៍ទូលកបថា) ព្រះអង្គមិនត្រូវការតាមរចនា
បែបនេះ ដែលពួកគេត្រូវដឹងនោះ ព្រះអង្គប្រាថ្នាទេ តើព្រះ
អង្គនឹងពោលនូវចំណុចនេះ សីលផង វិន័យផង ជីវិតផង ការកើតរឿង
ក្នុងគតិ (បេសព្រះអង្គ) ផង ជាដូចម្តេច ។

(ព្រះមានព្រះភាគច្រើនត្រាស់ថា ម្ចាស់មាកន្ទិយៈ) គឺជាគតិ
មិនប្រកាន់ថា គឺជាគតិច្ច័យក្នុងចំណោមគតិ គឺចំណុច៦៦ ហើយ
នឹងសំដែងនូវពាក្យនេះដូច្នេះទេ ព្រោះគតិគោរពព្រះ (វេស)
ក្នុងចំណោមគតិ មិនប្រកាន់មាំ (នូវចំណែកមួយ) ផង
កំចាត់ណា (នូវសច្ចៈតាំងឡើយ) ផង ក៏បានឃើញនូវសេចក្តី
ស្របក្នុងសន្តាន តើព្រះអង្គ ។

(មាកន្ទិយព្រាហ្មណ៍ ទូលកបថា) បត់ព្រះ
មុនី ចំណុចតាំងឡើយណា ដែលសព្វបុគ្គលនឹងច្នៃ កំណត់ទុក
ហើយ ព្រះអង្គមិនប្រកាន់មាំ នូវចំណុចនោះ សំដែង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

អជ្ឈត្តសន្តិកំ យមេតមត្ថំ
កុដំ ទុ ជីហោ បវេនិកន្តំ ។

ន ជិដ្ឋិយា ន សុតិយា ន ញាណា ន (មាគង្គិយានិ កកក)

សីលព្វតេនាបិ ន សុដ្ឋិមាហ

អនិដ្ឋិយា អស្សុតិយា អញ្ញាណា

អសីលតា អព្វតា នោបិ តេន

ឯតេ ច និសដ្ឋិ អនុគ្គហាយ

សន្តោ អនិស្សាយ កវំ ន ជេវ្យ ។

នោចកំអនិដ្ឋិយា ន សុតិយា ន ញាណា ន (ឥតិមាគង្គិយោ)

សីលព្វតេនាបិ ន សុដ្ឋិមាហ (១)

អនិដ្ឋិយា អស្សុតិយា អញ្ញាណា

អសីលតា អព្វតា នោបិ តេន

១ ១. សីលព្វតេនាបិ វិសុដ្ឋិមាហ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

នូវបរមនុគមណា មាខាសេចក្តីស្ងប់ ក្នុងសន្តានដូច្នេះ បរមនុគម
នោះ តើអ្នកប្រាជ្ញចាំនិព្វាយ សំដែងដោយប្រការដូចម្តេច ។

(ព្រះមានព្រះភាគច្រើនត្រាស់តបថា ឆ្ងល់មានន័យៈ) អ្នកប្រាជ្ញ
មិនពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិព្រោះការយល់ឃើញ ព្រោះការ
ស្តាប់ឮ ព្រោះការដឹងច្បាស់ ព្រោះសីលនឹងរីកទេ ចាំនិមន
ពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះមិនមានការយល់ឃើញ ព្រោះមិន
មានការស្តាប់ឮ ព្រោះមិនមានការដឹងច្បាស់ ព្រោះមិនមានសីល
ព្រោះមិនមានតែចំណេះដឹងនោះទេ ចំណែកមុនលាងសម្បុរស ដែលនេះ
នូវធម៌មានខ្លះដូចជាដើមខ្ទុះ ហើយមិនប្រកាន់ មិនកាស្រ័យ (នូវធម៌
ណាមួយ) រមែងមិនប្រាជ្ញាទៅកើតក្នុងគតាទៀតឡើយ ។

(មានន័យព្រះហស្ត ក្រាបទូលថា) បើអ្នកប្រាជ្ញមិនពោលថា
សេចក្តីបរិសុទ្ធិព្រោះការយល់ឃើញ ព្រោះការស្តាប់ឮ ព្រោះការដឹង
ច្បាស់ព្រោះសីលនឹងរីកទេ ចាំនិមនពោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះ
មិនមានការយល់ឃើញ ព្រោះមិនមានការស្តាប់ឮ ព្រោះមិនមាន
ការដឹងច្បាស់ ព្រោះមិនមានសីល ព្រោះមិនមានតែចំណេះដឹងនោះទេ

សុត្តន្តបិដក មគ្គិម្ពន្ធសូត វិចិត្របិដក

មញ្ញាមហា(១) មោឃុបាសេវ ធម្មំ

និដ្ឋិយា ច ឯកេ បទ្ទន្តិ សុត្តិ ។

និដ្ឋិញ្ច និស្សាយ អនុបុទ្ធមាណា(២) (មាគ្គិយាតិ គគក)

សមុត្តហិកេសុ សមាហមាតា

វេតោ ច ធានុត្ថំ អណ្តម្បិ សញ្ញំ

កស្មា ភុរិ មោឃុបាតោ ធម្មាសំ

សមោ វិសេសី ទុទ ក និហិទោ

យោ មញ្ញាតិ សោ វិទេជេ កេច

ភិសុ វិទាសុ អវិកម្យមាណោ

សមោ វិសេសីតំ ច កស្មា ហោតំ។

សទ្ធន្តិ សោ ព្រាហ្មណោ កី វាធម្យ

១. មញ្ញមហា ។ ២. ម. អនុមាណោ ។

ប្រែសម្រួលសំគាល់នូវធម៌ តាមភូមិវិទ្យាវិទ្យាស្ថាន មានសមណ-
ប្រាជ្ញាណ៍ត្រូវ ដឹងនូវសេចក្តីបរិសុទ្ធ ព្រោះការយល់ឃើញផ្សេងៗ

(ព្រះមានប្រាសាទច្រើនគ្រាន់ថា ខ្មាលមានន័យៈ) អ្នកកាស្រីយ
នូវទំនៀងជាងដំណើរសួរ (គឺជាគត) អ្នកដល់នូវសក្តិកាន់ច្រវ័ង្សក្នុង
ទំនៀងទ្រាយដែលអ្នកប្រកាន់ចាំហើយ ហើយមិនបានឃើញនូវ
សេចក្តីសំគាល់សូម្បីចង្អុលចង្អុល ក៏ពិតម្តងទៀតដែលគេសំគាល់ផង
នេះឡើយ ព្រោះហេតុនោះ អ្នកច្រើនយល់ឃើញនូវធម៌នេះថាជាធម៌
តាមភូមិវិទ្យាវិទ្យាស្ថាន បុគ្គលណាសំគាល់ខ្លួនថាជាបុគ្គលស្មើនឹង
គេជាបុគ្គលវិសេសជាងគេ ឬជាបុគ្គលថាគ្រាន់ជាងគេ បុគ្គលនោះ
នឹងនិយាយទំនៀងចាស់ដោយសេចក្តីសំគាល់នោះ (បើបុគ្គលណា)
មិនញាប់ញ័រក្នុងមានៈព្យាទេ សេចក្តីសំគាល់ខ្លួនថា អញជាបុគ្គល
ស្មើនឹងគេ អញជាបុគ្គលវិសេសជាងគេ (ឬថាអញជាបុគ្គល
ថាគ្រាន់ជាងគេ) មិនមានផលបុគ្គលនោះឡើយ ។ បុគ្គល
ដែលមានបាបកម្មមានៈនឹងទិដ្ឋ លះបង់ហើយនោះ នឹងនិយាយថា
សេចក្តីយល់នោះឯង ជាសេចក្តីយល់ក្រៅពីគេ ដូចម្តេចក៏គេ

មុសាតំ វា សោ វិវេទនំ គោន
 យស្មី សមំ វិសមំ វាមំ នត្ថិ
 ស កោន វាជំ បដិសំយុជេយ្យ^(១) ។
 ឱកាម្យហាយ អនំកោតសាវី
 កាមេ អកុត្តំ មុនំ សទុវាជំ
 កាមេហំ វិភោ អបុប្ផករោ
 កមំ ន វិក្កយេ ជនេន កយំវា ។
 យេហំ វិភោ វិចយេយ្យ លោកេ
 ន តាជំ ឧក្កយេ វជេយ្យ^(២) ធាតោ
 ឯលម្ពុជំ^(៣) កល្យាណាវាជំ យថា
 ឯលេន បង្កើន ច ទូបលំត្ថិ
 ឯវំ មុនំ សទ្ធិវាជា^(៤) អតំធ្វេរ
 កោមេ ច លោកេ ច អនុបលំត្ថោ ។

១ ប. បដិសំយុជេយ្យ ។ ២ ប. ជេយ្យ ។ ៣ ប. ជនេន ។ ៤ ឧ. ប. សុត្តនិបាត ។

បុគ្គលនោះ មិនខំយាយទង់វាស់ថា (ពាក្យខ្ញុំពិត ពាក្យអ្នកឯង)
 មិនពិតឬទេ ជាមួយនឹងបុគ្គលណាបាន មួយទៀត សេចក្តីសំគាល់
 ថា ស្មើឬមិនស្មើមិនមានក្នុងបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ មិនជ្រាប
 ក៏ទះជាមួយអ្នកណាបាន ។ អ្នកប្រាជ្ញបានលះខ្លះៗ (១)
 ហើយ ជាអ្នកមិនរកនៅក្នុងអ្នកណាជាគ្រឿងកំណត់ មិនធ្វើសេចក្តី
 ស្មើខ្លួនល (នឹងគ្រហស្ថ) ក្នុងស្រុក ជាអ្នករៀបចំកាមចាំង
 ឡាយ មិនធ្វើអត្តភាពឱ្យកើតនៅទៀត អ្នកប្រាជ្ញនោះ មិនឧប្ប
 ធ្វើពាក្យគោលដ៏វាស់នឹងផន (ណា) ឡើយ ។ បុគ្គលប្រះសិរ ជា
 អ្នកស្ងប់ស្ងាត់ ចាកបាបធម៌ (មានកាយលំទុសជាដើម) ណា
 ហើយគ្រាប់ទៅ ក្នុងលោក មិនឧប្បលើកឡើងខ្លះបាបធម៌ពិត
 នោះបកប្រែយ៉ាងនិយាយដដែលៗ ប៉ុន្តែ ដុះនៅក្នុងទឹក មិន
 ប្រឡាក់ដោយទឹកផង ដោយភក់ផង យ៉ាងណាមិញ អ្នកប្រាជ្ញ
 ជាអ្នកគោលខ្លះសេចក្តីស្ងប់ មានសន្តានមិនដាច់ពីអារក្ស វេទនាជា
 អ្នកមិនផក់ដាច់ទៅ ក្នុងកាមផង ក្នុងលោកផង យ៉ាងនោះឯង ។

១ ។ បុគ្គលនោះ សំយោងក្នុងខ្លួនជាដើម ដែលទាក់ទងសម្រាប់វិញ្ញាណប្រាកដ ។
 អត្ថន័យ -

សុត្តន្តបិដក ចតុត្ថយ អដ្ឋវគ្គស្ស ទសវំ បុរោហិតសុត្តំ

ន វេទក្ខ ជិដ្ឋយា ន មុតិយា
 ស មាធមតិ ន ហិ តម្មយោ សោ
 ន កេម្ពតា ចោមិ សុតេន ឈយេន
 អន្ធមជីតោ ស ជិវេសនេសុ ។
 សញ្ញាវិមុត្តស្ស ន សន្តំ កុត្តា
 បញ្ញាវិមុត្តស្ស ន សន្តំ មោហា
 សញ្ញត្វា ជិដ្ឋិត្វា យេ អត្តហេសុំ
 តេ យដ្ឋមាធា(១) វិចារន្តំ លោកេតិ ។

មាតិកាសុត្តំ ខវិ ។

ទសមី បុរោហិតសុត្តំ

(១០២) កថំនស្សី កថំសីលោ ទមសន្តោតិ វុច្ចតិ
 តម្មេ កោតម បត្រហិ បុជិតោ ទុត្តមិ នវំ ។

១ ១ យជិយត្ថ ។ ២ យាមតា ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋវគ្គ ទី ៨ បុរោហិតសុត្ត ទី១០

បុគ្គលអ្នកដល់ ខ្មែរវ័ង គឺមគ្គ ២ តែងមិនប្រព្រឹត្តទៅតាមចំដួរទេ
 បុគ្គលនោះ មិនគ្រឿងបំបែកកាន់មានៈ ដោយការបែកពាល់ទេ បុគ្គល
 នោះ មិនប្រព្រឹត្តទៅតាមអំណាចនៃកណ្តាចំដួរនោះទេ បុគ្គលនោះ
 មិននាំយកអាការៈ ដឹកនាំដោយកម្ម ឬដោយការម្នាក់ដែលពូជាន
 រឿយ បុគ្គលនោះមិនចូលទៅដាក់ស្រយកក្នុងនិវេសនៈគឺកណ្តាខ្លី
 ចំដួរទេ ។ កិលេសៈត្រឡប់មកវិញវិញ តែងមិនមានដល់បុគ្គល
 អ្នកប្រាសចាកកាមសញ្ញា (ជាដើម) មោហៈ (សេចក្តីកាន់ច្រឡំ)
 តែងមិនមានដល់បុគ្គលអ្នកផុតស្រឡះ (ចាកកិលេសចាំនិក្ខន្ធ) ព្រោះ
 ថែស្វនាបញ្ញា បុគ្គលចាំនិក្ខយណា ប្រកាន់មាំមួនកាមសញ្ញា
 ជាដើមក្តី ប្រកាន់មាំមួនចំដួលក្តី បុគ្គលពួកនោះ រមែងព្យាយាម
 ប្រព្រឹត្តទៅតាមនិក្ខណ៍ ឬចម្លងនិក្ខណ៍ ទូទាំងនិក្ខណ៍លោក ។

ចំ មាតិកាសុត្ត ទី ៨ ។

បុរោហិតសុត្ត ទី ១០

(១០២) (ព្រះករុណាម៉ែត ត្រាស់សួរព្រាហ្មណ៍) បុគ្គលអ្នកមាន
 ទស្សនៈដូចម្តេច មានសីលដូចម្តេច ដែលព្រះអង្គត្រាស់ហៅថា
 អ្នកស្ងប់ស្ងៀម មកត្រូវព្រះភាគម ព្រះអង្គ ដែលខ្ញុំសួរហើយ
 សូមប្រាប់ខ្ញុំឲ្យដឹងនោះ ។

វិភត្តន្តោ បុរា ភេតា (ឥតិ ភគវ) បុព្វមន្តបដិសន្ធិតោ
 វេមជ្ឈេ ទុបសន្តេយ្យេ(១) ភស្ស ទន្តំ បុរេត្ថតំ ។
 អកោធនោ អសន្តាសី អវិគត្តំ អត្យត្តិក្កោ
 មន្តាភាណី(២) អនុទូតោ ស វេ វា បាយតោ មុចិ ។
 ធិរាសត្តំ អនាគតេ អតីតំ បាទុសោចតំ
 វិដេកធសន្ធិ ជស្សេសុ ធិដ្ឋីសុ ច ធិ ធិយ្យតិ
 មជ្ជិលំបោ អត្យហតោ អបិហាលុ អមជ្ជី
 អប្បតត្តោ អជេតុន្តោ មេសុណោយ្យ ច បោ យុតោ
 សាតិយេសុ អនស្សវី អតិមាទេ ច បោ យុតោ
 សន្តោ ច មជ្ជិកាលាវា ធិ សន្តោ ធិ វិជ្ជតិ
 លាភកម្មោ ធិ សិក្ខតិ អលាភេ ច ធិ ត្យប្បតិ(៣)
 អវុទ្ធា ច ធិ ធិតោយ វេសេសុ បាទុតិជ្ជតិ

១ ខ. ទុបសំរេយ្យោ ។ ២ ខ. មន្តាណី ។ ៣ ខ. ធិលាភេ ច ធិ ត្យប្បតិ ។
 ម. ធិលាភេ ធិ ត្យប្បតិ ។

(ព្រះមានព្រះភាគគ្រាស់ថា) មុនមិនបែកផ្ទាយពន្យាយទៅ
 បុគ្គលណា ប្រាសចាកគណ្តា មិនអាស្រ័យទៅកាលទានដើមនឹង
 រំលង គឺកាលជាអតីតនឹងអនាគត ជាបុគ្គលដែលអ្នកប្រាជ្ញមិន
 ឃើញរោលថាជាអ្នកក្រៃអាក្រក់ ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ការធ្វើទៅកណ្តា និងចំដូច្នេះ
 ជាប្រធាននៃបុគ្គលនោះមិនមានឃើញ ។ បុគ្គលនោះឯង មិនគ្រោធ
 មិនគក់ស្អុត មិនរោលក្អួត មិនពើស ជាអ្នករោលដោយបញ្ញា
 មិនឈឺឆាញ សង្រួមដោយវិចិត្រ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ។ បុគ្គលមិនមាន
 គណ្តាក្នុងការប្តូរជាអនាគត មិនរោលកស្តាយ ខ្លាចការប្តូរអតីត
 ជាធម្មតាឃើញសេចក្តីស្ងប់ស្ងាត់ ក្នុងជស្សៈចំណីឡាយ មិនបង្ហួច
 ចិត្តទៅក្នុងមុខចំដូចំណីឡាយ ជាអ្នកពូនសម្ល មិនបំភាន់គេ មិនមាន
 សេចក្តីប្រាថ្នាជាប្រគ្រឹះ មិនមានសេចក្តីកំណាញ់ មិនឃើសយូន
 ជាបុគ្គលដែលគេមិនស្អប់ខ្ពើម ជាអ្នកមិនប្រកប ក្នុងការញុះញង់
 មិនឆិតតា ទៅរកដុំដាច់ក្រៃអាក្រក់ មិនប្រកបក្នុងការមើលងាយគេ
 ជាអ្នកមានការស្មើគ្នា មានបដិភាព មិនធ្វើអ្វីដទៃ មិនក្រៃ
 អាក្រក់ មិនសិក្សា ប្រោះប្រាថ្នាខ្លាំងណាស់ មិនក្រៃក្រោធ ព្រោះមិនមាន
 លាភ ជាអ្នកមិនទំងន់ មិនជាប់ចិត្ត ក្នុងវេស ព្រោះគណ្តា

ឧបេក្ខតោ សនា សភោ ន លោកោ មត្តោតេ សម្ម
 ន វិសេសី ន ចំធម្មេ(១) តស្សោ សង្កំ ឧស្សនា ។
 យស្ស ឯស្សយតា នត្ថំ(២) ញត្វា នម្ហំ អធិស្សតោ
 ភវាយ វិភវាយ វា តណ្ហា យស្ស នវិជ្ជតិ
 តំ ព្រមិ ឧបសន្នាតិ តោមេសុ អនបេក្ខំចំ
 កន្តា តស្ស ន វិជ្ជតិ អតាវ សោ វិសត្តិកំ ។
 ន តស្ស ឫត្តា បសវេ(៣) ទេត្តំ វត្ថុញ វិជ្ជតិ
 អត្តំ វាបិ ចំវត្តំ វា ន តស្សី ឧបលត្តតិ ។
 យេន ចំ វជ្ជំ ឫដុដ្ឋនា អថោ សមណាត្រាហ្មណា
 តំ តស្ស អប្បាទុតំ តស្សា វាទេសុ ទេជតិ(៤) ។

១ ប. ន វិសេសំ ន ចំធម្មេ ។ ២ ម. ចំស្សយនា ។ ៣ ម. បសវេ វា ។
 ៤ ម. ជនេតិ ។

ជាបុគ្គលមានទម្រង់ មានស្មារតីសព្វពេល មិនសំខាន់ថា ស្មើ
 នឹងគុណៈណា មិនលើកខ្លួនថា វិសេសជាងគេ មិនដាក់ខ្លួនថា
 ដោយរបបជាងគេ កិលេសគ្រឿងពុះពារមិនមាន ដល់បុគ្គលនោះ
 ឡើយ ។ បុគ្គលណា មិនមាននិស្សយធម៌ គឺតណ្ហានឹងចំដុក
 បុគ្គលណា ដឹងខ្លួនចម្លើយ ហើយមិនកាស្រ័យ ខ្លួនតណ្ហានឹងចំដុក
 បុគ្គលមិនមានតណ្ហាក្នុងសេចក្តីចំដុកនឹងសេចក្តីវិនាស (១) កថាភក
 ហៅបុគ្គលអ្នកមិនការពារកាលៈយក្នុងកាមទាំងឡាយនោះ ថាជា
 អ្នកស្ងប់រម្ងាប់ កិលេសគ្រឿងបាត់ស្រះរបស់បុគ្គលនោះមិនមាន
 បុគ្គលនោះបានឆ្លងខ្លួនតណ្ហាដែលផ្សាយទៅហើយ ។ ក្នុងទាំងឡាយ
 សត្វចំពោះទាំងឡាយ នឹងស្រែចម្ការ ទំលំនាំរបស់បុគ្គលនោះមិន
 មានឡើយ សេចក្តីប្រកាន់ថាជារបស់ខ្លួនគឺសស្សត្ថចំដុក សេចក្តីប្រ-
 កាន់ថាមិនមែនជារបស់ខ្លួនគឺទទួលខ្លួនចំដុក មិនមានក្នុងបុគ្គលនោះទេ ។
 ពួកទៅកាន់នឹងមនុស្សជាបុព្វជនឬពួកសមណាត្រាហ្មណ៍ គប្បីពាល
 ពោសចំពោះបុគ្គលនោះដោយកិលេសមានកតៈជាដើមណា កិលេស
 មានកតៈជាដើមនោះ បុគ្គលនោះមិនធ្វើឲ្យជាប្រធានឡើយ ព្រោះ
 ហេតុនោះបុគ្គលមិនញាប់ញ័រ ព្រោះពាក្យពាលទាំងឡាយឡើយ ។

១ សស្សនៈ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអរហន្ត, ឧទ្ទេទ ប្រព្រឹត្តទៅក្នុងអរហន្ត ។ អត្ថកថា ។

វិគតតោ អម្ពក្ខី ឆ ទុស្ស័យសុ(១) វិគតេ មុនិ
 ឆ សមេសុ ឆ ឱមេសុ កម្មវ័នេតិ អកម្មវ័យោ ។
 យស្ស លោកេ សកំ ធម្មំ អសតា ច ឆ សោចតិ
 ឆមេសុ ច ឆិក្ខតិ ស វេ សនោតិ វុត្តតិ ។

បុរាណសូត្រ ទស្ស ។

ឯកាទសមី កលហវិវិទសូត្តំ

(១០៥) កុតោ បព្វតា កលហា វិវាតា

បរិទេវសោកា សហមជ្ជក ច
 មាតាតិមាតា សហមេសុណា ច
 កុតោ បព្វតា តេ តធិជ្ជ ព្រហ្ម ។
 ចិយឃ្មហតា(២) កលហា វិវាតា
 បរិទេវសោកា សហមជ្ជក ច

១ ម. ទស្សស្ស័យ ។ ២ ម. ចិយ្យហតា ។

អកប្រាជ្ញោ បាសោសេចក្តីជាប់ចំណាត់ (ក្នុងប្រជុំដើម) មិនមាន
 សេចក្តីកំណត់ មិនមិនយាយលើកខ្លួន ក្នុងគុណដ៏ខ្ពង់ខ្ពស់ មិន
 មិនយាយប្រកបខ្លួន ក្នុងគុណដ៏ស្មើ ។ មិនមិនយាយបន្ទាបខ្លួន
 ក្នុងគុណដ៏ថោកថាប មិនផល់ឲ្យកម្មៈ គឺមិនមានព្រាហ្មនិក្ខិដ្ឋិ
 ព្រោះជាបុគ្គលមិនមានកម្មៈ ។ បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តី
 ប្រកាន់ថា របស់ខ្លួនក្នុងលោក បុគ្គលនោះមិនសោក ព្រោះ
 របស់ដែលមិនមាន មិនល្អក្នុងអតីតមិនចាស់ឡាយ បុគ្គលនោះឯង
 ហៅថា អ្នកស្ងប់រម្ងាប់ ។

ចម្លើយ បុរាណសូត្រ ទី ១០ ។

កលហវិវិទសូត្រ ទី ១១

(១០៥) (ព្រះក្មេងម៉ឺន ព្រាស់សូត្រសម្ពុទ្ធជា បពិត្រ
 (ព្រះឡង្គ) ការឈ្លោះ ការចាស់ទៃឆ្នាំ ការភ្លើងឡូល ការ
 សោកស្តាយ ទីនិសេចក្តីកំណត់ ការប្រកាន់ ការមើល
 ឆ្ងាយ ទីនិសារពារញ្ជន់ តើនមកអំពីណា កំលែបមិនចំណា
 នោះ បុគ្គលណាអំពីណា សូមព្រះអង្គសំដែងសេចក្តីនោះ
 ឲ្យបាន ។ (ព្រះសម្ពុទ្ធត្រង់ព្រាស់ថា) ការឈ្លោះ ការចាស់ទៃ
 ឆ្នាំ ការភ្លើងឡូល ការសោកស្តាយ ទីនិសេចក្តីកំណត់

មាតាតិមាតា សហមេសុណា ច
 មជ្ជេមុត្តា^(១) កាលហា វិភតា
 វិភតជាតេសុ ច មេសុណាចំ ។
 មិយា^(២) ទុ លោកាស្មី កុតោនិទាតា
 យេ វាមិ លោកា វិចារន្តិ លោកា
 អាសា ច ជិដ្ឋា ច កុតោនិទាតា
 យេ សម្បរាយាយ នរស្ស ហោន្តិ ។
 ធន្ទានិទាតាចំ មិយាចំ លោកា
 យេ វាមិ លោកា វិចារន្តិ លោកា
 អាសា ច ជិដ្ឋា ច កុតោនិទាតា
 យេ សម្បរាយាយ នរស្ស ហោន្តិ ។
 ធន្ទា ទុ លោកាស្មី កុតោនិទាតា

១ ម. មហិយយុត្តា ។ ខ. ម. ចិយសុ ។

ការក្រោម ការមើលងាយ នឹងការក្លាយជាកើតមកអំពីរបស់ជាទី
 ស្រឡាញ់ ឯទីលេខទី មានការស្នាក់នៅនឹងការដេកគ្នា (ជាដើម)
 ប្រកបក្នុងសេចក្តីគំនិតចង់ កាលចៅសេចក្តីទាស់ចិត្តភាពកើតឡើង
 ហើយ ពាក្យច្បាប់នឹងកើតឡើងដែរ(ព្រះត្រៃធម៌និម្មិតសូត្រ) សេចក្តី
 ស្រឡាញ់ក្នុងលោក ឬលោកៈ របស់ពួកសត្វ ដែលត្រូវលោកៈគ្រប
 សន្តិក៍ ឆ្លើតៅក្នុងលោក កើតមកអំពីអ្វី សេចក្តីប៉ុនប៉ងនឹងការ
 សម្រេច (នៃសេចក្តីប៉ុនប៉ង) នឹងធម៌ដែលមានក្នុងបរលោករបស់
 សត្វ កើតមកអំពីអ្វី ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា) សេចក្តីស្រ
 ឡាញ់ក្នុងលោក ឬលោកៈរបស់ពួកសត្វ ដែលត្រូវលោកៈគ្របសន្តិក៍
 កើតមកអំពីធន្ទៈ សេចក្តីប៉ុនប៉ង នឹងការសម្រេច (នៃសេចក្តី
 ប៉ុនប៉ង) នឹងធម៌ដែលមានក្នុងបរលោក របស់ពួកសត្វ ក៏កើតអំពី
 ធន្ទៈនេះដែរ ។ (ព្រះត្រៃធម៌និម្មិតសូត្រ) ធន្ទៈក្នុងលោក កើតមកអំពីអ្វី

វិនិច្ឆ័យ ភវំ កុតោ បហុតា
 កោលោ មោសវដ្ឋញ្ច កដ្ឋង្គជា ធ
 យេ ភវំ ធម្មា សមណោ វុត្តា ។
 សាតំ អសាតន្តិ យមាហុ លោកេ
 តម្ភមនិស្សាយ បហោតំ ធម្មោ
 វុបេសុ ធិស្វា វិកវំ ភវត្ថុ
 វិនិច្ឆ័យំ កុតោ ជន្តុ លោកេ ។
 កោលោ មោសវដ្ឋញ្ច កដ្ឋង្គជា ធ
 ឯតេចិ ធម្មា ទ្វយមេវ សន្តោ
 កដ្ឋង្គដិ ញាលាបថាយ សំកេត្តោ
 ញត្ថា បវុត្តា សមណោ ធម្មា ។

មួយទៀត វិនិច្ឆ័យ (ការចូលចិត្តក្នុងកល្យាណនិងវិជ្ជា) កើតមកអំពីអ្វី
 ការព្រាវព្រាត ការមិនយាយមាសា នឹងសេចក្តីសង្ស័យ ឬអកុស-
 លធម៌ទាំងឡាយ ដែល (ប្រកបដោយការព្រាវព្រាតជាដើម) កើត
 ព្រះសមណៈសំដែងហើយថា កើតអំពីអ្វី ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រង់ត្រាស់
 ថា) ក្នុងប្រាជ្ញាទាំងឡាយ ក្នុងកាល បានសំដែងហើយនូវការម្នាក់
 ណាថាជាចិត្តកម្ម(១) នឹងមិនជាចិត្តកម្ម(២) ឆន្ទៈតែងកើត
 ឡើង ព្រោះកស្រ័យការម្នាក់នោះ សត្វក្នុងកាលយំញ្ញសេចក្តី
 វិភាសនឹងសេចក្តីចំរើន ក្នុងចិត្តទាំងឡាយ ទើបធ្វើនូវវិនិច្ឆ័យ (ក្នុង
 កល្យាណនិងវិជ្ជា) ។ ការព្រាវព្រាត ការពាលពាក្យមោសា សេចក្តី
 សង្ស័យ ធម៌ទាំង ៣ នេះឯង កាលបើការម្នាក់ជាចិត្តកម្មនឹង
 មិនជាចិត្តកម្មទាំង ២ ប្រការនោះទៅមាន ទើបកើតមានឡើង
 បាន ឬក៏លក្ខណៈនៃសេចក្តីសង្ស័យ គប្បីសិក្សាក្នុងកន្លែងការ
 ដឹង ឯធម៌ទាំងឡាយ ព្រះសមណៈសំដែងហើយ ព្រោះផង ។

១ បានដល់ស្មារតីនឹងក្នុងវិជ្ជាសុច្ឆន្ទៈ ។ ២ បានដល់ស្មារតីនឹងក្នុងវិជ្ជាសុច្ឆន្ទៈ ។

សាតិ អសាតញ្ច កុកោធិធានា
 កាស្មី(១) អសន្តេ ន កវន្តំ ហេតេ
 វិភវំ កវត្តាបំ យមេតមត្ថំ
 ឯតម្មេ បព្រហ្មំ យកោធិធានំ ។
 ដសន្តិធានំ សាតិ អសាតិ ។
 ដសេន្ធ អសន្តេ ន កវន្តំ ហេតេ
 វិភវំ កវត្តាបំ យមេតមត្ថំ
 ឯតន្តេ បព្រហ្មំ កោធិធានំ ។
 ដសេន្ធ ទុ លោកាស្មី កុកោធិធានោ
 បរិក្កហា ភិមំ កុកោ មហូតា
 កាស្មី អសន្តេ ន មមត្តមត្ថំ
 កាស្មី វិញ្ញេ ន ដុសន្តំ ដសន្ធ ។
 ធាមញ្ច រូបញ្ច បដិទ្ធ ដសេន្ធ
 ឥន្ទានិធានានិ បរិក្កហានិ

(ព្រះពុទ្ធខំម្ចីតស្មោះថា) ការម្នាក់ជាចិត្តករ ទាំងមិនជាចិត្តករ
 កើតមកអំពីអ្វី កាលបើអ្វីមិនមាន ទើបការម្នាក់ទាំងមិនមាន
 ដែរ អត្ថភាពសេចក្តីវិនាស ទាំងសេចក្តីចំរើន (នៃការម្នាក់ជា
 ចិត្តករទាំងមិនជាចិត្តករ) ណា អត្ថនោះ កើតមកអំពីធម៌
 ណា សូមប្រាស្រ្តសំដែងប្រាប់ដល់ខ្ញុំឲ្យបាន ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ត្រាស់តបថា) ការម្នាក់ជាចិត្តករទាំងមិនជាចិត្តករ កើតមក
 អំពីផស្សៈ កាលបើផស្សៈ មិនមាន ទើបការម្នាក់ទាំងមិន
 មាន អត្ថភាពសេចក្តីវិនាស ទាំងសេចក្តីចំរើន (នៃការម្នាក់ជា
 ចិត្តករទាំងមិនជាចិត្តករ) ណា អត្ថនោះកើតមកអំពីផស្សៈនេះ
 ក៏ជាភស្តុតាងសំដែងប្រាប់ដល់អ្នក (ដូច្នេះ) ។ (ព្រះពុទ្ធខំម្ចីតស្មោះថា)
 ចុះផស្សៈក្នុងលោក កើតមកអំពីអ្វី ឬយទៀត សេចក្តីហ្មត់ចែង
 កើតមកអំពីអ្វី កាលបើអ្វីមិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា របស់អញ្ច
 ទើបមិនមាន កាលបើអ្វីមិនមាន ផស្សៈទាំងឡាយ ទើបមិន
 ជាប់ស្រួល ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់តបថា) ផស្សៈ (កើតឡើង)
 ប្រោះអាស្រ័យនាមទាំងរួប សេចក្តីហ្មត់ចែង កើតមកអំពីវត្ថុ

ឥន្ទាយ អសន្ត្រា^(១) ន មមត្តមត្តិ

រូបេ វិក្កតេ ឧ ធុសន្តំ ឧស្សា ។

កាដិសមេកស្ស វិកោតិ រូបិ

សុទ្ធំ ធុត្តំ វិចី កាដិ វិកោតិ

ឯកម្មេ បព្រហ្មំ យថា វិកោតិ

តំ ជាតិយាម ឥតិ មេ មនោ អហ ។

ន សញ្ញាសញ្ញំ ន វិសញ្ញាសញ្ញំ

នោបិ អសញ្ញំ ន វិក្កតសញ្ញំ

១ ១. ឥន្ទា ន សន្ត្រា ។ ឧ. ឧត្តាម សន្ត្រា ។

កាលយើងនា មិនមាន សេចក្តីប្រកាន់ថា របស់អញ ។ ក៏មិន

មាន កាលយើងមិនមាន ឥស្សរៈទាំងឡាយ ក៏មិនកាលប្រកាន់ ។

(គ្រូត្រូវខ្ញុំមិនស្អាត) កាលបុគ្គលប្រតិបត្តិដូចម្តេចទើបប្រវិទានទៅ

មួយទៀត រូបជាសុខ (រូបគួរប្រាថ្នា) ទំនិញរូបជាទុក្ខ (រូបដែល

មិនជាច្បាប់) វិទានទៅវិញ ដោយប្រការដូចម្តេច សូមត្រា

អត្ថសំដែងនូវរូបដែលជាសុខទំនិញជាទុក្ខនោះដល់ខ្ញុំ រូបដែលជាសុខ

ទំនិញជាទុក្ខវិទានទៅដោយហេតុណា ខ្ញុំដឹងនូវហេតុនោះ ខ្ញុំមាន

ចិត្តត្រិះរិះដូច្នេះ ។ (គ្រូសេដ្ឋក្តីត្រាស់តបថា) បុគ្គលមិនមែន

ជាសញ្ញាសញ្ញំ^(១) បុគ្គលមិនមែន ជាវិសញ្ញាសញ្ញំ^(២) បុគ្គល

មិនមែន ជាអសញ្ញំ^(៣) បុគ្គលមិនមែន ជាវិក្កតសញ្ញំ^(៤)

១ បុគ្គលមានសញ្ញាដោយសញ្ញាជាប្រព្រឹត្តិ ឯបុគ្គលមានសញ្ញាជាឧត្តា ហៅថា សញ្ញាសញ្ញំបុគ្គល ។ ២ បុគ្គលមានសញ្ញាដោយខុសសញ្ញា ឯបុគ្គលត្រូវ ឬមានចំនុចយាយ ។ ៣ វិសញ្ញាសញ្ញំបុគ្គល ។ ៤ បុគ្គលមិនមែនជាមិនមានសញ្ញា ឯបុគ្គលដែលខ្លួនមិនមានសញ្ញា ឬអសញ្ញំសត្វ ហៅថា អសញ្ញំបុគ្គល ។ ៥ បុគ្គលដែលមានសញ្ញាឡើយ ដោយស្វ័យ ឯបុគ្គលដែលមានសញ្ញាដោយ ហៅថា វិក្កតសញ្ញំបុគ្គល ។ អដ្ឋកថា ។

សុត្តន្តបិដក មគ្គិមន្តសូត្រ ឯកវគ្គ ធម្មបទសូត្រ

ឯវិសមេតស្ស វិភោតិ រូបំ
 សញ្ញាធិបាតា ហិ មមត្យសម្មា ។
 យន្តំ អបុច្ឆិមំ អតិក្កយំ ធា
 អញ្ញន្តំ បុត្តាម តទិវ្យ ព្រហ្ម
 ឯក្កាវតក្កំ ធា វន្តំ ហេតេ
 យត្ថស្ស សុត្ថំ វេទ បណ្ឌិតាសេ
 ឧទាហ អញ្ញម្យំ វន្តំ ឯក្កា ។
 ឯក្កាវតក្កម្យំ វន្តំ ហេតេ
 យត្ថស្ស សុត្ថំ វេទ បណ្ឌិតាសេ
 តេសិ ធម្មនេតេ សមយំ វន្តំ
 អនុចាធិសេសេ តុសលា វធានា ។
 ឯតេ ច ញត្វា ឧបេស្សកាតំ
 ញត្វា មុនិ ធិស្សយេ លោ វិមិសិ

សុត្តន្តបិដក មគ្គិមន្ត ទី ៤ វគ្គ ធម្មបទសូត្រ ទី ៤១

កាលបុគ្គលប្រតិបត្តិយ៉ាងនេះ ប្រាជ្ញាបរិច្ចាសបាន ព្រោះធម៌ជា
 ចំណែកនៃសេចក្តីយកយូរតាំងឡាយ មានសញ្ញាជាហេតុ ។ (ព្រះ
 ពុទ្ធចម្មតោលថា) ថ្នាំបាតស្មៅធម៌ណា ព្រះអង្គក៏បានសំដែង
 ធម៌នោះ ដល់ថ្នាំបាតយ៉ាង ថ្នាំស្រូបស្រូមចម្រើន ឬស្រូបព្រះ
 អង្គសំដែងធម៌នោះដល់ថ្នាំឲ្យបាន (បដិគ្រាព្រះអង្គ) ចុះសមណ-
 ក្រាហ្មណ៍ ជាបណ្ឌិតពួកខ្លះ ក្នុងលោកនេះ សំដែងខ្លះសេចក្តី
 បរិសុទ្ធដ៏ប្រសើររបស់សត្វថា បំផុតត្រឹមប៉ុណ្ណោះឬ ឬក៏សំដែងខ្លះ
 សេចក្តីបរិសុទ្ធដទៃ ជាងអរូបសមាបត្តិខេត្តទៀត ។ (ព្រះ
 សម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់តបថា) ពួកសមណក្រាហ្មណ៍ជាបណ្ឌិតពួកខ្លះសំដែង
 ខ្លះអរូបសមាបត្តិទាំងឡាយនោះ ថាជាធម៌ដ៏បរិសុទ្ធប្រសើរ របស់
 សត្វតែប៉ុណ្ណោះ បណ្តាសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ សមណ-
 ក្រាហ្មណ៍ពួកខ្លះទៀត (ជាខ្លះច្បាស់) ជាអ្នកកាលស្មើក្នុង
 ថា ឆ្លៀតទៅស ក្នុងអនុបាទសេសនិក្ខាន តែប្រកាន់កាលខ្លួនខ្លះ
 ក៏សេចក្តីជាប់ស្នូល ថា (ជាធម៌ដ៏បរិសុទ្ធប្រសើររបស់សត្វ) ។ ព្រះ
 ពុទ្ធជាវិសេសបណ្ឌិត ទ្រង់ប្រាប់ឲ្យពួកសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះថា
 ជាអ្នកកាលស្មើសស្សត្ថជុំជុំ នឹងទេវត្ថវទ្រង់ ទ្រង់ប្រាប់ឲ្យធម៌
 ត្រៀមកាលស្មើ (របស់ពួកសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ) ដង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បិដកនិកាយ

ឲ្យ ឆ្មា វិមុត្តោ ន វិភង្គមេតិ
កកកាយ ន សមេតិ ដំរោតិ ។

កលហរិកសុត្តំ ឯកវគ្គំ ។

ទានសម្ម ចូទ្យវិយ្យាស្សត្តំ

[១០៦] សកំ សតិ ជិដ្ឋបរិព្វសាធា

វិក្កយេ ធានា កុសលា វណ្ណំ

យោ ឯវំ ជាតិ ស វេទិ ធម្មំ

វេទិ ធម្មំ ក្លេត្តាសមគេវលី សោ ។

ឯវម្យំ វិក្កយេ វិភង្គយន្តំ

កាលោ បរោ អនុសាសនំ ចាហុ

សោ ឧ វា ធា វាតនោ វេទិសំ

សោ ឧ វា ធា វាតនោ វេទិសំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ បិដកនិកាយ

ប្រាប (ឲ្យធម៌វាំងឡាយ ជាតិទុក្ខបិទៀតជាដើម) ហើយបាន
ច្របូចចង ទើបមិនដល់ឲ្យកាត់សំដែង អ្នកប្រាជ្ញ តែង
មិនមក ដើម្បីកើតឡើង ។ ឡើយ ។

ដល់ កលហរិកសុត្តំ ទី ១១ ។

ចូទ្យវិយ្យាស្សត្តំ ទី ១២

[១០៦] (ព្រះគុដ្ឋនិមិត្ត ត្រាស់សួរព្រះសង្ឃថា) សមណ-
ប្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ កាលដឹកទៅក្នុងជំងឺ (សេចក្តីយល់ឃើញ)
របស់ខ្លួននោះមិនប្រកាន់មាំ ឬដូចជាខ្លួនជាអ្នកឡើងវិទ្យាស (ក្នុងវិជ្ជា
នោះ) ហើយនិយាយផ្សេងៗគ្នា ឬក្នុងពេលដំណឹងនេះ ឬក្នុងនោះ
ឈ្មោះថា ជំងឺឲ្យធម៌នឹក ឬក្នុងពេលបដិសេធម៌នេះ ឬក្នុងនោះ
ឈ្មោះថា មិនទាន់គុណបរិបូណ៌ឡើយ ។ លុះសមណប្រាហ្មណ៍ទាំង
ឡាយប្រកាន់មាំយ៉ាងនេះហើយ តែងចាស់វែងៗ ទាំងពេលកំ
ឡើងជាបុគ្គលដទៃ ជាបុគ្គលពេល ជាបុគ្គលមិនឈ្លាសវៃ វាខ្លះ
របស់សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយនេះ បែបណាដាក់ខ្លះក្នុង គ្រោះ
សមណប្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ ជាអ្នករាល់លើកខ្លះថា ឡើងវិទ្យាស ។

សុខុមាលា ចក្ខុវិស័យ អន្តរាគមន៍ ព្រះសង្ឃប្បវេណី

បរស្ស វេ ធម្មមនោគម្ពីរ
 ពាលោ មគោ ហោតិ និហិទបត្តោ
 សត្វេ កាលា សុនិហិទបត្តោ
 សត្វេមេ និដ្ឋបរិច្ចសាទា ។
 សង្ខត្តយា វេ បទ វិវេកា(១)
 សំសុទ្ធបញ្ញា កុសលា មតិមា(២)
 ន ភេសិ កោចិ និហិទបត្តោ
 និដ្ឋ ហិ ភេសម្បិ គថា សមត្តា ។
 ន វិហមេតិ គតិវន្តិ(៣) ត្រៃមិ
 យមាហុ ពាលោ មិដុ អញ្ញមត្តា
 សតិ សត្វា និដ្ឋមតិសុ សង្ខ
 តស្ស ហិ ពាលោតិ យំ និហន្តិ ។
 យមាហុ សង្ខ តតិវន្តិ ឯកោ

១. ប. វិវេកា ។ ២. មុនៗ ។ ៣. ប. តតិវន្តិ ។ ៤. តតិវន្តិ ។

សុខុមាលា ចក្ខុវិស័យ ៤ ព្រះសង្ឃប្បវេណី

(ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធគ្រាស់ថា) សមណក្រាហ្មណ៍ កាលបើមិនយល់ឃើញទូរ
 ធម៌របស់ជនដទៃ ឈ្មោះថាជាបុគ្គលពាល ជាបុគ្គលថេរភាព
 មានប្រាជ្ញាទទ់ទាប សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងអស់ សុទ្ធតែជាបុគ្គល
 ពាល មានប្រាជ្ញាថេរភាព ឈ្មោះថា សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនេះ
 ជាអ្នកបំភាន់នៅក្នុងចំនួន ១ មួយទៀត បើសមណក្រាហ្មណ៍ទាំង
 ខ្យល់ ជាអ្នកផ្លូវផង្កើតនិមិត្តរបស់ខ្លួន ជាអ្នកមានប្រាជ្ញាដ៏បរិសុទ្ធ
 ជាអ្នកល្អាសវី ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា បណ្តាសមណក្រាហ្មណ៍
 ទាំងនោះ កេអ្នកណាមួយ មានប្រាជ្ញាថេរភាពខ្លាំងទេ ព្រោះថា
 សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មានទិដ្ឋិស្មី ១ គ្នា ។ ជនទាំង
 ខ្យល់ (អ្នកធ្វើទូរដំណោះ) ផ្ទុំមគ្គាភិក្ខុ ។ បានពោលសន្តិក
 សន្តិកទូរគ្នាទាំងគ្នាដោយពាក្យណាថា អ្នកនេះជាបុគ្គលពាលដូច្នេះ
 គេថាអ បើបានពោលទូរពាក្យខ្លះថាជាពាក្យពិតឡើយ ព្រោះថា
 ជនទាំងនោះ បានធ្វើទូរសន្តិកយល់ឃើញរបស់ខ្លួនៗ ថាជាបេស
 ពិត ព្រោះហេតុនោះ បានជនទាំងនោះ ផ្អាកដើរបុគ្គលដទៃ
 ដោយពាក្យថា បុគ្គលពាល ។ (ព្រះត្រៃធម្មបទសូត្រ) សមណ-
 ក្រាហ្មណ៍ពួកគេ បានសរសើរទិដ្ឋិណា ថាជាបេសពិត ទៀតទាំង

តទាហុ អញ្ញោចំ តុច្ឆំ មុសាភំ
 ឯវម្បិ វិក្កយេ វិភជយន្តំ
 កស្មា ន ឯកំ សមណា វនន្តំ ។
 ឯកំ ហំ សច្ចំ ន ធុត្ថយមគ្គំ
 យស្មី បដា តោ វិវេទ បដាទំ
 ឆាតា ភេ សទ្ធានំ សយំ ធុនន្តិ^(១)
 កស្មា ន ឯកំ សមណា វនន្តំ។
 កស្មា ទុ សទ្ធានំ វនន្តំ ឆាតា
 បវត្តិយាសេ កុសលា វឆាតា
 សទ្ធានំ សុតានំ ឥហ្វនំ ឆាតា
 ទុតាហុ ភេ តត្ថាមទុស្សវន្តំ ។
 ន ហេវ សទ្ធានំ ឥហ្វនំ ឆាតា
 អញ្ញាត្រ សញ្ញាយេ និទ្ធានិ^(២) លោកេ

• ម. ធុនន្តិ ។ ២ សទ្ធានំ ឆត្ថវាយំ វិស្សនិ ។

ចំណែកសមណក្រាហ្មណ៍ខ្លះៗ គឺជៀសចំង្វែងនោះ ដោយរបស់
 ទេ កុហកវិញ សុរសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ ប្រកាន់ផ្សេងៗ
 យ៉ាងនេះហើយ គឺទាស់វែងគ្នា ចុះសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ
 មិនមិនយាយមូលមាត់គ្នាតែបែបមួយ គេព្រោះហេតុអ្វី ។ (ព្រោះ
 សម្បុទ្ធត្រាស់ថា) ព្រោះជាបុគ្គលភាវណៈដ៏ធូលីស្រស់ស្អាត ទើប
 មិនទាស់វែងគ្នា ឯសច្ចៈនោះមានតែមួយ មិនមែនមានពីរឡើយ
 ប៉ុន្តែដទៃទាំងឡាយ តែងសរសើរសច្ចៈរបស់ខ្លួនផ្សេងៗ គ្នា ហេតុ
 នោះ បានជាពួកសមណក្រាហ្មណ៍ មិនមិនយាយមូលមាត់គ្នាតែ
 បែបមួយ ។ (ព្រោះក្នុងចំណិតស្មោះថា) ព្រោះហេតុអ្វីហ្ន៎ បានជា
 សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ដែលគោរពសីលខ្លួនជាអ្នកគ្រប់គ្រង
 ទ្វាស ជាអ្នកពោលតាមបំណងរបស់ខ្លួន តែងគោរពសច្ចៈផ្សេងៗ
 គ្នា ចុះសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះបានឮមកថា សច្ចៈមានច្រើន
 ផ្សេងៗ គ្នាឬ ឬក៏សមណក្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ មិនកក់ដោយសេចក្តី
 ជ្រើសរបស់ខ្លួនទេ ។ (ព្រោះសម្បុទ្ធត្រាស់ថា) សច្ចៈទាំងឡាយ
 ច្រើនផ្សេងៗគ្នា ក្នុងលោកមិនមានទេ លើកលែងតែសេចក្តីប្រកាន់
 ថា ទៀងដោយសញ្ញាចេញ គឺមានតែបែបសច្ចៈមួយប៉ុណ្ណោះ

តត្ថាញ ធិដ្ឋីសុ បកប្បយំត្វា
 សទ្ធិំ មុសាតិ ទ្វយធម្មមាហុ ។
 ធិដ្ឋេ សុតេ សីលតូតេ មុតេ វា
 ឯតេ ច ធិស្សយ វិមាធនស្សី
 វិធិច្ឆយេ វត្ថា បហស្សមាតោ
 ពាលោ បកេ អកុសលោតិ បាហ ។
 យេវេវ ពាលោតិ បរំ ធម្មាតិ
 តេតាតុមាធំ កុសលោតិ បាហ
 សយមត្តតា^(១) សោ កុសលោ វិជារោ
 អញ្ចំ វិមាធនិ តេវេវ^(២) បាវ ។
 អតិសារធិដ្ឋិយា សោ^(៣) សមត្តោ
 មាធន មត្តោ បរិបុណ្ណមាធំ
 សយអេវ សាមំ មធនាភិសិក្ខោ
 ធិដ្ឋេ ហិ សា តស្ស តថា សមត្តា ។

១. ម, សយមត្តតោ ។ ២. ឧ. ធម្មេវ ។ ៣. ឧ. ធិសារំ វិធិយា សោ ។ អ. អធិសារ-
 វិធិយាសោ ។

មួយទៀត សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ក៏លាត់ទុកនូវសេចក្តី
 គ្រោះថ្នាក់ប្រជុំគ្នា ក្នុងវិធីទាំងឡាយ ហើយនិយាយនូវហេតុមួយគូ
 ជាធម្មតា គឺសេចក្តីពិត ១ មុសា ១ ។ បុគ្គលភូតមួយ អាស្រ័យ
 នូវវិធីធម៌ទាំងនេះ គឺ ការងារដែលខ្លួនឃើញហើយ ឬក្តីហើយ
 ដែលខ្លួនកាល់ត្រូវហើយ ឬសីលនៃ ជាអ្នកឃើញនូវសេចក្តីប្រកាន់ធំ
 គឺសន្តិភាព លុះថ្ងៃក្រៅ ក្នុងវិធីច្ឆយធម៌វិធីដ្ឋ ៦២ ហើយរីករាយក៏
 ពោលគឺនាំទៀត បុគ្គលដទៃជាបុគ្គលកាលមិនទៀតស្វាស ។ មួយ
 ទៀត បុគ្គលនោះតែងផុតកំដៅបុគ្គលដទៃជាបុគ្គលកាល ។ ដូច្នេះ
 ដោយហេតុណា ក៏បានកាលលើកខ្លួនឯង ជាអ្នកទៀតស្វាស
 ដោយហេតុនោះ បុគ្គលនោះ កាលលើកខ្លួនឯងជាអ្នកទៀតស្វាស
 ចំពោះខ្លួនដោយខ្លួនឯង រឿងនេះទៀតបុគ្គលដទៃ ហើយពោល
 ប្រកាន់វិធីនោះ ។ បុគ្គលនោះបរិបូណ៌ហើយដោយវិធី គឺការ
 យល់ឃើញ ថាមានខ្លឹមសារព្រះពុទ្ធិនិយមនោះ មានមានដ៏
 បរិបូណ៌ ប្រសព្វសន្តានខ្លួនដោយមាន គឺប្រកាន់ថាខ្លួនជាបុណ្យ
 វិធីនោះរបស់បុគ្គលនោះ បរិបូណ៌ហើយ ដោយប្រការដូច្នោះ ។

បរស្ស ចេ ហំ វេសោ ចំហំនោ
 តុមា(១) សហា ហោតំ ចំហំធម្មតោ
 អថ ចេ(២) សយំ វេនតុ ហោតំ ជីវោ
 ធម្មតោ ចិ ពាលោ សមណោសុ អភិ ។
 អញ្ចំ ឥតោ យាតិវន្តំ ចម្មំ
 អបរាទ្ធ សុត្ថិមកេវលី តេ
 ឯវម្បិ តិក្ខុ បុគ្គសោ វន្តំ
 សុត្ថិដ្ឋិវាគេន ហិ ក្យាតិវត្តា ។
 ឥនេវ សុត្ថិ ឥតិ វាធម្មតំ
 បាញោសុ ធម្មេសុ វិសុត្ថិមាហុ
 ឯវម្បិ តិក្ខុ បុគ្គសោ ចំវិដ្ឋា
 សកាយេន តត្ថ ធម្មំ វបាតា ។

១ ឋ. តុមា ។ ឋ. ធម្មតោ ។

ប្រសិនបើមានបុគ្គលអ្នកថោកទាប ដោយសារពុទ្ធក្បត្តិជឿស
 លេសបុគ្គលដទៃ បុគ្គលដែលគំរើងនេះនោះ មិនទៅជាបុគ្គល
 មានប្រាជ្ញាថោកទាប ស្មើនឹងបុគ្គលថោកទាបនោះ មួយទៀត
 បើបុគ្គលនោះ ជាអ្នកដល់ម្ល៉េះវេ ជាអ្នកប្រជ្ញាប្រាជ្ញាបំផុត
 ចំពោះខ្លួនឯង ក៏វាបុគ្គលណាមួយ ជាមនុស្សល្ងង់ក្នុងសមណៈ
 មិនមាន ។ ពួកបុគ្គលណា សរសើរធម៌ គឺចម្លើយត្រូវវិញ
 ពួកបុគ្គលនោះ ជាអ្នកមានគុណមិនបរិច្ចេក ឈ្មោះថា ប្រទេស
 ចំពោះផ្លូវដ៏បរិសុទ្ធ ពួកគេរិយឆែងនិយាយគំរើងនៀលគ្នាដោយច្រើន
 យ៉ាងនេះឯង ប្រាកដថា គំរើងទាំងនោះ ត្រេកអរសើបរំហើយ
 ដោយកម្រោក ក្នុងចម្លើយសំខ្លួន ។ លុះពួកគេរិយ (ត្រេកអរយ៉ាង
 នេះហើយ) ទើបនាំគ្នានិយាយសរសើរសេចក្តីបរិសុទ្ធ ក្នុងធម៌
 (របស់ខ្លួន) នេះតែម្យ៉ាង មិននិយាយសរសើរសេចក្តីបរិសុទ្ធ ក្នុង
 ធម៌ទាំងឡាយដទៃឡើយ ពួកគេរិយ ឆែងចូលចិត្តដោយច្រើន
 យ៉ាងនេះ ហើយពាលប្រកាន់តាំ ក្នុងផ្លូវនៃចម្លើយសំខ្លួននោះ ។

សកាយនេ វាចិ ធន្ទំ វគាហោ
 កមេត្ត ពាលោតិ បរំ នហេយ្យ
 សយមេវ សោ មេធនំ អាវហេយ្យ
 បរំ វនំ ពាលមសុត្តិ ធម្មំ ។
 វិនិច្ឆយេ វត្ថា សយំ បមាយ
 ឧត្តំ សោ លោកស្មី វិភជមេត
 ហំត្វាន សត្វានិ វិនិច្ឆយានិ
 ន មេធនំ កុរុតេ ជន្ទ លោកេតិ ។

ព្រាហ្មណ្យសុត្តំ ទេសបិ ។

ទេសបិ មហាវិយ្យាហស្តំ(*)

[១០៧] យេ កេចិមេ ធន្ទំ វរិក្ខសាធា
 វនមេវ សត្វន្តំ វិភជយន្តំ
 សត្វេវ កេ ធន្ទមត្វានយន្តំ
 អដោ បសំសម្បិ លក្ខន្តំ កត្ត ។

១ ម. មហាវិយ្យាហស្តំ ។

មិនត្រឹមតែប៉ុណ្ណោះឡើយ ពួកតិរិយាទាំងនោះ សូម្បីតែមួយនាក់
 កាលរោលប្រកាន់មាំក្នុងផ្លូវនៃចំណីរបស់ខ្លួនហើយ មុនជាដុតកំដៅ
 បុគ្គលដទៃជាមនុស្សពាល ព្រោះចំណីរបស់ខ្លួនដូច្នេះ លុះតិរិយ
 រោលខ្ញុំបុគ្គលដទៃថា ជាមនុស្សពាល ថាជាអ្នកមានធម៌មិនបរិសុទ្ធ
 ហើយ គប្បីនាំមកទូទៅដោះចំពោះខ្លួនឯង ។ តិរិយនោះ តាំង
 នៅក្នុងវិនិច្ឆយធម៌ (ដោយកល្យាណវិនិច្ឆ័យ) តាំងលក្ខណៈជាយក្ខន្ធ
 ឯងហើយ វេទន៍ដល់ខ្ញុំកាលពេលវេទនា ដ៏ក្រៃលែងលើសលុប
 ក្នុងលោក ចំណែកសត្វ ដែលលះចំណីវិនិច្ឆយធម៌ ទាំងអស់
 (ដោយអាយមក្ខ) វេទន៍មិនធ្វើទៅដោះ ក្នុងលោកឡើយ ។

ចប់ ព្រាហ្មណ្យសុត្ត ទី ១២ ។

មហាវិយ្យាហស្ត ទី ១៣

[១០៧] (ព្រះក្មេងមុន្នតស្កថា) សមណក្រាហ្មណ៍ណាមួយ
 ត្រូវនៅក្នុងវិនិច្ឆ័យ (របស់ខ្លួន) តែងដឹងកត្តាថា នេះឯងជារបស់
 ពិត តើពួកសមណក្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ នឹងនាំមករឿយៗ ខ្ញុំ
 ពាក្យនិម្មា ឬបាទខ្ញុំវាក្យសរសើរព្រោះចំណីរបស់ខ្លួននោះដែរ ។

អប្បញ្ញំ ឯតំ ១ អលំ សមាយ
 នុវេ វិវាទស្ស ផលាឯ ព្រម
 ឯតម្យំ និស្វា ១ វិវាទយេថ
 ខេមាភំបស្សំ អវិវាទក្ខមំ ។
 យា កាចំមា សឌ្ឍនិយោ បុគ្គជា
 សព្វា វ ឯតា ១ ឧបេតំ វិជ្ជា
 អន្ធមយោ សោ ឧបយំ កំមេយ្យ
 និរុដ្ឋេ សុតេ ចន្ទំមត្យុត្វមាថោ ។
 សីលុត្តមា សញ្ញាមេនាហុ សុត្តិ
 វត្ថុំ សមាធាយេ ឧបដ្ឋតា សេ
 វនេវ សំតេត្ថម អថស្ស សុត្តិ
 ក្រុបដីតា កុសលា វធាយា ។

(ព្រះមានព្រះភាគច្រើនក្រាស់ថា) ផលនៃវាទៈ គឺសេចក្តីសរសើរនេះ
 មានបង្កើតបន្តិចៗ មិនគួរដើម្បីសេចក្តីស្ងប់រម្ងាប់ (ពន្លាតៈជាដើម)
 បានឡើយ គឺជាគតិកាលនៃផលនៃការជជែកគ្នា ព្រោះចំណុច
 ក៏ប្រាកដ គឺនិមិត្តនៃសរសើរ ចំណែកដទៃជាបណ្តឹងឃើញពោស
 ក្នុងការជជែកគ្នាខ្លះ ហើយឃើញច្បាស់នូវព្រះនិព្វានជាភូមិមិនចាស់
 នៃវិញ្ញាណជាដំណើរក្សេមក្សាន្ត រួចមិនចាស់នៃវិញ្ញាណ ។ ចំណុចនៃវិញ្ញាណ
 ដែលមួយដែលកើតច្រើន អ្នកប្រាជ្ញមែនមិនប្រកាន់នូវចំណុចនោះ
 បើលោកមិនមានសេចក្តីប្រកាន់ (នូវចំណុច) មិនធ្វើសេចក្តីស្រឡាញ់
 ការម្នាក់ដែលឃើញហើយ ព្រះហើយ ធ្វើម្តងៗឡើយនឹងប្រកាន់នូវ
 ការម្នាក់ដែលគួរប្រកាន់ ។ សមណប្រាជ្ញាណ៍ត្រូវប្រកាន់
 ពោលជាសីលជាតុលាផ្ទៃផ្ទៃស្រស់ ហើយសំដែងនូវសេចក្តីបរិសុទ្ធ
 ដោយតុលាក្រឹមនៃការសង្រួម ផងនាំឱ្យយល់នោះ សមាទាននូវ
 វត្ថុហើយប្រកាន់វា (ក្នុងវត្ថុដែលខ្លួនសមាទាននោះ) ដោយ
 គិតឃើញថា យើងនាំឱ្យយល់ នឹងសិក្សានូវសេចក្តីចរិយ្យរបស់វត្ថុ
 នោះ ក្នុងចំណោមវត្ថុនេះនៃម្យ៉ាង ព្រោះផងនាំឱ្យយល់នោះមានកក
 កិត្តម្យ៉ាងចូលទៅជិតហើយ នៃវិញ្ញាណនូវវត្ថុថាជាអ្នកល្អាស ។

សុត្តន្ត បិដក សីលវគ្គសូត្រ ហោតិ
 បរេនតី កម្ម វិភង្គយន្តា
 បដិច្ចតំ បក្កយតំ ច សុត្តិ
 សត្តាវ ហិ ចោ បរិសំ យម្ហា ។
 សីលទ្ធានំ វាចំ បហាយ សទ្ធិ
 កម្មញ្ញ សាវជ្ជនវជ្ជមេតិ
 សុត្តិ អសុត្តិ អបក្កយនោ
 វិភោ ចរេ សន្តិមនុក្កហាយ ។
 តម្កបនស្សាយ(២) ដិក្កត្តំ វា
 អថ វាចំ ធម៌ វ សុតំ មុតំ វា
 ទុក្ខំ បក សុត្តិមនុក្កន្តិ
 អវិភត្តណ្ណសេ កវាភវេសុ ។
 បក្កយនោ ច សុត្តិ មា ជប្បិកាមិ
 បរេនតំ វាចំ(៣) បកាច្យនេសុ
 ទុក្ខបចាតោ វិច យស្ស ធម៌
 ស កោ វេ ជេយ្យ កុហិត្វ ជយេយ្យ ។

១ ១. សន្តិ ធម៌ ។ ២ ១. ធម៌ ធម៌ ។ ៣ ១. ធម៌ ធម៌ ។

បើបុគ្គលណា ឃ្លាតចាកសីលនឹងវិភង្គយ បុគ្គលនោះ មិនញាប់
 ញឹកព្រោះខុសចាកកម្ម បុគ្គលនោះឯងតែងចង់បានផង ប្រាថ្នាផង
 ខ្លះសេចក្តីបរិសុទ្ធ ដូចបុគ្គលកាលព្រាងប្រាសចាកផ្ទះ ហើយ
 សាបសូន្យចាកពួក ។ មួយទៀត អរិយសាវ័ក លះចង់សីល
 នឹងវិភ (ដំបូរសុទ្ធ) ទាំងអស់ផង កម្មមានទោសផង មិន
 មានទោសខ្លះផង ចេញហើយ មិនប្រាថ្នាខ្លះសេចក្តីបរិសុទ្ធ នឹង
 សេចក្តីមិនបរិសុទ្ធផង ឈ្មោះថាជាអ្នកវៀសស្រឡះ ព្រោះមិនប្រកាន់
 ខ្លួនខ្លួន ។ មានសមណក្រាហ្មណ៍ពួកមួយ តែងតាស្រ័យចង់ដឹង
 នោះវេលាគួរឆ្អឹង មួយទៀត តែងតាស្រ័យចង់ដឹង (សេចក្តីយល់
 ឃើញ) ថា បរិសុទ្ធព្រោះឃើញ បរិសុទ្ធព្រោះស្តាប់ បរិសុទ្ធ
 ព្រោះកាលត្រូវ ជាទុក្ខសរសៃ ជាអ្នកមានកល្យាណ ក្នុងកតត្ថបទពន្ធ
 មិនចាន់ទៅប្រាស មែនតែកាលខ្លះសេចក្តីបរិសុទ្ធ ។ ជប្បនៈគឺ
 កល្យាណទាំងឡាយ ក៏កើតឡើងដល់បុគ្គលអ្នកប្រាថ្នា ឬសេចក្តីខ្ពង់
 ញាប់ញ័រ ក៏កើតឡើងក្នុងចម្លើយទាំងឡាយ ដែលខ្លួនកំណត់ហើយ
 ការប្រតិបត្តិការកើតឡើង របស់បុគ្គលណា មិនមានក្នុងហោតនេះ
 បុគ្គលនោះឯងប្រើប្រាស់ដោយហេតុអ្វី ឬប្រើប្រាស់ក្នុងអ្វីទៀត ។

យេហមា ធម្មំ បរមន្តំ ឯកោ
 តមេវ ហំធម្មំ បនាហុ អនោ
 សត្វោ ទុ វិនា តាតតោ វេសេសំ
 សត្វោ ហំមេ កុសលា វិនា ។
 សកត្តំ ធម្មំ បរមន្តំ មាហុ
 អញ្ញាស្ស ធម្មំ បទ ហំធមាហុ(១)
 ឯវម្បិ វិក្កយេ វិវាទយេន្តំ
 សកំ សកំ សម្មតិមាហុ សកំ ។
 បរស្ស ទេ វិក្កយេតេន ហំនោ
 ន កោចិ ធម្មេសុ វិសេសិ អស្ស
 បុត្តំ ហំ អញ្ញាស្ស វិន្តំ ធម្មំ
 ចិហំធមោ សម្មំ ធម្មំ វិនា ។
 សធម្មបូជា ច បទា តថេវ(២)
 យថា ចសំសន្តំ សកោយនាចិ

១ ប. រស្ស ហម្មំ ធមាហុ អញ្ញា ។ ២ ច. សុត្តន្តបិដក តេសំ ធមោ ។

(ព្រះក្នុងចម្លើយថា) សមណក្រាហ្មណ៍ទុកមួយ បាននិយាយធម៌
 ណា ជាធម៌ដ៏ទុក្ខម សមណក្រាហ្មណ៍ក្នុងខៀវ បាននិយាយ
 ធម៌នោះ ជាធម៌ជាតិរបស់គ្រូ ចុះតាមរបស់សមណក្រាហ្មណ៍
 តាំងពីគ្រូ តើពាក្យណាជាពាក្យពិតត្រង់ ព្រោះសមណក្រាហ្មណ៍
 តាំងអស់នេះ តែងពោលលើកខ្លួនថាជាអ្នកល្អាស ។ (ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ត្រាស់ថា) សមណក្រាហ្មណ៍ទុកមួយ បានពោលធម៌របស់ខ្លួន
 ថាជាធម៌បរមន្ត (ល្អឆ្លើយ) ពោលធម៌របស់ជនដទៃ ជាធម៌
 ជាតិរបស់ សមណក្រាហ្មណ៍តាំងឡាយប្រកាន់យ៉ាងនេះ មែនបន្តិ
 ជានោះ ឲ្យកើតឡើង បានសរសើរចម្លើយរបស់ខ្លួន ជាធម៌ពិត ។
 បើបុគ្គលនោះទីតាំងជាអ្នកជាតិ ព្រោះនោះឲ្យរបស់បុគ្គល
 ដទៃ មិនមានអ្នកណាមួយ ដែលវិសេសក្នុងធម៌តាំងឡាយបានទេ
 ព្រោះថា បុគ្គលច្រើននាក់ ជាអ្នកប្រកាន់មាំមួនធម៌របស់ខ្លួន តែង
 ក៏ចៀលធម៌ របស់ជនដទៃ ជាធម៌ជាតិរបស់ ។ ដទៃតាំង
 ឡាយ តែងសរសើរខ្លួនផ្ទាល់ជាគ្រឿងប្រព្រឹត្តទៅ វិនិច្ឆ័យប្រតិបត្តិ
 ធម៌របស់ខ្លួន យ៉ាងណា ការបូជាធម៌របស់ខ្លួន ក៏យ៉ាងនោះ

សុត្តន្តបិដក មគ្គនិកាយ អដ្ឋមវគ្គ ទី ១៣

សុខ្ខេ បរាគា តិច្ឆ(១) កថយ្យំ
សុត្តិ ហំ ទេសំ បច្ចុត្តមេវ ។
ន ព្រាហ្មណស្ស បរទេយ្យមត្តិ
ធម្មេស្ម ធម្មេយ្យ សមុត្តហិតំ
តស្មា វិវាទានំ ឧបាស័ត្តោ
ន ហំ សេដ្ឋតោ បស្សតិ ធម្មមញ្ញំ ។
ជាតាមំ បស្សមំ កថេវ ឯតំ
និដ្ឋយា ឯកោ បទ្វេន្តិ សុត្តិ
អន្តកុំ ទេ តំញ្ចំ តុមស្ស ភេន
អតិសំត្វា អញ្ជេន វន្តំ សុត្តិ ។
បស្សំ នរោ ធកុតំ ធាមរូបំ
និស្សាទ វាស្សតិ តានំ ទេវ(២)
តាមិ តហំ បស្សតុ អប្បកំ វា
ន ហំ ភេន សុត្តិ កុសលា វន្តំ ។

១ ខ. លទ្ធផលនៃ ធម្មិក ។ ឃ. សុត្តិ តិច្ឆ ធម្មិក ។ ២ ខ. ឃ. តាមិ មេវ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋមវគ្គ ទី ៤ មហាវិយ្យាស្សប្រាជ្ញ ទី ៣

(កាលបើយ៉ាងនេះ) ពាក្យទាំងឡាយ គប្បីជាបេសកកម្ម របស់
សុត្តិ គឺមានចំពោះខ្លួនសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះគេ ។
ញាណដែលបុគ្គលដទៃគប្បីដឹងនាំ គឺសេចក្តីប្រកាន់ព្រះវិន័យ
ក្នុងចំណោមទាំងឡាយ មិនមាន ផលវិណាសព្រាហ្មណ៍ ព្រោះ
ហេតុនោះ វិណាសព្រាហ្មណ៍នោះ ទើបគួរពាក្យវិវាទទាំងឡាយ
បានទាំងមិនយល់ឃើញធម៌ដទៃថា ប្រសើរទេ ។ សមណព្រាហ្មណ៍
ពួកមួយកោលកាសិបរសុត្តិ ដោយទំនៀងចំនៀង ខ្ញុំឃើញ របស់ខ្លះ
ពិតមែន បើទុកជាមានសមណព្រាហ្មណ៍ខ្លះ បានឃើញ ដោយ
បរិច្ច័ញ្ញាណជាដើម គឺមានប្រយោជន៍អ្វី ដោយការឃើញរបស់
សមណព្រាហ្មណ៍នោះ (បានជា) ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ខ្លះ កន្លង
(ខ្ញុំអោយមន្ត) ហើយសំដែងខ្លះសេចក្តីបរសុត្តិ ដោយឧបាយដទៃ
វិញ ។ នេះជាកាលឃើញ វេទនឃើញតែនាបរូប លុះឃើញហើយ
វេទនដឹងខ្លះនាបរូបនោះប៉ុណ្ណោះ កាលឃើញដោយវិបល្លាសស-
ញាណនេះ ចង់ឃើញច្រើន ឬតិចតាំងដោយ អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ
មិនពាលខ្លះសេចក្តីបរសុត្តិ ដោយការឃើញត្រឹមប៉ុណ្ណោះទេ ។

ចំវិស្សាភន្តី ១ ហិ សុត្តនិបាតោ
 បកប្បត្តិ(១) និដ្ឋិ បុរេត្ថកាលោ
 យន្តិស្សតោ ភត្តុ សុត្តនិបាតោ
 សុត្តនិបាតោ ភត្តុ ភត្តនិបាតោ សោ ។
 ១ ព្រាហ្មណោ កប្បមុបេតិ សន្តិ
 ១ និដ្ឋិសារី ១បិ ញ្ញាណាតន្ត
 ញ្ញា ១ សោ សម្មតិយោ បុត្តដ្ឋា
 ឧបេក្ខតិ ឧត្តហណ្ឌិ មព្វោ ។
 វិសន្តិ កត្តាចិ មុតិ ១ លោកោ
 វិភាជនាតេសុ ១ វត្តសារី
 សន្តោ អសន្តេសុ ឧបេក្ខតោ សោ
 អនុត្តហោ ឧត្តហណ្ឌិ មព្វោ ។

បុគ្គលអ្នកកាលប្រកាន់មាំ មិនឆ្ងាយគ្រប់ដើម្បីបានទេ បុគ្គលអ្នកភ្នំ
 ចំនុំដែលខ្លួនកំណត់ហើយ ឲ្យជាប្រធាន គាត់ស្រ្តីយន្តសាស្ត្រណា
 វេទនាអ្នកកាលសរសើរថា ពួកនិសាស្ត្រនោះ បុគ្គលនោះជា
 អ្នកកាលទូរស័ព្ទច្រើនសុទ្ធ បានឃើញថាជាធម៌ពិត ក្នុងវាទរបស់
 សាស្ត្រនោះ ។ ចំណាស់ព្រាហ្មណ៍ ដឹងច្បាស់ (ទូរស័ព្ទធម៌ពិត
 ក្នុង) វេទនាមិនប្រកាន់មាំកំណត់ ដោយឥតល្អាតនឹងចំនុំ ជាអ្នក
 មិនប្រព្រឹត្តទៅក្នុងចំនុំ ទាំងមិនមានដើម្បី គិតល្អាតនឹងចំនុំ ដោយ
 មិនព្រាហ្មណ៍ទេ មួយទៀត ចំណាស់ព្រាហ្មណ៍នោះ បានដឹងហើយ
 ខ្លះចំនុំទាំងឡាយ ដែលរកឃើញអំពីជនច្រើននាក់ គឺព្រះឆ្លើយ
 កន្លែង គឺមិនប្រកាន់មាំដោយអំណាចឥតល្អាតនឹងចំនុំ ចំណែកជន
 ទាំងឡាយដទៃ វេទនាប្រកាន់ស្អិត ។ អ្នកប្រាជ្ញក្នុងលោកនេះ
 លះបង់ទូរស័ព្ទស្រ្តីនឹងច្រើន កាលជនទាំងឡាយ មានការ
 ទាស់ទែងកើតហើយ លោកជាអ្នកមិនប្រព្រឹត្តជាទូក កាលជន
 ទាំងឡាយមិនស្ងប់ លោកជាអ្នកស្ងប់ លោកជាអ្នកប្រាសឆ្លើយកន្លែង
 មិនប្រកាន់ ចំណែកជនទាំងឡាយដទៃ វេទនាប្រកាន់ស្អិត ។

បុត្តាសវេ ហិព្វា ធម៌ អត្តត្ថំ
 ឧ ធម្មត្ថ ធានី^(១) ធិវិស្សាភនោ^(២)
 ស វិប្បមុត្តោ ធិដ្ឋកតេហិ ជំរេ
 ឧ វិប្បមុត្តោ លោកោ អនុត្តរាហិ ។
 ស សព្វធម្មេសុ វិសេចិត្តតោ
 យំ កំព្វំ ធិដ្ឋំ វ សុតំ មុតំ វ
 សម្មទ្គការោ មុច្ចិ វិប្បមុត្តោ
 ឧ កត្វ័យោ ទូបរតោ ឧ បត្ថិយោភិ ភក្កវតំ ។
 មហាវិយ្ហហសូត្រ លេខ ។

បុទ្ទសម្ពិ តុវិជិតសូត្រ

(១០៨) បុត្តាមិ តំ អាធិប្បតត្ថំ
 វិវេកំ សន្តិបទត្ថំ មហោសី
 កាទំ ធិស្វា ធិព្វានំ វិកុត្ត
 អនុចាធិយាវោ លោកស្មិ កំព្វំ ។

១ ខ. តេបិ ។ ២ ម. និវិស្សាវិ ។

វិណាសាប្រាហ្មណំ លះបង្ខំនូវកាសវៈមុន មិនធ្វើកាសវៈថ្មី ជា
 អ្នកមិនល្អៗនៃគ្រាន់តិ (ជាដើម) ពុំទាន់បានចោលកាសវៈចក្កិប្រកាន់
 ស្អិត វិណាសាប្រាហ្មណំនោះ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ច្របូបច្រាបច្រាបច្រាប
 ពុំទាន់ឡើយ ជាអ្នកមិនគិតចៀលក្នុងឯង មិនជាប់នៅក្នុងលោក ។
 វិណាសាប្រាហ្មណំនោះ លោកជាអ្នកមិនមានការសេនា ក្នុងធម៌
 ពុំទាន់ មិនមានការសេនា ក្នុងការម្នាក់ណាមួយ ដែលឃើញ
 ហើយ ក្លាយ បំរាស់ហើយ វិណាសាប្រាហ្មណំនោះ
 ជាអ្នកប្រាជ្ញ មានការដាក់ចុះហើយ ច្របូបច្រាបច្រាបច្រាបច្រាប
 មិនមានគ្រឿងកំណត់ដោយគណៈនឹងច្រើន មិនគ្រេកអរ មិនមាន
 កំលោះដាក់គ្រឿងប្រាថ្នាឡើយ ។

ឯចំ មហាវិយ្ហហសូត្រ ទី ១៣ ។

តុវិជិតសូត្រ ទី ១៤

(១០៩) (ព្រះពុទ្ធមិនិត្យសួរថា) ខ្ញុំសូមសួរ ខ្ញុំសេចក្តីស្ងាត់
 ផង ខ្ញុំចង់លោកនៃសេចក្តីស្ងាត់ផង នឹងព្រះអង្គ ជាដើមនូវព្រះ
 ព្រះអាទិត្យ អ្នកស្វែងរកគុណដ៏ធំ ចុះកិច្ចឃើញ ដោយប្រការដូច
 ម្តេច មិនប្រកាន់មាំមួនក្នុងលោក ទើបលែងកំលោះសប្បាយ ។

ម្ចាស់ បបត្តសង្ខារោ^(១) (នតិ ភគវា)
 មន្តា អស្មីតិ សត្វមុបុរេ
 យា កាចិ កណ្ណា អជ្ឈត្តំ
 តាសំ វិទយា សទា សកោ សិក្ខោ ។
 យំ កាតំ ធម្មំ អភិជញ្ញា
 អជ្ឈត្តិ អថ វាចំ ពហំនា
 ទ ភេទ មាមិ^(២) កុរេជ
 ទ ហំ សា ធិត្ថតិ សតំ វុត្តា ។
 សេយ្យោ ទ ភេទ មាញយ្យ
 ធិតេយ្យោ អថ វាចំ សិក្ខោ^(៣)
 បុដ្ឋោ អនេកានុបេហិ
 មាតុមាធិ^(៤) វិកាឃ្យយំ តំដ្ឋេ ។
 អជ្ឈត្តមេវ ឧបសមេ
 ទ អញ្ញោកា ភិក្ខុ សន្តិមេសេយ្យ

១ ម. បបត្តសង្ខារ ។ ២ ម. មាមិ ។ ៣ ម. សិក្ខោ ។ ៤ ម. តាមាធិ ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់គ្រាស់តបថា) ភិក្ខុគប្បិបិទន្តវបុស្សនៃបបត្ត-
 សង្ខារ (ធម៌ជាគ្រឿងធ្វើសត្វរូបយំឈ្នួលកណ្តាទំដង) វន្ត ទូរកស្ម័-
 មានវាងក្នុងវន្ត ដោយប្រាថ្នា កណ្តាទាំងឡាយណាមួយ មាន
 ភាវក្នុងសន្តានសត្វ ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតីគ្រប់រាល់ គប្បិសិក្សា
 ដើម្បីកំចាត់បង់កណ្តាទាំងនោះចេញ ។ ភិក្ខុគប្បិដ៏ទូរកណ្តាធម៌
 ណាមួយ ជាភាវក្នុង ឬភាវក្រៅ មិនគប្បិធ្វើនូវកម្លាំង (ការ
 លើកដំកើ) ដោយគុណធម៌នោះ ព្រោះការលែងចំនេះ សប្បុរស
 ទាំងឡាយ មិនបានប្រកាសឡើយ ។ ភិក្ខុមិនគប្បិសំគាល់ថា
 អញជាបុគ្គលប្រសើរជាងគេ អញជាបុគ្គលជាតាបបជាងគេ ឬជា
 ជាបុគ្គលស្មើ ឬទីនេះ ដោយសារគុណធម៌នោះឡើយ ភិក្ខុ
 ប្រកបដោយគុណធម៌ មានសភាពច្រើនយ៉ាង មិនគប្បិកាន់ខ្ជាប់
 ភិក្ខុនិទ្ទេស ។ ភិក្ខុគប្បិរម្ងាប់ (រាគាទិក្ខុលេស) ក្នុង
 សន្តាន ភិក្ខុមិនគប្បិស្វន្តិកេសចក្កិស្វបំ ដោយឆោយដ៏ទៃទេ

សុត្តន្តបិដក ចុត្តរសូត្រ អដ្ឋកថាសូត្រ ចុត្តរសម្ព ពុទ្ធសូត្រ

អដ្ឋត្ថំ ឧបសន្តស្ស
 ធម្មំ អត្តា តុតោ ធិរត្ថំ វា(១) ។
 មជ្ឈេ យថា សមុទ្ទស្ស
 ឧមំ វោ ជាយតិ វេតោ ហោតិ
 ឯវំ វេតោ អនេជស្ស
 ឧស្សនំ ភិក្ខុ ច កាយយ្យ តុហំត្វំ ។
 អភិក្ខុយេ វិជេតត្ថុ
 សក្កុច្ឆំ បរិស្សយវិធយំ
 បដិបទត្វ វេទនា កន្តន្ត
 ចាតិមោក្ខំ អដ វាបំ សមាធិ ។
 ចក្កហំ នេវ លោសស្ស
 កាមកម្មាយ អាវរេយ សោតំ
 រសេ ច ចានុត្ថជ្ឈេយ្យ
 ធម្ម ច មមាយេវ កិក្ខុ លោកស្មី ។
 ដស្សន យនា ជុដ្ឋស្ស

១. ឧ. ធិរត្ថំ វា ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋកថាសូត្រ ៤ ពុទ្ធសូត្រ ១៤

កាលបើលោកម្នាក់ ខ្ញុំវាគាត់ក៏លេស ក្នុងសត្តានាហិយ សេចក្តី
 យល់ឃើញថា ខ្ញុំខន្តិសស្សនច្ឆំ វែងមិនមាន សេចក្តីយល់
 ឃើញថា មិនមែនខ្ញុំខន្តិសស្សនច្ឆំ ខ្លីមិនមានអំពីណា ។ លោក
 វែងមិនកើតឡើងត្រង់ដដែលពាក់កណ្តាលសមុទ្រ ទឹកត្រង់កណ្តាល
 នោះ វែងតាំងនៅនឹង មានឧបមា យ៉ាងណាមិញ មានឧបមេយ្យ
 ដូចភិក្ខុអ្នកតាំងនៅនឹងខ្លួន ជាអ្នកមិនមានកណ្តាជាគ្រឿងញាប់ញ័រ
 ដូច្នោះឯង មិនប្បវេទិកាលេសឱ្យពុះតោកក្នុងទីណាមួយ ។ (ព្រះភ្នំ
 ឧម្មិកស្វរោ) ព្រះអង្គមានចក្ខុ បើកហើយ បានសំដែងធម៌
 ចំពោះភិក្ខុភិក្ខុនិ ដែលព្រះអង្គឃើញច្បាស់ហើយ ដោយព្រះអង្គឯង
 ដឹងពីចិត្ត ខ្ញុំសេចក្តីអន្តរាយ បត់ត្រព្រះអង្គដ៏ចម្រើន សូមព្រះ
 អង្គសំដែង ខ្ញុំបដិបទាធន ខ្ញុំចាត់មោក្ខសីលធន ខ្ញុំសមាធិចិត្ត
 ធន ។ (ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា) ភិក្ខុប្បជាអ្នកមិនរឿម
 រឿមដោយចក្ខុវាងឡាយផង ប្បវេទិកាខ្ញុំត្រឡប់ក្នុងភាគៗនៃ
 អ្នកស្រុកផង មិនប្បវេទិកាខ្ញុំសីលធន មិនប្បវេទិកាខ្ញុំមោក្ខសីល
 ធន ។ កាលណាភិក្ខុស្រឡាវេស្សបំភាល់ហើយ

សុត្តន្តបិដក ចុត្តរនិកាយ អដ្ឋកថាសូត្រ ចុត្តរនិកាយ ពុទ្ធិសុត្តន្ត
 អាជ្ជត្ថណំ សុប្បនំ លក្ខណំ
 យោ វិទេហោ អដោមិ នត្ថត្ថំ
 វិកតញ្ច ឧត្តការណំ
 តំកិច្ចំ មាមតោ ន សេវេយ្យ ។
 និទ្ទាយ នប្បវេទេយ្យ
 ន ទុណ្ណមេយ្យ បសំសិកោ ភិក្ខុ
 លោកំ សហ មច្ឆវាយេន
 កោជំ បេសុណិយញ្ច បទុនេយ្យ ។
 កាយវិក្កាយេយ្យ ន តំដ្ឋេយ្យ
 ឧបវាជំ ភិក្ខុ ន ករេយ្យ កុហិត្វំ
 តាមេ ន ធាភិសដ្ឋេយ្យ
 លាភកាម្យា ជំនំ ន លមយេយ្យ^(១) ។
 ន ន កតុតា សំយោ ភិក្ខុ
 ន ច វាជំ បយុត្តំ ភាសេយ្យ
 ចាតុត្ថយំ ន សិកេយ្យ
 កាជំ វិក្កាហិតំ ន ករេយ្យ ។

១ ១. នលមយេយ្យ ។ ២. នលយេយ្យ ។

ភិក្ខុអាករាប្បភាគប្រាមត្ថេយ្យ មិនធម្មប្រកបអាចារ្យណមន្ត (មន្ត
 សម្រាប់ឲ្យបង្កើតកើតឡើងក្នុងបន្ទប់មន្ត) មន្តសម្រាប់វាយសុចន
 មន្តសម្រាប់វាយលក្ខណៈ មន្តសម្រាប់សំដែងឫក្ខមន្តល មិន
 ធម្មប្រាសាសនមន្តសម្រាប់វាយសម្រេចសក្កន្ត ផ្ទាំងសម្រាប់រឿងកិច្ច
 តាំងនៅផង ការកេត្តកេត្តផង ។ ភិក្ខុមិនធម្មប្បញ្ញាត្តវាចនីតិពាក្យ
 ខិត្តា បើមានសេសសល់ ក៏មិនធម្មប្បញ្ញាត្តវាចនីតិ ធម្មបទ្កាបន៍
 លោភៈ បច្ឆវាយៈ សេចក្តីក្រវះក្រាជនីតិពាក្យញ្ចុញ្ចន៍ ។ ភិក្ខុ
 មិនធម្មប្បតាំងនៅ ក្នុងការលក់ចេញទិញចូល មិនធម្មប្បធ្វើការភោជ
 តំរង្សៀលក្នុងវិណាម្ណយ មិនធម្មប្បជាប់ចំក្នុងស្រុក មិនធម្មប្បចរា
 ជីន៍ផង ក្រេវប្រាថ្នាលាភ ។ មួយទៀត ភិក្ខុមិនធម្មប្បរោល
 វេទាលើកខ្លួន មិនធម្មប្បរោលវេទាលើផ្ទៃដី មិនធម្មប្បស្រូបសេចក្តី
 ឃើសឃ្លង់តាមវេទាលើក មិនធម្មប្បរោលពាក្យប្រណាំងប្រវែង ។

មោសវន្តេ ន ធិយ្យេថ
 សម្មជាតោ សហំនិ ន ករយំ
 អថ ធីរិទេន បញ្ញាយ
 សីលត្វតេន បាញ្ញមនិមត្តោ ។
 សុត្វា រុសំតោ តហំ វាចំ
 សមណាទំ វា បុប្ផវេទនាមិ
 ធម្មសេន នប្បដិដ្ឋា
 ន ហំ សត្តោ បដិសេចំករោន្តំ ។
 ឯតត្វា នម្មមញ្ញាយ
 វិនិច្ឆំ តិក្កុ សទា សតោ សិក្ខុ
 សន្តិទិ ធិត្វតិ ញត្វា
 សាសនេ កោតមស្ស នប្បមជ្ឈេយ្យ ។
 អតិក្ខំ ហំ សោ អនតិក្ខតោ
 សត្វនម្មំ អនិច្ចហនមស្ស

• ឧ. បុប្ផនាមំ ។

ភិក្ខុមិនធម្មវិជ្ជា ក្នុងពាក្យមុនព្រះ មិនធម្មវិជ្ជាអ្នកអាទិពាំង
 ដឹងខ្លួន មួយទៀត មិនធម្មវិជ្ជាលាមអ្នកដទៃ ដោយអាជីវៈ
 (ការចិត្តមិនជិត) នឹងបញ្ញា នឹងសីលតែ ។ ភិក្ខុកាលបើបានឮ
 ពាក្យ (មិនជាវិភាគចិត្ត) ដ៏ច្រើន របស់សមណៈ ចាំឱ្យយ
 ឬរបស់បុគ្គលចាំឱ្យយ មិនធម្មវិជ្ជាប្រទូស្តៅកេ មិនធម្មវិជ្ជាល
 កប ដោយពាក្យកាត្រច័ ព្រោះថា លោកអ្នកស្ងប់ម្ខាងវិញឱ្យយ
 វេទនាមិនធម្មវិជ្ជា ឬច្បាប់ធម្មវិជ្ជា ។ ភិក្ខុ កាលបានដឹង បាន
 ពិចារណាធម៌ខ្លះ ធម្មវិជ្ជាអ្នកស្មោះស្ម័គ្រសុភាស បើបានដឹង
 សេចក្តីលក់តាមក្តីលេស ជាងសេចក្តីស្ងប់ហើយ មិនធម្មវិ
 ជ្ជាសេចក្តីស្ងប់ ក្នុងសាសនានៃព្រះគោតមធម្មវិជ្ជា ។ ភិក្ខុនោះ
 ជាអ្នកគ្របសង្កត់ប្រដាប់ដើម ជាអ្នកដែលប្រដាប់ដើម គ្របសង្កត់មិន
 បាន ជាអ្នកបើញ្ញាមិ ចំពោះភ្នែកឯង មិនអាចរកជា ដូច្នេះ។

៣១៣

សុត្តន្តបិដក ធម្មវគ្គសូត្រ អដ្ឋកថាសូត្រ បណ្ណសម័ អន្តរាស្ថាន

តស្មា ហិ តស្មី ភក្ខវតោ សាសនេ

អប្បមត្តោ សនា ធម្មស្សមនុស្សក្ខេតំ ភក្ខវតំ ។

បុរិសសុត្តំ បុរិសមំ ។

បណ្ណសម័ អន្តរាស្ថាន

[១០៩] អន្តរាស្ថាន ភយំ ជាតិ ជនំ បស្សនំ មេធាតុ
 សំវេតំ កក្កុយេស្សមិ យថា សំវេតំ មយា ។
 ជន្មមាណី បជំ ទិស្វា មន្តេ អប្បេនតោ យថា
 អញ្ញមញ្ញមា ព្យាប្បេ ទិស្វា មំ ភយមាសិ(១) ។
 សមន្តមសារោ លោកោ ទិសា សព្វា សមេវតា
 ឥន្ទំ ភវនមត្តោ ធានុសាសី(២) អប្រាសិតំ
 ទិសានេ ទ្វេវ ព្យាប្បេ ទិស្វា មេ អតី អហុ

១ ខ. ម. ភយមាសិ ។ ២ ម. តានុស្សមិ ។

សុត្តន្តបិដក អដ្ឋកថា ទី ៤ អន្តរាស្ថាន ទី ១៥

ព្រោះហេតុនោះ ក៏ក្នុងប្បីជាអ្នកមិនប្រហែស គប្បីធម្មស្តារ
 សិក្សា ក្នុងសាសនាដែលមានព្រះភាគនោះ សព្វ កាល ។

ធំ បុរិសសុត្តំ ទី ៤ ។

អន្តរាស្ថាន ទី ១៥

[១០៩] (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ត្រាស់ថា) ភយកើតមក
 ពីការងាររបស់ខ្លួន (សេចក្តីប្រព្រឹត្តិការងារក្រៅរបស់ខ្លួន) អ្នកទាំង
 ខ្យង ចូរមើលផលអ្នកទាំងនោះ គឺជាគត (កាលនៅជា
 ពោធិសត្វ) បានគត់ស្តុកហើយ យ៉ាងណា គឺជាគតទាំងស្រុង
 ខ្លួនសេចក្តីគត់ស្តុក យ៉ាងនោះ (ដល់អ្នកទាំងខ្យង) ។ ភយ
 មកកាន់គតគត ព្រោះឃើញខ្លួនពួកសត្វ កំពុងញាប់ញ័រ (ដោយ
 គណ្តាជាដើម) ដូចពួកមច្ឆជាតិ ក្នុងទំនាទំកត់ច ព្រោះឃើញ
 សត្វលោកបៀតបៀនគ្នាទាំងនោះ ។ លោកមិនមានភ្លឺមសារ
 ដោយជុំវិញទំនាទំកត់ច វាមិនញាប់ញ័រ គឺជាគត កាល
 ប្រាថ្នាខ្លួន (ជាទីរឹង) របស់ខ្លួន ក៏មិនបានឃើញគណៈណាមួយ
 ដែលផុតពីជាដើម ដំណើរមិនបាន សេចក្តីមិនរីករាយ បាន
 កើតមាន ដល់គតជាគតហើយ ព្រោះបានឃើញសត្វទាំងខ្យង
 ត្រូវផុតពីជាដើម បៀតបៀនហើយ ក្នុងកាលជាទីបំផុត

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

អរិយោ ឧបសម្ព័ន្ធកិច្ចិ(១) អុត្តសំ ហធិយនំស្សិតំ ។

យេន សល្លេន ឱតិស្ថោ ធិសា សត្វា វិជារតិ

តមេវ សស្សំ អនុយេ ធិ ជារតិ ធិ សំនតំ ។

តត្ថ សិក្ខាទុត្តយន្តំ

(យានំ លោកេ កងិតានំ) ធិ តេសុ បសុតោ សំយា

និច្ឆិទ្ធ(២) សត្វសោ កាមេ សិក្ខេ ធិព្វាធមត្តោ ។

សត្វោ សំយា អប្បកាត្តា អមាហា វិគ្គេសុណោ

អក្កោធនោ លោកចាបកំ វេទិកំ វិទេវ មុនំ ។

និច្ឆំ តត្ថំ សហោ មីនំ បមាធន ធិ សំវសេ

អតិមាធន ធិ តិរិយេ ធិព្វាធមត្តោ ធិ ធិ ។

១. ឧ. សល្លេន ១ ២. ឧ. ឧ. និច្ឆិទ្ធ ។

គតិទោមក គតិគតបាធិយេត្តសា ដែលគោយេត្តបាធិយេត្ត
 គាស្រ័យនៅក្នុងច្បាប់ ក្នុងសត្វចំណែកនោះ ។ សត្វលោក
 ដែលសាធារណៈជាប់រឹត រឹតស្ទើរទៅកាន់ទិសផ្សេងៗ បុគ្គល
 ជាបណ្ឌិត ឯកសារនោះបាន ទើបមិនស្ទើរទៅ មិនស្ទើរចុះ ។
 (ការម្នាក់ជាទីស្រឡាញ់ គឺ បញ្ចកម្មគុណណា មានក្នុងលោក)
 ច្រើនជាង តែងសំដែងនូវការសំគាល់ត្រឡប់សំគាល់ (មានការសំគាល់
 ដ៏ដាច់ដើម) ដើម្បីឱ្យបានការម្នាក់ជាទីស្រឡាញ់នោះ ចល្ហិត
 មិនត្រូវរំលងខ្លះក្នុងបញ្ចកម្មគុណ ឬក្នុងកិច្ចសំគាល់នោះឡើយ ឧប្ប
 រឿយណាស់ ក្នុងការម្នាក់ ដោយប្រការចំណង់ ឧប្បសិក្សា
 ឱ្យព្រះឱព្វាន បម្រើខ្លួន ។ បុគ្គលជាអ្នកប្រាជ្ញ ឧប្បជាអ្នក
 មានសច្ចៈ(១) ជាបុគ្គលមិនយឺតយ៉ាវ មិនមានមាយា លះចំណែក
 ញាញត់ មិនគ្រវែងគ្រា ឆ្លងឱ្យច្រើននូវលោកៈដ៏លាមក ឆ្លង
 មច្ចុយៈ ។ នាគមានចិត្តទុក្ខទៅព្រះឱព្វាន ឧប្បស្របស្តីតំ
 នូវការផ្សេងៗ សេចក្តីច្រើនច្រើន ការញាញត់ មិនឧប្បដ្ឋាននៅ
 ដោយសច្ចៈច្រើនច្រើន មិនឧប្បដ្ឋានក្នុងខ្លួននោះដ៏ត្រវែង ។

១. សត្វៈ ៣ យ៉ាង ឯកាយៈ ញាណសត្វៈ មន្តសត្វៈ ។ គតិគតា ។

មោសាវដ្ឋេ ន ធិយ្យថេ រូបេ ស្មេហំ ន កុត្តយេ

មាណសំ បរិជាធម្មេ សាមាសា វិរោតា ធមេ ។

មុកាណំ តាភិទទ្ទេយ្យេ នវេ ទន្តមកុត្តយេ

ហិយ្យមាទេ ន សោធម្មេ អាគាសំ ន សំគោសិយា ។

កេជំ ច្រមិ មហោយោតំ អាជិវំ ច្រមិ ជប្បំ

អាម្មណំ បកាច្ឆន្តំ^(១) តាមបម្ពោ ធុរុទ្ធយោ ។

សត្វា អវេក្ខន្តម្ម មុច្ចំ ឥលេ តំដ្ឋតំ ត្រាហ្មណោ

សត្វសោ បដិច្ចស្សដ្ឋ ស វេ សន្តោតំវុទ្ធតំ ។

សវេ វិទ្វា ស វេធភ្វ ញត្វា ធម្មំ អចិន្តរោ

១ កន្ស័ត្តំ អន្តិកថា ។

បុគ្គលអ្នកបះដ្ឋានចិត្តទៅក្រៅខ្លួន មិនប្បវេទនា ក្នុងភាសា
 មុសាវាទ មិនប្បវេទនាសច្ចៈស្មហក្នុងរូប ត្រូវកំណត់ដឹងខ្លួន
 ហើយគប្បីរៀបចំបញ្ចករអំពីស្មហ ។ មិនប្បវេទនាស្រីស្រាល
 ទៅក្រៅក្នុង ដែលជាបេសំបាសំគឺជាអតីត មិនប្បវេទនាសច្ចៈ
 កេត្តិចិត្តនិវេទនាក្នុង ដែលជាបេសំបាសំគឺជាធម្មប្បដ្ឋ មិនត្រូវសោក
 ស្តាយនឹងបញ្ចក្ខន្ធ ដែលសាបរណេទៅហើយ មិនត្រូវជាប់ស្អិត
 នៅក្នុងក្រណាត់ ។ គេបញ្ជាក់កាលខ្លួនសេចក្តីជាប់ចិត្ត គឺក្រណាត់
 ជាអន្តរិម គេបញ្ជាក់កាលខ្លួនសេចក្តីដក់ចិត្ត គឺក្រណាត់ ជាគ្រឿង
 ល្បឿនទៅខិតចិត្ត ជាគ្រឿងជាប់ញាមនៅខិតចិត្ត ជាតា-
 ម្មណ៍ខិតចិត្ត ជាគ្រឿងត្រិះរិះ (ព្រោះ) កាមកណ្តាផ្ទុកជាតក់
 សត្វទាំងឡាយ កាចូលចិត្តដោយលំបាក ។ អ្នកប្រាជ្ញ ជា
 ត្រាហ្មណ៍ មិនគេចចេញពីភស្តុភារ វេទនាទាំងឡាយដែលគឺព្រះ
 ខ្លួន គេបញ្ជាក់កាលបុគ្គលនោះជាអ្នកស្ងប់ ព្រោះលះកាយនេះ
 ទាំងអស់ ។ បុគ្គលនោះជាអ្នកប្រាជ្ញ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកដល់ខ្លួន
 វេទ ជាបុគ្គលដែលកណ្តាទាំងឡាយមិនអាស្រ័យទៅហើយ ព្រោះ
 ឃើញសក្ខីធម៌ (ជាបេសំបាសំគឺជា ជាទុក្ខ មិនមែនទុក្ខ)

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិបាតោ

សម្មា សោ លោកេ វិហារោ ន ចំហតីន កាស្សចំ ។

យោន កាមេ អន្តត្ថិ សង្កំ លោកេ ទុរាជយំ

ន សោ សោចតិ ជាដ្ឋេតិ ធិន្ទសោតោ អនន្ទនោ ។

យំ បុព្វេ តំ វិសាសេចិ(១) បដ្ឋា តេ មាហុ កំព្វំ

មជ្ឈេ ចេនោ តហោស្សសំ ឧបសន្តោ ចរិស្សសំ ។

សទ្ធសោ ជាម្ភុយស្មី យស្ស នត្ថំ មនាយិកំ

អសតា ន ន សោចតិ ស វេ លោកេ ន ធិយ្យតិ ។

យស្ស នត្ថំ វិនិ មេតិ បរេសំ ចាបិ កំព្វំ

បមត្តំ សោ អសំវិនិ(២) នត្ថំ មេតិ ន សោចតិ ។

១ ម. វិសាសេចិ ។ ២ ម. បរេសំ សោ អសំវិនិ ។

សុត្តន្តបិដកេ ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាតោ

បុគ្គលនោះ វេចន៍ប្រព្រឹត្តនៅក្នុងលោកដោយប្រពៃ មិនជាប់ចិត្ត
នឹងបុគ្គលណាមួយឡើយ ។ បុគ្គលណា បានឆ្លងផុតនូវកាមផង
នូវកិលេសស្រៀងជាប់ ដែលឆ្លងបានដោយកម្រ ក្នុងលោកផង
បុគ្គលនោះ ឈ្មោះថា កាត់វិរូតល្អោះ មិនមានចំណង វេច
មិនសោក មិនសុបរសា ។ កិលេសជាតណាភើតឡើង (ព្រោះ
ប្រាព្វ) សង្ខារជាអធិក អ្នកចូរធ្វើកិលេសនោះ ឲ្យរើសស្អាត
កិលេសស្រៀងកង្វល់ (មានរាគៈជាដើមភើតឡើងព្រោះប្រាព្វ)
សង្ខារដែលនឹងមានពេលក្រោយ ចូរកុំមានផលអ្នកឡើយ បើ
អ្នកមិនប្រកាន់ក្នុងធម៌ជាតណាល (មានរូបជាដើមដែលជាបច្ចុប្បន្ន)
អ្នកនឹងទៅជាបុគ្គលស្ងប់ ។ បុគ្គលណា មិនមានសេចក្តីប្រកាន់
ក្នុងនាមនិរូប ថាជាបេសំអញសព្វកន្លែងទេ បុគ្គលនោះឯង វេច
មិនសោក ព្រោះនាមរូបដែលមិនមានផង មិនទ្រុឌទ្រោមទៅក្នុង
លោកផង ។ កង្វល់ថា នេះបេសំអញ នេះជាបេសំផងដទៃ
មិនមាន ផលបុគ្គលណា បុគ្គលនោះ កាលមិនបាននូវកិលេស
ប្រកាន់ថា បេសំអញ វេចមិនសោកថា អញមានដូច្នេះឡើយ ។

អនុជ្ជវិ អនុគតិកោ អនេជោ សទ្ធិនិ សមោ

តមា ធិសំសំ បព្វមិ បុច្ឆិកោ អវិកាម្យំនំ ។

អនេជស្ស វិជានតោ នត្ថំ កាចិ ធិសង្កតំ

វិរតោ សោ វិយាវត្តា^(១) ទេមំ បស្សតំ សទ្ធិនិ ។

ន សមេសុ ន ឱមេសុ ន ឧស្សសុ វនតេ មុតំ

សន្តោ សោ វិតមជ្ឈរោ ធានេតំ ន ធិរស្សតំតិ ភកាវតិ ។

អនុទណ្ឌសូត្រ បណ្ណាល័យ ។

១ ឧ. វិយាវត្តា ។

បុគ្គលដែលមិនមានបុស្សា មិនមានសេចក្តីត្រេកអរ ជាអ្នកមិន
ញាប់ញ័រ ជាអ្នកស្ងប់ម្យ៉ាង ក្នុងអាយតនៈខាងក្នុង ខាងក្រៅ
ទាំងអស់ គឺជាគត កាលបើមានបុគ្គលចូលមកស្គាល់និស្ស័យ
របស់បុគ្គលអ្នកមិនញាប់ញ័រនោះ ក៏នឹងសំដែង (អាសិសន្ធិវាជំ ២
មានមិនបុស្សជាដើមនោះ) ។ (បណ្តាសត្វាទាំង ៣ មាន
ចុក្ខាភិសត្វាជាដើម) សត្វាលោកមួយ មិនមានផលបុគ្គល
អ្នកមិនញាប់ញ័រ អ្នកដឹងច្បាស់ (ខ្លាព្រលក្ខណ៍) បុគ្គលនោះ
វៀរស្រឡះចាកសត្វាទាំង ៣ នោះ វែមនឹងឃើញសេចក្តីក្សេមក្សាន្ត
ទីទាំងឡាយ ។ អ្នកប្រាជ្ញ វែមនឹងនិយាយអ្នកទូទៅ (ដោយ
មានថា អញជាបុគ្គលស្មើគ្នា) ក្នុងពួកបុគ្គលស្មើគ្នា (ជាអញ
ជាបុគ្គលថោកទាប) ក្នុងពួកបុគ្គលដែលថោកទាប (ជាអញជា
បុគ្គលប្រសើរ) ក្នុងពួកបុគ្គលដែលប្រសើរ បុគ្គលនោះ ជាអ្នកស្ងប់
ប្រាសចាកសេចក្តីកំណាញ់ វែមនឹងប្រកាន់ មិនអន្ទុះសារ ។

ចប់ អនុទណ្ឌសូត្រ ទី ១៥ ។

សោឡសមី សាវ័បុត្តសុត្តំ

[១១០] ន មេ ធិដ្ឋោ ឥតោ មុខេ ឥត្វាយស្មា សាវ័បុត្តោ

ន សុតោ ទទ កស្សជ្ជិ

ឃី វត្តុវេនោ សត្វា តុសំបា កណំបាគតោ ។

សនេវកាស្ស លោកស្ស យជា ធិស្សតិ មត្តហ

សត្វន្តមី វិចិត្តនោ ឃីតោវ វត្តមជ្ឈតា ។

តំ តុម្ហី អសំតំ តាធិ អនុបំ កណំបាគតំ

កហ្មន្តមិធិ វត្តាធិ អត្ថំ មត្តោន អាគមំ(១)

ធិតុវេនោ វិចិត្តនោ កណំបា វត្តមាសមី

វត្តាធិសំ សុសាធិ វ មត្តតាធិ តុហាសុ វ

សាវ័បុត្តសុត្តំ ទី ១៦

[១១១] (ព្រះសាវ័បុត្តន៍មានអាយុបុរាណជា) ព្រះមានព្រះ
 ភាគ ជាសាស្តាចារ្យ ព្រះអង្គចុះចោកកុសិន មកជាគណៈចារ្យ
 ព្រះអង្គមានព្រះកំចាត់ឈ្មោះនេះ ខ្ញុំព្រះអង្គ មិនដែលឃើញ
 មិនដែលឮ អំពីសំណាក់អ្នកណាមួយ ក្នុងកាលមុនអំពីកាលដែល
 ព្រះអង្គស្តេចចុះមក កាន់ត្រង់សន្តិសុទ្ធស្រះសោរឡើយ ។ ព្រះសាស្តា
 ព្រះអង្គមានចក្ខុ (ឆ្មែក្នុង) មើលប្រាកដ ដល់មនុស្សរោគ ព្រម
 ទាំងរោគ ព្រះអង្គជាបុគ្គលឯក បានបន្ទោបង់ខ្ញុំនឹងទាំងអស់
 ហើយបានលុបចោលនូវសេស ដែលជាទីក្រេកអរ ។ ខ្ញុំព្រះអង្គមាន
 សេចក្តីត្រូវការនឹងសូត្រប្រាសាទ ដើម្បីសាវ័កទាំងឡាយ ច្រើននាក់
 រើបមកគាល់ព្រះអង្គ ជាព្រះកុដ្ឋ មានសម្ភារៈបរិសុទ្ធ ប្រាស
 ចាកកណ្តាប់ស្បែក មិនទំនិច្ចស្បែក ព្រះអង្គជាបុគ្គល មិន
 ញាប់ញ័រ ជាបុគ្គលមិនកុហក ជាគណៈចារ្យ ស្តេចបកក្នុង
 ត្រង់សន្តិសុទ្ធនេះ កាលបើកុដ្ឋខ្ញុំ (អំពីជាតិជាដើម)
 ជាអ្នកគប់កែ ខ្ញុំសេនាសនៈស្មារតីក្តី ទៅទំនិចនៃដើមឈើក្តី
 ខ្ញុំព្រះសាស្តាធិ ឬជាព្រះទេវតាស្រៀយ ក្នុងល្អាតក្នុងទាំងឡាយក្តី

ឧទ្ទាវចេសុ សយេនេសុ តីវរោ វត្ថុ កេវា
 យេហំ ភិក្ខុ ឧ វេជយេយ្យ^(១) និក្ខេបេសេ សយនាសនេ
 កាតី បរិស្សយា លោកោ កច្ឆតោ អគតិ^(២) និសំ
 យេ ភិក្ខុ អភិសម្ពុវេ មន្តម្ហំ សយនាសនេ ។
 ក្សាស្ស ឲ្យបដិយោ អស្សុ ក្សាស្សស្សុ^(៣) វេជ កោចក
 កាជំ សីលព្វតានស្ស^(៤) បហំតត្ថស្ស ភិក្ខុនោ
 តំ សោ សិក្ខុំ សមាធាយ ឯកោជំ និបកោ សតោ
 កម្មារោ វជេស្សេវ និទ្ធអេ មលមត្តនោ ។
 វិជិតុច្ឆមាទស្ស យេនំនិ ជានុ (សាវប្បុត្តានិ កកេវ)

១ ឧ. វេជយេយ្យ ។ ២ ឧ. ម. អមនំ ។ ៣ ម. កានស្ស ។ ៤ ឧ. សីលព្វតា-
 នស្ស ។ ប. សីលព្វតា អស្ស ។

ភិក្ខុកាលនៅក្នុងសេនាសនៈស្ងាត់ ប្រាសចាកសំឡេងភីកកង មិន
 គប្បីញាប់ញ័រ ដោយហេតុឧទ្ទិសយណា ហេតុឧទ្ទិសយក្ខ
 សេនាសនៈ ដោយហេតុនឹងឧត្តមនោះ មានប៉ុន្មាន ភិក្ខុនៅក្នុងសេនា-
 សនៈស្ងាត់ គប្បីប្រសព្វនឹងសេចក្តីអន្តរាយ ទាំងឡាយណា
 សេចក្តីអន្តរាយទាំងឡាយនោះ មានប៉ុន្មាន ដែលនឹងមានផលភិក្ខុ
 កាលទៅកាន់វិស ដែលគេប៉ងប្រាប់ទៅ គឺព្រះនិព្វាន ក្នុងលោក
 នេះ ។ ពាក្យនេះ របស់ភិក្ខុអ្នកមានខ្លួនបញ្ជូនទៅ គឺជាអ្នក
 មានព្យាយាមតឹងតែងតែដូចម្តេច គោចរទាំងឡាយក្នុងលោកនេះ
 របស់លោកតែដូចម្តេច សីលនឹងរឹតទាំងឡាយ របស់លោក តែ
 ដូចម្តេច ភិក្ខុនោះគប្បីសមាទាន ខ្លួនសិក្ខាដូចម្តេច ទើបជាអ្នក
 មានសិក្ខា មានចិត្តមូល ក្នុងលោកនេះតែមួយ ជាអ្នកមានប្រាជ្ញា
 គប្បីបន្ទាបនឹងកិលេស ជាមន្តិយរបស់ខ្លួនបាន ដូចជាធិបាស
 ដែលគាត់ម៍មាស ឲ្យអស់ចេញបាន ។ (ព្រះមានព្រះភាគ
 ច្រើនត្រាស់ថា ម្ចាស់សាមម្ពុទ្ធ) ជានុវិហារធម៌ (ត្រឡឹងទៅ
 សុខសម្រាន្ត) ណា របស់ភិក្ខុអ្នកទ្រើប (កំរើតនឹងដើម)

សុត្តន្តបិដក ឧទ្ទិស្សន្ត ១ សាវ្វ័រសុត្ត ១

ដេយ្យំ ន កាមយ្យំ ន មុសា កណ្តាយ្យ
 មេត្តាយ ដស្សេ ភស្តាវាវាធំ
 យតាវលក្ខំ មនសោ វិជញ្ញា
 កណ្តាស្ស បត្តោតិ វិចារនយេយ្យ ។
 តោតាតិមាទស្ស វសំ ន តន្ត
 មូលម្យំ តេសំ បលិទញ្ច តិដ្ឋ
 អដប្បយំ វា បទ អប្បយំ វា
 អន្តា កវន្តោ អភសម្ពុយេយ្យ ។
 បញ្ញំ^(១) បុរុក្ខត្វា កាល្យាណមីតិ
 វិក្ខម្ពយេ តាធំ បរិស្សយាធំ
 អរតិ សៈហាថ សយនម្ពំ មន្ត^(២)
 ចតុរោ សៈហាថ បរិទេវនម្ព

១ បញ្ញំ (អន្តរា) ។ ២ ច. សន្ត ។

សុត្តន្តបិដក ឧទ្ទិស្សន្ត ១ សាវ្វ័រសុត្ត ១ ១៦

គិត្តមិនប្រើការល្មើច មិនប្រើការពាក្យកុហក ប្រើផ្សាយ
 មេត្តាចិត្ត ចំពោះពួកសត្វ ដែលមានចិត្តកក់ស្លុតនឹងមានចិត្តរឹងប៉ឹង
 គិត្តសត្វ ដែលមានចិត្តប្រកបដោយកល្យាណ នឹងប្រាសចាកកល្យាណ
 ក្នុងកាលណា គិត្តបើដឹងខ្លួនខ្លាចនឹងចិត្តកក់ស្លុត ក្នុងកាលនោះ ប្រើ
 បរិទេវន៍ខ្លាច ខ្លាចចិត្តកក់ស្លុតនោះចេញ ដោយគិតថា នោះជា
 ពួកប្រព្រឹត្តនៃអមិត្ត ។ គិត្តមិនប្រើការល្មើច នៃសេចក្តីក្រោធ
 នឹងសេចក្តីប្រកាន់ខ្ជាប់សហគមន៍ មួយទៀត គប្បតាស៍លើន
 ឫសនៃសេចក្តីក្រោធ នឹងសេចក្តីប្រកាន់ខ្ជាប់សហគមន៍នោះចេញ
 មួយទៀត គប្បីប្រមូលប្រមាមប្រមាសន្តតំសេចក្តីស្រឡាញ់ នឹង
 សេចក្តីស្អប់ ឲ្យជ្រះស្រឡះ ។ គិត្តអ្នកមានបីតម្លៃ គប្បីធ្វើ
 ប្រាជ្ញាឲ្យប្រព្រឹត្តទៅ ក្នុងខាងមុខ ហើយគប្បីសន្តតំសន្តិនៃសេចក្តី
 អន្តរាយនោះ គប្បីអត់សន្តតំសេចក្តីមិនក្រេតអេ ក្នុងសេនាសនៈ
 ស្ងាត់ គប្បីអត់សន្តតំនឹងដឹងដឹងនៃសេចក្តីឡើងក្បាល ២ យ៉ាង

កុស្តិយ អស្សីស្សនិមិ កុរំ វា(១) អស្សីស្សី
 ទុក្ខំ វេទ សេត្ត(២) កុរុជ្ឈ សេស្សី
 ឯតេ វិវេក្ខន្ត បរិទេវនិយេយ្យ
 វិទិយេជេ សេត្តោ អនិកោតសារី ។
 អន្ធក្ខ លទ្ធា វសនក្ខ កាលេ
 មត្តំ សោ ជញ្ញា វេទ នោសនត្ថំ
 សោ តេសុ តុត្តោ យតចារី កាមេ
 រុសិកោចិ វាចំ ជរុសំ ន វជ្ជា ។
 ឡុត្ថុត្ថនក្ខ ទ ទ ចានលោលោ
 ឈាធាទុយុត្តោ តហុជាតេស្ស
 ទុបេត្តោមារត្ត សមាចារិតតោ
 តត្តាសយំ កុត្តិក្ខិយេបនិទ្ទេ ។

១ ម. កុរ វា ។ ២ ម. បេត្ត កុត្តិយេស្ស ។

កុត្តិយាសិក្ខា ក្នុងត្រៃសិក្ខា ជាអ្នកមិនមានកង្វល់ គ្រាន់តែ
 គប្បីបន្ទោបង់សេចក្តីជ្រំរិះ ៤ យ៉ាង ដែលជាទីតាំងនៃសេចក្តីរៀក
 ចូល គឺជ្រំរិះថា អញខឹងបានរបស់អ្វីបរិភោគ ១ ជាអញខឹង
 បរិភោគក្នុងចំណា ១ ជាអញដេកជាទុក្ខក្នុងព្រឹទ្ធ ១ ជាអញ
 ខឹងដេកក្នុងចំណា (ទើបជាសុខសច្ចៈ) ១ ។ កុត្តិយ
 ធម្មវិន័យនេះ បានឲ្យបាយដង ឲ្យសំពត់ស្បៃ ដណ្តប់ដង
 ក្នុងកាលនោះ កុត្តិយនោះគប្បីដឹងប្រមាណ (ក្នុងការទទួលឬការប្រើ
 ប្រាស់ឲ្យចម្រើន) ដើម្បីសន្តោស កុត្តិយនោះគប្បីជាអ្នកគ្រប់គ្រង
 ក្នុងចម្ងាយទាំង ៤ នោះ គប្បីជាអ្នកមានការប្រព្រឹត្តិសង្គ្រោះក្នុងស្រុក
 ទេស សូម្បីត្រូវអ្នកណា ប្រទូស្តហើយ ក៏មិនគប្បីពោលពាក្យ
 ពាក្យ (ទៅរកអ្នកនោះ) ។ កុត្តិយគប្បីជាអ្នកមានចក្ខុជាក់ចុះ
 មួយទៀត មិនគប្បីជាអ្នកពើសជើង គប្បីជាអ្នកប្រកបរបៀយ ។
 ក្នុងឈាម ជាអ្នកភ្ញាក់ភ្លេចច្រើន ជាអ្នកប្រាណ្ឌេបេត្តា ហើយ
 មានចិត្តដក់លំអាំ គប្បីភាគអកុសលវិនិច្ឆ័យ ខឹងធម៌ជាទីពេញស្រយ
 ទៅ នៃអកុសលវិនិច្ឆ័យ ខឹងការពើស (មានពើសដៃជាដើម) ។

សុទ្ធិនិពាន ចន្ទវង្ស អន្ធិវង្ស សោឡសម្មិ សាវ្យបុត្តសុទ្ធំ

កុដិកោ វិចិកិ សតិមាភិទន្ត
 សព្វប្បញ្ញាសុ ចិលំ បតិទន្ត
 ភិចិ បឌុញ្ច កុសលំ ចាតិវេលំ
 ជនភិទន្ធគ្នាយ ន ទេតាយេយ្យំ ។
 អដាបរិ បញ្ច វដិចិ លោកោ
 យេសំ សតិមា វិទយាយ សិកោ
 រូបេសុ សន្តេសុ អដោ វសេសុ
 កន្តេសុ ជស្សេសុ សហោជ ភតិ ។
 ឯតេសុ ធម្មេសុ វិទេយ្យំ នច្ចំ
 ភិក្ខុ សតិមា សុវិមុត្តចិត្តោ
 កាលេន សោ សន្តាជម្ហំ បរិមិសរោចោ
 ឯតោធិក្ខតោ វិហារេន តមិ សោតិ ភក្ខភតិ ។

សាវ្យបុត្តសុទ្ធំ សោឡសម្មិ ។
អន្ធិវង្សា ចន្ទវង្សា ។

សុទ្ធិនិពាន អន្ធិវង្ស ទី ៤ សាវ្យបុត្តសុទ្ធរ ទី ២៦

ភិក្ខុកាលៈគេជាស៊ីគ្រឿង ដោយឆាត្យចាំនិទ្យាយ គប្បីជាអ្នកមានស្មារតី
 រើ ទទួលព្រឹក្សា គប្បីជាអ្នកទំលាយចិត្តវេទនា ក្នុងសព្វប្បញ្ញាសុ
 ចាំនិទ្យាយចេញ គប្បីបញ្ចេញវិចិត្រកុសល មិនគប្បីបញ្ចេញវិចិត្រ
 ហួសកំណត់ កុំអំពើក្នុងក្រុងក្រាហ្វិកាប្រាសាទសំណុំផង ។ មួយទៀត
 ភិក្ខុអ្នកមានស្មារតី គប្បីសិក្សា ក្នុងវិស្វកុសល ដើម្បីចំបាំងបង្កើន
 លា ធូលីនោះមាននៅក្នុងលោក៨ យ៉ាង គឺប្រភេទៈ ១ សទ្ធកៈ ១
 អន្ធកៈ ១ វស្សកៈ ១ វស្សកៈ ១ វស្សកៈ ១ ភិក្ខុនោះ គប្បីអត់សន្តិភូតិ
 ឲ្យសេចក្តីព្រឹក្សា ក្នុងប្រាសាទសំណុំ ក្នុង សំឡេង ក្នុង សេ វស្សៈចាំនិ
 នោះចេញ ។ ភិក្ខុជាអ្នកមានស្មារតី មានចិត្តផុតស្រឡាញ់ហើយ
 ដោយប្រពៃ គប្បីចំបាំងសេចក្តីប៉ិនប៉ង ក្នុងការម្នាស់
 ចាំនិទ្យាយនោះចេញ (គ្រាសមាធិចិត្តកើតឡើងហើយ) ភិក្ខុនោះ
 (មិនបានឈប់នៅត្រឹមប៉ុណ្ណោះ) ទំត្រង់រំលឹកវិចិត្រលាភមិ ដោយ
 ត្រឹមត្រូវតាមកាល គេទៅទៀត ភិក្ខុនោះគប្បីជាអ្នកមានចិត្តជា
 ឯកគ្គតា កំចាត់បង្កើននឹងវិចិត្រលាភមិចេញ ។

ចំ សាវ្យបុត្តសុទ្ធរ ទី ២៦ ។
ចំ អន្ធិវង្ស ទី ៤ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

កស្សន្តានិ

កាមតុហត្វ ទុដ្ឋា ច សុទ្ធិត្វ មរមំ ជរា(១)
 មេត្តេយ្យោ ច បស្សរោ ច មាគង្គី បុរាគណំ
 កលហំ ទ្វេ ច ឡូហានិ បុណវេ តុវដ្ឋតំ
 អត្តនល្លាវិ សុត្តំ កេណហិយុត្តេន(២)សោឡស
 វតិ ឯតានំ សុត្តានំ សព្វានដ្ឋកាវត្តិភាតំ ។

១ ខ.ម. បរមា ជន ។ ២ ម. ថេរុត្ថេន ។ ខ. ថេរុត្ថេន ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ខុទ្ទកនៃអដ្ឋកវិគ្គ ទី ៤ ឆោនវិ

និយាយអំពីការសូត្រ ១ គុហដ្ឋកសូត្រ ១ ទុដ្ឋដ្ឋកសូត្រ ១
 សុទ្ធដ្ឋកសូត្រ ១ បរមដ្ឋកសូត្រ ១ ជរាសូត្រ ១ ភិស្សមេតេយ្យ-
 សូត្រ ១ បស្សសូត្រ ១ មាគង្គិយសូត្រ ១ បុរាគេខសូត្រ ១
 កលហវិវាទសូត្រ ១ វិយ្យាសូត្រ ២ តុវដ្ឋកសូត្រ ១ អត្ត-
 នល្លាសូត្រ ១ សាវីបុត្តសូត្រ ១ សូត្រចំនី ១៦ ផ្គុះ មាន
 ក្នុងអដ្ឋកវិគ្គចំនួនសរុប ដោយប្រការដូច្នេះ ។

សុត្តន្តបិដក បញ្ចមោ បារាយនវិគ្គ

វិគ្គហិ

(១១១) កោសលាធំ បុរាណ អគ្គមា នក្ខណៈបដិ
 អាកិញ្ចត្តំ បន្តយាតា ព្រាហ្មណ៍ មន្តទារក្ខ ។
 សោ អស្សកស្សវិសយេ មុឡកស្ស(១) សមាសន
 វសី កោតាវិកុលេ ឧញ្ចន ច ដលេន ច ។
 តស្សវិ ឧបនិស្សាយ កាមា ច វិបុលា អហ
 តតោ(២) ជាតន អាយេន មហាយញ្ចមត្តប្បយំ
 មហាយញ្ចំ យេជិត្វាន បុន ចាវសី អស្សមំ ។
 តស្មី បតិបដិដ្ឋិត្តំ អញ្ញោ អាកត្តំ ព្រាហ្មណ
 ឧត្តរ្យតោ តសីតោ បត្តនត្ថោ វេស្សរេ
 សោ ច នំ ឧបសង្កម្ម សតាធំ បញ្ច យាចតំ ។

១ ១. អញ្ញកស្ស ។ ២. មុឡកស្ស ។ ៣. ម. ឈោ ។

សុត្តន្តបិដក បារាយនវិគ្គ ទី ៥

វិគ្គហិ

(១១១) (ព្រះភាគទុដ្ឋមានាយ បានលើកឡើងនេះ មកកាន់
 ចំប្រជុំ ក្នុងកាលធ្វើសង្គាយនាថា ព្រាហ្មណ៍ឈ្មោះការី) ជា
 អ្នកដល់ខ្ពស់ក្រោយនៃមន្ត ប្រាថ្នាឲ្យកាត់អ្នកមិនក្លាំង បានចេញ
 អំពីប្រទេសនៃកោសល ជាបុរិសប្បាយកែវយ ទៅកាន់ទុក្ខិកា-
 បថជនបទ ។ ការីព្រាហ្មណ៍នោះ ទៅកាស្រយៈទៀបប្រាំងស្ទឹង
 គោការី ជិតផែនអស្សកៈ ចំនែកផែនមុឡកៈ ចំណុចដ៏វែងដោយការ
 ស្វ័យស្វីរេ (សូមគេ) ផង ដោយមើមរលីនឹងផ្ទៃឈើផង ។
 ស្រុកនោះបានកើតចូលរយ ព្រោះកាស្រយការីព្រាហ្មណ៍នោះឯង
 ឯការីព្រាហ្មណ៍នោះ បានបំបែកខ្លួនមហាយញ្ច ដោយសារ
 អនាស្សយវិ ដែលកើតឡើងអំពីស្រុកនោះ លុះការីព្រាហ្មណ៍
 បានបូជាខ្លួនមហាយញ្ចចេះហើយ ក៏ចូលទៅកាន់កាស្រមិញ្ច ។
 កាលការីព្រាហ្មណ៍នោះ ចូលទៅកាន់កាស្រមិញ្ចហើយ មាន
 ព្រាហ្មណ៍ដទៃទៀត មានដឹងញាប់ខ្លាំង ស្មើនសស្កក់ មាន
 ធ្មេញពណ៌ដ៏ឆក់ មានក្បាលប្រឡាក់ដោយធូលី ព្រាហ្មណ៍
 នោះបានដើរចូលទៅកាន់ការីព្រាហ្មណ៍នោះ ហើយសូមអំណរ ។

តមេជំ តាវី ជិស្វា អាសនេន ចំមន្តយំ
 សុខញ្ច កុសលំ បុត្តំ វេនំ វេនមព្រិ
 យំ ចាមមំ ឈេយ្យធម្មំ^(១) សត្វំ វិសដ្ឋិតម្មយា
 អនុជាតាហិ មេ ព្រាហ្ម ធន្តំ បញ្ច សតាជិមេ ។
 សនេ មេ យាធមានស្ស ករំ ចាទុបនស្សតិ
 សត្តមេ ជិវសេ តុយ្យំ មុន្ទា ជលតុ សត្តតា ។
 អភិសដ្ឋិតា កុហតោ កេវំ សោ អភិក្កយំ
 តស្ស តំ វេនំ សុត្វា តាវី ទុក្ខំតោ អហុ
 ឧស្សស្សតិ អនាហារេ សោកសល្លសម្បតោ
 អថោមំ វិវិចិត្តស្ស ឈានេ ន វេតិ មនោ ។
 ឧត្រសតំ^(២) ទុក្ខំតំ ជិស្វា ធរតា អត្តតាមំជំ
 តាវី ឧបសង្កម្ម វេនំ វេនមព្រិ
 ន សោ មុន្ទំ បជាតាតិ កុហតោ សោ ធន្តិតោ
 មុន្ទជំ មុន្ទាជិតាតេ ច ញ្ញាលំ តស្ស ធម្មិតិ ។

១. ឃ. យេ ឆម ឈេយ្យធម្មំ ។ ២. ឃ. ឧត្រសុំ ។

តាវីព្រាហ្មណំ បានឃើញព្រាហ្មណំនោះហើយ ក៏អញ្ជើញ
 ដោយភាសនៈ សាកសួរសេចក្តីសុខផង កុសលផង ហើយបាន
 ពោលពាក្យនេះថា ខេយ្យធម៌ណាបស់ខ្ញុំ ខេយ្យធម៌ទាំងអស់
 នោះ ខ្ញុំបានបរិច្ចាគអស់ហើយ ម្ចាស់ព្រាហ្មណំ អ្នកចម្លើយខ្ញុំចុះ
 ខ្ញុំមិនមានវត្ថុ ៥០០ ទេ ។

(ព្រាហ្មណំនោះនិយាយថា) កាលខ្ញុំសូមហើយ បើអ្នកដ៏ចម្រើន
 មិនឱ្យទេ ក្បាលរបស់អ្នកចូលមក ដល់ភាគក្នុងថ្ងៃទី ៧ ។ ព្រាហ្មណំ
 កុហតានោះបានឮកលទុយ ហើយសំដែងខ្លួនចេញពីស្នូលខ្លួន
 ដ៏តឡឹក ដល់តាវីព្រាហ្មណំនោះ លុះតាវីព្រាហ្មណំ ឮពាក្យ
 ព្រាហ្មណំនោះហើយ ក៏ដល់ខ្លួនសេចក្តីទុក្ខព្រួយ មិនបរិភោគអា-
 ហារ ទៅដល់ក្នុងស្នូល ចុកវិលនាដោយសន្តិសេចក្តីសោក កាល
 បើតាវីព្រាហ្មណំបានចិត្តយ៉ាងនេះ ចិត្តក៏មិនត្រេកអរក្នុងឈាន ។
 ទៅតាមអ្នកប្រាថ្នាប្រយោជន៍ បានឃើញតាវីព្រាហ្មណំ មាន
 សេចក្តីតក់ស្លុត ដល់ខ្លួនសេចក្តីទុក្ខព្រួយ ដូច្នោះហើយ ក៏ចូល
 ទៅរកតាវីព្រាហ្មណំ និយាយដូច្នេះថា ព្រាហ្មណំនោះ មិន
 ជឿក្បាលទេ ភាគអ្នកកុហក ជាអ្នកត្រូវការ ដោយទ្រព្យ
 ភាគមិនមានកាណ៌នៃក្បាល នឹងការងារកុហកក្បាលទេ ។

កោតិ ធរហំ ជាតានំ កម្មេ អក្ខរហំ បុច្ឆិតា^(១)
 មុន្តំ មុន្តានិចាតត្យ តំ សុណោម វេទា វេ ។
 អហម្បេតំ ន ជាតានំ ញាណមេតុ ន វិជ្ជតិ
 មុន្តំ មុន្តានិចាតតា^(២) ច ជីតានំ ហេតុ នស្សនំ ។
 អថ កោ ធរហំ ជាតានំ អស្មី បថវិមណ្ឌលេ
 មុន្តំ មុន្តានិចាតត្យ តំ មេ អក្ខរហំ ធម្មេតេ ។
 បុរា កម្មលវត្ថុមហា ជិត្យត្ថោ លោកនាយកោ
 អបរិច្ឆា ឧត្តរករាជស្ស សក្យបុត្តោ មគ្គិកោ
 កោ ហំ ព្រាហ្មណ សម្ពុត្តោ សព្វធម្មាន ចារុ
 សព្វាភិក្ខាវលប្បត្តោ សព្វធម្មេសុ ចក្ខុមា
 សព្វកម្មក្ខយំ^(៣) បក្ខោ វិមុត្តោ ឧបជិត្យយេ

១. ឧ. បុច្ឆិតា - ២. ឧ. មុន្តានិចាតតា ៣. សព្វធម្មេសុ

(ពាក្យព្រាហ្មណ៍ស្កេត) ម្ចាស់អ្នកដ៏ចំរើន អន្យោនៈ អ្នកណាដឹង
 ខ្ញុំក្បាលនឹងកាត្វាក់ចុះខ្ញុំក្បាល ខ្ញុំសូមសួរអ្នក ចូរអ្នកប្រាប់ខ្ញុំអ្នក
 ដែលដឹងនោះ ដល់ខ្ញុំចុះ ខ្ញុំនឹងចាំស្តាប់ពាក្យរបស់អ្នកនោះ ។
 (ទៅកាតបថា) ខ្ញុំមិនដឹងខ្ញុំក្បាលនឹងកាត្វាក់ចុះខ្ញុំក្បាលខ្ញុំទេ
 ខ្ញុំមិនមានការដឹង ក្នុងរោតុទាំងពីរនោះឡើយ ក្បាលក្តី កា
 ត្វាក់ចុះខ្ញុំក្បាលក្តី មានតែព្រះជេនស្រីទេ ទើបឃើញបាទ ។
 (ពាក្យព្រាហ្មណ៍ស្កេត) លើមណ្ឌលប្រថតីនោះ តើអន្យោនៈ
 មានអ្នកណា អាចដឹងខ្ញុំក្បាលនឹងកាត្វាក់ចុះខ្ញុំក្បាល ម្ចាស់
 ទៅតា អ្នកចូរប្រាប់ខ្ញុំអ្នកនោះ ដល់ខ្ញុំ ។
 (ទៅតាប្រាប់ថា) ព្រះលោកនាយក ព្រះអង្គជាពូជពង្សនៃព្រះ
 បាទឧត្តរកៈ ជាសក្យបុត្រ ព្រះអង្គមានឥន្ទ្រស្រី ទ្រង់ចេញចាក
 មហាបុរី ឈ្មោះកម្មលវត្ថុ (ទៅទ្រង់ព្រះផ្នួស) ។ ម្ចាស់ព្រាហ្មណ៍
 ព្រោះព្រះលោកនាយកនោះ ព្រះអង្គត្រាស់ដឹងឯង ទ្រង់ដល់
 ត្រើយនៃធម៌ទាំងឡាយ បរិច្ចេកវិធានកំរិត នៃអភិញ្ញាទាំងឡាយ
 មានចក្ខុក្នុងធម៌ទាំងឡាយ បានដល់ខ្ញុំការអស់ទៅនៃកម្មទាំងអស់
 មានហ្វូងយុទ្ធសិប្ប ក្នុងធម៌ជាគ្រឿងអស់ទៅ នៃឧបជិត្យលេស

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

ពុទ្ធា សោ ភគវាលោកេ ធម្មំ ទេសេសំ ធម្មាហ
តំ ភ្នំ កន្ទាន បុទ្ធសុ សោ តេ តំ ព្យាគារិស្សតិ។
សម្មាសម្ពាសំ វិបាកំ ឧទត្តោ ពារិ អហ
សោកស្ស តទុកោ អាសំ បិតត្វ វិបុលំ លតំ ។

សោ ពារិ អត្តមនោ ឧទត្តោ
តំ ទេវតំ បុទ្ធិតំ វេទនាតោ
កាតមម្ពំ កាមេ ធម្មមម្ពំ វា បទ
កាតមម្ពំ វា ជនបទេ លោកនាថា
យត្ថ កន្ទា ធម្មស្សេមុ
សម្មុទ្ធិំ ធម្មទុក្ខមំ ។
សាវត្ថយំ តោសលមទ្ធិរេ ជំនោ
បហុតមត្តោ វាគ្គិយេនសោ
សោ សក្យមុទ្ធា វិទុកោ អនាសវោ
មុទ្ធានិមាតស្ស វិនុ ធម្មសកោ ។

តតោ អាបន្តយំ សិស្សេ ត្រាហ្មណេ មន្តទារកេ(២)

១២. មន្តទារកេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធជាអគ្គនោះ មានចក្ខុ សំដែងធម៌ក្នុងលោក អ្នកចូរ
អត្ថិញ្ញាវេស្សព្រះអង្គចុះ ព្រះអង្គនឹងសំដែងហេតុនោះដល់អ្នក ។
ការព្រាហ្មណ៍ គ្រាន់តែព្យាក្យថាព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ក៏មានចិត្តរីក
រាយ មានសេចក្តីសោកស្រាលស្តីនឹង ទាំងបានទ្រាំបំរើដ៏ធំទូលាយ ។
លុះការព្រាហ្មណ៍នោះចេញចិត្ត មានចិត្តត្រេកអរ មាន
ចិត្តរីករាយហើយ ក៏សួរទៅគាត់ថា ព្រះលោកថាព្រះ
អង្គនឹងនៅក្នុងស្រុកណាខ្លះមណា ឬជនបទណា យើងនឹង
ទៅថ្វាយបង្គំព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ឧត្តមជាតិសត្វមានជីវិត ក្នុងទីណា ។
(ទៅកប្រាប់ថា) ព្រះចិន្ទស្រី មានប្រាជ្ញាច្រើន មាន
ប្រាជ្ញាដ៏ប្រសើរ ដូចដែនដី អង្គនៅក្នុងកោសលមន្ទីរ ក្នុងក្រុង
សាវត្ថី ព្រះមានបុណ្យនោះ ជាសក្យបុត្រ មានធុរៈដាច់ចោលរស់
ហើយ មិនមានការស្រវឹង ប្រសើរជាងនរណា ទើបនឹងទូក្សាល
នឹងការទាក់ទងនៃស្រ្តី ។ លំដាប់នោះ ការព្រាហ្មណ៍បានហៅក្នុង
ព្រាហ្មណ៍ជាសិស្ស ដែលដល់ទូក្រើយនៃមន្ត (ចេះចប់មន្ត) មកថា

ឯមំ មាណវំ អត្ថុសំ សុណោជ វេទំ បម
 យស្សសោ ទុល្លោ លោកោ ចាតុការោ អតិណ្ឌិសោ
 ស្វាជ្ជំ លោកាភ្នំ ឧប្បន្នោ សម្ពុត្តោ វតិ វិស្សតោ
 ចិម្បំ កត្វាជ សាវត្ថំ បស្សត្ថំ ធិបទុក្ខមំ ។
 កាដំ ចរហំ ជាធម្ម ធិស្វា តុម្ភោតំ ត្រាហ្មណ
 អជាធិតំ ខោ បព្រហ្មំ យតា ជាធម្មតំ មយំ ។
 អាកតាធិ ហំ មន្តេសុ មហាបុរិសលក្ខណា
 ទ្វត្ថិសា ច ក្សត្រយាតា សមត្តា អទុម្បត្ថសោ ។
 យស្សតេ ហោត្ថំ កត្តេសុ មហាបុរិសលក្ខណា
 ទុវេ វ តស្ស កតិយោ តតិយា ហំ ឧ វិជ្ជតិ
 សវេ អការិ អាវសតិ(១) វិជេយ្យ បវរំ វតិ
 អនណ្ឌោ អសត្តោ ធម្មេនបទុសាសតិ

១ ទ. វ. អដ្ឋវសនំ ។

មាណវំ តាំងឡាយ អ្នករាល់គ្នាចូរមកនេះ យើងនឹងប្រាប់ ចូរ
 អ្នកតាំងឡាយ ស្តាប់តាមយើងចុះ ការកើតឡើងប្រាកដរឿយវិនៃ
 ព្រះសម្ពុទ្ធណា ដែលគេបានដោយក្រក្កងលោក ថ្ងៃនេះព្រះសម្ពុទ្ធ
 អង្គនោះ ខ្ញុំបានឮប្រាកដហើយថា ព្រះសម្ពុទ្ធកើតឡើងហើយ ក្នុង
 លោក អ្នកតាំងឡាយ ចូរនាំគ្នាទៅកាន់ក្រុងសាវត្ថិ ឲ្យឆាប់ៗ
 ហើយចូលទៅរាល់គ្រាអង្គ ដែលទទួលបានសក្ខីភាពដ៏តិរិះ ពួក
 ត្រាហ្មណ៍ជាសិស្សស្មោះថា បពិត្រត្រាហ្មណ៍ ពួកយើងឃើញហើយ
 អប្បស្កាល់ថា អ្នកនោះ ជាព្រះក្ខត្តាន ដោយប្រការដូចម្តេច សូម
 លោកប្រាប់ ដល់យើងតាំងឡាយដែលជាអ្នកមិនស្គាល់ ឲ្យចាស់
 តែយើងតាំងឡាយស្គាល់ត្រាអង្គ ។ ពាក្យត្រាហ្មណ៍និយាយថា
 មហាបុរិសលក្ខណៈតាំង ៣២ ប្រការ មានមកក្នុងមន្តតាំងឡាយ
 ដែលពួកហោរបានរៀនបរិបូណ៌ហើយដោយលំដាប់ ។ មហា-
 បុរិសលក្ខណៈតាំងនោះ មានក្នុងខ្លួនបុគ្គលណា បុគ្គលនោះមាន
 គតិភិក្ខុភេត គតិជាតិរបស់មិនមានឡើយ គឺប៉ុន្មានគ្រប់គ្រងគេហ-
 ដ្ឋាន នឹងអប្បឈ្នះខ្លួនផែនដីនេះ ដោយមិនបាច់ប្រើអាជ្ញា មិន
 បាច់ប្រើគ្រឿងស្រ្តាវជ្រាវ គ្រាន់តែប្រៀបប្រដៅ ដោយធម៌

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ស. ឆ. ឆ. សោ បព្វជតិ អតាន អនតាយិ
 វិវដ្ឋនោ សមុទ្ធោ អរហា កវតិ អនុត្តរោ ។
 ជាតិកោត្តក្ខ លក្ខណំ មន្តេ សំស្សេ បុប្ផាបរ
 មុន្នំ មុន្នាជិតាភក្ខ មនសា យេវ បុប្ផថ ។
 អនាវរណនស្សវី យនំ តុន្តោ កវិស្សតំ
 មនសា បុប្ផេតេ បញ្ញោ វាបាយ វិសន្នេស្សតិ ។
 ពាវិស្ស វចោ សុត្វា សិស្សសោឡស ព្រាហ្មណ
 អជិតោ តិស្សមេត្តេយ្យោ បុណ្ណកោ អថ មេត្តត្វ
 ឆោតកោ ឧបសីវោ ច នន្ទោ ច អថ មោមកោ
 តោធម្មកប្បា ធុកយោ ជតុកុណ្ឌី ច បណ្ឌិតោ
 គប្បាវុចោ ឧធមោ ច ចោសាលោ ចាបិ ព្រាហ្មណ
 មោយវាជា ច មេតាវី បិដ្ឋិយោ ច មហាវសិ
 បទ្ទេតាភណ្ឌោ សទ្ធោ សព្វលោកស្ស វិស្សតា

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

បើបុគ្គលនោះចេញចាកផ្ទះ ចូលទៅកាន់ផ្ទះស រមែងជាបុគ្គល
 មានជំនួល គឺកិលេសបើកហើយ ទានជាព្រះអរហន្តសម្ពុទ្ធ ដ៏
 ប្រសើរ ។ អ្នកទាំងឡាយចូរសួរ ដោយចិត្ត ទូរជាតិផង ទូរ
 គោត្រផង ទូរលក្ខណៈផង (របស់យើង) ទូរមន្តវេទនាយើងទាន
 និយាយផង ទូរក្នុងសិស្ស (របស់យើង) ដទៃទៀតផង ទូរ
 ក្បាលផង ទូរការព្រាត់ចុះនក្បាលផង ។ បើបុគ្គលនោះ ប្រាកដ
 ជាព្រះពុទ្ធ អ្នកឃើញកាលទាំងនេះ ដោយអនាវរណញ្ញាណ
 មែន កាលបើប្រសាវដែលអ្នកទាំងឡាយសួរហើយ ដោយចិត្ត
 ព្រះអង្គនឹងដោះស្រាយដោយវាចា ។ ឯពួកព្រាហ្មណ៍ជាសិស្ស
 ទាំងអស់ ១៦ នាក់ គឺ អជិតមាណា ១ តិស្សមេត្តេយ្យ ១
 បុណ្ណកៈ ១ មេត្តត្វ ១ ឆោតកៈ ១ ឧបសីវៈ ១ នន្ទៈ ១
 មោមកៈ ១ គោធម្មនិវរិកប្បៈជាតិវនាត ១ ជតុកុណ្ឌិបណ្ឌិត ១
 គប្បាវុចៈ ១ ឧធមៈ ១ ចោសាលព្រាហ្មណ៍ ១ មោ-
 យវាមនាវី ១ បិដ្ឋិយមហាវសី ១ ព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នេះ
 សុទ្ធតែជាមេអណៈផ្សេង ។ គា ល្បីល្បាញតាមតេជ្យ ក្នុងលោក

ឈាយី ឈានតា ជីវា បុព្វវាសនាសិកា
 ពារី អភិវាទេត្វា កត្វា ច ចំ បទក្ខណ៍
 ជជាដេននា សទ្ធ បក្កាមុំ ឧត្តរមុខា
 មុឡកាស្ស បត់ដ្ឋានំ បុរំ មាហិស្សត្តិ គតា(១)
 ឧជ្ឈេនំ ចាចំ កោនដ្ឋំ វេនិសំ វេស្សយំ
 កោសម្ពី វាចំ សាតោតំ សាវត្ថុញ បុរុត្ថមំ
 សេតព្យំ កបិលវត្ថុំ កុសំបារត្ថំ មន្ទិរំ
 បាវត្ថុ កោតនករំ វេសាលី មាតនំ បុរំ
 ចាសាណតំ ចេតិយញ្ច វេសាលីយំ មនោរមំ
 តសំតោវ ឧនកំ សីតំ មហាណាវំ វាលិដោ
 ឆាយំ យម្មាភិគតោ ច តុរិយា បព្វតមាហុ ។
 ភគវា ច តម្ពី សមយេ ភិក្ខុសង្ឃបុរុក្កតោ
 ភិក្ខុនំ ចម្ពី ធនេសតិ សីហោវ ចនតិ វេ ។

១. ឧ. បុរិម មាហិស្សត្តិ គតា ។ ប. បុរិម មាហិស្សត្តិ គតា ។

ជាអ្នកមានឈាន គ្រូអក្ខន្ធជាន មានប្រាជ្ញាមុតហំ បានអប់រំ
 វេស្សន្តរមត ពីក្នុងដំណើរនេះ លុះបានស្តាប់ពាក្យពាក្យពាក្យ
 ហើយ ក៏ក្រាបថ្វាយបង្គំតាមពាក្យពាក្យ ប្រែប្រួលតាម
 ពាក្យពាក្យនោះ ទាំងអស់គ្នា សុទ្ធតែប្រែប្រួលតាមពាក្យពាក្យ
 គ្នា ឈមមុខទៅចំសង្កេត ហើយដើរចេញទៅ កាន់ទី
 ប្រតិស្ឋាននៃក្រុងមុឡាគៈ កាន់ក្រុងមាហិស្សត្តិ ក្រុងឧជ្ឈេនិ ក្រុង
 កោនដ្ឋា ក្រុងវេនិស ក្រុងវេស្សយៈ ក្រុងកោសម្ពី ក្រុងសាតោត
 ក្រុងសាវត្ថុ ជំនួញ ក្រុងសេតព្យៈ ក្រុងកបិលវត្ថុ ក្រុងកុសំបារត
 ក្រុងបាវត្ថុ ក្រុងកោតនៈ ក្រុងវេសាលី ក្រុងមន្ទិរៈ ទីវាលាណា
 ចេតិយ ដែលជាទីសប្បាយរីករាយចិត្ត ក្នុងព្រាហ្មណ៍ទាំងអស់នោះ
 បានឡើងទៅកាន់ក្នុង គឺចេតិយ ដោយប្រញាប់ប្រញាល់ ដូចបុរស
 ស្រេកទឹក ដើរទៅទឹកក្រដាក់ ឬដូចពាណិជ ដើរទៅកេ
 ណាតំ គឺទានសោត ដូចបុរសស្រែដុំក្តៅ គ្របសន្លឹក
 ដើរទៅកម្រប់ឈើ ដោយប្រញាប់ប្រញាល់ ដូច្នោះឯង ។ គាប់
 ចូលសម័យនោះ ព្រះមានព្រះភាគ មានភិក្ខុសង្ឃចាយរាម កំពុង
 សំដែងធម៌ ដល់ភិក្ខុទាំងឡាយ ដូចជាសិរិហៈចន្ទី ក្នុងព្រៃ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

អនិច្ចោ អនិច្ចោ សុត្តន្តំ វិចារិសី(១) កាលុប្ប
 ចន្ទំ យថា បណ្ណាសេ ចារិយំ ឧបាសកំ ។
 អនិច្ចោ កត្ត ធិន្ទរា ចារិយំ វិយាណំ
 ឯកមន្តំ វិចារិ ចារិយំ មនោបញ្ញេ អប្បន្នេ
 អនិច្ចោ ធម្មនំ ច្រូតំ កត្តំ ច្រូតំ សលត្ថុណំ
 មន្តេសុ ចារិយំ ច្រូតំ កត្តំ វិចារិ ច្រូតំ ច្រូតំ
 វិសំ វិស្សសតំ អាយុ សោ ច កត្តេន ចារិ
 តិណិស្ស លត្ថុណា កត្ត តិណិ វេនាទ ចារិ
 លត្ថុណា វេនាហាស ច សនិយណ្ឌសកេដុកេ(២)
 មញ្ញ សនាទំ វិចារិ សនិយណ្ឌ ចារិ កតោ ។

១ ម. សនិសី ។ ២ ម. សនិយណ្ឌសកេដុកេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

អនិច្ចោ អនិច្ចោ (ជាសិស្សច្បង) បានឃើញព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ (មាន
 ស្ម័គ្រច្បង) ដូចព្រះអាទិត្យ មានស្ម័គ្រច្បងចេញ ពុំនោះសោត
 ដូចព្រះចន្ទ្រាព្រាហ្មណ៍រំពៃរំពៃក្នុងថ្ងៃ ១៩ កើត ។ បន្ទាប់ពីនោះមក
 អនិច្ចោ បានឃើញព្រះអង្គនិព្វានដ៏បរិសុទ្ធ ក្នុងសិវៈរបស់ព្រះអង្គ
 ហើយបិតានៅក្នុងទីដ៏សមគួរ មានចិត្តរីករាយ បានស្រឡាញ់ប្រសា
 ចំនងាយក្នុងចិត្តថា សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវផន្ទាយុ (របស់
 អត្ថាធិបតី) សូមព្រះអង្គសំដែងប្រាប់នូវគាត្រ ព្រមទាំងលក្ខណៈ
 សូមព្រះអង្គសំដែងនូវបារមី (ការសម្រេច) ក្នុងមន្តទាំងឡាយ
 ព្រាហ្មណ៍ជាអត្ថាធិបតី ប្រៀបប្រដៅសិស្ស មានបំណងនាគ ។
 ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធគ្រាស់ថា អត្ថាធិបតីអ្នកនោះ មានអាយុ ១២០ ឆ្នាំ
 ឈ្មោះថាវិ តាមគាត្រ លក្ខណៈក្នុងខ្លួនរបស់គាត់មាន ៧ ប្រការ
 គាត់ចេះចប់នូវគ្រូវេទ គាត់បង្រៀននូវមហាបុរិសលក្ខណៈផង នូវ
 គម្ពីរវេទកថាស្រី ព្រមទាំងគម្ពីរនិយមន័យនិងគម្ពីរសេដ្ឋកៈផង នូវមន្ត
 ៨០០ ផង ដល់នូវបារមីក៏ការសម្រេច ក្នុងព្រាហ្មណ៍ដ៏បរិសុទ្ធ ។

លក្ខណៈ បរិយាយ ពាក្យស្នេ ធម្មត្ថម
 តណ្ហាបិដក បកាសេហិ មា ឆោ កត្តាយិកំ អហ្ម ។
 មុខំ ជីវិត្តយ ចាទេតិ ឧត្តរាស្ស កម្មតន្តរ
 កោសោហិកំ វត្ថុតុយ្ហំ ឯវិ ជាតាហិ មាលា ។
 បុត្តំ ហិ កត្តា^(១) អសុណោ ឧត្តា បញ្ញោ ព្យាគាតេ
 វិចិត្តតិ ជនោ សញ្ញោ វេទនាតោ កតត្ថលី
 កោ ធុ ធម្មតំ វា ព្រហ្មា វា ឆោ វា មិ សុដម្បតិ
 មនសា វុច្ឆិតេ បញ្ញោ កមេតំ បដិកាសតំ ។
 មុត្តិ មុត្តាទិចាតញ្ច ការី បរិបុត្តតិ
 តំ ព្យាគាតេហិ កកា កត្តិ វិជយ ឆោ ឆសេ ។

១. បុត្តំ ហិ កត្តា ។ ប. បុត្តតិ តំ ។

អនិមាណា ក្រាបលាថា បរិក្រព្រះអង្គជាបុគ្គល ក្នុងដំណើរជន
 អ្នកកត់ត្រាចំនួនក្រណា សូមព្រះអង្គពិចារណាខ្ញុំលក្ខណៈរបស់ពា-
 រិក្រាប្បាល រួចសំដែងកុំឱ្យយើងខ្ញុំមានសេចក្តីសង្ស័យ ។ ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
 ត្រង់ត្រាស់ថា ការិក្រាប្បាល យកអណ្តាតពុំមុខបាទ មាន
 ឧត្តរាលោម ទៅត្រង់ចេះគ្នាចេះក្លើម វត្ថុតុយ្ហៈ (លិង្គ) របស់គាត់
 ប៉ុន្មានដោយស្រាម ម្ចាស់មាណា អ្នកចូរជីវិតនេះចុះ ។
 មែនចិត្ត ក្នុងជនគាត់អស់គ្នា មិនដែលបានឮក្សបុព្វលាភមួយ
 សុំឲ្យប្រសាទន់ឡើយ ដែលព្រះអង្គឆ្លើយហើយ ក៏ហើរសេចក្តី
 រីករាយ ធ្វើប្រឡាប្បអន្តរា ហើយត្រិះរិះផ្សេងៗថា នរណាប៉ុ-
 នោះទៅតាម ព្រហ្មត្ថិ ឬក៏ព្រះឥន្ទ្រលោះសុដម្បត្តិ កាលគេ
 សួរប្រសាទដោយចិត្តហើយ នឹងដោះស្រាយប្រសាទដូចម្តេចបាន ។
 អនិមាណា ខ្ញុំលាថា ការិក្រាប្បាល សាកសួរឲ្យក្បាលជន
 ខ្ញុំកាត់ត្រាចំនួនក្រណាចង បរិក្រព្រះមានព្រះភាគ សូមព្រះអង្គ
 ឆ្លើយឲ្យប្រសាទន់ឱ្យបាន បរិក្រព្រះអង្គជាអ្នកស្វះស្វែងកុណា សូម
 ព្រះអង្គក៏ចាត់បង្គំខ្ញុំសេចក្តីសង្ស័យ របស់យើងខ្ញុំចាំនិទ្យាយ ។

អវិជ្ជា មុត្តាតំ វិជាតាហិ វិជ្ជា មុត្តាធិចាតនី
 សត្វាសត្តសមាធិហិ ចន្ទរិយេន សំយុតា ។
 តតោ វេនេន មហាតា សណ្ឋាម្ពុត្វាន ហណាវេ
 ឯតំសំ អដំមំ កាត្វា ចានេសុ សំវសា បតិ
 ពារី ព្រាហ្មណោ ភោតោ សហ សំស្សេហំ មារិស
 ទុនត្ថង្គោ សុមេធ�ោ ចានេ វុត្ថតំ ចក្កម ។
 សុខំតោ ពារី ហោតុ សហ សំស្សេហំ ព្រាហ្មណោ
 ត្វំ វាមំ សុខំតោ ហោហិ វិវំ ជីវាហិ មាណវ ។
 ពារីស្ស ច តុយ្ហំ វា សទ្ធភេសំ សត្វសំសយំ
 កាតាវកាសា បុច្ឆង្គោ យំ កំព្វំ មនសិច្ឆជ ។
 សមុទ្ទេន កាតោកាសោ ចិសិដិទ្វាន បញ្ចលី
 អដំតោ បវេមំ បញ្ញំ តតុ បុច្ឆំ តថាគត្តន្តំ ។

វុត្ថតថា ចំដ្ឋិតា ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធត្រាស់ថា អ្នកចូរដឹងចុះថា អវិជ្ជា ទុកជាគ្បាល
 វិជ្ជាដែលប្រកបដោយសត្វ សត្ត សមាធិ ឆេះ ដឹងវិរិយៈ
 ទុកជាគ្បាលចុះវិសគ្បាល ។ លំដាប់នោះ អជីនហណាត
 ទំទប់ទល់ ដោយសេចក្តីត្រេកអរច្រើន ហើយយកស្បែកខ្លាត់ខ្លាត់
 ទៀងស្មាមាត់ ច្រក្របសំរុះ រៀបចំប្រឡាក់ទាំងគូ ក្របទូល
 ថា បត់ត្រច្រអង្គធិបតី ច្រអង្គមានចក្ខុ ពារីព្រាហ្មណ៍ដ៏ចំរើន
 ព្រមទាំងពួកសិស្ស មានចិត្តរីករាយ ជ្រោមជ្រែង ថ្វាយបង្គំ
 ព្រះបាទ (យេសូត្រអង្គ) ។ ព្រះមានព្រះភាគត្រាស់ថា
 ខ្លាហណាត សូមឱ្យពារីព្រាហ្មណ៍ព្រមទាំងពួកសិស្ស បាន
 ដល់ខ្ញុំសេចក្តីសុខចុះ ទាំងប្រាសាទ ក៏ចូរដាំបុគ្គល ដល់ខ្ញុំ
 សេចក្តីសុខ សេវាសេវាកាលយូរចុះ ។ អ្នកទាំងឡាយ
 គង់គររម្មតទុកសឱ្យហើយ ចូរសួរខ្ញុំសេចក្តីសន្សំទាំងអស់
 យេសូត្រអង្គព្រាហ្មណ៍ផង យេសូត្រអង្គ យេសូត្រអង្គ ទាំងអស់
 ផង ចូរព្រាង្គាវុកក្នុងចិត្តខ្ញុំវាហុក្សណ៍យូរចុះ ។ លុះព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ
 បើកទុកសឱ្យហើយ អជីនហណាត អង្គុយប្រណម្យអញ្ចលី
 សូមប្រសាទិ ទុ ដឹងព្រះគថាគត ក្នុងទីនោះឯង ។

ចំ វុត្ថតថា ។

បឋមា អដ្ឋកថា

(១១២) កេសស្ស ធិវតោ លោកោ (វត្តាយស្នា អដ្ឋកថា)

កេសស្ស ធិវតោ សតិ

កិស្សកិលេបនំ ព្រម កិស្សកិលេបនំ មហាទ្គយំ ។

អវិជ្ជាយ ធិវតោ លោកោ (អដ្ឋកថា កក្កា)

វេទិកាមហាទ្គយំ ធិវតោ សតិ

ធិវតោ ធិវតោ ព្រម ធិវតោ ធិវតោ មហាទ្គយំ ។

សតិ សតិ សោតា (វត្តាយស្នា អដ្ឋកថា)

សោតា តា ធិវតោ

សោតា តា សំរំ ព្រម កេសស្ស ធិវតោ មហាទ្គយំ ។

យាទិ សោតា ធិវតោ ស្និ (អដ្ឋកថា កក្កា)

សតិ កេសស្ស ធិវតោ

សោតា តា សំរំ ព្រម ធិវតោ ធិវតោ មហាទ្គយំ ។

ឧ. ឧ. ឧ. ឧ.

អដ្ឋកថា ទី ១

(១១២) (អដ្ឋកថា ធិវតោ ធិវតោ) សតិ ធិវតោ
កេសស្ស ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ
ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ
ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ

(ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ)
កេសស្ស ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ
ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ
ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ

(អដ្ឋកថា ធិវតោ ធិវតោ) ធិវតោ ធិវតោ
ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ
ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ
ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ

(ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ)
ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ
ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ
ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ ធិវតោ

ទុតិយា វិស្សមេត្តយ្យប្បញ្ញា

(១១៣) កោដ សន្តសំគោ លោកោ (វត្តាយស្ថា
 តំស្សមេត្តយ្យោ)
 កាស្សនោ សន្តិ សញ្ញតា
 កោ ឧក្កន្ធមកំញាយ មជ្ឈេ មន្តា ១ លំម្បតិ
 រិទ្ធិ(១) ព្រុសិ មហាបុរិសោតិ កោ វេទ សិទ្ធិនិមទ្ធាតិ ។
 កាមេសុ ព្រហ្មជរិយវា (មេត្តយ្យតិ កកវា)
 វិគគណ្ណោ សុតា សកោ
 សង្ខាយ និទ្ទេសោ កិក្កុ កាស្សនោ សន្តិ សញ្ញតា
 សោ ឧក្កន្ធមកំញាយ មជ្ឈេ មន្តា ១ លំម្បតិ
 តិ ព្រុសិ មហាបុរិសោតិ សោ វេទ សិទ្ធិនិមទ្ធាតិ ។

វិស្សមេត្តយ្យប្បញ្ញា ទុតិយា ។

វិស្សមេត្តយ្យប្បញ្ញា ទី ២

(១១៣) (វិស្សមេត្តយ្យប្បញ្ញា ដំណាច់ ទូលសូតោ) អ្នក
 ណា ឈ្មោះថាជាអ្នកសន្តោស ក្នុងលោកនេះ សេចក្តីញាប់ញ័រ
 វេទន៍មិនមាន ដល់បុគ្គលណា អ្នកណា ដឹងខ្លួនចំណែកខ្លួនទាំង
 ពីរ (ឧទ្ធអតីនិវរណាត) ដោយបញ្ញា ហើយវេទន៍មិនជាប់
 នៅក្នុងខន្ធកណ្ឌល (ឧទ្ធចច្ចុប្បន្ន) ព្រះអង្គស្រាស់ថា អ្នកណា
 ជាមហាបុរស អ្នកណា ទ្រង់តណ្ហាជាស្រ្តីនិពាត់ស្រែ ក្នុង
 លោកនេះបាន ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់មេត្តយ្យ)
 ភិក្ខុមានប្រាជ្ញាចំរើន(សង្រួម) ក្នុងតាមទាំងឡាយ ព្រាសបាត
 សេចក្តីប្រាជ្ញា មានសតិលីកឃើញសទ្ធភាព ភិក្ខុជាអ្នកលះទុក្ខ
 ព្រោះតែបាតឃើញច្បាស់ (ឈ្មោះថាជាអ្នកសន្តោស) សេចក្តី
 ញាប់ញ័រ វេទន៍មិនមានដល់ភិក្ខុនោះឡើយ ភិក្ខុនោះ ដឹងខ្លួន
 ចំណែកខ្លួនទាំងពីរ ដោយបញ្ញាហើយ វេទន៍មិនជាប់នៅក្នុងខន្ធ
 កណ្ឌល គឺជាគតិភាពនៅភិក្ខុនោះថា ជាមហាបុរស ភិក្ខុនោះ
 ឈ្មោះថា ទ្រង់តណ្ហាស្រ្តីនិពាត់ស្រែក្នុងលោកនេះបាន ។

ចរ វិស្សមេត្តយ្យប្បញ្ញា ទី ២ ។

តតិយា បុណ្ណបញ្ញា

(១១៤) អនេជំ មូលនស្សី (និព្វានស្ថាន បុណ្ណតោ)

អត្ថំ បញ្ចេន អាគម៌្គំ^(១)
កំ វិស្សំតា និសយោ មនុស្សា
ទត្ថយា ព្រាហ្មណា នេតានំ
យញ្ញមកម្យសុ បុដ្ឋន លោកេ
បុត្តមិ តំ កកកំ ព្រហ្មំ មេ តំ ។

យេ តេជមេ និសយោ មនុស្សា (បុណ្ណតាតំ កកកំ)

ទត្ថយា ព្រាហ្មណា នេតានំ
យញ្ញមកម្យសុ បុដ្ឋន លោកេ
អាសីសមាធិ បុណ្ណតា និព្វានំ
ជំ^(២) សំតា យញ្ញមកម្យសុ ។

១. ប. អាគម៌្គំ ។ ២. លោកេនេតានំ ទត្ថិយំ ទិស្សិ ។

បុណ្ណបញ្ញា ទី ៣

(១១៥) (បុណ្ណតាមាណា ធីតាមាយុ ទូលស្ថេ) ខ្ញុំព្រា

អន្តំ ជាត្រូវការដោយបញ្ញា ទើបមកសូត្រអន្តំ អ្នកមិនញាប់
ញាប់ ទ្រង់ឃើញខ្ញុំនិងជាបុរសគល់ ពួកមនុស្ស ជាច្រើន ក្នុង
លោកនេះ គឺអីសី ក្សត្រិយ៍ ព្រាហ្មណ៍ កាស្រ័យខ្ញុំភ្នំ ទើប
រៀបចំខ្ញុំយំញា ដល់ពួកទេវតា ខ្ញុំព្រាអន្តំ ទូលស្ថេរដំណើរ
នោះ សូមព្រះអន្តំគ្រាស់ប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអន្តំឲ្យបាន។

(ព្រះមាតាព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់បុណ្ណតា៖) ពួក

មនុស្សទាំងនេះ ជាច្រើន ក្នុងលោកនេះ គឺអីសី ក្សត្រិយ៍
ព្រាហ្មណ៍ បានរៀបចំខ្ញុំយំញា ដល់ពួកទេវតា ម្ចាស់បុណ្ណតា
ពួកមនុស្សទាំងនេះ កាលប្រាថ្នាខ្ញុំកាលនោះហេតុនេះ ។ សុច្ឆន្ទ
កាស្រ័យខ្ញុំភ្នំ ដែលទ្រុឌទ្រោម ទើបបានរៀបចំយំញា ។

សុខុម្ពរោ បញ្ចមស្ស ពាកយន្តស្ស កង្គាយ បុណ្ណប្បញ្ញា

យេ កោចិមេ ឥសយោ មនុស្សោ (ឥស្វាយេស្សា បុណ្ណកោ)

ខត្តិយា ព្រាហ្មណា ទេវតាមំ

យញ្ញមតប្បីសុ បុជ្ជន លោកេ

តាច្ឆុស្ស៍(*) តេ ភកា (យញ្ញបដេ) អប្បមត្តា

អតារុ ជាតិត្វ ជេត្វ អារិស

បុត្តាមិ ភំ ភកា ព្រូហំ មេ តំ ។

អាសីសន្តំ ដោមយន្តំ (អកំជប្បន្តំ)

ជុហន្តំ (បុណ្ណកាតិ ភកា)

កាមាកំជប្បន្តំ បដិច្ច លាភំ

តេ យាជយោកា កវិកត្តា

ឆាតវីសុ ជាតិជន្តំ ព្រមិ ។

តេ ចេ ឆាតវីសុ យាជយោកា (ឥស្វាយេស្សា បុណ្ណកោ)

យញ្ញាហំ ជាតិត្វ ជេត្វ អារិស

១ ១. កិច្ចសុ ។

សុខុម្ពរោ ពាកយន្ត ទី ៥ បុណ្ណប្បញ្ញា ទី ៣

(បុណ្ណាណាត ជំនាន់កាយុ ទូលស្គរោ) ពួកមនុស្សចំពូកខ្លះ

ជាច្រើន ក្នុងលោកនេះ គឺឥសី ក្សត្រិយ៍ ព្រាហ្មណ៍ បាទវៀប

ចំខ្លះវិញ ដល់ពួកខេត្តា ចលិត្រព្រះអង្គនិទុក្ខ ពួកមនុស្ស

អម្បាលនោះ បើមិនប្រមាទ (ក្នុងគន្លងវិញ) ក៏បាន

ឆ្លងផុតជាន់នីវិជ្ជាវិជ្ជា ឡើយ ឡើយ ឡើយ ឡើយ ឡើយ ឡើយ

សូមព្រះអង្គក្រាស់ប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់ឡើយ ឡើយ ឡើយ ។

(ព្រះនាងព្រះភាគច្រើនដោះស្រាយថា ម្ចាស់បុណ្ណកោ) ពួកមនុស្ស

អម្បាលនោះ ប្រកបក្នុងការបូជា ក្រេកអរដោយអំណាចនៃភក្ត្រ

ទើបចំបង់ សរសើរ (ដាច់ចំពាក់) បូជា ជ្រុលជ្រប់ក្នុងការ

ព្រោះគាត់ស្រីយលាភ ភក្ត្រភក្ត្រភក្ត្រ អ្នកបូជាយញ្ញាអម្បាល

នោះ មិនបានឆ្លងជាន់នីវិជ្ជាវិជ្ជាបានឡើយ ។

(បុណ្ណាណាត ជំនាន់កាយុ ទូលស្គរោ) ចលិត្រព្រះអង្គនិទុក្ខ បើពួក

អ្នកបូជាយញ្ញាវិជ្ជាវិជ្ជា ឆ្លងជាន់នីវិជ្ជាវិជ្ជា ឡើយ ឡើយ ឡើយ ឡើយ

អ្នកបូជាយញ្ញាវិជ្ជាវិជ្ជា ឆ្លងជាន់នីវិជ្ជាវិជ្ជា ឡើយ ឡើយ ឡើយ ឡើយ

អដ កោ ធាហិ ទេវមនុស្សលោកេ
 អតាវ ជាតិញ ជញ្ច មាវស
 បុត្តាមិ តំ កកវ ព្រហ្ម មេ តំ ។
 សង្ខាយ លោកស្មី បរេវរាធំ^(១) (បុណ្ណតាតិ កកវ)
 យស្សីញំតិ នត្ថំ កុហំតុ លោកេ
 សត្តោ វិជ្ជមោ អនំយោ និរសោ
 អតាវ សោ ជាតិជញ្ច^(២) ព្រមីតំ ។

បុណ្ណតាតិកញ្ញា ធម៌យា ។

បធិត្ថំ មេត្តត្ថបញ្ញា

(១១៥) បុត្តាមិ តំ កកវ ព្រហ្ម មេ តំ (វិជ្ជាយស្ម មេត្តត្ថ)
 មញ្ញាមិ តំ វេទនុំ ភាវិតតំ
 កុតោ នុ នុត្តា សមុបាសតា^(៣)
 យេ កេចី លោកស្មី អនេករូបា ។

១ ម. បរេវរាធំ ។ ២ វ. ធាតិជញ្ញំ ។ ៣ វ. វ. សមុបាសតា ធម៌ ។

ជ្ជុច្ឆៈ តើនលោកុត្តរវេលោក មនុស្សលោក ទើបឆ្លងជាតិនឹងជរា
 ទៅបាន បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គទូលស្រដៀងឈ្មោះនោះ
 សូមព្រះអង្គត្រាស់សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យបាន ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់បុណ្ណកៈ)
 បុគ្គលណាមិនមានកិលេសជាអប្បធិញ្ញាបំប្រាស់ ក្នុងលោកណាមួយ
 ព្រោះវិចារណឃើញ នូវធម៌ដ៏ទូលំទូលាយ ក្នុងលោក ភវាគក
 រោលថាបុគ្គលនោះ ជាអ្នកស្ងប់ ប្រាសចាកផ្សែងគឺទុក្ខរក
 មិនមានសេចក្តីភាន់តឹង មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា តែឆ្លងជាតិ
 នឹងជរាជុំបាន ។

ចប់បុណ្ណតាតិកញ្ញា ទំ ៣ ។

មេត្តត្ថបញ្ញា ទំ ៤

(១១៥) (មេត្តត្ថបញ្ញា ដ៏មានកាយ ទូលស្រដៀង) បពិត្រព្រះ
 មានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមទូលស្រដៀងព្រះអង្គ សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់
 សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គឲ្យបាន ខ្ញុំព្រះអង្គសំគាល់ឃើញថា
 ព្រះអង្គជាអ្នកដល់វេទ ជាអ្នកមានទូន្មានអប់រំហើយ សេចក្តីទុក្ខ
 តាំងឡាយណាមួយ ជាច្រើនប្រការ ក្នុងលោកនេះ កើតបកអំពីអ្វី ។

ឧទ្ទាស្ស វេ(១) មំ បកវំ អប្បច្ចសំ (មេត្តត្ថតិ កត្តា)

កន្ត បក្សាមិ យថា បដាជំ
 ឧបជំនិធានា បក្សន្តិ ឧទ្ទា
 យេ កេនំ លោកស្មំ អនេករូបា
 យោ វេ អវិជ្ជា ឧបជំ កាកេតិ
 បុនប្បុរំ ឧទ្ទាមុបេតំ មន្តោ
 តស្មា បដាជំ ឧបជំ ន កាយិក
 ឧទ្ទាស្ស ជាតិប្បកវឌ្ឍបស្សី ។
 យន្តំ អប្បច្ចម្ហំ អកត្តយំ ចោ
 អញ្ចំ បុត្រាម(២) តនិវ្យំ ព្រហ្ម
 កតិ នុ ជីវ វិក្កន្តិ ឱយំ
 ជាតិជំ សោកាបវិជ្ជាត្ថ(៣)
 តម្មេ មុនិ សាទុ វិយាការេហិ
 តថា ហិ តេ វិនិគោ វិស ធម្មោ ។

១ ប. បេ ។ ២ ឧ. កត្តំ ជំ បុត្របិ ។ ៣ ប. កត្តា ឧទ្ទា ។ ៤ ប. សោកាបវិជ្ជា ។

(ព្រះមាតាព្រះភាគ ជ្រើសរើសស្រាយថា ម្ចាស់មក្ខត្ត) អ្នក
 បានប្តូរអំពីផែនកើតនៃខ្លួន ចំពោះកថាភក្ត ភក្តភក្តន៍ប្រាប់
 ផែនកើតនៃខ្លួននោះដល់អ្នក កាមដែលបានជីវិតច្បាស់ សេចក្តីខ្ពស់
 ទាំងឡាយណាមួយប្រើប្រការ ក្នុងលោកនេះ មែនកើតឡើង
 ព្រោះបេតិ បុគ្គលណា ជាអ្នកល្ងង់ទៅ មិនចេះដឹង តែងធ្វើឧបជំ
 ឲ្យកើតឡើង បុគ្គលនោះ មែនបានខុសឡើយ ។ ព្រោះហេតុនោះ
 បុគ្គលកាលដឹងច្បាស់ ពិចារណាឃើញឡើយ ។ ខ្ញុំកំណើត
 ជាផែនកើតនៃខ្លួន មិនត្រូវធ្វើឧបជំឡើយ ។

ពួកខ្ញុំព្រះអង្គបានទទួលសូមបទណា ព្រះអង្គក៏បានជ្រើសរើស
 បទនោះ ពួកខ្ញុំព្រះអង្គ សូមទទួលសូមបទដ៏ទៃទៀត សូមព្រះ
 អង្គសំដែង អ្នកប្រាជ្ញទាំងឡាយ មែនទូចផុតឈ្មោះថា
 ទីនឹងដកឆន្ទ សោកន៍នឹងសេចក្តីខ្សឹមខ្សួលនេះ ដោយហេតុដូចម្តេច
 សូមព្រះអង្គ ជាព្រះមុនី ដោះស្រាយបទនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ
 ព្រោះថា ធម៌ចុះ ព្រះអង្គត្រូវបញ្ចប់ហើយ ។

កត្តយំ ស្សាមិ តេ ធម្មិ (មេត្តត្ថតិ ភក្កា) ធម្មេ ធម្មេ អធិតំ ហំ

យំ វិនិច្ឆា សតោ ចរំ តេ លោកេ វិសត្តំ កំ ។

តញ្ចាហំ អភិទន្ទាមិ មហេសិ ធម្មមុត្តមំ

យំ វិនិច្ឆា សតោ ចរំ តេ លោកេ វិសត្តំ កំ ។

យំ កត្តិ (១) សម្មជាទាសំ (មេត្តត្ថតិ ភក្កា)

ឧទ្ធិ អនោ តិរិយញ្ចាចំ មជ្ឈេ

ឋិតេសុ នន្តិញ្ច ធិវេសនញ្ច

បទុជ្ឈ វិញ្ញាណំ កវេ ន ធិដ្ឋេ

ឯវិហារី សតោ អប្បមត្តោ

ភិក្ខុ ចរំ ហិក្ខា មមាយិកាចំ

ជាតិជំ សោគបរិច្ចរញ្ច

ឥនេវ វិច្ឆា បជហេយ្យ ធុត្តំ ។

១ ម. ៦ យំ កត្តិ ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់មេត្តត្ថ) បុគ្គលមាន
សតិ គួរដឹងច្បាស់នូវធម៌ណា ហើយឆ្លងកណ្តា ដែលផ្សាយទៅ
ផ្សេងៗ ក្នុងលោកបាន គឺជាភក្តីសំដែងនូវធម៌នោះ ដែល
គឺជាភក្តី ជាក់ច្បាស់ ក្នុងខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដល់អ្នក ។

បរិព្រាហ្មណ៍អ្នកស្វែងរកនូវគុណដ៏ធំ បុគ្គលអ្នកមានសតិ
គួរដឹងច្បាស់នូវធម៌ណា ហើយឆ្លងកណ្តាដែលផ្សាយទៅផ្សេងៗ
ក្នុងលោកបាន ខ្ញុំព្រះអង្គត្រេកអរចំពោះធម៌ដ៏ឧត្តមនោះ ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់មេត្តត្ថ) អ្នកដឹង
នូវហេតុណាមួយ ក្នុងចំណែកខាងលើ (អនាគត) ក្នុងចំណែក
ខាងក្រោម(អតីត) ក្នុងចំណែកទាំងបួនកណ្តាល (បច្ចុប្បន្ន) អ្នកចូរ
បន្ទោបង់សេចក្តីត្រេកអរនឹងសេចក្តីប្រកាន់ថា ក្នុងចំណែកនៃហេតុ
នោះទេញ ទើបវិញ្ញាណ (របស់អ្នក) មិនកំណត់នៅក្នុងភក្តី ក៏ក្លាយ
ធម៌ជាគ្រឿងនៅយ៉ាងនេះ មានសតិ មិនឆ្ងល់ប្រហែស លះបង់
កំលេសដែលប្រកាន់ថាជាលះបង់អញ ដឹងច្បាស់ ក្នុងអត្តភាពនេះ
ហើយ ទើបលះបង់នូវខ្លួន គឺជាតិ ដ៏ល្អនឹងសោកទ្វារក្បាលបាន ។

សុត្តន្តបិដក ចតុត្ថយ ពាក្យនិទាន បទដ្ឋកថា

ឯតាភំនុច្ចាមិ វេទា មហេសិវោ
 សុត្តន្តំ តោតម ទ្ធិបដ្ឋកំ
 អន្តា ហិ កកា បហាសំ ទុក្ខំ
 តថា ហិ តេ វិទិតោ ឯស ធម្មោ។
 តេ ចាមិ ទ្ធិ បដិហាយ្យ ទុក្ខំ
 យេ ភំ មុនិ អដ្ឋិតំ ឱវាយ្យ
 តំ តំ ធម្មស្សមិ(១) សមេទ្ធ ឆាត
 អប្បេ មំ (កកា) អដ្ឋិតំ ឱវាយ្យ ។
 យំ ប្រាហ្មណំ វេទកំ អតំជញ្ញំ(២)
 អតំញ្ញំ តាមកវេ អសង្កំ
 អន្តា ហិ សោ ឱយមិមំ អតាវ
 តិណ្ណា ច ចារិ អទំលា អតាវ
 វិទ្យា ច សោ(៣) វេទកំ ធម្មោ វេ
 កកាវេ សង្កមិមំ វិសដ្ឋ

១ អ. ធម្មស្ស ។ ២ អ. វេទកំ អតំជញ្ញំ ។ ៣ អ. វេទកំ ធម្មោ ។

សុត្តន្តបិដក ចតុត្ថយ បទដ្ឋកថា ទី ៤

បពិត្រព្រះគោតម ខ្ញុំព្រះអង្គត្រូវអន្លើព្រះវោចនា របស់
 ព្រះអង្គជាអ្នកស្វែងរកក្នុងក្រុង ព្រះវិហារ ដែលមិនមានបដិ
 ព្រះអង្គប្រជុំសំដែងប្រែហើយ បពិត្រព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គ
 លះក្នុងព្រះដោយពិត ព្រោះធម៌នោះ ព្រះអង្គប្រែបញ្ចូលហើយ ។
 បពិត្រព្រះមុនី ព្រះអង្គប្រែដ៏ព្រះអង្គ ដោយមាំមួន សូម្បីព្រះ
 ជនវិន័យនោះ ក៏លះក្នុងនោះ ព្រោះដោយពិត បពិត្រព្រះពុទ្ធនាម
 ព្រោះហេតុនោះ ខ្ញុំព្រះអង្គទើបបានមក ឧបស្សនៈព្រះអង្គ
 សូម (ព្រះមានព្រះភាគ) ប្រែដ៏ខ្ញុំព្រះអង្គ ដោយមាំមួនចុះ ។
 អ្នកស្គាល់ច្បាស់ ឲ្យប្រាហ្មណ៍ណា ដល់ខ្ញុំវេទ មិនមានកិលេស
 ត្រៀមកម្ម មិនជាប់ចំពាក់ ក្នុងកាយភព ប្រាហ្មណ៍នោះ
 ឈ្មោះថា បានទ្រង់ឈ្មោះដោយពិត ដល់នាមមិនមានសេចក្តី
 រឹងក្លាំង មិនមានសេចក្តីសង្ស័យ បានទ្រង់ទូលំទូលាយ ភិក្ខុលេស
 ដល់នាមឈ្មោះថាអ្នកដ៏ច្បាស់ អ្នកដល់ខ្ញុំវេទ ក្នុងក្រុងភាពនេះ
 ឈ្មោះថា លះធម៌ដែលជាហេតុជាប់ចំពាក់ ក្នុងភពក្នុងភព

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

សោ វីរគតិលោក្ខណ៍ អនិយោ វិចិត្រសោ
អតាវ សោ ជានិជ្ជន្តិ ព្រមីតិ ។

មេត្តេត្តមាណវច្ឆន្តា ចន្ទី ។

បញ្ចមី ជោតិកប្បញ្ញា

(១០៦) បុត្តាមំ តំ កកកាត្រហំ មេតំ (សុត្តាយស្មាដោតតោ)

វាទាភិកាម្មាមំ មហេសំ កុញ្ញំ
តវ សុត្វាទ ចំក្សេសំ សិក្ខេ ចិញ្ចាទមត្តនោ ។
តេទហាតម្បី តាហេហំ (វិជានកាតិ កកក)
វេទេវ ចិបតោ សតោ
វេតោ សុត្វាទ ចំក្សេសំ សិក្ខេ ចិញ្ចាទមត្តនោ ។
បស្សមហំ ទេវមនុស្សលោកេ
អតិក្ខំ ព្រាហ្មណំ វិយោមំ
តំ តំ នមស្សាមិ សមន្តទកុ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ជាអ្នកប្រាសចាកកណ្តា មិនមានសេចក្តីភានគីនី មិនមានសេចក្តី
ប្រាថ្នា គង់គន្លោលថា អ្នកបានបាត់បង់ដូចជាគីដណាហើយ ។

ចង់មេត្តេត្តមាណវច្ឆន្តា វ ៤ ។

ជោតិកប្បញ្ញា ទី ៥

(១១៦) (នោគតមាណវជីមានអាយុ ទូលស្គរថា) បតិក្រ
ព្រះខាងព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គ ក្រាបទូលស្គរព្រះអង្គ សូមព្រះ
អង្គសំដែងសេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ បតិក្រព្រះអង្គស្វាស្តវ
កុណាដំរី ខ្ញុំព្រះអង្គប្រាថ្នា (ស្តាប់) ព្រះវេទ របស់ព្រះអង្គ បុគ្គល
បានស្តាប់ព្រះពុទ្ធដីតា ជាសុរសីហនាទ របស់ព្រះអង្គហើយ នឹង
សិក្សាធម៌ជាត្រៀងរំលត់កំលេសរបស់ខ្លួន ។

(ព្រះបាទព្រះភាគទ្រង់ដោះស្រាយថា ខ្មោចចោកៈ) បើ
ដូច្នោះអ្នកចូរជាបុគ្គលមានបញ្ញាខ្លាំងខ្លួន មានសតិ ធ្វើសេចក្តីព្យា-
យាមក្នុងសាសនានេះចុះ បុគ្គលបានស្តាប់រោក្យ អំពីសំណាក់នៃ
គមីគន្លងហើយ គប្បីសិក្សាធម៌ជាត្រៀងរំលត់កំលេសរបស់ខ្លួន។

ខ្ញុំព្រះអង្គ បានឃើញព្រះអង្គ ជាព្រាហ្មណ៍ វេទមាន
កម្លាំង ត្រាច់រវា ក្នុងទេវវិជាននឹងមនុស្សលោក បតិក្រ
ព្រះអង្គ បានបក្សីវិញ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមមមស្កាព្រះអង្គ

សុត្តន្តបិដក បក្ខបទ្ប បាលយន្តបិដក ពោធិប្បដិសន្ធិ

មមុក្ខា មី សត្តា កត្តត្តិវា ។
 ធាបា សមិស្សនិ^(១) បរោចនាយ
 កត្តត្តិ^(២) ដោតតា កត្តា លោក
 ធម្មតា សេដ្ឋ អាជាធនា^(៣)
 វិវា ភិ^(៤) ឧបេមិ តាស ។
 អនុសាស ព្រហ្ម កុណាយោ
 វិវេកធម្មិ យមហំ វិជ្ជា
 យថាហំ អាតាសោ ច អព្យាបដ្ឋនា
 វេរេ សន្តោ អសិទោ ចរយ្យំ ។
 ត្ថុត្ថយស្សនិ តេ សន្តិ (ដោតតាតំ កតា)
 ធម្មេ ធម្មេ អនីតំ
 យំ វិជ្ជា សតោ ចរំ តេ លោកេ វិសត្ថតំ ។
 ឧត្តាហំ អតិច្ឆន្តិ មហេសំ សន្តិមត្តមំ
 យំ វិជ្ជា សតោ ចរំ តេ លោកេ វិសត្ថតំ ។

១ ឧ. ធម្មតា ។ ២. សុត្តន្តបិដក ។ ២ ឧ. កត្តត្តិ ។ ៣ ឧ. អតិច្ឆ-
 នា ។ ៤ ឧ. ឧ. ឧ. ។

សុត្តន្តបិដក បាលយន្តបិដក ពោធិប្បដិសន្ធិ

បពិត្រព្រះអង្គជាសក្យកង្ស្រី សូមព្រះអង្គដោះខ្ញុំព្រះវន្ត ចេញចាក
 សេចក្តីសង្ស័យខាន់ឡាយ ។
 ម្ចាស់គោតៈ គថាគត មិនអាច ដើម្បីនឹងដោះអ្នក
 ណាមួយក្នុងលោក ដែលមានសេចក្តីសង្ស័យបាទទេ ប៉ុន្តែ
 កាលបើអ្នក ដឹងធម៌ចម្រើន យ៉ាងនេះ នឹងត្រូវឱ្យនេះបាទ ។
 បពិត្រព្រះអង្គជាព្រហ្ម សូមព្រះអង្គទ្រង់ព្រះករុណាប្រៀបប្រ-
 ដៅវិវេកធម៌ឱ្យខ្ញុំព្រះអង្គដឹងច្បាស់ ដើម្បីឱ្យព្រះអង្គមិនទើសចាប់ដូច
 កាតាស ជាអ្នកស្ងប់ មិនអាស្រ័យដោយកិលេស ក្នុងពលនេះ ។
 (ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ព្រាស់ថា ម្ចាស់គោតៈ) បុគ្គលមាន
 សតិគួរដឹងច្បាស់នូវសន្តិបទណាហើយត្រូវតែល្អាដែលផ្សាយទៅក្នុង
 លោកបាទ គថាគត នឹងសំដែងនូវសន្តិបទនោះ ដែលគថាគតជាប់
 ច្បាប់ក្នុងខ្លួន ក្នុងបច្ចុប្បន្ន ដល់អ្នក ។
 បពិត្រព្រះអង្គអ្នកស្វាគមន៍កុណាដ៏ធំ បុគ្គលមានសតិ គួរដឹង
 ច្បាស់នូវសន្តិបទណា ហើយត្រូវតែល្អាដែលផ្សាយទៅផ្សេងៗ ក្នុង
 លោកបាទ ខ្ញុំព្រះអង្គព្រមអរ ចំពោះសន្តិបទដ៏ស្ងប់ស្ងួតនោះ ។

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធកនិកាយស្ស សុត្តនិបាតោ

យន្តិញ្ចំ សម្មាសាសនំ (នោតតាតំ ភគវា)
ទុទ្ធំ អនោ និយញ្ចមិ មជ្ឈេ
ឯវី(១) វិជិត្វា សន្តោតំ លោកេ
ភវាភវាយ មាគាសំ តណ្ហាន្តំ ។

នោតតាតាវច្យុត្តា ធម្មតិ ។

ឆដ្ឋី ឧបស័វ័យ្យញ្ញា

(១១៧) ឯកោ អហំ សក្កមហន្តមោឃំ (វិជ្ជាយស្ថា
ឧបស័វ(ក)

អនិស្សិតោ នោ វិសហមិ តាវត្ថុ
អាម្ពណំ ត្រូហំ សមន្តទត្ថុ
យំ និស្សិតោ ឱយមំមំ តយេយ្យ ។

អាតិញ្ចញ្ញំ បេត្តនាវោ សតិមា (ឧបស័វតិ ភគវា)
ទត្ថិតិ និស្សាយ តស្ស ឱរំ
តាមេ បហាយ វិកោ តនាហិ
តណ្ហាតូ យំ វត្ថុមហាភិសស្ស(២) ។

១ ឧ.ប. ឯនំ ។ ២ ឧ. ឧត្តមហាភិសស្ស ។ ប. វត្ថុហំ វិសស្ស ។

សុត្តន្តបិដក វុទ្ធកនិកាយ សុត្តនិបាតោ

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដោះស្រាយថា ខ្មាលនោតតាៈ) អ្នកដឹក
ច្បាប់អាម្ពណំណាខ្ញុំមួយ ក្នុងចំណែកខាងលើ(អនាគត)ក្នុងចំណែក
ខាងក្រោម (អតីត) ខ្ញុំក៏ក្នុងចំណែកខ្ញុំដ៏បូកស្រុក (បច្ចុប្បន្ន)
ដឹកច្បាប់ថាជាអាម្ពណំជាប់ ចំពាក់ នៅក្នុងលោក យ៉ាងនេះហើយ
អ្នកកុំធ្វើតណ្ហា ក្នុងភពនេះតាម ទៀតទៀយ ។
ចប់ នោតតាតាវច្យុត្តា ទី ៥ ។

ឧបស័វិមាណវិក្កប្បញ្ញា ទី ៦

(១១៧) (ឧបស័វិមាណវិក្កប្បញ្ញា ខួលស្វាថា)បតិក្រ
ព្រះអង្គសក្យពន្យ ខ្ញុំព្រះអង្គឆ្លងឯង មិនអាស្រ័យ (ធម៌
បុប្ផកល) រើបមិនអាចឆ្លងឆ្មោះដ៏ធំបាន បតិក្រព្រះអង្គមានពុទ្ធ
ដុំវិញ សូមព្រះអង្គសម្រែងឲ្យអាម្ពណំ គឺនិស្ស័យ ដែលទាំងខ្ញុំព្រះ
អង្គអាស្រ័យ ហើយឆ្លងឆ្មោះនេះ ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដោះស្រាយថា ខ្មាលឧបស័វៈ) អ្នកចូរមាន
សតិសម្មិទ្ធិកាត់ព្យាបាទនៃឧបស័វ អាស្រ័យដោយបិកម្មថា មិនមាន
ហើយឆ្លងឆ្មោះចុះអ្នកចូរលះតាមទាំងខ្យល់ វៀរចាកសេចក្តីសង្ស័យ
ចេញ ច្បាប់ចារណាធម៌ជាទីអស្ថានៅនៃតណ្ហា ទាំងយប់ទាំងថ្ងៃចុះ ។

សុខ្ពំបាទ បក្សមួយ ពាក្យសុខ្ពំ បេសិវ្យញ្ញ

ស. ឲ្យសុ កាមេសុ យោ វីតវកោ (ឧបស័រោ ឧបស័រោ)
អាត្មញ្ញំ ធិស្សតោ ហិក្ខមញ្ញំ
សញ្ញាវិមោក្ខេ បរមេនិមុត្តោ
តំដ្ឋេ ទុ សោ តត្ថ អបាទុវាយំ(១) ។

ស. ឲ្យសុ កាមេសុ យោ វីតវកោ (ឧបស័រោតំ ភក្ខវ)
អាត្មញ្ញំ ធិស្សតោ ហិក្ខមញ្ញំ
សញ្ញាវិមោក្ខេ បរមេនិមុត្តោ
តំដ្ឋេយ្យ សោ តត្ថ អបាទុវាយំ ។
តំដ្ឋេ ខេ សោ តត្ថ អបាទុវាយំ
បុគ្គម្យំ វស្សាទំ សមន្តចត្ថុ
តត្ថេវ សោ សីតំ សំយាទិមុត្តោ
ករេវ(២) វិញ្ញាណំ តថាវិទស្ស(៣) ។

១ ១. អបាទុវាយំ ។ ២ ប. បេសិវ្យញ្ញ ។ ៣ ប. ធម៌វិស្ស ។

(ឧបស័រោតំ ឧបស័រោតំ ឧបស័រោតំ) អនុណា ប្រាសបាទ
អម្រេក ក្នុងកម្មវិធីឡាយ កំណត់ លះលោកដ៏ខ្ពង់ កាស្រ័យ
កាត្មញ្ញាយនន្ទ្រាន ចុះចិត្តសិប្បនិស្សញ្ញាវិមោក្ខេប្រសើរ អ្នក
នោះមិនសាបសូន្យ ប៉ុន្តែនៅក្នុងកាត្មញ្ញាយនន្ទ្រាននោះបាត់បង់ ។

(ប្រាមោទប្រាមោទប្រាស័ថ ឬល. ឧបស័រោ) អនុណា ប្រាសបាទ
អម្រេកក្នុងកម្មវិធីឡាយ កំណត់ លះលោកដ៏ខ្ពង់ កាស្រ័យកាត្មញ្ញាយនន្ទ្រាន
ចុះចិត្តសិប្បនិស្សញ្ញាវិមោក្ខេប្រសើរ បុគ្គលនោះ
ជាអ្នកមិនសាបសូន្យ ប៉ុន្តែនៅក្នុងកាត្មញ្ញាយនន្ទ្រាននោះ ។

បតិប្រតិបត្តិការនៃចក្ខុវិស័យ បើអ្នកនោះជាអ្នកមិនសាបសូន្យ
ប្រសិនបើនៅក្នុងកាត្មញ្ញាយនន្ទ្រាននោះ អស់ប្រជុំនៃធាតុ ជាច្រើន
អ្នកនោះ ជាអ្នកមានចិត្តចុះចិត្តចុះ ក្នុងកាត្មញ្ញាយនន្ទ្រាន
ឬវិញ្ញាណ បេសិវ្យញ្ញនេះសក្តានុពលនោះ ប្រសើរឡើយ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តនិបាត

អង្គ យថា វាគវេកេន ចំន្តិ(១) (ឧបស័ភតិ ភគវា)
 អង្គំ បលេតិ ន ឧបេតិ សង្ខំ ។
 ឯវំ មុនំ បាមកាយា វិមុត្តោ
 អង្គំ បលេតិ ន ឧបេតិ សង្ខំ ។
 អកុដ្ឋតោ សោ ទទ វា សោ នត្ថំ
 ទទាហុ វេ សស្សតិយា អរោតោ
 តម្មេ មុនំ សាទុ វិយាការោហិ
 តថា ហំ តេ វិនិកា ឯស ធម្មោ។
 អង្គុត្ថតស្ស ន បមាណមត្ថំ (ឧបស័ភតិ ភគវា)
 យេន នំ វដ្ឋំ តំ តស្ស(២) នត្ថំ
 សទ្វេសុ ធម្មេសុ សម្មហិតេសុ
 សម្មហិតា វាទបដាបិ សទ្វេតំ ។

ឧបស័វមាណវិច្ឆ័យ្យា ធម្មំ ។

១ ទ. វិញ្ញា ។ ប. វិញ្ញា ។ ២ ប. វិញ្ញំ ស្ស ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់ទេសវៈ) អណ្តាត
 ភ្លើងដែលប្រកែកឡើងរួចរត់ វេលាលេត់ទៅ មិនដល់ខ្លាចរាប
 (ជាព្រះភ្នំវិណាៈ) យ៉ាងណាមិញ មុនៗច្រើនស្រឡះហើយ ចាក
 នាមកាយ វេលាលេត់ទៅ មិនដល់ខ្លាចរាប (ជាព្រះភ្នំវិណា)
 យ៉ាងនោះដែរ ។

បុគ្គលនោះលេត់ទៅ វេលាលេត់ ឬថា ដកមាននោះមេ ដោយ
 ការកំរិតនៅទៀតគាត់ សូមព្រះមុនី សំដែងសេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ ព្រោះថា ធម៌នោះ ព្រះអង្គត្រូវច្បាប់ហើយ ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់ទេសវៈ) បុគ្គល
 ដែលលេត់ទៅហើយ នឹងប្រមាណពុំបានទេ ពួកដទៃពាលចំពោះ
 បុគ្គលនោះ ព្រោះកិលេសណា កិលេសនោះ របស់បុគ្គលនោះ
 មិនបានទេ កាលធម៌ទាំងឡាយ ដែលបុគ្គលនោះកំចាត់អស់ហើយ
 ស្ម័គ្រទូទាំងពាក្យទាំងអស់ ក៏បុគ្គលនោះកំចាត់អស់ហើយ ។

ពពំ ឧបស័វមាណវិច្ឆ័យ្យា ធម្មំ ៦ ។

សុត្តន្ត ឧទ្ទិស្សន្ត

(១១៨) សន្តិ លោកេ មុនយោ (ឥត្វាយស្មា នន្ទោ)

ជនា វនន្តំ កយេនំ កជំ សុ

ញាល្យបបទ្គំ មុនំ ធា(១) វនន្តំ

ឧទាហ វេ នីវេតទ្ធបបទ្គំ ។

ន ធិដ្ឋយោ ន សុតិយោ ន ញាលោន (ន សីលទ្ធពេទ)

មុនីន ធន្ត កុសលា វនន្តំ

វិសេនិកត្វា អនិយោ និរាសា

វនន្តំ(២) យេ តេ មុនយោតិ ត្រមិ ។

យេ កោចិមេ សមណត្រាហ្មណ សេ(ឥត្វាយស្មា នន្ទោ)

និដ្ឋេ សុតេចាបំ វនន្តំ សុត្តិ

សីលទ្ធពេទាបំ វនន្តំ សុត្តិ

១១. ធាមុនី ។ ២. ឧ. ឧ. បន្តិ ។

ឧទ្ទិស្សន្ត ទី ៧

(១១៨) (ឧទ្ធិហណនីមាខាយុ ទូលស្មរថា) ជនទាំងឡាយតែង
គោលថា ពួកមុនី វេទន៍មាននៅក្នុងលោក ដំណើរនោះតែយ៉ាង
ណា ជនទាំងនោះ ហៅបុគ្គលដែលប្រកបដោយញាណថា មុនី
ឬហៅបុគ្គល ដែលប្រកបដោយការចិត្តមជ្ឈិម ថាជា មុនី ។

(ព្រះរាជព្រះភាគដោះស្រាយថា ម្ចាស់ឧទ្ធិ) ពួកធម្មក
ឈ្លាសវៃ ក្នុងលោកនេះ មិនហៅថា មុនី ព្រោះការឃើញ
ព្រោះការស្តាប់ ព្រោះការដឹង ឬព្រោះសីលនឹងតែ) តែចុះឈ្មោះទេ
ជនទាំងឡាយណា ធ្វើខ្លួនឱ្យប្រាសចាកហារសេនា ជាអ្នកមិនភាទ
ក៏តែ មិនមានសេចក្តីប្រាជ្ញា ភវតតេ ហៅជនទាំងនោះថា មុនី ។

(ឧទ្ធិហណនីមាខាយុ ទូលស្មរថា) សមណត្រាហ្មណ៍
ពួកខ្លះទាំងនោះ តែងគោលសេចក្តីចម្លែកៗ ព្រោះការឃ្លានដែល
ឃើញខ្លះ ដែលស្តាប់ខ្លះ គោលសេចក្តីចម្លែកៗ ព្រោះសីលតែខ្លះ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

អនេករូបេន វនន្តំ សុទ្ធំ ។
 កាត្វិស្សុ^(១) តេ (ភគវា) តត្ថ យេវា ចរន្តា
 អតារុ ជាតិញ្ច ជញ្ច ចារិស
 បុប្ផាមំ តំ ភគវា ព្រហ្មា មេ តំ ។

យេ កោចិមេ សមណព្រាហ្មណា សេ (ឧបាសិ ភគវា)

និរដ្ឋេ សុតេនាមិ វនន្តំ សុទ្ធំ
 សីលត្វតេនាមិ វនន្តំ សុទ្ធំ
 អនេករូបេន វនន្តំ សុទ្ធំ
 កំព្យាមិ តេ តត្ថ យេវា ចរន្តំ^(២)
 ធាតវិសុ ជាតិជន្តំ ព្រមំ ។

យេ កោចិមេ សមណព្រាហ្មណា សេ (ឥន្ទាយស្មា ឧបាសិ)

និរដ្ឋេ សុតេនាមិ វនន្តំ សុទ្ធំ
 សីលត្វតេនាមិ វនន្តំ សុទ្ធំ

១១. ឧត្តិស្ស ។ ២២. មេត្ត យថា វនន្តំ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

កោលសេចក្តីបរិសុទ្ធំ ព្រាហ្មជីវច្រើនយ៉ាងខ្លះ ។ (បង់គ្រូព្រះមាន
 ព្រះភាគ) អត្ថន័ទ្ធិក្ខ ពួកសមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះ កាលបើ
 ប្រព្រឹត្តក្នុងវិធី ដែលឃើញថាជាគ្រឿងបរិសុទ្ធិខ្លះនោះ គេបានធូលីផុត
 ជាតិទីផុតបានដែរ បង់គ្រូព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គសូមសួរ
 ព្រាហ្មន្ត សូមព្រះអង្គ សំដែងប្រាប់ សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

(ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់ដោះស្រាយថា ពួកខន្ធ) សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ពួកខ្លះទាំងនេះ កាលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិព្រោះ
 ការម្នាក់ដែលឃើញ ទីនៃការម្នាក់ដែលស្តាប់ខ្លះ កាលថា សេចក្តី
 បរិសុទ្ធិ ព្រោះសីលទីនៃខ្លះ កាលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះវិធីជា
 ច្រើនយ៉ាងខ្លះ សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះវិមជ្ជប្រព្រឹត្តក្នុងវិធី ដែល
 ឃើញថាជាគ្រឿងបរិសុទ្ធិខ្លះក៏បែនពិតហើយ ប៉ុន្តែថាគេកាលថា
 សមណព្រាហ្មណ៍ទាំងនោះវិមបានធូលីផុតជាតិទីផុតបានឡើយ ។

(ខន្ធសមណាភិកាយ ខន្ធស្មារទៀតថា) សមណ-
 ព្រាហ្មណ៍ទាំងឡាយ ពួកខ្លះទាំងនេះ កាលថា សេចក្តី
 បរិសុទ្ធិ ព្រោះការម្នាក់ ដែលឃើញ ទីនៃការម្នាក់ ដែល
 ស្តាប់ខ្លះ កាលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះសីលទីនៃខ្លះ

សុត្តន្តបិដក មគ្គបិដក ធម្មបទសូត្រ ទី ១១

អនេករូបេន វន្តិ វន្តិ សុត្តិ

តេ(១) ទេ មុនី ត្រូវសំ អនោយតិណ្ណា

អដ គោ ចរណំ ទេវេនុស្សលោកេ

អភាវិ ជាតិញ្ច ជញ្ច វាវស

បុត្តាមិ តំ ភក្កវា ត្រូវ មេ តំ ។

ជាហិ សទ្ធ សមណក្រាហ្មណ៍ សេ (ឧបាសិក ភក្កវា)

ជាតិជរាយ ធីតាតំ ត្រូវ

យេសិទ ធីត្ថំ វ សុតំ មុតំ វ

សីលត្វតំ វិចិ បហាយ សត្វំ

អនេករូបេម្យំ បហាយ សត្វំ

តណ្ហិ បរិកាយ អនាសវា យេ(២)

តេ វេ ឧវា ឱយតណ្ហាតំ ត្រូវ ។

ឯតាតំឧបាសិក វេ មហេសំបោ

សុតិក្កតំ គោតម ទូបជិតំ

១. ឧ. ស. ១. ២១. ៥. ៣ ។

សុត្តន្តបិដក ធម្មបទសូត្រ ទី ១២

ភោលថា សេចក្តីបរិសុទ្ធិ ព្រោះវិធីជាច្រើនយ៉ាងនេះ បរិក្រព្រះ

អង្គជាព្រះមុនី បរិក្រព្រះអង្គគ្រាន់ថា សមណក្រាហ្មណ៍តាំងនោះ ឆ្លង

ឈ្នះមិនបានទេ បរិក្រព្រះអង្គខំខិតខំ កាលបើដូច្នេះ តែងណា

ក្នុងទេវលោក ឬមនុស្សលោក ទើបឆ្លងផុតជាតិមិនផុត ទៅបាន

បរិក្រព្រះមានព្រះភាគ ខ្ញុំព្រះអង្គ សូមទូលសូត្រព្រះអង្គ សូមព្រះ

អង្គ សំដែងប្រាប់សេចក្តីនោះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ។

(ព្រះមានព្រះភាគច្រើនដោះស្រាយថា ម្ចាស់ឧទ្ធ) តថាគត

មិនបាន ភោលថា ពួកសមណក្រាហ្មណ៍តាំងអស់ ត្រូវជាតិផុតគ្រប

សង្កត់ទេ តថាគត ភោលថា ពួកសមណក្រាហ្មណ៍ណា ក្នុងលោក

នេះ លះកាម្មណ៍ដែលខ្លួនបានឃើញ បានឮ បានប៉ះពាល់នឹងសីល-

តែ លះបង់វិធី ជាច្រើនតាំងអស់ទេញ ឬពួកសមណក្រាហ្មណ៍

ណា កំណត់ជីវិតនៅក្នុង មិនមានអាសវៈ ពួកជននោះឯង ឈ្នះ

ថា ឆ្លងផុតឈ្នះបាន ។

ខ្ញុំព្រះអង្គ ឬតគរា ចំពោះព្រះវិចិត្រ របស់ព្រះអង្គ

អ្នកស្វែងរកក្នុងធម៌ បរិក្រព្រះភាគម ព្រះនិព្វាន

ដែលមិនទាន់ ដែលព្រះអង្គបានសំដែងទុកស្តាប់យើង

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តនិកាយ

យេសីធ ធិដ្ឋំ ។ សុតំ មុតំ វា
 សីលព្វតំ វាចំ បហាយ សត្វំ
 អនេករូបម្បិ បហាយ សត្វំ
 តណ្ហំ បរិញ្ញាយ អនាសវា យេ(១)
 អហម្យំ តេ ទិយេតិណ្ហាតិ ព្រមីតិ ។
 ឧប្បមាណវប្បញ្ញា សន្តមា ។

អដ្ឋមា ហេមកប្បញ្ញា

[១១៩] យេមេ មុទ្ធេ វិយាគំសុ (ឥត្វាយស្មា ហេមតោ)
 (ហុវំ តោតមសាសនា)
 ឥត្វាសិ ឥតិ ភវិករុតិ សត្វន្តំ ឥតិហិតិហិ
 សត្វន្តំ ឧក្កវឡិច្ចំ
 (នាហំ តត្ថ អភិវមី)
 ត្វញ្ច វេ ធម្មមត្តាហិ តណ្ហាធិក្សតំ មុធិ
 យំ វិធិត្វា សតោ ចរិ តេហ លោកេ វិសត្តំតំ ។

១. ឧ. ម. សេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តនិកាយ

ព្រះអង្គពោលថា កាលក្នុងសមណព្រាហ្មណ៍ណា លះភាវេណ៍
 ដែលខ្លួនបានឃើញ បានឮ បានប៉ះពាល់ នឹងសីលតែ លះបង់
 វិធីជាច្រើនយ៉ាង ទាំងអស់ចេញ ឬក្នុងជនណា កំណត់ជើង
 ខ្លួនតណ្ហា មិនមានអានាសវៈ ទើបតវាគេ ពោលថា ជនទាំងនោះ
 មិនផុតឈ្មោះបាន ។
 ចប់ ឧប្បមាណវប្បញ្ញា ទី ៨ ។

ហេមកប្បញ្ញា ទី ៨

[១១៩] (ហេមកមាណា ដ៏មានអាយុ ទូលស្គចៅ) ភូតិកាល
 ពីដើម មុនសាសនាខែព្រះនាគម អចារ្យទាំងឡាយ បានពោល
 យ៉ាងដាក់ច្បាស់ថា ពាក្យនោះ គ្នាបំពេញមកហើយយ៉ាងនេះ ពាក្យ
 នោះ នឹងមានទៅ ពាក្យទាំងអស់នោះ ជាពាក្យមិនដាក់ច្បាស់
 ពាក្យទាំងអស់នោះ ជាគ្រឿងចំរើននៃសេចក្តីច្រើន (ច្រើនអង្គមិន
 ទាន់ចេញចិត្តក្នុងពាក្យនោះឡើយ) បរិច្ឆេទអង្គជាព្រះមុនីសូមព្រះ
 អង្គសំដែងដើម សម្រាប់ជកចេញខ្លួនតណ្ហា ដែលទាំទ្វិច្ចព្រះអង្គជើង
 ច្បាស់ មានសតិ មុនតណ្ហាដែលផ្សាយទៅដង្ហើម ។ ដល់ច្រើនអង្គ ។

ឥន ជំងឺស្មុគស្មាញ់^(១) (វិញ្ញាណស្មុ) បំប្លែងស្មុ ហេតុ
 ធម្មតាវិបាកនៃ ជំងឺធម្មតា
 ឯកសារយោង សត ជំងឺធម្មតា
 ឧបសគ្គ ធម្មតា^(២) វិញ្ញាណស្មុ វិស្វក្ខន្ធ ។

ហេមាម៉ាតូក្រូញ អង្គីមា ។

ရိုးရာ စောင့်ရှောက်မှု

(១២០) យស្មី កាមា ឧ វសន្តិ (ឥន្ទ្រយស្មា តោនេយ្យា)
 ឧណ្ហា យស្ម ឧ វិជ្ជតិ
 កាថង្គថា ច យោ តំណ្ហា វិមោក្ខា ឧស្ម តំនិសោ ។
 យស្មី កាមា ឧ វសន្តិ (តោនេយ្យាតិ ភគវ)
 ឧណ្ហា យស្ម ឧ វិជ្ជតិ
 កាថង្គថា ច យោ តំណ្ហា វិមោក្ខា ឧស្ម ជាបរេ ។

១៥ ច័ន្ទស្រឡាត ។ ២១. សក ។

(ព្រះមាតាព្រះភាគច្រើនជាស្រ្តី) មានលក្ខណៈពិសេស ដូចជា ឈ្មោះ
ណា ដឹងច្បាស់ទូទៅព្រះនិក្ខាន ជាទីបង្ហាញដ៏ទូលំទូលាយ ជាគុណជាតិ
មិនច្បុក ដែលបានឃើញ បានស្តាប់ បានប៉ះពាល់ហើយ ចំពោះ
រូបជាច្រើនឡើង(ដែលគេដឹងច្បាស់ហើយ) ជាអ្នកមានសក្តិ រលត់
កំលេង ក្នុងចម្បងហើយ ដូចអ្នកមានសក្តិស្ងប់កំលេងចំពោះ
រល្មោះជា គូដឹកនាំដែលផ្សាយទៅផ្សេងៗ ក្នុងលោកបានហើយ ។

ចំ ហេដ្ឋារចនាសម្ព័ន្ធ ទី ៧ ។

စောဇေယျပျဏ္ဍ ၆ ရ်

[១២០] (គោរពយូរមាណាត ដ៏មានអាយុ ទូលស្អាត) កាតា-
រេស្ទ៍តាំងឡាយ មិនមាននៅក្នុងបុគ្គលណា ឥតការបេសបុគ្គល
ណា មិនមាន តាំងបុគ្គលណា គួរសេចក្តីសន្ស័យបាន វិមា-
តូនម៍ (ការបេស្ត) បេសបុគ្គលនោះ តើដូចម្តេច ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ខ្លាចខ្លាខ្សោយ)
 កាតាម្យល៍ ចាំឲ្យយូរ មិនមាននៅក្នុងបុគ្គលណា កណ្តាលរបស់
 បុគ្គលណា មិនមាន ចាំឲ្យបុគ្គលណា ឆ្លងសេចក្តីសង្ស័យ
 បាន វិវាទក្នុងមិ របស់បុគ្គលនោះ មិនមែនទៅជាយ៉ាងដ៏ទៃទេ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

ធិនសសោ(*) សោ ទុន អាសសោនោ
 បញ្ញាលាភំ សោ ទុន បញ្ញាកម្មី
 មុនី អហំ សក្កំ យេវា វិជញ្ញំ
 តម្មេ វិយាទិកុ សមន្តទក្ខុ ។
 ធិនសសោ សោ ន ទ(២) អាសសោនោ
 បញ្ញាលាភំ សោ ន ទ(៣) បញ្ញាកម្មី
 ឯវម្បិ កោធម្យ មុនី វិជាន
 អកេត្យំ កាមកវេ អសន្តន្តំ ។

កោធម្យមាណវច្ឆន្ទា វេ ។

ទសមា កប្បប្បញ្ញា

(១២១) មជ្ឈិមសម្មាសម្ពុទ្ធិតំ (វិជ្ជាយុស្ស កាម្យោ)
 ទុយេ ជាតេ មហាត្តាយេ
 ជនមទ្ធិបកោតំ ធិបិ ចត្រាហំ ហរិស

១ ខ. ធិនសសោ ។ ឃ. ធិនសសោ ។ ង. ធិនសសោ ។ ច. ធិនសសោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

(បុគ្គលនោះ នឹងត្រូវព្យាយាម ដើម្បីធ្វើខ្លួនឱ្យប្រសើរ ក្រៅអំពី
 នេះទៀតមិនមានទេ) បុគ្គលនោះ ជាអ្នកប្រាសចាកសេចក្តីប្រាថ្នា
 ចុះនៅប្រកបដោយសេចក្តីប្រាថ្នា ជាអ្នកមានប្រាថ្នា ឬជាអ្នក
 គ្រាន់តែកំណត់ជាមានបញ្ញា បំពេញព្រះកន្លងសក្ការៈ ឱ្យព្រះអង្គ
 ឧប្បស្សាវនាទូទៅមុនី ដោយប្រការដូចម្តេច បំពេញព្រះអង្គមាន
 បញ្ញាចក្ខុ ឃើញធម៌ដោយជុំវិញ សូមព្រះអង្គស្រាស់ប្រាប់ ឲ្យ
 មុនីនោះ ដល់ឱ្យព្រះអង្គ ។

(ព្រះអង្គទ្រង់ដោះស្រាយថា) បុគ្គលនោះប្រាសចាកសេចក្តី
 ប្រាថ្នា តំណែងជាអ្នកប្រកបដោយសេចក្តីប្រាថ្នាគឺទេ ជាអ្នកមាន
 បញ្ញា តំណែងជាអ្នកគ្រាន់តែកំណត់ជាមានបញ្ញាគឺទេ ឬជាអ្នកមាន
 អ្នកចូរដឹងបុគ្គលនោះ ថាជាមុនី ជាអ្នកមិនមានកង្វល់ ប៉ិនជាប់
 នៅ ភ្នំកាមភព យ៉ាងនេះចុះ ។

ធម៌ កោធម្យមាណវច្ឆន្ទា ទំ វេ ។

កប្បប្បញ្ញា ទំ ១០

(១២២) (កប្បមាណាតដ៏មានកាយ ទូលស្មោះថា) ក្នុងសក្ខី
 ប៉ិននៅក្នុងកល្យាណ ខែសង្សារវដ្ត ត្រូវជំនុំដឹងមច្ចុគ្របសង្កត់
 ក្នុងកាលដែលឈរ ជាភ័យធំ កើតឡើងហើយ បំពេញ
 ព្រះអង្គនិមិត្ត សូមព្រះអង្គ ស្រាស់ប្រាប់ ឲ្យចំពឹងឱ្យបាន

សុត្តន្តបិដក បទដ្ឋកថា បិដកសមា ជនុកណ្ឌបិដក

ត្រូវ មេ ធិបមន្តាហំ យជាយេនំ(១) តាចរំ សំយា ។

មជ្ឈេ សាស្តី តិដ្ឋតំ (កាប្បាតិ កកា)

ឡើយ ជាតេ មហាត្ថយេ

ជរាមន្តបរេតាធំ ធិមំ បត្រមំ កម្ម តេ ។

អកំត្វាធំ អបាធាធំ ឯតំ ធិមំ អបាចរំ

ធិត្វាធំ ឥតិ ធំ ត្រមំ ជរាមន្តបរេតាយំ ។

ឯតនក្ខាយ យេ សតា ធិដ្ឋឧប្បាភិវិទ្យតា

ឧ តេ មារសាទុកា ឧ តេ មារស្ស បដ្ឋត្វតំ ។

បច្ចុប្បន្នបិដក សមា ។

ឯកាទសមា ជនុកណ្ឌបិដក

(១២២) សុត្វាធិបំ វិ អកាមកាមី(២) (ឥត្វាយស្ក
ជនុកណ្ឌី)

១ ខ. ប. យសិវំ ។ ២ ខ. ប. វិមកកាមី ។

សេចក្តីខ្ពស់ ក្នុងសត្វវដ្តនេះ មិនត្រូវមាននៅទៀត ដោយ
ប្រការណា សូមត្រងេត្តិ ត្រាស់ប្រាប់ ខ្ញុំវិចិត្ត ដល់ប៉ុន្មានអង្គ
(ដើម្បីប្រើប្រាស់) ដោយប្រការនោះ ។

(ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយជា ម្ចាស់កម្សាន្ត) ពួកសត្វប៉ុន្មាន
នៅ ក្នុងកណ្តាល នៃសត្វវដ្ត ត្រូវជំនឿមច្ចុគ្របសង្កត់ ក្នុង
កាលដែលឈ្នះជាងយង់ឆ័ត្តទៀត ម្ចាស់កម្សាន្ត គេចគេចខ្លួនដល់ដៃ
ប្រាប់ខ្ញុំវិចិត្តដល់អ្នក ។ ការមិនត្រូវ (ដោយគំលេង) ការមិន
ប្រកាន់មាំមួនឯង ឈ្នះជាងខ្ញុំវិចិត្តនាំគ្នា មិនមានទំនងវិវាហស្ស
ជាងរេ គេចគេច ហៅវិចិត្តនោះថា ព្រះនិក្ខាន ជាទីស្រឡាញ់នៃជន
នឹងមច្ចុ ។ ដទៃទៀតឡាយណា ដឹងច្បាស់នូវព្រះនិក្ខាននោះ ជាអ្នក
មានសតិ រំលង់ខ្ញុំក្នុងបច្ចុប្បន្ននេះ ដទៃទៀតនោះជាអ្នកមិនស្មោះ
ណាចំនែម ដទៃទៀតនោះ មិនដល់នូវភាពជាអ្នកបរិវេណឡើយ ។

ចប់ បច្ចុប្បន្នបិដក ទី ១១ ។

ជនុកណ្ឌបិដក ទី ១១

(១២២) (ជនុកណ្ឌបិដកនៃធម៌មានអាយុ ខួលស្វាចា) បត្រព្រះអង្គ
ជាវិបុល ប៉ុន្មានអង្គប្រាប់ខ្ញុំ ព្រះអង្គមិនមានសេចក្តីប្រាប់ក្នុងកាម

សុទ្ធន្តរិទ្ធិពេ ឧទ្ធរន្តកាយស្ស សុទ្ធនិទេតោ

ឱ ហេតុតំ បុដ្ឋមកាមមាគមំ

សន្តិបទំ ព្រហ្មំ សមាជនេត្ត

យដាគន្ធិ ភគវា ព្រហ្មំ មេ តំ ។

ភគវា ហំ កាមេ អភិកុយ្យេ នវិយតិ

(អាទិព្រាវ បវេរី តេជី តេជសា)

បរិត្តបញ្ចស្ស មេ ក្បំបញ្ច

អាទិត្យ ធម្មំ យមហំ វិជញ្ជំ

ជាតិជកយ នន វិប្បហានំ ។

កាមេស្ស វិនយេ តេជំ (ជកុកាណ្ឌិទិ ភគវា)

នេត្តាម្ពំ នដ្ឋទេមតោ

ឱ ក្បហំតំ និវត្តំ វា

ពា តេ វិជ្ជិត្ត តាញំ

សុទ្ធន្តរិទ្ធិពេ ឧទ្ធរន្តកាយ សុទ្ធនិទេតោ

គួរអង្គុទ្ធិភិក្ខុលេសបានហើយ ទើបមក ដើម្បីរូបសូត្រអង្គ អ្នក
មិនមានសេចក្តីប្រាថ្នា បត់គ្រប្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានដូច
ព្រះទេព ឃើញខ្លាំងធម្មតាសាសនា ដែលរកឃើញនិព្វាន សូមព្រះ
អង្គ សំដែងទូរសន្តិបទ គឺធម៌ស្ងប់ បត់គ្រប្រះមានព្រះភាគ
សូមព្រះអង្គសំដែង ទូរសន្តិបទនេះ តាមសេចក្តីចិត្ត ដល់ខ្ញុំព្រះ
អង្គឲ្យបាន ។ ព្រោះថា ព្រះមានព្រះភាគ តែងប្រព្រឹត្តត្របសន្តិក
ទូរតាម (ដូចព្រះកាច័គ្យ មានតេជះនិស្សី គ្របសន្តិកទូរ
ប្រឹក្សាស្តេច ដោយតេជះដូច្នោះ) បត់គ្រប្រះអង្គមានព្រះ
បញ្ញាទិទ្ធិលាយ ដូចផ្លែផែនដី សូមព្រះអង្គត្រាស់ប្រាប់ ទូរធម៌
ដែលខ្ញុំព្រះអង្គគួរដឹង ជាធម៌សម្រាប់លះជាតិនិវត្តន ក្នុងអត្តភាព
នេះ ដល់ខ្ញុំព្រះអង្គ ជាអ្នកមានបញ្ញាសុចរិតស្តីឲ្យបាន ។

(ព្រះមានព្រះភាគប្រជុំដោះស្រាយថា ម្ចាស់ជកុកណ្ឌិ) អ្នកច្បាប់
ចាស់បង ទូរតែប្រកបក្នុងតាមវារីឡាយចេញ ចូរឃើញទូរនៃតួម្លា
ដោយសេចក្តីរក្សាមករក្សា គឺលេសជាតិគ្រឿងខ្វល់ ដែលអ្នកប្រកាន់
ហំ (ដោយតណ្ហានិវត្តិទិដ្ឋ) ឬដែលគួរលះបង់ កុំមានផលអ្នកឡើយ

សុត្តន្តបិដក ចតុត្ថក បិដក ព្រះបាទ ឧទាយក ព្រះបាទ ឧទាយក ព្រះបាទ ឧទាយក

យំ ឬត្ថេ តំ វិសោសេហំ	មត្តា តេ ហោតិ តិក្ខុនំ
មជ្ឈេ ធមោ កហោស្សសំ	ឧបសាម្ពោ ចរិស្សសំ ។
សត្វសោ ធាម្មបស្សី	វិសេសស្ស ប្រាម្មណ
អាសវកស្ស ឧ វិជ្ជន្តំ	យេហំ មច្ចុសំ វិជេតំ ។

ជំនួញក្នុងការសម្រេចបាននូវ ឯកភាពសមា ។

ទូទសមា កម្រិតវិជ្ជាជីវ្ជា

(១២៣) ឧកញ៉ាហ៊ីនី កន្លង់ដំ អង្គជំនុំជម្រះ (វត្តមាន)
កន្លង់ដំ

ទង្គិញហំ ឱយត្ថណំ វិមុត្តំ
កម្មញ្ញហំ អភិយោ ឧបេនំ
សុត្វាទ ឆាតស្ស អបទវិស្សន្តំ វតោ
ឆាតាជនា ជនបទេហិ សង្កតា
តវ វិ ឱត្យំ អភិកាដ្ឋណនា

១ ២. ឡើយ និព្វាន ។

သို့သော်လည်း ဂရုတစိုက် နှိပ်စက်မှု နှင့် နှိပ်စက်ခြင်းများကို ခံရရုံသာမက

ត្រៀមខ្លួនឯង ដែលមានហើយ ក្នុងការប្រើប្រាស់ ដូចជាប្រើប្រាស់
ខ្លួនឯង ត្រៀមខ្លួន មានក្នុងនាមក្រោយ កុំមាន
ដល់អ្នករៀន បើអ្នកមិនចង់យក ទៅត្រៀមខ្លួន ក្នុងក្រុម
អ្នកនិពន្ធនានា ត្រៀមខ្លួនបាន ។ ម្ចាស់ក្រាហ្វាហ្វ បុគ្គល
នៃនិប្ទ័ត្ត ក្នុងអំឡុងពេល ដោយការសុំ ចាំឱ្យយល់
ការសុំ ចាំនោះ មិនមែនមាន ដល់បុគ្គលដែលប្រាសចាក
នៃប្រភពក្នុងនាមប្រែ ដោយសព្វគ្រប់ ។

សំណុំរឿង ០១ ។

កម្រងធម្មបទ ទី ១២

(១២៣) (គម្រោងព្រះរាជ ជីវិតនាយក ទូលស្មារតី) ខ្ញុំ
 ព្រះអង្គ តូចតាមព្រះអង្គ អ្នកលះកាយ កាត់តម្លា មិន
 ហើយ (ព្រោះលាភចម្លោះ) លាសចង្កៀងគុណ ច្រើនមុននឹងហើយ
 ប្រាប់គ្រូឡហើយ លះចម្លោះស្រ្តីកំណត់ (ដោយតម្លាមិន
 ម្ចី) ព្រះអង្គមានព្រះប្រាជ្ញាឡាណ មិនគ្រប់គ្រាន់ ជាបុរស
 ក្នុងក្រុងនៅក្នុងជនបទស្រ្តី ខ្ញុំ ចង់ស្តាប់ព្រះរាជ របស់ព្រះអង្គ
 បានមកត្រឡប់ហើយ អំពីដើមរន្ទះ ។ បើបានស្តាប់ព្រះ
 រាជ របស់ព្រះអង្គហើយ នឹងត្រឡប់ វិញនេះឡា តូចព្រះ

នេសំ ឡាំ សាធុ វិយាគារោហំ

នជាហំ តេ វិទិតោ វស ធម្មោ ។

អាណនតណ្ហំវិទយេជ សទ្ធិំ(កត្រាវុធាតិ កកា)

ទុដ្ឋំ អនោ វិវិយញ្ចាបិ មជ្ឈេ

យំ យញ្ញំ លោកស្មី ទុច្ចាទិយេន្ទ៍(*)

តេនេវ មារោ អទ្ធិតិ ជន្តំ

តស្មា បជាដំ ឈ ទុច្ចាទិយេជ(២)

កិក្ខុ សរោ កកិញ្ចមិ សទ្ធិលោកេ

អាណនសត្តេ វតី បេត្តុលោកេ

បដិ វបិ មទ្ធិធម្ម័(៣) វិសត្តន្តំ ។

កត្រាវុធាតិកញ្ញា ទូ(១) ឃ(១) ។

១. ឈ-ឧទាហរណ៍ ។ ២. ឈ- ឈរកំណើត ។ ៣. ឈ- ឈរកំណើត ។

អន្ត ព្រង់ដោះស្រាយបញ្ញា ដើម្បីដទាន់អម្បាលនោះ ព្រោះ

ធម៌នោះ ត្រូវអន្តបានប្រាប់ហើយ ។

(ត្រូវបានប្រកាសព្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់កត្រាវុធាតិ) បុគ្គល

គួរកំណត់បង្ខំខ្លួនឡើង ជាគ្រឿងប្រកាន់មាំ ក្នុងចំណែកភាគរស់

ក្នុងចំណែកភាគក្រោម គឺក្នុងចំណែកវិជ្ជា គឺត្រង់កណ្តាល ឲ្យ

អស់ទៅ ព្រោះថា ដទាន់អម្បាលនោះ ប្រកាន់មាំខ្លួនរបស់

លោក ក្នុងលោក មានមែនជាប់តាមសត្វ ដោយរបស់នោះ

វិញដែរ ហេតុនោះ គិតកាលដឹង ឃើញខ្លួនក្នុងសត្វអ្នកជាប់នៅ

ក្នុងការម្តងវិញ ។ ជាទីគំនិតមច្ចុមារនេះថា សត្វជាប់នៅ

ព្រោះរបស់ប្រកាន់មាំដូច្នេះ ធម្មជាតិអ្នកមានសតិ មិនប្រកាន់មាំខ្លួន

គ្រឿងខ្លួនក្នុងលោក វាឯក្នុង ។

ចប់ កត្រាវុធាតិកញ្ញា ទំ ១២ ។

ពោសមា ទុទយប្បញ្ញា

(១២៤) ឈាយី វិជមានសំដំ (ឥន្ទាយ ស្មា ទុទយោ)

កាតកតំ អនាសរំ

ចារតុំ សព្វធម្មាដំ អត្ថំ បរិញ្ញាណ អកមំ

អញ្ញំ^(១) វិមោក្ខំ បត្រមំ អវិជ្ជាយ បរិយាដំ ។

បហាដំ កាមច្ចង្គាដំ (ទុទយោតំ កតតំ)

នោបនស្សាធិកុយំ

ដីនស្ស ច បទុទដំ តុក្កុញ្ញាដំ វិជារាណំ

ទុបេត្យាសតិសំសុដ្ឋំ ធម្មតត្ថុធម្មរាណំ

អញ្ញំ^(២) វិមោក្ខំ បត្រមំ អវិជ្ជាយ បរិយាដំ ។

តិសុ សញ្ញាជេនា លោកោ តិសុ ឧស្ស វិចារណា^(៣)

តិស្សស្ស វិប្បហាននន មិច្ឆាដំ នតិ វត្ថុតិ ។

នត្ថិសញ្ញាជេនា លោកោ ឧស្ស វិចារណា

១-២ ១ - ម. អញ្ញា ។ ២ ១. វិចារណា ។

ទុទយប្បញ្ញា ទី ១៣

(១២៥) (ទុទយមាណាភវីតានកាយុ ទូលស្មេថា) ខ្ញុំព្រះអង្គ
ជាអ្នកស្រុតកាយងាយបញ្ញា ទើបមកគាល់ (ដើម្បីសួរ) ព្រះអង្គ
ជាអ្នកបំពេញឈាន មានព្រះសង្គាទប្រាសចាកចូល គិត-
លេស មិនមានអសវៈ បានច្រើនធ្វើកិច្ច ដែលអ្នកធ្វើស្រេច
ហើយ ដល់ខ្ញុំត្រើយនៃធម៌ចាំបំពេញ សូមព្រះអង្គច្រើនសំដែងខ្ញុំ
វិមោក្ខធម៌ គឺព្រះអរហន្ត ជាគ្រឿងចំណាយអវិជ្ជាចេញបាន ។

(ព្រះមានព្រះភាសាច្រើនជាស្រាយថា ម្ចាស់ទុទយៈ) គង់គ
ពោលខ្ញុំកាលខ្ញុំកាមច្ចន្តៈនឹងរោមស្ស ចាំបំពេញផង ការ
បន្ទាប់នឹង ខ្ញុំសេចក្តីញាតផង ការយាត់បង់ ខ្ញុំកុក្កច្ចៈផង មាន
ទុបេត្យាដ៏សតិដ៏បរិសុទ្ធ មានសេចក្តីត្រិះរិះ ក្នុងធម៌ជាប្រធានថា
ជាវិមោក្ខធម៌ គឺព្រះអរហន្ត ជាគ្រឿងចំណាយខ្ញុំអវិជ្ជាចេញបាន ។

សត្វលោកមានអ្វីជាគ្រឿងចង់ទុក អ្វីជាគ្រឿងសញ្ជ័យទៅនៃ
សត្វលោកនោះ លោកកាលថា មិច្ឆាទា ដូច្នេះគឺ ព្រោះលះអ្វីបាន។

សត្វលោក មានសេចក្តីត្រេកត្រអាល ជាគ្រឿងចង់ទុក
មានសេចក្តីនឹកដំណឹង ជាគ្រឿងសញ្ជ័យទៅ នៃសត្វលោកនោះ

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ ឧបស្សន្តបិដក

និព្វានាយ វិច្ឆហនេន ឯត្វានំ ឥតំ វុត្ថតំ ។
 កាសិសតស្ស ចរោ វិញ្ញាណំ ឧបវុជ្ឈតិ
 កវុទ្ធិនំ បុគ្គលាភិ តំ សុណោម វិចារី វា ។
 អដ្ឋត្ថក្ខ ពហំត្វា ច វេទនំ ជាតិនទ្ធកោ
 ឯវិសតស្ស ចរោ វិញ្ញាណំ ឧបវុជ្ឈតិ ។

ឧបសមាសប្បញ្ញា ធម្មេ ។

បុទ្ទសមា បោសាលប្បញ្ញា

(១២៩) យោ អតីតំ អាទិសតិ (វត្ថុយស្មា បោសាលោ)
 អនេនោ ជិន្ធិសិសយោ
 ពារុទ្ធ(២) សព្វធម្មានំ អតី បញ្ចេន លកហំ

១២៩ កថាខណ្ឌ ១ ២ ខ. ៣៩ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ដែលសោភ័ណភាព ឯភ្នំ ព្រះសុខោត្តរ ចេញបាទ ។
 កាលបុគ្គលមានសតិ គ្រាន់តែដូចម្តេច វិញ្ញាណច្រើនលេង
 យើងឯមកគាល់ ដើម្បីដឹងទូលសូត្រអង្គ ទើបបានស្តាប់ព្រះវាចា
 របស់ព្រះអង្គ ។

កាលបុគ្គលមិនត្រេកអរកាលចំពោះវេទនា ចាំឯខាងក្នុង ចាំឯ
 ខាងក្រៅ មានសតិ គ្រាន់តែយ៉ាងនេះ វិញ្ញាណច្រើនលេងទៅ ។
 ចប់ ឧបសមាសប្បញ្ញា ទី ៣ ។

បោសាលប្បញ្ញា ទី ១២

(១៣០) (បោសាលាភិក្ខុនិកាយ ទូលស្មា) ខ្ញុំព្រះអង្គជា
 អ្នកត្រូវការដោយបញ្ញា ឯមកគាល់ ដើម្បីសូត្រ ព្រះអង្គសិវដ្ឋន
 ព្រះប្រាជ្ញាញាណក្នុងកាលជាអតីត មិនញាប់ញ័រ(ចំពោះសុខទុក្ខ)
 មានសច្ចៈសង្ស័យ កាត់ចង់ហើយ ដល់ខ្ញុំត្រឡប់មកវិញដូច

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

បណ្ណសមា មោឃវាជធម្មញ្ញា

(១២៦) ឆ្ងាបា សក្កា អប្បច្ច័ស្សំ (ឥត្វាយស្មា មោឃវាជា)

ន មេ ឡាគាសិ ចត្តាមា

យាវតតិយញ្ច ធរេសិ ឡាគាសេនីនិ(១) មេ សុតំ

អយំ លោកោ បរេលោកោ ព្រហ្មលោកោ សធរេកោ

និដ្ឋិន្តោ នាគំជាតាមិ(២) កោតមស្ស យសស្សនោ

ឯវំ អភិក្កន្តនស្សវី អន្តំ បញ្ញេន អាគមំ

កាខំ លោកំ អវេក្ខន្តំ មច្ចុកជា ន បស្សតិ ។

សុត្តាភោ លោកំ អវេក្ខស្សមោឃវាជា(៣)សនា សតោ

អត្តាទុនិដ្ឋិ ឧហាញ ឯវំ មច្ចុតរេ សិយា

ឯវំ លោកំ អវេក្ខន្តំ មច្ចុកជា ន បស្សតិ ។

មោឃវាជធម្មញ្ញា បណ្ណសមា ។

១ ខ. វិញ្ញេនី ។ ២ ប. នាគំជាតា ។ ៣ ខ. មោឃវាជ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិបាត

មោឃវាជធម្មញ្ញា ទី ១៥

(១២៦) (មោឃវាជធម្មញ្ញា មានភាយុ ទួលស្មៅ) បតិក្រព្រះ
អន្តជាសក្យភន្ត ខ្ញុំព្រះអន្តទួលស្មៅ អស់ព័រៈ៦៨៧ ហើយ ព្រះអន្ត
មានផ្ទុំចក្ក ក៏មិនខាន់បានដោះស្រាយ ដល់ខ្ញុំព្រះអន្តនៅឡើយ
បតិក្រព្រះអន្តជាទេវាសី ខ្ញុំព្រះអន្តបានឮថា បើទួលស្មៅអស់ព័រៈ
៣៨៧ ព្រះមានព្រះភាគនឹងដោះស្រាយ លោកនេះ លោកដទៃ
ព្រហ្មលោក ព្រមទាំងទេវលោក វេមនិមិនខាន់ផង ខ្ញុំសេចក្តី
យល់របស់ព្រះអន្ត ជាព្រះគោតមដ៏ទ្រង់យសទេ ខ្ញុំព្រះអន្តជាអ្នក
ត្រូវការដោយបញ្ញា ទើបមកគាល់ (ដើម្បីសួរ) ព្រះអន្តជាអ្នក
ឃើញដ៏លើសលុប យ៉ាងនេះ បុគ្គលកាលកំចារណា ខ្ញុំខន្ធលោក
ដូចម្តេច មច្ចុកផ ទើបមិនឃើញ ។

ម្ចាស់មោឃវាជ អ្នកចូរជាអ្នកមានសតិ សព្វកាល ចូរកំចារណា
លោក ដោយសភាពជាបស់សួន្យ បុគ្គលដ៏អត្តានុទិដ្ឋិ គឺសេចក្តី
ឃើញថាជាខ្លួនប្រាណៈចេញ ទើបនឹងមច្ចុកផចេញបាន យ៉ាងនេះ
បុគ្គលកាលកំចារណាលោកយ៉ាងនេះ មច្ចុកផទើបមិនឃើញ ។

ចរិ មោឃវាជធម្មញ្ញា ទី ១៥ ។

សោឡស្រមា បិដកប្បញ្ញា

(១២៧) ធីត្ថោ ហមស្មី អតលោវិវត្តោ(១) (ឥន្ទាយន្តរា
បិដកយោ)

នេត្តា ន សុត្តា សវនំ ន ជានុ
មាហាជនស្មី(២) មោឌុហោ អន្តរាយ
អាត្មកុ ធម្មំ យមហំ វិជត្តំ
ជាតិជកយ ឥន វិច្ឆហនំ ។

ធីត្ថាន រូបេសុ វិហិត្តាធានេ (បិដកយោ ភក្ខ))

វុច្ឆន្តិ រូបេសុ ជនា បមត្តា
តស្មា តុវំ បិដកយ អប្បមត្តោ
ជហស្សុ រូបំ អបុនត្តរាយ ។
ធីសា ធម្មសេនា វិធីសា ធម្មសេនា
ឧត្តំ អរោ ធម្ម ធីសា(៣) ឥមាយោ

១-១. ធីត្ថោ ។ ២-១. ហតំ ឥន្ទវា ។ ៣-១. ឥន្ទវា ។

បិដកប្បញ្ញា ទី ១២

(១២៧) (បិដកយោ ធីត្ថោ ហមស្មី) ឧបស្សន្តរា
មនុស្សោសំ មិនស្មីមានកំឡុង មានភាសាសម្បត្តិអស់ ក្នុងកំ
មិនស្មីក្នុង ក្រៅព្រំសម្រាប់ស្តាប់ ក៏មិនស្មីក្នុង សូមកុំឱ្យឱ្យព្រះអង្គ
វិនិច្ឆ័យវិចារស្មីចន្លោះ សូមព្រះអង្គស្រាវជ្រាវដើម្បី
ព្រះអង្គធីត ជាគ្រឿងលេងតំណែង ក្នុងអត្តភាពនេះឱ្យបាន ។

(ព្រះបាទព្រាហ្មគ្រឿនដោះស្រាយថា ម្ចាស់បិដកយោ) អរហន្ត

យេញថា ជនទាំងឡាយ ជាអ្នកប្រមាទ រមែងលំបាកគ្រោះថ្នាក់
ហេតុ រមែងឈឺចាប់ ក៏ព្រោះបូជាហេតុ ម្ចាស់បិដកយោ ព្រោះដូច្នេះ
អ្នកកុំប្រមាទ ចូលរូបបោលចេញ ដើម្បីមិនកើតការទៀត

ទិសខាងឡាយនេះ គឺទិសធំ ៤ ទិសតូច ៤ ទាំង

ទិសខាងលើ ១ ទាំងទិសខាងក្រោម ១ រួមត្រូវជា ១០ ទិស

១ កុឡី អធិជ្ជី អសុត្តាមុត្តំ^(១) ក
 អថា អវិញ្ញាតំ តិក្ខុមន្តំ^(២) លោកេ
 អាចិត្តា ធម្មំ យមហំ វិជញ្ញំ
 ជាតិជរាយ វេទ វិប្បហានំ ។
 តណ្ហាធិបន្នេ មនុស្សេ បេត្តមាសោ (បិដ្ឋិយាតិ ភគវា)
 សន្តាបជាតេ ជសាបរេត
 តស្មា តុវំ ចំណ័យ អប្បមត្តោ
 ជហស្សំ តណ្ហំ អបុទត្តវាយាតិ ។
 ចំណ័យអាណាប្បច្ចា លោកុសមា ។

[១៦៨] វេទមរោច ភគវា មគទេសុ វិហារន្តោ ចាសា-
 ណទេតិយេ^(៣) បរិចារិកសោឡសន្នំ ព្រាហ្មណានំ អជ្ឈិ-
 ដោ បញ្ញិ^(៤) ព្យាភាសំ ។ ឯកមេតស្ស ចេមិ បញ្ញាស្ស
 អត្ថមញ្ញាយ ធម្មមញ្ញាយ ធម្មាទុធម្មំ បដិមជ្ឈេយ្យ
 កច្ឆេយ្យេវ ជរមរណស្ស ចារំ តមធិយា^(៥) វេទ ធម្មាតិ

១. អសុត្តិ មុន ក ។ ២. កិល្បេចន្តិ ។ ៣. ម. បាសាណេ ចេតិយេ ។
 ៤. អជ្ឈិដោ បុត្តោ បុត្តោ បញ្ញោ វិស្សន្តិ ។ ៥. ច. ចារំ ចារំ ធម្មធិយំ ។

វត្ថុណាមួយ ក្នុងលោក ដែលព្រះអង្គមិនចាប់យើង មិនចាប់ភូមិ
 ចាប់បំណង ឬមិនចាប់ប្រាស មិនមានទេ សូមព្រះអង្គក្រាស់ប្រាប់
 ធម៌ដែលព្រះអង្គគូរផ្គត់ សម្រាប់លះជាតិវិនិច្ឆ័យ ក្នុងអក្ខតាគារនេះ។
 (ព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់ដោះស្រាយថា ម្ចាស់ចំណ័យ៖)
 កាលបើ អ្នកឃើញខ្ញុំក្នុងមនុស្ស ដែលត្រូវតណ្ហាកំពុងគ្របសន្លឹក
 ជាសត្វមានសចក្តីក្តៅក្រហាយ កើតឡើងហើយ ត្រូវផលប្ប
 វិនិច្ឆ័យ ម្ចាស់ចំណ័យ៖ ហេតុដូច្នេះ អ្នកកុំប្រមាទ ចូលរ
 តណ្ហាចោលចេញ ដើម្បីមិនឱ្យកើតការទៀត ។
 ចប់ បិដ្ឋិយាណាប្បច្ចា ទី ១៦ ។

[១៦៨] កាលព្រះមានព្រះភាគ ទ្រង់គន្លឹះនាំ នាហសាណ-
 ទេតិយ ក្នុងវេទមរោច៖ ទ្រង់បានសំដែងសូត្រនេះ កាលក្នុង
 ព្រាហ្មណ៍ ១៦ នាក់ ជាអ្នកបំរើ(របស់ពារិព្រាហ្មណ៍) អាណន្តាហើយ
 ទើបព្រះអង្គទ្រង់ដោះស្រាយបញ្ជាក់ ។ បើបុគ្គល បានដឹងខ្ញុំអត្ថ
 បានដឹងខ្ញុំធម៌ ខែបញ្ញាមួយៗហើយ គប្បីប្រតិបត្តិខ្ញុំចេមិ ជីសមគួរ
 ភាបធម៌ បុគ្គលនោះ មុនជាដល់ខ្ញុំត្រើយ ខែផលវិនិច្ឆ័យលោះ
 ពុំបាន ធម៌ខាងនេះជាធម៌គួរតាមសត្វទៅ (កាន់ត្រើយគឺព្រះវិនិច្ឆ័យ)

សុត្តន្តបិដក ពាក្យបទសង្ខេបនិកាយ

កស្ថា ឥសស្ស ធម្មបរិយាយស្ស ពាក្យបទ
អធិបទំ ។

[១២៩] អធិតោ ភិស្សុមេត្តយេវ បុណ្ណតោ អថ មេត្តត្ថ
ដោតតោ ឧបស័កេ ច ធម្មោ ច អថ ហេតុតោ
តោធម្មកប្បា ឧកយោ ជនុកក្ខណ្ឌី ច បណ្ឌិតោ
កប្រាវុតោ ឧទយោ ច ហេតុសាលោ ច ព្រាហ្មណោ
មោយវាជោ ច មេតាវី ច មិច្ឆិយោ ច មហាវសី
ឯតេ កុដ្ឋមុចាតត្ថំ សម្មន្នធាណំ ឥសី
បុទ្ធគា ចំបុណោ បញ្ចេ កុដ្ឋសេដ្ឋំ ឧចាតមុំ ។
ភេសំ កុដ្ឋោ ក្យាតាសិ(១) បញ្ចេ បុដ្ឋេ យថាតដិ
បញ្ញាចំ វេយ្យាគរណោ ច ភោសេសិព្រាហ្មណោ មុចិ។
ភេ តោសិតា ឧកុមតា កុដ្ឋោចំ ឧតុតុតា
ព្រាហ្មណីយមចរិសុ វេយ្យាស្ស សន្តិកោ ។

១ ឧ. បុព្វកាសិ ។ វិចារកាសិ ឧត្តរកាសិ ។

ព្រាហ្មណៈ ពាក្យបទ ពាក្យបទ (ការប្រព្រឹត្តិទៅកាន់ត្រឹម)
នេះជា ឈ្មោះនៃធម្មបរិយាយនេះឯង ។

[១២៩] (ព្រាហ្មណៈ មាណវ ១៦ ខាត់ ដែលបានប្រាសាទស្នា
បញ្ញា) ខ្ញុំ គឺ មាណវ ឈ្មោះអធិត ១ ឥស្សរមេត្តយេវ ១ បុណ្ណតោ ១
មេត្តត្ថ ១ ដោតតោ ១ ឧបស័កេ ១ ឧទ្ធា ១ ហេតុតោ ១ តោ-
ធម្មក ១ កប្បា ១ ជនុកក្ខណ្ឌី មាណវ ១ បណ្ឌិត ១ កប្រាវុត ១
ឧទយោ ១ ព្រាហ្មណៈ ពាក្យបទ ១ មោយវាជ ១ ជាអ្នកប្រាជ្ញ ១
មិច្ឆិយោ ១ មហាវសី ១ ព្រាហ្មណ៍ តាំង ១៦ ខាត់ខ្ញុំ បានទៅ
គាល់ព្រះក្នុង ជាអ្នកស្វែងរកក្នុងគុណ មានចរណៈគឺជម្រកស្រៀង
ប្រព្រឹត្តិដ៏ចម្លែក បានចូលទៅក្រាបទូលស្នាបញ្ញាដ៏ល្អិត ចំពោះ
ព្រះក្នុង ជាអ្នកប្រសើរ ។ ព្រះក្នុងជាព្រះមុនី បានដោះស្រាយ
ក្នុងបញ្ញាតាំងឡាយ ដែលក្នុងព្រាហ្មណ៍ទូលស្នា គាមសេចក្តីរំពៃ
បានញ្ចាំងក្នុងព្រាហ្មណ៍ ឲ្យត្រួតអស់ដោយការដោះស្រាយបញ្ញា ។
ព្រាហ្មណ៍ តាំង ១៦ ខាត់នោះ គាល់ព្រះក្នុង ជាអ្នកច្នៃឲ្យ
មានចក្ខុ គឺប្រាជ្ញាញាណ បានឲ្យត្រួតអស់ដោយ ក៏បានប្រព្រឹត្ត
ព្រាហ្មណីយមមិ អធិបទស្ថិតនៃព្រះសាស្តា មានបញ្ញាដ៏ប្រសើរ ។

ឯកមេកស្ស បញ្ញស្ស យថា វុទ្ធនេ នេសំគំ ។

តថា យោ បដិបដ្ឋេយ្យ កុច្ឆេ ចារំ អចារកោ

អចារក ចារំ កុច្ឆេយ្យ កាលេន្តោ មគ្គមុត្តមំ ។

មគ្គោ សោ បរមមនាយ កស្មា បរាយនំ វតី ។

(១៣០) ចារាយនមទុកាយស្ស (ឥន្ទាយស្មា បិដ្ឋិយោ)

(យថា អនុក្ខំ តថា អក្ខន្តិ(១) វិមលោ ភូរិមេនសោ

និក្ខារោ ធិត្ថកោ ចារកោ(២) កស្ស ហេតុ មុសា កលោ ។

បរិមេសលោហស្ស មានមក្ខប្បហាយោ

ហន្តាហំ កុច្ឆេនិស្សន្តិ កំវិស្សាបសត្ថានំ ។

១ ១. អក្ខន្តិ ។ ២ ២. ធិត្ថកោ ធិត្ថកោ ធិត្ថកោ ។ ៣ ៣. កុច្ឆេនិស្សន្តិ ធិត្ថកោ ។

ព្រះក្មេងៗថា៖ ដែលព្រះក្មេងៗទ្រង់សំដែងហើយ ប៉ុន្តែបញ្ញាប្អូន ។
ដោយប្រការយ៉ាងណា ។ បើបុគ្គលណា ប្រតិបត្តិតាមផ្លូវនេះ បុគ្គល
នោះធម្មវិវេកិក៏ចំរើនវិមលជាគ្រើយ កាន់គ្រើយបាន ព្រោះហេតុ
នោះ បុគ្គលកាលចំរើនមគ្គជីវកម្មនឹងផ្គុំមគ្គ ធម្មវិវេក្យាជាវិមល
វិមលគ្រើយ ទៅកាន់គ្រើយគឺព្រះធិត្ថកោ ។ មគ្គនោះ តែងប្រព្រឹត្តទៅ
ដើម្បីទៅកាន់គ្រើយ គឺព្រះធិត្ថកោ ព្រោះហេតុនោះ ទើបឈ្មោះ
ថា បារាយនៈ ដោយប្រការដូច្នេះ ។

[១៣០] (បិដ្ឋិយៈ ដ៏មានអាយុ ពោលសរសើរ

ព្រះមានព្រះភាគ ក្នុងទិដ្ឋភាពវិប្រាហ្មណ៍ ដូច្នេះថា) ខ្ញុំនឹង
ច្រៀនតាមបារាយនមមិ (ព្រះមានព្រះភាគ បានយំញ យ៉ាង
ណា ទ្រង់សំដែងយ៉ាងនោះ) ព្រះមានព្រះភាគប្រាសចាកមន្ទិល
ព្រះអង្គមានប្រាជ្ញាញាណដូចជាផែនដី ព្រះអង្គមានសេច្ចុប្បាជ្ញា
លះចេញហើយ មានទុក្ខរលត់ហើយ ព្រះអង្គជាបុគ្គលប្រាស ធម្មវិ
វេកាលពាស្យមុសាដឹង ដោយហេតុ ដូចម្តេចគឺត ។ បើដូច្នេះ
ខ្ញុំនឹងសូមសំដែងវិចារ ដែលប្រកបដោយគុណ គួរសរសើរបស់
ព្រះមានព្រះភាគ ព្រះអង្គមានមន្ទិលនឹងហេតុ លះនឹងហើយ
ចំរើនមាន ខឹងមក គឺព្រះអង្គលះនឹងបានដាច់ស្រឡះហើយ ។

សុត្តន្តបិដក ពហុបទសុត្តន្តបិដក

តមោទុកោ តុនោ សមន្តចក្ក
 លោកន្តក្ខ(១) សត្វភកត្តោ
 អបាសកេ សត្វទុក្ខប្បហារោ(២)
 សត្វវ្តយោ ព្រហ្មចាសិកោ(៣) មេ ។
 និដោ យថា កុត្វនកំ បហាយ
 តហុម្មលំ កាណំ អាសេយ្យ(៤)
 វិវម្ពហំ អប្បនស្ស បហាយ
 មហោននំ ហំសវិជ្ជបន្តោ ។

យេមេ មុន្វ វិយាតំសុ (ហុរំ កោតមសាសថា)
 ឥទ្ធាសិ ឥតិ ភវិស្សតំ សត្វនំ ឥតិហិតំហំ
 សត្វនំ តត្តវឡនំ

(នាហំ តត្ថ អភិវមី)

ឯតោ តមទុកោសីនោ ធុតិមា(៥) សោ បកត្តិកោ ។

១- ម. វេលាទុក្ខ ។ ២- ម. សត្វទុក្ខប្បហារោ ។ ៣- ម. ព្រហ្ម ចោសិកោ ។ ៤- ម. កាណេសេយ្យ ។ ៥- ម. ធានិមា ។

សុត្តន្តបិដក ពហុបទសុត្តន្តបិដក

ព្រះពុទ្ធមានពុទ្ធជីវិត្យ គឺសត្វកាតក្កាណ ចន្លោះដង្កូវសេចក្តីនឹងគង់
 ដល់នូវវិបស្សនាសោក កន្លងផុតនូវកំលាំងក្នុង ព្រះអង្គមិនមាន
 កសាវៈ លះបង់នូវទុក្ខ កំលាំង មានព្រះនាមជាសត្វបុគ្គល ខ្ញុំក៏បាន
 ចូលទៅរកព្រះនាមព្រះរាជប្រសើរចុះហើយ ។ មក្សិលបង្កើតព្រៃ
 កូច(មានផ្លែឈើ៣០) មកអាស្រ័យព្រៃធំ មានផ្លែឈើច្រើន ដូចម្ដេច
 មិញ ខ្ញុំលះបង់អណាចារ្យដែលមានសេចក្តីឃើញនិច្ច (មកប្រសព្វ
 ព្រះនាមព្រះភាគ) មានព្រះប្រាជ្ញាដ៏ច្រើន ដូចហឫទ័យមេកចុះ
 ក្នុងស្រែង ។ ក្នុងអាចារ្យណា មុន (សាសនាព្រះភាគម) កាចារ្យ
 កំលាំងនោះ បានក្សត្រហើយ ដោយមានគោលការណ៍ថា
 ដំណើរនោះ តែងមានមកហើយដូច្នោះ ។ នឹងមានកៅស៊ូមុខ
 ដូច្នេះ ។ (នេះជាភាសាប្រដៅត្រូវបានពាក្យប្រដៅព្រះភាគម)
 សេចក្តីព្យាករណ៍កំលាំងអស់នោះ (មិនទាន់ប្រាកដទេ) គ្រាន់តែ
 ពោលថាដូច្នេះ ។ សេចក្តីព្យាករណ៍កំលាំងអស់នោះ ជាគ្រឿងធ្វើ
 សេចក្តីត្រិះរិះរឿបរឿន (ខ្ញុំមិនពេញចិត្តក្នុងការនោះឡើយ)
 ព្រះហឫទ័យនៃពុទ្ធប្រាជ្ញាបុគ្គល ច្រើនបន្តិចនឹងគង់ គង់
 នៅជាសុខ ព្រះអង្គមានស្ម័គ្រច្រើន ច្រើនធ្វើនូវកម្ម (ដល់លោក) ។

គោតមោ ភ្ជាប់បញ្ញាណា	គោតមោ ភ្ជាប់មេធសា
យោ មេ ធម្មមនោសសំ	សង្ខត្តិកមតាលំកំ
កល្យាណុយមនីតំកំ	យស្ស ធម្មំ ទុបមា ក្សតិ ។
កិច្ចំ កម្មា វិប្បវសសំ	មុហុត្តម្យំ បិដ្ឋិយ
គោតមោ ភ្ជាប់បញ្ញាណា	គោតមោ ភ្ជាប់មេធសា
យោ គេ ធម្មមនោសសំ	សង្ខត្តិកមតាលំកំ
កល្យាណុយមនីតំកំ	យស្ស ធម្មំ ទុបមា ក្សតិ ។
ឆាហំ កម្មា វិប្បវសសំ	មុហុត្តម្យំ ប្រាហ្មណ
គោតមោ ភ្ជាប់បញ្ញាណា	គោតមោ ភ្ជាប់មេធសា

ព្រះគោតម មានញាណដ៏គ្រាន់ដូចដែនដី ព្រះគោតម ព្រះគង្គ ប្រកបដោយប្រាជ្ញាគ្រាន់ ដូចដែនដី ទ្រង់សំដែងធម៌ (ជាដំណើរទៅកាន់ព្រះនិព្វាន) ប្រកបដោយផលគួរឃើញជាក់ច្បាស់ មិនមានកំណត់កាល ជាងស្រ្តីដ៏អស់គណ្ណា មិនមានឧបទ្វីបៈ គឺកាលស ដល់ភ្នំ ទីនៃកេសចក្តីឧបមាចំពោះព្រះនិព្វាន ក្នុងទីណាមួយ មិនបានឡើយ ។

(ពាក្យប្រាហ្មណ៍ស្តាប់បិដ្ឋិយមានន័យថា) ម្ចាស់បិដ្ឋិយៈ អ្នកដែលនៅឃ្លាត អំពីព្រះគោតមមានញាណគ្រាន់ដូចដែនដី អំពីព្រះគោតម ប្រកបដោយប្រាជ្ញាគ្រាន់ដូចដែនដីនោះ សូម្បីមួយរំពេចដែរ ព្រះគោតមដែលបានសំដែងធម៌ ប្រកបដោយផលគួរឃើញជាក់ច្បាស់ មិនមានកំណត់កាល ជាងស្រ្តីដ៏អស់ទៅនៃគណ្ណា មិនមានឧបទ្វីបៈ ដល់អ្នក ទីនៃកេសចក្តីឧបមា ចំពោះព្រះនិព្វាន ក្នុងទីណាមួយ មិនមានមែនឡើយ ។

(បិដ្ឋិយមានន័យថា) ប្រាជ្ញាគ្រាន់ដូចដែនដីនោះ ម្ចាស់ប្រកបដោយប្រាជ្ញាគ្រាន់ ដូចដែនដីនោះ សូម្បីមួយរំពេចនោះ

យោ មេ ធម្មមនោសសិ សុត្តន្តកម្មតាសិកំ
តណ្ហាត្ថមនិកំ យស្ស ធម្មំ ឧបមា ក្សតិ ។

បស្សមិ ធម្មំ មនោសា ធម្មតា
ត្ថំ ត្ថំ ព្រាហ្មណា អប្បមន្តោ
ធម្មស្សមាថា វិសាមិ ត្ថំ
តេជោ មញ្ញមិ អវិប្បវាសំ ។
សត្វា ច បីតិ ច មនោ សតិ ច
នាមេត្ថិមេ(១) កោតមសាសនម្ហា
យំ យំ ធម្មំ វជិតំ ក្នុងបញ្ញា
ស តេជោ តេជោ ធម្មតាមស្មំ ។
ធម្មស្ស មេ ធម្មតាជាមគស្ស
តេជោ តាមោ ច បលេតិ តត្ថ
សុត្តន្តបិដក(២) វជិតំ ធម្មំ
មនោ វតិ មេ ព្រាហ្មណា តេជោ យុត្តោ ។

១. ធម្មំ ២. ធម្មំ ។ ២. សុត្តន្តបិដក ។

ព្រះភោគមសំវេទនមិ ប្រកបដោយផលក្នុងយុទ្ធជាតិច្បាស់ មន
មានកំណត់កាល ជាគ្រឿងអស់ទៅនៃកល្យាណ មិនមានឧបទ្វ័រ
ផល់ ឬ ធម្មតាសត្វក្តី ឧបមាចំពោះព្រះនិព្វាន ក្នុងចំណោមមួយ មិន
មានកំណត់ ។ បតិច្ឆារិក្ខាព្រាហ្មណ៍ ឬ មិនប្រមាទ ចាំ
យប់ព័ន្ធច្ប ឃើញព្រះភោគម មានព្រះភោគក្តីនោះ ដោយ
ចិត្ត ហាក់បីដូចជាឃើញ ដោយចិត្ត ចំណង់ (ព្រះភោគម)
នៅក្នុងក្រី ឬ សំភាល់ឃើញ នូវការមិននៅប្រាសចាកព្រះ
ភោគមនោះឯង ។ ធម្មំ ២ យ៉ាងនេះ គឺសត្វ ១ បីតិ ១ មនោ ១
សតិ ១ (ដែលមានក្នុងសត្វនេះសត្វ) វេទនមិមន្ត្រាសចាក
សាសនាព្រះភោគម ព្រះភោគមអ្នកមានបញ្ញា ដូចផ្លូវផ្សេង
ស្តេចទៅកាន់ចំណង ។ ឬនោះ គឺជាអ្នកបង្កើនចិត្តទៅហើយ
ដោយចំណងនោះឯង ។ បតិច្ឆារិក្ខាព្រាហ្មណ៍ ឬ ជាមគ្គល
ចាស់ មានកំណត់ផលហើយ ហេតុនោះ កាលទៅក្នុងចំណង
មិនបានទេ ឬទៅអស់កាលជាច្រើន ដោយផលកិច្ចសង្គតិ
ព្រោះថា ចិត្តឬប្រកបហើយ ដោយការលើកព្រះភោគមនោះ ។

បន្តី(សយាទោ) បរិដទ្ធានោ ធិបាធិបំ ឧបស្សី(១)

អដទ្ធសាសី សម្មុទ្ធិំ ឱយតិស្តាមទាសវំ ។

យថា អហុ វក្កលំ មុន្តសន្នោ

កត្រាវុទោ អាឡវិភោគមោ ធ

ឯវមេ ភូម្មំ បធុក្កស្ស សទ្ធិំ

កម៌ស្សសី ភ្នំ ចំង្គិយ មទ្ធាធម្មស្ស ចារំ ។

ឯស កិល្យោ បសីទាមិ សុត្វាទ មុទិទោ វិទា

វិដទ្ធា សម្មុទ្ធា អចំលោ បដិកាណាវ

អធិទេវេ អកិញ្ញាយ សទ្ធិំ វេនំ បរោវ(២)

១ ខ. ច. ឧបស្សី ។ ២ ច. វិហរី ។

(ពារីព្រាហ្មណ៍គបថា) ខ្ញុំ(នេះខ្ញុំ) ក្នុងកំឡុងកាលអន្តរាវស្សន៍(ព្រោះ
គណ្តា) សាត់អវិល្លាតទៅអំពីការ ទៅកាន់ការ គឺចេញអំពីសំណាក់
សស្តាមួយ ទៅកាន់សំណាក់សស្តាមួយ ខ្ញុំក៏បានជួបប្រទះ ឯង
ព្រះសម្មុទ្ធព្រះគង្គិមនមានសាស្ត្រៈ ទ្រង់ផុតឈ្មោះហើយ ។ ព្រះមាន
ព្រះភាគទ្រង់ត្រាស់ថា វក្កលំ ១ កត្រាវុទ ១ ឯងត្រូវរំភានមទ
ស្ម័គ្រជាអ្នកមានសទ្ធាចុះសិប យ៉ាងណាមិញ សូម្បីអ្នកក៏ចូរ
បញ្ចេញខ្លួនសទ្ធាមកចុះ ក៏យ៉ាងនោះដែរ ខ្លាលចំង្គិយៈ អ្នកនឹង
ដល់ខ្លួនត្រឹមនៃសទ្ធា ជាទីតាំងនៃមុខងារ ។

(ព្រះបង្គំឈ្មោះ ទូលសរសើរព្រះមានព្រះភាគថា) ខ្ញុំព្រះគង្គិមន
ជ្រះថ្លាដោយព្រះពោក ព្រោះបានស្តាប់ព្រះរាជានៃព្រះគង្គិ ជាព្រះ
មុនព្រះគង្គិត្រាស់ដឹងហើយ ដោយព្រះគង្គិឯង ព្រះគង្គិមានជំហូល
ត្រឡឹងប្រក់ប៉កហើយ មិនមានកិលេសត្រឡឹងរឹងក្អី ទ្រង់
មានបដិកាណា ទ្រង់ជ្រាបខ្លួនអំពីទៅទាំងឡាយ គឺធម៌សម្រាប់
ធ្វើសក្ខីឲ្យដាច់វិវាទ ដ៏ក្រៃលែង ទ្រង់ជ្រាបខ្លួនធម៌ជាទាំងពួង
ជាធម៌ប្រសើរឆ្លើងថាគប (ដល់ខ្លួននឹងអ្នកដទៃ) ។

សុត្តន្តបិដក សុត្តន្ត

បញ្ញាទន្ធករោ សត្វា កាច្ឆិកំ បដិដានតំ
 អសំហំ អសង្កប្បំ យស្ស ធម្មំ ឧបមា ក្លានំ ។
 អន្តា គម៌សន្ធិមិ ន បេតុ កម្មា
 ឯវំ មិ ធារេហិ អនិម្មត្តចិត្តន្តំ ។

ពាក្យនេះ ចក្ខុមា ។

សុត្តន្តបិដក សុត្តន្ត

[១៣១] ឧទកោ ធនិយោមិ ទ ទក្កវិសាលោ កាសិ
 ធុត្តោ ករោ បុណ្ណេ វសលោ ទ កាណិយញ្ច
 ហេមវត្តោ អថ យត្ថោ វិជយំ សុត្តន្តំ មុនំ ។
 សេដ្ឋោ បវេមកដ្ឋបវរោ វត្តោ
 ទ្វានសសុត្តន្តរោ សុវត្តោ
 ទេសិកោ ទក្កមតា វិមាលេន
 សុយ្យតំ វត្តវរោ ឧទកោតំ ។

សុត្តន្តបិដក ពាក្យនេះសុត្តន្ត

ព្រះសាស្តាទ្រង់ត្រូវទ្រង់បញ្ជាក់ទ្រង់ទ្រង់ ដល់ក្នុងនាមវេល
 ប្រាប់ដល់អ្នកមានសេចក្តីសង្ស័យ ព្រះនិព្វាន ជាគុណជាគម៌
 ក្រើក មិនប្រាប់ប្រាប់ សេចក្តីបដិសេធព្រះនិព្វាន ក្នុងវិសាល
 មួយ មិនបានឡើយ ។ ចំពោះអង្គនៃវិសាល (នូវអនុបាទសស
 និព្វានជាតិ) ដោយនិព្វាន សេចក្តីសង្ស័យ ក្នុងព្រះនិព្វាននោះមិន
 បានដល់ចំពោះអង្គទេ សូមព្រះមានព្រះភាគ ចាំទុកនូវចំពោះអង្គ
 ជាអ្នកមានចិត្តស្រួល (ក្នុងព្រះនិព្វាន) ដោយប្រការដូច្នេះ ។

ចំ ពាក្យនេះ ទ ។

ទូទៅនៃសូត្រ ក្នុងសុត្តន្តបិដក

[១៣១] ទេសសូត្រ ទ ធម៌យសូត្រ ទ វត្តវិសាលសូត្រ ទ
 កសិកាទ្វានសូត្រ ទ បុទ្ធសូត្រ ទ បរាភិសូត្រ ទ វសលសូត្រ ទ
 កាណិយមេត្តសូត្រ ទ ហេមវត្តសូត្រ ទ អាច្ឆវិកយត្ថសូត្រ ទ
 វិជយសូត្រ ទ មុនិសូត្រ ជាសូត្រដ៏ប្រសើរ ទ ។
 ក្នុងប្រែស្រីវត្តនេះកំណត់ទៅដល់ច្បាប់ ជាវត្តទ្រង់នូវសូត្រ ១២
 លោកចែកទុកឈ្មោះ ព្រះមានព្រះភាគទ្រង់មានចក្ខុបុណ្យសច្ចា
 មន្ត្រីល ទ្រង់សំដែងទុកហើយ យើងឮមកថា ទេវត្តជាវត្តដ៏ប្រសើរ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិកាយ

រតនាមគថោ ហិរិមន្ត្តលទានោ
 សុច្ឆេលោមកាមិលោ ធ ព្រាហ្មណទន្មោ
 ធាវា កំសីលទុដ្ឋានោ ធ
 ភហុលោ ធ បុណ្ណិ វន្តិសោ
 សម្មាសម្ពាសនិយោ ធ ភត្ត
 ធម្មិកាសុត្តន្តរោ សុវិគតោ
 ទុទ្ទសសុត្តន្តរោ ទុតិយម្ហិ
 ទូឡកវត្តរោតិ តមាហុ ។
 មទ្ធជ្ជិ បដានសុភាសិតនាមោ
 បុរាណសោ បុរាណោ មាយោ ធ
 សកិយកោណិយមេវ សល្លនាមោ
 កាសដ្ឋរោ កោកាលិកោមិ ធ
 ធាឡកាសុត្តន្តរោ សុវិគតោ
 តិ អទុបស្សី តថា បុណ្ណោ
 ទ្វានសសុត្តន្តរោ តតិយម្ហិ
 សុយ្យតិ វត្តរោ មហានាមោ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តនិកាយ

រតនសូត្រ ១ អាមគម្មសូត្រ ១ ហិរិសូត្រ ១ មន្ត្តលសូត្រ ១
 សុច្ឆេលោមសូត្រ ១ កមិលសូត្រ ឬ ធម្មចិយេសូត្រ ១
 ព្រាហ្មណធម្មិកសូត្រ ១ ធាវសូត្រ ១ កំសីលសូត្រ ១ ទដ្ឋាន-
 សូត្រ ១ ភហុលសូត្រ ១ វន្តិសសូត្រ ១ សម្មាសម្ពាសនិយ-
 សូត្រ ១ ភត្តសូត្រ ១ ធម្មិកសូត្រ ១ ប្រសើរ ១ លោកចក្ខុកល្លហើយ ក្នុង
 វត្តនាម បណ្ឌិតទាំងឡាយ ពោលខ្លាចវត្តនាម ថាជាច្បាប់ក្នុង
 ដ៏ប្រសើរ ច្រើននូវសូត្រ ១៦ ក្នុងលើកទី ២ ។
 បព្វជ្ជាសូត្រ ១ បដានសូត្រ ១ សុភាសិតសូត្រ ១ បុរាណស ឬ
 សុត្តនិកសូត្រ ១ មាយសូត្រ ១ សកិយសូត្រ ១ កោណិយ-
 សូត្រ ឬ សេលសូត្រ ១ សល្លសូត្រ ១ កាសដ្ឋសូត្រ ១ ប្រសើរ ១
 កោកាលិកសូត្រ ១ ធាឡកសូត្រ ១ ប្រសើរ ១ លោកចក្ខុ
 កល្លហើយ ខ្វះភាពបុរាណសូត្រ ១ ឃើញមកថា មហាវត្ត
 ជាវត្តដ៏ប្រសើរ ច្រើននូវសូត្រ ១៦ ក្នុងលើកទី ៣ ។

សុត្តន្តបិដក សុត្តន្ត

កាមតុហដ្ឋកន្ត្រិយ៍កាមាមា
 សុត្តន្តរក បរមដ្ឋកន្ត្រិយ៍
 ជរាមត្តិយសុត្តន្តរក សុវិភក្ក
 បស្សមាគង្គិយោ ច បុរាណ
 កាលហវិវាទោ ឧត្តោ វិយុហា ច
 កុវដ្ឋកអត្តនិស្សាសាវបុត្តា ច
 សោឡសសុត្តន្តរក ចកុត្តម្ព
 អដ្ឋកក្ករកេតិ កមាហុ ។
 មគទេ ជនបទេ រមណីយេ
 ទេសវរ កាតបុត្តាវិវេស
 ចាសាណកាចតិយវរ សុវិភក្ក
 វសី កកា កលាសេដ្ឋោ
 ឧកយំ វ បុណ្ណសមាគតំ យម្ពិ
 ទ្វាទសយោជនិយោ បរិសាយ
 សោឡសត្រាហ្មណាជំ តិវ បុដ្ឋោ

ទ្វាទសប្រាស្រ្ត ក្នុងសុត្តន្តបិដក

កាមសូត្រ ១ គុហដ្ឋកសូត្រ ១ ខុដ្ឋកសូត្រ ១ សុខដ្ឋកសូត្រ
 ជីវ្រាសី ១ បរមដ្ឋកសូត្រ ១ ជនសូត្រ ១ គិស្សមេក្កយ្យសូត្រ
 ជីវ្រាសី រោគវិចកុកល្លហើយ ១ បស្សសូត្រ ១ មាគង្គិយ-
 សូត្រ ១ បុរាណសូត្រ ១ កលហវិវាទសូត្រ ១ វិយុហសូត្រ ២ កំ-
 ច្បវិយុហសូត្រ ១ វិមហវិយុហសូត្រ ១ កុវដ្ឋកសូត្រ ១ អត្តនិស្សា-
 សូត្រ ១ សាវបុត្តសូត្រ ១ បណ្ឌិតវង្សយ រោលទ្ធីវង្សនាថា
 អដ្ឋកក្ក ជាវង្សជីវ្រាសី ទ្រទ្រង់ទ្រសូត្រ ១៦ ក្នុងលើកទី ២ ។
 ដូចបានឮថា ព្រះមានព្រះភាគ ជាបុគ្គលច្រើន ក្នុង
 គណៈ ទ្រង់គង់ក្នុងបាសាណាកចតិយជីវ្រាសី ដែលបុគ្គលចាត់
 ថែទាំល្អហើយ ក្នុងប្រទេសជីវ្រាសី ជាប្រទេស ជាទីនៅនៃ
 បុគ្គលអ្នកមានបុណ្យបានធ្វើហើយ ក្នុងមគទេជនបទ ជារមណីយ-
 ដ្ឋាន ដែលត្រាហ្មណ៍ចាំនិ ១៦ នាក់ ទូលសួរហើយ ក្នុងធម៌
 ណាចាំនិវិជ្ជបម្បណ្ឌិត្រប្រឆាំង ក្នុងបរិសទ្យ មានយោជន៍ ១៦

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក
 បុត្រាយ សោធន្ទសបញ្ញាកម្មនិយា
 និប្បត្តាសយំ ធម្មមនាសំ
 អត្ថបតាសកក្សញ្ញធម្មណ្ឌំ
 ធម្មមនាសេសំ បរទេមជនិយំ
 លោកហិតាយ ជំថោ និមនក្ខោ ។
 សុត្តរំ កហុធម្មវិច្ឆ័យំ
 សត្វកំលេសាមាធនាហតុំ
 ទេសយំ សុត្តរំ និមនក្ខោ ។
 ក្សញ្ញធម្មត្ថបទសមយុត្តំ
 អក្ករសញ្ញាតទិបមត្តាដ្ឋំ
 លោកវិចារណញ្ញាណបក្កំ
 ទេសយំ សុត្តរំ និមនក្ខោ ។
 រាគមលេ អមលំ វិមលក្ខំ
 ឆោសមលេ អមលំ វិមលក្ខំ
 មោហមលេ អមលំ វិមលក្ខំ
 លោកវិចារណញ្ញាណបក្កំ
 ទេសយំ សុត្តរំ និមនក្ខោ ។

ទ្រង់ប្រកាសប្រទានទូរដង តាមភាគបុព្វ គូរដល់បញ្ញាកម្ម ទ្រង់ប្រា
 ជនស្រី ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់ប្រកាសទូរអត្ថ
 បរិបូណ៌ដោយព្យញ្ជនៈ ជាទីតែងនៃសេចក្តីរក្សាធម្មតា ដល់សត្វផ្សេងៗ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់
 សំដែងទូរសូត្រដ៏ប្រសើរ ដ៏វិចិត្រដោយធម៌ច្រើនយ៉ាង ទ្រង់សំដែង
 សូត្រដ៏ប្រសើរ ជាហេតុបញ្ចកកំលេសតាំងតែ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់សំដែង
 សូត្រដ៏ប្រសើរ ប្រកបព្រម ដោយព្យញ្ជនៈទំនងអត្ថន័យ ដែលគួរ
 សំគាល់បាន ដោយអក្ខរៈដែលចុះកាន់សេចក្តីបេសា ជាភ័ស្តុដ៏ប្រសើរ
 គឺញាណ ជាទ្រៀងតែងតែចារណាទូរលោក ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់
 សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរមិនមានមន្ទិល ប្រាសចាកមន្ទិលដ៏ប្រសើរ ក្នុង
 មន្ទិលភិក្ខុ មិនមានមន្ទិល ប្រាសចាកមន្ទិលដ៏ប្រសើរក្នុងមន្ទិលភិ
 ក្ខុភេសៈ មិនមានមន្ទិល ប្រាសចាកមន្ទិលដ៏ប្រសើរ ក្នុងមន្ទិលភិ
 ក្ខុមោហៈ ជាភ័ស្តុដ៏ប្រសើរ គឺញាណជាទ្រៀងតែងតែចារណាទូរលោក ។

សុត្តន្តបិដក សុត្តន្តបិដក

ត្រាស់មលេ អមលំ វិមលក្កំ
 ទុក្ខំតមលេ អមលំ វិមលក្កំ
 លោកាវចារណាញាណបក្កំ
 ទេសយំ សុត្តរំ និបទត្តោ ។
 អាសវតទ្ធនយោគតំលេសំ
 ជីវណានំ ច ភិណំ ច មលានំ
 ភស្ស កំលេសបមោធនោហតុំ
 ទេសយំ សុត្តរំ និបទត្តោ ។
 និម្មលសទ្ធកំលេសបទ្ធនំ
 ភក្កវិភក្កមទេជមាសាកំ
 សន្តបណ៍តសុទ្ធិសន្តម្មំ
 ទេសយំ សុត្តរំ និបទត្តោ ។
 ភក្កញ្ច ខោសញ្ច ភក្កិតសន្តិ
 យោជំ ច ទុក្ខតមញ្ចវិញ្ញាណំ
 ភស្សាភក្កវិភក្កនិកាណាបមោក្ខំ
 ទេសយំ សុត្តរំ និបទត្តោ ។

សុត្តន្តបិដក សុត្តន្តបិដក

ព្រាហ្មណ៍សម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់
 សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរមិនមានមន្ទិល ព្រាហ្មណ៍មន្ទិលដ៏ប្រសើរ ក្នុង
 មន្ទិលគឺកិលេស ព្រាហ្មណ៍មន្ទិលដ៏ប្រសើរ ក្នុងមន្ទិលគឺទុក្ខចំពោះ
 ជាតិដ៏ប្រសើរ គឺញាណជាគ្រឿងកំចាត់ទៅលោក ។

ព្រាហ្មណ៍សម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់
 សំដែងទូរកិលេស ជាគ្រឿងត្រា គ្រឿងធន គ្រឿងប្រកបផង
 ទូរវិញ្ញាណៈ ទាំងឡាយផង ទូរមន្ទិល ព្រ ផង ទូរសូត្រដ៏ប្រសើរ
 ជាហេតុនៃកិលេសចំពោះកិលេសផង ។

ព្រាហ្មណ៍សម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់
 សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ ជាគ្រឿងបន្លាបន្លំទូរកិលេសទាំងឡាយ មិនឱ្យ
 មានមន្ទិល ព្រាហ្មណ៍កិលេសគ្រឿងគ្រឿងមិនញាប់ញ័រ មិនសោក
 ស្តាយជាដូចម្តេចសុទ្ធមែលបុគ្គលឃើញបានដោយគម្រោចប្រក្របផង ។

ព្រាហ្មណ៍សម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់
 សំដែងទូរសូត្រ ដ៏ប្រសើរ ជាប្រធាននៃទិវិទ្យាជាវិការបន្តិចម្តងៗ
 ភស្តុភារនៃនិម្មេត្ត ដែលបំបាក់បន្លំទូរកិលេសនិងសេចក្តីស្ងប់រង្សាប មិន
 កំណើត ទុក្ខគឺ វិញ្ញាណ៥ ។

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

កត្តិវុទ្ធសសន្តិក្កិយមណ្ឌ
 បណ្ឌិតវេទនិយមណ្ឌិត្តិ
 លោកវិចារណញ្ញាណបក្កិ
 ទេសយំ សុត្តរំ និបទតោ ។
 ទវង្គកុសុមទុវលវេកាណំ
 វង្គយន្តិយន្តិយន្តិយកុវកុ
 អង្គន្តិកាមកុវ វាយាបិ
 ទេសយំ សុត្តរំ និបទតោ ។
 សោធម្មមិ វិមលំ បរិសុទ្ធំ
 អណ្តាវុបុមា វតទសុច្ឆិ
 បុប្ផសមិ វិមុបមតេជំ
 ទេសយំ សុត្តរំ និបទតោ ។
 ទេមសិវំ សុទសីតលសន្តំ
 មទុក្ខាណាមាមត្ថំ
 កស្សុ សុច្ឆិកុននស្សនេហតិ
 ទេសយំ សុត្តរំ និបទតោ ។
 សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយស្ស សុត្តន្តបិដក

សុត្តន្តបិដក ខុទ្ទកនិកាយ សុត្តន្តបិដក

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់
 សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ គ្រប់គ្រាន់ដោយអត្ថដ៏ជ្រាលជ្រៅ នឹងអរ
 ដ៏ល្អនៃវេលាបុគ្គលឃើញបានដោយឆ្លាត មានអត្ថដ៏ល្អនៃវេលាបុគ្គល
 អប្បជន្មបាន ជាទង្វើដ៏ប្រសើរគឺញាណជាគ្រឿងនិព្វាននាខ្លួនលោក ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់
 សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ ចែកខ្លះដង្ហែង ឈាននឹងវិវាទ ប្រកប
 ដោយអត្ថមានអង្គ ៨ ដ៏ប្រសើរ ជាយានដ៏ប្រសើរ ដូចគ្រឿង
 ប្រដាប់ខ្លះឈរមានពណ៌សនឹងខ្លឹមស្រស់សាសនា ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់
 សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរ ដ៏បរិសុទ្ធអានុមន្ត មានបុព្វបទព្រះ
 ចម្រើនច្រើនដោយអន្តរៈ មានបុព្វបទបញ្ចសមុទ្រ បុព្វបទ
 បុប្ផជាតិ មានគង្គ បុព្វបទព្រះភារវត្ថុ ។

ព្រះសម្មាសម្ពុទ្ធ ជាបុគ្គលប្រសើរជាងសត្វមានជីវិត ទ្រង់
 សំដែងសូត្រដ៏ប្រសើរជាដ៏លំអ្កក្រាន់ក្រាន់ដ៏ស្រស់ ជាសុខដ៏គ្រ-
 ជាក់ស្តាប់ម្ខាង មានអត្ថដ៏ប្រសើរ ជាវិការពារទ្រព្យបុគ្គល ជា
 ហេតុឃើញខ្លះសេចក្តីស្តាប់ដ៏ប្រសើរ ខែអត្ថប្រតិបត្តិកាយ ។

ឃប់ សុត្តន្តបិដក ។